

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZELSANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MEKAN VE TASARIM KAVRAMLARININ PSİKANALİTİK
YAKLAŞIMLAR VE HAZ İLKESİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pelin SIKI

İç Mimarlık Anabilim Dalı

İç Mimarlık Programı

Tez Danışmanı: Doç. Osman ARAYICI

İSTANBUL OCAK 2021

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZELSANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**MEKAN VE TASARIM KAVRAMLARININ PSİKANALİTİK
YAKLAŞIMLAR VE HAZ İLKESİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pelin SIKI

İç Mimarlık Anabilim Dalı

İç Mimarlık Programı

Tez Danışmanı: Doç. Osman ARAYICI

OCAK 2021

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	1
1.2.Araştırmanın Yöntemi.....	2
2.MEKAN.....	3
2.1.Toplum ve Mekan.....	3
2.2.Kültür ve Mekan.....	11
2.3.İnanç ve Mekan.....	60
2.4.Mental Mekan.....	100
2.5.Kuantum ve Mekan.....	145
2.6.Felsefe ve Mekan.....	150

3.TASARIM.....	158
3.1.Toplumsal Tasarım Nesneleri.....	158
3.2.Kültürel Tasarım Nesneleri.....	182
3.3.İnanç ve Tasarım Nesneleri.....	190
3.4.Mental Tasarım Nesneleri.....	198
4.PSİKANALİZ.....	203
4.1.Psikanaliz.....	203
5.MEKAN VE TASARIM.....	206
5.1.Korku.....	206
5.2.Kaygı.....	210
5.3.Saplantı.....	212
5.4.Çatışma.....	214
6. PSİKANALİTİK YAKLAŞIMLAR ARACILIĞIYLA MEKAN VE TASARIM ÜZERİNE İRDELEMELER.....	216
6.1.Freudyen Yaklaşım Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Kavramları Üzerine İrdelemeler.....	216

6.1.1.Bilinç, Bilinçdışı Kavramları.....	216
6.1.2.Süper Ego, Ego, İd.....	219
6.1.3.Bellek ve İmge.....	222
6.1.4.Tasarım ve Haz İlkesi.....	225
6.1.5.Tasarı ve Güdü.....	228
6.1.6.Fallik Mekanlar.....	231
6.2.Lacanyen Yaklaşım Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Kavramları Üzerine İrdemeler.....	234
6.2.1.Simgeler Dünyası.....	234
6.2.2.İngesel ve Simgesel Gerçeklik.....	236
6.2.3.Özne-Nesne İlişkisi ve İmgelem.....	239
6.2.4.Gösterge, Gösterilen, Gösteren.....	246
6.2.5.Tasarım ve Histeri.....	248
6.3.Carl Gustav Jung Yaklaşımı Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Kavramları Üzerine İrdemeler.....	253
6.3.1..Kolektif Bilinçaltı ve Arketipler.....	253
6.3.2.Psişe.....	258

6.3.3..Mekan Arketipleri.....	259
6.3.4..Gölge Arketipi.....	261
6.3.5.Reddedilenlerin Mekana Yansıması.....	263
6.4.Heinz Kohut Yaklaşımı Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Üzerine İrdelemeler	267
6.4.1.Kendilik, Tasarımın Kendiliği ve Kendiliğin Tasarımı.....	267
6.4.2.Tasarılama Edimi ve Narsizma.....	269
6.5.Slavoj Žižek Yaklaşımı Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Üzerine İrdelemeler	271
6.5.1.Öznenin Reddi.....	271
6.5.2.Mekana Psikanalitik Yaklaşmak.....	277
6.5.3.Simgesel Düzen ve İmgesel Kurgu.....	282
6.5.4.Nesne-İmge Etkileşimi.....	284
6.5.5.Gerçekliğin Tamamlanamaması.....	287
6.5.6.Suçsuz Nesnelere.....	289
6.5.7.Tasarı, Yaratım ve Arzu.....	291

7.SONUÇ.....	295
7.1.HAZ İLKESİ.....	295
7.2.HAZ İLKESİ VE TASARIM EDİMİ ÜZERİNE.....	307
7.3.PSİKANALİTİK YAKLAŞIMLAR VE TASARIM EDİMİ ÜZERİNE...	316
KAYNAKLAR.....	322
ÖZGEÇMİŞ.....	325

MEKAN VE TASARIM KAVRAMLARININ PSİKANALİTİK YAKLAŞIMLAR VE HAZ İLKESİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

ÖZET

Tezin konusu, mekan ve tasarıma ilişkin kavramların kendisi ve söz konusu kavramların derinliğine inildiğinde, onların çıkış noktaları arasında özne ve nesne bağlamına ilişkin anlamın kendisini; oluşum ve ayrışım noktalarını ele almaktadır. Kavramların derinlikleri incelenirken, psikanalitik yaklaşım ve psikanalitik yaklaşım üzerine çalışmalar yapmış olan bilim insanlarının tanımları aracılığıyla bir bakış açısı geliştirilerek; tasarım ve mekan kavramlarının görünenin ardındaki derinliği irdelenmiş bulunmaktadır. Bilinç, bilinçaltı kavramlarının içerisinde barınan temsillerin işlerliğini ve bu işlerlik içerisinde ortaya çıkmak için beklediği boşluktan dışarıya sızma eylemini, yaratıcı edim aracılığıyla gerçekleştirmesi; bunun ise bir düşün edimi sonucu tasarım nesnesine dönüşmesi noktası ele alınmaktadır.

Tasarım nesnelерinin düşünsel edim aracılığıyla ortaya bir var olarak çıkmış olduğu noktada tüm bu nesnelerin oluşturmakta olduğu alan olarak mekan; insan bilincinin edime dönüştüğü noktanın sonucudur. Bilincin içeriğinin edime dönüşme noktasında dünyaya kazandırılan anlamın temsilleri, maddeler dünyasını oluşturmaktayken; içerisinde yaşamını idame ettiren insanlar tüm bu bilinç temsilleri ile göz göze gelir, onlar içerisinde konumlanır ve kendi bilinç noktalarından diğerlerinin bilinçdışını fark etmeden mekandan geçer giderler. Geçip gidilen, maruz kalınan, görülen ve görülmeyenin kendisi haline gelen mekanın ve nesnenin bir mana temsili olarak ister istemez yer alması konusunu; psikanalitik yaklaşımlar aracılığıyla irdelenecek ve haz ilkesinin temsil nesneye en derin itkilenebilirliği gerçekleştirilerek var olanı ortaya koymaya, bir ikame nesnesini oluşturmaya itenleri ve maruz kalınanları; toplum, kültür, inanç, kuantum ve mental alanlar olarak bölümlendirilerek irdelenmektedir.

Tez aşamaları içerisinde mekan, tasarım, psikanaliz, psikanalitik yaklaşımlar ile onların kavramlara; toplum, kültür, inanç, bilişsel öğeler, kuantum ve mental alan içerisinde nasıl yer edindiği ve nasıl oluştuğu; oluşmakta buldukları yerleri nasıl

ortaya çıkanlar, görülenler ve görülmeyenler olarak geride tuttuğu incelenmiş bulunmaktadır. Mekana kavram olarak bakış bilişsel bir açıdan sağlanmıştır.

Tasarım bir düşün edimi olarak nesneye dönüşmekteyken; zihnin hangi alanlarından, yaşanan dünyanın hangi sosyo-psikolojik alanlarına dokunmaktaysa o alana bırakmakta olduğu mana temsiline kendisidir. Çalışmada temsiller, sorgulayıcı ilksel yaklaşım ile psikolojinin analize dönük arayış biçimi aracılığıyla incelenerek; tanımların oluşumu, yorumu, fark edilenleri ve gizlenenleri üzerine irdeleme alanı kurulmuş bulunmaktadır.

**EXAMINATION OF SPACE AND DESIGN CONCEPTS
WITHIN THE FRAMEWORK OF PSYCHANALYTIC APPROACHES
AND PREPARATION PRINCIPLE**

ABSTRACT

The subject of the thesis is the concepts related to space and design, and the meaning itself of the subject-object context among the starting points of these concepts; deals with formation and decomposition points. While examining the depths of the concepts, a perspective is developed through the definitions of the scientists who have worked on the psychoanalytic approach and the psychoanalytic approach, and the depth of the concepts of design and space behind the visible is examined. Realizing the functionality of the representations contained within the concepts of consciousness and subconscious and the act of leaking out of the void that it waits to emerge within this functionality through creative act; The point of turning this into a design object as a result of an act of thought is discussed.

At the point where design objects have emerged as a being through intellectual action, space as the area where all these objects are created; It is the result of the point at which human consciousness turns into action. While the representations of the meaning given to the world at the point of transformation of the content of consciousness into action form the world of matter; People who maintain their lives in it come to the eye with all these representations of consciousness, are located within them, and pass through space without noticing the unconscious of others from their conscious points. The subject of the involuntary presence of space and object as a meaning representation of the place and object, which is passed by, exposed, seen and the invisible, through psychoanalytic approaches, and those who push the pleasure principle to create a substitute object by realizing the deepest impulse to the representation object, and those who are exposed society, culture, belief, quantum and mental domains.

The thesis stages include space, design, psychoanalysis, psychoanalytic approaches, how they take place in society, culture, belief, cognitive elements, quantum and mental space and how they are formed; How it holds the places where they occur as emerging,

seen and unseen behind has been examined. Space as a concept is provided from a cognitive perspective.

While design is transforming into an object as an act of thought, the meaning it leaves on which areas of the mind, which socio-psychological areas of the world inhabited, it touches, is a representation itself. Representations in the work; It is founded on the formation, interpretation, realization, and concealment of the definitions examined through the primitive approach of philosophy and psychology's search for analysis.

1.GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırma tasarım ve mekanın bir düşün edimi olarak edindiği yeri, sağladığı anlam bağlamları ve anlam bağlamlarının ortaya çıkarken kendine bulmuş olduğu aralıkları irdelemektedir. Mekan ve tasarıma yaklaşım insan aracılığıyla oluşturulan nesnenin, insanın düşün ve yaratım edimlerinin çıkış noktası olan zihnin eyleme dönüşme noktası üzerinde düşünmek ve düşündürmek anlamların nasıl oluştuğuna ışık tutmak amacını taşımaktadır.

Zihnin içerisinde bulunmakta olanların, görülen maddeler dünyasına nasıl tezahür ettiği ve tezahür ederken geçirdiği dönüşüm önem taşımaktadır. İçerisinde yaşanan, geçilen gidilen ancak çıkılması mümkün olmayan olarak mekan sonsuzluğun kapsamı içerisinde sınırlar taşımaktadır.

Bir düzen olarak mekan ve mekanın kendisi yahut parçası olarak tasarım; imgeselin simgesele dönüştüğü noktada var olandır. Fizik dünya içerisinde sınırsız, zihin dünya içerisinde sonumsuzun kendisi olarak; durmaksızın oluşur ve oluşmaya devam eder. Sınırsız bir maddi alan içerisinde yetileri ile sınırlı olan olarak insan, yetilerini düşün edimi aracılığıyla bir var olarak ortaya koyar.

Araştırma kavramları içerisinde yer almakta olan terimler; Sigmund Freud, Jacques Lacan, Carl Gustav Jung, Heinz Kohut ve Slavoj Žižek'in bakış açıları ve psikanalitik değerlendirmelerinin temel taşları kullanılarak; tasarım ve mekana dair tanımlamalar ve sorgulamalara dair bir bakış alanı sağlayarak, yönün içeriye dönük olarak geliştirilen ancak sonunda dışarıya vuran yanından; mekan ve tasarım kavramlarını incelemek amacını taşımaktadır. Değinilecek olan zihinsel noktalar ile değinilen var olanlar anlam yapıları ve madde yapıların arasındaki köprüyü kurmaktadır.

Zihinsel yapılara ilişkin Freudyen bakış açısına dair oluşan bağıntılar, Lacanyen yaklaşımın irdellemeleri, Jung'un kendine dair tanımları, Kohut'un bakış açısı ve Slavoj Žižek'in felsefi sorgulamalarının psikanalitik bağıntıları çerçevesinde farklılıkları ve bakıldığında itkileyenlerin haz olduğu konusu; ortak bir noktanın temsili olarak haz ilkesini ortaya çıkartmaktadır. Bu nedenle araştırma içerisinde psikanaliz ve zihin yapısına dair alınan en önemli nokta haz ilkesi olarak yer bulmaktadır.

Mekana ilişkin başlıklar altında incelenenler ve tasarıma ilişkin başlıklar altında incelenenler, insanların ortak paydada mekana dair paylaşmış oldukları alanların anlam varlıkları ve süreçleri sıralandığında sonuca giden nokta her birinin birbirine ilişik olduğudur. Birbirine ilişik olan tüm bu kavramlar, maddesel dünyanın içerisinden zihinsel dünyanın içerisine doğru evrilmekte; tekrar etmekte ve yeniden kendini var ederken içerisinde bulunan tüm öznelere kendinden bir mana sunmaktadır. Söz konusu manadan geçilip gidilebilir, farkına varılan olarak diğer zihinlerde yere sahip olabilir veya bunlardan herhangi biri olarak fark edilmeden öylece kalabilir.

Araştırma aracılığıyla, var olan kavramlar ilişkilendirilmekte ve irdelenmektedir. Bir nesnenin herhangi bir şey olarak orada durmadığı salt fonksiyonel bir var olmuş olsa dahi bir kendilik barındırdığı ve nitelendiği alan içerisinde mutlak bir edim sonucu var olduğu için; kendine ilişkin olarak kendini ve edimi gerçekleştirenin eylemini barındırmaktadır.

1.2.Araştırmanın Yöntemi

Araştırma dahilinde yer almakta olan konunun içeriği basılı, elektronik, periyodik, süreli kaynaklar içerisinde tarama gerçekleştirilerek yapılmıştır. Araştırma içeriği aynı kavramlara farklı noktalardan bakan çalışmaları inceleyerek, karşılaştırmalarını ve ortak noktalarını incelemektedir. İç mimarlık disiplini içerisinde tasarım ve tasarıma ilişkin var olanların psikanalitik öğeler ve felsefe disiplininin sorgulama eylemi ışığında yapılmış bulunmaktadır.

2.MEKAN

2.1. Toplum ve Mekan

Yanılsamalar ve yansımalar silsilesi olarak süregelen toplumun, içerisinde bulunmakta olduğu mekanda farkına varılması gereken ilk durum; yanılsamaların toplum mekânının ve toplum belleğinin ta kendisi olduğudur. Toplum bütüncül bir parça olarak ele alındığında, tüm yaşanmış olanların ve onların bıraktığı algıya dair mekanizmanın; imgeler ve simgelerin eşleniğinde, maddi dünyaya nasıl yansıdığını gösteren bir düzenektir. Bu düzenek içerisinde tarihin belleğe yaptığı yatırımları; sanat, tasarım, düşünsel düzeyler ve tecrübe edilenlerin yansımaları görülmektedir.

Toplum aynı bilinci paylaşmakta olan, ortak paylaşım düzeyi içerisinde birbiriyle mutlak bağlantıların var olduğu; bilincin paylaşıldığı ortak bir coğrafya, ortak bir konum ve ortak bir yaşama perspektifine sahiptir. İhtiyaçları ve talepleriyle, toplumun bir aradallığını koruyan ve eksik yanlarını tamamlayıcı bir biçimde birbirine eklemlenen bilinç ve isteklerin karşılanması arada bulunan bağlantının durdurulamaz bir akış içerisinde temas kurulduğunu göstermektedir. İstemsiz olarak paylaşılan, konum ve o konumda hangi inanç, kültür ve istemlerin yer aldığına bağlı olarak ilişkilenen toplum ağı bir kendilik düzeyi oluşturmaktadır.

Toplumun bağlanımlar ve bulunulan konumun getirisi olan aktarımlar içerisinde, mekan kavramına bakışı ilkin konumun ihtiyaçları etrafında şekillenmekte ve daha sonra ise ihtiyacın paylaşılmakta olan ortak değerlerin etrafında nasıl şekillendirilmesi gerektiğine ilişkin olarak ilerleyecektir. Mekan toplum için ortak paydanın, ortak bilinç alanı içerisinde üretime içkin olan bir hali olarak ele alınacaktır. Toplum içerisinde, bir öznenen daha fazlasını barındırmakta olan bir kavram olduğundan, öznel olanı değil öznel olanların ortak bir karşılayanını ortaya koyarak var olacaktır. Öznel olmayan söz konusu alan, ortak alanın imgeler bütünü gerektirdiği gibi ortak alanın gerçekliğine yansıtması gerektirir.

Toplumun kendiliği, kendiliğin bağlanma nesnelere ve kendiliğin bağlanma mekanlarına ihtiyaç duyacak ve ortak bağlanımın mekânını arayışa yönelecektir. Toplumlar kendi içerisinde yaşama biçimine, algılama biçimine ve nasıl algılanılmak istediği biçimini de göz önüne alarak kendini var edecektir. Devinim içerisinde olan toplum, mekânların devinimini ve kavramların devinimini de beraberinde getirmektedir. Kavramlar dönüşmekte, mekânlar işleyiş içerisinde evrime uğramakta; ancak yaşanılmış olanlar zihin yapısının etkisinden istemsiz bir biçimde yeniden var edilenlere de dokunmaktadır.

Toplumsal kendiliğin uzamını arayışı, toplumun kendiliğinin tasarlanan bir yapı olarak tekrara ilişik var olması, merkeze toplum çekirdeğini alarak; algılananları ve girişimleri yönetmektedir. Toplumun kendiliğinin ayakta durması da onun toplumsal hazza ilişkin bir yönelim sağlanması aracılığıyla var edilecek yahut yok edilecek olana duyduğu yönelime bağlı olmaktadır. Yeniden üretim ve var olanı tekrar var etme, yıkma yahut tekrar inşa etme; düşün edimini, tasarı düzeyini, tasarlama eylemini ve dışarıya yansıtılacakların bir sarayı olarak zihnin içeriklerini gerektirmektedir. Dışarıya vurma esnasında, düşün ediminden geçecek ve tasarlanacak olan; toplumun var edilecek mekanını zihnin içeriğinden söküp çıkartacak, tasarlayan özne onu ifade biçimine dönüştürerek bir var olarak ete kemiğe bürünmesini sağlamaktadır. Bu eylem bir kendini gerçekleştirme olduğu gibi bir yeniden varoluş yahut dönüşüm haline de gelebilmektedir. Varlık olarak toplumsal alanda ortaya çıkma hakkı bulan tasarı söylemde bulunan bir maddesel alan halini alacaktır.

Toplumun aidiyet kavramlarının nasıl karşıladığı, toplumun güvenli alan tanımının yahut ne kadar güvenli hissettiği ya da hangi konuda aidiyet kavramının dışına taşmakta olduğu önem teşkil etmektedir. Topluma ait bir mekan yaratılacakken, toplumun aidiyet duygusu ve toplumun aidiyet alanının aşanının ne olduğu çok mühim noktaya temas etmektedir. Mekan bakıldığında ilkin anlamın taşıyıcısı ve zihne dokunan noktasında aidiyeti barındırmaktadır. Toplum dahilinde yer edinmekte olan özne, bir yerin paylaşanı olmak için mecburi bir biçimde kendini o yere, o paydaya ve o belleğe ait hissetmek durumundadır ki bütünlük içerisinde kendiliğine ait gerçek karşılığını alabilsin. Mekan topluma ait bir hafızanın göstereni olarak yer edinmeye, belleğinde var olanlar ve belleğinde var olanların; nesnelere ve mekanlar üzerindeki varlığa dair izlerinin içerisinde, hafızanın kurgusunu kimliğe ve kimliği ise mekana atfederler. Kimliği mekana atfedilen toplum her bir öznenin, her bir diğer belleğin izini ortak paydada açığa çıkartarak dışsallaştırmaktadır. Dışsallaşan belleğin parçaları hem kendini var ederek aktarım alanına sokmaktadır hem de kendini gerçekleştirerek bir sonraki aktarımın başlangıcını oluşturmaktadır.

“Mekan konumlandığı “yer”in kurallarına göre var olan ve içinde yaşayanları, dışındaki her şeye karşı koruyan bir sığınaktır.” (Arayıcı, MTÜT s. 26)

Mekan insanı, insan toplumu, toplum belleği; bellek ise var olmuş olanları ve aktarım sonrası imgeleri tanımlamaktadır. İnsan toplumu tanımlarken, toplum coğrafyayı insan aracılığıyla tanımlar ve aktarır. Aktarım süreci içerisinde yer edinen düşün edimi, kendisini tasarı içerisinde bulur ve tasarı yaratıcı edim aracılığıyla; yaşanılana, yaşanılanın kurgu alanına dönüşür. Devrim alanı içerisinde yer edinen tüm düşün parçacıkları, tüm imge ve eylemlerin tasviri; kendiliğini ortaya bir var olarak çıkartıldığı mekanda ve mekanın belleğinde bulur. Mekanın belleği tarihi ve insanlığı saklar, toplumun bilincini; bilincin paylaşılanlarını ve ortaya çıktıkları ilksel noktaları göstergeler olarak ortaya çıkartırken; bir giz olarak saklar. Saklananlar bir gösterge olarak bulunamaz, görülemezdir ancak zihin içerisinde saklananlar açık fark edilmeyi bekleyenlerdir. İm fark edilmeyi beklerken, zihin ona açığa çıkacağı bir

oyuntu, bir sızma noktası aramaktadır. İm kendisini dışarıya atar ve toplumsal belleğin içerisinde dışarıya, bir gösteren olarak yansıyarak var olur.

Mekan aşılmayı, toplumsal bellekte var olanlar ise mekanın imleri halinde yer almayı beklemektedir. Çünkü bellekte yer etmekte olan her bir im mutlak surette açıkta olmak, anlaşılacak daha fazla anlam kazanarak daha fazla aktarım sürecine dahil olmak isteyecektir. Toplumun hareketliliği, öznelerin hareketliliği, yaratıcı sürecin hareketliliği gibi mutlak surette zihnin bileşenlerinin ve kavramlar alanının var olanları da hareketli bir yapıda, değişme ve dönüşmeyi beklemeye içkindir. Teslim olan im, bellekten çıkarak mekan içerisinde yer edinecek, mekanın paylaşımcılarına ise bakın sizden bir iz taşıyorum ve sizde benden bir imi, zihninizde yeniden var ediyorsunuz demek isteyecektir. Bağ, bu içselleştirme süreci içerisinde yer alan kavramlar ve varlıklar aracılığıyla kurulacak ve bir yerin benimsenmesi için gerekli olan aidiyet ve bağ kurma aşaması bu noktada tamamlanarak kendisini gerçekleştirecektir. Temsil olarak mekan mutlak bir biçimde bu haliyle hitap etmekte olduğu toplumun temsili, bir parçası hatta ve hatta kendisi haline gelecektir.

Toplumsal mekanların, benimsenmesi ve bir toplum nişanesi haline gelmesi böylelikle mümkün kılınacaktır. Toplumun bir nişanesi olarak mekan, eylem aşamasına geçmekteyken, yaratıcı süreç içerisinde ne kadar belleğin kaynağından yardım alır ve kendisine temsil alanını tanımlayacak olan kavram ve kavram bağlarını çeker ise o kadar aidiyet duygusuna hitap edecek ve kalıcı sarsılmaz yerini edinmiş olacaktır. Mekanın amacı; var olmak, var olma amacını taşımak, mekanı duyumsatmak ve mekanı gerçekleştirmek olduğundan, kendisini sarsılmaz kılmak için bu noktalardan yararlanmaktan kaçamayacaktır. Mekan bir toplumsal nişane, bir yüce olarak pek tabii arzu mekanı haline gelecektir. Orada olunmak istenen, orayı yücelten ve sıradan olanı iğdiş etmekten kaçamayacak bir role bürünerek kendini var edecektir. Bu var olma göz önüne alındığında hem topluma hem tasarlayan özneye bağımlı olarak bir gerçekleşen yahut imgesel bir gerçekleştiremeyen olarak zihinde kalmasının söz konusu olması olasıdır. Sürecin bu biçimiyle işlerliği, onun gerçekleştirenlerine ve çevresel isteklerine mutlak ki bağımlıdır. Mekan toplumsal bir sıradan olmakla, toplumsal bir temsil olmak arasında gider gelir. Toplumsal temsil, sıradanın temsili olabileceği gibi sıra dışı olanın temsili de olabilmektedir. Ancak bu noktada istenilenin ne olduğu, aktarımın ne yönde olduğu ve hangi amaca yönelik toplumsalın mekana aktarıldığı da mühim bir nokta haline gelmektedir. Aktarılmak istenenin sıradan olması ile aktarılanın sonucunda sıradan ve öylesine bir mekan yaratılmakta olması birbirinden oldukça farklı anlamlara gelmektedir. Mekanlar topluma aynalık eden, toplumun belleğine ışık tutmakta olan; gizlenen zannedilenleri aslında ortaya tek bir bakış alanının aracılığıyla istediği takdirde çıkartabilen, okunması, bir anlayış tarafından mümkün olan yerlerdir. Temsiller, toplumun belleğinden çıkar ve var olurlar. Var oldukları haliyle ise, ya öylesine geçip gidilen ortak alanlar haline gelmektedirler ya da oradan geçip giden öylece ilerlese dahi onun zihninde bir iz bırakırlar.

İz dokunduğu yerden artık çıkartılamayacağı gibi edindiği mutlak yer yine kendisine, kendiliğinde ve diğer topluma ait olarak tanımlanmakta olan mekanlarda yer arayacak ve arama, aktarma, dışsallaşma sürecinin devinimini sürdürecektir. Toplum fiziki sınırlarının içerisinde var olan mekanı yaşanılanın sınırlarına içkin bir mecburi alana tabi kılrsa dahi mekan insandan bağımsız olarak orada öylece durmak dışında bir kendiliğe sahip olacaktır. Bakış açımız göz önüne alındığında elimizde var olan en önemli aktarım alanı kendiliğin aktarım alanı olmakla beraber en önemli var olma alanı mekan, en önemli var etme yahut yeniden yapılandırma imkanı ise tasarı ve yaratıcı eylemdir. Varlık kendiliğinden çıkarak var olmaya zaten içkindir ve öyle bir an beklemektedir ki; konuşabilir, anlaşılabilir bir imgenin temsili halini alsın. Kolektif bilincin kimliğinden mekan bir sıyrılma noktası aramaktayken, aslında kolektif bilincin paylaşanlarını istemsiz bir biçimde buluşturana da dönüşmektedir. Buluşturan olarak mekan, fizik zaman düzeyinde var olarak içerisinde bulunanlarla iletişim halindedir. Kolektif bilinç buradan bakıldığında her ne kadar ötede görünse de mekanlar değişse dahi algılar ve algıların karşılık kavramları çoğunlukla değişmez birer bütün olarak yer edinmektedir. Etkilenen ve paylaşılmakta olan her parçanın ve her bütünün birbiriyle bir örüntü içerisinde olması söz konusu olduğu gibi bu örüntü içerisinde mutlak paylar ve buluşulmakta olan mutlak paydalar vardır. Her etkilenen bu örüntüden aynı payı almak durumunda değildir ve her paylaşılan aynı noktaya tekabül etmek durumunda değildir. Sözüne etmekte olduğumuz kavram ve karşılık gelen bütünleyici anahtarları, farklı parçaların bütünleyenleri ile bir birliktelik oluşturarak kolektif bilincin içerisindeki bütünün kendisine işaret etmektedir. Fiziki var olan ile zihinde var olan aralarında zorunlu bir ilişki örüntüsü olmadan gayri ihtiyari ve kendine özgü bir bağlanım hali sergileyecektir.

Mekanın kime ait olduğu, kimin mekanda kendiliğini bulduğuna ilişkin yapının çözülmesi yahut üzerine düşünülerek ortaya çıkartılan bir ağı kullanılır hale gelmesi, mekanın dilini oluşturmak ve oluşturulan dil aracılığıyla insanlarla konuşmak; bir tasarım dili var etmeye ve kimliğini bulan mekanın kendini gerçekleştirmesine müsaade etmeyi sağlayacaktır. Mekanın kim olduğunu, içerisinde bulunmakta olanlar ile içerisinde bulunacakların kim olduğu ise mekanın kendisi ile tanımlanmaktadır. Toplumun kimliğinin ve mekanın kimliğinin birbirini bütünler hale gelmesi; mekanı tanımlı bir hale getirmektedir.

İnsanların dünyada var olduklarından beri süregelen çevresini anlama ve anlamlandırma çabası içerisinde mekan, toplumsal bir aradılığı taşımaktadır. Mekan toplumsal belleğe sahip olan, yaşanılan ortak bilinci ve tarihin izlerini kendi üzerinde barındıran bir yapıya işaret etmektedir. Toplumsal mekanlar, toplumsal ilişkilerin kurulduğu; toplumsal paylaşımın ortak alanlarıdır. Mekan kendisini bir çevre dahilinde inşa etmekte olan bir yapıdır. Toplumsal mekan içerisinde politika, bilim ve strateji barındırmaktan kaçamayacaktır. İçinde politika, strateji, bilim, sanat ideoloji barındırmakta olan mekan mutlaka ki bir belleğe sahiptir. Toplumsal etkileşimler birbirini mekanın içerisinde tekrar doğurmaktadır. Mekan toplumsal ilişkilerin yürütüldüğü ve biçimlendiği bir alan olarak meta haline gelmiş bulunmaktadır.

Mekan-sermaye üretimi kapitalist bakış açısının mekan kavramına dokunuşudur. Mekan üretmek, mekana anlam katmak, mekanın işlevselliğini ve işlerliğini kazandırmak toplumsal olarak şekillenmektedir. Tarih ve politikayla bağlı olarak mekan değişir, dönüşür kolektif belleğe yansır. Toplumsal bir mekanı incelerken, toplumun yaşadıklarının izleri görebilmekteyiz. Toplumsal bir aradalık mekanları olarak en çok tercih edilmekte olan yerler, toplumun ihtiyaç duyduğu şeyleri bize açık etmektedirler. Meta olarak bakıldığında soyut mekan yatırımcının zihninde oluşturduğu soyut mekan yaratımı kavramını karşılamaktayken, somut mekan oluşmuş hali hazırda var olan mekan tanımını karşılamaktadır. Toplumun hangi dönemlerde hangi mekanlarda ne paylaştığı önem teşkil etmektedir. Yeme-içme alanları, eğitim alınan alanlar, sosyalleşme mekanı olarak tercih edilmekte olan yerlerin seçimi ihtiyaçların getirileri olarak çeşitli dönemlerde farklılaşmaktadır. İlk çağlarda ki paylaşım alanları ile 21.yüzyılda var olan paylaşım mekanları arasında tarihin getirdiği farklar görülmektedir. Toplumun bireyleri anma günlerinde bir araya hangi mekanlarda gelmektedir? Toplumun anıt yapıları nelerdir? İlk çağ ve orta çağ da kullanılıyor olan ticaret yolları zamanla yerini mekan bilincinden uzaklaştırarak teknolojiye bırakmıştır. İlk çağ ve orta çağ da meydana gelmekte olan mekan çeşitleri de ihtiyaç dahilinde gelişmiş bulunmaktadır. Ticaret yollarında hareketlilik meydana geldiği için kervanlar ticari alışverişi karşılıyor olduğundan, ticari yollar üzerinde kervansaraylar mekan işgal etmiştir. Ticari hareketlilikler mekanların o çevre etrafında konumlanmasına sebebiyet vermektedir. Tarım yapılarak yaşam idame ettirilirken verimli arazilerin çevresinde kendine yer edinen mekanlar çağın değişmesiyle ihtiyaç uyarınca sanayi bölgelerinin etrafına, iş merkezlerinin yahut ulaşım kolaylığı sağlayan alanların çevresine konumlanan mekanlar olarak oluşmuşlardır. İlk çağda ulaşımın biner hayvanlarla yapıldığı için oldukça uzun sürmekteydi ve ticaret için yolculuk yapan kervanlar güvenli mekanlarda konaklamak durumunda olduğundan kervansaraylar mekan olarak yollar üzerine konumlanmışlardı. İlk ve orta çağda karum, agora, arasta, ribat, han, bedesten gibi ticari mekanlar bulunmaktaydı. Agoralar, siyasi meselerin konuşulmakta olduğu, dini paylaşımların yapılabildiği, adli durumların çözümlendiği ve tartışıldığı mekanlardır. Agoralar da aynı zaman da sunaklar, sanat nesnelere, anıtlar sergilenirdi ve felsefenin temelini atılmış olduğu ilk mekanlar agoralardır. Bedesten adı verilen mekanlar da ise değerli kumaşlar, kıymetli takılar ve mücevherler satılmaktaydı. Bedestenler üstü kapalı çarşı mekanları olarak sınıflandırılabilir. Han ise yolculuk yapan insanların durakladığı konaklama ihtiyacını karşılamakta olan, depo işlevini karşılayabilen ve aynı zaman da malların da satışının gerçekleştirilebildiği içerisinde atölye mekanları da bulunan bir yapı türüdür. Hanların içerisinde şayet birden fazla sayıda dükkan bulunmaktaysa bu hanların ismine çarşı adı verilmekteydi.

“Dünya ölçeğinde farklı eğilimler altında oluşmuş olan toplumlar, gerek soyut gerekse somut olsun değişik yapılanmalar sunacaklardır. Bunlar, yeryüzünde farklı toplumların farklı kültürleri olup “uluslar arası kültür hazinesini” teşkil etmektedir. Her toplum zaman sürecinde, değişim ve gelişmelere açıktır. Toplumlarda değişen değer yargıları, kültürlerini de etkilemektedir. Bunlar aynı zamanda, toplumların

fiziksel yapılarının değişimidir. Örneğin; mimarî mekânlar...” (Akıncı, Sİ s.45)

Toplum ve onun paylaşımcısı olan öznelere birbirleriyle ilişkileri; kabul ve değerleri, algıları ve inandıkları şeyler onların toplumsal benliğini oluşturmada ve karşımıza gelen somut veriler, soyut verilerin getirisi olarak yer edinmektedir. Toplum benliğini onu paylaşmakta olan insanların soyut kavramlarıyla onların somut kavramlara dönüşmekte olduğu noktalarda dile getirmekte ve açık etmektedir.

Toplum bilincin içerisinde yer edinen kültüre dair parçacıkları toplar, inanca dair parçalarla bir araya getirir aslında her biri bir diğerinden daha üstün olmayan ama her biri toplumsal benliğin bir parçasını oluşturan bütüncül bir yapıyı dile getirmektedir. Bütün halinde inanç, kültür, somut ve soyut kavramların alanlarından beslenerek; birbirine aktarımlar yapmakta olan zihinsel yapı, zihinsel yapının içeriğinde bulunan her bir varı algılanan haline getirmeye yönelik olarak yaratıcı edimi kullanacak ve her birini gösterilenler dünyasında bir görünen olarak var edecektir. İnançlar kültür yapısıyla ilişkilendirirken, toplum inançların ve kültürün parçalarının hem bir varı hem de gerçeklik dünyaya dönüştürücüsü olarak yer alabilmektedirler.

Toplumsal kendiliğin içeriği, algı mekanizmasının nasıl çalıştığını mutlak bir biçimle belirlemektedir. Algı mekanizması salt yargısız çalışması mümkün olmayan içerisindeki ilişkilendirmeleri yapmak için mutlak surette daha önceden var olan ilişkilendirme zincirlerini kendiliğinde benimsemiş ve onları sürece dahil ederek algılayan ve algılatan haline getirecek olan bir yapıdır. Tertemiz ve saf bir algılama biçimi toplumun paylaşım düzeyinde yoktur çünkü mutlaka benliğe dokunan, zihinde kendisine yer edinmek isteyen bir diğer etki yahut yargı sürerliliğin bir parçası olarak paylaşılan, duyulan, görülen herhangi bir imge yahut sembol mutlak ki toplumsal yapıyı bir sonraki görülene eklemleyecektir.

Yapılar, mekanlar, paylaşılmakta olan alanlar kuşkusuz tarihi süreçlerin insanlara ve toplumlara getirdiği varoluş süreci içerisinde; zorunluluklara bağlı olarak değişim göstereceği gibi, istençlere yönelik bir şekil alma süreci içerisine de girmiştir. Toplumun yaşamakta olduğu coğrafya, toplumun göç etmekte olduğu coğrafya; coğrafyada bulunan inanç biçimleri, kullanılabilir malzemelerin ne olduğu ve malzemelerin kullanım amacına ve toplumun düzenine uygun olup olmadığı gibi keskin noktalar içerisinde birbirini etkilemiş bulunmaktadır.

Mekanlar toplumun paylaştığı coğrafyanın ve yaşam biçiminin mutlak uzantısı olarak, amacına hizmet eden; doğru malzeme, doğru yapılanma, doğru konumlanma gerektirmekte olan tüm bunları toplumu paylaşan bireylerin muhtemel ortak ihtiyaç düzeylerinde kurgulayan yapılar olarak ortaya çıkmaktadır. Mekan kavramı, odalara bölünme, sınırlandırma biçimi ve sınırlandırılmış alan içerisinde konumlanması ve bulunması gerekenler tamamıyla ihtiyaç öncelikli yapılanmalar olmaya maruz kalmıştır. Ortak alanların olup olmayacağı, kişisel mekanların nasıl konumlanacağı yahut hangi alanın hangi saatlerde kullanılmasının söz konusu olduğu konular tarih

süreçleri ve toplum kültürleri ilişkisinde şekillenmektedir. Bölümlendirmeler, ayrımlar, bütünleştirmeler veyahut özelleştirmeler; kullanım amacına hizmet edilecek alanı kısıtlayarak amacına yönelik doğru bir kurgu içerisinde yerleştirilmesine yönelik yapıyı yaratan etkenlerin ışığı altında yer edinmektedirler. Eylemlerin temsil alanları, tasarım eyleminin aracılık ettiği düşün zemininde kurgulanmaktadır.

Toplumların alışkanlıkları ve genel geçer durumları içerisinde şekillenmekte olan mekan edinme biçimleri onların yeme içme alanlarını, yıkanma, ibadet etme, uyuma yahut diğer kişisel ve ortak alanların paydalarını bir biçimiyle içe dönük yahut dışa dönük olarakta konumlandırmaktadır. Mekan içerisinde toplum yargılarına göre mahremiyetin açık yahut kapalı sınırları, çoğul yahut tekil alanlara yönelen mahremiyet algıları; dışarıya ya da içeriye dönük şekillenmekte olan alanları o alanların kullanıcılarına göre şekillendirecektir.

Hiyerarşinin toplum içerisinde nasıl temsil edildiği, mekanları paylaşanların kendi içerisinde bir hiyerarşiyi nasıl oluşturduğu ve toplumun içerisinde sahip olunan hiyerarşik yapının mekan ve yapılar üzerine doğrudan etki kurduğu tartışılmaz bir gerçektir. Mekanlar insanlara yönelik salt bir sınırlandırılmış alan olmalarının dışında toplumun paylaşımcılarının birbirine hangi arayla dokunabilir olduğu hangi alanda bir sınırın aşılamazlığını temsil etmek istemiyle kendine bir algı mekanizması oluşturmak istediğini de göstermektedir.

Mekanın sınırlarının değerleri ile ezilemez ve aşılamaz bir alan olduğu herkesin gözünün önüne serilebileceği gibi mekanın herkesle eşitlik içerisinde ve birini diğerinden ayırmayan bir hiyerarşik sistemi de temsil edeceği noktalar bulunmaktadır. Yapının hangi malzemedен oluştuğu, yüksekliği, dışarıya yönelen pencere yahut balkonların sınırlayıcı mı yahut hapsedici bir algılanan olarak kullanıcılarını ve toplumdaki yerini temsil edeceği yapının elemanlarına doğrudan bağlıdır. Kısıtlanmaların olduğu toplumlarda mekanlar kısıtlayıcı kafes pencere sistemleri, sınırlayıcı bahçe duvarlarının dışarıyı görmeyi engelleyecek boyutlara gelmesi kapalılık algısını ve hapsedilmeyi temsil ettiği gibi geniş alanlarda geniş kullanımlı pencere açıklıkları bahçelerin sınırlandırılma biçimlerinin duvarlardan değil buna nazaran daha basit malzemelerden yapılmakta oluşu da algının nasıl biçimlendirildiğine dair bir örnek olarak ortaya çıkabilecektir.

Kültürün getirileri ve inancın şekillendirdikleri algılar toplamının, toplumun paylaşanları arasında yarattığı algılama biçimi ve somut varlıklara yüklenmekte olan soyut anlamlar; öncelikle zihindeki varları birbirleriyle ilişkilendirmektedir sonra ise görünenler arasına onları ekleyerek konumlandırma sağlamaktadır.

Toplumun bir arada yaşama biçimi, özel alanlarda ayrımlaşarak mı yaşamını idame ettirmek istediği nüfus ve ekonomi ile de doğrudan ilişkili olduğu söylenebilecek mekan düzenlenmelerini ve mekanın kutuplaşma alanlarını da açık etmektedir.

İhtiyaçlar daima toplumun nereye yerleşeceğini belirleyen ve nasıl korunaklı bir alanda yaşamını idame ettireceğini belirleyen önemli etmenler olmuşlardır.

Başlangıçta akarsu kenarlarında yerleşmeyi isteyen toplumlar, endüstrileşme ile ilişik olarak toplu konutlara yönelmiş bulunmakta ve gelişen toplum yaşayışı ekseninde; iş alanlarının olduğu alanlara, daima yaşam alanları yönelmeye başlamıştır. Teknolojinin gelişmesi ve ofise dönük çalışma biçimi ile iş merkezlerinin belirli alanlara kümelenmesi de konutların daha çok yüksek yapıların bulunduğu semtlerin belirli alanlarda yer alması ve iş merkezleri ile konutların belirli bir bölgeye konumlanmasına neden olmuştur. Mekan tasarlanan olması bakımından daima çevresine göre şekillenmekteyken, çevre de mekanın şekillenmesine ilişkin olarak algılanan haline dönüşecektir. Maddi dünya etkilenim altına mekanı böylesi unsurlarla sınırlar yahut mekana, topluma dair aşılabilirlikler bırakır ise maddesel alandan zihinsel alan türeyerek; aktarılan imgeler ve imgelerin yansımaları kendilerine ilişik varlıklar ve ilişik anlamlar bulacaktır. Maddesel dünyada pratik alan ve pratik alanın kavramsal düzeyde, toplum bilincinin içeriğini gitgide evirerek zihnin içerisinde tekrar tekrar var ederek meydana getirmesi imgeleşen mekanizmayı oluşturmaktadır. Tekrar var olan imgeleşen, maddi olanı mana olana dönüştürür. Toplumsal bilinç içerisinde yaşamakta olduğu, deneyimlenen alanı maddesel alanın imgesel alana aktarılması ile; tasarımın, yaratıcılığın, inanç ve normların çerçevesini toplumun yaşamının sürdürülebilir çerçevesine aktaracaktır.

“Pratik bu tarihsel sürecin temelini ve ana itici gücünü oluşturur. İmgeleşme, ya da yansıma süreci, maddi dünyanın insan duyularına yaptığı etkinin, bu duyular tarafından pasif olarak kaydedilmesi olmayıp, pratik ve teorik ilgilerin güdümlendirdiği öznenin, duyuları ve düşüncesi aracılığıyla, belirli nesne alanlarının amaçlı bir şekilde ve ayıklanarak zihne maledilmesine ve yeniden üretimine yönelik aktif bir toplumsal faaliyetidir; bu faaliyet sırasında maddi olan fikirsel olana dönüşür.” (Buhr, M., Kosing, A., MLFS s.133)

Var olan insanların sahip oldukları aktarım alanı içerisinde yer edinen asıl kaynak olarak bilinç, toplumun aktarım alanı içerisinde de asıl kaynak olarak yer edinmektedir. Pratikte yaşantılananlar sürecin ürünü olarak, aktarım alanına imgeleri konumlandırırsa da tekrar üretilecek, tekrar dışsallaşacaktır. Düşün düzeyinde yer edinenler, toplumun bir sonraki aktarım alanını oluşturmaktadırlar.

Toplum tüm bu mekan-özne ikiliği içerisinde, algılananlar ve algılatılanların eşliğinde kendisine tasarıya dair bir alan bularak zihinsel olanı mekana aktararak içselleştirecektir. Bu içselleşme süreci bütünleşmeyi meydana getirecek ve tasarlanan mekanın düşün düzeyinden ve bellekten alınan veriler ile asıl amacına hizmet etmekte olması; onu, salt bir eylem olmanın dışına çıkartarak erdemli bir eylem olma haline sürükleyecektir.

Salt mekanı oluşturmak, bir boşluğu sınırlandırarak içerisinde birtakım malzemeler ve bölücülerle kullanılabilirlik sağlamak ve oraya fonksiyon yüklemek; her fiilin yüce bir amacı olduğu gibi tasarım eyleminde, yüce amacını olduğu yerden aktarma alanına dahil ederek; onu salt fiziksel bir bölme, sınırlandırma, yığma, işlev yükleme eylemine dönüşmekten çıkartacaktır.

Tasarı zihnin alanından, orada aradığı ve aldığı biçimler aracılığıyla olması gerektiği gibi nitelikli ve zihinden beslenen, aktarım alanını ve kavramların bulunduğu belleğin kendisini kurcalayarak, ortaya kimlikli ve kendine ait bir dili olan; temsil etmekte olduğu amaca içkin bir kılığa bürünerek var olduğunda maksadına ulaşmakta olacaktır. Eylemin tasarımı aşması, belleğin zihnin kapılarını aşması ve konuşma mutlak bir fiziki aracı vasıtasıyla; maddesel olan açığa çıkartılacaktır. Eğer konuşmalarına izin verirsek kavramlar hapsoldükleri yerden çıkararak kendilerini ifade alanının eşiğine atarak bir kimliğe bürünmeyi bekleyeceklerdir. Kimliğe büründükleri takdirde birer ifade olarak artık fizik mekan içerisinde varlık gösterecek ve kendilerini gerçekleştiren nitelikli bir süreç parçası olarak yer edineceklerdir. Tasarlama eyleminin niteliği ve niteliğinin ne kadar aktarılmak istenildiği; görmezden gelinen yahut göze görünen bir noktaya temas ederek var olan haline gelmesi, tasarlayan öznenin bakış açısına ilişkin bir muamma olarak kalacaktır.

Rastlantının dışına çıkmakta olan, bilinçli eylem; bilinçli bir mekanın bilinçdışının gösterenlerini, yansıtılanlar olarak var ederek kurgulayacaktır. Kimliğin karşılığı, tasarımın dili ve tasarlama eyleminin kurgulanma biçimi ile eşlenik olarak bir anlam kazanacak ve bir hitap eden konumuna gelecektir. Arada oluşan belleğe ilişkin toplum ve mekanın konuşma dili, tasarımın aktarım dili olarak adlandırılmaktadır. Tasarımın aktarım dili tasarlayanın göstermek istedikleri ve konuşan konumuna getirmek istedikleri ile ilişkin olarak açığa çıkacaktır. Birbirine etkimekte olan tüm bu bileşenler, tüm bu işlerlik hali ortaya çıkartılmak istenilen fizik mekanın, biliş mekan içerisinde; ne kadar var olacağı, ne kadar var olduğu ve ne kadar daha var olması gerektiğine ilişkindir. Toplum ve mekanın mahiyeti, birbirine ilişik mi birbirinden bağımsız mı yoksa birbirine içkin mi olmalıdır?

2.2. Kültür ve Mekan

Kültür, bir toplumun kendi içerisinde yaşadığı, geçmişte toplum olarak yaşadıkları, ve geleceğe taşıdığı değerler bütünüdür. Duygu, düşünce, etik ahlak bağları ve sanat varlıkları kültürün aktarılmasını ve taşınmasını sağlamaktadır. Kültürel mekanlar ise bu duygu, düşünce ve yaşam bağlarının paylaşıldığı mekanları ve paylaşılmış olunan geçmişe dair kültürel varlığın meydana getirmiş olduğu hatıratları içerisinde barındırmakta olan mekan türüdür. Kültür içerisinde insanlar birbirine tarihsel ve etik bağlar kurmakta ve toplumun kültürel devamlılığı için bu bağları aktarması gerekmektedir. Kültürel mekanlar toplumun günümüze gelirken

kültürel birikimlerin bulunduğu bir bellek oluşturmaktadırlar. Mekanlar hafızalarında yaşanmışlıkları bir bütün içerisinde barındırmaktadırlar. Dışarıdan gelen etkiler ve mekanın algıladıkları, yaşanmışlıklar zaman ve mekan iletişimini bir arada barındırırlar.

Kültürel mekanlar yaşayan ve yaşaması için uğraş verilen yapılar olarak yansımaktadırlar. Anlık olan kavramları, geleceğe aktarırlar ve kültürel mekanların her bir diğer paylaşımcısı mekanı ve mekanın içerisindeki öğeleri kendi başına ve öznel olarak algılamaktadır. Öznel algılama bilincine sahip olan insan ve nesnel gerçekleri barındırmakta olan kültürel mekan etkileşimde bulunurlar. Aktarım burada devreye girmektedir. Saraylar, müzeler, çarşı ve ibadet mekanları, tarihi olaylara şahitlik etmiş cadde ve açık mekanlar kültürel birer taşıyıcı olarak varlıklarını idame ettirmektedirler. Geçici olan insan salt aktarım öznesidir. Yapı var olandır ve insan içerisinden geçip gider. Geçip giderken ise algıladıkları ve duyarlık gösterdikleri noktalara anlık temas ederler. Mekan vardır diğerleri mekanın o an da barındırdığı parçalardır. Saf manada mekan kültürün taşıyıcı olarak olduğu yerde durur.

Zaman ve mekan kültürel mekanın belleğini barındırmaktadır. Kültürel mekanın bilinci, toplumun kültürel bilincinin yüksek zihin seviyesinde olması ile doğru orantılı olarak gelişmektedir. İnsan varlık olarak daima kendini aktarıma dahil etme ve içgüdüsel manada sığınmaya yönelik olarak arzu düzeylerini geliştirmiştir. Aktarım zincirine katılırken ise bu zincirin kopmadan süreklilik içerisinde devam etmesi için bulunduğu doku, yapı ve zihinsel süreçleri kendisinden sonra gelecek olan yeni nesil insanlara anlatma gereği duymuş bulunmaktadır. Tüm bu aktarım süreçleri var olduğu için insanlık gelişebilmiş ve ortak paydalarda tekrar yeni varlar meydana getirebilmiştir. Biyolojik bir varlık olarak insan psikolojik, sosyolojik, hukuki aktarımlarını da ortak payda da paylaşacağı kültürel bir bağ ile tamamlamaktadır. Toplumun belleğinde var olan kültürel yapılanmaların saklanabilir olması, kültürün saklanmasını ve aktarılmasını kolaylaştıracaktır. Kültür oluşurken meydana gelen süreçlerden ilkinde özne pasif bir alıcı konumunda yer almaktadır. Coğrafi bir alana aittir, temel ihtiyaçlarını bu coğrafi alan içerisinde karşılamaktadır.

Özne neolitik çağ itibariyle pasif alıcı konumundan aktif üretici konumuna geçmektedir. Aktif üretici konumuna geçen özne yapısı ilk alet yapımları ile başlamaktadır. İnsan ilk aşamada çevresini incelemekte bulunan bir özneyken, zaman içerisinde coğrafi çevresini de keşfederek çevresini yönetebilir, yönlendirebilir ve onu kullanabilir hale gelmiştir. Birikim arttıkça kültürel aktarım nesnelere artmaktadır. İlk aletlerin yapılması ile insan yaratım kabiliyetini üretim kabiliyetine doğru evirmeye ve ondan fayda sağlamaya başlamıştır. Kültür toplumsal yapıya dair bir bileşen olarak incelenmektedir. Subjektif manada ise kültür bireyin eleştirel bakış açısını, haz ve yargılarını oluşturan ve geliştiren bir yapıya sahiptir. Denetimin de insana geçmesi itibariyle insan mekanı bir aktarım aracı olarak düşünmeye başlamış ve kontrol edebildiği alan itibariyle aktarmak istediği değer, yargı ve anlamları da mekana yüklemeye başlamıştır. Kültür görme biçimleriyle de şekillenir.

Görülenin algısı ile kültürel mekanın algısı ise mutlak bir biçimde bir aradadır. Gösterenler kültürel mekanın kendisi üzerinde bulunmaktadır. Kültürel mekan başlı başına bir gösterendir, kendi döneminin göstereni ve kendi içerisinde göstergeler barındırmaktadır. Kültürel mekanlar, buldukları coğrafi konumun ve toplumun gizlerini açık etmektedirler. Tarih çerçevesinde kültürel yapılar birer kimlik oluşturmaktadırlar. Mekanlar, kültür ile aidiyet içerisinde etkileşime girmektedirler. Coğrafi ve tarihi kimlik nesneye bağlılığı oluşturmaktadır. Kültürel mekan geçmişte ki yaşanılanlar ile bulunan çağ arasında kendine yer edinmektedir. Belirli bir dönemde yapılmış bir yapı bir mekan bir nesne o dönem içerisindeki insan ilişkilerinin nasıl olduğunu göstermektedir. Nasıl bir siyasal ortamın hakim olduğu çağ içerisine geçmişten gelmiş mekanlar üzerinden inceleme yapılarak anlaşılabilir. Kültürel mekanların nasıl malzemelerden yapılmış olduğu, nasıl ışıklandırıldığı varsa mekanın odalarının nasıl konumlandırıldığı ve bölümlendirildiği hakkında bilgileri taşımaktadır. Dönemler içerisinde yapılan yatırımların ve bakış açısının ne yönde geliştiği inanç sistemleri gibi özellikler kültürel yapı türleri üzerinden incelenebilmektedir. Morfolojik anlamda da incelendiğinde kültürel mekanlar bize tarihsel bilgiler sunmaktadırlar. Evrenin düzeni içerisinde belirli kavram ve ögeler taşımakta olan mekan gizil olanı da özü de içerisinde barındırmaktadır.

Gizil olan ve öz mekan içerisinde mutlak bir biçimde taşınmaktadır. Mekanın kültürel bir özü olmaması söz konusu olamaz. Kültürel öze sahip olan mekanın ise estetik bir biçim olarak incelenmesi, iyi-kötü, güzel-çirkin şeklinde tanımlarla okunmaması gerekmektedir. İçerisinde bulunan gizil söylemlerin farkına varmak dönemin niteliklerinin, etkinlik ve edilginliklerinin çözülerek gözleyene kendini okutması kültürel mekanın anlaşılmasının ön koşuludur. Töz, ilinekleriyle beraber mekanda da bir taşıyıcı olarak bulunmaktadır. Kültürel mekan da bir aktarım nesnesidir. Zamanın tözünü içerisinde barındırmaktadır. Nesnel olarak töz ve ilineklerini maddesel dünya üzerinde ifade etmektedir. Mekanın ilinekleri değişse dahi tözü değişmeyecektir. Mekanın tözü, dönemin ve kültürün tözünü de kendi içerisinde barındırmaktadır. Form ile gerçeklik kazanmış olan madde mekan niteliği kazanarak vücuda gelmiş bulunacaktır. Maddenin işlenerek ve nitelik kazandırılarak mekana dönüşmesi, algılanabilir boşluklar yaratılırken kaotik durumda bulunmaktan çıkarak kültürel bir kullanım alanına dönüşmesini de getirir.

Toplumun kültürel özü, mekanın özü içerisinde kendine yer edinmektedir. Mekan bir tikel varlık olarak içerisinde tikel varlık olan diğer kullanım nesnelarini barındırmaktadır. Tinsel bir varlık olarak insan kültürel olarak özünü aramaktayken geçmiş ve bulunan çağ arasındaki iletişim, entelektüel birikim, bilgi aktarımı süreçlerini varoluşu anlamlandırırken de mekanın kültürel birikiminden faydalanacaktır. Resim, müzik, sahne sanatları, edebiyat gibi alanların entelektüel manada nasıl geliştiği de bu mekanların toplum tarafınca nasıl işlevlendirildiği de önem teşkil etmektedir. Prehistorik dönemden beri çıkagelen eserler ve mekanlar, İlkçağda ortaya çıkan sanatsal yapılanma süreçleri resim, yontu ve yaşam alanlarının

oluşum biçimlerini kapsamaktadır. Coğrafya ve inanç kalıpları yapıların şekillenmesini doğrudan etkilemiştir. Yerleşim bölgesinde coğrafi koşulların gerektirdiği malzeme yapısıyla yerleşim birimleri biçimlenmektedir. Mısır da coğrafi koşullar gereğince taşın bol olması, Mezopotamya da ise kilin bol olması kültürel mekanların biçimlenişinde malzemenin önemini göstermektedir.

Kültür mekanları, kültürel mekan olma özelliğini bir diğer kültüre eklemenebilmekle tamamlamaktadır. Aidiyet doğurmakta olan bu eklemene kültürel mekana gelen insanın da o mekana ait gibi davranmasına sebebiyet verebilmektedir. Aidiyet hissi ise mekana özgülikle verilebilmektedir. Aidiyet hissini bir güdü olarak değerlendirirsek Maslow'un hiyerarşik üçgeni devreye girmektedir. Maslow hiyerarşisine göre incelendiğinde aidiyet duygusu üçüncü basamakta yer almaktadır. Sosyal ihtiyaçlar dahilinde yer almakta olan aidiyet duygusu; sevgi, kabul görme ve sosyal yaşamı da aynı basamağı paylaşmaktadır. Kültürün mekanda sürdürülebilir olması için kültürel belleğe yansıyan duygulanımların kültürün izlerini silmek yerine mekan üzerine yansıtılması gerekmektedir. Mekanı bir kültürel edim olarak ele aldığımız nokta da insanlığın kökeni, mahiyeti, değişimleri kültürel felsefeyi beraberinde getirecektir. İlkel insandan modern insana geçiş süresince yaşanan kültürel paylaşım mekanlarında ki değişiklikler; farklılıklara bilhassa da kültürel çeşitliliğe katkıda bulunmaktadır.

Tarihin süregelmekte olan akışı içerisinde insanlığa dair varoluşun ve gelişmenin başladığı dönem itibariyle kültür akışın içerisinde devinmekte olan bir yapı olarak süregelmektedir. Akış durmaz ve değişmesi önlenemez ancak sürecin kendisinin akışa işaret etmekte olduğu noktanın değiştiğini göstermez. İnsanlık var olduğu zamandan içerisinde bulunmuş olduğumuz zamana değin çeşitli etkileşimler, değişimler ve yaşam biçimlerine göre aktarım sürecinin devamı halinde süreklilik göstermiş ancak farklı gösterenlerle zihinlere ve nesnel dünyaya tezahür etmiştir. İnsan taşıyıcı bir nesne halini almakta olduğu kültürel süreç içerisinde özne olarak kendi var etmiş olduğu zihinsel süreçlerin tamamının dışarısında düşünüldüğünde, kendisinin içerisinden çıkarak dahil olduğu toplumun ve yaşam alanını paylaşmakta olduğu bireylerin aktarımlarının taşıyıcısı olarak var olur.

Kendi benliğine dair izler taşımakta olan özne olarak insan, kültür içerisinde bir aktarım sürecine dahil olduğunda etkilenim alanları genişler ve kendisinin dışına çıkarak ona verilenlerin tamamını ele alır ve kendisine bir kabul alanı oluşturur. Kendiliğinde paylaşım içerisinde bulunduğu coğrafi konum, tarihe dayalı süreçler, tarihe dayalı süreçlerde toplumun bilincinin nasıl şekillenmekte olduğu önem arz etmektedir.

Mekanların kültüre dair merkezler haline gelmesi, dil ve din gibi paylaşım öğelerinin mekanların şekillenmekte olduğu noktalarda içerisinde geleneği taşımakta olduğu; geleneğin ilim ve bilim düzeylerinde hangi kalıplarda kendilerine yeni varlar oluşturarak evrildiği; bilincin, kültürün ve kültürel mekana dair oluşumların nasıl oluşageldiğiyle ilişkin önem taşımaktadır. Kütüphaneler, eğitim kurumları, vakıflar ve

medreseler, camiler, kilise ve havralar, şekillenmekte olduğu yerleşim alanı içerisinde insanların kültürel yaşamını, kolektif bilinç içerisinde bulunan kültürün hangi noktada durmakta olduğunu belirlemektedirler. Mekan kavram olarak fonksiyonlarla sınırlanamayacağı gibi bilişsel yapı içerisinde de kendini belirli bir alan içerisinde belirli ölçütlerle sınırlayamayacaktır. Kültür çok bağıntılı tekil bir sembolün akışını ifade etmekteyse, kültürün maddeler dünyası içerisinde bağıntılarını şekillendirmekte olan her bir var, her bir özne; bağıntının bağlanım noktasını da farklı bir sembol olarak tekil alanına almaktan kaçamayacaktır. Çok farklı evrelerin içerisinde geçmekte olan kültür kavramı, kavram olarak bakıldığında da içerisinde imge teoreminin tüm varsanılarını taşımaktadır.

Varsanıların gerçekliğe dönüşmekte olduğu noktalar içerisinde yansıma, yansıtma ve yansılar aracılığıyla kendisini bulmakta olması öznenin yahut öznelerin bilişsel yapıları ile kültürü birbirine adapte etmektedir. Kültürel mekan olarak merkeze almakta olduğumuz yerler içerisinde sosyal, siyasal, iktisata ilişkin gelişmeler askeri paylaşımların oluşturmakta olduğu sistemin içerisinde bulunan yapı kültüre dair gelişmekte olan yapının önemli bileşenlerini oluşturmaktadır. Eğitim göz önüne alınmakta olduğunda eğitimin gelişim süreci ve gelişim süreci içerisindeki yapısı dahi büyük değişikliklere maruz kalmakla beraber, geliştikçe eğitime dair mekanların farklı fonksiyonlar kazanması söz konusu olmaktadır. Eğitimin varoluş itibarıyla fiziksel bir güç yapısı halinde başlayarak şekillenmesi, eğitimin mekana dair dini inançlar içerisinde başkalaşması sonra ise hepsinden ayrılmış mekanlar haline gelmesi onu kültürün akış içerisinde diğer bağıntı noktaları olarak addettiğimiz kendini koruma ve savunma, ilim, bilim, inanç gibi noktaların içerisinde bulunduğu sürecin tamamını kavraması ve bağıntılar oluşturmasıyla akışın kendisini şekillendirmektedir.

Kültür akışın içerisinde olduğundan ve kendiliğini oluşturduğundan, onun bir gösteren olarak gönderilenin fiziki alanı içerisinde ve gerçeküstü olanın yaratmakta olduğu sembol dünya içerisinde bulunanların daimi bir gösterge olarak nasıl ve neden bulunacağına dair kültürel kaygıya dayalı bir etkilenim alanı geliştirmektedir. Kültürel kaygı, kültüre dair var olanların artık oldukları yerden sökümlünün gerçekleşmesi ile karşı karşıya kalındığında; kültürün paylaşımcısı olan kolektif bağlantının kendiliğın içerisinde sökümlü alınacağı tehdidiyle karşı karşıya kalır. Sökümlün kültürün paylaşımcıları içerisinde yaratmış olduğu tekinsiz alan, bağlanımın gerçekleştiği konumun kökenlerine karşın tehlikeye karşılık geldiğinde o kültürün paylaşımcısı olan insanlar bağlanmayı körü körüne ve olması gerektiğinden ne kadar daha içkin gerçekleştirmişse tekinsiz olan o kadar çok kaygı uyandırır hale gelmektedir. Kökenler kültürün içerisinde yer edinmiş bağlantılar olduğundan ve insanların kökenlerine dair geliştirmiş olduğu bağlanımlar bir o kadar sert bir o kadar kalıcı olduğundan özne karşısında kalakalmış olduğu kaygılanım düzeyi ile kendiliğında ona yer açmış olduğu fenomenin yüzleşmesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Muğlak kalmakta olan kültürel öge yahut kültürel olarak kabul edilenin artık muğlak bir hal alması esas etkinin uyandırmakta olduğu kaygıya ilişiktir. Yasalar, töreler,

adetlere ilişkin olarak yahut inanca dayalı kalıplara zarar verebilecek olan kültürel değişkenler tekin alanlarının dışarısına çıkmaya başladıkları an itibariyle maddi olarak ve fikre dayalı alan da içerisinde barındırmakta olduklarını tanımlandıkları alanlar içerisinde kabul etmek istemektedirler. Varlık kültürü kendi içerisinde nesnel olarak belirlenen bir alana dahil etmek istediği takdirde kültüre dair özdeşlikler kendi kendine ilişkin bir örüntünün kalıplarını oluşturmuş olurlar. Holistik kuram kültürün içerisinde kendisini o kültürel yapıya içkin tanımlamış olan öznenin iyiyi aramaktayken, kendi arzularının estetik arayışları dahilinde kognitif gereksinmelerinde eksiklerinin tamamlayıcısını araması ve bu arayışında kendi içerisinde estetik güdülerin istemleriyle bütünleşmesi daha sonrasında ise tasarlama eyleminin içerisinde kendisine geometrik veriler aracılığıyla kavramsal bir tamamlama alanı bulmasını sağlayan bütüncül bir bilinç algı sistemine karşılık gelmektedir.

Özne gereksinmelerinin karşılık tamamlayıcılarını ararken kültür üzerinde oluşmakta olan boşluklar yahut öznenin üzerinde oluşmakta olan kendiliğe dair boşluklar kavramlarını aramaktadırlar. Kültürel öğelere dair varların kendiliğinde açmakta olduğu boşluklar mekanlar üzerindeki sızıntılarda görülebileceği gibi insanın kendiliği içerisinde bulunmakta olan boşluklar da çoğunlukla birebir dolduracakları kültürel ögenin nesnesini mekan içerisinde taşımaktadırlar. Kendisinden ve kendi boşluğunu doldurmakta olduğu öğelerden ipuçları taşımakta olan mekanın kültürel bilinci, başkalarının ona ne kadar ihtiyacı olduğunu göstermekte olduğu gibi kendisinin öznelere tamamlanma teması içerisinde ne kadar boşluk bulduğunu da yansıtmaktadır.

Mekanın kültüre ilişkin parçaları, onun kimliğini oluşturduğu gibi kimliğinin hangi noktalarda bulunan yansımaları da denk gelmekte olduğunun göstergelerini de taşımaktadır. İnsanlar varoluşlarından bu yana buldukları yeri şekillendirirken, buldukları yerin şekillendiği noktaların sembolik ifadelerine anlamlar yüklemektedirler. Kendisini kolektif bir paylaşım alanı içerisinde görmek isteyen insan, kendine yakın olanları bulmak ve bulduğu yakınlık noktalarını geliştirerek onlarla bağlantı alanı oluşturmak istemini taşımaktadır. Kültüre dair nesnelere bu bağlantı noktalarını kurmakta olan varlar olarak ona ait kognitif arayışlar taşımakta olanlar arasında tanıdık bir nokta oluşturmaktadır. Kendilerini benzer noktalardan tanımakta olan öznelere topluluk içerisinde benzer güdülerin paylaşımında bulunmakta oldukları diğer öznelere ile birbirlerini sembol şemalar aracılığıyla da tanımakta ve tanımlamaktadır. Söz konusu eylem semboller aracılığıyla birbirini arayan yahut bulan insanların anlayışlarını ve bir aradalıklarını geliştirmeleri bakımından önem arz etmektedir.

Göstergeler insanların bilinçaltı düzeylerinde algılar aracılığıyla aynı yahut benzer anlamların karşılığına geldiğinden insanların birbirini tanıması için de bir gösteren halini almaktadırlar. Tasarım somut nesnelere arasında bulunmakta olan bağlanım düzeylerinin ayrışmasını sağlayan, dönüştürmekte olan, onların arasında bağ kurulmasına aracılık eden bir düşün eylemidir. Somut nesnelere arasında soyut bağlar

kurarak onların birbirilerine içkin algısal imge oluşturmasını sağlamakta olan tasarım düşün dünyası ile kullanım dünyası arasında bağın oluşumunu sağlamaktadır. Nesnel olarak var olan bir nesne ile diğer bir nesnenin arasında anlam bağı bulunmadığında soyut dünyadan kopuk bir işlevsel var meydana gelmektedir. Kültür soyut düzlem içerisinde kendisinden manalar dünyasına dair varlar meydana getirerek onların maddeler arasında temsili haline gelirse ifade nesnesine tasarlama eylemi aracılığıyla dönüşmüş olmaktadır. Yansıyan nesne kültüre dair bir yansıtılan taşıdığında kendisine yüklenmekte olan anlam bütünlük olarak bir duyum imgesinin kendisini taşımaktadır. Kültür ve kültüre dair algılananlar alanında bilişsel bağlar kopmaktan olabildiğince uzak, birleşmeye de düşün eylemi aracılığıyla bir o kadar yakındır. Tasarım ve algılar kendi içerisinde bir bütün oluşturmakta olduğundan kültürün barındırdığı alanın etkileşimi içerisinde inanç, yasalar ve tarihi paylaşımlar onların birer sembolik imgesidir.

Kültürün içerisinde var olan kabuller mekanın içerisinde oraya gelmekte olan insanlarla ilişkin bir bilişsel kavram noktası yakalamalıdır ki bütünlük kendisini bir diğerinde ki bütünlüğün noktasına iliştirebilsin. Zaman kültürün içerisinde nasıl ki bir bölücü unsur ise kültür de zamanın bölücü unsuru olarak yer edinmektedir. Zaman kültürü şekillendirir ve olması gerektiği gibi olmasını sağlarken, kültür ise zamana dair kronolojik denilebilecek bir hale bürünmektedir. Zaman içerisinde değişiklik kaçınılmaz olarak kendisine yer eder, yeni bir alan oluşturur yahut var olan alanın devinebilmesini sağlamaktadır. Devinin itici gücü olarak zaman akışın hızlandırıcısıdır. Öz hem zamanın içerisinde hem de kültürün içerisinde farklı olarak bulunmaktadır ki öz addedilenler birbiri içerisinde şekillenerek özdeş bir mahiyetin karşılığına çıkagelsin.

Zaman çözülür ve dağıtılır, insan zamanın paylaşımcısı bir bağıntıdır. Zamanı paylaşırken dağılan noktaların içerisinde birbirlerine temas etmekte olan insanlar bağ kurma dürtüsünü karşılayarak kendini gerçekleştirme güdüsünün tamamlanmasını sağlamak için bütünlüğün paylaşımcısı olmayı güderler. Kendisi olabilmek için özdeş olanın açıklayıcı nesnesini arayan insan bunu manalar dünyasının paylaşımlarını maddeler dünyasının eşlenimleri aracılığıyla yapmaktadır. Yeryüzünün ve yeryüzünün paylaşılanlarının duygu ve duyular aracılığıyla idealize edilmiş olan düşün nesnelere oluşagelmesi için yaratıcı edim süreçleri içerisinde geçmekte olan kavramlar bilim ve sanata dayalı olarak bilme ediminin gerçekleşmesi sürecinde estetik kaygılar aracılığıyla meydana çıkmaktadır. Tasarlama yaratıcı bir edim olarak yıkılmış olanın yeniden yapılmasına, an olarak adlandırılmakta olan zaman biriminin gerçeklik alanından kopuşuna dair bir süreç göstermesine ve bir nokta da temsil halini almasında etkendir.

Yıkılmış olan yeniden kurulmaktayken yaratıcı edim bu kurgulanım sürecinin noktalarını ifşa etmektedir. İfşa edileni ise bir gösteren olarak sunmaktadır. Benzerlikler gösterenler üzerinde yansımalar olarak kendilerine yer edinmiş olsalar da kendilerine henüz temsil nesnelere olarak yer edinememiş olan düşün öğeleri zaman

içerisinde şekillenerek kendisine yeni alanlar tanımlayacaktır. Zaman içerisinde şekillenmekte olan alanlar ise bağlanmakta olunan noktalar arasında nesnelere ortaya tek bir bütünlük nesnesi olarak çıkmasına, algının dahilindeyken algının dışsal olan içeriği haline gelmesine kognitif bir çalışma mekanizmasının ortaya kültüre ilişkin bir var koyması olarak çıkmaktadır. Kültür bir tanım olarak ele almış olduğumuzda anlam yapısı içerisinde tanımlayan ve tanımlananı dahil edeceğinden, tasarlama süreci içerisinde de aynı mana örüntüsünü barındırmaktadır.

Tanımlayan ve tanımlanan ortaya kültüre dair bir var getirdiğinde, kültürün tasarlama eylemi aracılığıyla oluşması onu tasarlayan ve tanımlanan ilişkisi içerisine itecektir. Tanımlayan ve tanımlanan kültüre dair öge, onu tasarlayanın benliği ve bilişsel yapısından alacakları olduğu ve bundan kaçması mümkün olmadığından; tasarlanan, tasarlayanın temsili olacaktır. Tasarlayanın temsili olan tasarlanan ise tasarlandığı kültürün tanımı için bir temsil haline geleceğinden arada bir manalar örüntüsü oluşacaktır. Kültüre dair bir sembol kendi içerisine o sembolü o kültür için oluşturan öznenin benliğinden kolektif bilincin benliğine doğru iteceğinden ortaya gizli kalanın estetik ifadesinin temsili çıkacaktır. Göğün temsili o kültüre dair göğün temsili halini alacağından hem aktarım sürecinin geçmişten gelen manasına hem de aktarım sürecinin geleceğe dair nasıl aktarıldığına ışık tutacaktır.

Kültürün taşımakta olduğu motifler inancın onlara getirdiği imgelerin sembollerinden oluşabileceği gibi, yasaların ve askeri düzenin ettiği yerin taşıdığı aktarım imgelerini de beraberinde getirebilmektedir. Şekilsiz olan güç ona düşün eylemi aracılığıyla gerçekleşme imkanı tanımış olduğunda bir gösteren kimliğine bürünür pratik aracılığıyla sembolün atfedildiği noktanın kendi manasının nesnesi olarak yer eder hale gelmektedir. Kültüre dair imgelere gelindiğinde, ana kavramı asıl olanın ve oradan gelen yerin manasını kelimenin içerisinde taşımaktadır.

Bilişsel düzeylerin içerisinde asıl olan yer, asıl olan inanç, asıl olan kültürel öge, asıl olan savaş ve asıl olan barış ana kavramı taşıdığından ana olan yer asıl olanın karşılığına gelmektedir. Ana olan asıl olanın kendisi olarak bilinçaltında yer kaplamaktayken asıl olanın, imge olarak yer edindiği nokta duyum ve algıdan ayrı olandır. Kara olan yasa ilişkin ve kötücül olanın imgesi olarak kültürün içerisinde yer edinmekteyken, aynı zaman içerisinde güçlü, uzak ve karanlığın temsili haline de gelmektedir. Kültürel imgeler içerisinde kara, ışığın karanlık içerisinden Tanrının ayırdığı bir lütf olduğu düşünüldüğünde toplum, tarih ve paylaşım alanlarına ilişkin olarak kötü olana yahut yasak olana dair bir anlam alanı geliştirmiştir. İyi ve kötü kültürlerin dönemleri ve tamamının kapsamakta olduğu süreç içerisinde kendisine temel mana karşılıkları bulmuş olduğundan, siyah renk daimi olarak kötünün yansıması haline gelmiştir.

Mitler içerisinde anlatılmakta olan yer altında yaşayan ve çamurdan yapılmış olan bir sarayın içerisinde yaşamını idame ettiren Tanrı yer altının kötülüklerini taşırken kendisine kurban isteyen, yeryüzünde doğal felaketlere sebep olurken yeryüzünde

ölümcül hastalıkların yayılmasına sebebiyet vermekte olan Erlik adlı Tanrıydı. Chernobog olarak adlandırılan Slavların kültürü içerisinde ise aynı kötücül simgeleri taşımakta olan Tanrı temsili de renk olarak siyah renk ile sembolize edilmekteydi. Kamos adını almakta olan meçhul varlığın kültürler içerisinde karanlığa ilişkin bir anlam taşımakta olması onun kötü ruhun temsili olarak bilindiğinin göstergesidir. Kamos kültürel olarak geceye ve kara olana işaret ettiği gibi tasavvurlar içerisinde manevi anlamı zararlıya ilişkindir. Simgeler kültürün içerisinde bir düzen oyunu oynamaktayken, oyunu düzene içkin kıldığı gibi düzeni de oyuna katmaktadır.

Kültür kavramlar içerisinde çözümlerin kendisini öylece bırakmasına sebebiyet vereceği gibi kavramların çözülmeyen ve görülenlerin alanında tam olarak nasıl konumlandığını göstermektedir. Kavramların temsil mekanı kültürün aynası, kültürün aynası ise temsilin göstereni halini almaktadır. Kültürün aynası yüceltmenin bir çözümü olarak yer almaktan daha ziyade tekinsizin gösteren haline geldiği bir karmaşa alanına denk gelmektedir.

Haz vermekte olan kültürün kavrama dair alanında yüceltme sürecinin varlarını alarak onu çözüme ulaştıran bir anlayışın dışına çıkarıp kültürün yasak olarak addettiği şeyleri alarak, onları ihlal eden olmaktan ziyade onları içgüdüler aracılığıyla yaratıcı edime dahil ederek haz ilkesinin çalışmasına ve düşünme edimi içerisinde uzlaşma alanı oluşturmasını sağlamaktadır. Simgesel olanı dışarıdan algılamakta olan özne söz konusu olduğunda yaratıcı edim, kendisini her ne kadar gizli kılar ise bilişsel çalışma mekanizması içerisinde algılanmakta olan kültüre dair bileşen zihinsel yapıda kendisini bir o kadar yeniden doğurmaktadır.

Kültürün sanata dair edim içerisinde mana olarak yer aradığı boşluklar, kendilerini o kültürü paylaşmakta olan öznelerin boşluklarının yaratım sürecine dahil etmektedirler. Dünyaya bakılmış olduğunda yer göğün temsili olarak kendisine ikame alanı bulmaktayken, gök yıldızın varlığını taşır; yıldız ışığın temsil nesnesi haline gelmekteyken gece yıldızın ortaya çıkması için var olmaktadır. Yansımanın yansı olarak kendisine yer bulabilmesi için bir diğer gösterene ihtiyaç duyulmaktadır. Varlık bir diğer varlığın ortaya çıkmasının tetikleyicisi olduğu gibi ortaya çıkan da görünen ve görünmeyenlerin tamamlanmasından oluşmaktadır. Bilgi biçiminin oluşması için ortaya çıkabileceği gibi biçimin mana yahut madde olarak ortaya çıkabilmesi için de bilgiye ihtiyacı vardır.

Tasarlama edimi düşünceye içkin geliştiği gibi düşünce bilgi ve duyular aracılığıyla kendisine gerçekleşme alanı bulmaktadır. Simge kültüre dair öğeler içerisinde belirli bir konumun ifadesi haline geldiğinde görünenler ve görünmeyenlerinde barındırıcısı olarak yer almaktadır. Nesne bir mananın temsili olarak birbirine eklemlenmekte ve böylelikle kendi içerisinde bir alan oluşturmaktadır. Kültür yer içerisinde nesnelere ve kavramlara ilişkin olarak birbirine bağlı bir düzenek oluşturmaktadır. Yakın olan anlam kendisine yakın olan bir diğer anlamın temsil nesnesi içerisinde varlıklar ve varlıkların karşılıklı düşmekte olduğu alanların benzerliği ve bağlantıyla bir diğer

yeniye yer açmaktadır ki madde manaya ilişkin bir çalışma düzeyi geliştiresin. Kültürün dokunmakta olduğu bağlantı noktaları, bilincin ve bilinçaltının taşımakta olduğu varlık alanlarının yaratım noktaları ile öyle bir etkileşime girmektedir ki tekrar edilmekte olan eylem yeni olanın doğuşunu gerçekleştirmektedir.

Gerçek bitişken olmaktan daha ziyade eklemelenmiş olanın karşılığıdır. Sınırlandırmakta olduğu düşünülen kültürel kavram, tasarlama edimi içerisinde sınırın ortadan kaldırılmış olduğu bir başka boyuta dönüşmektedir. Birbirini güçlendirmekte olan kavramlar sınırı çizen birer set olmaktan daha ziyade sınırlandıran kavramın daha güçlü bir sembol oluşturmasına sebebiyet verebilmektedir. Kültür kavramı içerisinde benzerlik birbirine içkin olan imgelerin ortaya çıkışının parçalar aracılığıyla bir bütünün oluşmasına yakınlığın benzerlikle kavuşarak yeni bir düzlem ayarlamasına hizmet etmektedir. Yaratıcı eylemin bürünmesi gereken kılık tam da budur. Yakınlıkları ve benzerlikleri irdelenecek olan başlık altında toplayarak yaratıcı edimle tasarlama eylemine dönüştürmek ve benzerliklerin karşılık düşmekte olduğu uçlar aracılığıyla yeni uçların biçimlenmesine aracılık etmek.

Başlangıç ve sonun aynı uçlar altında bulunmakta olan içerenleri, kültürün yapısından alınarak birbiri içerisinde mekan bağlantısını kullanan; karşılıklı ve sürekli bir bağlantı oluşumu içerisinde olduğundan uzayın temassız ancak aynı bölgenin alanını paylaşmakta olan varlıklarının bir hareket alanı içerisinde kendisini tekrar tekrar oluşturması gibi tekrara dayalı olarak meydana gelecektir. Yakın olan kavram mesafe bulunmakta olan alan ile içerisinden çıkan yeni varın oluşumu sürecinde aktif olarak yer almaktadır. Oluşturulmakta olan mananın kendisini geliştirmesi, bir diğeriyle karıştırması ve benzer alan içerisinde birleşip yok olarak tekrar kendi yerlerini bulmak suretiyle sonsuzun oluşmasına özdeş bir yeni düşün edimi ortaya çıkartma süreci yaratıcı edimin sürecini oluşturmaktadır. Beslenmek manaya ilişkin olduğu gibi mananın temas alanında yer eden ancak onun dışarısında kalanın niteliğine de karşılık gelmektedir.

Kültür kavramların ve yaratıcı edim sürecinin içerisinde devinmekteyken kendi sistemini oluşturmaktadır. Karanlık örtücü olduğu kadar ortaya çıkarmanın ta kendisi konumunu alabilmektedir. Temasın noktasının yaratıcı edim içerisinde belirlenimi varlıkların kültür dahilinde açıklık noktalarının bilince dayalı yaklaşımın etkisinden kaçamayışı temasın açıklık alanını belirlemede olduğu gibi kısıtlarını da belirlemektedir. Anlam arayışı içerisinde bulunmaktan kaçamayacak olan insan, varlığını kolektif paylaşımın ve kolektif bilincin dahilinde aldıklarının ve kolektifin dışarısında kendi bilme yetisine kattıklarının bilinçaltı düzeylerinde temasları ile bir arada çözümlenerek yahut çözümlenmenin yaşanmasına izin vererek sonsuz devinimin sürecini kendine içkin mekan ile birleştirip yeni bir mekan meydana getirmektedir.

Kültürün tarihe ve yasalara dayalı sınırlarını göstermekte olduğu kültür mekan etkileşimi, onun kültürün gösterenlerini kaybederek yahut var ederek biçimlere sokması; onu bilinmekte olan bir uçtan, bilinmeyenin uç noktasına taşıyarak

bağdaştıracaktır. Uç nokta kültürün mutlak alanından koparak yeni bir bağlantı oluşturacaktır. İnsan her nereyi merkezi nokta olarak kabul ederse o noktanın etrafında şekillenmekte olan mekana dair bileşenler, her neresi mananın merkezi kabul edilirse o noktaya doğru da itilecektir. Mekan kendi güç temsili olan kültürün bağıntı noktasını alır ve o noktaya yeni bir aidiyetin sınırını koyar. Aidiyetin sınırı konumlandırıldığı an da mekanın sınırı belirlenmektedir.

Kültürün işaretleri, benzerlikleri, ayrımları, değersizleri ve değerlilerinin oluşturmakta olduğu sorgunun alanı; mekanın alanı içerisinde yaratıcı edimin sistemini kontrol etmektedir. Yaratıcı edime teslimiyet noktasında sınırlayıcıların yerini belirlemekte olan kültürün işaret ettikleri dokunulmaz noktaları da dokunulması gereken noktaları da açık etmektedir. Anlamın ve durağın temsili olan işaret, anlam işarete yüklendiği an itibarıyla onun temsili olarak karşılık bulur. İşaretler anlamı temsil ettiği kadar, anlamın onun dışına çıkarak kabulü reddettiği bir başlangıç noktası da olabilir. İşaretin anlam temsili reddetmekte olduğu nokta öylesine güçlü bir karşılık bulmalıdır ki bu anlam reddilmeli hatta anlamın sembolü öyle yüce bir var haline dönüşmelidir ki sınır sembolün katline sebebiyet versin. Sembol, her anlam noktasına öyle bağlantılar bırakmaktadır ki varlığın kültürle şekillenme alanı, tekil sembolün çoklu kesişim noktalarının gizlerini saklayabilmektedir. Varlığı nedenler dahilinde öylesine işaret ve düzene dayalı biçimler oluşturmuştur ki; kültür, mekana dair düzenin sınır noktalarına denk gelir.

Kültürün mekana özdeş olan ve mekandan ayrılmakta olan kavram ve yargıları kültürün varlık alanı içerisinde temsil edilmesi sonucunda, kültürün mekana dair alanı kurulmuş ve bağlanımı sağlanmış olur. Kültürün içerisinde kavramların özlerinin bağdaşması, eklemlenen alanın barındırmakta olduğu alan ile soyut bir düzlem oluşturmaktadır. Soyut düzlem içerisinde çıkagelenler kendi sınır alanlarından başka bir edim yüzeyine aktarımı sağlanmış olan metalar haline gelebilmektedirler. Kültür kavramının dışına çıkarak meta haline gelmeye yüz tuttuğu takdirde arzu nesnesine dönüşmekten kaçamaz. Arzu nesnesi haline gelmesi kültürü aidiyet alanından çıkartarak aidiyeti meta olarak herkese dair bir gösteren haline getirir. Nesne kültürü metalaşan bir var haline getirdiğinde tasarlama eylemi fayda güdüsünün eseri haline geleceği gibi kültürün taşıyıcısı olmakta ve bunu yalnızca kültürün aktarımı için yapıyor olmak maksadının dışına çıkarak farklı bir kılıf içerisinde bürünecektir. Aidiyet kavramı barındırmakta olan bir nesne, bir fikir, bir oluş metalaşmaya başlamakta olduğu noktada aidiyet kavramını faydacı yaklaşımın yerine iteler ve anlam ötelenir. Anlam yok olmaz sadece ötelenir ve salt kültürün taşıyıcısı olmanın dışarısında nesne başka bir tehditkar alana evrilir.

Aidiyete dair kültürün taşıyıcısı olan bir mananın arzuya içkin bir meta haline gelmesi onu tekinsizin alanına ötelir. Kültür aidiyet barındırdığı alan içerisinde çıkarsız, çabasız ancak imgelenebilir, bilinçaltına dokunabilir ve kendisinden olanı paylaşan, kendisinden olanın yakınlığına dair bir alanın içerisinde konumlanan diğerleriyle ortak bir paylaşım nesnesi haline gelebilir olmalıdır. Arzu nesnesi ise istenenin ta kendisidir.

Hazza ilişkin olarak şekillenen arzu nesnesi, hazzın doyumunu karşılamak durumundadır. Kültür ve içerisinde aidiyet barındırmakta olan tüm kavramlar hazla ilintilidir ancak hazzın odak noktası haline gelmeleri onları metalaştıracaktır. Madde değerini kendisinin madde oluşundan almaktadır ancak mana da değerini manaya dair alanından almaktadır. Mananın değeri madde ile oluşturulabilir ancak maddeye ilişkin olarak şekillendirilemez.

Mana temsil olarak temelini aidiyetten ve paylaşımdan alabilmektedir bellekte yer aldığı konum itibariyle bilinçte bulunan alanının değerini bilinçaltında oluşanlarla kendiliğine katabilmektedir. Mananın maddenin karşılığına değil de temsiline denk gelmesi onu değerli kılmaktadır.

Nesnenin değerli olanla ilişkili bir konum kazanması bunun manayla mı yoksa maddeyle mi ölçüldüğü noktasında değişim kazanmaktadır. Bir şeyin yerini almakta olan, onun yerini aldığı ancak aslına karşılık gelmeyen başka bir şeye yönelmesi ile kendini gerçekleştirir. Kültüre dair bir var aidiyet içerisinde biçimlenmek istediğinde ve yerini onunla dolduramadığında kendisini gösterenler dünyasına atmak amacıyla başka bir varlığın aidiyetine yönlendirerek var edecektir. Nesneye ilintili olarak yöneltilmiş anlamın ifadesi, hazza dayalı alanından çıkarak dahil olunan yeni aktarım alanı içerisinde güdülendiği noktanın görülebilir bir karşılığını arayacaktır. Beslenmekte olduğu kök duygu kültüre dair geliştirilmiş bir aidiyetin biçimi ise onu orada olmasını istediği biçimde şekillendiremeyecek olan insan; kabul edilmiş olanı, kabul görmeyene dönüştürerek ondan haz alır duruma gelecektir.

Yasanın yasa dışı olana, ahlaklının ahlak dışı olana itimi söz konusu olduğunda kendisini gerçekleştirecek olan haz dürtüsü, varlığı manevi olandan alarak maddi olana maruz bıraktığı takdirde, kendiliğinde olanı bilincin karanlık noktaları içerisinde itkileyerek ona dair yokluğun acısını duymayı tercih edecektir. Arzulanan eylemin sonucunda acı değil de ruhsal bir rahatlama getirmesi isteği beklenmekteyken duyumsanmakta olanın acının kendisine denk gelmesi çoğunlukla öznenin bunun farkındalık alanı dışarısında yer etmesiyle oluşacaktır.

Özne dahil olduğu kültürel yapının içerisinde kendisine dair olanları kaybederek, kültürün paylaşımcılarına dair kabul edilmekte olanlara hazzını yönlendirdiğinde; kendine dair olanların bir parçasını taşıyacak olsa da tamamı kendinin bir temsili halini almayacaktır. Kendiliğinde eksiklikler barındırmakta olan özne ise bu eksikliklerin temsillerinden kaçınacak ve onları bilincin karanlık boşluğunun içerisinde iterek, yoklarmışçasına sonlandıracak yahut sonlandırdığını zannedecektir. Sonlandırdığını zannetmekte olduğu kültüre dair bileşenlerin duyumların dışarısına çıkarak bambaşka bir örtünün altına gizlenmekte olması, hislenimlerin kendilerine gerçeklik alanları bulamayışından başka biçimlere bürünerek kendini gerçekleştirmeye çalışmasına sebebiyet verecektir. Başka biçimlerde ortaya çıkmakta olan duygu durum ifadeleri ise bilincin sakladığı karanlığın altında kalan, bilinçdışının yüzeye çıksın diye beklediği

aslen ifadenin, dönüşümün, itkilenenden gelenin ortaya yeni bir var olarak çıkışının başlangıcını oluşturmaktadır. İtkilenmekte olanların, aidiyet adı altında ortaya çıkararak aslında kültürün karşısında durabilecek olan kavramların maddesel ifadeler arasında giz olarak saklanması yaratıcı edimin ortaya çıkartacağı bir saklananlar alanının temsilidir.

İnsanlar var oldukları zamandan buldukları güne değin sarsıcı olanın da durgun olanında etkisine kapılmış bir otomatizmin içerisinde kendilerine yer bulmaktadırlar. Hazzın farkında dahi olmamak belki de aidiyetin kültür adı altında gizlemekten kaçamadığı bir ölümdür. Lakin ölümün fiziksel anlamına takılmakta olan insanın hazzının yaşamasına dair hiçbir gelişimi var olan yaşam döngüsü içerisinde almaması bilincin ve bilinçaltının gerçekleştirmekte olduğu bir oyundan kaynaklanmaktadır. Bilinçaltı öylesine bir saklı kalmışlar alanı oluşturur ki orada var olanları anlamak, oradan ortaya çıkıp kendilerini gösterenler olarak dünyanın maddesel düzeni içerisinde atmak hatta ve hatta maddeler dünyasının içerisinde bir çok sembol bir çok alan bir çok nesne ve mekan içerisinde kendisini dile getirmiş olsa dahi bakıldığında çağrışım noktasına dokunmasına rağmen ayakları yere basar bir şekilde ben buradayım ve anlaşılmayı bekliyorum diyemeyişi insanın bilinçaltına, psişik yapısına ve kognitif süreçlerine dair acziyetinin göstergesidir.

Var olanı anlamak, var olanı söz konusu alan içerisinde yorumlamak; yaratıcı edim süreçleri arasında meydana tasarım nesnelere getirmek ve bu nesnelere göstergeler oluşturarak gösterenler dünyasına aktarmak, insanın üst bilinçsel bir yetisiyken; insan bunları anlamaktan daha ziyade yetisini kullandığı zamanlar içerisinde dahi gerçeği soyut dünyasından alıp maddeler dünyasına bir atıf olarak dile getirmek yerine gerçeklik alanına, onun soyut anlam düzeyindeki karşılığına değil denk gelmek yakınından bile bir ifade biçimi olarak geçemeyeceği ortada olacak kadar zıddı ve onun anlamının ölümünün maddenin doğumuna tercih edildiği bir döngünün mutlak gerçekliğe aktarımı gerçekleştirilmektedir. İnsan varlık alanı içerisinde ona verilmek istenenin aslını görebilecek kadar görme işlevine içkindir ve aslında bu bakış açısının sınırsızlığının oluşturduğu nokta, duyuları kendi işlevi içerisinde bulunmakta olan alanından çıkartarak; gösterilmek istenilene doğru ne kadar evrilirse, bakış açısı işlevinin bellekteki tamamlayıcısını o kadar değiştirecektir. Ait olan ve aidiyet uyandıran daima içkin huzurun ve tamamlayıcı ruhsal dengenin eksik alanına işaretçi değildir.

Yatıştıran olmaktan ziyade aidiyet yatışmanın sonsuz sınırını öteleyen ve ötelenenden bir o kadar da uzaklaştıran halini almaktadır. Kaygı gerçekleşmekte olduğu alanın içerisinde yahut dürtülendiği alandan kaygıya doğru bir uzam içerisinde ortaya boşluğun bir tabiri olarak çıkmaktayken, bu özgür kalmanın karşılık anlamını oluşturabilmektedir. Özgürlük alanı tanımakta olan bir kavram olarak tekinsiz olan, tekine dair geliştirdiği bağlanım alanı içerisinde kendi kavramlarını aidiyete doğru tekrar şekillendirmekten kaçamaz. Aidiyetin ve kültüre dair olanların açmakta olduğu boşluğun ikamesi ruhsal yapının tanımlanmakta olduğu noktada kendisine saptanma

alanları tanımaktayken, aynı ruhsal yapı içerisinde saklama ve kaybetme alanlarına itkileyebilmektedir.

Benliğin ve benliğe dair yapıların bildik ve tanıdık olana ilişkin olarak kurmakta olduğu benzerlik ilişkileri onların yani kültüre dair insana verilmekte olanların tedirginlik alanı içerisinde çıkararak, bildik olanın tekin alanı içerisinde konumlanmasına neden olmaktadır. Tanıdık olana aktarılmakta olan bilinmeyen, kontrol altında tutulmak istenene eriştiğinde onu kontrol dışı bir mekanizmaya evirmektedir. Kontrol dışı mekanizmalar, kontrol dışı tutum ve duygular, insanı ve onun ruhsal ve bilişsel algılarını kontrol dışı alanın içerisine doğru yönettğinde varlık olması gereken gibi olamadığından ve istediği biçim içerisinde kendisini de aidiyetin ve kültürel alanın dahilinde haz ilkesine içkin olarak gerçekleştiremediğinden kontrol dışı alan tekinsiz olanın karşılığına gelecektir. Aidiyet kültürel öğeler ve kültürün paylaşım nesnelere içerisinde bir bütünlüğün barındırması gereken ortak noktaların diğer paylaşılan insanlarla benzeşim noktalarını arar ve bulur. Aranan ve bulunmak istenen nokta kendisini istenilen konuma yerleştirdiğinde paylaşım kişisel alandan çıkararak kişiler arası bir aktarım alanının oluşumuna sebebiyet vermektedir.

Değerler insanlar arası aktarım alanına denk geldiğinde, aktarım alanı içerisinde konumlandıkları noktalardan çıkarak dolaşım alanı içerisinde paylaşılmakta oldukları tarihi akışın getirilerini şekillenmektedirler. Sosyal yapının, siyasal düzenin, iktisadi ve askeri biçimlenmenin kültürü konumlandığı coğrafi alanında içerisinde bulunmakta olduğu sistemin, insanların belleklerinde kazandığı yer ve insanların belleklerinde kazanmış olduğu yerin oradan çıkarak yaşamın işleyişine dahil olması da algıların nesnelere şekillendirme sürecine ve imgelerin yaymakta olduğu enerjinin nesnelere öğrenilmesi için paylaşılması gerekmekte olan alan içerisinde teoriler dahilinde ileri sürülmektedir. Çok küçük atom parçacıklarının yaydığı algı düzleminde bulunan enerji ve bu atom parçacıklarının insanların algı düzeylerine yönelerek fiziksel anlamda algılarını şekillendirmekte olduğunu varsaydığı Demokritos'un da ortaya atmış olduğu imge teorisinin çözümlenmesinin ilk biçimi içerisinde yer almaktadır. Görünmez atomların nesnelere parçalanarak çıkıp, insanların duyumları aracılığıyla aktarılan küçük maddecik *eidola*'nın, mananın fizik kuralları içerisinde nasıl yayıldığını içermekte olan maddecik imge teorisi özne ve öznenin bilincinin çalışma şeklini kendi kuralları çerçevesinde açıklamış bulunmaktadır. İmgenin temsili, temsilin imgeyi temsil etme gücüne dair bir özdeş vekiller oluşturma alanına ihtiyaç duymaktadır. Özdeş vekiller oluşturma alanı içerisinde maddeye dayalı bir ifade onun kendisine dair özelliklerinin yansıtıldığı biçimin, sayıya dair verilerinin, harekete dair alanının içerisinde bulunan nesne olarak; duyu organlarıyla öznenin algıladığı imge oluşturma sürecinde daha içkin bir yer edinmektedir. Fiziksel olarak algılamamanın insanın beyin yapısı içerisinde var olan bir işlevin getirisiyle şekillenmekte olduğu ve beynin var olan işleyişinde bilgi edinmenin yetisini kendi içerisinde organların fiziksel çalışma biçiminden kaynaklanmakta olduğu da imge teorisinin net bir tavra büründüğü noktada kesin bir anlayışın temsili olarak yer bulur.

Nesne özne ile ilişik bir bağlantı oluşturduğunda söz konusu aidiyetin şekillenmekte olduğu sınırlar düşüncenin, duyular ve değerler ile nesne düzeni ve fikirler düzeni arasında maddeye dair taşımakta olduğu süreci etkilenimlerin şekillenmesinin karşılıklı tezahürü dahilinde ele almaktadır. Kültüre dahil olanın, toplumun yaşam biçimi çerçevesinde değişken olarak yer edinen madde ve mananın yerini; nesnel bakımdan gerçek olanla, bilincin içerisinde edinmekte olduğu yerden alarak onu zihin mekanizması içerisinde tekrara dayalı bir sürece sokar ve tarihi olanla toplumsal olanın arasında kültüre dahil olanın olduğu bağımsız değişkeni; sanat ve ahlak, din ve ideolojiyi alır ve zihinde nasıl üretildiğini ve yeniden üretilerek hangi noktalarda nesne oluşumlarına izin vermekte olduğunu inceleyen konumuna yerleşir. İmge nesneleşirken, kültürün alanından kendisine dair olanları alır ve pratiğin içerisinde var olma alanını seçer.

Nesneler kendilerini; ifade alanları içerisinde imalarını, farklılıklarını, dağılmakta olduğu çevreye sembolik olarak yansıtmaktadır ve kavranabilir olanların arasında kendisine var olarak ifade alanı bulup oluşacaktır. Oluşan nesneye kültür içerisinde yüklenen anlam, gerçeğin içerisinde işaret edilene, teoriye ilişkin bir yer bırakır. Çoğunlukla geçilip gidilen, eyleme dökülmek için yaratıcı edime alan tanımakta olan nesnelere herhangi bir nesne olmaktan ve herhangi bir mekana ilişkin olmaktan çıkarak bulunulmakta olan yere özgü, oraya ilişkin bir anlam taşır. Kavranmaya içkin olanı oraya anlaşılması için yahut görünmesi için bırakmaktadır. Kavramların çözümlenme biçimleri ayırım noktalarına gelindiğinde arzu ve nesne birbirlerinden ayrılarak işaret noktalarını kültürün dayanaklarına dair geliştirmektedirler. Kültürün dayanakları işaret edilen noktayı alır, çözümlenin basamağından uyarlandığı alanın derinine doğru uzanmakta olan bir kökün var olduğu alana iner.

Kök içerisinde bastırılanın, ait olunana dair geliştirdiği içkin temsilin özünü barındırmaktadır. Öz kökün ait olduğu parçanın kendisini oluşturmaktayken, özdeşim onu kökün olduğu alandan alarak yüzeyin üzerinde bir görünen haline gelmesini sağlamaktadır. İfade edilmesi istenenler gösteren halini aldıklarında ikisinin arasında geçen etkileşim süreci çözülmeyi eylemin temelinden kopartarak birbirlerinin dışına iten yahut birbirlerini içine alan ilişkiler oluşturmaya başlamaktan kaçamazlar. Birbirini içine alan anlam düzeyleri, birbirlerini dışarıya itenin temsili olarakta yer etmektedir.

Nesneler kavramlarla birbirlerine soyut alanlar yaratmaktayken, kavramlarla kendilerini somut alanın içerisine itmekteyken, Somut alana geçiş süreci sancılı olan kavramlar, yaratıcı edimin onları şekillendirmekte olduğu gerçekliğin algı olarak yer değiştirmesi söz konusu olduğunda kendisini yanılsamaların olağan alanı içerisine bırakır. Yanılsamaların alışılmış olanın dışarısına çıkarak konumlanmakta olduğu durum içerisinde fizyolojik mekanizmanın çalışma alanı, onların değişken fenomenler olduklarını göz önüne alarak sanrılardan ayrı bir kalıp içerisinde değerlendirilmesini çarpık olan algının; hatanın dışında kalan hakikatin, bir başka duyum düzeyine denk düşen ifade biçimi olarak kültürün gösterenleri içerisinde karşılaşılanları olarak

konumlandırmaktadır.

Sanrılar kültürün içerisinde, kültürün paylaşımcılarının ve kültürün kendisine dair süreçlerinin bir yaratım alanı dahilinde gösterilmek istendiği gibi konumlandırılarak, yanılısamanın farkındalığın dışarısına çıkartılması söz konusu olduğunda olmayanın bir var olan gibi yansıtılması ve fazla olanın kendisinin karşılığına dahi denk gelmesi mutlaklıdır. Yok olan, fazla olana dönüşebileceği gibi; çokluk alanı kaplayan ise hiç yokmuş gibi gösterilebilmektedir. Gösterilenlerin, yansımalar oluşu; bastırılmakta olanların gizine işaret etmektedir.

Kültürün kavramlarına dair nesnelere düşün alanı içerisinde bulunan süzgeçten geçerek paranoyaya dair dönüşümlerin yahut kültürün histerik bilincinin nesnelere üzerinde yaratıcı edimden yoksun olarak köklerinde yüzeye çıkmadan kalmakta oluşu, düşün ediminin yanlış çalışmasından ya da yansımalara içkin çalışmasından ileri gelmektedir. Kültüre dair malzemelerin, kültürün düzeni içerisinde bulunan tekinsiz gizleme biçiminin; tekinsiz öteki olarak iteleyeni kültür açısından tehlike oluşturduğu nokta yanılısamlar ve sanrılar devreye girişini beraberinde getirir. Kültürün özgür bıraktığı ancak bağımlı olan aidiyet alanı, imgeleri gerçeküstü bir biçimde barındırmakta olsa dahi dışarı vurmaktan çekinir. Kültürün kontrollü olarak gelişmekte olduğu alan kendisini alışıldık olanın dışarısına bırakmış olduğunda direnenler, inancın çarpık algısına düşmekten kaçmaktadırlar. Sembol anlamının karşılığını estetik olana ve estetik olanın ise yerini eleştirel olana bırakmış olduğunda, aralarında bulunan kurgu düzeninin fetişist öğeler ve histerilerle etkileşimi esnasında paranoyayı da kendisine dahil etmekte olduğu bir düşün alanı oluşur.

Kültürel olan düzen, gerçeküstücü bir bakışın bıraktığı tekinsiz etkisi ile çözülmeye gidebilmektedir. Paranoya kültürün kilit noktalarının anlaşılmasında bir güçlüğün karşılığı olarak dile geldiğinde göze alınması gerekmekte olan bir tehlike alanı söz konusudur. Zıtlıklar içerisinde olması gerekene dönük bir biçim geliştiren kültür zamanın onu yönettiği noktadan çıkar değer düzeni içerisinde onlara yeni bir yaratım alanı tanıyarak, nesnelere yeni biçimlerde şekillenmesini mümkün kılar hale gelir. Değerler düzeni, nesne düzeni ile imge düzenini birbirine temas ettirerek çözümlerini beklemekteyken; var olanın görünmeyen yanlarının ortaya koyulmasını beklemektedir. Nesnelere onlara değer atfedilen ve bunu anlam taşıyan varlıklar üzerinden şekillendiren insanlar ve toplumlar tarafından belirli yerlere konumlandırılmaktadır. Kültürün herhangi bir imgesinin taşıyıcısı, düşünceyi varoluşun içerisinde alarak işaret edilene dair bir yıkıcı alan oluşturabilir. Yıkıcı alanın oluşturulması istenilen bir edimdir. Yaratıcı süreç yıkımın içerisinde çıkar ve düşün edimi yıkım olduğu takdirde gelişmektedir.

Gelişme süreçleri tamamlanmak ve aktarım alanlarından geçerek dönemlerin değişimlerine ve buldukları dönemlerin temsillerine birer gösteren olarak uygun olma gerekliliği bakımından bir yer gösterici, bir düşünce alanına işaret eden, yeni bir düşüncenin de kapısını açanın işlevini de taşımaktadır. Tekinsizin kimliği kültürün

düşün nesnesi içerisinde gizlenen noktalarda bulunuyor olması bakımından; görülmesi için belleğin içerisinde gizlerini barındırması gereken, bakılamaz olanın imgesinin işaret etme ve işaret edilenden türetme işlevini sağlıyor olmalıdır. Zıtlıklar arasında oluşan geçiş noktalarının kaygı yaratımı, kültürün kimlikleri içerisinde karşılaştırılması bakımından gölgede kalanın adlandırılmaya dair bağlanma ve çözümlenme eylemini oluştururken işaret edilene tanımlama alanı bırakmasından ileri gelen boşluk kendisini tekrar üretilenin yerine bırakır.

Bellekte bulunanlar varoluştan günümüze gelen nesnelere algı düzeyleri içerisinde kelimelerle eşlenik olarak edindiği yerler ile dünya üzerinde yer eden maddesel alanın içerisinde nesnenin kendisini çıkartarak, zihin yapısına yansımakta olduğu algıların, birbirinden bağımsız bir biçimde algı alanlarında etkileşime dayalı birleşik anlam alanı oluşturmaktadır. Nesnelere bellekte daha önce karşılık geldiği alanları maddesel olarak yer aldıkları evrenin içerisinde ayrıştırarak, anlam aracılığıyla yeniden üretimi sağlanmakta olan varlara dönüşmektedirler. İnsanlar bilinç düzeylerini içerisinde doğdukları kültür ve kültürün yer almakta olduğu toplumun barındırdığı sistemin kendisinden almaktadırlar ancak bulunan kültür aktarımının etkilenimi içerisinde kolektif bilincin taşıyıcı öğelerini barındırmakta olduğu gibi daimi olarak kendi fizyolojik algı biçimlerinin yerini de bilişsel şemalar içerisinde konumlandıracaktır. İnsan var olduğu yerden ve var olduğu yerin kültürel aktarım sürecinden kaçamayacağı gibi onun içerisinde o ya da bu şekilde biçimlenir kendisi kültürel sürecin içerisinde biçimlenmekte olduğu gibi kültürün olağan düzeni içerisinde şekillenmesine de vesile olmaktadır. İnsan kültürün etkilediği konumda olduğu gibi kültürün etkileyicisi olarak ona bir sonraki şekli vadedendir. Bilincini kültürel olanın şekillendirmekte olduğu insan, kültürü de bilinci içerisinde aktarmaktadır. Kaygı kültürün evrilme süreci içerisinde de yer etmekten kaçınmaz.

Kaygı o kadar etkindir ki korkuya dönüştüğü an da korku dehşeti tetiklediğinden, elden gideceği düşünülen aidiyetin temsili yıkımın tehdidini ortaya çıkartmaktadır. İnsanlar, içerisinde kültürün ve kültüre dair paylaşımların tabular haline gelmekte olduğu alanları da kapsamak üzere onu öyle bir örüntünün içerisinde hapsedmişlerdir ki değiştikçe dönüşen ve böylelikle büyümekte olan kültür gerçekliğin dışarısına çıkarak hapsolür. İnsanların varlık süreçleri içerisinde paylaşmakta olduğu değerlerin tamamı birbirinden ayrışamayacak durumdadır; kültüre dair olanlar ve tarihin dayandığı noktalar aracılığıyla oluşmaktadır ancak onları da etkilemektedirler. Kavram böylelikle doğmaktadır. Geçmişten bulunan döneme dek süregelen değerler ve gitmekte olduğu yere dair görülmekte olan yönelimler dogmatik alanın değerlendirdiği bir bakış alanının içerisinde çıkartılmalıdır. Dogmatik olan bakış açısından çoklu değişkenler alanı olan ancak sabit noktaları da barınan kültüre dair bir haksızlık yapmaktan öteye gidemeyecektir.

Gelişim evreleri içerisinde kültürel nesnelere, insanların varlıklarından bağımsız olarak ayrılmış varlar olarak değerlendirilemezler. Evren maddeler alanı içerisinde birbirine bağlantılı değişkenler barındırmakta olduğu gibi manalar alanı içerisinde de birbiriyle

etkileşim kurarak varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Kültür varlığa bağlı olduğu kadar inanca, inanca bağlı olduğu kadar topluma ve topluma bağlı olduğu kadar da öznelere, öznelere bağlantılı olduğu kadar da onların yüce nesnelere oluşturmaları noktasında; yaratıcı edime ve fantazyaya ait olanın sınırlarını kaybederek tekrar var olması süreci içerisinde geçmektedir.

Kültürü nesnelere aracılığıyla gerçeklik dünyasına aktarmakta olan özne, kültürün fantezi alanını açık etmektedir. Kültürün fantezi alanı açık edildiğinde çöküş histerik bir hal almaktadır ve kaçınılmaz olarak eskiyi yıkıp yeniye yerine bırakır. Kültür gelişmekte olduğu alanın içerisinde bulunan bağı koparttığı ve gizlenen nesne aracılığıyla ortaya çıkarttığı takdirde, maske olarak sunulan kabul edilmiş kültür nesnelere boyası dökülmekten kurtulamayacaktır. Nesnelere ve nesnelere ilişkin algılananlar, onların etrafında tekrar şekillenmekte olan örüntüler birbirine dair karşılıklı etkilenim gerçekleştirecektir. Karşılıklı etkinin olduğu hareket alanı değişken bağlantılar barındırdığından insana dair olanın yaratıcı edimin içerisine dahil edilebilecek olan her noktası incelenen alana dahil edilmelidir.

Kültürün içerisinde barındırmakta olduğu geleneğe dair öğeler, fantezi alanının onu örten bir maskesidir. Bilinç saklananların ortaya çıkmasını sağlayacak olan edimlerden kaçınmaktadır çünkü saklananın ortaya çıkışı çağlar boyunca bilinç dışı öğelerle istemsizde olsa kendini gösterse dahi kaçınılmaz istenen bir eylem olarak görülmektedir. Sonuç sanki kültüre dair olana, kültürün sınırları içerisinde konumlananın dışına çıkılması sebebiyle; yıkılana bağlanmıştır. İçerisinde bilince dair geliştirilen bir yöntemi ve bir nedenin sonucunun bağlantısını oluşturan varlığın yıkımı, geleneğin ve kültürel yapının yıkımına dayandırmakta olduğu örnekler görülmektedir. Uygarlığın yıkımı, kültürün yıkımına içkin olarak düşünülse dahi aslolan uygarlığın yıkımının kültüre dair yıkımın ta kendisini oluşturmamasından ileri gelmektedir. Yani yıkım içerisinde bulunan dönemin üzerinde de kendisini göstermekte olduğundan onun kabul edilmesi zor olan gerçekleri kültürün suçuymuş gibi bilinç tarafından algılanmaktadır. Dönemlerin ve yıkımların, nesnelere gösterenler olarak yer etmekte olduğu alan içerisine konumlandığı nokta onların asıl verilerini bizlere göstermektedir. Kültür bir uygarlığın içerisinde onunla beraber şekil alan ve ona içerisinde bulunmakta olanların değerlere dair anlamlarını yansıtan olduğundan, yaratıcı edimin ve sonuç olarak meydana getirilen nesnenin bulunduğu konum, mana aracılığıyla aslolan yerini kazanmaktadır. Var olan nesne, düşün edimi içerisinden geçtiğinde ortaya çıkan; o mutlak bir hareketsiz olsa dahi anlamın taşıyıcı gösterenidir. Evren durmadan işleyen bir yapı olduğundan, evrenin insanlara dair var olan yapısı içerisinde bulunmakta olan nesnelere de dönüşümün kaçınılmaz etkisi içerisindedir. Dönüşüm içerisinde anlamlara dair yer alan noktalar, nesnelere anlam bağlarını taşır ve işlerlik içerisinde anlam da dönüşen bir yapı haline gelmekten kaçamaz.

Gerçeklik bir kaybedilen değil, ona ilişkin olarak anlam yüklenendir. Madde mananın oluşturulması için gerçeklik alanına özgü bir aktarımın vücut bulduğu kaynak olarak,

kendisini yaratıcı eylemin gerçekleştiricisi olan öznenin eline bırakmaktadır. Özne manayı maddeye yaratıcı edim süreci içerisinde aktararak ona gösteren haline getirmek istediği kültüre içkin anlamı yüklemektedir. Yaratıcı edim, yıkıcı edimden beslenerek ortaya çıkan yeni varlığın anlamın taşıyıcısı olmasını sağlamaktadır. Yaratıcı edim, yıkıcı edimle bir arada çalıştığında yaratıcı yıkım düşün nesnesini doğurur. Ötekinin söylemekten kaçındıklarını, ifade nesnesi haline getiremediklerini; kendi bilinçdışından da ortaya çıkartmakta olduklarıyla içkin bir şekilde eyleme döktüğünde, meydana gelen nesne ortak belleğin maddi varlığını oluşturmaktadır.

Maddenin kendisine dair olan ilksel bileşenleri onu salt oluşturan olarak ifade etmekteyken, ona yüklenen kültüre dair anlam onu kendisine dair olduğu alandan alır ona bir psişe katar. Dünyanın harekete geçireni olarak kabul edilenin aranması, dünyanın da bir madde olarak sanki yaratıcı edimin bir eyleyiciye muhtaç olma fikrini; insana katmakta olduğundan yaratıcı edim insana atfedilen haline geldiğinde inançla bağdaşarak buna bir suçlu aranmaktadır. İnançla etkileşimi bulunmakta olan kültür de pek tabii yaratıcı edimin nesnelere suçlu atfedebilmektedir. Bilinçaltı kabul edilemeyenlerin barındığı nokta içerisinde ötekinin de söylemek istediklerini söyleyerek ondan farklı bir yetinin ileticisi olduğundan yaratıcı özellik; birleştirici olan özelliğin temsilidir. Değişmez olan madde her ne olursa olsun bir bütün, bir var olan bir kabul edilmiş ve oluşturulmuş olan halindeyken onun anlam kazanan bir yanının olması denge içerisinde düzene uyum dahilinde var olmuş olmasını; düşün boyutu içerisinde kendisine edinmiş olduğu yer aracılığıyla almaktadır.

Bir yapının veyahut bir maddenin örneğin bir tahtanın tek başına kazanmış olduğu bir anlam madde olmaktan öteye gidemez ancak onu biçimlendirdiğiniz de ona bir işlev kazandırır; biçimlenmiş halini örneğin bir hükümdarın esas, bir yargıcın tokmağı olarak tasarlanan nesneye evirdiğimizde, o bambaşka bir özellik kazanmaktadır ve bu özellikte mananın ta kendisi olmaktan kaçamamaktadır. Bir sonraki aşamada ise hükümdarın insanların arasında kazandığı manaya içkin olarak nesnenin atfedilen anlamı, mana aracılığıyla tekrar dönüştürülmektedir. Hükümdarı diğerlerinden daha değerli kılan, onu diğer benzerlerinden ayırmakta olan tekrar mana düzeyinin evrilmesi söz konusu olduğunda ona atfedilmekte olan değerden ileri gelmektedir. Bir şeyi, başka bir şeyden ayırmakta olan mananın ta kendisidir. Kültür içerisinde nesnenin bir ifadenin temsili haline gelmesinden anlaşılmaktadır ki ifade temsili onun taşıyıcısından da ileri gelen bir anlam düzeyi kazanmaktadır. Bir nesnenin diğer benzerlerinden ayırt edilmesi söz konusu olduğunda insanlar onu kimin taşıdığına bakmaktan kaçınmamaktadırlar. Nesnenin ilişkin taşıyıcısının söz konusu hükümdar olması o nesnenin neden yapıldığına hangi maddeden oluşturulduğuna bakmamaktadır. Nesne sembolleştiği an da artık bilinçaltı düzeylerin dışı vurduğu noktayı ele vermekten kaçınmamaktadır.

Dengenin ve düzenin içerisinde bulunan mana taşıyıcıları sembolik atıflar haline gelmekte olan imgelere yüklenmekte olan bilinçaltına içkin anlamları aktardığı ve kolektif anlamda bunları paylaşım alanına dahil etmekte olduğunda, madde kültüre

dair bir düşüncenin temsili haline gelmekten kaçamaz. Düşünce maddenin salt var olmaktan ziyade onu diğerlerinden ayıran bir kimliğe bürünür vaziyette var eder. Maddenin manaya dair kimliği düşünce aracılığına içkin olarak kazanılmaktadır. Gelişmek ve değişmekten kaçınabilmesi mümkün olmayan maddesel dünya kendi içerisinde fizik kanunları taşımaktadır ancak incelemekte olduğumuz konunun dahilinde onların yalnız fizik kanunları içerisinde var olan maddeler olmaktan dışarıya çıkarak, kendisini düşünce ve maddeye dair bir ilişkiler çemberinin varlığı haline getirmesi ve bunun kültüre, insana içkin bir biçimin içerisinde nasıl ifade haline dönüşmekte olduğunun bilişsel yapının inkar edilemez bir parçası olmasından ileri gelmektedir. Manaya dair olağan her şey bilişsel yapıyla ilişkindir. Bilişsel yapının var olan yerini yadsımak kurulu dünya düzenini manalardan arındırarak onu inkar alanı haline getirmekten başka bir şeye yaramayacaktır.

İnkâr bilinçle ilişik olana dair geliştirildiği takdirde dünya üzerinde bulunmakta olan varlar, kendi içerisinde fizik kanunları dahilinde var olanlar bütünü olarak yer alabilecektir ancak durum bu hale gelmiş olduğunda kabul edilmekte olan; kendisini insanın tüm duygu ve düşüncelerini yadsıyan bir anlayışın karşılığına gelmiş olacaktır. Anlamı nesneden yadsımak, nesneyi salt madde haline dönüştürürken; insanı da maddeden ibaret sayar hale gelmektedir. İnsanın maddeden ibaret oluşu, onu insanlığın paylaşım alanlarının dışarısına atarak düşünceleri de dahil olmak üzere tüm arayışını yok sayarak varoluştan süregelen anlam atıflarını da yok sayarak karanlık bir boşluğa iter. Söz konusu anlayış kabul edilmekte olsa dahi insanın bilişsel yapısı inkarla karşılaşmış olduğunda onu da kabul ederek inkar ediyor olacaktır. Bilişsel yapıyı inkara dönük bir yaklaşım dahi bilincin ona verdiği düşünme alanını içerisinde taşımaktadır. İnkâr ise bilinçdışı itim aracılığıyla kendisine bir alan oluşturmaktadır.

İnkâr anlamı öteleyi. İnkârın anlamı ötelemiş olduğu yer ise bilinçdışına denk gelir. Bir kültürel nesneyi var olduğu sahip olunan anlamlar bütününden ayırarak kabul etmek yahut onu yok saymak onu bilinçdışına itmek anlamına gelmektedir. Düşün nesnesinin kültürel olarak atfedildiği anlam, insanlar tarafından yahut herkes tarafından kabul edilmek zorunda değildir. Nasıl ki bir inanılana herkes inanmak zorunda değilse kültürel bir atfıda herkes taşımak zorunda değildir. Yok saymak onun orada olmadığı anlamını kati suretle göstermemektedir. İnanmamak inancın var olmadığının ispatı değildir ve kültürün söz konusu öğeleri de onların anlam düzeyini taşımakta olan insanların anlam atfının taşıyıcısı olduğunu inkar etmeyi gerektirmemektedir. Mana taşıyıcısı olarak bakmış olduğumuzda bize adaletin ve kararın sembolünün madde aracılığıyla aktarımını sağlamakta olan hakim tokmağı aslına bakıldığında sadece bir yere vurularak adaletin sembolünün taşıyıcısı haline gelmemektedir.

Taşıyıcı anlamı Tanrı'nın sembolünden çıkararak oluşmuş olan, kültürel bütünlüğün içerisinde Tanrı olarak kabul edilen Thor, yargının dağıtılmasının da hakim kendi gücünü ilahtan aldığına dair bir mana taşımaktadır. Tanrı'nın simgesinin yargının karar verici hükmü üzerinde kendisini gösteren olarak dile getiriyor olma anlamını, hakim tokmağında taşıyıcı olarak bulundurmaktadır. Hakim tarafından tokmağın

masaya vurulmak suretiyle kararın artık verildiği ibaresinin taşıyıcı anlamı, insanlara ses aracılığıyla aktararak onlara kesin hükmün bilinçte etmiş olduğu yerin algılar yoluyla aktarımını sağlamaktadır. Tokmağın son kez masaya vurulması Tanrının karar verici hükmünün kesin ve kati bir biçimde bilinçaltı düzeye algılar aracılığıyla atfını meydana getirmiş olmaktadır. İnanılan olarak Thor Tanrı'nın temsilidir ve Thor'un tokmağı olarak ona inanan insanlar tarafından mana atfedilmiş olan masaya vurmaya yarayan bir tahta alet çağlar içerisinde farklı anlamlar taşımakta olan ve adaletin simgesi haline gelen bir anlam düzeyine taşınmıştır.

Tanrısal gücün temsili yargı süreçleri içerisinde bir alete aktarılarak onun Tanrının üzerine söz söylenmemesini sağlayan bir temsil nesnesi haline gelmesine sebebiyet vermiştir ve bu dönemler boyunca aktarılan bir mana halini almaktan kaçamamıştır. Bu bir maddenin mana taşıyıcısı olarak var olduğu gerçeğini inkar etmemizi sağlayan bir yapının temsili olmamızı gerektirmez ancak bunun kabul edilmekte olan kültürel yapılar içerisinde bir taşıyıcısı olduğu gerçeğini göz ardı etmemizi sağlamamaktadır. Var olan inanılan haline gelmeyebilir ancak yok sayılan bir hale dönüşmesi düşün düzeylerini çıkmaza sokmaya sebebiyet veriyor olacaktır. Dönemler içerisinde adalet ve medeniyetlerin kendi içerisinde taşımakta olduğu mana düzeyleri ve manaların taşıyıcı anlamları değişmekten kaçamamaktadır. Durmaksızın değişmekte olan akış içerisinde dünyanın devamlılığının düşün boyutunda karşılık gelmekte olduğu maddeler ve manalar devamlılığın süreci içerisinde yeni bir oluşun kendisini ortaya çıkartmaktadır.

Hukuki kabuller, toplumun sistemleri, insanların paylaşım alanları içerisinde yer almakta olan her şey bir diğer insanın kolektif bilinci içerisinde istemsiz olarak taşınılmaktadır. Bilincin içerisinde taşınmakta olan anlam ve anlamın farklı dönemler içerisinde yer eden temsilleri, semboller alanı ile gerçeklik dünyaları arasında kurduğu bağı yok edemez ancak o bağı inanmama hakkını kendisinde bulabilmektedir. Hukukun imgesinin tanrıya dair geliştirilen anlamını masaya vurmaya yarayan bir nesne üzerinde olduğuna inanmak zorunda değildir ancak bunun inkar edilmekte olması bilinçaltına atılmakta olan yeni bir inkarın oluşmasına sebebiyet verecektir. Mitoloji içerisinde İskandinav Tanrı olarak yer etmekte olan Thor, babası olan Odin'den iki tane temsil nesnesi almaktadır. Megingjord ve Mjöllnir adında babası Odin'den teslim almış olduğu iki nesne ona güç atfeden ve onu Tanrısal olanın temsilini taşımaya yöneltmekte olan sembol nesnelere. Onun gücünün temsili haline geldiği kabulünden başlayarak mitolojiden yaşamın devamına değin çağların bir taşıyıcısı haline gelmiş olması nesnelere adaletin sembolü olarak kullanımına kadar uzanmaktadır. Mitler aracılığıyla aktarılmakta olan, mite dair öğeler aracılığıyla yer eden inanca dair bile inanılan olarak kabul etmiş olduğumuzun bir sembolü haline gelmiş olduğunu kabul etmek zorunda olmadığımız sembole dair nesnelere onları kabul etmesek dahi var olmaktadır. Sembollerin mitler içerisinde kabul edilmekte oldukları durumlar dahi bilinçaltı düzeyin kolektif alanda yer etmiş bir parçasıdır.

Madde nesne haline gelmiş olduğunda anlamın atıf alanından uzaklaştığı zaman yeni bir düşün üretimini imkansızlaşmaktadır. Madde kendisini salt madde olarak tekrar üretebilmektedir ve bu onun düşün edimi içerisinde kendini, kendi başına başkalaştıramayacağını ve devamlı oluşun sonuna gelmekte olduğu noktanın katı alanı olarak temsil edebilmektedir. Safiyane maddesel bir var olarak ortada olan nesne onun değişmez alan içerisinde kendisi üzerinde taşımakta olduğu anlam kadarına izin vermektedir. Yer bakılmış olduğunda sadece yerdir; ona dair bir söylem, bir düşün edimi gerçekleştirilmiş olduğunda sadece yer olmaktan çıkar; düşün edimine açık olan bir yer halini alarak kendisine bir varlık alanı bulmaktadır.

Varlık alanı içerisinde düşünsel alanın parçası ve onun tetikleyicisi olarak yer edinmekte olan niteliğe içkin bir geçişin belirgin temsili halini taşımaktadır. Nesnelerin niteliklerine dair sahip oldukları kantitelere evrilerek oluşmalarına sebebiyet vermektedir. Ayırt edici olan yanları manalar aracılığıyla oluşmakta olan nesnelerin kantiteye dayalı almış olduğu hal maddenin bir yapı olarak, kantitenin alanından çıkarak vasıf kazanması ile olağan haline bürünmektedir. Bilinç bedeninin alanı dahilinde oluşmuş bir yapının kendisinin karşılığını taşımaktadır ancak bedenden ayrılmış olan maddesel bir yapı değildir. Onun madde içerisinde anlatılması söz konusu olduğunda bir organlaşma olarak var olduğu düşünülmüş olsa dahi, bir organlaşma unsurundan ziyade beynin içerisinde taşınmakta olan zihinsel fonksiyonun işleyişinin çalışmasının ortaya çıkmaktadır.

Düşüncenin kognitif alanın işleyişi içerisinde edinmekte olduğu çalışma prensibi ve çalışma alanının ortaya çıkış biçimi şüphesiz ki onu kantite olarak açıklamaya çalışırken; aslında ayırt edici olan özelliklerinin içerisinde açıklanamaz bir hale gelmesine sebebiyet verecektir. Epifenomenizm dahilinde bakılmakta olduğunda da süreçlerin ve zamanın işleyişinin içerisinde olaylar bilinçle ilişkin olarak yalnızca psikolojik durumlar ve olaylar içerisinden çıkagelmektedirler. Psikolojik fenomenler sonucunda doğmakta olduğu kabul edilen bilinç kavramının psikolojiyi etkilemekte olan bir yapı olduğu kabul edilmemektedir. Bilinç psikolojinin olguları sonucunda kendisini var eden bir yapı olarak konumlandırıldığında, psikolojiyi etkilemekte olan alanın içerisinden çıkar ve nedenselliğini kaybeden bir konuma yerleştirilir. Epifenomenizm bilinci neden olmaktan çok sonucun bir etkisi olarak ele alan felsefi ve psikoloji dahilinde bulunmakta olan bir anlayışın karşılığını taşımaktadır. Psikolojinin iyi yahut kötü etkilediği bir alan haline gelmekte olan bilinç neden olarak kendi başına var olmadığı kabul edildiğinde maddeye dair dünyanın zihin yapısı içerisinde bilinci maddeden ayırtmaz.

Zihin yapısının düşüncenin bir halini almış olması salt maddeye yönelik anlayışın reddidir. Kültüre dair var olanlar düşüncenin yapısı içerisinde zihnin üretiminden çıkarak manaların karşılıklarının taşıyıcısı olarak yer ettiğinde anlamın taşıyıcısı olarak yükselmektedir. Yükselmekte olan kelime kültürün taşıyıcısı halini mananın taşıyıcısı olarak aldığı anda, onun temsil alanı alışılmış olan konumun üzerine çıkmaktadır. Kendini bir üst anlam düzeyine evirmekte olan kelime, istem dışı bir

taşıyıcı olarak zihinde yer alır. Anlam ve anlam düzeyleri içerisinde kültürün taşıyıcısı olan kelimeler aynı sistemin tekrarlananı halini aldıklarında yükselen mana boyutunu tekrara sokarak onun gelişimini değil gerilemesine sebebiyet vermektedirler. Tekrar, mananın karşılığının tekrarına dönüştüğünde sığ bir hal almaktadır.

Bilinenin tekrarlanması, tekrarlananın başka bir noktanın açıklığına denk gelmediği sürece aynı alanın içerisinde; bilinenin kendi içerisindeki sirkülasyonunu oluşturmaktadır. Bilinenin manaların taşıyıcısı kelimeler aracılığıyla bakış açılarında dönüşüme uğrayarak yeni bir var oluşturması kültürün yüklemiş olduğu anlamlara farklı noktalardan bakabiliyor olmayı sağlayacaktır. Kültür ise salt epifenomen olmaktan çıkarak bir belirleyici, bir statüko temsili yahut statükonun paylaşım alanı haline gelmektedir. Statükonun taşıyıcı ise yüce nesnelere, sınıfların ayrımlarını yapmakta olan nesnelere tarafından oluşmaktadır.

Bilinç insanların farklı kültür ve ideolojiler içerisinde olmaları istenilen alanlara dair nesnelere aracılığıyla göndermelere tabi tutularak, gösterenlerin taşımakta olduğu anlamların yönlendirilir hale gelmesi ile kültürün ayrışma noktalarının belirleyicileri olmaktadır. Bilinç ideolojinin insanlar üzerinde yönlendirilmekte olduğu kültürel alana müdahale etmeye başladığında ve bu kasti bir yönlendirme biçimi şeklinde gerçekleştirilmiş olduğunda, kültürün tehditkar alanı da kültürün tekin alanı da yönlendirilebilir bir hal almış olmaktadır.

Tehditkar alan kültür üzerinde oluşturulmak istenildiği kelimelerin taşımakta olduğu manalar ve manaların olduğu düzlem, bilinç aracılığıyla kendisine bir kimlik alanı edinmektedir. Kendisine bilincin yönlendirilmiş alanı içerisinde yer etmekte olan kültürün nesnesi, nesnenin edinmekte olduğu alanın içerisinde kendisini dışarıya atarak ya ona dair olanın kendisi olmadığını ortaya koyacaktır ya da ona dair olanın içine girerek ona temas edecek ve orada daimi bir alan kazanacaktır. İnsanların anlamak istediklerinin ve anlamlandırmak istediklerinin arasında sıkışmakta olan kelimeler üzerlerinde durulan ve düşünülenler olmaktan çıktıklarında, insanın yönlendirdiği bir şey olmanın haricinde insanı yönlendiren konumun temsili haline gelmektedirler.

Kelimelerle yönlendirilebilecek olan ideolojiye, insana, insanın paylaştıkları değerlerin bütününe dair kapsamakta olduğu alan; bilincin üzerinde doğru bir biçimde çalışıldığında niteliklerini kaybetmiş olan nicelikleri insanlara sunabilir ve onların yanlış oldukları halde doğru ve istenilen yahut inanılması ve kabul görmesi gerekmekte olanın taşıyıcısı olarak konumlanmasını sağlayabilmektedirler. İnkâr edilemezden kontrollü bir bilinç edimi aracılığıyla, inkâr edilen konumuna itimi sağlanabilmektedir. Öyle ki insanlar tüm bunlar aracılığıyla yönetilir, yönlendirilir ve inandırılırlar. Özne bilişsel öğelerin içerisinde kendisine dair alanın, gölge alanı altında kalan bir ezileni olarak kalmayı kabul etmiş olduğu zaman içerisinde; kendini inkâr eden haline gelecektir. Kendini inkâr alanı içerisinde konumlandırmakta olan bunun farkına vardığı takdirde buradan çıkarak, kendisine dair kelimeler ve

kelimelerin manalara atfettiği anlamları taşıyacak ve kendine dair kabul etmiş oldukları gerçekten kendi bilinci içerisinde çıkagelecektir.

Kültüre dair nesnelere belirli dönemlerde, belirli alanların içerisinde taşıyıcı konumunda yer etmiş olabilirler ancak onların o zaman diliminin yücesi yahut yüce temsil nesnesi olması onları mutlak kılmaz. Mutlak olan şudur ki, zihin öznenin kendi süreci içerisinde bilinçaltının varlığını da kendiliğine katarak yapılanmaktadır. Bilinç ve bilinçaltı yapılarının benliği şekillendirmekte olan aşamalarından geçerken, temsilin kendisine içkin olan kültürün alanını mutlak olarak şekillendirmesi; ayrışabilen bir alan oluşturmasıyla beraber aksine bütünlüklü bir ayrışmazlar alanı da oluşturabilecektir. Esas olan cansızın canlı dünya içerisine aktarımı olacağı gibi maddenin manaya aktarımı olacaktır. Maddenin manaya aktarımı, cansızın canlıya aktarımı; basit olanı yükseltmekteyken, yüksek olanında ruhundan alarak onu bir üst anlam düzeyine çıkartmaktadır. Kültür herhangi bir şey değildir, taşıyıcısı taşınmak istenildiği nokta ve içerisinde anlamlar bütünü barınmakta olan esas olarak bir niteliğin kendisini üzerinde taşıyandır. Niteliğin ta kendisinin insanın yaşamı içerisinde taşınmasını sağlamakta olan nesne, canlılığın aktarılmış olduğu cansızın da temsilidir.

Yeniden yaratmak yahut yaratılanı yeni bir düzeyin konumlanana haline getirmek söz konusu olduğunda daha iyi olarak kabul görmüş olan tekrar yaratıcı edimin alanına dahil edilmektedir. Yaratıcı edimin alanına dahil edilmekte olan yeni var bir sonraki yeniyi öncekinin alanından alarak, onu bulunduğu yerden çıkartmaktadır. Yeniden yaratılmış olan ve daha iyinin yerine konumlandırılmakta olan nesne daimi arayışın zincirinde bir parça olarak kalıp var olmaya devam edecektir. Nesne sürecin içerisinde daima anlama dair bir atıf barındırmaktayken, anlamdan uzak bir alanın temsiline taşıdığından kendine dair bir çelişme yaşayacaktır. İçsel noktada çelişki taşıyacak olan nesnenin anlamları, dışsal nokta içerisinde de çelişki taşıyacağından; bunların arasında öznenin bilincine dair yatkın olduğu bağdaşmazın kendisinden ortaya bir mana bırakacaktır.

Tarihe dair süreçlerin taşımakta olduğu anlamlar bütünü, insanların temel düşün alanlarına rast gelerek; onları temel fikrin saptanmakta olduğu yerden alarak geliştirecektir. Gelişim süreci içerisinde denk gelmek istedikleri yerlere denk gelecek olanlar, denk gelmekte oldukları yerlerin altında kalanları dışsal olana iteleyecektir. Dışsal olarak kendisini gerçekleştirme alanı bulmuş olan anlam, içsel olandan uzaklaşır ancak ondan kopması söz konusu değildir. Anlam yerinden yalnızca kopar ve uzaklaşır, orayı terk eder ancak daha önce orada olduğu gerçeği kimse tarafından değiştirilemez.

Kavramlar kültürler içerisinde yer ettikleri noktalardan zamanla çekilebilmektedirler ki bu işleyişin ve yeniden yapım sürecinin yıkımında gerekli olan bir yer değiştirilmez. Lakin onun orada yer etmiş olduğu gerçeği değiştirilemez yalnızca başka bir gösteren üzerinde tezahür edebilir. Kültürün uzlaşma nesnelere içerisinde, çatışmalardan dolayı elde ettiği yer; nesnelere zıtlıklar dahilinde farklı insanların kültüre dayalı olarak

bilincinde geliştirmekte olduğu yapının, onlara sağladığı bir őründür. Kőrle dair oluşturulmakta olan nesnelere, buldukları yer bakımından konumların değişkenlerine denk gelebileceği gibi konumlarından çıkararak yersizleşenleri de içerisinde barındırmaktadır.

Söylenmek istenen söylenmek istenildiği yerden çıkararak başkalaşır. Anlamlar birbirleriyle çarpışmaları söz konusu olduğunda kendilerini oradan çıkartarak var olmaktadır. Öteki olduğu varsayılanla, kendiliğinde olan birleşerek ortaya çıktığında kavram büyür. Kavram büyüdüğünde insanın anlam düzeyi ve paylaşılmakta olduğu gerçeklik dünyası kendisine dair bilişsel alanın gelişim düzeyi başkalaşır. İnsanlığın düşün edimiyle ve yaratıcı yetiyle buna içkin olarak manaları kendi yerlerinin dışına itmekte olduğu yoruma dair alanlardan alarak evirmesi, gelişimi sağlamaktadır. Kör ona dair yasaları katı bir biçimde barındırdığında ve değiştirmeden kullandığında ortaya çıkmakta olan nokta onu çıkmazın alanına itmektedir. Böyle bir bakış açısı ile gelişme mümkünatlı bir hal alamayacaktır. Kőrün içerisinde var olan ayrılıklar onun içkin anlamlarını topluma dair olan alandan çeker karşıt alanın içerisine alır ve paylaşılana aktarır. İnsan paylaşılanların alanına benzerliği katarak, tabiata uyum katmaktadır. Tabiatın paylaşım düzeni içerisinde çelişik olanların alanından çıkararak, düşün edimi aracılığıyla; düğümlenen noktaları açıklamaya ve anlamaya dair bakış açısı geliştirmesi, onun düşünceyle bilincin ortaya koymuş olduğu beynin salt őrünü olmak dışında tasanın çözümünü karşıladığı gerçeğini ortaya koyar.

Tasa, kőrle dair olanın eksiklik alanından ayrılarak tamamlanması için ihtiyaç duyulandır. Kavramın zorunluluk alanından çıkartılarak, nesnelere benzer kılmaktan ziyade onları bulunduğu yere içkin olarak değerlendirmenin amacı; onun yeniden doğumuna izin vermektir. Yeniden doğumuna izin verilen kavram, kőrle dair yeni bir var olan meydana getirirken onu dikkate değer kılmaktadır.

İnsanın beyninde yer eden ilintiler, onları ilinti noktalarından alarak benzerlerinden ayrı nesnelere üzerinde iz düşümler aracılığıyla var kılarlar. Ebedi olanın bilgi ediminin alanında yer almış olması, sonsuzun düşünce aracılığıyla nesnenin yapısına yaklaşmasını sağlamaktadır. Sonsuzluk içerisinde değişim, dönüşüm barındırmakta olan bir döngüye eş değer olarak oluşa gelmekteyken; nesnenin düşünce aracılığıyla sonsuza değin bir var olarak yer alması onu ölü olanın alanından ayrıştıracaktır. İnsanın bilinci aracılığıyla soyut dünyanın var olanlarını, kavramların kendi alanları ile onlara ilişkin yasalar yaratma yetisini kullanarak yeni fikirler ve varlıklar ortaya koymaları; onları kullanılabilir, görülebilir, duyumsanabilir olanın alanına itmeleri aracılığıyla yaratıcı sürecin içerisine sokmaktadır. İnsan var olan dünyaya dair bir nesne atfını gerçeğe dönüştürme noktasına gelmiş olduğunda dünyaya dair alanın içerisinde, kendinden dünyaya ilişkin bir yeninin yaratıcısı olacaktır. Gerçek olan, varlığına bakmış olduğumuzda hiçbir nedene kati olarak bağlılık göstermemektedir ve öylece vardır. Ancak onun gerçek bir varlık olmanın dışında, kendisine soyut düzenden çıkararak yer edinmesi; insanın onu konumlandırmakta olduğu yerin haricinde

bir yere konumlandığı gerçeği ile baş başa bırakmaktadır.

Nesnenin zırhlarının oluşturulması, zırhların altında kalanın kendini eylemin gerçekleşmesine bırakması ile yüzeye çıkabilmektedir. Nesneye ilişkin, anlamına dair bir anlayış gerçekleştirerek bakmazsak onun altında yatan sebebi görmemiz mümkün olamaz. Kaybolan anlam ve yeniden ortaya çıkan anlam birbirinin gizleyeni ve birbirinin ortaya çıkanı halini ancak öznenin bakış açısının kazanımına göre meydana getirmektedir. Kaybolan ve yeniden ortaya çıkan anlamın bundan ibaret bir oyun olarak nesnenin yeniden ortaya çıkmasını sağlaması dahi kültüre ilişkin bir algı boyutunun kendisi ile alakalıdır. Kaybolanın yeniden ortaya çıkmakta olması ve yeniden ortaya çıkanın kaybolması hazın kaynağını ortaya çıkartan bir eylem olarak oluşmaktadır. Uzaklaşmanın bir başka içkin anlama yakınlaşmayı sağlaması, yaklaşılanın uzakta kalanın göstereni haline gelmesini sağlamaktadır. Nesnenin anlama dair etkileşimi kurulduğunda haz ilkesinin çalışma mekanizması gizleyen ile gizlenenin bir ortaya çıkıp bir kaybolmasına ilişkindir. Kaybolan ortaya çıkar, mananın diğer atfı gizlenir. Gizlenen ortaya çıktığında, kaybolan sahneye tekrar gelir.

Nesneler üzerinde ilişkin, kültüre dair bağlantılar ona yüklenen anlamların her yerde taşıyıcısı olarak konumlanabilmekte olduklarında dahi o yerde bir mananın taşıyıcısı olarak kendilerini gösterirler. Kültürün taşıyıcı nesnelere sembol olarak bir yerde var olduğunda o yerin kendiliğine ilişkin tümel anlamı taşıyıcısı dahi o kültürün bir parçasını kendi içlerinde taşımaktadırlar. Nesne ona bakıldığında gizlenen, gizlenene bakıldığında ise gerçekliği taşımaktadır. Nesne kültürün baskılananlarının itkisini üzerinde taşıyabileceğinden, derinine inildiğinde onu ortaya çıkartan kaynağın göstereni olacaktır. Yineleme nesnenin algı alanı içerisinde var olan yerini daha aidiyete yakın kılacağından, bakışın farklı olanı algılaması onu yinelemeye maruz bırakıldığı an da algılananın yerinin başka bir nesne geçişine neden olacaktır.

Haz ilkesine dair gelişmekte olan alanın algılandığı düzeyin içerisinde bulunan biriktirilenler, estetiğin yönelim alanını da belirlemekle beraber; hazı nesnenin ötesinde bir anlam düzeyine itmektelerdir. Haz kendi içerisinde bulunanlara dair barındırdığı alanın doyumunun sağlayıcısını aramakla beraber, doyumun sağlayıcısı olan nesneyi de ona dair öznenin yüklemekte olduğu niteliğin anlamına ilişkin olarak değerlendirmektedir. Ruha dair uğraşının konumlandığı alan, hazza dair olanla birleşerek nesnenin kantitatif alanının dışarısına itilen bir bakışın değerlendirilmesine tabi tutulduğunda nesnenin ayırt edici yanı kendini ortaya atacaktır. Bilinçdışı içerisinde bir gizin bastırılma durumunun taşıyıcısı olarak yer kapladığında, bir zorlama meydana gelmemektedir. Bilinçdışında var olan bastırılan kendisini itki aracılığıyla olduğu yerden dışarıya itebileceğinden, ihtiyacı olan tek şey itkinin ortaya koyumundan ibarettir. İtki sonucunda ortaya çıkmakta olan baskılanan, çözülemeyen bir niteliği taşıyan değildir. Çözümlemesi zor olanın itki sonucunda ortaya çıkamaması, içerisinde bulunan yapının gerçeklik alanında ifadesinin mümkün olmayışıyla ilişkili değildir. Direncin derin sebebi bastırılanın kendisi değil, onun ardında yatan yani onun baskılanmasına sebebiyet veren; baskılananın ruhun

içerisinde bulunmakta olan aşamalardan hangisinde gerçekleşmiş olduğuna ve neden baskılanımın meydana geldiğine dair olan noktaya dikkat edilmesi gerekmektedir. Baskılanıma sebebiyet veren noktanın anlaşılır hale gelmesi kültürün ve kültüre dair nesnelere kendilerine nasıl ve hangi noktalarda ifade alanları bulduğu konusuyla ilişiktir.

Bilinç ve bilinçdışının içerisinde barındırdıkları, bizlerin nesnelere bağdaştığı alanlar içerisinde edindiği yere dair neden ve nasıl orada olduklarına hangi duyuların karşılık anlamlarının taşıyıcısı haline geldiklerine değin onların çözümlerini sağlamamıza destek olmaktadır. Nevrotik gösterenler içerisinde barındırmakta olduğu direnç mekanizmalarının baskılamaya mecbur kılınmış olduğu, dirence içkin alanın bilinçdışında barındırmış olduğu noktaları; tasarlanan nesnelere ve yaratıcı eylemler aracılığıyla açık etmektedirler. Kültürün boyutundan bakmış olduğumuzda da nevrozun kültürün paylaşımcısı olan insanların hayatlarında yer etmekte olduğunu görmekteyiz. İnsan içerisinde bulunduğu kültüre dair alanın baskılanma evrelerini hangi konularda yaşamakta olduğuna içkin ve bununla beraber kendisine dair bastırılanların çalışması içerisinde oluşturduğu savunma mekanizmalarının yansımalarını kültüre dair alanlarda bulunmakta olan tasarım nesnelere yansıtarak onların gizli birer göstergelerini mekan kurguları aracılığıyla ele vermektedirler. İşaret edilmekte olan mekanın paylaşanları, kültürün savunma mekanizmalarını paylaşanların kendiliğinden koparak; paylaşanlara eklemlemiş olduğu işaretler travmanın kendiliğinin göstergeleri olarak yer kaplamaktadır.

Travmanın kültür üzerinde yaratmakta olduğu etki kendisini işaret etmek için gerçek dünyanın içerisinde başka bir formda yeniden yaratılarak sunmaktadır. Yinelemeler ve bastırmalar kültürün kendiliğinden koparak işaretler dünyanın arasına döküldüklerinde örtülerini kaldırmazlar onlara muamma olarak yaklaşmak, onları eksilten değil onlara eklemlemekte olan bir biçime dönüşmektedir. Rastlantısal olduğu düşünülmekte olanlar; aslen öylesine apaçıklardır ki çoğu kez hazzın taşıyıcısı, hazzın ortaya koyduğu nesnenin farkındalığına ulaşamamaktadır. Hazzın kaynağının bulunduğu noktanın içerisinden çıkıp uzaklaşarak yeni bir var olanın üzerinde kendisini gösterebilmesini ona kendini gördüğünü zannettirdiğinden; haz kaynağının çalıştırıcısı olan özne kendinden savunma mekanizmasının en büyük açığını verir onu alır ve ortaya koyar. Kendini gerçekleştiren haz duyumsananlar arasından uzaklaşan birer parçalarla birleşim alanı edindiğinde yaratıcı edimin sahibi olan özne travmasını işaretler aracılığıyla ihtiva etmiş olmaktadır.

Bastırılmakta olan, travmayı içine alarak olduğu yerde kalmaya devam edeceğini düşünmekteyken olduğu yerden çıkmaktan kaçamamaktadır. Yasak olanın örgütlenen haline gelerek; çatışmalı alanlar içerisinde kendisine dair bir alanın barındırmakta olduğu uymak zorunda olunanların sınırları içerisinde kalmak zorundalığı, hazzın gerçeklik ilkesine teslimiyetini zorunlu kıldığından; yasak olan hazzı itkiye maruz bırakmaktadır. Yasak olanın kültürün içerisinde kabul görmediği noktalar aslen o alanların var oldukları yerden kaçarak uzaklaşmak için kendisine bir yüzeyin örüntüsü

içerisinde kaçış noktaları aramaktan vazgeçememektedirler.

Kendisine yüzey üzerindeki sınırların alanından kaçış noktası aramakta olan hazzın yasağı delerek gerçekleşme güdüsü, barındırmakta olduğu benzemezlikleri de yanına katarak; içerisinde olduğu alanın dışarısına çıkmak için açtığı deliklerle ya kendiliğini ya da kültürün kendiliğini zedeleyerek çıkar. Kendiliğini zedeleyerek ortaya çıkarsa, kendini gizlemiş olan hazzın kaynağından itkilenenler, öznenin benliğinin yapısında delikler oluştururlar. Ancak kendiliğinin içerisinden değil de kültüre dair olanın yasalarının içerisinden kendisine delikler bularak ve bunları kültürün uygun görülen alanlarının kılıfına büründürmeyi yaratıcı edim aracılığıyla geliştirerek ortaya çıkartırlarsa; kendiliğine zarar vermeden ortaya çıkmalarına izin vermiş olacakları gibi kabul görenin kılığı altında aslında hafızaların dip noktalarına nüfuz edecek varlar ortaya koyulmuş olacaktır. Travmanın gizleneni, işaret aracılığıyla gösteren haline gelmektedir.

Tekinsiz addedilen göndergenin, göstergeyi içerisinde barındırmakta olması; tekinsizin alanının paylaşılan, açık edilen yanlarını ortaya çıkartmaktadır. Paylaşılan alanların insanlar arasında hem topluma dair hem özneye dair değerlendirmeler içerisinde var olan travmalarının taşıyıcılarının, ortak bir imgesini kendiliğinden bir parçada barındırması; yanılısma alanlarının üzerinde bakış aracılığıyla nesneye dair rastlantının yansımalar üzerinde tekrara düşürmesine neden olmaktadır. Göstereni bakışın alanına zoraki bir biçimde de olsa sokuyor olması yinelemeyi tekrarlamaya, tekrarlamamanın ise özdeşleşmeye içkin bir hal almasına söz konusu alanın içerisinde ise arzunun hakimiyetini ilan etmesi ile sonuçlanan bir yineleme alanı oluşturulur. Yineleme alanının oluşumu, özdeşleşmenin gerçekleşmesi için zorunlu bir süreç haline gelmektedir. Yineleme, yeniden tekrarlanır ve yinelenen kendisini ortaya koyar ve bu çalışma biçimi içerisinde tekrar tekrar var olan ile var olması istenen çatışmalarını açık eder. Yineleme zorlamaya değin bir alana denk gelmiyor olsa dahi özdeş olanın zorunlu alanına denk gelmektedir.

Travmalar ve nevrozları savunma mekanizmalarına içkin olarak geliştikleri alandan, bastırılanlardan ziyade onların dışarıya yansımalarını ve işaret edenin kendisi haline gelenleri oluşturmaları için göstergenin anlamla eşlenik bir düzeyde var olması gerekmektedir. Gösterge anlamın kendisinin üzerine giyilmekte olan bir gizin kılıfını taşıyan ise anlam göstergenin içinin ve kaynağının bir nevi çıkış noktasıdır. Anlam gösterge üzerinde kendisini taşıyan noktanın yerini bulmuş ise gösterge doğru çalışan bir yapı halini almaktan kaçamayacaktır. Ancak göstergenin anlamdan uzak ve benliğin yapısından ayrışan yanları salt göstergenin kılıfına dair gelişir ise ortaya çıkacak olan bir anlam olsa dahi bu yüksek anlam değil sığ anlamın kendisi olacaktır. Sığ anlam anlatmak istediklerimizin kendisini bize vermeyeceği gibi gösterenleri göreninde kendiliğinden bir parçayı onda bulmasını sağlayamayacaktır. Gösterge bir şeyin bağlantısını kendi üzerinde taşıyor olmalıdır ki işaret ettiği noktanın anlam alanı bir taşıyıcı olarak duyumsanabilir olsun. Gösterge ve anlam kendi içlerinde bulunan düzlemde çatışıyor olmalıdır ki çatışmanın sonucunda meydana gelen karşılıklı

ilişkiye dair gerçek bir varın taşıyıcısı olarak yer edinsin.

Göstergebilimin anlambilim ile ilişik çalışma durumları arasında bağıntının kurulabilmesi için, onların kendi aralarında bulunan zıt manaları kullanması ve zıtlıkların arasından anlambilimin ve gösterge bilimin alanlarına içkin olanları alarak bağıntıyı kurgulananın alanına çekmesi; arada bulunan ve bulunması gerekmekte olan bağlantının karşılıklarını taşıyıcısı bağlantı ile gerçek anlamda bağ kurmaktadır. Taşıyıcının gerçek anlamda kurmuş olduğu bağ anlambilim ve göstergebilimi öylesine bir bağlantı içerisinde kurgulamalıdır ki zıddın zıtlıktan bir var ortaya koyması gerekmektedir. Anlambilim ele alınmış olduğunda ise Oidipus kompleksinin edindiği alanın çalışma yapısına dair en temel kavrama biçimi anlaşılmış olacaktır. Oidipus içerisinde karşıtların barındırıcısı olan iki ayrı sistem taşıyıcı yapısı olarak çalışmaktadır.

Karşıt sistemin yapısı içerisinde barınmakta olan kişinin paylaşmakta olduğu nesil ve cinsiyete dair farklılıklar alanı onların arasında çalışmakta olan bir mekanizmayı taşımaktadır. Karşıtlıkların oluşturduğu Oidipus'un yapısı içerisinde iki karşıtlık olan cinsiyet farkı ve nesil farkı da iki ayrı çalışan mekanizmanın içerisinde iki adet zıtlığın daha barındırıcısı olarak ortaya çıkmaktadır. Kadın ve erkek, çocuk ve erişkin olarak ikiliği içerisinde barındırmakta olan yapı bu dörtlü alanın içerisinde öğelerin her biri bir diğerinin zıt ve içkini ile zıtlık barındırmaktadır. Her bir etkileşenin, bir diğer etkileşim alanı içerisinde barındırmakta olduğu karşıtlığın, nesil içerisinde de konumlanan varlığı bir diğerine içkindir. Çocuk kadın ve erişkin kadın, çocuk erkek ve erişkin erkek arasında bulunmakta olan bağıntı; anlam yorum açısından bakılmış olduğunda zıddının taşıyıcısı konumuna gelmektedir. Şema olarak bakılmış olduğunda zaman zıddı olanla da ilişik bir bağlantı kuran, nesil olarak birbirinin karşılayıcı olarak konumlanır. Erişkin kadın, erişkin erkeğin varsayanıdır ve nesil olarak birbirinin eş değerini karşıladığında, cinsiyet olarak birbirinin zıddını taşıyan haline gelir. Çocuk kadın ve çocuk erkekte cinsiyetin zıddını ancak nesilin paylaşıcısı olarak bağlantı alanında yer edinmektedirler.

Söz konusu şekiller içerisinde bir bağıntı oluşturan alanlar, nesil ve cinsiyetlere dair alanlar içerisinde bir halka oluşturarak onların devamlarını içlerinde değişime içkin bir biçimde barındırmaktadırlar. Zincirlenen bağıntılar içerisinde oluşmuş olan sistem, birbiri çevresinde evrilerek konumlanmaktadır. Oidipus'un barındırmakta olduğu bu yapılanma, anlambilimin yapılanma biçiminin parçasını oluşturmaktan kaçamaz. Anlambilimin parçasını oluşturmakta olan yapılanma, anlamın oidipus kompleksi ile cinsiyet ve nesil bağıntılarına ilişkin karmaşasını anlam aracılığıyla çözümlemeye dair bileşenler barındırmaktadır. İlişkin bağlantılar düzenlenmiş olduğu takdirde anlam kendisine içkin olan yerin karşılığının doğru taşıyıcısını bulmaktadır. Karmaşanın ve tabuların taşıyıcılarının çözümlerini kendi içerisinde barındırmakta olan düzenleme yalın olan yapının anlam içerisinde bulunan taşıyıcısı olarak yer almaktadır. Oidipus içerisinde anne ve çocuk, baba ve çocuk ikiliklerinin açıklanmasında yani manaların ilksel alanda var olan yüklenmesine çıkagelmektedir. Annenin işlevinden daha çok

babanın işlevi Oidipus'un tartışılanıdır.

Babanın çocuk üzerinde var olan eril işlevi, fizyolojik olarak bakılmakta olduğu nokta içerisinde bedensel bir bağ taşımadığından, hamileliğin taşıyıcısı anne olduğundan ve babaya dair hormonal bir değişimin görülmemesinden kaynaklanmaktadır ki babaya içkin bir bağ kültürel olarak geliştirilen bir yer edinmektedir. Erkek çocuk olarak yer edinmekte olanın, babaya dair bir fizyolojik paylaşım alanı oluşturulmamasından kaynaklıdır ki erişkin erkek konumunda olan, erişkin kadın ve çocuk erkek üzerinde kendisini yetkin bulmaktadır. Erişkin erkek, çocuk erkek ve erişkin kadın konumunda olanı kültürün getirileri aracılığıyla baskılar ve kendisini yetkin olarak konumlandırır.

Konumunu baba olanın alanında yetkin kılan erişkin erkeğin geliştirmekte olduğu tavır, kültürün yahut tabii kültürün babaya alan tanımakta olmasından kaynaklanmaktadır. Kültür erkeğe baba olanın konumuna doğal süreç içerisinde yetkinin kullanımını atfetmektedir. Erişkin erkek çocuğun dünyaya gelme süreci boyunca kendisinde ona dair fizyolojik bir var yaratmamış olduğundan onun çocuğa dair sınırlar alanlarının kısıt barındırdığı öne sürülmektedir. Kültüre dair değişkenlerin içerisinde, babanın çağdaş toplum düzeninin taşımakta olduğu alan içerisinde haklarından ve yönetici sembol alanından uzaklaşması gözlemlenmektedir. Babayı dışarıda olan kılmak ve eril yetkinin alanından uzaklaştırmak, Batı kültürünün yapısal özelliklerine içkin olarak gelişmekte olsa dahi fizyolojik bağlantının eğilimlere etkisini tamamen yanlış kılmamaktadır. Beyin yapısı içerisinde erişkin erkekte içgüdüye dair alanın çocuğa ilişkin olarak çalıştığı görülmesine rağmen arada bulunan bağ yetersiz addedilmektedir. Evrim süreci içerisinde incelemekte olanın barındırdığı özdeş DNA örneklerinde görülmekte olan incelemeler doğrultusunda kelime haznelerinin fiili kullanımlarının nasıl işledikleri ve dilin nasıl yapılanarak anlam düzeyinin gelişimini oluşturmakta olduğu incelenmiştir.

Kültür içerisine var olan insanın onu yapılandırması ve şekillendirmesinden daha ziyade yani insan eliyle oluşturulmuş olan bir şey olmanın dışında bir yerde konumlanmaktadır. İnsanın ilksel ortamı kültürün varoluş ortamıdır. Kültür insanın bir yerde oluşması ve var olmasıyla durup şekillendirmeye karar verdiği bir bileşen değildir ve olması söz konusu olamaz. Lakin insan içerisine doğmuş olduğu kültürün ilk insandan itibaren çağdaş dünyaya evrilme sürecine değin; içerisinde kültüre dair olanların dönüşümüne ve evrilmesine pek tabii katkısı olan bir varlık olarak yer almaktadır. Evrime dair sürecin içerisinde insanın fiziğe dayalı değişimler göstermesi, insanın doğumunda yer alan sürece dair gelişimlerin aslında her birinin gerçekleşmeden önceki an ile sonraki anlara değin değişmekte, gelişmekte ve büyümekte olması insanın hamilelik sürecinin aslında yalnızca bebeğin mekana dair gelişim alanına işaret etmektedir. Erken doğum beyinsel gelişmenin ve büyümenin sürecinin bir bölücüsü olarak yer etmemektedir çünkü insan anne karnındaykende anne karnından gerçek dünya içerisinde yer almaya başladığı anın itibariyle gelişmeye devam etmektedir. Doğum yalnızca belirli bir evrenin içerisinde konumlanmakta olan, belirli bir fizyolojik sürecin kapsamına karşılık gelmektedir.

Bebek anne karnında mekanı rahim olarak algılamaktayken oradan artık büyüyerek gelişip çıkmak durumunda kaldığında da büyümeye ve gelişmeye dünya üzerinde devam eder. İnsanın ilksel mekanı olan anne rahmi, ilksel mekanın aktarım anlamını dünyaya taşır ve aktarım süreci içerisinde gelişmeye devam etmektedir.

İnsan var olduğu an itibariyle beynin oluşmaya başlamasıyla kültürün kalıtsal niteliklerini kendi içinde taşır bir hale gelmekten kaçamaz. Kültürün kalıtsal olarak aktarılma evreleri söz konusu evrelerin içerisinde kendisine ne kadar hangi özelliğin kazanılmış anlamını taşıdığına dair bir kanıt yahut hangi özelliğin insanın sonradan bir edinimi olduğuna dair bir kanıt öne sürülemez ancak belirli oranlarda taşınılan ve belirli oranlarda kazanılanın barındırıcısı olan beynin içerisinde kültür, insanın içerisine doğmakta olduğu kültürün var olmadığı anlayışı ile bağdaşmamaktadır. Evrime dair getirilenlerin taşınmakta olduğu alanın gerçekliklerinin fizyolojik olan üzerindeki etkileri, toplumun aracılık etmiş olduğu bir sistemle kazanılabilmektedir; çünkü insanın en gelişmiş ve en çok taşımakta olduğu özellik insanlar arası dayanışma mekanizması ve sese dair gelişmiş olan algı düzeyidir.

Kadının östrus ve menstrus evreleri arasında geçiş yapmakta olduğu dönem içerisinde dahi cinsel özellikler göstermekte olduğu gerçeği dişi homosapiensin diğer primatların arasından ayrılan kendine özgü alanını oluşturmaktadır. Homosapiens erkeğin, homosapiens dişiye dönük bir bakış gerçekleştirmesi onun barındırmakta olduğu evrelerin çalışma biçiminin farklılığından oluşagelmektedir. Erkek homosapiensin babalığa dair içgüdüler geliştirmesinin nedeni bu noktadan sonra kaynağın kendisini oluşturmaya başlamaktadır. Genlerin dizimi içerisinde sosyobiyojik alanlarda barındırmakta olan incelemeler göstermektedir ki erkek homosapiens kültürün şekillenmekte olduğu noktalarda ondan farklı olarak oluşum ve evrim alanı içerisinde gelişim göstermekte olan dişi homosapiensin devamlılık sürdürülmesi sürecinden ondan farklı olarak konumlanması, erkeğin dişi olana hem egemen hem de içtenlikli olarak onda olmayanın sahibi olduğundan yüce kılmıştır. Erkek homosapiensin, dişi olana dair yüklenmiş ilgisi onun daha da artarak devam etmesinden ileri gelmektedir. Dişinin ve çocuk olanın üzerinde eril olanın babalık işlevinin işleyişi içerisinde reddedilemeyecek bir noktada konumlanmasına sebep olmaktadır. Ancak her iki konumda bulunanında babanın üzerinde taşıdığı içgüdüsel gelişimden kaynaklanan artan ilgi düzeyi evrensel boyutlarda erkek erişkinin baba olmaya dair iç güdüler geliştirmekten kaçınmadığı bir noktayı ele almaktadır. Freudyen yaklaşım alanı içerisinde oidipal evreler incelenmekteyken aslen Freud'un dokunmakta olduğu nokta ondan sonra dokunulması gerekmekte olanların evreler içerisindeki gelişim alanlarında kapısını aralamış olacaktır. Konunun psikobiyojiye geçiş aşamasında göz önüne alınmakta olanlar; Freud'un açmış olduğu karmaşık noktanın sonuç alanına denk gelmektedir. İnsanın varoluş itibariyle içerisine konumlanmış olan kültürün doğal alanı, onu sonradan var olan bir şey haline getirmez onu zaten var olan olarak tanımlar.

Psişik alana dair olan süreçlerin içerisinde bulunan her şey otomatik bir aktarım süreci içerisinde haz ilkesi aracılığıyla yönlendirme alanına girmektedir. Haz ilkesinin yönlendirme sağlamakta olduğu alan otomatik bir biçimde çalışmakta olmasına ilişkin olarak psikanalizin içerisinde işlenmektedir. Psikanaliz kaynağı haz ilkesinin çalışması ve haz ilkesinin kaynağına dair geliştirilen otomatik süreçlerin, gerilime sebebiyet vermekte olduğu noktaya ilişkin olan yerden alarak, onu hazzın kendini gerçekleştirmesine dair bir alana evirmesi psikanalitik sürecin işleme biçiminin prensibini oluşturmaktadır. Hazzı kaynak kabul eden onu, hoşnutsuz olandan ve gerilimin içerisinde çekerek kendisini gerçekleştirmesine izin vermesi için aracılık eden psikanalitik kuram kaynağını bu noktadan almaktadır.

Haz vardır kendini ortaya çıkartmak ister şayet ortaya çıkamayacağı noktaların içerisinde kendisini bağlayarak gizlenenin konumlandığı bir noktaya evirirse, bulunması gereken haline gelmektedir. Psikanalitik bir bakış seçildiğinde onun kullanılması var olan erekerin, öncül olanın haline gelmesini yahut özgün olmak zorunluluğunu taşımamaktadır. Özgün olmak zorunda olmayan psikanalitik ereker, öncül olmak zorunluluğunu da taşımamaktadırlar. Hoşnutsuzluk hazzın belirlenmiş olan alanları içerisinde bakış açısının dışına atılanlar aslında görmezden gelinmesi mümkün olmayanları taşımamaktadırlar. Psişik olanın dip noktalarında yer etmekte olanlar ve derinliğin içerisinde karanlıkta kalanların edindiği yerin gerçek anlamda uzak durulması gereken bir alan olarak var olması onu biraz rahat bırakma yolu ile çözümlenebilir kılacaktır. Hazzın artışı ile hoşnutsuzluğun azalmakta oluşu birbirine bağlantılı bir konumlanmanın karşılığını taşıyacaktır. Duygulanımlar aracılığıyla yinelemelerin artış ve azalışlar biçiminde bir maruz bırakılma içerisinde kendilerini ortaya çıkartacağı gerçeği kaçınılmaz olarak yer etmektedir. Sürekli artan bir uyarım yahut sürekli azalmakta olan bir uyarımın kendi içerisinde edinmekte olduğu yer analizin içerisinde yer etmesi mümkün olmayan bir bağıntının karşılığını taşıyacaktır.

Dürtülerin hazza doğru hareket etmekte olan yahut hoşnutsuzluğa doğru hareket etmekte olan alanlarının denk gelmiş olduğu noktalar birbirinin yakınlarına gelmekte olduklarında ve birbirlerinin uzağında yer almakta olduklarında dengenin iki sağlayıcısı olarak dengesizliğin sebebiyetini oluşturmaktadırlar. Bilinci aşarak bilince gelmekte olan hazza dair olan, bilincin derinlerine inmekte olan hoşnutsuzluğun karşıt alanının karşılayıcısıdır. Birbirinin dışarısında iki ayrı sınır alan düşünmekte olduğumuz durumlarda görülen o dur ki iki ayrı sınırın arada kalan boşluğuna haz ve hoşnutsuzluk yerleşmektedir. Hazzın ve hoşnutsuzluğun arada bulunan boşluk içerisindeki hareket alanı istikrara yaklaşma ve istikrardan uzaklaşma biçiminde kendisine çalışma alanı tanımaktayken bu alanın hangisinin etkinliğinde süreci tamamladığı istikrara ilişkindir. Hazza ve hoşnutsuzluğa bakmış olduğumuzda ikisinin birbirine dair ortak vasfı olarak barındırdığı kilit noktanın sınırında kayıtsızlık yer etmektedir.

Kayıtsızlık hazzın ve hoşnutsuzluğun yok sayılmakta olduğu ve yok sayılmaktan başka bir noktaya ilişkin olmak dışında birbirlerine içkin noktalar barındırmadıklarını

göstermektedir. İkisinin birbirinin zıddı yönde ancak birbirine ilişkin hareket etmekte olması, onların hareket alanlarında bulunanın duyumsanana dair kayıtsızlık olarak oluşagelmesi tek paylaşım noktasının bulunduğu yer olarak kendini konumlandırmaktadır. Bilinç bulunmakta olduğu yüzey aşılmış olduğunda, aşılmanın ötesinde bir konumun karşılayıcı alanına denk gelmiş olduğu takdirde istikrarın taşıyıcısı olarak hareket etmekte olduğu süreç içerisinde hazzın ilişik alanına; istikrarın bulunduğu sürecin içerisinde uzaklaşmakta başladığı süreç içerisinde bakılmış olduğunda ise hoşnutsuzluğun konumuna çıkagelen dürtü haz ilkesinin ve ona içkin olan hoşnutsuzluğun arasında bulunmakta olan ilişkinin ta kendisini oluşturmaktadır. İkilikli hareket alanı içerisinde tamamlanmaya ve kendisini yüzeyin alanına aktarma ihtiyaç duymakta olan; daha doğrusu buna mecbur olan haz ve hoşnutsuzluk duyumlara dair kayıtsızlık gerçekleştirilen bir var haline gelmiş olduğunda çalışmanın sisteme dair yapısı anlaşılır bir hal almaktadır.

Dürtü bilinçli olduğu takdirde ilinti alanı psikofizik bir karakter kazanmaktadır ve dürtünün bilinçli olması onun önermesinin ne şekilde çalışmakta olduğunu işaret etmektedir. Sabitlik bir ilke olarak kendisini haz ilkesinin kabul alanına dahil olduğu noktanın başlangıç evresine taşımaktadır. Haz ilkesi, sabitlik ilkesinin varlığından doğarak oluşagelmiştir. Fechner ise istikrar eğilimi ilkesi adı altında haz ilkesinin bağdaşık anlamının karşılığı olarak incelenmesi mümkün olan hoşnutsuzlukla duyumlara bağlı bir biçimde istikrarın incelemesini yapmış bulunmaktadır. İnsan ruhu açısından bakmış olduğumuzda kendiliğinde hazza içkin büyük bir varlık alanının taşıyıcısıdır. Hazzın taşıyıcısı olmaya eğilimi çok yüksek olan ruh, diğer güçler alanı göz önüne alındığında; diğerleri olarak adlandırılması kaçınılmaz olanlarla çatışma halindedir. Haz vardır ve diğer var olanlarla sürekli olarak bir etkileşimi söz konusudur. Söz konusu etkileşim alanı içerisinde bulunan haz çatışmayı mecbur kılmaktayken, çatışmaya girilenler; hazza koşutsuz olarak uygun olmayanın alanını oluşturmaktadırlar. Hazza uygun olmayanlar, çatışmaların oluşturduğu alanın düzleminde etkileşimleri ile onun kendi gerçekleştirme alanından uzaklaşmasına sebebiyet vermektedirler.

Haz daimi bir şekilde hedefin kendisine yöneltilmiş olanın halini alabilmektedir ancak hedefin hazzın gerçekleştirilmesine yönelmekte olması onun kesin ve kati bir suretle gerçekleşmek zorunda olduğunu göstermemektedir. Haz yönelmekte olabilir ancak haz yöneldiği alanın gerçekleşeni konumunu alamayabilir. Kenetlenme yaşaması söz konusu olan haz, kenetlenmenin gerçekleşme boyutuna bakar. Ruhun çalışmakta olan sistemi içerisinde ilksel alanın çalışma prensibine dair haz ilkesi uygunluk göstermektedir. Ancak haz ruhun dışsal olan dair gerçekleştirilen koruma mekanizması tarafından bakıldığında uygunsuz olanın karşılığını taşımaktadır. Haz ilkesi gerçekleştiğinde organizma koruma altında kalmayabilir çünkü çalışma yapısı istenileni direkt olarak isteyen, yapılanı direkt olarak yapmak isteyen çalışma prensibiyle aynıdır. Katıksız bir biçimde hazzın gerçekleşmesi organizmanın korunma alanını tehlikeye atar bir vaziyet alabilmektedir. Hazzın gerçekleşmesi insanı ve ruhsal alanı tamamlanmaya sevk eden bir hal almakta ve buna ihtiyaç duymaktadır ancak

hazzın çoğu zaman tehlikenin, tehdidin ve tekinsizin istemini çalıştıran bir mekanizma olması onu tehditkar olan konumuna da sokmaktadır. Koruma dürtüler dahilinde ben içerisinde kendine bir alan bırakmış olduğunda, koruma benlik içerisinde devreye girdikçe benlik doyumun karşılanımını engellemektedir. Koruma dürtüsü çalıştırılan benlik, hazzı iter ve ötelere hale geldiğinde ertelenmekte olan doyum hazzı zora sokar.

Hazzın zora girmesi ise onun sürekli kendisini engellemeye devam eden bir çalışma mekanizması halini almasına sebebiyet verir ve böyle olduğunda doyum ertelendiği gibi ya ondan vazgeçerek son bulmaktadır ya da onu hazzın alanına dair başka eylemler adı altında gerçekleştirmeye gereksinim duymaktadır. Hazzın eylemlerin alanından çıkagelen başkalaşmış bir biçimde kendisini dile getirmesi çoğunlukla kültürün, toplumun, inancın onu var olduğu yerde var olduğu insanın taşımakta olduğu yapının ve ruhun kabullerinin işleyişi içerisinde gerçekleştirmeye mecbur kılmaktadır.

Haz kültüre ilişik toplumun baskıları altında sıkışır, haz insanın benliğinin baskılarının altında sıkışır, haz inancın baskılarının altında sıkışır, haz kültür içerisinde var olabileceği bir yer ararken sıkışır. Hazzın sıkışmışlık alanı; onu ilgilendirmeyen diğerlerinin ona karşın çizdiği sınırlara içkin kılmaktadır. Haz benliğin kendini göstermek isterken diğerlerinin sınır alanlarının içerisinde hapsedilenin kendisidir. Koruma dürtüsü benliği sınırlandırmak ve onun çıkarlarını saptayarak kendisine ilişkin görevini gerçekleştirmek durumundadır. Uygunsuzun alanından çıkartılanlar hazzın alanına dair yer kaplamakta olanlardır. Haz uygunsuzu ister ancak onu ruhun kendini tamamlaması için ister. Hazda koruma dürtüsünün beni durdurması ve sınırlarını belirlemesi gerektiği gibi ruhun kendisine dair belirleyicileri konumlamakta olduğu yerin isteğinin ve arzuların gerçekleşmesini onun doyuma ulaşmasını ister. Uygunsuz olan hazzın gerçekleştirmek isteği yerin tanım durumunu almış olduğunda, doyum kendisini bir sonraki evrede gerçekleştireceğine inanarak ötelere. Ötelenen doyum bir sonraki evrede de kendisini gerçekleştiremez ve böyle bir döngü söz konusu hazzın yerini alarak, kendisine maske altında yer almaya dayalı bir anlayışın taşıyıcı temsilini arar.

Hazzın taşıyıcısı olan ruh kendisine belirlemekte olduğu hazzın gerçekleştirme biçimini, gerçekleştirilemeyenlerin konumuna soktuğunda başkalaşacağı bir yer arar. Haz kendisini kabul edilebilir bir alan içerisinde bulunduğu yerin özelliklerine, bulunduğu yerin kabullerine ve bulunduğu ruhsal alanın taşıyıcılarının sistemine göre yeni bir konum bulur. Kendisini başka bir biçimde ortaya çıkararak koruma altına alan haz, istediğini gerçekleştiremediğinde başka bir eyleme içkin kendisini doyurmaya çalıştığında gerçeklik ilkesine aktarılmış olmaktadır. Gerçeklik ilkesine haz ilkesinin aktarılması, kenetlenme alanı oluşturulması ve kenetlenme alanı içerisinde doyumun sağlanması bir süreçtir.

Gerçeklik ilkesi kabul görenlerin temsil alanı olarak konumlanırken, haz ilkesi kabul görmez ama ısrarla ortaya çıkmak için kendisine yeni bir alan arar haldedir. Haz ilkesi dizginleri tutulmaya çalışılan bir kaynak olarak yer edinmeyi sürdürmüş olmasına

karşın, dürtülerin cinsel alanların yasakları içerisinde koparak sonucu her ne olursa olsun, bir şekilde kendisine alan bularak ve isteklerini daimi olarak başkalaştırarak tekrar doyuma ulaşma çabasını yadsıyamaz ve mutlaktır ki gerçekliği alt eder. Gerçeklik ilkesini alt etmesi haz ilkesinin varlığı tehlikeye sokmasını önemsemez. Gerçekleşmek ister ve şu an gerçekleşmiyor olsa dahi sonunda gerçekleşir. Ertelenmesi sade ve sadece ertelenmesi anlamına gelmektedir. Yok olamayan bir alanın ta kendisini taşımakta olan haz ilkesi, yok edilemez. Gerçekliğin haz ilkesinin istemlerinin yerini almakta olduğu durumlarda ortaya çıkagelen hoşnutsuzluk, kendisine birtakım yerler kazanmaktadır ancak kazanmakta olduğu yer yadsınamaz bir biçimde çok küçük bir noktanın alanına denk gelmektedir.

Çatlaklar oluşturan ruh içerisinde çatışmalar benliğin kendiliğinde yaralanmalar olarak yer edinmektedirler. Çatlaklar benlik üzerinde kendilerine edindikleri yüzeyin altından çıkamayıp sızıntılar oluşturuyor olmalarına rağmen çatlakların alanları genişleyerek yarılmalar halini almaktadırlar. Çatlaklardan sızarak yüzeye çıkması yeterli olmayanlar, yarıkların içerisinde kendisini dışarıya atmaktadır ancak benliğin zedelenmekte olduğu gerçeği onların dışarıya çıkmış oldukları gerçeğini değiştirmezler. Hazzın aramış olduğu doyum kaynağının kendi arzularını ve kendini konumlandığı doyum sürecini benliğe en az zararı vererek yerlerinden dışarıya çıkmasını sağlamak önem teşkil etmektedir. Eninde sonunda kendi varlığını ve kendi doyum sürecini tamamlayacak olan haz ilkesi, bağdaştığı alanların içerisinde çıkarak kendisini gerçekleştireceğinden bunun hazzın çatışmaya girmeden gerçekleşmesi mühim olan konudur.

Dürtülere dair itkilerin yaratımına sebep olmaktan kaçamayan ruhun çalışma aygıtına dair enerji tam da itkilerin dürtülenmesinden kaynaklanarak çalışmaktadır. Enerjiyi sağlamakta olan dürtü itkileri ruhun kapsayanları halini aldıkları kadar ruhun içerisinde enerjinin sağlayıcısı olan itkilerin tamamı aynı gelişim düzeyini ve aynı derecede ortaya çıkma halinin taşıyıcısı olarak yer alamazlar. Dürtüler ve dürtülerin parçalarının oluşturduğu alan her birinin neye dair çalıştığına bağlı bir prensibin içerisinde diğerleri ile uzlaşmaz olanın konumunu taşıyanlar arasında çatışma alanı yaratarak, benliğin içerisinde meydana gelmekte olan söz konusu bu çatışmaların oluşuyor olması dahi haz ilkesinin bir başka çalışma biçimini karşılamaktadır.

Benliğin içerisinde kendisini ortaya çıkartamayan hazzın dair itkilerin kendisini var olduğu alanda kalmasına sebep olanların tamamını yahut tamamına yakını içeriklerin ortaya çıkmaması için oluşturduğu dürtülerin itki alanı içerisinde edinmekte olduğu yerin çatışmalar alanı haline gelmesi de başlı başına bir haz kaynağı halini alabilmektedir. Kendisine ortaya çıkmak için alanlar aramakta olan haz yalnızca gerçekleşmek istediğinden ve gerçekleşeceği alanlar içerisinde hapsolmesinden kaynaklanan yeni çatışmalar alanı oluşturduğundan, hazzın kaynağının bu noktaya yöneliyor olması onu bambaşka bir çıkmazın içerisine itecektir. Hoşnutsuzluğun hazzın dönüşmesi noktasında haz kendisini bu alana çevirdiğinde; nevroza dönük olan durum bu noktada kendisini göstermektedir.

Benliğin haz nedeniyle ortaya çıkan çatışmalarının yaratmış olduğu benlik üzerinde bulunan yarıkların içerisinden çıkamayarak kendisini tam olarak ortaya çıkartamayan ve oraya hapseden hazzın kaynağı; çatışmanın gerçekleştiği noktanın olduğu yerden ortaya çıkmaya çalışıldığında nevrotik davranışın ortaya çıkışına sebebiyet vermektedir. Haz hoşnutsuzluktan alınmakta olan zevkin doruğu haline gelmeye başladığı noktada haz değil hazzın maskesi halini almaktadır. Hazzın algılanamayanını oluşturmakta olan maskenin aslına dair olmayanı aslolan olarak aktive etmesi, hazza dair olanın adını algılanamayan hazlar olarak var etmektedir. Hoşnutsuzluğun sebebiyeti kendi kaynağına dair bir açıklama noktası bulamayacaktır. Kendi kaynağına dair var olanın açıklayıcısı konumunu alamayan hoşnutsuzluk hazza karşı gelememenin bir göstergesi olarak yer edindiği düşünülmeden kaçınılamayacaktır. Eninde sonunda hazzın karşısında duramamakta olan gerçeklik ilkesi de onun karşısında tamamıyla yer kazanamadığından; ona karşı gelemeyenin bir konumunu da alacaktır. İşleyişin söz konusu biçimde ilerlemesi haz ilkesinin karşısında durabilecek bir durumun yahut savunma mekanizmasının çözülme aracılığıyla yönlendirme haricinde mümkün olamayacağını savunmaktadır.

Haz çalışması dışında hiçbir şeyi önemsemiyor olduğundan organizmanın tehlikeye girip girmemesi onu ilgilendirmemektedir. Kendisini başka bir kaynak aracılığıyla çıkmaya zorluyor olsa dahi dürtünün onu ittiği yer kendini gerçekleştirmeye ilişkin başka bir yöntem geliştirmesine imkan sunacaktır. Nevrozun açıklanması hoşnutsuza ilişkin olamayacağı gibi yalnız hoşnutsuzluk hazzın gizleyeni konumuna gelebilir. Hoşnutsuzluk kendisine içkin çok farklı yollar aracılığıyla algı durumlarına bağlı olarak kendisini meydana getirebilmektedir. Dürtüler doyurulamamış oldukları durumlarda, benlik baskının algılayıcı olarak konumlanır. Acı vermekte olanın benliği uyarımı, ruhun dışarıdan gelmekte olan eylemleri tehditkar olanın yerine konumlandırarak; yeni bir algı oluşturmasından kaynaklanmakta olan hoşnutsuzluğun oluşumuna sebebiyet vermektedir. Hoşnutsuzluk algının getirisi sonucu yer edinmektedir. Acı, tehdit, kötücül dürtülerin uyarımı kendisini ifade alanına yerleştirmeye çalışıldığında hoşnutsuzluk kendisine benlikte yer edinir.

Haz ilkesinin bulunduğu yerin ötesini vadetmeyen hoşnutsuzluk; gerçeklik ilkesinin boyunduruğu altına da girerek kendisine ifade alanı oluşturabilmektedir. Hoşnutsuzluk yönlendirilebilir olanın tanımını karşılarken, gerçeklik ilkesi hazzın giziyle ortaya çıkar; haz ise tüm yönlendirici kaynakların itici gücüdür. Haz aracılığıyla oluşmakta olan ruhsal alanın çalışma prensipleri, insanın benliği ve bilişsel süreçlerine içkin bir kısıtlamanın göstergesi olmamakla beraber, ruhun tepkilerinin çözülmesi için çalışma mekanizmalarının işlerliğinin hangi neden ve sonuçlar arasında nasıl bir süreç geliştirmekte olduğuna dair katkıda bulunmaktadır. Ruha dair süregelen alan içerisinde yeni bakış açıları geliştirilmesini sağlayabileceği gibi yeni sorunlar yeni çözümleri, yeni çözümler ise yeni dürtüsel çalışma mekanizmalarının çalışma biçimlerini sağlamaktadır.

Durmaksızın geliştirmekte olan araştırma ve çözümlerin alanı geliştirmek için yeni sorulara ve yeni cevaplara mecburdur. Aksi takdirde ruhsal yapıya ilişkin olan dürtüler, itki ve baskılar benliği merak edilen ve çözülmesi gerekli olanın alanından çıkarak onu sıradanlaştırarak ve ölçülebilir kurallı ve katı bir alan haline getirecektir. Oysaki ruhun devingen yapısı temel olarak bir takım varlık alanlarına sahip olsa ve belirli tanımlara karşılık gelse dahi onların kendi aralarında bulunmakta olan bağları, tepkileri, itkileri ve çözümleri oldukça farklı olarak konumlanmaktadır.

Ruhun yapısı belirli kati kuralların inceleme alanı olmuş olsaydı, haz ve gerçeklik; ona bağlı olarak geliştirmekte olan hoşnutsuzluk konumları ve bağlanım biçimleri itibariyle tekil ve olağan olanın karşılığına geliyor olurdu. Soruların sorulmadığı ve kendisinden başka hiçbir cevabın kabulüne yer bırakmayan, karşıtlık kabul etmemekte olan alanlar dogmatik olana içkin vaziyette gelişeceğinden bu ruhun araştırılma ve çözülme alanını muğlak ve tartışılmaz kılardı. Ruh içerisinde çok sayıda bağlantı barındırmakta olan organizmanın kendisine özgü olarak algı alanının işlenim sürecinin bağlantılarını oluşturan ve algılanmakta olan her gerçekliği kendine özgü bir sürece dahil eden bir yapıdır. Sorgulanması, durumlar içerisinde nelerin nasıl algılandığının bilinmesi, tekinin ve tekinsizin alanına dair algılananların bütününe ne şekilde yansımakta olduğu ruhun süreçlerinin tekrar tekrar yorumlanması ve gelişmesi gerekmektedir. Varlık olarak insanı ele aldığımızda onun dünya üzerinde ne şekilde yaşamakta olduğu, karşılaşılanlara dair nasıl bir savunma gerçekleştirdiği onu benliğinde nasıl çözümlendiği yahut baskılandığı çokça alanın asıl öznesi olan insanı ve insanın doğaya ilişkin varlığının anlaşılmasını sağlayacaktır.

Ruhun mekanik addedilmekte olan sarsıntıya dair yaşanmışlığı yani ölümle ilişkilendirilmekte olan eylemle karşılaştığında yaşadığı deneyim; travmatik nevrozdur. Toplumla dair gelişen yapı içerisinde meydana gelmekte olan savaş ve katliamların yaşantılanması, o deneyimleri şiddete dair sinirsel yapı üzerinde hasara içkin kılar anlayışı son bulmuştur. Sinirsel yapının üzerinde meydana gelen şiddete dair etkinin göstergelerinden ayrı bir biçim kazanan travmatik nevroz, histeriye benzer motor belirtiler gösteriyor olmasına karşın ruhsal yetinin çalışma biçimi üzerinde parçalanarak öznel olanın acı alanına yönelerek onu aşmaktadır.

Toplumun içerisinde geçmiş olduğu süreçler ele alınmış olduğu zaman, şiddetin birebir uygulananı pozisyonunu almayan insan; şiddeti ruha dair alanda yaşadığından aslında mekanik şiddetin karşılığına gelmemekte oluşu, açıklığa kavuşumu sağlayan şaşkınlık uyandırıcı bir sonuç olarak ele alınmaktadır. Travmatik nevroz iki ayrık noktada gerçekleşme göstermektedir ve ilki şaşkınlık ve korkunun içeriklerini barındırmakta olduğu durum olarak ele alınmaktayken; ikincil olan şiddetin sakatlık ve yaralanma gibi eylemlerin sonucunda ruhsal mekanizma üzerinde meydana getirmekte olduğu eylemin kendisini kapsamaktadır. Aynı anlamın karşılık taşıyıcısı olarak düşünülmekte olan kaygı, korku ve dehşet aslına bakılırsa birbirinden oldukça farklı ve tehlikeli olana ilişkin sınırları belirli olan yerlerden ayrılmaktadırlar.

Kaygının ortaya çıkmak için kaynağını biliyor olmasına gerek yoktur hatta ve hatta bir kaynak olmasına ihtiyaç duymaz ve sanki bir kaynak varmışçasına kendisini beklenti içerisinde sokmaktan kaçamaz. Kaygı kendisini huzursuzluğun ve daima tetikte olmanın alanına iter ve bunu o kadar mesafe gözetmeden ve sıkça yapar ki bu onun kendisini dehşetin nevroza dair alanından koruyarak çalışmasına sebep olmaktadır. Korku ise ortaya çıkmak için bir vara ihtiyaç duymaktadır; nesne aracılığıyla ortaya çıkmakta olan korku hiçbir şey yokken oluşmamaktadır. Kaygı ise nesnenin varlığına ihtiyaç duymamaktadır ve onun yerini varmış gibi kabul etmektedir. Dehşete dair nevrozun içerisinde öznenin kendisini bulmasından onu korumakta olan ise kaygının ta kendisidir.

Korku korunma güdüsünü çalıştırmaz ancak kaygı özneyi korumaya dair bir alan tanıyabilmektedir. Kaygı ve korkunun birbirinden ayrılan bu yönleri çoğu zaman yalnızca kelime olarak bakılmış olduğunda kendisine eş değer olarak kabul edilen bir diğeri haline gelse de kilit noktada farklılaşmaktadır. Dehşetin koruyucusu olarak çalışmakta olan kaygı tedirginliğin getirilerine özneyi maruz bırakmış olsa dahi onu tehditkarın alanına itelemez. Dehşetin olduğu alan göz önüne alındığında beklenmeyen içine düşülmekten kaçılmayan durum şaşkınlık gerektiren bir noktanın oluşumundan kaynaklanarak meydana gelmektedir. Dehşet hazırlıksız olma durumunu barındıranın kendisidir. Tehlikenin ani ve beklenmedik alanına girmekte olan özne nereden oraya gelmiş olduğunu anlamaz ve içine düştüğü durumu nevroza evirir.

Düş travmatik olanın alanına ulaşımın seçilebilecek olan yollar arasında en belirgin taşıyıcılarını gösteren olarak barındıran bir seçimdir. Düş ruhun uyanık olduğu anın kendisine denk geldiğinden, nevroz özneyi düş aracılığıyla dehşetin içine atar ve bunu yineleyerek düş alanında tutar. Dehşetin içerisinde, düş aracılığıyla tekrar tekrar düşmekte olan özne; kendisini olaya tekrara dayalı bir biçimde tekrar tekrar maruz bırakmaktadır. Tekraren devamı gelmekte olan düş alanında gerçekleşmekte olanlar, öznenin travmasının hangi noktalarda ve hangi sıklıklarla ortaya çıkmakta olduğunu belirlemek için önemli bir alan tanımaktadır. Travmanın oluşturduğu kara deliğin içerisinde konumlanan ve oradan çıkması söz konusu olmayan özne durmaksızın izinsizce travmanın tekrar anlarını yaşamaktadır. Saplantı noktalarını ve saplantının boyutlarını düşsel alanın içerisinde görmek histeriye dair incelemelerin yapılmakta olduğu süreçler itibariyle tanınır vaziyettedir. Histerinin incelemekte olduğu insanlar üzerinde özneyi düşe dair alan aracılığıyla zorlayan noktalar ve saplantıların nitelikleri onları acıya içkin kılan zaman dilimlerinin yinelemeler halinde düşlerin izlemi ile açıklanmasını sağlamaktaydı. Düşlerin evirmekte olduğu anılara gidim noktaları ve parçalar halinde ortaya çıkarttığı yaşantılananlar, öznenin zorlayıcılarıdır. Ana saplanmakta olan acının arzulananın yerine saplanılanı koymuş olması da getirinin bir diğer biçimin içerisinde konumlanmasını gerektirmektedir. Konumlananın, konumlandığı yeri şaşırtıyor oluşu onun kontrolsüz yer değiştirmesine sebebiyet vermektedir. Düşlerin üzerinden tanımlanmakta ve yerleri belirlenmekte olan travmatik durumlar travmanın alanından çıkarak kendi yerlerini belirtmeye

başladıkları anlarda gizil olanın ortaya çıkışı gerçekleşmektedir. Nevrozların belirteçlerine bakmış olduğumuzda onların içerisinde bulunmakta olduğu durumun karanlığında kalanlarına dair bilinmeyi barındırması ruhun çalışma biçimleri içerisinde güdüler ve hazlara ilişkin yerlerini de gösterirler. Düşlerin ardından bakılmakta olan durumun içerisinde oyunlar üzerinde hazzın çalışması ve gösterenleri ortaya çıkartması görülmektedir.

Oyun hazzın ve gerçekliğin iki kolunda içerisinde barındırdığından, oyunun öznesi onu göndermeler aracılığıyla nesnelere aktarırken; kazanmanın karşılık güdüsünü ve sağlamakta olduğu hazzın doyumunu gerçekleştirmek için de çaba göstermektedir. Çocuk üzerinde oyunun meydana getirmekte olduğu hazzın aktarımı fırlatmayı göndermeyle, göndermeyi ise fırlatma eylemine iliştiyerek gerçekleştirebilmektedir. Tepkilerin oyun aracılığıyla bir ifadeye dönüşümü onu oyun olmaktan çıkartarak ifade biçimi haline getirmektedirken, ifadenin oyun adı altında tepkiye dönük bir yaklaşımı getirmekte olduğu bilinendir. Oyunun itme aracılığıyla kendisini aktaran haline getirmesi, toplama aracılığıyla onu kendi alanına çekerek yaklaşmanın temsilini taşımakta olması yahut bir eylemi bir mekana ilişkin nesneye dönük gerçekleştirmesi; oyunun çocuğun dahi haz alanı içerisinde konumlanmakta olduğu noktayı göstermektedir.

Nesnenin oyun aktarımı yoluyla gözden kaybolan halini alması; daha sonra ise göz önüne alınanın gözden kaybolanın yerine konumlanan haline gelerek, bunu tekrara dönüştürmesi; hazzın birincil olanın alanına bağlandığı düşünülse de ikincile dair bir alan içerisinde oluşagelmesi durumunu taşımaktadır. Dürtülen konumunu göstermekte olan dürtünün sağladığı doyum alanının konumlandığı yerin kendisinden kaynaklandığı görülme dahi kültürün içerisindeki kabulün yani bırakılanın ve dürtüye dair doyumdan vazgeçilenin temsili; oyunun göstergesi halini alabilmektedir. Kaybolan tekrar gelir, tekrar göze görünen kaybolabilir ve onun orada olması durumu; onun orada olması istenmeyen olarak konumlanabileceğininde göstergesini oluşturmaktadır. Yinelemenin bu noktada hazza dönük bir hal alması kontrolün uygulayıcısı olarak kendisini görmekte olan nesnenin, özneye hazzın sağlayıcısı ve kontrolünü elinde tutan olma güdüsünü desteklemekte olan bir anlam yüklemektedir.

Oyun güdünün kendisini gerçekleştirme alanının sağlayıcısıdır ve oyun güdünün gerçekleştireni olarak gelmiş olduğu konum içerisinde oyun olmaktan çıkmaktadır. Aksi iddia edilemez bir noktanın taşıyıcısı olarak konumlanmakta olan oyun, konumlananın alanı içerisinde yaşantının güdüye ilişkin alanına denk gelmektedir. Durumun etkisi altında kalmış olduğunda özne maruz kalanın konumunda yer etmekteyken, oyun aracılığıyla aslında maruz bırakanın konumuna geçen olarak yorumlanmaktadır. Haz vermese dahi çaba hoşnutsuzluğa içkin gelişede artık kontrolün mekanizmasının onun eline geçmesinden kaynaklanan doyuma dair haz geliştirmekten kaçamaz. Kontrol öznedeki olduğunda, haz özneye doyumun kanalını teslim etmektedir. Bağımlı olamayan konumunda bulunmakta olan özne bağımlı olan üzerinde kendisini gösterebildiği kadar hazza ulaşmaktadır. Kararın öznenin elinde

olması, nesneyi kurban konumuna sokarak; onun hazzı için güdülerini karşılayabilmektedir. Fırlatmaya dair bir eylemin meydana gelme nedenini aradığımız zaman yorumlamaya dair bakış açısını değiştirmiş olduğumuzda; öç itki olarak da meydana gelebilmektedir. Öç kendisine ortaya çıkacağı noktayı ararken, kendisini nesnenin aktarımı aracılığıyla; geliştirmiş olduğu özneye değil onun yerine koymuş olduğu nesneye iteleyerek açık edecektir. Çünkü çocuğun anneden almak istediği öç kültürün kabul sınırlarından dışarıda kalır ve kendini tabuların içerisine hapsedmek zorunda kalmaktadır. Tabunun engeline takılmakta olan eylem, hazzın kendisini gösterenin alanına aktaracağı bir nesne bularak; kaynağı yerinden dışarıya çıkartmaktadır. Hoşnutsuzluk bulunduğu benlik içerisinde hareketlenmeye sebebiyet verir ancak alanının dışarısına çıkmazken, sürekli kendine ifade alanı arar ve bu ifade alanının arayışı kendisini hep kendi dışında bir eylem aktarım alanı arar hale getirmektedir.

Eylemi başkalaştırmak zorunda kalan, hazzın ilişkin öznesini de başkalaştırmaktan kaçamaz. Özne ilişkin olanın ta kendisi olsa dahi eylem kültürün kabul alanı içerisinde bir kılıkta karşımıza çıkmaktadır. Eylem ortaya çıkacağı alanın kendisine karşılık gelmekte olsa dahi bu durumda da öznenin yerine başka bir nesne koyarak eylemin aslını işleyişin içerisine sokar. İşte bu durumdan anlaşılmaktadır ki haz direkt olarak kendiliğinde barındırdıklarını maskeleyerek aktarım sürecine sokar ve gerçekleştirir.

Maskelemenin içerisinden çıkarak kendisini olduğu gibi ifade ettiği an da haz; toplumun, inancın, kültürün yasalarına karşı gelecektir ve kurallara uygun davranmayanın yerini alarak suçlu konumunun taşıyıcısı olacaktır. Örneğin anneye dair ruhsal alanda barındırılan öç, gerçeklik alanında eyleme dökülmüş olduğunda tabular ve yaşamın toplumsal alanı içerisinde inanca dair değerleri de kendisinde barındıran bir yaşamın getirileri karşısında eylemini kesinlikle yerine getiremeyecektir. Öznenin geliştirmekte olduğu öç onu haklı kıldığı durumların içerisine sokmuş olsa dahi kültür buna izin vermezken, inanç önüne set çeker. İlişkin duygunun ortaya çıkmaması durumunda ise bu mecburi aktarımın ortaya çıkışı, farklı kanalların içerisinden yol olarak yüzeyin alanını aşmaktan kaçamaz ve yinelemelerle kendisini gösterirken; düş ve oyun gibi süreçler içerisinde çözülmenin sağlanması için kaynak sebebin bulunmasını sağlamaktadır. Oyun daha çok çocuklar üzerinde harekete ve şiddete dayalı olarak çözülmenin gösterenini taşımakta olsa dahi el becerileri ve yaratıcı edimin ortaya çıkış sürecine mutlak katkı sağlar. Sanat ile ilişkin çalışmalarına sanatçıların çocuk yaşlardan itibaren başlamakta olması onların kendilerini ifade etme süreçlerinin ve sakladıkları haz duyularının kaynağının yetenekleri aracılığıyla aktarıma geçmesi ile ortaya çıkmaktadır. Hazzın kaynağını küçük yaşlar itibarıyla sanata ilişkin alanlara yönlendirmekte olan sanatçıların çoğu kendilerini ifade alanlarını bu nedenle güçlendirmekteyken, kendini gerçekleştirme evrelerini bu aracılıkla tamamlamaktadır.

Kaynağından çıkarak yönlenme alanı aramakta olan haz, o ya da bu şekilde kendine yer aradığından onun sağlamış olduğu itici gücün kuvveti; yaratıcılık gerektiren

alanların kendisini daha yüce sınırlara çıkartmasını sağlamaktadır. Haz hem yıkıcı hem de yaratıcıya içkin gelişmektedir tabiki yaratıcı olana yönlendirildiğinde hem benliğe dair sağlıklı bir yapı kurgulanmaktadır hem de gerçek dünyaya ilişkin varlıklar anlamların taşıyıcı nesnelere olarak konumlandırılmaktadır. İkicil yönlendirme göz önüne alındığında, bir tarafta yönlendirebilme ve buyruk verebilmenin gücü, özneye dair gelişimi hazzın tetikleyicisi olarak konumlanmaktayken; diğer tarafta hazzın sebebi yerleşik bir yaşamışlığın kaynağına bağlı olarak kendini göstermektedir. İzin nitelenen haline gelmesi ve işaret edilen olması, işaret olarak gerçek dünya içerisinde kendisini ifade etme gereğini meydana getirmektedir. Kaynak eylemden haz oluşmaktadır. Kaynak eylemin, hazzı oluşturması onun ifadesini güçlü kılmaktadır. Hoşnutsuzluk daimi olarak istenildiği zaman, kendiliğinden oyunun içerisine dönüştürülemez.

Aktarım sürecinin yönü ve yönetildiği durumların içerisinde var edilmekte olduğu nokta öznenin benliğini etkilemekte olanın haza dair aktarım alanını kontrol altında tutamaz. Yaşama alanı içerisinde korku yaratmasından kaçınılamayan eylemin, korkuyu yaşadığı andan bir sonraki noktaya aktarımı kendisini ilk bulduğu açıktan sızarak atar. Aktarımın bu aşamada aktif olmayanın alanından çıkarak, aktif olanın alanına gelmesi özü oluşturmaktadır. Ancak sonraki eylemin özünün oluşturan korku, hazzın gerçekleşmesini sağlayan bir edime dönüşemez. Dönüşüm gerçekleştirilemediğinden pasif duygunun aktif alanda görünür hale gelmesi ile kendine eş özneye zarar vererek, ortaya çıkaramadığı hazzı zararlı bir tepki haline getirmektedir. Ona korku duygusunu hissettirmekte olanın eyleyici öznesini alır, kabul edilir olan oyun eylemi içerisinde gerçekleştirme alanı arar ve kendisine boyun eğmesini istediğine karşın aynı korkuyu öç olarak aktarmaktadır.

Sanata ilişkin alanlarda hazzın sergilenmekte olduğu sahneler, tablolar, heykeller bilhassa tragedyalar aracılığıyla zevkin doruğuna dair nitelendirmeler haz üzerinden acıya ilişkin olarak sunulmaktadır. Acıya ilişkin sunulmakta olan hazzın erişkinlere değin gösterilen olarak doyum ve tutkuyu işaret etmesi, acının sunulmasının izleyenin zevk aldığı bir izlenene dönüşerek; hoşnutsuzluğun maskesini kabul edilenler alanına aktarmaktadır. Haz ilkesinden hoşnutsuzluğa evrilen alanı, başkalaştırarak kabul gören alana dökme noktasında; ruhun yaşadığı çıkmaz noktaları yetiler aracılığıyla estetiğe doğru ileterek, hazzın doyumunu aramakta olan insan; haz ilkesinden çıkarak haz ilkesinin ötesinde bulunan bir noktaya geçmektedirler.

Haz ilkesi ilksel alanın hükmü haline gelerek, ötesinde bulunanın koşutunu yaratmaktadır. Yaratıcı edim estetikle ilişkin bağ kurmuş olduğunda hazzın ötesine geçmektedir. Estetik edimlerin yaratıcılık içerisinde çözülmesi onun haricinde kalan alanları haz ilkesine mecbur kılmaktadır. İlk haz ilkesini kabul ederek onun ötesine doğru geçerler. Bağlı olan gelişme haz ilkesinden sonra kendisine gerçeklik alanı tanımaktadır. Saklananların bilinçdışının sınırlarından çıkartılarak belirli bir paylaşım alanına konumlandırılıp bir aradalığın sağlanması ve bunun bir geribildirime dönüştürülmesi psikanalizin alanının gelişimini sınırlamakta olan ve onu dogma haline

getiren bir anlayışın karşılığını taşımaktaydı. Saklı olanı bulunduğu karanlık alandan alıp, açıklığa kavuşturmak ona karşılık anlamını sunmak ve atfedildiği noktayı ortaya çıkana ilişik bir anlam alanına taşımak sanata dair yorumlamayla oluşabilmektedir.

İnsanın varlık yapısı içerisinde geliştirdiği dirençlerin çalışma mekanizmalarını ilişkili tepki ve etkiler alanında yorumlamak sanatı, bir an önce yorumlamaya bir an önce çözülmeye itmekten başka bir alanın anlamını içerisinde fazlaca barındırmamaktaydı. Yorumlama sanatı, sorgulama ve muğlak olanı açığa çıkartmak dışında, çözümün kısa süre içerisinde çözümlüyor olmasından ibaret olarak görülmekteydi. Durum böyle bir hal aldığına, yapılanma ve yapılanana dair doğru olan çözümlenin bulunması zor bir hal almaktan da çıkarak imkansızla yönelmektedir. Zorlamanın alanından çıkan bir bakış açısıyla birlikte, daha geniş daha yaratıcı düzeyi yüksek ve kendiliğinden gizlerin ortaya çıkışına izin veren bir yöntem kullanılmalıdır. Kendiliğinden ortaya çıkartılan gizler, öznenin itkilerinin bulunduğu alanı zorlamaya mecbur kılmadan, yinelemenin yanılığ getirdiği çıkarım ve çağrışımları bulmak durumundadır. Aksi halde zorlama yinelemeye mecbur kalmaktan uzaklaşamayacaktır. Yineleme yanılığ olanın göstergelerini taşıdığı takdirde ise çözülmeye gidilmekten daha çok benliği karmaşaya mecbur kılar ve karmaşa benliğin mekanizmalarını daha büyük bir çıkmazın alanına sürükler.

Dirençlerin alanından çözümlenmesi imkansızlaşmaya doğru gitmekte olan çözümlenme, direncin sebebini çözemeyeceği gibi karmaşanın kendisini çözmek isterken de geçip giden ancak iz bırakanı geçip gitmek isterken; karmaşaya yönelen ve yöneldiği yeri daha da karmaşık bir hale getiren olarak konumlanacaktır. Oidipus kompleksi bu evre içerisinde de çözülmeye gidilme kararı verildiği an itibariyle tüm ilişki ağlarında alanların karşılıklarını taşımakta olduğu gibi çözümlenme içerisinde etkileşim alanının karşılığını aramakta olduğu noktada karşısında bulunanla yani öznenin çözümlenmesini sağlayacak olanla da arasındaki bağın şekillenme biçiminin etkileyicisidir. Unutulan ve itilerek unutulmuş olan tekrara ilişkin bir yapının içerisinde çekilerek çıkartılmayı beklemektedir ve bekler, bekler, bastırılır daha sonra ise bastırıldığı noktaya yerleşir.

Kendisine dair zararlı olanın taşıyıcısı haline gelmiş olduğundan bastırıldığı noktaya yerleşimini köklü ve kendisinde bulunduğu kötüye ilişkin olanı da oraya iyice yerleştirmektedir. Yerleşim gerçekleşmiş olduğunda artık denemeler sonucunda yüzeye çıkamamış olan, kendisine açmış olduğu benlikte bulunan yerin içerisinde yerleşerek orayı da sahip olduğu kötücül itkinin zararı ile daha derin boşluklara iterek zararlı bir yerleşmeye sebebiyet vermektedir. Unutulmuş olduğu zannedilen, bu yerleşik alanın içerisinde edindiği yerden çıkartıldığında, benlik zarar görmekten kaçamaz ancak orada yer alan kötünün oradan çıkartılması; özneye unuttuğunu düşündüğünü işaret ederek gösterir ve saplantıyı saplanan yerden çekerek özneyi ihtiyacı olana kavuşturur.

Özne saplantının kaynak noktasının çözümü ve nerede meydana gelmiş olduğuyla ilişkili bir inanç geliştirmek durumundadır. Öznenin inancı, saplananın oradaki

karanlık noktadan ne kadar çıkartılabileceği ile ilgili kültürün ve toplumun da ona getirmiş olduğu kalıpların izin verdikleri alanlar içerisinde, ne kadar gelişmiş ve ne kadar bakış açısını yanılğının alanından başka bir noktaya çekebilecek bir konuma uyarlamış olursa benlik alanına o kadar temas edilebilecektir. Direnç çözülmenin karşılık anlamının taşıyıcısı haline gelebilmesi için bilinçdışının alanını kurcaladığını düşünen bir bakış açısından ziyade bastırmanın kendiliğinde bulunan yerinin arandığı noktayı karşılamamaktadır. Bastırmanın çalışmasını ve yer etmesini sağlamakta olanın alanını aramak ve onu bulmak, dirence dair güdülerin arasından hangilerinin çalışmakta olduğunu ve çalıştığında hangi noktaların karşılıklarını taşımakta olduğunu inceleyerek, bastırılan ben ve tutarlı olan benin içerisinde bulunduğu yapının dengeyi hangi noktalarda sağlayabiliyor olduğunu, hangi noktalarda kendi alanının dışarısına itiyor olduğunu, bilinmeyen ve görünmeyen alanından alarak onu görünmekte olan ve bilinmesi yahut hissedilmesi gerekmekte olanın konumuna taşımak gerekmektedir.

Bilinmeyen alanından çıkartılarak görülmesi gereken ve görünür kılınanın alanına getirmek bastırmanın içerisinde bulunmakta olduğu yapının katman alanlarından sıyrılarak kendisini ifadeler alanına ve artık bir bilinen olarak insanın yapısına kendisini itmekte oluşu belirsizin belirliliğini; saklananın bulunması olarak tezahür edecektir. Belirsizin alanından kurtulmak bilincin en içsel alanını yani bilinçdışını çok daha içerisinde kalan bir noktasının tanımlanma biçimi bilinçöncesini taşımaktadır. Bilinçöncesi küçük bir katman olarak bilincin ve bilinçdışının ardında daha içeride daha da gizil olanın alanıdır. Yinelemekte olanın tekrarının kaynağının itici gücü ve yineleneni bilinçdışından dahi saklamakta olan en gizilin alanı artık öznenin yok saymakta olduğu noktanın kendisini oluşturmaktadır. Direnci öyle bir çalışma haline sokar ve saklanması gerekeni o kadar benin derinine saklamaktadır ki çekirdek alanın kaynağın aslının barındırıcısı olduğu kavrananın, kendisini kavranmaya öylece bırakması ve zorlantıdan çıkılarak çözülmenin gerçekleşmesi bir o kadar güç bir kimlik kazanır hale gelmektedir.

Haz ilkesine hizmet etmekte olan, haz ilkesinin yönetici olduğu bir çalışma mekanizması içerisinde kendisine dair var olan alanlarını benin bilinçdışı ve bilinçli olarak adlandırılan alanına dahil olarak, haz ilkesi için çalışan ve onun buyruklarını yerine getirmesi gerekmekte olan; bastırılanın özgür kılındığı takdirde hoşnutsuzluk ile ilişkin gerçeklik ilkesini çağırarak kendi yapısının isteklerini haz ilkesinin buyruklarından çekip çıkartarak dış etkenlerin ona vereceği zarardan özneyi koruması dolayısıyla bastırdıklarını güvenli bir halde gerçeklik alanına adapte edebilmek gerekmektedir. Hoşnutsuzluğun yerinden edilerek yani onu da devre dışı bırakarak hazzın buyruğunu gerçekliğe dair aktive etmek söz konusu amacı içermektedir.

Karmaşalar alanı içerisinde alıp çıkartılacak olanlar yahut karmaşanın ta kendisi ise yaratıcı edimin ve ona ilişkin olan diğer eylemlerin beslenme alanları olmaktan başka bir şey olarak düşünülemez. Beslenmek benliğin içerisinde bulunmakta olanlardan, savunma mekanizmalarının çalışmalarından, itkilerden, baskılananların baskılandıkları yerden, hazzın neden çalışma mekanizmasının bu şekilde çalıştığından,

gerçekliğin neden kısıt alanları oluşturmuş olduğundan ve kısıtlananları neye göre kısıtladığından, hoşnutsuzluğa neden ihtiyaç duyulduğundan ve hoşnutsuzluğun arada kalmışlığının hangi biçimlerde ortaya çıktığına değin tüm bu alanlar yaratımın, yaratıcı sürecin, düşün eyleminin hangi formlarda hangi nedenlerle nerelerde ortaya çıkmakta olduğunun gerekçelerini; çözümlerini ve anlaşılmasını, anlaşılmasalar dahi neden orada oldukları ve buna dair nedenlerin orada konumlanmasının gerekçelerini bilmek, bilmeye çalışmak onların yerlerini görmezden gelmek yerine onları insanların arasına varlar haline dönüştürerek yaratıcı edimin gereklerini yerine getirmek onu insana dair olanın alanından insanın benliğine dair olan alanın içerisiyle daha bilinçli bir ilişki içine sokarak; anlatmayı, anlaşılmayı, göstermeyi ve gösteren aracılığıyla yanlısamları da çözümlmeyi, çözülmekte olanların biçimler haline gelmesini kolaylaştırmış bulunmaktadır.

Düşün edimini ele almış olduğumuzda onu tasarlama eylemine içkin bir biçimde geliştiriyor ve düzenliyor olmamız onu diğerlerinin alanından ayırmaz ve o alanın daha da içerisine daha da derinlerine doğru inmekten kaçamaz. İçerisinde düşüncenin olduğu, düşüncenin olduğu yerin ise bilmeye ve anlamaya içkin olarak geliştiğinden, bilince dair bilinen ve bilinmeyenlerin alanının ürünü olarak ortaya çıkmış olduğu; tekinsizin alanı tekin olanın yeri, tehdidin boyutu ve onun düşün alanında nereye denk gelmiş olduğu; telafinin yaratıcı süreç aracılığıyla meydana gelmesi ve telafinin ötekinin alanına ne derece dair olduğu yönelimin derinleşmesi gerekmekte olan bir alana işaret etmektedir.

Yönelimin işaret edenin gösterdiği söz konusu noktaya dair gelişmesi onu yüce olanın yapısına yaklaştırmaktadır. Yüce olanın yapısı insanın kendine dair alanı bilmesi, bilmeye çalışması ve düşünceyi sadece bir eylem yahut eyleme geçmeyen zihne dair bir parça olarak değerlendirmekten çıkılması gerekmektedir. Bilmeye dair yönelen ilgi, bilinmesi gereken bir diğerini doğurur ve ruh insana dair düzeyde bu biçimde gelişmektedir. İnsanın ruha dair doyumunun önce ruhunu anlaması sonra anladığı noktaları dile getirmesi ve neden onların ortaya çıktığını düşünmesine ilişkin olarak gelişmektedir. Neden onun orada olduğu, onun derin anlamının göstergesidir. Derin olan anlaşılmaya çalışıldığında, karanlık olanın karşılığı olmadığı bilinmektedir. Karanlık olanın, bilincin ve bilince dair alanların karşılığı haline gelmesi onu gizil kılan bir imgenin çağrıştırmacı kelimesi olarak konumlandırmak yerine onu oradan alan almış olduğunda da aslında aydınlığa kavuşulanın göstergesini taşımaktadır.

Derinleşildiğinde var olduğu yerin kendisini bilinenin alanına bırakmakta olduğu düşün edimi, kendisini varlıklar düzeninin alanına aktardığında; kendiliğe dair bir giz kendini gerçekleştiren haline gelmektedir. Hoşnutsuzun karşılığını taşımakta olan kimileri için doyum halini almaktadır kimileri için ise haz ilkesinin engelleyicisi olduğundan rahatsız edici konumundadır. Hoşnutsuzluk yineleme aracılığıyla çalıştığından çok sayıda insan üzerinde tahammülün karşılığı olarak yer almaktadır ve tahammül, tahammül edilmekte olanı getirdiğinden altında yatmakta olanın sebebi doyumun ulaşılan haline gelmekte olmasına engel teşkil etmektedir. Yinelemenin

zorlantı haline gelmiş olduğu durumlar içerisinde hazzı tamamıyla devre dışı bırakmakta olan belkide ilksel alan içerisinde gelen ancak bastırılmayan konumunda yer alan ve bastırılmayanın dürtüye dair itkileneni dahi tatmin edememekte olan özne; geçmişte olanların yerine sıklıkla yaşayarak kendiliğın içerisinde ortaya çıkartılmalıdır. Ortaya çıkmakta olan yineleme olgusu hazzın gerçekleşebilirliğini taşımadığından, geriden gelenleri baskılayanlar dahi kendisine doyum alanı bulamadığından bir öncekilerin yansımalarını hatırlanan haline getirmektedir.

İlksel alanda gerçekleşmesi istenenler yıkımla karşılaşanlar olduğundan, kültürün engellerine, toplumun yasalarına, inançların yasaklanarak korunanlarına dair alanlara denk geldiği zaman aşılabilir halini alarak yıkımı gerçekleştirirler. Yıkım bu şekilde meydana gelmiş olduğunda derinlikli bir yer edinen, acı verici olan deneyimlerin sonuçlarını meydana getirir. Acı verici derin yaralar açmakta olan yıkım, sevgiye dair olanın kendisini yitirmektedir ve bu nevroza dönüşmüş olduğunda narsistik yara halini almaktadır. Narsistik yara saklanan ve bastırılanların bulunduğu alandan çıkamaması ve çıkamadığı alanın içerisinde beklenmedik bir biçime dönüşerek kendisini beklenmedik bir zaman da ortaya çıkartması sonucunda nevrozu ağır bir biçimde dile getirmektedir.

Kısıtlılık sınırın getirisi olarak, doyurucu olanın yerini sonuçlandıramamış olduğunda yakınmaya dönüşerek kendisini dile getirmekte olanlar bağların kopuşunu ve bağların koptuğu noktalarda insana dair kendiliğinden kurduğu bağları yıkar ve onların yerlerine acılar ve kırıklıklar yerleşir. Kırıklıklar bağların kopmadığı noktalarda meydana geldiklerinde şekil değiştiren halini almaktadırlar. Şekil değiştirmekte olanlar, sevginin bağının yitime karşılık geldiklerinde bağlar kopar ve kırıklıklar getiren bağlar kuşkuya yer etmeyen sadakatsizlikleri geliştirmektedir. Sadakatsizliğin benliğin bağlarında bulunan kopukluklardan ileri gelmesi kuşkunun asli olan ispatıdır. Acıya ilişkin geliştirilen hazzın yönettiği deneme yerini kendini gerçekleştirme alanından alarak istenilenleri sevginin sona erimini gösterenler olarak daima yineler. Nevrotik eğilimler içerisinde olguların acıya ilişkin ispatları tekraren yaşantılanmaktadır.

Kurgu içerisinde yineleme ile tekrar kurulanlar, kurgu alan oldukları kabul edilmeden aradıklarının yerine daimi olarak uygun addettikleri nesnelere konumlandırılacak olan nevroitik özneler gerçekdışı da olsa asla haz doyumunu gerçekleştirilmeyeceğini bildikleri ancak inatla öyleymiş gibi bir şeyin yerine diğerini koymuş oldukları nesneyi olması gerekenden daha büyük atıflara ve daha büyük temsillere maruz bırakarak onları vadedilmekte olanlar aracılığıyla kazanır yahut vadedilen haline getirirler. Haz vermediği kabul nesnelere kesin olarak konumlanan özneler, onların yerleri doldurulamaz olanın zıddına dair bir seçilme ile kendine yakın olan konumlandırmış olduğu nesneyi yerleştirerek; onların yerlerini örtmektedirler. Doyumun gidiş yolunu gösteren olması gerekenler, onların düşlerin ve anıların alanından uzaklaşmasını ve yinelemeye düşkün bir yöne sapmasına sebebiyet vermektedirler.

Doyuma gidememekte olan dürtüye ilişik eylemler zorlantının onları baskıladıkları birer yinelemeler olarak yinelemeler halinde yaşantılanırlar. Görülmekte olan haz ilkesine ilişkinlerin alanı bu haliyle yalnızca nevroitik olanın eğilimini göstermemektedirler. Nevrotik olanın eyleminin dışarısında kalanlarda da görülmekte olan söz konusu yaklaşımlar öznelere üzerinde şeytani olanın izlenimini barındırmışçasına bir görüntü sergilemektedirler. Öznelere tarafından çocukluk dönemine ilişkin olarak yaşantılananlar ve onların eylemler içerisinde hangi noktalarda nelere dönüşmekte olduğu kötü olanın kadere ilişkin bağlantı ile eşleştirildiğinde yaşama dair alanı geliştirmektedir. Nevrozun ilişkin çatışmaları, yinelemeden uzaklaşma eğilimini gösteren olarak ifade alanına taşımakta olduğunda yineleme tekrarlanmaktadır.

Durmaksızın yinelenenler, yineleme alanının oluşturulma nedeninin keşfine gidilmiş olduğu takdirde yinelemenin durmaksızın devreden alanı, pasif olan olarak görülmekte olan öznenin aslında istem dışı da olsa aktif olanın kendisine eş değer geleceği konumunu göstermektedir. Durmaksızın kendisini ortaya çıkartan yinelenenler, yinelenmekte oldukları alanın dışarısında değişmeyen ne olduğu bulunduğu ruhsal olanın haz ilkesinin emrinde yineleme alanına düşürmekte olduğu dürtülerin zorlantıya düşen aktarımı tekil olarak çözülmeye gidebilmektedir. Aktarımda haz ilkesine ilişkin olanı bastırmaya zorlamakta olan bilişsel yapı direncin kendisine alan edinmesine müsaade etmektedir. Müsaade edilmekte olan alan içerisinde direncin ortaya çıkışı ve gösteren olarak kendisine edinmekte olduğu yer ise saklayanın alanını işaret etmektedir. Hazzın doyumunun dürtülerin zorlantı ile yinelenmesinde ortaya çıkışı bir gerçek olduğundan yorumlanan ona ilişkin ortaya çıkmaktadır. Olgular aktarımın alanları içerisinde bene ilişkin olanın hapsindedir. Haz ilkesini benliğin anlaşılması esnasında bir kullanılan olarak yinelemenin içerisinde gelişen zorlantıyı inceleyebilecekken, hazza dair alana benlik daha sıkı sarılmaktan kaçamayacaktır.

Yineleme yöntem haline dönüştürülerek çözülmeyi hızlandırıcı bir yapı haline alacakken, onu zaten gizler saklar bir haldeyken; ortaya çıkartılması gerekene aracı konumuna gelindiği ben tarafından anlaşıldığı an itibariyle gizi daha da çok saklayacak daha sıkı örtecektir ve bu kolaylık olarak görüleni zorlar duruma sokacaktır. Haz ilkesi benliğin yanına iyice çekilmekteyken, benliğin yanına iyice çekilerek onun ardında saklanacak bir yer arar. Bulunmak istenmeyen haz ilkesi, tüm koşulları zorlar ve zorladığı alanın kendisine dair hizmet edenlere dönüşmesine neden olur. Neden olduğu bu kendi yanına çekilen; yapılan kendi yanlarına çekilmiş olanları kullanarak haz ilkesinin çalışmasını sürdürmesine başka kollardan yardımcı olmaya devam etmektedir. Kuşkunun en son dile getirilmesi gereken olarak konumlanmakta olan alan, travmatik olanın düşe ilişkin yanıdır. Düşe ilişkin gösteren haline gelmekte olan yapı gizemli olanın karşılığının taşıyıcısı olamaz. Gizemli olduğu düşünülen düşlerin yorumlanması esnasında da kendisini gizlenenler olarak gösterecektir, bastırılanlar olarak değil.

Zorlantının inanca, topluma, kültüre içkin olan yanı onu zorlandığı alanın içerisinde çıkmasındansa saplananı daha da derinleştirmeye yarayacaktır. Kuşku güdülerin gösterenler olarak kendilerini ortada atfettikleriyle değil de onların ardındakilere karşı duyulmalıdır. İnanca dair geliştirilmiş olan kader kavramı, kaderi akıl dışı kılar ve onu kader zorlantısı olarak bulunduğu ifade alanının içerisinde iterek öterler. Kader zorlantısı olarak adlandırılmakta olan kaderin inanca dair alanının tabular ve dokunulmaz alanlar olarak bilişe dair anlam dünyası içerisinde onun bastırılanın yalnızca bir bahane konumuna düşmesine sebep olacaktır. Kuşkunun azalan bir yapı haline gelmesi beklenmekte olan alanlar içerisinde, güdünün gizemli kalan yanlarının; uyuşmazın alanından çekip uzaklaştırarak açıklanmamış olanları görmeye çalışan bir kimlik kazandığı hale gelecektir. Kuşkunun çözmek istedikleri onu çözülene yaklaştırmaktadır ancak doğru noktadan yaklaşmış olduğunda kendisini meydana çıkartanlar en az kuşku gösterilenler olacaktır. Kökeni haz ilkesinden daha derin olan ve haz ilkesinin daha dürtüye dair gelişkini halini alan yineleme zorlantısının yöneme dair kullanımı eski olmasına rağmen, ortaya çıkmakta olduğu noktalar ve ortaya çıktıklarında karşılaşılan bilişsel süreçler ruhun yaşam içerisindeki alanının hakim bir taşıyıcısıdır.

Tekil bir işlev alanının karşılığını almakta olan spekülasyon psikanaliz açısından bir yorumlama, arayış ve buluş işlevi kazanmış olduğunda konuya dair inanca göre kabul edilebilen haline gelecek yahut reddedilecek olan bir konudur. Bilinçdışına dair alanın tekil olarak ele alınmakta olduğu, çelişkisiz alan içerisinde; psikanalize dair spekülasyonun barındırıcı olarak görülen alan bir işlevi tanımlar. Barındırıcı olan işlev spekülasyon olarak ele alındığında metapsikolojinin incelemekte olduğu alanın içerisinde yer eden *Bi* adlı sistemin dahilinde bulunmakta olan bir işlevdir. Haz hoşnutsuzlukla ilişkilendirildiğinde birbirinin içerisinde formüller olarak barınma şekli onun uzam konumunun bulunmasını sağlamaktadır. Uzamda konumu bulunmak istenen haz ve hoşnutsuzluk konumu, dışa ilişkin ve onun ayırım noktasının sınırında yer eden; dışa dönmekte olduğu nokta da ise ruhun onun dışında kalan sistemlerinden büyük çizgilerle ayrılıyor olması gerekmektedir. Ayırımın sağlayıcısı olan sınırın çizgisi onu diğer ruh sistemlerinin kuşatanı kılmalıdır. *A-Bi* birbirinin sınırın belirleyicisi olarak sistemde bulunanın konumunun belirleyeni haline gelebilmektedir.

Varsayımlar beynin anatomisine ilişkin bilinçlilik içerisinde kendisini bir koruma alanına yönelik olarak konumlandırmakta olduğundan, bilinçlilik nerededir diye tartışıyor olmaya gereksinme duyulmamaktadır. Söz konusu sistemin barındırdıkları içerisinde bilinçlilik en önemli tekil alan değildir ve psikanalitik araştırmalar içerisinde yer eden bellek temelli bilinçlilik alanına hiç çıkmamakta olan parçalar derin izler oluşturmaktadırlar. *A-Bi* sistemi kendi alanının içerisinde barındırdığı anlayışa dair bilinçliliğin dereceleri ve yerlerini tartışıyor bulmamalarına rağmen bilince çıkmayanların etkisinin görülmeyenler olduklarını savunmaktadırlar. Ancak bu anlayış içerisinde yanlışlanan ve araştırmanın içeriğine dair geliştirmiş olduğumuz fikirler sistemi içerisinde algı ve bilinçlilik içerisinde kalan kalıcı derin izler yeni

olanın uyarım yaratan gücüne dair geliştirmiş olduğu yetiyi sınırlayarak çalışmaz hale getirecektir.

Bilinç sisteminin kendi içerisinde incelenmesi ile tekil bir sistem olarak kısıtlı bir yapıda yorumlanmakta oluşu kazanıma yahut kaybedilene dair bir varsayılanlar alanı oluşturmayacaktır. Bilinçlilik bağdaşmazlar barındırmakta olduğu bir tekil alan olarak algılandığı takdirde, bilinçli olarak barınan alan içerisinde iz hali alması söz konusu olmayan ve bilinci kendi alanında uyarıcı olarak barındıran, bilinçlilikten sonra aktarılmakta olduğu yerden derinde kalan bir noktaya iz bırakmaktadır. Derin noktaya iz bırakan belleğin yaşantıladıkları kendine benzer diğerleriyle aynı noktalarda yer edemezler. *Bi* sistemine içkin olarak uyarıya dayalı süreçler, iz bırakanların tükenenler haline gelmiş olması ile ilişkili bir sistem biçiminde gelişmektedir. Tükenmekte olan bilinçlilik izleri, derinlere giderek konumlanmaktadır.

Kural sapmakta olduğunda *Bi* sisteminin içerisinde barındırmakta olduğu dışsalın sınırında dışa dönüğün alanı onu doğrudan dünyaya ilişkin olarak geliştirmektedir. Gelişim kalıtıma dair getirilenleri kendinde barındırmaktadır ancak dış uyarıların insanı bir madde olarak düşünüyor olduğumuzda ona olan etkisinin farklı derinliklere etki eder bir halde yansıyor olacağı gerçeği uyarılmanın yürümekte olduğu alana, onun kendisinde değişken olarak nüfuz edenler barındırdığını göstermektedir. Uyarıcı olanların uyarılanın alanını etkilemekte olduğu durum uyarılanın maruz kalmakta olduklarına karşın onları içeriye almamak üzere kabuk yapı geliştirmekte olduğunu işaret eder. Madde olarak görülen insan değişmektedir ve değiştiği süreç içerisinde, etkide etkiye dair geliştirilmekte olan mekanizmada değişmektedir. Uyarıcı derinlik verdiği alanlarda bir diğerine geçebilmek için artık direncin konumunu yenmek durumundadır. Direncin yenilen konuma geçmesi için direncin azalıyor olması ve azalırken bıraktığı izin uyaranda kalıcı izin kendisini bırakmakta olması incelemekte olduğumuz *Bi* sistemi bir noktadan diğer noktanın alanına etki etmek istediği takdirde direncin yolunu aşar ise geçiş direnci kaybolacaktır. Sistem olarak *Bi* bağlıyken dönüşmemektedir ve hakim enerjinin altından çıkarak tekil alan içerisinde enerjisini atmaktadır. İnsanı madde olarak anlatmakta olduğumuz ve maddenin etrafında koruma halini alan kabuk biçimden bahsettiğimiz üzere, kabuğun uyarılara karşın geliştirmekte olduğu uyarıcı tepkileri alma biçimi değişmektedir.

Uyarıcı aynı noktaya dışardan tek tek temas etmiş olduğunda uyarılan direnç geliştirir ancak uyarıcı maddenin içindeki aynı noktayı zorlamanın dışarısına çıkar ve başka bir uyarılan ögeyi tetikler ise diğer denemelerinin içerisinde başarılı olan noktaya ulaşarak maddenin içerisine sızar. Tüm bunlar organizmanın kendisini bir kabuk aracılığıyla korumakta olmasını sağlamıyor olacaktır ve kabuğun kendisini dirençlerin itimiyle geliştirerek bir kalkan oluşturmasına sebebiyet verecektir. Kalkan maddenin çevreleyen alanını terk ettiği takdirde insan cansız olan halini almaktadır ayrıca uyarıcının etkilerini artık gizleyenle koruyanın ortadan kalkmış olması dışarıdan gelmekte olanlara karşın küçük bir etki aracılığıyla geçmesine sebep olur. Kalkanın ardında kalmakta olan yapılar ise içerisinde kalmış olanlara dönük bir çalışma prensibi

geliştirirler ve katmanın dışında bulunan ölümle karşı karşıya gelmiş olduğunda, ardındakileri tamamen ortadan kalkana dek korumuş olacaktır.

Uyarandan korunan, dışarıdan gelenlerden korunmak için enerjilerini onların bozucu olan etkilerden korunmalarına vermektedirler. Uyarandan uyarının alımı küçük bir miktarda da olmuş olsa önemli olanın uyarıcı biçimlerinin tanınması olduğundan onlara maruz kalmaktan kaçınmamalıdır. Uyarana maruz kalan, onların nerelerden ve nasıl gelmekte olduğuna ilişkin tanımlarına yardımcı olacak kadar gelişim kat etmelidir ki organizma korunabiliyor olsun. Dışsal olanın bozucu enerjisinden aşırı uyarıcıların alanına maruz kalmadan yararlanılmalıdır ki uygunsuz olan dışarıda bırakılsın. Özne dış dünyayı yoklar ve yokladığı alan içerisinde dışarıda kalanın alanından hemen çekilerek kıyas alanı oluşturur vaziyete gelmektedirler.

Zamanın içerisinde bulunanlardan ve zamanın uzamından yoksun olarak yer edinmektedir. Bilinçdışı ruhsal sürecin içerisinde bir alanın sahibi değildir ve zamana dair değişkenler barındırmazlar. Bilinçdışında bulunanların zaman ve uzam algıları yoktur ve zamana dair algıların etrafında şekillenmiyor olmaları onları; düzensiz, zamana ilişik olarak değişmeyen üzerlerine zamanın kılıflarını giymeyen bir hal almalarına neden olur. Zamandan etkilenebilmesi için bilinçlilik seviyesine çıkması gerekmekte olan bilinçdışına dair kavramların bilinçdışında oldukları sürece zamanın herhangi bir şeklinden etkilenmeleri içerisinde bulunduklarını zamana içkin yerleşim sürecine dahil etmeleri söz konusu olamamaktadır. Zaman soyut manada *A-Bi* sisteminin içerisinde kendisinin algılanmasına ilişkin olarak yer edinebilmektedir. *Bi'* nin dışarıdan ayrışan haline gelmekte olduğu yer onu içeriden gelenlerin etkisine maruz bırakmaktadır. Kalkan koruyucu işlevini yerine getirmektedir ve kalkanın görevi içeride konumlanana karşı geliştirilememektedir. İçeriden maruz kalmakta olanların alanına altta kalmakta olan kavramlar içerisinde bulunan alana ilişkin hoşnutsuzluk ve hazza dair hislenimler barındırmaktadırlar.

Sistemin içerisinde bulunmakta olanlar onları haz ve hoşnutsuzluğun çalışma alanına ilişkin yönlendirdiğinden, dışarıdan gelenlere içkin kalkan içeriden gelenlere ne olduklarını anlayamadıkları bir bakış geliştirirler ve bakış alanı içerisinde üreyen duygular sisteme daha doğru ve uygun olan olarak gözükmektedir. İçeriye ilişkin gösterge halini almaktan kaçamayan haz ve hoşnutsuzluk, dışarıdan gelenler tarafından mühim bir önem taşımaktadırlar. İçeride var olanların dışarıya dair etkileri dışarının onlara yaratmakta olduğu tehdit alanına karşın geliştirdiklerini içeriden alarak onlara yönlendirilmiş olarak kullanır. Savunmanın biçimini dışarıya yönelik olarak geliştiren ancak içeriden alan duygulanımlar, onları karşıt kullanımla korumaya dair geliştirdiğinden uyarıların dışarıdan algılanmasına sebebiyet vererek hoşnutsuzluğun artışı yoluyla problem çıkmasına neden olur. Yansıtma büyük bir patolojik veri olarak içeriden gelen etkilerin dışarıya içkin olanı alarak içeriden çıkmak isteminden kaynaklanan bir hal alarak kendisini göstermektedir. Yansıtma süreci, kendi içerisinde bulunanın dışarıdan bağımsız olarak dışsal itimin savunmaya dair geliştirilmekte olan yanlarını alıp içeriden dışarıya doğru onları kullanarak kabuğu algı

değişim alanına sokmaktadır.

İçeriden gelen dışarının yansıması olarak yer etmektedir. Dışarının yansıması biçimini alan içeriden gelenler, kabuğun dışarıdan gelene dair aldığı gardı dışarıya yansıtma sürecini oluşturmaktadır. Haz ilkesinin derinlerine inmeye devam ettiğimizde onun, uyarıcılar ve kaynağın kendisi arasında nasıl konumlanmakta olduğunu ve ne şekilde tetiklendiğini yahut gizlendiği üzerinde duruyoruz. Enerjinin çalışma alanı içerisinde, dışarıdan kalkanın yüzeyini aşarak, içeridekine dokunabilmekte olan güçlü dışarıda kalan alanın, organizmanın öznel alanını aşması travmatikğin yaşantılanmasına doğru gelişen savunma mekanizmasına hareket alanı yaratmaktadır.

2.3. İnanç ve Mekan

İnanç, insanın varlık olarak yaşamı sorgulaması ve yaşamını idame ettirebilmesi için doğal olarak zihninde barındırdığı genel ahlak ve değer yargılar sistemini bir isme, bir kavrama, bir varlığa, bir yaşam biçimine yöneltme güdüsü ile ortaya çıkmaktadır. Varlık olarak insan kendine bir hareket noktası seçer. Seçtiği hareket noktası onun yaşamını belirli bir biçime göre destekler yahut desteklemez. Kaçınılması gerekenleri belirli bir inanç kalıbına oturtan insan etik kurallarının içerisinde kendine bir hareket alanı edinir. İnsan zihninde doğal olarak bir inanma güdüsü barındırmaktadır. Var olan insan bağlanımını gerçekleştirmek için dünyaya gelme halini bir amaca bağlamak durumundadır. Söz konusu bağlanma noktasında inanç; insanı varlığa ve varlıklar bütünü içerisinde bir bağlanma noktası yaratmasına olanak tanımaktadır.

Mekan devreye girmekte olduğu bu noktada inancın, inanılan şey ile arasında bir paylaşım alanı oluşturarak; inancın dahilinde, inanılan ile inanan arasında bir yerin bir aynılık düzleminin bir paylaşım mekanının gerçekleştiricisidir. Mekan inanca işaret eder, işaret etmekte olduğu anlamın hissettiren ve göstereni haline bürünmektedir. Mekan inancın bütünlüğünün paylaşım alanı olarak; inancın belleğini mekan aracılığıyla açık eder, inancın öğelerini konuşarak zihinlere dokunmakta olduğu bir iletişim alanı yaratmaktadır. İnançın bellekte yer edinenleri, diğerlerine açarak bir iletişim haline bürümekte olduğu mekan fiili bir mekanizma içerisinde diğerlerine ve diğerlerinin kendiliğine hitap etmektedir.

“İnançlar, insan davranışının ve toplumsal kontrolün fiili faktörleridirler.” (Sorokin ÇST s.205)

İnsanlar inancı merkez alarak yahut ona zihninde bir alan tanıyarak, zihinsel alanın fiili eşleniğini aramaktadırlar. İnançlar zihinsel bir şekillendirici rolü üstlendikleri gibi zihin içerisinde edinmekte oldukları yerden yola çıkarak diğerlerinin zihin alanlarını açık etmektedirler ve bu açıklıktan içeriye inancın tanımlayıcısı olarak mekan düzeneği girer. Zihinde bulunan inanca dair yönelim ve temas noktaları; inancın aktarım alanını belirlemektedir.

İnsan inanma güdüsünü, doğru bulunan bir iman anlayışına giydirmek isteyen bir varlıktır. Zihinde oluşan inanç ve düşünce biçimleri şüphe edilerek tekrar kurgulanabilenler ve şüphe edilmeden kabul edilmesi gerekenleri de bir arada barındırmaktadır. İnanç zihinsel bir arayıştır. Bilişsel ayırmaştırma olarak adlandırılan bağ kurmak ve bağ kurmuş olunan şeylerin hayali manada da insanın kendisiyle konuşan, onu duyan, onu her an gören bir varlık olarak zihninde bir hayali canlandırma yapması söz konusu olabilmektedir. Her inanç modeline atfedilmekte olan vasıflar ayrı, kendine içkin bileşenler barındırmaktadır. Aynılık noktalarında öne çıkmaktan kaçamayan en mühim olan şey ise bir bağlanma arayışı ve atfedilen kimliğinin giydirileceği bir varlık, bir oluş, bir açıklama hadisesinin bellekte varoluşudur.

İnsan bu arayış içerisinde bilişsel yapısı kendinden olmayan farklı bir varlığa kendi davranış, form ve biçim kalıplarını atfetmeye yönelimli bir yapıdır. Kendi özelliklerini başka bir varlığa atfederek insan, diğer varlıklar olduğunu düşündüğü şeylerle; yücenin nesneye dair kabul edilmekte olan atfı yahut zihinsel bir temsili ile bağ kurmaktadır. Bağ kurma, inanç bağıntısında ele alındığı takdirde kendi benzeşim alanında var olan diğer insanlarla kolektif bir bağlanım alanı kurabilmekte ve kolektif bağlanımın haricinde paylaşılan ortak mekan tasvirlerinde; mekana dair belleğin alanını oluşturmakta yahut bir aradalık güdüsünün istemiyle bir yerin, bir amaçla paylaşılan haline getirmek istencindedir ve çevresini buna göre şekillendirmektedir. İnsanlar topluluklar halinde bir bilinmeyene özellik atfettiklerinde, ritüeller ve anma törenleri yaptıklarında bir var olmayana (kendinden yüce bir görünmeyene) yüceltme atfettiğinde kendini gerçekleştirme ihtiyacını kazandığını hissetmektedirler. Ritüel ve kutsiyet atfedilen yüceltme törenlerinde; topluluk ile bir araya gelip bir şeyden heyecan duyulduğunda beyin yapısı dahilinde oksitosin, serotonin, dopamin gibi kimyasallar salgılanmaktadır. Bu yönüyle bir inanç istemi, bir var eden arayışı beyin yapısı içerisinde ve insanın bir biyolojik organizma olarak üzerinde barındırmakta olduğu zihin ve organizmanın çalışması eşleniğinde; bilinçaltında ve bilinç yüzeyinde barınmakta olan her bir bileşenle ortaya çıkmaktadır. Bu bileşenler çoğu zaman korku, kaygı yahut atfetmenin getirmekte olduğu haz ilkesi ve gerçeklik ilkesinin çalışma prensibi dahilinde yahut ilksel bağlanma alanında güvenin sağladığı varlık alanı içerisinde yer aldığını hissetme istenciyle bağlantılıdır.

‘‘Bu da bu tür kişilerin aslında belirsizliğe tahammül edemedikleri için, belirsizlikleri ortadan kaldırmış olan kendi inanç sistemlerinin bozulmasını istemedikleri şeklinde yorumlanabilir. İkinci madde ile ilişkili olarak Freud dinî inançların uygarlığın diğer tüm ilerlemeleri gibi bir tek gereksinimden, insanın kendisini doğanın ezici derecede üstün gücüne karşı savunma gereksiniminden doğduğunu ileri sürmüştür. Ona göre, insanoğlu doğa karşısındaki akıl karmaşası ve güçsüzlüğünü yenebilmek için, doğanın güçlerini insansılaştırarak (Tanrı haline getirerek) onunla ilişkiye girmeyi tercih etmiştir (4). Bu düşünceyi doğrular biçimde yaşamının önceki yıllarında önemli travmalar yaşayan insanların paranormal ve doğaüstüne olan inançlarının arttığı (5,6)

ve kişinin yaşadığı çaresizlik ve güçsüzlük duygularının bu şekilde azaltılmaya çalışıldığı ileri sürülmüştür.” (Eşel DMDMBND, s.3)

İnanç bu yönüyle bir güven duyum alanı, bir varoluş açıklaması, bir belirlilik statüsü sağlayıcısı olarak yer edinmektedir. Yer edinme bu haliyle bilişsel düzey ve beynin inanma alanından dışarıya, gösteren olarak çıkmaya başlamaktadır. Zihinsel uyarılar, mekanın aracılığıyla inanç kalıplarını gösterenler dünyasına dökerek; kendilerine dair güvenli alan yaratır konuma gelmektedirler. Bu noktada zihnin belirenleri mekanın gösterenlerine dönüşmektedir. Mekanın gösterenleri ise inancın temsil göstergeleri olarak yer edinmektedirler. İnanç kalıpları, bu yönüyle tüm paylaşılan alanlara dağılmış bulunmaktadır ve izleri sürüldüğü takdirde çok geniş ölçüde simge alan kazandıkları gerçeği yadsınamaz. Mekan olarak ele almakta olduğumuzda inancın kalıpları, mekanın imkan ve sınırlarının belirleyicisi konumuna gelmektedirler. Evin içerisinde bulunan uyulması gerekenler; eğitim alanlarında karşılaşılanlar, bunlarla doğru orantılı kurallar bütünüde birbiriyle uyum içerisinde olduğunda bilişsel adaptasyon kitle üzerinde etki sağlar hale gelmektedir. İnanç bireyin zihinsel düzleminden dışarıya tekil olarak çıkmaktayken, kitle etki alanının kontrol mekanizması haline de dönüşebilmektedir. İncanın bilişsel düzleminin, din bilimi ile kaçınılmaz bir bağlantısı bulunmaktadır. Hafızada yer alanlar, içgüdüler, bilişsel ögeler, zihinsel kavramlar, sezgisel yaklaşımlar birbiriyle iletişim içerisinde; inanç kavramının etkileşim alanını oluşturmaktadırlar. Bilinç hali olarak atfedilen zihin, teoriye bağlı kalma ihtiyacı hissederek, içgörü ve duygulanımlarını kontrol etmektedir. Bu noktada zihin hem inancın kaynak noktası hem de inanç mekanının kurgulayıcı düzeneğinin kural koyan bir kıstası olarak yer edinmektedir. Zihin hem inanç hem de yaratıcı eylem ve yaratıcı düşün kaynağı olarak konumlanmaktan kaçamayacaktır.

“Paranormal inançların bir ileri düzeyinin delüzyonlar olabileceği ve bu ikisinin ilişkili olduğu düşüncesi şizotipal kişilik bozukluğu olanlarda paranormal inanç ve deneyimlerin sık görülmesi bulgusu ile desteklenir (20, 23, 27). Sonuçta olaylar ya da bilgiler arasında kolayca bağlantılar kurabilmek bir yandan yaratıcı düşüncüyü oluşturuyor ve bu tür kişilerin toplumdaki konumlarının daha farklı (filozof, kahin vs) olmasını sağlıyorken, bir yandan da aynı yeteneğin biraz ilerisi kişinin artık tamamen ilgisiz şeyler arasında bağlantı kurmasına yol açarak paranormal yaşantılar ve doğaüstü inançlara yol açıyor olabilir. Hatta bu yeteneğin daha ilerisi (ya da farklı bozuklukların da devreye girdiği bir şekli) de sanrılar ve psikotik durumların müsebbibi olabilir. Paranormale ve doğaüstüne inancın yaygın olmasının bir nedeni belki de onun yaratıcılıkla arasındaki bu olumlu ilişki olabilir.” (Eşel, DMDMBND s.4)

Nörobilim araştırmaları ve psikiyatrik çalışmalar esnasında da inanç kalıplarının beynin kimyasal yapısını ve etkileşimlerini etkiliyor olduğu kanıtlanmış bulunmaktadır. Zihin temelli mental süreçler, plasebo etkisi üzerine yapılan çalışmalar uyarınca; beyin aktivitesini ve beynin esnekliğini önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. İnsanın zihin temelli mental süreçlerini etkileyen, içgüdülerinin

ihtiyaçlarını karşılayan ve toplumsal bir aradılığı sağlayarak sosyal süreçlerini sürmesini sağlayan inanç ve ritüeller, ritüellerin yapıldığı mekanlar; inancın kolektif belleğinin paylaşılan konumuna gelmekte olduğu alanlar önem teşkil etmektedir.

Soyut alan ve soyut nesnelere bağlamında ele alınmakta olan bir varlık olarak var eden; inanılanın ele alınışı doğrultusunda, metafiziğin tesir alanı içerisinde konumlanmakta ve bu bakış açısının etkisi altında irdelenmektedir. Zihnin akıl ekseninde bulunmakta olan sorgulanan alanı dolayısıyla insanı, insanın varlık alanını, zihin beden ekseninde dünya üzerinde neden ve niçin konumlandığını ve ortaya bir varlık koyarken yahut bir varlığı adlandırırken ona neden ve niçin tanımlamalar yönelttiğini; neden atfedilenin ona atfedildiği konusu da üzerine düşünülmekte olan bir etki alanıdır. Sorgulanan söz konusu etki alanı dahilinde zihin nerede ve nasıl olarak; inançla mekanı, inançla kendiliğini, inançla maddeyi ilişkilendirmektedir ve ilişkilendirilenler nasıl nitelik kazanmaktadır? Akıl konumlanmakta olduğu zihin ve anlam etkinliği içerisinde nasıl bir işleve sahiptir? Neden atfeder ve yokoluş varoluş ilişkisi içerisinde imge ve inanç sembolleri nerede yer edinmektedir? Ruh inancın ve mekanın neresindedir?

“İnanç ve sanat olguları üzerine söylemlerde her ne kadar ‘‘cennet’’, ‘‘ruh erginliği’’, ‘‘teslimiyet’’, ‘‘aşkın ruhsal düzlemler’’, ‘‘yaratıcılık’’, ‘‘ikinci dereceden yaratmalar’’ ‘‘özgürlük’’ temaları işlense de, bu olguların da kendilerini sürekli kılmaları, kurumlaşmaları, sosyo-ontolojik bir varlık kazanmaları için, barışsızlık için, savaş için işlevsel oldukları, bazı yasaklayıcı kurumlaşmalarla iş birliği yaptığı, bazılarının bünyesinde yeniden şekillendiği dikkate değerdir.” (Ayan, Sİ s.127)

Platon, Aristoteles ve Orta Çağ düşünürlerinin zihni tanrısal ruhla beraber düşünerek ilişkilendirmesi, ölümsüz tözün bir parçası olarak insanı yorumlaması; zihin-inanç ilişkisini anlamlandırmakta ve ötesine geçmek için bir yön sunmaktadır. Ruhun en gelişmiş formunu akılsal ruh olarak adlandırmakta olan Aristoteles, bunu ruhun en üst ve en akıllı düzeyi olarak insana atfetmektedir. İnsan akılsal ruha sahip olmakla birlikte doğanın yaratılmış en yüce şaheseri olarak adlandırılmaktadır ve akıl, etkin akıl ve edilgen akıl olarak ikiye ayrılarak incelenmektedir. Beden dünya üzerinde yok olup gittiğinde, edilgen akıl da yok oluşa sürüklenecektir. Edilgen akıl, insan dünya üzerinde varken var olmaya devam etmekte olan akıl düzeyidir. Etkin Akıl ise insan yok olup gitse dahi var olmaya devam edecek olan; Tanrı’yı anlamamıza yardımcı olan, Tanrı’dan bir parçamızı temsil eden ve her niceliği aşabilecek bir yapıya sahip olan parça olarak yer edinmektedir. İnanılan içerisinde mutlak bir anlamı taşımakta, taşımakta olduğu anlamın mahiyetini ise insanların ruh ve zihin yapılarından dışarıya yaratıcı edim aktarımı ile çıkartmakta ve ortaya yeni bir var ve varlık alanı getirmektedir. Dışarıya vurmakta olanların alanı içerisinde niteliklerine ve çıkış noktası eksikliklerine bakılmakta olduğunda dışsallaşanlar; maddeler dünyasında da ayrışarak konumlanmasına rağmen, karşılık alanları müphem bir vaziyette yer edinmektedirler.

“Platon’a kalırsa imgeler, fikirde doğru şekilde hak iddia eden ve yanlış yere hak iddia

edenler; fikirle benzerliği olan iyi, ikonik kopyalar ve fikri ima eden kötü benzetimler olarak ayrılırdı.” (Foster, ZG s.125)

Madde ile form arasındaki bağ kaçınılmaz olarak ruh ile beden arasında da kurulmaktadır. Madde nasıl ki forma bağlıysa, ruhta bedene bağlı olarak varlık göstermektedir. Formsuz bir madde olamayacağı gibi, ruhu olmayan bir beden de düşünölemeyecektir. Aristoteles’in akıl ve inancı bir arada düşünmesi söz konusudur ve ruhu ise tanrısal bir biçimde yorumlamaktadır. Varlığın ilkelerinin ne olduğu, varlığın temelleri, zamandan ve mekandan tamamen bağımsız bir biçimde mutlak-zorunlu varlığı incelemektedir.

İnanç sistemlerinin birçoğu varlık olan insanın beden-ruh-zihin üçlemesinden oluştuğunu kabul etmektedir. Bazı inanç sistemleri ise düalizme inanmaktadır ve beden-ruh, beden-zihin ikiliklerini kabul etmektedirler. Teoloji ve bilim arasında felsefe anlamlandırma ve kavrama düzeylerini arttırmaktayken, metaforik felsefe dilinin bilişsel nörobilim ile ilişkilendirilmesi aradaki bağı kuracaktır. Ruhsal bir aradalığını, zihinsel süreçler içerisinde yaşamayı ve aynı zihinsel süreçleri aktive etmek isteyen insanlarla bedensel olarak aynı mekanı paylaşmayı tercih eden inananlar; dahil oldukları inançlarla bağlantılı mekan özellikleri oluşturmaktadırlar. İnanç-çevre ilişkisi, ahlaki bilinç ve ahlaki bilinçsizliklerle de bir arada barınmaktadır. İnanç-sanat ilişkisi içerisinde de inanç-mekan ilişkisi içerisinde de kalıplara göre farklılıklar süregelmektedir. İnanç mekanlarında insan eseri semboller, dini mabetlere katılmış olan estetik öğeler, inanca ve inancın ihtişamına mutlak bir katkı da bulunmaktadır. İnanç sistemlerinin içerisinde bulundurmakta olduğu estetik haz ve incelikli olma güdüsü inanç biçimini destekleyecek biçimlerde de karşımıza çıkmaktadır. İnanç çok yönlü değişkenlerin bağıntılarını ve çok yönlü katılıkların ezici üstünlüklerini barındırmakta olan bir kavrama karşılık gelmektedir. İnancı bir unsura indirgemek herhangi bir varsayıma atfetmek olanaksız görünmektedir. Çeşitlilik barındırır, unsurlar taşır ve unsurlar inanç kalıbından inanç kalıbına göre şekillenmektedir. Kimi inançlar dahilinde ortak paydada buluşmakta olan insanlar doğada ibadet etmekteyken, kimi inananlar ise anlamlandırılmış bir mekanı Tanrı’sının evi kabul ederek mekana yaklaşmaktadır. Doğayı mekan olarak kabul eden inanç biçimleri, çoğunlukla doğanın Tanrısal güç barındırmakta olduğunu düşünmektedir. Doğayı evleri kabul ederek, mekan özelliklerini buldukları doğal çevre ile ilişkilendirmektedirler. Bir inanç biçimine göre kötü ve günah kabul edilen; mekan, nesne, yüceltme alanı bir diğer inaniş biçimine göre Tanrı olarak yüceltilebilmektedir. Tabiat üstü kabul edilmekte olan inanç, mekana da aşkın bir mana yükler hale gelmektedir. Mekana yüklenmekte olan aşkın anlam, onu yıkar ve ona kendisinin ötesinde bir bilişsel atıf yükler. Bilişsel atıf yüklemine almış olan mekan artık salt fonksiyonel bir sınırlılık olmaktan çıkar; zihinsel karşılığı olan bir im haline gelir. İm, mekanı işaret eder ve o işaretin takip edenleri, mekanın ortak belleğinin paylaşılanları olarak orada kendiliğinden bir var bulur. Kendiliğini mekana ve mekanın öğelerine atfeden insan, mekanı içselleştirir. Mekanın içselleşen bu işaret edenleri, paylaşılanlarına onları bir araya getirecek güvenli ve bağlanımın koşulsuz

gerçekleşeceği alanın burası olduğunu söylemektedir. İnanç bağlanımı arar, kaygılanımdan öteye geçmek ve onu ortadan kaldırmak için vardır.

Psikolojik bir bakış açısıyla soyut alanda yer alanları anlamayı, algılama ve algılama örgütlenmeleriyle bir derinlik kurmayı; bir inanca, bir inanç mekanına bağlılık ve sadakat atfetmeyi getirmektedir. İnanç mekanlarında bu atıflar, kendilerine yer etmek durumundadır. İnanç mekanlarında var olanlar, inanılması gerekenleri insanlara hatırlatan sembol, imge ve görünen varlıkların ötesindeki aşılamazlığı ve aşkın varlığın alanını vadetmelidirler. Yüceliği ve yüceliğin karşısında ki acizliği mekandan duyumsayabilmemiz gerekmektedir. İnançlar içerisinde arzu ve gereksinimleri, korkulan ve kaygılandırıcıları, eksiklik ve azalmak gerekliliğini hissettirirken sınırlar belirlemeyi göstermektedirler. İnançlar sınırları belirler. Ortak bir topluluk, ortak bir akıl, ortak bir hedef içerisinde bütün olmak gerekliliğinden oluşagelmektedirler. İnanılanın hakimiyeti -ki bu iyi veya kötü olabilmektedir- ve hakimiyete teslimiyeti gerektirmektedirler. İnanç mekanları koşulsuz hakimiyet ve koşulsuz teslimiyet alanlarını temsil etmektedir. Kendisinden olmayanları kucaklayabilmeli, kendine dahil edebilmelidir. İnançlar merkezidirler. Çoğunlukla bir merkezi biçim ve merkezi biçimin bir şekliyle dağılımını gerektirmektedirler. Din inancı getirmez, inançlar dini getirmektedir. İşaretler, inancın ne olduğuna ve neye ilişkin olduğuna içkin olarak mekanın tanımlayıcısı konumuna gelmektedirler. İşaret edilmekte olan inancın anlam temsili, mekanın temsili haline gelmektedir. Mekan inancın temsili aracılığıyla çözümlenmektedir. Mekanı ise inancın işaretleri ele vermektedir. İşaretlerin ele verdiği noktada inanç ussal olana seslenmektedir.

“Fakat, bu algılamanın bir unsurunun onun işareti haline gelebilmesi için, onun bir parçası olması yetmez; unsur olarak farklılaşmış olması ve onunla birlikte bağlı olduğu bütünsel izleniminden ayrılmış olması gerekir; demek ki bu bütünsel izlenimin bölünmüş olması, dikkatin onu oluşturan şu birbirine dolanmış bölgelerden birine yönelmesi ve onu bütünden soyutlaması gerekir. Demek ki işaretin oluşturulması çözümlenmeden ayrılamaz niteliktedir. Onun sonucudur, çünkü o olmaksızın ortaya çıkamaz. Aynı zamanda onun aletidir de, çünkü bir kez tanımlanıp, soyutlandıktan sonra, yeni izlenimlerin üstüne aktarılabilir; ve burada onlara nazaran bir tablo rolünü oynar. Zihin çözümlenme yaptığı için işaret ortaya çıkar. Zihin işaretlere sahip olduğu için, çözümlenme sürdürülebilir.” (Foucault KŞ, s.97)

İnanç zihniyet oluşturur. Tören ve ritüeller inanç sistemleri içerisinde farklı biçimlerde gerçekleştirilmektedirler. Anlam arama ihtiyacı, inanç mekanına gelen varlık olan insana aradığı anlamı bulacağına da inandırmalıdır. Tanrı inancının hakimiyet ve denetim duygusu mekanın algısal tanımı ve örgütlenme ilkeleriyle orantılı olarak oluşturulmalıdır. İnsanın algı boyutlarını etkileyen, bilişsel sürecin işleyişini tasarlayan özne kontrollü bir biçimde yönetmelidir. Mekan varoluşuyla zihne temas etmelidir. İnançlarda, inananlarda kendi aralarında benlik fonksiyonları olarak farklılaşmaktadırlar. İnanç benlik fonksiyonu ve düşünce arasında bağlantı barındırmaktadır. Benlik fonksiyonunu kaybetmiş bir inanma biçimi ve benlik

fonksiyonunu dengelemiş inanma biçimi iki ayrı inanan tipolojisini göstermekteyken bir diğeri ise benlik yeteneği ağır basan inanç biçimini oluşturmaktadır.

İnançlar insanların varlık olarak yalnız olmadıklarına onları ikna etmektedirler. Dünya da ki varoluş başka bir varoluşun umudunu verir ve kaygı azalır. İnanç mekan içerisinde derin duygu bağının ve topluluk bilincinin güçlenmesiyle beraber ortak bir dil paylaşmayan insanları dahi birleştirebilmektedir. Köy kilisesinde bulunan insanlar da hinduizme bağlı yerli kabileler de ilkin topluluk bilinci geliştirmektedirler ve bu topluluğu bir mekan içerisinde aidiyet duygusuna kavuşturmaktadırlar. Peygamberlerin var olduğu dönemler içerisinde ilk olarak peygamberin evinde meydana gelen topluluk buluşmaları zamanla katılan inançlı insanların sayısının artması sebebiyle bir evin odasından çıkarak toplu inanç mekanlarına evrilmiştir. Avcı-toplayıcı bazı halk inanç sistemleri inanç ve rütbe hiyerarşisi içermemektedir ve böyle içerikler barındırmamakta olan dinlerin inanç mekanlarının şekillenme biçimleri diğer hiyerarşik dinlerden koşulsuz bir biçimde ayrılarak konumlanmaktadır.

İnanç içerisinde hiyerarşi yoksa mekan içerisinde hiyerarşi yaratacak ögeler barınmayacaktır. Bu nedenle inanç ve mekan ilişkisi birbirine doğrusal olarak etki alanı yaratmaktadır. Kilise, cami, sinagog gibi mekana dair düzenlemeler gerektirmeyen ilkel inanç biçimlerinde tüm insanlar bir kabul edilmektedir. Müzik ve danslarla fiziksel ritim gerektiren ritüellerin yapıldığı mekanlar, inancı yoğunlaştırırken öznel-ruhsal değil ortak-ruhsal bağlar kuvvetlendirilmektedir. Aborjinler, Kung Sanlar, Andaman Adalıları gibi inanç biçimleri kendi içlerinde özel ritüeller barındırmaktadırlar. Toplumsal ahlak ve etik içerisinde yaşanılanları paylaşma alanı olarak da inanç mekanları yer almaktadırlar. İnanç kendine özgü eylem ve atıflar gerektirmekte olduğu gibi tasarlama eylemine dökülmekte olan inanç mekanı da inancın etik ve ahlaki değerlerine, toplumsal paylaşım alanı içerisindeki nitelendirilme yerine göre konumlanacaktır.

İnanılanı merkeze koymak -ki bu merkez ateş, anıt, heykel olabilir- insanın merkez toplumsal yayılımını göz önüne sermektedir. Ateşi merkez almak, bir ritüel bağıyla orada topluluk olarak bulunmak o alanın dans alanı olarak addedilmesi, o alanı sınırlar ve o alana hem işlev hem de mana yükler; işlev ve mana birleşerek mekana atıfta bulunur. Ritüel ve danslar esnasında dairesel alanın inancın paylaşanları tarafından oluşturulması bir merkez ihtiyacının ve merkez etrafında çevrelenen mekanın kaynağını var etmektedir. Ritüelleri arasında çıplak ayakla toprağa değmek mekan içerisinde tanrısal yaratımın başlangıcı kabul edilen toprağa birebir teması gerçekleştirirken, doğa zemini olan toprağı malzeme olarak işaret etmektedir. Toprağa basmak hissiyatı, doğal inançlar çerçevesinde coğrafi koşulların getirisinin bir sebebi olmuş olsa bile günümüzde ölümün soğukluğunu hatırlatmak amacıyla inanç mekanlarında; mermer, taş gibi soğuk malzemelerde kullanılmaktadır. Mermer katı, aşılabilir ve soğukluk hissiyatını uyandırırken; toprak kabulü, teması ve temasın kabul edici yanını hissettirmektedir.

İlkel inanç biçimlerinin mekanı şekillendirmesi ile modern inanç biçimlerinin şekillendiği mekanlar arası farklılıklar zamanla değişen tanrı-otorite anlayışının da farklılığını göstermektedir. Aborjinler, parra adı verilmekte olan törensel höyüklerin etrafında gruplar oluşturarak şarkı söyledikleri ritüeller yapmaktaydılar. Tören höyüklerinin etrafında aborjinler, ellerinde meşaleler bulundurarak mızraklarla şölen yerini çevreleyerek inanç gösterileri yaparlardı. İnancın eyleme dökülme olduğu nokta içerisinde inancın paylaşılanları; nesnelere inanca atfeder, nesnelere aracılığıyla eylemlerini; nesnelere nitelemekte olduğu mekan içerisinde bir paylaşım döngüsünü oluşturarak, mekanı nitelemektedirler. Eylem mekan ilişkisi inanç biçimleri içerisinde geniş bir yer edinmektedirler. Meydanda duman, meşaleler kıvılcım yağmurları hakim haldeyken, dans eden erkeklerden oluşmakta olan bir kitle; vahşi bir sahneyi buldukları mekanda canlandırır. Korku-kaygı, yüceltme-atıf gibi özellikler mekanda yanan kıvılcım saçan meşaleler ve mızraklarla somut birer canlandırma ve algı yönelim mekanizmasını; eylemin atfının fiili göstergesini oluşturmaktadırlar. Tiyatral bir yaratıma bağlı olarak inancın temsil edilmekte olduğu bir yerin mekan olarak addedilmesi pek tabii salt tekil dua edilmekte bulunan bir diğer inanç mekânının var olan tasviriyle örtüşmeyecek, ayrışacaktır. Ayrışmakta olduğu noktada, eylem-mekan ilişkisi, mekan-nesne ilişkisi, inanılan-reddedilen ilişkisi, inanılanın yüceliği ve ona yücelik atfedenin ilişkisi; mekânın çalışma biçimini belirlemektedir.

“Günümüzde mekân fikri sonsuza açılmıştır.”(Arayıcı, İMBÜE s.56)

İnancın dönemlere göre biçimlenmesi zamanla doğayla bir olma anlayışından uzaklaşmış kendini iktidarın bir göstergesi olarak konumlandırmaya başlamıştır. İktidarın göstergesi olarak inanç mekânları daha görkemli, daha uzak, daha yüce, daha mesafeli mekânlar haline gelmeye başlamıştır. Duyulur evren içerisinde daha hakim ve yüce, daha ölümsüz inanç mekânları kabul görmeye başlamıştır. Peygamber dönemleri içerisinde, peygamberin evinin odasında toplumsal ve yakın ilişkilerin içerisinde bulunan inanların yaşadıkları güçlük, maddi manevi zorlukların konuşularak paylaşıldığı bir inanç biçimi zamanla yerini kapitalist bir yaklaşımın dayatmış olduğu çok yüksek yapılaşmaların içerisine giden paylaşımın azaldığı ancak topluluğun çoğaldığı bir mekân biçimlenmesine doğru seyretmiş bulunmaktadır. Görünen dünya içerisinde kabul görenler, mekâna tabii olmayan ölümsüzlüklerini yitirmekteyken; daima ulu ve göksel olanı yüksek mekânlar yaparak aramaya başlamışlardır. Her inanç biçiminin yükseldiği dönem, kendi döneminin oluşturduğu bilinç içerisinde mekânı oluşturmaktadır. İnanç mekânları, içerisinde kendi inanç belleklerini bulundurmaktadırlar. Hristiyanlık inanç olarak yükseldiği dönemde mümkün olduğu kadar çok mekân içerisinde kendisini ifade edecek alan bulmuştur. Yüksek tavanlarıyla görkemli bir Tanrısal ifade olan mekân; sanatsal işlemleriyle, duvar resimlerinde bulundurduğu anlatı ifadeleriyle, içerisine gelen inananları ezici ve sıralayıcı düzen ve anlam bütünlüğüyle döneminin hakim inanç biçiminin kendisine ait olduğunu her alanda ortaya koymaktadır. Kilise mekânında kullanılan süslemeler, işlemler, sütunların yüksekliği ışığı belirli bir noktadan alarak aslında yüksek

duvarların ardından ışığa ulaşılabilceği hissini vermekteyken, kullanılan malzemeler o ışığa giden yolda soğuk bir imge yaratarak Tanrı, Peygamber ve İnana arasında mesafe koymaktadır. Mesafenin inana aktarımında mekan, şüphesiz ki büyük bir gösterenler biçimini oluşturmaktadır. İnanç mekanına özne girer, bakış alanını kendi bulunduğu seviyeden yükseltir ve bu yüce hissiyat karşısında çevresini algılamaya başlamaktadır. Görülen evren içerisinden görünmeyen evren içerisine doğru hareket eden zihin Tanrı'ya ve inanca atfettiklerini mekana atfedilen simgeler bütünüyle bağdaştıracaktır. Mekan içerisinde atfettiklerini arayan özne, inanç topluluğunda aidiyet duygusunu da barındırarak inancı güdüleriyle şekillendirecektir.

İnanç ve ahlak zihinde yıkılmaz bir biçimde belirlemektedirler. Beyinde bulunan bilinçli zihnin temasının mümkün olmadığı noktalarda şekillenmektedirler, inanç bireysel olarak bir ihtiyaçtan sonra gelişirken ahlak kökenleri evrim sürecinde gözlemlenebilir, kökenleri maymunlara dayanmakta olan bir içgüdüdür. Ahlaki iç güdülerin evrimini anlamaya çalışmak, dini davranış biçiminin evrilmesini de anlamayı ve kökenine inmeyi olanaklı kılmaktadır. İnanç din ve ahlaktan bağımsız bir biçimde var olmaktadır. İyi-kötü ayrımında biçimlenmemektedir. İnanç ahlak ve etikle birlikte dini inanış biçimlerini doğurmaktadır. Dini inanış biçimleri ise farklı toplumsal süreçleri, benzeşmez grupları doğurur. Benzeşmez inanç grupları ayrıcalıklı mekanları doğurmaktadır. İnanç biçimleri arasında mekan düzeyinde farklılıkların bulunması onları diğerleri tarafından da tanımlanabilir kılmaktadır. Kilise ve caminin arasında mekan ve mekan içerisindeki özdeş nesnelere tarafından hiçbir fikri olmayan bir insan için dahi anlaşılır başkalıklar bulunmaktadır.

Algısal ayırt edilebilirliğin kullanıldığı biçimlenme şekli inanç mekanlarında küresel düzeyde anlaşılabilirlikte. İnanç kaçınılmaz olarak sezgiselliği barındırır. Jonathan David Haidt, psikolojik deneylerinde sezgisel üretim süreçlerinin bir kısmının genetik bileşenlerle oluştuğunu; bir kısmının ise kültür tarafından şekillenmekte olduğunu savunan sonuçlar elde etmiştir. Beyinde bulunan iletim bileşenleri, beyin sinir devreleri ve modülleri ile çalışmaktadır. Bilinçaltında saklanan ve erişilemeyen noktalarda yer alan bilinmeyenler, ahlaki sezgisel karar verme edimini etkilemektedirler. İnsanı inanç ve ahlak kavramlarını zihinsel olarak incelediğimizde, çocuklar zihinsel gelişim süreçlerinde iki yaşına dek yasak davranış kalıplarını içselleştirmektedir. İyi kötü kavramlarını ise üç yaşına kadar edimleri üzerinde kullanır hale gelmektedirler. Altı yaşına dek ihlal kaynaklı suçluluk duygusu hissine kapılmaya başlamaktadırlar. Mutlak olan ile kültürel kalıntıların, onların yaşamına ve çevresine aktardıklarını ayırtırmayı öğrenir bilince yükselmektedirler. Haidt'in ahlaki sezgi olarak adlandırmakta olduğu genetik program bu biçimde ortaya çıkmaktadır. Beyinde bulunan herhangi bir farklılık, herhangi bir alan inanç kalıplarını, ahlaki yargıları ve gördüğümüzü hem zihinsel hem de fiziksel bir madde olarak algılama biçimini etkileyebilmektedir.

Ahlak bilinçaltı içerisinde sezgi yoluyla ani bir biçimde bilince gelebilmektedir.

Bilinçli zihnin erişme noktasına gelemediği bir inanç-ahlak sistemi yokluğunda insan algı ve duyularını kontrol edip çevresel faktörlerle onları şekillendiremeyen bir robot olmaktan daha öteye gidemiyor olurdu. Darwin toplum olarak taşıyor olduğumuz içgüdülerin kabul görme arzusu, onaylanma ihtiyacı güdüleriyle hayvanlardan ayrılmakta olduğumuzu varsaymaktadır. İnanç mekanları da o mekana gelenlerin bağlılık duygusunu ve kabul görme arzusunu karşılama gerektiren mekanlardır. İnançlar onlara inanan toplumları gerektirirler ve bu toplumların inanç mekanları içerisinde süreklilikle var olmalarını beklemektedirler. İnanç mekanlarında insanları tutmak insanların varlığını onaylayan bir inanılanın yansısını mekanda barındırmak gerekmektedir. Topluluk içerisinde dayanışma duygusunu uyandırmakta olan formlar, dışlanmış olduğunu düşünerek gelen inananları da koşulsuz kabul ediyor hissi uyandırılmalıdır yahut kendinden olmayana mutlak ve kati bir biçimde reddetmelidir. Merkezi yükselen bir iktidar formuyla anlatıların yankı bulabileceği bir akustik yapılanma mekanda kendini göstermelidir. Yapılandırılmış inanç sistemlerinin her biri gibi gerek bu yapılanma biçimini gerek varsa hiyerarşik düzeni mekan kullanıcılarına aktarıyor olması gerekmektedir. İnanç biçimi içerisinde yer alan tiyatral öğeler de mekanın fonksiyonlara ayrılarak çözümlenmesi esnasında düşünülmelidir. Meleklerin gökyüzünde dans ederek şarkılar söylüyor olmakta olduğuna inanan, dairesel bir biçim içerisinde bu tiyatral anları canlandıran topluluklar ritüel amaçlarına hizmet edecek mekan organizasyonları geliştirmektedir. Antifonal şarkılar söyleyerek kötü ruhları kovduklarına inananların kuşkusuz ki mekan yapılaşırken bu ritüeli icra alanına ihtiyacı olacaktır. Kiliselerin haç sembolünü kutsal kabul ederek haç sembolü uyarınca inanç mekanı olarak planlanması, minarelerin göğe ulaşmayı ve hakka yaklaşıyor olmayı ifade ettiği düşünüldüğü için yükselmesi ve oradan okunan ezanın sesinin inancın paylaşılanlarına daha rahat bir biçimde ulaşması ibadet yönünün inanç içerisinde kutsal kabul edilmekte bulunan Kabe'ye dönük olması mekanın biçim olarak yorumlanma şekline etki etmekte olan faktörlerdendir.

“Diğer taraftan Kâbe'nin kübik formu Şiî öğretinin peygamberlik ve imâmet anlayışı ile uzlaştırılarak dünya hayatının canlı ve cansız (algı dışı ve algılanabilir) bütün gerçekliklerini oluşturan dört ögesi, Kâbe'nin geometrik yapısı üzerine yansıtılarak kozmosun bütününe canlandıran ve aynı zamanda güçlerini tek yaratandan alan evrensel güçlere de aksettirilir.”(Küçükaşçı Sİ, s.94)

Arkeolojik araştırmalar da göstermektedir ki Mısır da yer alan tapınaklar kuzey yönünde yapılanmış bulunmaktadır. Tapınakların kuzey yönünün onda biri derecesinde hizalanmakta olmasının sebebi ise gökyüzünde yer alan yıldızlar ile ip dizileri olarak kendini göstermekte ve mekan kurgusunu etkilemektedir. Antik dönemde Mısır da gökyüzüne ve doğa olaylarının Tanrısallığına inanılmakta ve inancın getirmekte olduğu bileşenler yapıları doğrudan etkilemekteydi. Mabet ve mezarların duvarlarında yer alan hiyeroglif ve metinler ise inanç sisteminde yapılan ritüellerin içeriklerinin göstergelerini barındırmaktadır. Antik Mısır inanç sisteminde kabul görmüş kutsal bir metin bulunmamasıyla beraber, tapınaklarda yönetici-tanrı inancının yüklendiği kişilerin temsilleri yer etmektedir. Gök bilimlerinin geliştiği bu

dönemde de inanç; inanılan göğe, çıkılamayan, aşılamayan niceliğe doğru aktarılmaktaydı. Gök bilimi ile ilişkileri inançları doğrusunda gelişen ve yön bilimleri de buna bağlı olarak ilerlemiş olan Antik Mısır Dönemi'nde inanç kalıpları da yukarı-aşağı, doğu-batı yönlerinde farklı yöneticiler ve farklı inanılanlar olarak kendini göstermektedir. İnanç açık bir biçimde yönlenmeyi, yönelmeyi, düzeni ve aktarımın göstergelerini belirtmektedir.

“Nesnelerin duyu organları ile algılanabilir özellikleri mekanın yorumlanmasında etkilidirler. Gözleyenin belirli bir nesnenin yön, büyüklük, biçim, uzaklık gibi özellikleri üzerine duyu organları yoluyla edindiği algı mekan algısıdır.” (Arayıcı, İMBÜE s. 36)

Naturizm inancında Tanrı'yı Güneş kabul etmekte olan Mısırlılar, Ay ve Güneş temsilini Tanrının Gözleri olarak yorumlamaktadırlar. Mabretler içerisinde bulunan dikilitaş Güneş Tanrısını temsil etmekle yükümlü olarak bulunduğu mabede hükmeder. İktidar sembolü olarak yer edinmekte olan dikilitaş, iktidarın taşıyıcısı olan Tanrı imgesinin tezahürüdür. Mekan içerisinde bulunan Güneş Temsili taşın önünde ise Tanrı'ya kurban vermek için düzenlenmiş olan mezbahalar yer almaktadırlar. İnanç mekan içerisinde tanrılaştırılmış bir yükseklik bulundurmaktayken, inanılana anlam atfetmek adına; adanma temsilleri gösterilmek için alanlar bırakılmaktadır. Kalkan hissini algılatan tapınak duvarları dışarıdaki insanların algılarının korunaklı bir biçim olduğu yönünde gelişmesini sağlamaktadır. Tapınak girişlerine yapılmış olan yönetici temsilleri, iktidarın sürdüreninin göstereni olarak; insanlara göre ezici yüksekliklerde ve korku uyandırıcı boyutlarda yapılmışlardır. Tapınakların içerisinde ihtiyaçlara göre oluşturulmuş depolar, tanrıya adananların muhafaza edildiği alanlar, dönem içerisinde hukukun işleyiş sağladığı yargı mahkemeleri fonksiyonlandırılarak mekan kurgusuna eklenmektedir. Böyle bir mekan anlayışında inanç ve hukuk sistemi iç içe geçmiş zincirler olarak yer etmektedir. İnanç mekanın tamamını hatta yaşam planlamasını şekillendirmiştir. Sfenksin devasa boyutları mekanın bölge ölçeğinde etkilendiği inanç biçimini de göstermektedir. Temsil kurgu alan içerisinde mekan inancın öğelerinin taşıyıcısı ve aktaranlarının düzlemidir. İktidarın gücünün kaçınılmaz olarak geldiği boyutlar yapı üzerinden açıkça okunmaktadır. Sfenksin doğu-batı yönünde uzanmakta oluşu, nil nehrinin yönüne bakıyor olması hakimiyetin, tanrı tözünün, verimliliğin temsili olarak ikame edilmekte olduğunu göstermektedir.

İnanç mekanı inanılanın yüceliğine dair semboller barındırarak, bilinçaltına nüfus etmektedir. Şamanların inanç mekanlarının içerisinde inancın kültürel öğeleri bulunmaktadır. Örneğin; kuşlar, hayvanlar, inanmakta olan topluluğa ilişkin bir alanda bir arada olmakta ve bu düzlem içerisinde ayin törenleri yapılmaktayken şarkılar söylenen; bunların tanrıya (doğaya) ithaf edilmekte olduğu bir topluluk alanına ihtiyaç duyulmaktaydı. Güneş ve ayın kontrol edilebilmekle beraber evrenin yaratıcı nesnesi olduğu kabul edilmekteydi. Ayinlerde yapılmakta olan ritler, bilinçaltı kanalıyla insanlara nüfus ederek onlara pek tabi nesnelere ilişkilendirme yolu kazandırıp; nesne-kavramlar ilişkisi yaratıp bütünleyerek, onların gücünü gerçek dünyada birer

temsil olarak yer almasını sağlamaktadır. Söylenmekte olan şarkılar Tanrılara ithaf edilmekte olan kavramları yansıtmaktayken, nesnelere güç göstergesi olarak yer etmekteydiler. Ok bir güç nesnesidir. Cesarete, eril savunmaya karşılık gelmekte olan fallik bir imgedir. Şamanlar ok yuttuklarında, güneş tutulmasında onlara ceza vermekte olan Tanrıyı güçlerinin nişanesini; nesne olarak yer edinen ok aracılığıyla onun güçlü olan diğer parçalarını oluşturarak Tanrı tezahürünün güç imgesinin tekrar görünmesini sağlayacaklarını düşünmekteydiler.

Tanrının atfedildiği güneş, kendisine ok yutarak gücünü gösteren ve kendisini kurban özne durumuna getirmekte olana onay vererek; kendisini değerli ve asıl güç hissederek yaşadıkları alanda kendisini göstererek, inanlara tekrar geri dönmektedir. Ağaç parçaları, tüyler ve okların yutulup inanılanlara; eril güç ve ruhun timsali olanı ve yüce olana telafi nesne sunacaklardı. İnanılanın varlık olana atfı, varlığın inanılana yüce adanmışlığını gerektirmektedir. İnanılan, tanrısal olan; yaratılana yani daha güçsüz olan insana atfedilmektedir. Tanrı insana yansırken, insan inanılan yüceye daima layık olmaya çalışmaktadır. Fail konumuna gelmekte olan inanılan, kurban konumuna gelen özneyi nesneleştirerek; kendini değerli olana içkin kılacak ve iktidarın sembolü olarak kurgulanan şemada yer edinmeye devam edecektir.

Öznel anlam düzeyiyle inanılan kavramı birleştirilerek, ona kutsal ve yapıcı olanın, yönetici olanın imgesini aktarılmaktadır; sembole dayalı bir Tanrı inanç ifadesi geliştirilmektedir. Tanrı sembolünün aranması inanç biçimleri içerisinde Tanrının bulunabilirliğinin belkide mümkün olmayan bir arama olmasından kaynaklanmaktadır. Tanrı bulunamaz, bilinemez ancak daimi bir var biçimine bürünerek, dokunulabilmekte olan bir telafi nesnesine aktarılarak; gerçekler dünyası içerisinde bir maddi varlık formuna bürünür hale getirilmektedir. Güneş, Ay gibi evrenin uyduları olarak bilinmekte olan coğrafi nesnelere; bilinçaltının kudret ve yönetici güç aramasıyla beraber dünyanın ve insanlığın aranmakta olan yönetici güç aramasıyla beraber dünyanın ve insanlığın aranan yönetici varlığının sembolü olarak Tanrısal tözü Güneş ve Ay'a aktarmaktadır. Tanrının gölgesi ya da inanç duyulanın gölgesi olarak görülmekte olan evren Tanrının görülemez ve ulaşılamaz varlığını bir nesneye aktarmaktadır ki gözün göremediğinden sakınamayan bir insan, gözün görebildiği bir varı Tanrısal tözün hatırlatıcı nesnesi olarak kabul edip, tehdit aracılığıyla tekensizden uzak durmasını sağlayarak kurgu haline gelmekte olan inanç mekanizmaları; yatırlara, tapınaklara, temsili taşlara inanç mekanlarının nişaneleri olma görevini yüklemektedir.

Köylerde bulunmakta olan çeşmeler suyun kavuşumunu sağlamakta olan aracı nesnelere haline geldiklerinden; bilinçaltında ve psikanalitik bakış aracılığıyla incelendiğinde, su ilksel bağlanım mekanı olan anne karnının mekan olmasına ilişkin, o an bulunulan yerin ta kendisi olduğundan; biyolojik olarak vücudumuz ona ihtiyaç duyduğundan, su toprağın besleyicisi olduğundan, verimlilik ve yaşamın besleyicisi olma suya atfedildiğinden; su inancın bir göstereni olarak yer edinmiştir. İnanç içerisinde inanma biçimi nesne yolu ile aktarma, yeryüzünü belirli hikayeler ile

eşleştirme, onu bir diğer var ile bağdaştırma inancın adama nesnesi ile ikame nesnesi arasında; hakikatin örtülebilir bir cismi vardır. Gerçeklik ise onun örtülüp örtülemeyeceği kararını verir. Hakikat bilinç dışından bilinç düzeyine doğru yaklaşım uzaklaşım gösterebilmekteyken, kendini bir var ile eşleştirme güdümünü kenara itememektedir. Hakikatin gerçeklik alanı içerisinde kendisini bir var haline getiremediği bölüm, onun ölümünden ziyade onun yaşanan bir alanda dahi bulunamayacağı haline dönüşmektedir.

Var olan inanılan kendisini, zihinsel bir süreç içerisinde ikame ettirmekteyken mutlak bir biçim içerisinde kendisini sembolik alan da bulmaya ihtiyaç duyacaktır. Varlık olarak inanılanın buna ihtiyacı olmasa dahi insan onun sembolik sistemdeki yerini görmek isteyecektir. Kızılderili kabilelerin inanç biçimleri içerisinde, Tanrısal tözün atfedilmekte olduğu Güneş; Tanrısalın temsili olmaktan çıkarak onun ta kendisi haline almakta olduğu görülmektedir. İnanç biçimine göre ise Tanrı olarak kabul edilmekte olan Güneş, sembolik olanın aktarımı esnasında var olan vasıflarını aktararak yüceltilen konumuna sürüklenmekteyken; ışıklarını etrafına saçmak için insanların kalplerinden güç almak durumundadır. Savaş tanrısalın atfedildiği Güneş'in beslenmesi için yapılmaktadır ve Tanrı kabul edilmekte olan Güneş'in ışıklarının sönmemesi için kan akıtılmalıdır. Bu yüzdendir ki Tanrı uğruna sürekli savaşlar yapılmaktadır. Sürekli bir biçimde kana ihtiyaç duyulmaktadır ki besleyici bir nesne olarak bakılan kan, bir diğer atıf nesnesi olan Tanrı'ya aktarılmalı. Durmaksızın kan akıtmak amacıyla beslenmesi gerekmekte olan Tanrısal tözün ışıkları uğruna, tutsaklar alınır ve kalpleri çıkartılarak ateş içerisine atılır Tanrı'nın gücüne, Güneşin ışıklarının uğruna kurban verilirdi. İnançlar yönlenme biçimlerini ve öznenin mekanının belirleyeni olduğu kadar öznenin; özne mi yoksa nesne olarak bir yer eden mi olduğu konusunun karar mekanizmasını içerisinde barındırmakta olan bir zihin aktarım alanıdır. Fail ve kurban yer değiştirebileceği gibi ikame nesne ile yücenin atfıda yer değiştirebilmektedir.

Kurbanın kutsal atfedilmekte olan kurban taşı üzerinde kesilmekte olan kalp, Güneşin kalbi kabul edilen ışıkların besleyicisi haline gelmekteydi. Güneş tapınaklarında bulunmakta olan kurban taşları ise kutsal nesnelere arasında yer edinmekteydi. Kutsal olanın atfı ona yüklenen anlamın aslen başka bir biçim yahut başka bir alanda bulunabilecek olanla ilişkiliyken, oradan çıkıp söz konusu noktada söz konusu biçimde bulunmakta olana özgün; diğer benzerlerinden ayrıcalıklı olan, onun görevini yerine getirebilmekteyken onun özelliği içkin olana sınırlandırılmış bir anlam kazanmasından kaynaklanmaktadır.

“Tanrısal ve kutsal bir öge olarak taşın, koruyucu bir öge olarak evin ve tapınağın temellerini, kenti saran duvarları oluşturması yine bu simgesel anlam açısından okunabilir. Yine kent kapılarını koruyan heykellerin ve tanrı figürlerinin taşın olmasının da bu kutsal malzeme ile ilintili olduğu düşünülmelidir.” (Cengizkan, Sİ s.243)

Taş bir nesne olarak kutsal hale gelmek için kavramın kendisine ihtiyaç duymaktadır. Kavram ve kavramın atfedilmesi, nesnenin içkin olan özelliklerine ve öznelere bağlıdır. Öznelerin ise kavram düzeyleri içerisinde bulunmakta oldukları yaşam ve bu yaşam içerisinde geliştirmekte oldukları kalıplar ve zihinsel öğeleri ile yeni bir hal almaktadır. Özneler bilinçlerinde ve bilinçaltında bulundurmakta oldukları kalıplar ve manalar aracılığıyla, buldukları zamana kadar getirmekte oldukları deneyimlerini; kendi bilinç düzeyleri ile içkin bir biçimde kendiliğinin içerisinde kolektif bilinç ile aktarılanlarla da birleştirerek ve çoğu zaman bunun farkında olmadan bu eylemi sahneye koyarak ikame tasarım nesnelere ve ikame mekanları oluşturmaktadırlar.

“Yapı malzemesi özelliklerine ise bu açıdan dikkat edilmelidir: Taş, artık dağın bir parçası kaya olarak önemlidir. Yapı malzemesi düzeyine indirgenmekten çok, kendisi olarak vardır ve belki sağlamlık, ısıyı tutma özelliği, dayanıklılık, az geçirgenlik gibi deneyim yoluyla öğrenilen ve benimsenen, onu yapı malzemesi kılan niteliklerinden önce, ‘dağın parçası kutsal bir’ öge olarak önemlidir.” (Cengizkan Sİ, s. 242)

Güneşin bir nesne olmaktan çıkıp doğada bulunan birçok vardan ayrılarak, Tanrı düzeyinde bir manaya atfediliyor olması; onun diğer doğanın parçalarından ayrılmasını sağlamaktayken bunu getirilen kolektif bilinç düzeyleri ve öznenin bilinç düzeyleri arasında oluşturmaktadır. Tanrının Güneş olarak kabul edilmesi, Güneşin ışıklarının kalp atışları atfı ile birleştirilmesi ve Tanrıya bir güç sembolü olarak savaşta elde edilmekte olan tutsakların kurban taşı üzerinde sökülmemekte olan kalplerinin kurban edilmesi eklenmiş varlık atıflarını oluşturmaktadır. Eylem esnasında kalp herhangi birinin kalbi olarak kurban edilememektedir çünkü Tanrının ışığının sönmemesi için düşmanın kalbine ihtiyaç duyulmaktadır, bu besleyici anlamı ancak düşmanın kalbi atıf aracılığıyla karşılayabilmektedir. Kurban edilmekte olanın kalbi yalnızca ona kurban taşı anlamı atfedilmiş olan taşın üzerinde yapılmaktadır herhangi bir taşın üzerinde herhangi bir yerde gerçekleştirilebilecek bu eylem; yalnızca orada o anlamın atfedilmekte olduğu taşta gerçekleştirilmektedir ki karşılığını bulsun. Işığa sahip tek varlık Güneş olmamasına karşın birçok inanç biçimi içerisinde bu anlam Güneşe aktarılmaktadır. İnsanın özellikleri doğanın aktarılan fiili alanı içerisinde inanç biçimleri ile kurgulanmaktadır.

Ay ışığının da kutsal kabul edilmekte olduğu inanç biçimleri vardır ve her biri kendi içerisindeki birimlerde, kendi buldukları yerin; bilinç ve kavram aktarım süreçlerine içkin olarak gelişmektedirler. Ayın ışıklarının sönmesi dönem içerisinde bilime dayalı bir gelişmenin karşılığı olmadığından, ayın ışığının kaybını kötü ruhların onun üzerini örttüğü anlamını karşılar bir halde tanımlamaktadırlar. Kötü ruhların siyaha ve siyahın nesne olarak varlığına atfedilmekte olması da insanların bilinç ve bilinçaltı düzeylerinde bir renk olarak siyahı negatife itmesiyle oluşmaktadır. Beyazın temiz ve iyi ruhların karşılığına gelmekte oluşu, siyahın karanlık ve kötü olan kavramını çağrıştırmakta olması tüm bunların karşılıklarına çıkagelmektedir ve bunların tamamı bilinç örüntülerinden kaynaklanmaktadır. İnsanın kavramlar taşıyan bir varlık olması, taşımakta olduğu kavramları nesnel ve öznel düzeyler içerisinde sürecin getirileri

olarak bir manadan bir vara aktarması; insanın yaşam içerisindeki doğal bir sürecinin kendisini taşımaktadır. Aynı anda birden fazla Tanrı anlamı taşımakta olduğunda nesnel, kavram karmaşası yaşamaya sürüklendiği için aslen tek olana indirgenmektedir. Huzurun, temiz, sadenin ve karmaşık olmayanın Tanrı'ya ve iyi ruha karşılık gelmesi tamamen içgüdüler ve anlamlar dünyasının bilişsel atıfları aracılığıyla aktarım sürecini oluşturmaktadır.

“**Eski Mısır**’da, İsa’dan önce 3000 yılından, İsa’dan sonra 391 yılına kadar çok tanrılı dinler egemendi. Bu tanrılar arasında Güneş Şehri anlamına gelen “Iteliopolis”, Güneş Tanrı’yı temsil ediyordu. Bu şehir güneşe tapınma yeri idi.” (Şahhüseyinoğlu AHKİM s.13)

Iteopolis Güneş’in Tanrı olarak kabul edilmekte olduğu yer değil de Güneş Tanrı’nın çok tanrılı bir inanç sistemi içerisinde, salt tapınak şehri olarak konumlandırılmış bulunmaktadır. Iteopolis Güneş’e tapmak için yapılmış ve fonksiyonu buna yönelik geliştirilmiş bir alan olarak yer bulmaktaydı. Güneş Tek Tanrı inanç biçimi kabul edilmesi söz konusu bir hal alsın diye Firavun Ahnoton Tanrı’nın çoklu bir kalıp içerisinde çıkarılması için uğraş vermiştir ancak halk bu bilince hazır olmadığından buna dair bir gelişme kaydedilememiştir ve bu noktada inancın halkın bilişsel yapısı ve kültürel aktarım süreci içerisinde kabule içkin olduğunu, salt dikte edilebilecek bir zihin edimi olmadığını görmekteyiz. Ev olan, yuvanın karşılık anlamı haline gelmekte olan Tanrı; kucaklanma ihtiyacının sahibi olarak bir anlam taşımaya karşın öyle yüce ve içkin bir güçtür ki onun nesnel anlamda insanı kucaklaması söz konusu bile olamamaktadır. Nesnel anlamda hiçbir fiili gerçekleştirici mekanizması söz konusu olmadığı halde var olduğu gözle görülemez, insanın edimlerinin aktarıldığı bir yüce olan Tanrı; insanın zihninde yer aldığı aktarım ve inanç kalıbı karşılığı ile bir inanılana bürünmektedir. Tanrı ve mekanın tanrısallığında aranmakta olan kucaklayan, kabul eden olarak inanılan ve onun mekanı; insanın ilksel duygusunun bir aktarma alanına dönüşmektedir. İnançlar, mekanlar, formlar ve adlandırma karşılıkları değişmiş olsa dahi bilişsel alandaki ilksel noktanın aktarımı değişmeyecek sadece kılığa bürünecektir.

Güneş dokunulamaz, yaklaşılamaz, kucaklanamaz bir yücedir ancak tek yüce kavramı aktarılmış nesne o değildir. Güneş manalar dünyasının kucaklayıcı, sarıp sarmalayan ondan gelen ve ona gidilmekte olan bir töz taşıyıcısı iken kendisi ancak karanlık ortaya çıkmadığında görülebilmektedir. Karanlık ise onu kaplayan, onu saklayan, onun görülmesini engellemekte olan bir olgu olduğundan o kötü olana atfedilmektedir. Bilinç düzeyinde ve bilinçaltında saklanmakta olan alanlar içerisinde karanlık, gizdir. Karanlık görünenin saklayıcısıdır yahut yok eden hissiyatına karşılık gelmektedir. Karanlığın Tanrısallık olanı gizlemesi, onu örtmesi, insanı ondan uzaklaştırması, onu görünenin alanından kaldırmakta olması tekinsizin karşılığına denk gelmektedir. Tanrısallık olan gözden kaybolur.

Tanrısallık olanın gözden kaybolmasının sebebi ise karanlıktır. Karanlık böylece ona

karşın tekinsiz atfı gerçekleştirilen, kötü bir örtü, bakış açısını ve bakış alanının sınırlarını insandan bağımsız bir biçimde değiştiren olarak kodlanmaktadır. Karanlık kısıtlar ve aşılabilir olanı gösterir. Karanlık aşılması gerekmekte olan yeri kaplar ve ardında olanı öngörülemez bir biçimde kapatmaktadır. İnsanın anneden kopuşunun gerçekleşmesi ve anne orada olmadığına çocuğun kendisini tekinsiz bir alan içerisinde hissetmesi aslında annenin ona ait olmayan bir varlık halinde olduğu süreçlerinin anlaşılması bu alanları kapsamaktadır.

Tanrısal olan Güneş, ondan kopulmakta olan bir tanrısal tözün taşıyıcısıdır. İnsan Tanrısal olanı Güneşe atfettiğinde ve Güneş karanlık tarafından görülemez bir hale geldiğinde, insan annesinden kopuş yaşayıp tekinsiz hissine yöneldiği gibi Tanrısal olanı gözden kaybeder ve onun kendi kontrolü dışında bir varlık olarak hareket ettiğini bununda karanlık tarafından yapılmakta olduğunu düşünerek; baba figürünün karşıt ayırıcı ve asıl sahip olan kavramını karanlığa aktarmaktadır. Aslıyan evden, Tanrı'dan ayırıcı olarak insanın bilinç ve bilinçaltı düzeylerinde yer edinmekte olan karanlık kötünün atfedildiği ayırıcı güç olan babanın karşılık anlamına geldiğinden, inanç bu şekilde biçimlenmektedir.

Fallik imgeler ise bu nedenler ile eril olana aktarılmaktadır. Çünkü sahip olmak için güç ve kudretin simgesi olan babadır. Kopuşu kabul etmekte zorlanan ise anneden kopan varlık olarak insandır. Bu sebeple baba rolü üstlenmek için kendinde eksik olanı fallik imgeler aracılığıyla sürekli bir biçimde atfedeceği bir yer aramaktadır. İnanç biçimleri değişse de inanılan yerini başka bir varlığa aktarıyor olsada aktarım süreci içerisinde özne ve nesnelere anlam bağıntıları bu biçimde şekillenmektedir. Özne ve nesnelere anlam bağıntıları incelendiğinde ortaya çıkmakta olan sonuçlar ve sürecin ta kendisi hatta ve hatta insanın bir varlık olarak özne atfıyla adlandırılması, fonksiyonel yahut anlam taşımakta olan biçimlendirilmiş maddelerin anlamlarının; göz önüne alarak incelenmesi zihinsel yapıyı kapsamakta olduğundan, psikanaliz yöntemi aracılığıyla çözümlenmeler yapılmaktadır. Ötelense dahi bilişsel yapı oracıkta bulunmaya, orada bulunmakta olanları yeni aktarımlar ile eşleştirmeye devam etmekten kaçamayacaktır.

İnanç biçimleri içerisinde törelerin yer kaplamakta olması, kendi bulunduğu çağa dair önermeler ve kabuller taşıyan sistemlerin oluşması ve tüm bunlar tamamen kesilmekten daha ziyade üzerine eklenerek yahut eklemelerden arınarak kendisini aktarım sürecine dahil etmesi kolektif bilincin izlerini de içerisinde taşımaktadır.

İnsanların düşüncelerinin, insanlığın aktarım süreçlerine denk düşmekte olduğu; bilgi birikim ve bağdaşım noktaları, bilincin içerisinde bulunan varlardan oluşmaktadır. Bilginin yahut inanç kalıbının aktarımı, inanılanın inanç yapısı olarak kuşaklar arası aktarım sürecine dahil olması; bilincin birikimlerinin aktarılması ile gerçekleşmektedir. Coğrafi paylaşım alanları içerisinde mekanlar aracılığıyla aktarılmakta olan bilgiler, taşıyıcı olarak insanların içerisinde bulunmakta oldukları dönemin getirilerini geçmiş alışkanlıklar aracılığıyla tanımlanmasına karşılık

gelecektir. Yüzyıllar önceki kültürlerin halen görülmekte olması yahut halen anlaşılmaya çalışan bir anlam düzeyinin karşılığını taşımakta olması, insanın anlamı sürekli sorgulayan bir yapıya sahip olmasına ilişkin olarak gelişmektedir. Nesiller boyu anlatılmakta olan hikayeler, çeşitli ritler, uygulanmakta olan töreler daima aktarım süreçleri çerçevesinde gerçekleşmektedir.

Ay tutulması gerçekleşmiş olduğunda bunun insanın yaptığı kötü bir eylem sebebiyle gerçekleşmesi, meleklerin yapılmış olan kötü eylem sebebiyle ayın ışığının etrafını sararak örmüş olması, kuralların çiğnenmesi sebebiyle oluşa gelmiş bir hadise olarak yorumlanmaktaydı. Tutulmalar olduğu dönemlerde güç anlamı atfedilmekte olan nesnelere aracılığıyla; etrafa ateş açılır, kötü ruhları kovmak için tenekeler çalınarak ritler yapılmaktaydı. Güneş yahut Ay tutulmadan çıkana değin kutsal olduğu atfedilen nesnelere aracılığıyla karanlık yok edilmeye çalışılmaktaydı.

İnanç biçimleri içerisinde Güneş ışık saçan olduğundan, ışık ise nurun simgesi haline geldiğinden, nur olduğu atfedilmekte olan güneş ışıklarına dönülerek dua edilmektedir. Işık insanların bulunmakta olduğu yeri terk etmesin diye inanca dair ritüeller yapılmaktaydı. Kötü birtakım olaylar yaşamakta olanlar, Güneş'in ve Ay'ın Tanrısal tözüne inanmayanlar olarak kabul edilmekteydi. Bir insan felç geçirmişse yahut kör olmuşsa onun inançsız olduğu ve bu yüzden Tanrı'nın onu cezalandırmakta olduğu düşünülmekteydi. Güneş, Ay Tanrı'nın taşıyıcı simgesi olarak; Dünya üzerinde var olmaktadır, inanç biçimleri içerisinde mutlak güç simgeleri haline almaktadırlar.

Ateş gücün ve iradenin, yakıcı ve yok edici olanın simgesini taşımaktaydı. Sembol olarak ateş zihinsel imgeler içerisinde korkulan, tehditkar ve yakıcı olanın anlamını taşımaktadır. Ateşin anlam atfını taşımakta olan nesnelere ve sembolik olarak ona dair adaklar ve ritlerin yapılmakta olduğu tapınma mekanları tarihin süreci içerisinde yer almaktadır. Her doğal olay ve doğanın taşıyıcısı olan için ayrı bir anlam kazanmakta olan maddelerden biri haline gelmekte olan Ateş, bir rit sembolüdür. Ateşin siyah ve beyazın bir araya gelmesi yani karşıtlığın sonucu olarak oluşmakta olan bir açıklanamaz güç ile onun üzerine otlar atılarak, taşlar aracılığıyla otların ateş almasına dönüşerek anlam kazanmış bulunmaktadır. Kavramların anlamlarının, düşün nesnelere aktarılması söz konusu olduğunda ateş koşutsuz bir yer edinmektedir. Altay Türkleri, Ateşe Tanrısal gücün sembolünü aktararak; Şamanizm inancı içerisinde ona tapılmaktaydılar. Ateş tapılan bir Tanrı olarak sembolleştirildiğinde, onun bir ağaçtan yapıldığı, akkavak ağacından meydana gelmekte olan bir ateş olduğu atfında bulunularak ona tapılmış, dualar edilmiştir. Tanrıların padişahı olanın akkavak ağacına bu görevi yüklemekte olduğu ve ateşin böylece ışık saçan bir nur biçimini aldığı sembolü tamamıyla manalar dünyasından alınanların; maddeler dünyasındaki nesnelere aktarım alanını karşılamaktadır. Ateşin yükselerek yok olan ışığı, yok olmaktan uzaklaşarak tanrısal olana karışır ve göğe yükseldiği kabul edilirdi. Alkol ve yağlar aracılığıyla yakıcı güçleri oluşturulmakta olan ağaç parçaları, kullanılan alkol ve yağların Tanrı'nın ruhuna besleyici güç olarak katılmakta olduğunu anlatmaktadır. Ateşin parlak alevleri, nurun ışığı olarak anlam kazanmaktayken; uğur getiren ve

yakıcı olması bakımından bulunulan yeri diğerlerinden koruyan bir anlam taşıyan koruyucunun atfıdır.

‘‘Ateş Kültü’yle ilgili olarak ilkel toplumlardan günümüze değin sayısız söylence, uydurulmuş, araştırmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Tüm inançlarda (dinlerde), ateşin izi ve etkinliği görölmektedir. Ateşini sembolize eden tapınaklar yapılmıştır. Kısacası ateş, insan yaşamının parçası, tarihi koruyucusu sayılmıştır.’’(Şahhüseyinoğlu AHKİM, s.17)

Zerdüştler inanç sembolü olarak ateşine, çevresinde dans edilmekte olan kötücül ruhanilerin kovulmasına yarayan bir inanç atfı geliştirmişlerdir. Ateşperest olarak adlandırılmakta olan çeşitli inanç toplulukları ise ateşinin oluşturucu ve yok edici gücüne dair inanç biçimleri ve düşün nesnelere aktarımlarını gerçekteleştirmektedirler. İlah sembolü olarak ateş, onun için tapınaklar inşa edilmekte olan; onun varlığına dair atf nesnelere ve sembolik anlam karşılıkları oluşturan, nesnelere dünyasında varlar kurgulamaya devam etmektedir. Eski Çin inançları içerisinde, Hititler ve Sümer Uygarlığında, Eski Roma ve Yunan inançları içerisinde ilahi modeller oluşturulmuş ve ilahların kendilerine madde olarak; ateşine dair özellikler atfedilmiştir. İslami yaklaşımlar içerisinde, Hristiyan öğretilerinde, Yahudi inanç biçimi içerisinde ateş mana olarak ehemmiyetinin ve kutsal olarak yerinin belirtilmekte olduğu bilgilerin karşılık anlamlarını aktarmaktadır. Budizm ve Hinduizm anlayışı kapsamında bakılacak olduğunda ise ölü bedenleri ateşine verilir ve böylelikle ondan ve onun sahip olduğu kötü etkiye dair bir arınma geçirmekte olduğuna inanmaktaydılar.

Maddeler, maddelerin inanç biçimleri içerisinde yer edinen anlamları ve atfedilen karşılıkları; inanç şekline göre değişmekte olduğu gibi direkt olarak onu paylaşmakta olan insanların kültür ve doğaları içerisinde anlam karşılıklarına ve karşıtlıklarına sahip olmaktadırlar.

Anlam atfedilmekte olan ateşinin üzerinde yürümek, kızgın taşlara basarak kötünün etkisini ateş aracılığıyla ruhandan atmakta olduğuna inanan insanlar bulunmaktadır. Mitlere dayalı olarak madde olan ateş, manasını Tanrı’nın insana armağan olarak vermesi atfından almaktadır. Bazı inançlar içerisinde ise ateş, ruhsal olanın atfıdır ve salt ruhun karşılığıdır. İnsan kötü bir varlık olarak atfedildiğinde, ateşini Tanrılardan çalmış olandır. Tanrının bu aktarım alanı dahilinde, madde olarak sembolik ifadesi ateştir. Tanrı bir güç timsali olarak Ateş’in ta kendisidir. Yahut Tanrıların Dünyası içerisinde Helios adını taşımakta olan gücün sembolik olarak dünyaya inmiş olduğu evcil özellikler atfedilmiş bir dev olan Ateş, Güneş’in yeryüzüne doğurmuş olduğu maddeyi temsil etmektedir. Mana olarak ateş; ona hükmedilmekte olan, yuvanın varlığını temsil etmekte olan, ışığın temsil göstergesi haline gelen, ölümün ruhunun karşılığını taşımakta olan, inanç ve sanatın maddeler dünyasında temsil nesnesini taşıyan, gösteri nesnesi olarak sahnelenenin parçası haline gelen; Tanrı’nın temsili olarak saygı duyulması gerekmekte olan anlamlarını taşımaktadır. Hükmedilmesi gereken bir varlık temsili olarak Ateş, Bektaşı inanç biçimi içerisinde yer alan tabirlere

bakılmakta olduğunda; yakılmış olan devasa ateş içerisine, inananlardan bir kısmının girmesi istenen ancak inancın yöneticisi olarak aktarımı sağlayan öznenin insafı aracılığıyla; ateşe girene bir şey olmadığı, ateşin içerisine girildiği ancak yakıcılığından kurtulmakta olduğuna inanılmaktadır. Tanrı'ya inananın ateş içerisine girmesine rağmen yanmadığı; Tanrı'sının varlığından şüphe duyanın ise ateşin içerisinde kül olmaya yüz tuttuğu söylencesi inanç içerisinde var olmaktadır. Ateşi söndürebilen ise müritlerin, yönetici olarak konumlanmış olan Tanrısal tözün taşıyıcısı olan öznedir. Ateşin içerisinden yanmadan çıkmayı başarabilmekte olan yahut yanmadan çıkılmasının vesilesi olan, inançlı insan dinin taşıyıcısı olarak kendisini yüce olana atfeder. Yücenin dünya üzerindeki gölgesi olarak yer edinmektedir.

Ateş bir yuva temsili olarak, kültürler içerisinde geliştirilen inanç biçimlerinde kullanılmakta olan cümleler ve inanç kalıpları ile kendisine anlam düzeyinde yer edinmektedir. Ateşin yakılmakta olduğu yer olarak adlandırılmakta olan ocak, geçmişten günümüze gelmiş olan sözler içerisinde; soyun yok olması, ocağın sönmesi ibarelerini taşımaktadır. Ateşin bir hane içerisinde yanmaya devam etmekte oluşu, onun o ev içerisinde yaşamın ve süregelmekte olan soyun devamının temsili olarak karşılık anlam taşımaktadır. Çağrışımlar ve kavramların karşılığına bakıldığında ocak baba evinin temsil anlamını ve yaşayan alanın yaşamının devamlılığını temsil etmektedir.

Kutsal anlamın karşılığının göstergesi olarak ateş, güç ve nurun karşılığına denk düşmektedir. Alev haline gelmekte olan ateş, etrafı aydınlatan ışığı yayan bir nesne konumunu almaktadır. Işık ateş olduğunda etrafa yayılır ve etrafa yayılmakta olan ateş kötü ruhların temizleyicisi haline gelmektedir. Ateş yanar, etrafı aydınlatır, kötü olandan arındıran bir anlamın taşıyıcısı haline geçer ruh ateş aracılığıyla temizlenmekte olan haline gelir, ışık nurun ve aydınlığın simgesidir. Ateşin meşaleye dönüşmesi ve bir örnek olarak özgürlük heykeli üzerinde kendisine yer bulması meşalenin elde taşınan nesne olarak özgürlük simgesi olarak aydınlatıcı bir yer etmesi ateşin içkin anlamının bir göstergesidir. Öyle ki ateş bir meşalede taşıyıcı haline gelmiş olduğunda sönmeyen, ruha dair inancın bir aydınlık sembolü halini almaktadır.

İçerisinde yer edinmekte olduğu mekana göre değişkenlik göstermekte olan anlam nesne eşleniği içerisinde ateş, var olduğu yeri değiştirdiğinde anlamını da evirmektedir. Ölüm manası ateşe aktarılmış olduğunda, mezarlık etrafında gerçekleşmekte olan ateş yakma eylemi, gece kötü ruhları kovarak ölmüş olanın ruhunu dinginleştirip; kötü ruhlardan ayırmakta olan, onun ruhunu aydınlatan anlamını taşımaktadır. Ateşin sahnelenen bir gösteri içerisinde kendisine yer bulmakta olduğu anlayış içerisinde ise ateşin etrafında konumlanmakta olan inananların halkalar içerisinde bir gösteri biçimlendirdiği inanış biçimleri bulunmaktadır. Ateşe merkezi bir anlam yüklenerek, insanlar etrafında konumlanmaktadır ve ateş oyunun, sanatın içerisinde taşıyıcı bir anlam ögesi olarak kendisine yer edinir hale gelmektedir.

Saygının temsili anlamı olarak ateş ise ateşe tükürülmemesi, ateşe saygı duyulması

gerekmesi ve ateşe dair kötü sözler söylenmemesini kapsamaktadır. Ateşe kutsal anlam yüklendiğinden ona hakaret dolu sözler sarf edilmesi, Tanrı'ya hakaret olarak adlandırılmaktadır. Ateşin su kullanılmadan söndürülmesi gerekmektedir ki ona karşıt bir güç olan su ile temasa geçmesin. Ateş yakılmış ise o meşale temsili yahut odun rastgele sallandırılmaz ki sağa sola savrulmasın ona saygı duyularak taşınılsın. Tüm inanç ve ritler içerisinde Ateş farklı yöntemler ile kullanılsa dahi içeriğine ve temel anlamına bakılmakta olduğunda insanların bakış açılarında, manalar aracılığıyla dokunulmakta olduğunda benzer kavramlara denk gelmektedirler. Ateşin Tanrısal ruh olarak, Tanrının kendisi olarak kabul edilmekte olduğu; inanç biçimleri içerisinde bir düşün nesnesi olarak Ateş, ortak biçimlerde tapılan haline gelmektedir. Tanrısal olanın atfı Gök ve Yer Tanrı olarak ayrılmakta olduğu noktada göksel olanın taşıyıcısı ay, yıldız ve güneşi temsil etmekteyken; Yer Tanrı'nın temsil nesnelere su, toprak, ağaçlar, kaya, taş, dağlar ve tepeler olarak sınıflandırılabilir. Ayrılan bu noktada atfı nesnelere karşılığını taşımakta olan örneğin, ağaçlar dileğin taşıyıcısı olarak Tanrısal olana atfedilmektedir. Ancak her biri ayrı ayrı anlam taşımaktayken bir arada bir örüntünün temsilinin taşıyıcısı haline gelmektedirler.

Atfı nesnelere tamamı, öz olarak kendiliğinde eksikliği olan insanın; maddenin özünü bilmeyişinden dolayı oluşmaktadır. Maddenin ne olduğu bilmeyen insan, ona bilinen bir şeyi aktarmak istemektedir. Doğaya dair bileşenlerin, maddeler aracılığıyla tanımlanmasından yoksun olan insan; onların üstün güçlerin temsili olduğu sanısına kapılmaktadır.

İnsanın kendi varlığını açıklamak için varsanılar geliştirdiği ve bunları düşün nesnelere aktarmakta olduğu dönemler içerisinde meydana gelmekte olan; doğanın gerçeklerine ve bilimin kendisine aykırı olarak gelişen mevcut anlam atıfları psikolojik gerekçelerin içerisinde barındırdığı, maddeler ve manalar arası aktarım süreçlerinden oluşmaktadır. İnsanın zihinsel süreçlerinin evreleri içerisinde, anlaşılabilir ve aktarılamaz olarak konumlanan noktalar bulunmaktadır. İnsan kendi varlığını ve bir varlık olarak daha sonra kendisinin ne olacağı gerçeğini bilmek istedikçe; maddeler farklı manalara bürünmüş ve onları buldukları yerlerden alarak, yeni alanlara konumlandırmaya çalışmıştır. Soyut kavramlar etrafında gelişmekte olan inanca dair var olmayan ve duyu organlarımızla kavrayamamakta olduğumuz çeşitli hislenimlerin, diğer varlıklara yani görülemeyen varlıklara karşılık gelmiş olduğu düşünülmesi sebebiyle yaşanılmakta olan varsanılar; kendilerine somut birer kovucu, somut birer düşün nesnesi aracılığıyla onun karşıtına denk gelmekte olan varlıklar üretmeye çalışmaktadır. Soyut olanların varlıklarına inanma biçimleri geliştikçe, onları somut varlarla ilişkilendirmek çabası oluşmuştur. Sanat ve inanç biçimleri içerisinde şekillenmekte olan çeşitli soyut kavram aktarımları, geniş bir alanın temsili haline gelmektedir.

Dağ simgesel olarak yıkılmaz, güçlü ancak birbirine mesafe taşımakta olan aynı zamanda hareket edemez ve ettiremez anlamının taşıyıcısıdır. Bir sığınak alanı olarak

dağ, koruyucu yuvanın karşılığına çıkagelmektedir. Dağ insanın saklayıcısı ve koruyucusudur. Saklayıcı, koruyucu ve üreticiliğin sembolü olan annenin atfı dağın yüceltilmesine de adanmıştır. Savaşlar esnasında insanlar kaçarak dağların ardına sığınmışlardır ve yeryüzünün atfını kazanmakta olan Tanrısal güç, Gök Tanrı'ya ulaşılacak istenildiği takdirde en yüksek dağların, en yüksek tepelerin göğe yani Göksel Tanrının en yakınına en ulaşılabilir olduğu noktaya ulaşarak, göğün yakınına gelen dağlar daima daha kutsal olanın atfını karşılamıştır.

“Genelde kutsal kayalar ve dağlarla şekillenen mağara ve açık hava sunakları veya ata mezarlarıyla bütünleşen kutsal merkezler gök tanrılarıyla ilişkili kayanın ölümsüzlüğü ve ululuğuyla birer tepe gibi yapılarak ‘Evren’ sembolüne dönüştürülen mezarlarla ölümsüzlüğe ve sonsuz dönüşümlere açılmıştır.” (Beksaç, Sİ s.229)

Açık hava tapınakları içerisinde var olan duvar resimleri üzerinde dağ tanrısının resimleri, dağ tanrısının sembolik kabartmaları yer etmektedir. Zerdüştler ve Şamanlar yaşam alanları olarak daha çok mağaralarda yer edinmekte oldukları için mağaralarda yaşamaktaydılar. Liderleri ise daha yüksek alanlarda bulunmakta olan mağaraları ev olarak kullanmaktaydılar. Liderler yüksek alanlar içerisinde bulunan mağaralardan insanların aralarına doğru inerek inanç biçimlerini diğerlerine yaymaktaydılar. İnançlar içerisinde çok tanrılı inanç kalıplarından ziyade tek tanrılı dinlerin temsilcileri dahi mağaranın bir mekan olarak temsili kullanım alanı haline gelmesinden kaçamamışlardır.

Musevi peygamber olarak Musa, dağ üzerinde konumlanmakta olan bir alanda tapınarak Tanrı ile iletişim kurmaktadır. Hristiyanların peygamberi olan İsa, dağ üzerinde bir alan içerisinde yakın çevresine öğretiler sunmakta ve bildiklerini aktarmaktaydı. İslamiyet'in temsilcisi olan Muhammed ise dağ üzerinde konumlanan bir alanda dini inanç gerekliliklerini yerine getirerek, Tanrı ile iletişime geçmiştir. Dağa tapınmak yahut dağ aracılığıyla tapınmak; anlaşılmakta olduğu üzere dağın bir mekan olarak ve dağın bir kavram olarak yüce olana, sığınağa denk gelmekte olduğunu göstermektedir. Dağı tapınılan olarak görmekte olan inananlar, onun için kurban olarak çok sayıda insan ve hayvan vermişlerdir. Dağ uğruna kurban edilmekte olanların gövdeleri, ona besleyici olarak geri dönmesi için; dağda yaşamakta olan hayvanlara adak olarak bırakılmaktaydılar. Ölüler inançları gereğince çıplak bir biçimde dağlara ve orada bulunan hayvanlara kurban olarak bırakılmaktaydılar ve mezarlık anlayışı söz konusu değildi.

Tapınılan bir yer yahut nesne olarak dağ, doğu kültürleri içerisinde inancın gerçekleşmesi bakımından kutsal olarak kendisine yer etmektedir. Arafat Dağları halen kutsal olarak atfedilenin anlam aktarım mekanı anlamını taşımaktadır. Zaman ve dönemler içerisinde, kendisine yönelik ritler düzenlenmekte olan dağlar; mekan olarak büyük anlam alanlarının karşılığına denk gelmektedirler. Zaman dilimleri içerisinde kurban bir anlam yüklemi aracılığıyla tanrısal töze sunulur ve bu kurban törenleri tanrısal anlamın nesne olarak atfının karşılığı olarak yer edinmektedir. Taşlar

kutsal olanın nesne boyutunda karşılığı olarak görülmektedir. Mezarların başlarında bulunan taşların çevresinde dualar okunur, dilekler dilenir şayet varsa yatır olarak atfedilen mezar alanlarının başında bulunmakta olan ağaçlara bir dilek sembolü olarak kumaş parçaları bağlanmaktadır. İnanılana, ulaşmak yine bir sıradan nesneye atfa ve doğanın parçası olarak görülen bir aracı nesne ile yüce olanın alanına aktarımını sağlamaktadır.

Mekke’de bulunmakta olan, Hacerü’l-Esved taşı siyah renk taşımakta olduğundan diğerlerinden ayrıcalıklı bir anlam statüsü kazanmaktadır. Onu diğerlerinden ayrı kılan onun taşımakta olduğu biçimsel özellik olmasıyla beraber; ona yüklenilmekte olan mananın ta kendisidir. Maddeyi, ona yüklenmekte olan mana mühim kılar. Saygı maddeye mana aracılığıyla yöneltilmektedir. Saygının nesne olarak taşınan aktarımı konusu, aslen orada bulunmakta olan toplumun inanç biçimlenişini putlar üzerinden geliştirerek; tek tanrı inancına aktarım sürecinde kendi bilinçaltı düzeyinden halen atamamakta olduğu noktaya denk gelmektedir. Taşın öpülerek ona saygı gösterilmekte olan bir nesne olması aslında onu putlaştırılmış bir gösteren haline getirmekten kaçamamaktadır. Yemame taşına temas edildiğinde onun kişiye bir ritin gereği biçiminde uğur getirmekte oluşu temasın ve hafızanın taşıyıcı unsurlarının kıymetsiz olan diğer benzerlerinden ayrı kılınarak onu en zayıf, en anlamsız taştan ayrı kılması yalnızca mananın o nesneye yöneltilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Mana inanç atfını yöneltmekte olduğu mekan ve nesneye yönelme biçimiyle onu eşsiz kılmaktadır. Anlam maddeden çıkartıldığı takdirde geriye kalan salt karşılaşılan boşluk olacaktır.

“İlk insanlar ağaç kovuklarında barınmışlar, ağaç yapraklarıyla, vücutlarını örtmüşler, ağaçların meyveleriyle beslenmişlerdir. Bu özellikleri nedeniyle “ağaç”ı kutsallaştırmışlar.” (Şahhüseyinoğlu, AHKİM s.33)

Doğanın bir diğer parçası olan ağaç sembolik anlamda köklerin taşıyıcı temsilidir. Ağaçlar doğa olaylarının önleyicileri manasını taşımaktayken aynı zamanda ormanlar içerisinde yaşamakta olan canlıların evi olarak yer edinmektedirler. Doğayı ve toprakları felaketten korumaktayken aynı zamanda ormanda yaşamakta olan canlıların yuvası haline gelmekte olan ağaç; üretken olmanın, koruyucu olmanın, sığınılan yer olmanın doğaya dair bir temsili haline gelmektedir. Ağaçlar, ormanları oluşturmaktadır; ormanlar ise birçok canlıların evi halini almaktadır. İlk insan ev olarak vahşi hayvanlardan korunmak için ağaç kovuklarını sığınak olarak tercih etmiş bulunmaktaydı. İnsanlar doğada ilk var oldukları zaman içerisinde üstlerini ağaç yaprakları aracılığıyla örtmekteydiler ve hayatta kalmak için ağaçların onlara verdikleri yemişlerle beslenmekteydiler. Ağaç, ilk insana hem yuva olmuş hem de onun örtücü tamamlayıcısı biçimini almıştır. Örtün, koruyan, kollayan, sığınılan alan ise tekin kavramının; mekan kavramı üzerinde bulunmakta olan karşılık anlamını taşımaktadır. Tekin hissettirmekte olan, kucak açan, tehditkar olandan doğayı ve doğaya ait bir varlık olan insanı koruduğu hissiyatı vermekte olan sembol olarak ağaç; doğanın yücesi olduğuna dair inanç biçimleri içerisinde kaçınılmaz bir yer edinmektedir. İlk insanlara yaşam mekanı olarak güvenli alan tanımakta olan ağaç kovuğu, o çağ

içerisinde yaşayan insanın evidir. Ev nasıl ki aşına olanın ta kendisi ise ağaç ve ağacın sığınılan kovuğu da aşınanın ta kendisi manasını taşımaktadır.

Ağacın çevresini merkez alarak yaşam alanını şekillendirmekte olan toplumlardan, onun üretken bir biçimde meyve vermesi de doğurgan olanın kutsal anlamına atfedilmesine sebebiyet vermektedir. Koruyan, kollayan, doğurgan olan kendiliğinden insana koşulsuz bir şey vermekte olan ağaç; annenin tekin alanını çağrıştırmaktaydı. İnsanın bilinç düzeyleri, bilinçaltında bulunmakta olan kavramlar ağaç ile oldukça fazla bağlanım alanları taşımakta olduğundan; kutsal ve yüce olan halini alması hiç de zor olmamıştır. İnanç biçimleri içerisinde ağacın etrafında şekillenen mitler, ağacın verdiği meyveye dokunulması ve ağacın üretkenliğinin sembolü olan meyveye de kutsal olan nesne atfının yapılması; inancın bilinçaltı düzeyinden gelen maddeler ve manalar arası dünya içerisinde, kendisine yer bulduğunu göstermektedir.

Mitolojik inanç biçimleri içerisinde, Mezopotamya'dan Hindistan'a ve Mısır inanç kalıplarına değin Tanrı atfedilenlerin ağaç sembolü içerisinde gelmekte olduğuna inanılmaktaydı. Ancak zıtlık olduğu alanlar söz konusu olabilmekteyken, Arabistan Cahiliye Devri içerisinde ağaçtan korkulur, ağaç uzak durulması gereken kötü ruhların içerisinde yuvalandığı alanlar olarak tanımlanmaktaydı şüphesiz ki bu inancın böyle bir kalıp haline gelmesi noktasında da tetikleyici anlamlar bulunmaktadır. Uygurlar döneminde bulunan inanç biçimine göre, halkın yöneticilerinin bir ağaç kovuğu içerisinde doğması; o ağaç kovuğunun içerisinde bir kutsallık taşımakta olduğuna işaret etmekteydi. Ağaç kutsal ışık gövdesine değdiğinde dünyaya yönetici olan kardeşlerin gelmesine sebebiyet vermekte olduğuna inanılmaktaydı. Ulu yöneticileri halka veren, güneşin kutsal ışığı eşliğinde ağaç kovuğunda dünyaya gözlerini açan Uygurların yöneticilerini Tanrı'nın ağaç vasıtasıyla gönderdiği varsanısı yer edinmekteydi. Doğaya ait bir nesneye yahut varlığa yücenin başka bir varlığın kendisini aktarması da yine bir sembolik anlam içerisinde gerçekleşmiş bulunmaktadır. Yöneticilerin ağaç kovuğunda dünyaya gözlerini açmaları ağacı kutsal ve ulu olanın sembolik atfına yönlendirmekteydi.

Musevi inanç biçimi içerisinde ise Musa onun temsili olan bir asayı taşımaktaydı ve o asa geçen, aşan, sembolik olan ancak hayali olanı fiziksel olana yansıtmakla yükümlü bir temsil nesnesi olarak; kutsal olduğu atfedilen bir ağacın gövdesinden yapılmıştır. Asanın bir sembol olarak kazanmakta olduğu atif onun düşün nesnesinin, maddesel özelliklerinin kutsal olan ağaçtan yapılmış olmasından kaynaklanmaktaydı. Fallik bir imgeyi temsil etmekten kaçamayacak olan düşün nesnesi olarak asa, tekin olan ve doğurgan atfedilen anne vasfının özelliklerine vakıf olduğu atfedilmekte olan ağaç temsiline kendisinden bir fallik imge temsili olarak meydana getirilmekteydi. Ona yüklenen anlam içerisinde, o kadar yüce bir yer edinmekteydi ki gerçeklik alanında psikotik bir yansıma olarak vücut bulmaktaydı. Her unsur maddesel bir dayanağı olmayan ancak bilinç yapısında var olan bir dayanağa sahiptir. Görünmeyen ancak bilinmekte olanın tözüyle sembolün kendisine bir imge özdeşleşme aralığı aramakta olduğu ve bu özdeşleşme aralığını, bir var üzerine atfettiği görülmektedir.

İlkel mitler içerisinde görülmekte olan Doğu'nun sahip olduğu inanç kalıpları içerisinde ağaç, onların uğruna onların ruhu ve affına sığınmak amacıyla kurbanlar vermişlerdir. Kurbanlar hem insanlar arasından ağaçlara sunulmuş hem de hayvanlar kesilerek ulu ağaçlar için kan akıtılmıştır. Dilek tutulmakta olan temsili alanlar içerisinde sembol nesne görevini taşımakta olan maddi varlık yine ağacın ta kendisidir.

Çok Tanrılı inanç biçimleri içerisinde ise ki bunlar Şamanizm, Zerdüştlük ve Brahmanlığı kapsamakta olduğundan; ağaç daimi bir kutsal anlam taşımaktadır. Kùltürler ve coğrafi yerleşim alanlarının ilişkileri içerisinde yapılmakta olan manalar ve maddeler dünyası aktarımlarına bakıldığında görülmektedir ki Anadolu çok fazla inanç kalıbı taşımış bir bölgedir ve içerisinde taşımakta olduğu inanç kavramlarının, düşün nesnelere ve bulunulan mekanlarına yapmakta olduğu aktarım yadsınamaz izler taşımaktadır. Öyle ki tek tanrılı inanç biçimine dönüşmüş olan toplumun dini anlatılarında ve batıl olarak addedilen inanç kalıpları içerisinde ve kullanılmakta olan mekan düzlemlerinde, yüzyıllar öncesinden gelmekte olan ritler ile anlam aktarım ve zihinsel aktarım süreçleri açık bir biçimde halen kendisini göstermekten kaçamamaktadır. İnanç kalıpları içerisinde mezarlara, anıtlara, yatırlara anlam yüklemekte olan Anadolu inanç kùltürü ağacın sembolik temsilini bu alanlara da taşır ve yatır olarak addedilen alanların yakınında mutlak bir biçimde ağaç görülmektedir. Yatır adı verilmekte olan inanç atfına sahip yer; oraya gidenlerin, öncelikle ağaca dokunması onunla temas etmesi, onu öpmesi gibi eylemleri yerine getirmelidir. Kutsal atfedilmekte olan söz konusu ağaçlara zarar verilemez, ondan bir parça kopartılamaz; onun yalnızca saygı görmesi gerekmektedir. Tehditkar olanın anlamı yüklenmekte olan sakıncalı eylemler, bunu yerine getirmekte olan insanlara sonucunda zarar geleceğine dair yasaklı ithamlarda bulunmaktadır ve korku, önlem aracına dönüşmektedir.

Anlamı bir kenara atmış olduğumuzda yahut o ağaçtan ona yöneltilmiş olan manayı almış olduğumuzda ağaç; diğer ağaçlardan farksız bir hal alacaktır. Ağacın manasının ondan sökülüp alınması ve onun diğerleriyle eş değer özellikler taşımakta olan herhangi bir ağaçtan biri olarak görülmeye başlanması onu sıradan yapacak, yüce anlamını iğdiş edecektir. Yüce olduğuna inanılan nesnesinin iğdiş olması, inanılanın anlam düzeyinden koparak sıradanlaşmasına sebebiyet vereceği gibi ona inananın zihin düzeyinden ise çok önemli bir parçayı kopartıp alacaktır ve söz konusu kopuş gerçekleştiğinde insan tekinsizin içerisinde kendisini bulmaktan kaçamayacaktır. Nesnenin manasını kaybederek sıradana dönüşmesi yalnızca geliştirilmekte olan bakış açısıyla bağlantılıdır. Bakış açısını değiştirmek ise çağların, insanların kendi getirileri içerisinde şekillendirmekte olduğu manalar dünyasını zenginleştirirken; maddenin de ne olduğunun farkına varılmasıyla yani çağların ve insanlığın gelişim düzeyinin artmasıyla açığa çıkarak kendiliğine kavuşacaktır. İnsan inancını ve inanca dair varların anlam düzeyleri içerisinde onu onaylayan değerlere karşılık gelmesini, kaçınılmaz bir biçimde istemektedir. İnsan inancını yahut manalar dünyasının söz konusu tekin hissiyatını yerleştirebileceği nesnelere ve atıf alanları bulamaz ise korkuya ve kaygıya, irade dışı bir biçimde teslim olmak durumunda kalacaktır.

Ağaç bir nesne olarak dünya üzerinde varlığını ve köklerini sürdürmekte olan daimi bir besleyici, saklayıcı olarak kavramsallaştırılırken onun doğanın tek bir parçası olan maddesel anlamının tek başına kabul edilmesi neredeyse olanaksızdır. Öyle inanç biçimleri yüklenen tekil ağaçlar vardır ki bu ağaçlara gelen, onun gölgesinde dinlenen uzun zamandır yaşamakta olan ağaçların felçli hastaların iyileşmesini sağladığını, hareket edemeyenlerin koşmaya başlamakta olduğunu; konuşamayanların konuşmaya başladıkları söylencelerini anlatmaktadırlar. Ağaçlar yeşil, canlı, yüzyıllardır varlığı süregelen ağaçlar ise onlar güzellik ve sağlık verir diye anlamlandırılırken; kuru, dalları kırılmış ve cansız olduğu görülmekte olan ağaçlar kötülük ve çirkinlik yaymakla atfedilirlerdi. Kurumuş olan, cansız ağaçlardan korkulur onlara dokunulmaz onların kötü ruhlar tarafından ele geçirilmekte olduğuna inanılırken, fiziksel olan görüntü; yineleyen bir biçimde mananın karşılığına, durmaksızın tekrar eden bir halde aktarılmaktadır.

Güzel olan iyiye, sağlıklı olana, güzel ruha dair temsiller taşımaktayken; çirkin olduğu addedilen kötüye, sağlıksıza, negatif olana ve ölümcüle atfedilerek anlam aktarımı sağlanmaktadır. Çınar ağaçları, zeytin ve elma ağaçları gibi ağaçlar ulu ve besleyici özelliklere sahip olduklarından sağlıklı olana atfedilmekteyken, incir ağacıyla ceviz ağacına karşın bir korku geliştirilmekteydi. İncir ağacının inanç biçimleri içerisinde kazanmakta olduğu yer hakkında kalıplar söz konusudur. İncir ağacının altında uyumakta olan insanın başına mutlak bir kötülük geleceğine inanılmaktadır. Halk içerisinde yer almakta olan kötü dualarda sık sık yer bulduğu görülen, ceviz ve incir ağacına ilişkin beddualara rastlanmaktadır.

Gölgesine ve serinliğine dair geliştirilmiş olan kutsal var olan saygısı ağacın temel kavramı içerisinde, toplumlar arası kalıplarda kendisini yer etmiş olmasına rağmen ağaç incir ağacı olduğunda uğursuz olan manası onun nesne düzeyiyle bir anlam bağıntısı oluşturmaktaydı ki bu inanç biçimlerinin bilinçaltında yaratmakta olduğu örüntülerden dolayı açığa çıkmaktaydı. İncir ağacına dair İsa'nın onu lanetlemiş olması inancı Hristiyanlar arasında da onun meyvesini İsa'ya vermediği ve bu yüzden kötü olanın anlamını taşımaya yüz tuttuğu bağıntısının karşılığını taşımaktadır. Oysa ki ağacın meyve vermemesinin sebebi, onun İsa'ya dair bir tutum geliştirmesinden kaynaklanmamaktadır; bunun tek bir sebebi vardır ki ağaç meyve vereceği dönem içerisinde değildir. Ancak insanlar inanç kalıpları içerisinde öylesine büyük değerleri bir mana ile eşleştirmek güdüsünü taşımaktadır ki maddeler arasında bulunan süreçlerden oldukça bağımsız, oldukça ruhsal ve zihinsel kalıplara denk düşürmektedirler. İsa'nın ağaç ona meyve vermedi diyerek onu lanetlemesi ve ağacın daha da çok kurumuş olduğuna inanılması ve onun imanla yaptığı yani inanç kalıplarını kullanarak sağladığını iddia etmiş olduğu söylenen bu durum içerisinde yürekten iman eden her insanın birtakım şeyleri lanetleyerek yok edebileceğine dair geliştirdiği bu söylencesi inanç kalıplarının nasıl önemli noktalarda nasıl büyük alanlar kaplamakta olduğunun gösterenlerini sunmaktadır. Mana bir maddeye yüklendiği an itibariyle, madde var olma sebebi içerisinden çıkarak bambaşka bir hal almaktadır.

Mana öyle büyük bir güce sahiptir ki maddenin bir varlık olarak nedenini unutturabilir yahut üstünü sımsıkı örter ki manayı oradan söküp kopartmak zorlu bir süreç haline gelmekten kaçamaz.

Su ilksel mekanın temsilidir. İnsan oluşmaya başladığı an itibariyle ilksel mekan içerisinde, su aracılığıyla varlık alanı ile temas halinde bulunmaktadır. Doğanın varlığının kuşkusuz ki büyük bir bölümünde yaşamın sağlayıcı unsuru olarak su; insanın varlığının devam etmekte oluşunda ilk nedenidir. Su içerisinde bambaşka bir dünya taşımakta olan, bir madde iken aynı zamanda diğer varlıklarında maddesel bileşimini ve canlılığını taşımakta ve kendinden olanı diğer varlıklara aktararak, onları canlı kılmaktadır. Su kendinden bir varlık oluşturmaktayken, kendi içerisinde yaşaması mümkün olan canlılarında dünyası olarak konumlanmaktadır. Onun dünyası içerisinde yaşaması mümkün olan canlı varlıklar, onun dışına çıktıklarında yaşam yetilerini kaybetmektedirler. Bambaşka bir varlık dünyasının kendiliğini ve atmosferini sağlamakta olan su, kaçınılmaz olarak her canlı varlığın içerisinde kendinden bir parça barındırmakta ve her bir canlının alanına temas etmektedir.

Su varlıktan ayrılamaz bir bütün olduğu gibi su insanın canlılığından ayrıştığında, canlılık yeryüzünde yaşayan varlıklar için onun kendisini oluşturmaktadır. İlk çağlardan itibaren su, kutsal olanın kendisi atfını taşımaktadır. İnanç yapıları içerisinde insanı suyun yarattığı da düşünülmekteydi. Su, Tanrı olarak kabul edilmekte olduğu toplumlar içerisinde insanın yaratıcısı konumunu almaktaydı. Oğuz Kağan, sonsuz alana yayılmakta olan suyun evreni yaratmakta olduğunu, kadının Tanrı tarafından evrenin sonsuz suları içerisinde çıkartılarak ondan yaratılmış olduğunu ve kadının sudan yaratıldığı için kutsal olduğunu Yaradılış Destanı içerisinde anlatmaktaydı. Göktürk inanç biçimleri içerisinde de Su Tanrısı olarak addedilmekte olan kutsal bir ırmak söz konusuydu. İrtiş ırmağı kutsal bir su olarak kabul edilmekte olduğu dönemlerde, bölgede yerleşik olan insanlar nehre büyük bir saygı sunmaktayken aynı zamanda ona tapar gibi ibadet edilmekte ve tanrısal olanın özellikleri ırmağa aktarılmaktaydı. Var olan nehre yüklenen mana onu diğerlerinden farklı kılan, onu Tanrı olarak adlandırmakta olan toplumlar içerisinde ayrıcalıklı yapan anlamın taşıyıcısı olmasından kaynaklanmaktaydı. Mana maddeye yönelmekteyken, madde salt görünen olarak kendine yer edinir ve gösterenin yalnızca fiziksel bir koşulunun gereğini temsil etmektedir. Madde vardır ancak onun konumlanmakta olduğu alanın belirleyicisi manadır.

İslam inancı içerisinde yer edinmekte olan su kavramının temsili; var olan her şeyin sudan yaratılmakta olduğunu ifade etmektedir. İnanç içerisinde yer edinmekte olan yüce insanlara, insan üstü vasıflar atfedildiğinden su üzerinde yürüyebilme yetisi gibi yetiler aktarılmaktadır. Suyun maddesel ve fiziki özelliklerinin dışarısında bir varlık alanı kazandırıldığı yani normal fiziki koşullar içerisinde olması mümkün olmayan bir biçimde suyun yüzeyinin yürenebilir hale gelmesi, söz konusu söylencenin içerisinde bulunmakta olan; ulu insanın gücünün ne kadar yüce ve ne kadar eşsiz olduğuna dair bir göstergenin yaratılmasına sebebiyet vermektedir. Anadolu kültürü içerisinde su ve

nehirle ilişkin söylenceler yer etmektedir. Munzur suyuna atfedilen yücenin anlamı bölge içerisinde yaşamakta olan insanların sahip olduğu isimlere dahi nüfuz etmiş bulunmaktadır. Bölge için kutsal olanın anlamını taşıyan bir kelime, kendisini isim olarak taşımakta olan insanlara da; yüce olanın mana olarak karşılığını atfetmekteydi. Suyun gece boyunca yani gök karanlık olduğunda uyuduğu düşünülmekteydi ve bu nedenle deyimler içerisinde “Su uyur düşman uyumaz.” gibi sözler yer edinmiştir.

Psikanalitik teorisinin içerisinde çağrışım mekanizmalarında var olanlar ve insana ait olan özelliklerin doğaya yahut yüceye aktarımı esnasında ortaya çıkmakta olan deyimler; mutlak ki insanın bilinçaltı dünyasında yer edenleri dışarıya aktarmak adına yönelimli vaziyette dışa vurmuş bulunmaktadır.

İnsana ve canlılara ait olan uyumak eylemi, suyun geceleri sakin bir hal almasına ve insana dair olan anlamın madde olarak suya aktarılmasına işaret etmektedir. Fırat nehrinin geceleri uyumakta olduğunu düşünülmekteyken, bazı geceler akmayarak melekler aracılığıyla Tanrı’ya ibadet etmekte olduğunun düşün edimine yansımaları; doğayı insanın kendiğindenlik ile algılamak istencinden kaynaklanmaktadır. Geceleri nehir aracılığı ile geçiş yapmakta olan insanlar, ses çıkartıldığında Fırat uyuyor diye uyarılır sessizce yolculuk tamamlanırdı. Nehrin akıntısı yoğun olduğu zamanlarda insanların suya kapılmakta olduğu ve bunun Fırat nehrinin uykusundan uyanmış olduğunda sinirlendiği anlamını taşıdığına inanılmaktaydı. Oysaki inanç kendi bağlamından çıkartılarak, maddenin varoluş biçimi dahilinde değerlendirilmekte olduğunda fiziksel özelliklerinin sebebiyet verdiği, fiziksel oluşlar yaşamaktaydı.

Çok tanrılı inanç biçimlerinin meydana getirmiş olduğu manalar dünyasının maddeler aracılığıyla insanlar arası aktarımı ve çeşitli gösterenlere dönüşmekte olması, tek tanrılı dinlere de benzer kalıplar içerisinde aktarılmaktan kaçamamaktadırlar. Her ne kadar tek tanrılı inanç biçimleri tek bir vara yöneltilmiş inancın karşılık manasını taşımakta olsa dahi çok tanrılı inançların getirmiş olduğu yönelimlerin, tekil uzantıları olarak kendilerine manalar dünyasında yer bulmaktadırlar. İslam inanç biçimi içerisinde de su bir madde olarak kutsal olanın manasını taşımaktadır. Su kirletilmez, insanlar bir yerden bir yere giderken ardından su dökülerek uğurlanır, suya dua edilir ve etrafa su serpilmiştir. Düş içerisinde görülmekte olan su, uğurlu olanın işaretçisidir. Düşler, ve düşler içerisinde yer alanlar bilinçaltının birincil dışa vuranlarıdır ve dışa vurma esnasında manalarını buldukları toplumun sistemi içerisinde almaktadırlar.

Suların çeşitli kaynak ve bölgelerde bulunmakta olan topluluklara ve çevrelerine şifa vermiş olduğuna inanılmaktadır. Çin ve Hindistan inanç biçimleri içerisinde kutsallık atfına maruz kalmakta olan su, yakılan ölü bedenlerinin küllerinin savrulduğu ve savrulan küller suya temas ettiğinde; Tanrı’ya ulaşmış olduğuna inanılmaktadır. Külleri suya savrulmakta olan kişinin suya kavuşumu gerçekleştiğinde ruhlarının duru ve temiz bir hal aldığına inanılmaktadır.

Mekana maddenin oluşturucu g¼c¼ ve maddenin anlam atıfları yapılmakta; mekan y¼nelimli bir yapı olarak inanca içkin boyutlarda tamamlanmakta ve bu tamamlanmışlığını içerisinde yer alan varlıklar yahut doğanın aktaranlarıyla, çeşitli varlıklarla anlam d¼zeyini tekrara ilişkin olarak yansıtılmaktadır.

‘‘Mekke’deki y¼nelme noktası, sadece, dikine (*vertical*) ve mutlak olana g¼t¼ren bir boyutun simgesidir. Kibleye y¼nelme sadece bakışlardan ve niyetlerden oluşmamakta, Kâbe’nin etrafında y¼r¼mek, dolanmak da buna ilave edilmektedir. Mekân sadece temaşa edilmemekte, aynı zamanda sonu olmayan dairesel bir hareketle ona canlılık kazandırılmaktadır.’’ (K¼¼kařcı, Sİ s.94)

Hac g¼revini tamamlamakta olan İşlam inancı taşıyan insanların, d¼nd¼klerinde inanç mekanı içerisinden beraberlerinde getirdikleri zezem suyunun, kutsal bir su olduğu inancı s¼z konusudur. G¼neř’e, G¼k Tanrı’ya, Su’ya ve Toprak Tanrı’ya inancın geliştirildiği; çok Tanrılı inanç k¼lt¼rleri ve ilkel inanç biçimleri içerisinde asıl olan Tanrılar d¼rt ana ismin taşıyıcısı olarak yer etmekteydiler. Taşıyıcısı oldukları isimleri, doğanın atfedilen varlıklarından almaktaydılar. İnanç ve saygının doğaya dair gelişimin s¼rd¼rmesi gerçeği doğanın ř¼phesiz ki korunmasını ve temiz bırakılmasını sağlayıcı unsurların kapsayıcısı olmuştur. Doğa bir mekan olarak tanrısalın alanına aktarılmakta olduğundan, saygı kazanan bir kural koyucu mekanizma oluşmuştur.

İnanç dahilinde y¼klenmek istenen manalar; maddelere ve doğaya dair maddelere, doğanın varlıklarına y¼nelmekten kaçamamaktadır. Ancak inanç onun manasının taşıyıcısı temsilini, inancın fallik imgesinin bir sembol¼ olma ¼zelliđi taşıması gerekmekte olan Tanrısal bir g¼steren olarak insanın varlığına da ihtiyaç duymaktaydı. İnanç Tanrı’nın d¼nya ¼zerinde inanç biçimlerini taşıyacak bir temsilcisi olarak , kendine kutsal insan sembol¼ oluşturmak gereğinden de kaçamamıştır. İnançlar içerisinde taşınması gerekmekte olan manalar, kendi aktarım alanları içerisinde bulunmakta olan insanların sembolik bir g¼sterge olarak yer edinmesine sebep olmuştur. İnsanlar varlık olarak bir insan olmaktan çıkıp, inancın kalıplarının taşıyıcısı ve tanrısının bir fallik imgesi olarak kendine yer edinmektedirler. Anlam atfının taşıyıcısı olarak insanlar; hızır, peygamberler, evliyalar, muhterem olduğuna inanılan çeşitli zatlar olarak adlandırılmış ve onlar inanç kalıplarının taşıyıcısı olarak oluşagelmışlerdir.

Çok tanrılı inanç kalıpları içerisinde yer edinmekte olan kavramlar, inancın taşıyıcı nesnesi haline gelerek aktarım s¼recinin bir ¼l¼ms¼z t¼z¼ haline almış bulunmaktadır. ¼zne olarak bir anlam taşıymaktan daha ziyade artık nesne haline almış bir taşıyıcı t¼zd¼r. Varlık olmaktan çıkartılarak var olmayan ancak bilinç ve bilinçaltı d¼zeyler aracılığıyla manalar d¼nyasında var olduğuna inanılanın kendisine karşılık gelmektedir. İnsan inanç aracılığıyla inancın ilk sembol¼n¼n aktaranı olarak aksettirildiğinde inanç nesnesine d¼n¼řmekten kaçamayacaktır. Daimi, sonsuz ve yardımcı olan olduğu anlamı insana atfedilir ve b¼ylelikle bilinç alanları içerisinde var olan atıflar ¼znelerin de putlaşan anlamlar taşıymakta olan hallere geldiğini

göstermektedir.

Manalar anlamlarını tamamlayıcılarına yönlendiremedikleri takdirde bir ifade haline dönüşmezler ve fiziksel alanın taşıyıcı tözünün temsiliymiş gibi davranamazlar. İyi ve kötünün yaratmakta olduğu kaçınılmaz zıtlık gibi temiz ve kirli, ahlaklı ve ahlaksız da birbirinin zıtlıklarının taşıyıcısı olarak yer edinmektedirler. İnanılan tözün taşıyıcısı olan insanın, maddeler dünyasında bir varlık biçiminde görünerek insanlardan ve insana dair olan alanlardan farklılaşarak onları onlarmış gibi görüntüler içerisinde yer edinerek; onları sınava sokan onların davranış biçimlerini test eden bir konuma yönelterek iyilik ve yardımlaşmanın teste tabi tutulmakta olduğu anlayışlar içerisinde biçimlenmişlerdir. Manalar kendi aralarında benzer anlamların taşıyıcıları ve yer değiştiricileri olmasıyla beraber, coğrafi farklılıklar içerisinde konumlandırılmış oldukları alandan ayrılarak birbirleriyle yer değiştirir vaziyete gelebilmektedirler. Anlamlar daima toplumlara ve dönemlere göre ayrılır, birleşir aynı taşıyıcıların farklı biçimleri olarak görülebilmektedirler.

Nesnelere atfedilen anlamların karşılıkları çeşitli düzlemler içerisinde farklı anlam aktarımlarına karşılık gelebilmektedirler. Örneğin bir nesne ona yüklenmekte olan mana karşılığında uğurlu ve iyi olan haline gelebileceği gibi aynı nesne başka bir kültür ve toplum içerisinde uğursuz ve kötü anlamının taşıyıcısı haline gelebilmekteydi. Verimlilik atfedilen alanlar, kuraklaşmaya yüz tuttuğunda; sağlıklı olan canlılar sağlıklarını kaybetmeye başlamış olduğunda, güzel artık çirkine dönüşmeye başladığında yani zıtlık kendisinin zıddına aktarıldığında, bu değişim inanca dair bir aktarım süreci içerisine girmektedir. Yaşam alanını ve aynı inanç kalıplarını paylaşmakta olan insanlar bunu kendi kültürleri içerisinde birtakım isimlerle adlandırmaktadırlar. Gösterge olanın gerçek dünya ve hayali olan dünya arasında manaların taşıyıcı anlamı tekinsizin alanından kaçınmaya yönelik olan algı anlam yüklü nesnelere geliştirmektedir. İncanın temsilcisi göreviyle yükümlü olan insana yüklenmekte olan kutsal olan o anlamın yüklendiği insanın elinden çıkan bir göstergeyi yaratarak, onun nesneye aktarımı gerçekleştirilir.

Sözlere yüklenmekte olan manaların maddi bir nesne üzerine yazılarak ayrıca söylenerek ona bir anlam yükleniyor olması incanın bilinçaltında bulunan aktarılmak istenilenler ilişik bağlantısına karşılık gelmektedir. Maddelere yüklenen anlamların kötü anlam atfını üstünden atması amacıyla farklı farklı atıflar sıradan bir boncuk olmasının anlam düzeyindeki karşılığını değiştiren; o nesneye, o nesnenin biçimine o rengin taşıyıcı anlamına dair incanın yüklemekte olduğu temsil bilinç aktarım süreçlerinde yapılan bağlanımlardan kaynaklanmaktadır. Hayvan nalının bir nesne olarak koruyucu nitelik taşımakta olduğuna inanılması bir süreç içerisinde kalıplaşmış olan düşüncenin getirilerinden bir diğeridir. Hayvan beslenen alana, kapılara, korunması düşünülmekte olan yaşam mekanlarının girişlerine asılır ve bir nesne olarak nalın koruyuculuğuna inanılır. Kurban etme anlayışının, bir hayvana kurban manasının yüklenmek suretiyle onun Tanrı'ya adanması, adandığı Tanrı'ya kesilmesi, onun için kan akıtılması karşılığında Tanrı'nın ona ve onun kesilmiş olduğu mekana yüklemekte

olduğu koruyucu anlam çağırılmaktadır. Göz değmiş olduğuna inanılan kişi yahut mekan için onun kullanmakta olduğu çevre içerisinde gezdirilmekte olan adak Tanrı'ya o alanı koruması inancıyla kurban edilmektedir.

Dumana ve dumanın kendi oluşumuyla beraber kötü ruhları kovduğuna dair yüklenmekte olan inanç biçimi içerisinde ise kötü bakışlara sahip olan kişinin o dumanın etkisi altında kalarak gözlerinin dumanın anlam aktarımı aracılığıyla artık görmüyor olduğu inancı geliştirilir ve kötü olan gözün sahibine duman kötücül bir etki ile geri gönderilmektedir. Dumanın siyah olması, ağır bir kokuya sahip olması bir şeyin ateş aracılığıyla yanıyor olması her biri bir diğer mana temsilini oluşturarak kendisini diğerine aktarırken ve korunma içgüdüsünün, inanç ve tekin alanda olmak adına insanın geliştirmekte olduğu yaklaşımlar arasında yer edindiği açıkça görülmektedir. Duyular içerisinde günlük yaşam bağlantıları kurularak bunlar bilinç ve bilinçaltı düzeyde bulunan korku, endişe, kötücül etkiler ile ötelenebilmekte ve ilişkilendirilebilmektedir.

İnanç bilinçaltı düzey içerisinde oldukça fazla alana müdahil olan, bu alanlar içerisinde ise kendisine psikolojik ve felsefi bağlamlarda çok yer edinmekte olan ancak söz konusu yer edinen düşünce ve inanç kalıplarının birbiriyle ayrılmaz, birbiriyle sınırlı ancak sınırın dışına çıkmak için dış etkenlerden etkilenebilen her etkilenim içerisinde de başka bir kimliğe bürünebilen bir yapılanmayı oluşturmaktadır. İnançın zihinsel süreçler içerisinde gerek kolektif bilinçte, gerekse kişisel bilinç düzeyinde bulunanların hepsinin farklı noktalarına dokunarak her insan için farklı korkular farklı bağlanımlar farklı kaygı kalıpları oluşturarak kişilerin anlam aktarım seviyesinde kendisine yer edinerek bunları toplumun genel yaşam süreçleri içerisinde aktarmaktadır ve bunun psikolojiye dair süreçlerden geçmeden, inanç söz konusu olduğunda kültürel yapılanmadan kopuk yahut toplumun kendi içerisinde taşımakta olduğu kavramlardan kopuk düşünülmesi söz konusu olamaz. Tüm bu alanlar topluma dair olan, insana dair olan, kültüre dair olan, düşün nesnelere dair olanın kendisine yansır ve bu yansımadan kaçılması mümkün değildir. Birbiriyle etkilenim alanı yaratan tüm bu varlar bir araya kişilerin kendi bilinçaltında biriktirmiş oldukları ve toplumdan almış olduklarını getirerek kalıba her nereden bakılmakta ise buna bağlı bir şekilde inanca dair sonuç üretimleri gerçekleştirmektedirler.

Hayatın kendiliğinde, süregelmekte olan akışı içerisinde bunlar irdelenmediği takdirde çoğunlukla farkına varılmayan birer öge olarak algılanmaktadır ve nihai nedenin derinliğine inilmemektedir. Nihai nedenin derinine inilmiş olduğunda sorgulamaya maruz kalacak olan inanç; insan, toplum, tutum ve duygulanımlarını algılarının çalıştığı noktalarda hangi yöne yöneldiğini anlayacak bir bakış açısı ve sorgulama algısına sahip olmalıdır. Temel alınmakta olan kalıpların inanç yönelimli noktada eleştirisi yapılmakla birlikte karşılık geldiği anlayış ve kalıpların neden, nasıl oluştuğu; oluştukları yer ve zaman içerisinde neden sahip olduğu forma bürünmekte olduğu düşün nesnesinin psikanalitik eşleşmeler ile arasında bağıntılara bakılarak anlaşılabilir.

İnsan varoluşundan bu yana düşünme yetisi olan, düşünme yetisini el becerileri aracılığıyla doğadan aldıkları ile şekillenen bu şekillendirme biçimini gerçekleştirirken faydalanmak, fayda sağlamak ve içgüdüleriyle, dürtülerinin de onu yaşam içerisinde iteklemiş olduğu noktada bir var ortaya koymaktan kaçınmamıştır. Varlık olarak insan düşünce aracılığıyla düşün nesnelere ortaya koymaktadır. İnsanın sahip olduğu düşünme eylemi, yetileri aracılığıyla tasarlama eylemine dönüşmüş olduğu noktada ortaya çıkan varlar her ne diye adlandırılırsa adlandırılınsın zihinsel süreçler içerisinde geçerken; bilinçaltının içerisinde bulunan ve güdüleriyle dürtülerinin onu yönlendirmekten kaçamadığı sistemi insanın yapısı içerisinde konumlandırmaktadır. İnanç düşün edimi aracılığıyla, içerisinde düşün nesnesi var etmekteyken zihni yadsınması söz konusu değildir. Hakikatin aranması içerisinde felsefe barındıran bir gerçekliktir. İnsan inanarak hakikati aramakta olan bir varlık olarak konumlanmaktadır. İnanarak hakikati aramakta olan insan, bunun felsefeden bağımsız bir arayış olduğunu düşünmekte olsa dahi bilmek inancın temel eylemidir.

İnsan varoluş sebebini bilmek ister insan varoluş şeklini bilmek ister insan nereden geldiğini bilmek ve nereye gideceğini görebilmek istemekten kaçamaz. İncanın temel yapısı içerisinde bilme, kaçınılmaz olarak vardır. Nasıl oluştuğunu düşünme yetisi aracılığıyla kavramak isteyen insan kendisinin mutlak bir tözün, daimi süreç içerisinde bir taşıyıcısı olduğuna inanmaktayken de bunu bilme aracılığıyla yapmaktadır. Tasarım ve tasarlama eylemi nasıl ki bir fayda, bir düşünce, bir arayıştan meydana gelmekte ise inanca söz konusu sürecin içerisinde dahil olmaktan asla kaçamayacaktır. Formların belirli kültürler içerisinde, belirli toplumlar içerisinde, belirli inanç alanları içerisinde yer almakta olduğu durumlarda dahi bilince dayalı kalıpların etkisi bulunmaktadır.

“Zaman ve mekan soyut kavrayışımızın bir nesnesidir. Soyut kavramsal bir figürleştirmedir. Biz tüm fenomenlere bir anlam kazandırmaya çalışarak, onları zaman-mekânın alanına dâhil ederiz.” (Özçınar, SZMOFAP s.17)

Sorgulama düşün nesnelere üzerinde yaratmakta olduğu temel tutum ve yönelimlerin örtüsü altında, şekillenmekten kaçınmamış nesneyi; yorumlama ve bilme eyleminin aslını bulması için alan oluşturmaya yaramaktadır. İnsan varlık olarak, fenomenal alanının etkisinden kaçamayacaktır.

“Teorik düşünme, fenomenden hareket ederek nesnelere öz’üne yönelir; fenomen, içinde öz’ü barındırır, öz ise fenomenle dışa vurur.” (Buhr, M., Kosing, A., MLFS s.108)

Fenomenal alanın etki düzeyinin şekillenmesi için ise düşün nesnelere konumlandırılması ve onların ne şekilde konumlandırıldıkları önem teşkil etmektedir. Nesnelere ve nesnelere yüklenen anlamlar, onların bilinçaltı noktalarında süregelen anlayışlar ve inançlar içerisinde belkide gerçek anlamda koşulsuz olarak bir inanç alanı

oluşturduğundan, bu inanç alanı sorgulamaz bir biçimde kendi dalgalarını yaymakta olduğundan; gerçek olduğu düşünülmekte olan ancak sanrıdan başka bir anlam ifadesine denk gelmemekte olan inanç nesnelere sahiptir.

İnanç nesnelere kalıplar taşımakta olan onlara yüce anlamı atfedilen insanların yaşamlarından yahut Tanrı inancının aktarıldığı temsil insanın kullanım nesnesi haline gelmekte olduğundan fetiş nesnesi haline almaktadır. Fetiş nesnesi arzulanı açığa çıkartmaya içkin, kutsal olanın ihtivası olarak konumlandığında; inanç, bilinçdışının eşleniğini aramaya devam etmektedir.

“Nesne yeniden keşfedilemez çünkü hayal ürünüdür ve arzu yeniden doyurulamaz çünkü eksiklik olarak tanımlanmıştır. Bulunan nesne her zaman başka bir şeyin yerine konulan, hep yer değiştirir, kendi arayışını sürdürür.” (Foster, ZG s.71)

İnanç nesnelere düşünme aşamaları içerisinde geçmiş, içerisinde bulunduğu dönemin anlayışına sahip olarak aktarılmıştır ancak sorgulama noktasında, inanç çoğunlukla bir dogma kabul edilmekte olduğundan daha ardında, daha derinde bir yerlerde kalıntılar bırakmıştır. İçerisinde bulunmakta olduğumuz sürecin getirilerini de ele aldığımızda bilincin temel yapısı ve dogmaların da artık sorgulanabilir gerçeklik haline alması fenomenal benliğin ve fenomenal gerçekliğin alanına nüfuz ederek; içgörülerin ve içgörülerin hakiki nesnesini bulmak, insanların düşün nesnelere inanç bağlamaları içerisinde hangi bilinçlilik düzeylerinde hangi yaklaşımla kabul etmekte yahut reddetmekte olduğunu anlamak gerekmektedir. Her biri bir diğerinden ayrı olsa dahi her biri bir diğerine içkin olarak bağlanmakta olan fenomenler, felsefi bir yaklaşım içerisinde konumlandırılarak; reddedilenlerin neden itildiği noktasını çözmüş olduğunda onun varlık nedenini, ona dair yaklaşımın nedenini, onun kabul görme biçiminin neden ileri geldiğini anlayarak tasarlama eylemi aracılığıyla oluşmakta olan düşün nesnesine dokunur.

İnanca dair kalıplaşmış alan içerisinde, nesnelere neden tekin olana karşılık geldiği yahut neden reddedilen haline geldiği; insana o inanç nesnesinin nasıl bir öznel ruhsal alan içeriğini karşılamakta olduğuna içkindir. İnanç bir şeyi kabul eder, nesne kabulün nesnesi haline gelmektedir. İnanç bir şeyi reddeder, nesne reddedilen haline gelerek kendini konumlandırır.

Yaşam süreçleri içerisinde tarihin getirmekte olduğu değişim ve evrilen aktarım alanı içerisinde bilinç öğeleri barındırmakta olan insan düşünceyi kabul etmiş olduğundan tasarlanan nesne anlam taşıyor bir hale bürünmektedir. İnsanlar çağlar boyu çokça lidere yer vermiş çok fazla sayıda insanın doğru yahut yanlış olarak kabul edilse dahi bir mananın bir anlayış biçiminin temsil nesnesi haline getirmiştir. Ancak onu oradan alan ve diğerlerinden farklı bir yere konumlandırılmasını sağlamakta olan şey inanan insanların onu kendi temsili olarak görmesidir. İnanç üzerinde bir halüsinasyon alanı yaratmakta olsa dahi temsil etmekte olan var; temsil edilmekte olanın yansıması haline taşımaktadır.

Kıymet ve önem atfedilmekte olan boncuğun renginin mavi olması, o rengin insanların bilinçaltında iyinin ve temizleyici mananın karşılığını taşımakta olmasından başka hiçbir şeyden kaynaklanmamaktadır. Siyah bir boncuğun uğur getirmekte olan bir nesne olduğuna insanların inanç eğilimlerini yönlendirmek için yapılacak çalışmalar, mavinin uğurlu olduğuna dair geliştirilen kalıpların işleyeceği süreçten daha zorlu bir süreç kazanacaktır. Zihnin putları bu noktada açıkça kendisini sergileyerek gösterecektir. Yakmak, yok etmek insanların onu ortadan kaldırmak olarak algılamakta olduğu bir eylem haline geldiğinden; inanca dair olarak şekillendirilen kokusu güzel olan otların yakılarak duman oluşturulması, ateşin ve dumanın kötünün temsili olmasından kaynaklanmaktadır. Düşün kalıplarını nesnelere inançlar aktarmaktadırlar. Gözün bir nesne olarak kullanılması ve göz değmesinin inanç kalıpları içerisinde nazara karşılık geliyor oluşu, insanların beğendikleri birtakım şeylere kötü bir niyetle bakması ve o kötü niyetin enerjisinin bakılana geçiyor oluşundan kaynaklanmaktadır.

Ezoterik semboller içerisinde de genel kabul görmüş inanç kalıpları içerisinde de göz bir sembol olarak çok sayıda anlamın karşılığına gelmektedir ancak temel alınmakta olduğunda gözün sembolleşme sebebi çağrışımdan kaynaklanmaktadır. Çağrışımlar sembolik olarak gözün karşılığına gelmiş olduğunda, kendisine bakılanın bakan göz üzerinde kendini görmekte olduğu bir mananın taşıyıcı haline gelmektedir. İzlenmekte olduğunu bilen insan kötü olandan uzak durma amacı gütmelidir. Bakış açısının temsili olarak göz sembolü ise bakılanın görülmekte olan haline geldiği anlamını da taşımaktadır. İnanç biçimleri içerisinde göz değmesi olarak adlandırılmakta olan nazar, bakanın arzu aracılığıyla kişide var olan bir şeye karşı geliştirmekte olduğu kötü hissiyatın itimini göze dair bir sembolün gerçekleştireceği inancına sahip olduğundan düşün nesnelere üzerinde çok sayıda sembolik yer etmektedir.

Nesnelerle ilişkilendirilmekte olan inanç kalıpları ve inanca dair anlayışlar kültürler içerisinde farklılaşmakla birlikte insanların çeşitli olması kadar onlar da çeşitli olmaktan kaçamaz bir hal almışlardır. Cansız nesnelere atfedilmekte olan çok sayıda anlam aktarımı karşılanmakta olduğu anlayışın doyum noktasını da sembolik olarak ifade etmekte olabileceği gibi bu anlam aktarımı; bir sapma düzeyine de dönüşebilmektedir. Sapma her ne kadar inançla bağlanımı olan bir yönelim bozukluğu olarak kabul edilmek istenmese dahi insan ve insanın zihinsel yapılarının içerisinde bulunacağı süreçlerin tamamı; sapmanın ket vuran bileşenleri ve açıkça inançta dogmaları olsa dahi inanç sapsmalarına açıktır ve bundan koşulsuz olarak kendisini ayıramaz ancak ve ancak yadsıyabilir.

Nesnelerin örneğin otların, kişinin eşyalarının, kişinin kullanmakta olduğu mekanın, sokak kapısı gibi kullanım mekanına dair alanların inanç içerisinde uygulama ritlerinin özel alanları haline gelmesi insanın geçmiş olması kaçınılmaz olan evinin kapısının eşliğini bir ritin uygulanması gereken alan haline getirmektedir. Sıradan bir eşliği diğerlerinden ayıran salt o ritin içerisinde, söz konusu insanın mekanı olmasından ileri

gelmektedir. İnanç kalıpları birtakım anlayışlar içerisinde şekillenmediğinde ise sıradan olmayan her şey sıradan olanla yer değiştirecektir. Kalıntılar inancın daimi nesnelere taşıyıcısı olmalarına rağmen manalarını kaybettikleri an itibarıyla kalıntı nesnelere olarak dahi yer edinemeyecek hale geleceklerdir. Anlamlı olanı anlamsız olandan ayırmakta olan diğerlerinin nerede konumlandırıldıklarıdır.

Öznenin kalıpları içerisinde anlama dair geliştirmekte olduğu düşün kalıpları ve hatta halüsinatif inançları onun tasarlama eylemi içerisinde gerçekliğe dönüştürdüğü nesnelere etkilemekte olduğu gibi onun seçimlerinin hangi nesnelere dair yöneldiğinin de kapsamaktadır. Algı alanı içerisinde psikolojisi, kendine içkin bir biçimlenme süreci gerçekleştirmiş olan insan; odaklanma alanı içerisine dahil etmekte olduğu fikri yahut düşün nesnesini ya da hepsinden bağımsız olarak tasarlama eylemi aracılığıyla bir başka düşün nesnesine dönüştürme alanında gerçekleştireceği eylemin içerisinde, geçirmiş olduğu süreci nereye koyduğuyla ilişkin bir bağlanım gerçekleştirecektir.

Özne anlam alanı içerisinde kendisine dair haz ve gerçeklik alanına sahip olarak varlık göstermektedir. Öznenin içerisinde bulunduğu tüm algı düzeylerinin ve inanca dair kalıpların ona haz veren onun bir arzu unsurunu oluşturan gerçekliğe dair şekillenmeye yönelmesi söz konusudur. Genel olanın özne üzerinde etki göstermesi gibi özne üzerinde etki gösterenin ise geneli ne kadar kapsamakta olduğu ve temelinde neyin bulunuyor olduğu önem arz etmektedir. Ateşe atılmakta olan bir takım inanç nesnelere, kişisel eşyaların kültür içerisinde göz değmesine karşın alınan önlemler halini alması inanç izlerini taşımakta olan şeylerden ibaret bir hal almaktadır. İnsanların kişisel eşyalarından alınmakta olunan parçaların onun nesne üzerindeki ifadesini taşımakta olması, sembolün insanın inanç temellerinde ne kadar yer etmekte olduğunun da gösterebilir. Suyun arındırıcı sembolüne atfedilmekte olması da onun içerisinde barındırdığı anlamın karşılığını da taşımaktan kaçamaz.

“Her temsil, özün yeni bir temsili olasılığının mantıksal dayanağıdır. Her yeni temsil ise, mevcut temsillerle sorunu olanlar için yeni bir özdeşleşme potansiyelidir.” (Dellaloğlu, Sİ s.180)

İnancın sayılar aracılığıyla bağlantılara eş değer olarak nesnelere dönüşmesi örneğin tesbihin inançta yer edinmesi ve 99 adet boncuğa sahip olması inancın nesneye verdiği ve onu zorunda bıraktığı biçimlenmenin ifade olarak karşılığıdır. İnancın biçimlenme şekline göre 99 adet boncuğun bir dizilim içerisinde, ibadet etme nesnesine dönüşmesi; onun inanç içerisinde 99 adet isme karşılık gelmesi karşılığını taşımaktadır. Anadolu inancında kırk çıkarma olarak adlandırılmakta olan eylem ise kendi içerisinde altın, gümüş yüzük gibi nesnelere barındıran; para, anahtar gibi nesnelere aracılığıyla çözümleneceğine inanılan eylemi gerçekleştirmek için bir kap içerisinde hepsini bir araya getirerek ritüel gerçekleştirir. Tesbih olarak adlandırılan nesne ise boncuklardan ziyade karpuz çekirdeği, nohut, fasulye gibi bereketi çağrıştırmakta olan nesnelere oluşmaktadır. Su aracılığıyla söz konusu nesnelere bir araya getirilerek arınma amacı

güdülmektedir.

Algı nereye yönelirse ve yönelim nasıl bir gelişim yolu izlerse nesne fonksiyonel alanından uzaklaşarak düşünme ve aktarım süreçlerini kendi zihninde bulunanlarla tamamlar ve süreç sonucu böylelikle getirir. Algının nasıl yönelmiş olduğu, öznenin algı alanı içerisinde kendisini nereye daha ait hissediyor oluşu yani kurulmak istenen yahut kurulmuş bağların bulunulan alanlar içerisinde kendisine hangi noktada yer buluyor olduğu önemlidir. Geride kalmış uygulamalar ve ritler bulunulan yere göre geride kalmıştır ancak hiçlik ve yokluk alanı içerisinde yer aldığını iddia edemeyiz. İnanç kalıbına inanmamak, bir eğilimin sonucudur ancak daha önce var olan kalıpların kendi kültürel aktarım alanları dahilinde bulunmaz olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Düşün nesnesi insanın içerisinde bulunduğu dönemle, insanın kendi benliğinde var olanların yakınına ne kadar tezahür edebildiğiyle ilgili olarak biçimlenmektedir. İnanç içerisinde bir nokta barındırmak durumundadır ki ona inananın boşluğunda bir yer edinebilsin ve zamanla belkide bu boşluğun büyüklüğüyle bağlantılı olarak benliğin içerisinde kendiliğine dair kaplamakta olanı geliştirebilsin.

Gösterenler inanç biçimleri içerisinde, kırılma noktalarının birer sembolü olarak kendisine yer edinmektedir. Gösterenlerin inanç içerisinde ortaya çıkanların sembolü olmak için tek bir şeyden ibaret olmasına da gerek yoktur. Gösterenler birbirinden bağımsız olarak birbirinden oldukça farklı alanlarda kendilerini farklı amaçlarla göstermekte olabilir. Gösterenin bir noktada sıradan bir şey ifade ediyor olması diğer bir noktanın yüce göstereni hatta tabusunun simgesi olmasından kaçamayacaktır. Var olan bir nesnenin bilinç düzeylerinin içerisinde bulunmakta olan anlamına bakmış olduğumuzda öznenin nesneyi bir tabu yahut bir sıradan olarak algılamakta oluşu onun bilinçaltında açmış olduğu alana göre yer edinecektir.

İnsanın inanç anlayışları içerisinde ölüm ve kurban anlayışı yadsınamaz bir yer kaplamaktadır. İnsanın varoluşuyla beraber yok olmayla da yüz yüze gelmiş olması, varlık nedenini ararken sonun nereye uzandığına dair sorgulamalar içerisinde girmesini de beraberinde getirmiştir. Ölüm kendi içerisinde çok fazla mananın taşındığı ve Tanrı arayışının, inancın kalıplarının oluşmasının hakikate yönelen merakın gelişimine sebebiyet vermiştir. Varlığı sorgulamakta olan insan, doğaya doğayı sorgulamakta olan insan ise kanunlara içkin işleyişin yasalara sahip olduğunu ve doğa dair yasaların ölüme dair yasaları biçimlendirmekte olduğunu sonucunda ise doğaya dair yasaların inanca dair yasalara aktarımını sağlamıştır. Tanrı inancı ölüm gerçeğiyle birleşmekte olduğu ifade noktasına sonsuz varsayım eklemektedir ancak sonuç tek olduğundan yok olmak gerçekliğin kendisidir. Doğa, varlık, ölüm, inanç kavramları birbirine eklemlenmiş parçalardır. Her biri bir diğerinin nedenidir. Süreci oluşturmakta olan doğa, varlık, ölüm, inanç kavramları sürecin kendisini oluşturmaktadır. Yaratımın öznesi, yok edimin nesnesidir. Yaratımın öznesi, yaratıcı edimi kendinden bir var olarak varlık olan insana aktardığından; yok edimin kendisi için kaçınılmaz bir son olduğunu bilen insan sahip olduklarını gerçeklik alanı ve zihinsel alan arasında konumlandırmak amacı gütmektedir.

Dünya üzerinde var olduğundan bu yana savaşlar, felaket, kazalar geçirmekte olan insan; bilinç düzeylerinde sahip olduğu manalar dünyasını, gerçeklik dünyası ile ilişkilendirecek noktalar aramaktadır. Yaşamın dünya üzerinde gelişim süreci içerisinde göçebe yaşam sürdürmekte olan insanlar yer edinmemiş, edindikleri yerlere uyum sağlayamamış ve bu süreçler içerisinde çok sayıda kayıp vermiştir. Ölüm insanların kendilerine mekan edinme süreçleri içerisinde çok fazla karşılaştıkları bir son olmuştur. İnanç içerisinde bilinç ve bilinçaltı ölümle eşleşmekte olduğu yerlerde tekin ve tekinsizin manasını anlam sürecine dahil etmektedir. Tekin ve tekinsizin bilinçaltı yarattığı açıklıklardan yola çıkarak insan yok oluşu da varoluşun bir tehdidi olarak konumlandırmıştır. Yok olmak tehditkar olan alan içerisinde, daha gerçekçi ve daha kaygı uyandıran bir duygulanım halini almaktadır. İnsan yer edinme süreci içerisinde yok edimi ölüm karşılığıyla kaygılanım nesnesi olarak kullanmış ve tehditkar olanın caydırıcılığını yönetim ve yerleşim süreçlerine dahil etmiştir.

İnsan yönetim düzeni kurmak amacı içerisindeyken, yönetim düzeninin kurulmasına karşı geliştirilmiş olan tepkiler sonucunu tehdidin gerçekleşmesi olarak almıştır. Ölüm yasanın reddinde gerçekleşen bir oluş haline gelmiştir. Ölümü ceza formları içerisinde tehditkar olanın alanına çeken insan, yasağın delinmesini farklı işlemler aracılığıyla ölüm sonuçlu cezalandırma yöntemleri geliştirmiştir. İnsanların derisini yüzmek, ceza olarak kazığa oturarak işkence etmek ve ölmesini beklemek, hayvanlara insanları yem olarak atmak gibi işkencelere çevirmişler kimi zamanlar da ise insanları kurban olarak kullanmışlardır. Tanrının uğruna öldürülmekte olan insan, bir varlık olmaktan çıkıp bir nesne olarak kullanılır hale gelmiştir.

‘...Ne özneyim ne nesne ama bir nesneye dönüştüğünü hisseden özne: O anda ölümün (arada kalan olayın) bir mikro çeşidini yaşıyorum: Tam anlamıyla bir hayalet haline gelirim [...]’ (Foster, ZG s.56)

Eylem biçimi insanın bilincini, duygu ve düşüncelerini kapsamaksızın sanki bir fayda nesnesiymiş gibi konumlanmasına sebebiyet vermiştir. İnsan ölümün karşısında bir hiç olmaktan ziyade toplumlar ve inançlar içerisinde Tanrılara kurban edilmekte olan bir nesne halini de almaktadır. İnanç ve inanç dışı kabuller adı altında ölüm doğru olan eylemiş gibi yansıtılmıştır. Irkçılık tartışmaları kabilelere dair inanılanın dışında kalan insanlar ölümün onlara hak görülmekte olduğu nesne konumunu almıştır. Doğanın içerisinde varlık olarak insan savaşlar, savunmalar ve katliamlar içerisinde yaşamının devamlılığını sağlamak amacıyla mücadele etmekteyken; kendine dair var olan aktarım sürecinin de varlığını ve devamlılığını sürdürmek için çaba sarf etmiştir. Varlığını sürdürme çabası içerisinde insan savaşlarda, mücadelelerde kendisine kendinin ve topluluğunun temsil ikamesi olan bir kahraman belirlemektedir. Üstün olarak addedilmekte olan insan çoğunluğun temsil ikamesidir. Kahramanlar, evliyalara yaratmakta olan insan, savaşın getirmekte olduğu yıkımın kendisinden çok; hazzın kaynağının bulunmasına yönelen bir davranış biçimi geliştirmiştir.

Ölüm neden gerçekleşir sorusunun üzerinde düşünmekten uzak olan insanların içerisinde bulunmakta olduğu toplum biçimi öyledir ki ölümün ardında ve sonrasında yatan sebepleri merak etmiş yahut bunun kılıfının ardında; haz duyduğu idin tatminine yönelik bir yaklaşım modeli sergilemiştir. İdin tatminin ilkel güdülerin insanın benliğini yönetmesiyle işkencenin, cinsel istemlerin gerçekliğe dönüşmesi nedeniyle ölümün bir araç, bir ceza, bir yöntem haline almakta olması hem benlik açısından bakıldığında hem de inançların şekillenmesi açısından bakıldığında; ortaya bir bakış alanı çıkartmaktadır. Kaçınılan bellek öğelerinin ve benlik itimlerinin bir biçimde inanç kılıfı giyerek ide hizmet etmesi, ilkel toplumlarda sıklıkla görülmektedir. İnanç içerisinde ölümün kaplamakta olduğu yer göz ardı edilemeyeceğinden ölüme dair geliştirilmekte olan inanç kalıplarının edinmekte olduğu yerler görülecektir.

Ölü ilkel toplumlar ve çok tanrılı inanç biçimleri içerisinde nesnelere ve nesnelere kullanımlarıyla ilişkilendirilmiştir. Yas, kayıp siyah renkle ilişkilendirilmiş ölüm sonrası gerçekleşen uygulamalar içerisinde insanların siyah renklerde kıyafetlerle merasimlerde bulunması tercih edilmiştir. Defin esnası için vasiyette bulunmakta olan Kırgız Hanı, vücudunun at sütüyle yıkanması emrinde bulunmuştur. Süt arındıran, besleyen, aslında tekin alandan alınan ilk besin olarak kavramlar arasında kendisine yer edindiğinden ölüm ile ilişkin bir istem olarak yer almış bulunmaktadır. Kırgız Hanı Manas defin edileceği alanların belirli isimlerle anılmasını onun ölümüne dair kurban verilmesi gerektiğini sayılarla eş değer olarak biçimlenen kıyafetler ve eşyaların halka dağıtılması isteminde bulunmuşlardır. Manas, ak saray adını almakta olan bir mekanın içerisine, kök saraya defnedilerek iç kısmı altınla kaplı olan dışarıda kalan kısmı ise gümüş süslemelerle yapılmış bir tabutun içerisine konulmuştur. Tabutu bir nesne olarak ele almış olduğumuz altın ve gümüşlerle bezeli olması Han'ın önemini göstergeleridir. Defin alanının kök saray olarak adlandırılmakta olan bir yer olması da hükümdarlık vasfının onun yüce varlığına dair göstereni olarak yer almakta olmasından kaynaklanmaktadır. Oğuz boylarından dahi süregelen anlayışlar içerisinde kurban vermek, çeşmeler yaptırmak geleneklerin içerisinden çıkagelen nesnelere varoluş hikayelerini taşımaktadır.

Manevi biçimler kazanmakta olan nesnelere tek başına maddi bir varlık olarak dünyada yer kaplamakta olan nesneyi alır o işlevin ve o anlayışın kapladığı manaların alanı içerisine yerleştirerek onu bir atıf nesnesi haline getirir. Yas ölüm ile bir araya gelmiş olduğunda siyah kaçınılmaz bir algı ifadesi olarak nesnelere üzerinde yer alır hale gelmektedir. İnanç biçimlerinin değişmekte olduğu farklı toplum birimlerinde mezarların içerisine ölen kişinin eşyaları yerleştirilir o alan bir ev temsili haline getirilirdi. Ev temsili haline gelmekte olan yer artık mezar olmaktan çıkarak ölüm mekanı haline gelmektedir. Ölüm mekanı haline gelen defin alanı içerisine ölen kişinin vasfına göre eşyalar ile birleştirilerek bir kendine özgü alan kazandırılırdı. Yatak, halı gibi eşyaların içerisine konulmakta olduğu defin alanları bulunmaktadır. Ölen kişi hükümdar olduğu takdirde içerisine ganimetler, değerli eşyalar ve çeşitli koruyucu tılsım nesnelere yerleştirilen defin alanları özellikle Mısır ve Mezopotamya Uygarlıklarında kendilerine daha da büyüterek geniş bir yer edinmişlerdir.

“Toparlayacak olursak, mitler dünyasının gizemine ortak olmak isteyen ölümlülerin uğraşı, en güzel ifadesini bu küçük odanın dinamik ve devingen mekân anlayışında bulur.” (Güven, Sİ s.293)

Mezar alanlarında, mezar taşlarının yer edinmesi onların birer temsil nesnesi olarak mezar başında bulunduğu halinden tutunda yalnızca bir yer belirtim imgesi olarak yer edinebilmektedir. Taşın başında bulunmakta olduğu mezarın temsili olarak kendisine yer edinmekte olması, onun bir nesne olarak nasıl şekillendirildiği konusuyla da ilişkin bir başkalaşım sürdürmektedir. İnanç biçimine bağlı olarak ölümün geleneklere ve geleneklere içkin olarak onlarla ilişkin nesnelere bağlantı kuruyor olması da tarihi süreçle, kültürel gelişim düzeyinin hangi nokta da olduğuyla ilişkilidir. Anlayış ve toplumların kültürlerine göre değişmekte olan inanç biçimleri içerisinde güzel ve süslemeli kıyafetlerle yemekler yapılarak ölenin ardından yemekleri dağıtmak süslü ve güzel kıyafetler giyiniyor olmak inancın getirisinin içerisinde yer almaktadır. Bir yerin kabul edilene, bir diğer inancın kabul edilemez yasasının gerekliliğini yerine getiriyor olmaktadır.

Savaşlar esnasında yahut toplumsal olayların çevrenmekte olduğu alanlar içerisinde inanca bağlı olarak gelişen haber alma kanallarının gelişmediği dönemlerde insanlar rüyalar aracılığıyla doğrulara ve çeşitli ön görümlere ulaşabileceklerini düşünmekteydiler. Ön görümler alabildiğini düşünen bilge olarak itham edilmekte olan insanlara, inançlı sıfatı yüklenir ve söz konusu inançlı olan insanın; ön görü yapmaya yönelik bir mana düzeyi geliştirmesi için kutsal olarak atfedilmiş bir kayaya bir taş a bir ağaca yahut bir mekan olarak türbe adı verilen yerlere giderek onlara dokunması ve sonra dilekte bulunarak rüyasında görü aracılığıyla sonuca ulaşması beklenmekteydi. Rüyanın bir manalar dünyası ile maddeler dünyası aktarım aracı haline dönüşmekte olması, bir kurgu düzeneği halinden çıkarak günlük hayata dair karar ve eylemlerin yöneticisi haline geçmesine doğru evrilmektedir. Coğrafi konum içerisinde yer almakta olan kutsal olarak adlandırılmakta olan çay, onun akış yönüne ve hızına bakıldığında bunun kötüye dair bir işaret olduğunu yahut suyun durulmasının sakinliğin ve sükûnetin imgesi olduğunu göstermektedir.

Doğanın insanın anlam arayış süreci içerisinde, insandan doğaya aktarılan eylemler aracılığıyla başka bir anlam karşılığı kazanmasına bakıldığında insanın bilinç düzeyleriyle bir bağlantı kurma çabasının daimi bir biçimde var olduğunu görmekteyiz. Bilinç düzeyleriyle birlikte kurulmaya çalışmakta olan bu sezgisel bağlantı kendisine daima bir gösterge aramaktadır ve kendisine gösterge ararken de hakikatin kendi arayış yöntemlerine göre şekillenerek nihai olana ulaşmaya çalışmaktadır. İnanca dair yönelimlere bakılmakta olduğunda nesnelere rütbelere taşıyıcılarıdır. İnançın yönlendirici olan temsil öznesi, mutlaka onu diğerlerinden ayırdığı düşünülen bir nesneye sahip olmalıdır. Göstergeler dünyasında gösteren içerisinde konumlanan insan, özne olarak kendi yerini kendi temsil nesnelere aracılığıyla belirler. Toplumsal akış içerisinde oluşturulmakta olan simgesel düzen her

nasıl ki bizlere ne yapmamız ve ne yapmamızla ilgili bir işaret vermekteyse; inancın ve inancın toplum içerisindeki temsili içerisinde bulunan yerinin de temsili kendisini bir gösteren olarak gösterge aracılığıyla belirtmek durumundadır.

Bilim ve siyasi bilincin dahilinde bulunan alan kendisi içerisinde nesnel yargılar barındırmayan salt inanca dayalı yetilerinin getirilerine göre bir yönelim belirlerse; inançları yüksek derece olan insanlar bağımlılıkları da yüksek derecede olan insanlardan olacağından, toplum üzerinde hangisinin işaretçileri artar ise o sonucun galibi haline gelecektir. İnanca dair nesnel ve göstergelerin önem arz etmiş olduğu toplumlarda insanların bilinçlerinde koşullandırmalar gerçekleştirebilen kişilerin inancın nasıl kullanılacağına dair doğru nesnel konumlandırmaları ve tekinsiz olanı öne sürerken tehditkar olanın ta kendisini nesneleştirilmesi; insanların inanan özne olmaktan çıkarak inanan nesnel olarak konumlanmasına sebebiyet verecektir.

Türbe adı verilmekte olan inanç mekanları savaşlarda dahi medet umulmaktan kaçınılamayan, inanç kalıpları haline gelmiştir. İlkel inançlar ve çok tanrılı inanç kalıpları içerisinde mitlere bakmış olduğumuzda Tanrılar arasında çatışmalar görülmektedir. Çatışmalar inanç kalıplarının içerisinde yerleşirler ki benliğin parçalarını taşımakta olan duygulanımlar içerisinde insanlar kendisinden orada bir yer bulabiliyor olsun. Çatışmalar benliğin ikircikli yapısının temsili olarak inançlar içerisinde Tanrılara yüklenmiş insana dair varlardır. İsa'dan önce Pers inancına bakılmış olduğunda dünya üzerinde var olan insanlar Ahura Mazda yahut Ahriman'ın anlayışını taşımaktadırlar. Ahura Mazda Perslere göre İsa'dan önce iyilik tanrısının ifadesini taşımaktayken, Ahriman kötülük tanrısı olarak ifade edilmektedir. İyilik ve kötülük tanrısı birbiriyle sürekli çatışma yaşamaktadır. Çatışma iki zıtlığın karmaşasını oluşturan bir süreçtir. Çatışmanın söz konusu olduğu süreç içerisinde birbirini beslemekte olan zıtlık birbirinin besleyicisi halini alarak bütün olanın kendisini oluşturmaktadır. Bereket Tanrısı ve Irmakların Tanrısı arasında süregelen çatışma ise Baal ve Yanni-Nahar'ın çatışmasını anlatmaktadır. Bulutun, şimşek ve yağmurun bereketi temsil eden Tanrı Baal, denizlerle ırmakların temsilini taşımakta olan Yanni-Nahar ile çatışma yaşar ve kavgaları sellere, kuraklıklara, kasırgalara neden olmaktadır. Ugaritler ve Akadların mitlerine göre Anus Gök-Tanrı temsilidir ve Anus, Alaus'u tahtından eder. Alaus, Anus'un babasını temsil etmektedir. Anus'un oğlu Kumarbis ise onu tahttan indirmektedir. Tarikatlerin, cemaatlerin savaşlarda kendilerine bir şekilde yer edinmeye çalışması, yatırlara yüklenmekte olan kerametler aslında var olmayan söylentilerin esin kaynağı aslen çok Tanrılı inanç biçimleri ve çok Tanrılı toplulukların doğa olaylarını açıklamakta kullandığı imge teorilerinden oluşmaktadır.

İnanç anlayışları içerisinde putlaştırılmakta olan mekanların ve o mekanda bulunan ölüye dair; taş, kaya, kullanım eşyaları gibi nesnelere inancın şekillenmekte olduğu yerler içerisinde; büyük manalara karşılık gelmesi, o nesnelere birer kavram olarak anlam atfedilmesinden ileri gelmektedir. Öyle ki inanç kavramları yüklenmiş olan mekanlar inceleme altına alındığında hatta Yatır olarak adlandırılmakta olan inanç

mekanı üzerinde yapılmış bir çalışmada, taşınması yapılmak istenilen mekan heyet eşliğinde açıldığında görülmüştür ki mezarın içerisinde bir yatır bulunmamaktadır ancak insanlar yüzyıllardır bu mekana atfedilmekte olan anlam karşılığında dolayı; adaklar adanmış, kurbanlar vermişlersede açılan mezarda tek bir kalıntıya dahi rastlanmamıştır.

İnanç içerisinde gelişen anlam aktarım süreçleri; inanmak isteyen insanların ona aktarmak istediği yetiler, sıfatlar ve kavramlar ile şekillenmektedir. İnanan insanların içerisinde bulunmakta olan boşluklar bu yeteneklere ve sıfatlara ne kadar nüfuz ederse inanç o derece kuvvetlenecektir. İnanç aracılığıyla artık bir nesne haline gelmiş olan iskelet ve kafa taşı, inancın ona yüklediği mana bir kenara çekildiğinde; sadece bir kalıntı, herhangi bir var olarak kalacaktır. İnanç kanıtlara gereksinim duymaz, inanmak inanmaktır ve dogmalar etrafında şekillenmekte olan bir bütünlüklü yapıyı temsil etmektedir. İnanç kabule içkindir. İnanç doğruluğu kabul edilendir, doğruluğu kanıtlanan değildir.

Tam anlamıyla inançlı olan bir insanla, söz konusu inandığı nesneyi yahut inanmakta olduğu varlığın mekanını tartışma konusu olarak ele almak çok olası bir durum değildir. Siyahın, kara bir ruha sahip olan cinleri kovmakta olduğunu kabul eden insanlar, bunun aksini çok zor kabul edebilecektir hatta böyle bir şey söz konusu olamayacaktır. İnanç içerisinde yıkılmazlıklar barındırmaktadır. İrmakların akarken kötülüğü ve kiri üzerinde barındırmamakta oluşu, onun cennete dair bir gösterge taşımakta olduğunu kanıtı olarak kabul edilmektedir. Temiz ve akış halinde olan ırmaklardan kötü ruhların korkarak uzaklaştığına inanılmaktadır. Güneş aydınlığı saçan bir nesnedir ve inanılanı yahut inanılanın temsilinin kendisinin göstereni olarak maddeler dünyasına temas etmektedir. İnançlar tek tanrılı dinler içerisinde konumlandıkları noktaların birçoğunu hatta daha da fazlasını çok tanrılı inanç kalıpları içerisinde almakta ve aktarmaktadırlar.

Güneş'i Tanrı atfeden birçok çok tanrılı inanç kalıbı, tek tanrılı din içerisinde Güneş'in peygamberin temsili olduğunu iddia ederken; çok tanrılı dinin taşıyıcısı yani göstereni olarak kendini bulur. Doğaya dair gelişmekte olan inançlar içerisinde, Gök Tanrı'dan dilenmekte olan dilekler tek tanrılı dinler içerisinde başka göstergelere bürünmektedirler. Güneş ısısı aracılığıyla erimeyen karlar, kış yaşanmaktayken lodosun gücüne ihtiyaç duymaktadır. İnsanlar çok tanrılı inanç içerisinde Gök Tanrı'ya kurbanlar vererek, onlara adaklar adayarak, göğe alevler yükseltmekteyken; tek tanrılı inanç içerisinde ateş yakılır, ilahiler söylenir ve Tanrı'dan karları eritmesi istenilerek mekanlar dahilinde tapınma gerekleri gerçekleştirilirdi. Mevsimin ve doğanın çalışma biçimi gereği şekillenmekte olan doğal olaylar hikayeleştirilerek; çağlar içerisindeki inançlar ve anlatılar içerisinde bırakılmaktadır. İnançlar da içerisinde nesnelere barındırarak, bu nesnelere son derece mühim ve çok fazla önemli kılan anlayışlar geliştirerek onları; yüce, ulu olarak imgeler ve sembollere aktarmaktadırlar.

İmge teorisi içerisinde varoluşun, yaşamın, sürecin kendisinin yaratım ve yaratıcılıkla

bağıntılı olarak şekillenmesi; hepsinin birbirine yansımaları, birbirini yansıtması ve ulu olanın yansısı ile ilişkindir.

“İmgeler, bir yandan insanın duyum mekanizması ve sinir sisteminin yapısı ve işleyiş tarzı bir yandan da toplumsal pratiğin gelişim düzeyi tarafından koşullanmış, içeriği yönünden ise, birincil olarak imgeleşmiş nesnel gerçek ile toplumsal ilişkiler ve egemen sınıf tarafından belirlenmiş, karmaşık bir süreç içinde meydana gelirler. Bu süreç, maddî olanın zihinsel olana dönüşmesi sürecidir.” (Buhr, M., Kosing, A., BFS s.206)

Maddi olan, zihinsel içeriğinden kendiliğine giydirebileceği inanç kalıplarını alarak; kendi maddi düzlemine zihin içeriğini dahil eder. Zihin içeriği, inanç bağıntılarının onu konumlandırmakta olduğu noktada yer edinerek; aktarım alanına dönüşü gerçekleştirir ve ortaya imge bağıntısını çıkarır. İmge ötekilerin zihinlerine de dokunarak, inancın kurallarını ve dogmalarını açık eder. Açık edilenler, kendiliğini gösteren olarak; inanç mekanlarında, kolektif belleğin paylaşım alanlarında izlenen konumunda bulur. Zihinsel duvarın ardındakiler açık edilen konumuna gelerek, mekanın zihnine temas ederler. Mekanın zihni artık inancın zihnini, ötekilerin zihin bağıntıları aracılığıyla kurgular. Kurgulanan zihin-mekan düzlemi, inancın bellekle konuşanı halini alır. Mekan salt yapı malzemeleriyle örüntülere boğulmakta olan bir sınır sıradanı olmaktan çıkar, zihnin konuşan bir imgesel düzlemi haline gelerek kendini gerçekleştirir. Mekan kendini gerçekleştirdiğinde, zihinsel edim; tasarlama eylemini kullanarak, paylaşılmakta olan düzlemi bilişsel yapının sonsuz alanına aktarır. Mekan inancın nişanesi kılığına bürünür. Sınırlarını zihnin belirlemekte olduğu, inancın temsil mekanı halini alarak maddeler dünyasına katılır. Mekan inancın konuşanı olarak yer edinmekten kaçamaz. Ve tasarlama edimi inanç kabuğunun içerisinde var olur yahut yeniden doğumun sebebiyetini açığa çıkartarak varoluşunu gerçekleştirir.

2.4. Mental Mekan

İnsanın sahip olduğu zihinsel yapının içerisinde yer alan kavramlar ve kavramların karşılık geldiği süreçler; süreçler içerisinde izlenen, süreçler içerisinde bulunulan yer mental mekan kavramını oluşturmaktadır. Mekan bulunulan yer olarak kabul edildiği takdirde, mental mekanda zihinsel olarak kaçınılmaz bir biçimde içerisinde bulunduğumuz mekanın ta kendisinin tasviri olmuş olacaktır. Mental mekan zihinsel süreçlerin varlık üzerinde yaratmış olduğu, akıl ve ruhunda paylaşımda bulunduğu; onların içerisinde yer aldığı mekan türünü tanımlar.

İnsanın kaçınılmaz olarak içinde bulunduğu, bulunduğu yerin aslından bağımsız bir biçimde; zihinsel süreçler içerisinde derinliklerinin fark edildiği inkar edilmesi mümkün olmayan kavramların açılımını sağlamaktadır. Mekan tutsaklığa sebebiyet verebileceği gibi özgürlüğe de açılmaya izin veren bir kavramdır. Mekan sınırları belirlerken, sınırların sınırlarının kaldırılmasında sağlayıcıdır. Düşünen bir varlık olarak insan, mekan yaklaşımları içerisinde de sınırlarını kaldırmalıdır. Sınırların

kaldırıldığı noktada, sınırsızlığın sunulduğu insan; kendisini kabul edilmişliklerle dolu ve aksi iddia edilemezlikler bulunan sınırından dışarıya atacak ve özgürleşecektir. Zihin bu noktada kendini açarak, özneye alan tanıyacaktır.

Sınır uçları özgürleşen insan, kendini çözmeye başladıkça; kendi zihnini de yorumlamaya yaklaşacaktır. İnsanların bilinç yapılarının düzeylerinde bulunan, bir şekilde yer etmiş bir imge, bir sembolik tasvir mutlaka ki birçok çözümü kendiliğinden ortaya dökcek bir kilit noktası olacaktır. Bilinçdışı yapının gizlenenlerinin kendini ortaya dökmeye başlaması zihnin bulunduğu mekanın çözülmesine katkıda bulunacaktır.

Köken yaklaşımlarla bakıldığında eskimiş, dönüşümsüz ve sığ mekan kavramından uzaklaşmak gerekmektedir. Mekan bir var olarak illaki bulunulan yer, sınırlandırılmış boşluk, işlev yüklenen ve işlev yüklenmesi gerekli olan düşünülmüş bir yer olmaktan çıkıp; bambaşka bir bakış açısıyla yorumlanabilir hale gelmelidir. Mekanın algılanmakta olan, kavranması gereken ve mutlak bir biçimde kavramlaştırılması kaçınılmaz olan bir algısal boşluk alanı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Mekan salt gözle görülebilenden daha ziyade ussal yetilerle algılanabilen, duyumsandığında yer eden yahut yer ettiği noktanın bir şekilde simgeselleştiği ve bu simgenin çözülmesinin bilişsel süreçler içerisinde önem teşkil ettiği bir alanlar bütünü, kendi içerisinde barındırmaktadır. Mekan zamanla birlikte dönüşebilen bir kavramdır ve zaman da kendi içerisinde dönüşmekte olan her şeyi evirir. Evrilen mekan bugün konuşulması gerekmekte olan biçimiyle, gündün güne dönüşüyor olan mekandır; salt durağan değildir. Mekan zihin süreçleri içinde yer eden bir kavram olduğu gibi maddi dünya üzerinde yer eden ve maddi dünya üzerindeyken de sabit kalsa dahi kavramsal dönüşüme kaçınılmaz olarak girecek olandır. Toplumsal gelişmeler, tarihin yaşantıladıkları, siyasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin mekan tasarımına yansımaları; zamanın mekana yansımalarını göz önüne sermektedir. Mekan toplum dahilinde üretilebilir olduğu gibi mekan zihinsel anlamda da bir üretilebilirlik sürecinin sahibidir.

Mekan kavramına, mekanın tabularına, mekanın yaratılan algısına eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşılmalıdır. Mekan salt dokunulabilir mi olmalıdır? Var olduğunu bildiğimiz zihinsel kavram mekanların, oluşumunun ve varlığının neden reddi gerekmektedir? Günümüzde bilimsel deneylerle, bilimsel çalışmalarla zihnin izlenmesi ve incelenmesi mümkün hale gelmekteyken neden zihinsel süreçlerin kendi içlerindeki mekanlarının reddedilmesine göz yummalıyız? Bilişsel süreçlerin incelenmesinin getirisi olarak ortaya başka bir boyutta çıkan mekan tekrar düşünülmelidir. Mekana dair felsefenin sorgulama sistemi ve eleştiri yöntemleriyle bir bakış açısı geliştirilmelidir evet, peki bu kendi başına yeterli midir? Dokunulmamış olan, dokunulmaktan korkulan süreçler içerisinde mekanın yeri nedir ve ne olmalıdır? Varlık olarak insan kendini inkar edemediği gibi zihin yapısının süreçlerini de inkar edemez. İnkâr etse dahi bu inkâr sonucun doğruluğunu ve yadsınamaz olan süreçleri karşılamayacaktır.

Düşünen bir varlık olan insanın düşünceden bağımsız bir biçimde kendini dışarıdaki dünyanın getirilerine yahut sunduklarına kaptırması, insanın varoluş nedenine ve insanın varoluş amacına şüphesiz ki hizmet etmiyor olacaktır. Halihazırda var olan, düşünülmüş ve sunulmuş kavram karşılıklarının kabul ediliyor olması, hatta ve hatta düşünülmeyen sunulmuş olan kavram karşılıklarının kabul ediliyor olması insanı varoluş amacından saptırmaktadır.

Mekanın idrak edilmesi, idrak edilmesi gereken mekanın oluşumunda kaçınılmaz olarak matematiğin yer aldığını bilmekteyiz. Mekan doğrusal düzenekler, eş karşılıkların sonsuz yönde yer değişimi ve bu değişenlerin eş yönlü sonsuz devinimi ile oluşmaktadır. Soyutlanarak kavramlara evrilmekte, kavramların ise matematik düzenekleri içerisinde ifade alanı bularak vücuda gelmesine sebebiyet vermekte olan, mekan tasarlama eylemi; varlığın zaman, mekan ve mantık ilişkilerini açıklar vaziyette yer edinmektedir. Mutlak mekan kavramı değişmez ve kanıtlanabilir biçimde ortada olan mekanı bize sağlamaktayken; mental mekan değişebilir zihnin özgürlük alanları içerisinde kalıplaştırılmış ancak kendini özgür bir ifade biçimine dönüştürmesi daha olası olan, kişiye özgü ve incelenmesi için psikanalize ve deneysel psikolojiye ihtiyaç duymakta olan bir biçimin tanımıdır.

Mental mekan insanın zihnine özgü bilinçdışı yer etmiş bileşenlerin, hafızada yer edinen imgelerin; sembolik imgeler halinde kendine alan açarak başka bir boyutta işlerlik kazanması sonucunda oluşmaktadır. Varlık olarak insan, mutlak mekan olan dünya üzerinde; öznel bir biçimde mental düzeyde mekanın varlığına da sahiptir. Bilinç yapıları yönetilebilen, okunabilen insan gelişmişlik düzeyleri ile birlikte kontrol edebildiği mekan düzeylerini de çoğaltmıştır. Belirli koordinatlar düzleminde varlık göstermekte olduğu kabul edilen mutlak mekan, bilinç düzeylerinde kabul edilen mental mekanların karşıtlığını daha doğrusu bir diğer eş birimini oluşturmaktadır.

Mekan içerisinde algılar gibi duylarda çok büyük bir önem teşkil etmektedir. Mekanı algılamak ancak odaklanmış olduğumuz noktayı duyumsarız. Duyular çalışır biçimdeyken ise algı mekanizmaları dahilinde insan; duyularını algılarının eşliğinde kullanmaktadır. Algı ve duyum mekanizmaları insan beyni tarafından kontrol edilmektedir. Algılar birincil derecede önem taşımaktadırlar ancak duyular algıların yardımcı aktaranlarıdır. Beyin yapısı içerisinde algılar sistemi organların çalışır halde olma biçimlerine göre algılaması gerekenleri sağlamaktadır. Zaman içerisinde duyular sistemine de yeni tanımlamalar getirilerek, görme, koklama, dokunma gibi duyularla içsel algılar ve mekanik algılar sistemlere bölünerek eklenmektedir.

Mental mekan zihin süreçleri içerisinde olagelen temsiller ile olağanlar dünyasında bulunanların hem bir arada hem de ayrılarak bir mekan algısı oluşturmalarıdır. Zihin ve gerçeklik arasında, bilişsel bir model olarak kendini göstermektedir. Bilişsel temsilin kavramsal etkilenim düzeylerini benzetme, yer değiştirme ve tekrardan var olma

olarak idealize edilmiş estetik değere dönüştürmektedir. Kavramlar birbirleri ile bir savaşa girmektedirler. Kavramlar birbirlerine, birbirlerinin kanıtı olarak sunulabilmektedirler. Birbirlerinin savı haline gelmekte olan kavramlar, zihin gerçeklik düzleminde daha iyi bir kavram için daha iyi bir teoriyi daha iyi bir kavrama atfederek açıklamaktadır. Kavramlar, kavramların ikameleri; zihin mekan doğrultusunda zamandan ayrışıp farklı bir zaman dilimine dokunarak, bir başka var haline dönüşür. Dönüşen kavram savını farklı bir boyutta ve farklı bir gerçeklik diliminde sunar hale gelir. İnsan zihninin tamamını oluşturan bilişsel yapı, düşüncenin derinliklerine psikanalitik ve bilişsel yöntemler aracılığıyla ulaşıldığında bambaşka bir kavramlar dünyasını karşımıza çıkartacaktır.

Bilinçaltı incelenmeye başlandığında içerisinde farklı odalar barındıran, farklı imgelerin bambaşka bir bakış açısında aslında gerçeklik dünyasına yansıdığını gösterecektir. Bastırılanların yüzeye çıkmasını beklemek, belki de salt gerçeklik maskesine inananların beklediği bir eylem haline gelmektedir. Bastırılanlar aslında kendini bizim simülasyon olduğunu ön gördüğümüz asıl gerçekliği barındırmakta olan, mental dünya içerisinde barındırmaktadır. Gerçekliğin ta kendisi olan bilinçaltı, mekanları içerisinde barındırmakta olduğumuz kuşkusuz doğruları ve kuşkusuz gerçekleri onlara ulaşıldığı an itibariyle sunmaktadır. Düşünce yöntemi ve düşünce yöntemlerinin kullanım biçimleri gerçeklik yoluyla çözülmeye gittiğinde bize gerçek dünyanın aslını sunuyor olacaktır. Psikolojiye dair kuramların birçoğu; psikanalitik kuramlar, bilişsel kuramlar gibi teorilerle açıklanmaya ve çözülmeye yardımcı olmaya dair uzun zamanlardan beri karşılık aramaya yönelmiş bulunmaktadır. Psikanalitik kuram ise içlerinde en çok çözülmeye yardımcı olanlardan biridir ve psikanalitik kuramın içerisinde barınmakta olan zihnin bilince dair yapılarının Freud tarafından çözülmesi id, ego ve süperego'nun çatışma ve baskılama biçimlerinin açıklanması insan zihninin bilinmesinde önemli bir yer edinmiş bulunmaktadır. Çatışma içerisinde birbiriyle etkileşimde bulunarak birbirini etkileyen süperego, ego ve id zihin süreçlerinde gerçeklik dünyası olarak adlandırmakta olduğumuz maddi dünyanın dışında bir varlık dünyası oluşturmaktadır ve bu üçlünün birbirini baskıladığı zamanlarda dahi ortaya yeni bir var attığı insanın inkar edilemez bir gerçekliğidir. İnsanın gerçek dünya içerisinde sergiliyor olduğu davranışlarının alt düzeylerine inildiğinde ve bu davranışların sebeplerinin mantıklı sebeplerle açıklanmasında psikanalizin önemi büyüktür. İnsanın kendini yaşam içerisinde öne çıkardığı yanları ve davranış biçimleri alt nedenlerle ego, süperego ve idin yarattığı gerilim ve etkileşimlere bağlı olarak şekillenmektedir. Bilinçaltında saklı bir biçimde yer etmiş olan saklı güdüler varlığın davranışının nedenlerini ve hangi olaylarda hangi davranış kalıplarının gözlemleniyor olduğunu göstermektedir.

İnsanı bilmek için zihinsel yapıyı bilmek gerekir. Zihinsel yapıyı bilmek için ise psikanalitik yaklaşımlar bilinmelidir. İnsan bilince sahip olduğu gibi bir de kolektif bilince sahip bir varlıktır. Kolektif bilince sahip olan insan koşulsuz olarak kolektif bilinçaltının da etkileniminden kaçamaz. Kolektif zihinsel süreçler devreye girdiğinde

ise kaçınılmaz olarak kitleler devreye girmektedir. Kitlelerin zihinsel süreçleri paylaşımları kitlelere tarih kronolojileri içerisinde ruhsal olarak yüklenmiş olan birtakım kavramlar ve kavramların açılımlarının bulunması kitleleri anlamak yerine kitleleri yönlendirmek olarak algılandığında ise tüm bu süreçlerin çalışma mekanizmaları değişiyor olacaktır.

Kullanım mekanizmaları değiştiği takdirde durumların ve mekanlarında suistimali söz konusu olabilmektedir. Kitlelere ait kolektif bilincin oluşturmuş olduğu mental mekan algıları, bireysel mental mekanlarından çıkarak kitlesel mekanizmaların mental mekan kavramlarına dokunur hale gelmektedirler. Kitleler ve kolektif bilinç düzeyleri mental mekanlar olarak incelenmeye başlandığı takdirde 25.kare suistimali devreye giriyor olacaktır. 25.kare suistimali kitlelere bir arada yahut öznel olarak sunulanların öznel üzerinde kolektif bilinç yapısına dokunarak onların ilkel güdülerini harekete geçiren kitlesel olarak sunulan bakıldığında kendini direkt olarak anlatmayan ve anlaşılmayan ancak bilinçaltı düzeyde ilkel güdülere dokunarak kitleyi yahut özneli harekete geçirmekte olan tekniğe verilen addır. Açlık, cinsellik, korunma gibi güdülere dokunmakta olan göstergeler tasarım ve mekanlarda kullanılıyor olduğunda kitlelerin zihinsel süreçlerinde bilinçaltı kalıplarını harekete geçirir ve kendini belli etmeden insanın özel olduğu varsayılan noktalarına dokunur bir konum alır. Bilinç ve bilinçaltı düzeylerin insan zihninde eklemlenmiş bir yapı oluşturduğu ötelenemez. İnsan için varlık olmak adına dahi duygu ve iradenin dışında mutlak bir gerçeklik söz konusu oluşturamamaktadır. An insanda şimdiki zamanın içinde bulunulan durum ile birlikte daha önce yaşadığı etkileşimler o etkileşimlerin düzeylerinin getirileriyle boyut kazanmaktadır.

Gerçeklik mental dünyanın dışında bulunmak için inancı gerektirmektedir. Gerçeklik inanılmadığı takdirde dönülen bir yer olamaz. İnanılmadığı takdirde yalnızca zihinsel dünyasında yaşayacak olan insan kurgu dünyayı reddederek kendini mental dünyanın varlığına teslim ettiğinde dünyanın kurgu düzeni bozulacaktır. İnanç güçlü olduğu takdirde dünya dönülebilir bir yerdir. Bu nedenledir ki inanç-bilinç ilişkisi gerçekliğin yapı taşı oluşturur. Bilinçaltı ona ulaşmaya çalışıldığı ölçüde kendisine ulaşmak için de inanca ihtiyaç duyduğu gibi kendisinden uzaklaşmak içinde bir başka inanç kalıbına ihtiyaç duyacaktır.

Mental mekanlar içerisinde zihin yapılarımızın oluşturduğu kalıpların, ötediğimiz düşüncelerin, zihnin yönetimine dair kurgulananların oluşturduğu alanı kapsamaktadır. İnsan bulunduğu mutlak mekandan ziyade mental mekan kavramına da sahip olan bir varlık olarak ikisinin temelinde bilinç ve bilinçaltı düzeylerle bağlı olan kavramları barındırmaktadır. Mutlak mekânın, gerçeklik dünyası üzerinde kaplamış olduğu alan bilişsel yetiler ve metodolojik süreçler içerisinde bir araya getirmekte olan insan mutlak mekandan da mental mekandan da yaklaşık düzeylerde etkilenmektedir. Duyu yoksunluklarına tabi tutulan insan bu yoksunlukların insana getirmiş olduğu fiziksel yahut mental çözülme ve ket vurmalarla birlikte başka bir algılanım ve duyulanım süreçleri içerisine girerek yoksunluk durumunu çözümler hale

gelecektir. Duyusal yoksunluk, duyular arası ayrışma yahut duyular arası iletişimin yer değiştirmesi gibi durumların kullanım biçimlenişi insanın algılarının yer değiştirmesi deneyler aracılığıyla incelenmektedir. Beyin yapısının özgür kalabildiği alanlar içerisinde ki hareketleri, beyin yapısının özgürlüğünden mahrum bırakıldığı takdirde insana sunduğu yetiler ve alanların sınırları incelenmektedir.

Tabu olarak görülmekte olanın başka bir biçime dönüşmesi korkuyu tetikleyecekken tehlikenin varlığını insana hissettirmektedir. Tabular kabullerden sıyrılarak çıkıp, çığnenenler haline geldiği takdirde sakınılması gerekmekte olan bir gerçeklik durumunu oluşturmaktadır. Tabunun karşısında durmakta olan insan haset edilen haline gelecektir. Tabu kendisini çığneyeni de başka bir tabuya dönüştürür. Zihin süreçlerini, mekan kavramıyla açıklarken de mekana dair var olan tavırları tabu olmaktan çıkartmak gerekirse tabu haline gelen mekan kavramlarını çığnemek gerekmektedir. Sakınılması gerekenin kendisini işaret eden tabunun yıkımı aşına olduğu varsayılanı yabancılaştırarak uzağa ötelere. Bilinç düzeyleri aracılığıyla tasarıma temas etme biçimlerine dair bir yöntem geliştirmek bu yöntemin ruhsal aritmetiğini de hissettirmek ve hissedilen algılananlar kümesinin toplamıyla kavramları yorumlamakta tasarıma dair yeni bir aşına olanın inşasını sağlayacaktır. Mental anlamda inceliyor olduğumuzda insanın bilişsel yapısı içerisinde bulunmakta olan korku, kaygı ve haz kavramları kaynaklarının çıkış noktalarını gösteriyor olacaktır.

Mekan kavramları içerisinde yer alan mekana dair fobik kaygılar incelenmelidir. Korkular mekana dair incelendiğinde agorafobi, klostrofobi, zenofobi, akrofobi ve niktrofobi gibi adlandırmalarla şemalandırılmaktadır. Agorafobi, mekan paylaşımları çerçevesinde kapalı mekanlara dair bilinçaltı düzeyde geliştirilmiş olan bir korku düzeyidir. Agorafobiye sahip olan insanlar buldukları mekanın kapalılık düzeyleriyle eş değer olarak mekanda nefes alma zorluğu ve tünel geçişi bulunmakta olan yollardan, sinema salonları, tiyatro gösteri merkezleri gibi yerlerden kaçınırlar. Mekanın kapalı olarak tasarlanmış olduğu tiyatro sahneleri, tünel gibi kullanım alanları agorafobi geliştirmiş insanın psikolojik evrelerinde; boğulma ve kaçışı, çıkışı yitirmiş olma hissini yaşatacaktır. Kaçışı yitiren insan maddi dünya üzerinde bağımsız bir biçimde yaşamdan vazgeçemeyeceği gibi bulunmuş olduğu mekana da zihin düzeyini uyarlayamadığından boğulma hissiyle karşı karşıya kalacaktır. Alan korkusu bilinçaltı düzeylerde, kaygı düzeneğini devreye sokarak kaygının etkileşim düzlemini ele geçirmesi ve korku yaratması ile meydana gelmektedir.

Bilişsel unsurlar, fizyolojik ve davranışsal unsurlar korku temelli bilinç bozukluklarının nedenlerini oluşturmaktadırlar. Bilişsel unsurlar, kişisel bilinçaltı düzeyden gelmekte olan sübjektif bir biçimde bilinçaltı kaynaklı sebeplere tabi olan unsurlar zincirini taşımaktadır. Kişi korktuğunu, kaçınılmaz bir sonun içerisinde düştüğünü beynin bilinçaltıyla hızlı bir biçimde etkileşim altında olduğu an korkuyu kendi sebeplerine dayandırarak alana karşı bir psikosomatik tepki geliştirmektedir. Bulunulan mekanın kişi üzerinde yaratmakta olduğu etkinin insanın yaşam

fonksiyonları üzerinde yaptığı etkinin bu biçimiyle de tezahür ettiğini görmekteyiz. Ruhsal olarak mekanın kavranışına dair bozukluk geliştirmekte olan insan bilinçaltında mekanın karşılık geldiği noktanın tehlike yaratacak özelliklere sahip olduğu fikrini geliştirir, bu fikrin gelişmesi ile beraber mekandan kaçış için mekana otomatik tepkiye dayalı bir yanıt geliştirilir. Kaygı nesnesi özelliği, kaygı duyulan mekana aktarılmak üzere saklanır ve mekana atfedilmekte olan kaygı nesnesi özelliğini mekan ile birleştirerek kendini mekanın kapalılığına, darlığına, açıklığına, doluluk ve boşluklarına adar .

Mekanın insanın bilişsel düzeylerinde yarattığı ilksel tepki daha sonra karşılaşılabilecek olan mekanların aynı yahut farklı noktalardan yakalanarak ilksel tepkinin zincirleme bir biçimde aktarım nesnelere olarak ekleneneceğinin de göstergelerini oluşturmaktadır. Mekan tasarlanırken istenilen şey neye ve ne için tasarlandığı konusu dahilinde, koşulsuz bir biçimde salt fonksiyondan ibaret bir kullanım alanı olmak dışında ruhsal düzen içerisinde mekanın algılanılmak istediği nesne işlevini de karşılayabilecektir.

Mekan korkuyu duyumsatan ve bu korkuyu duyumsatarak kendini kullanım nesnesinden sanat nesnesine aktaran bir alanın ta kendisini de teşkil edebilecektir. Mekanın sanat nesnesine aktarımı mekanın kullanım özelliklerinin çoğunlukla algılanan kalıplarından çıkıp olması gerektiği gibi bir bakış açısı kazanmasına sebebiyet verecektir.

Özne kendi benliğinin farkında olduğu takdirde kendini algılama özelliklerini tartabileceği, dürtü, güdü ve duygulanımlarının, duygulanımlarının karşısında sahip olmuş olduğu verilerin farkında olma düzeyini geliştirecek kendini algılama kavramının öze ulaşarak, kendini sonlandıran arama bellek sürecine geçişini yahut kendini sonlandıran arama sürecine geçmeyen belleğin kendini bulma ve bulunduğu benlik kavramlarını kullanarak süreç içerisinde kendini aktif etmesine, aktif ettiği durum içerisinde de edinilen bilginin sinir bilişsel bir bağ oluşturması aracılığıyla kullanımına izin verecektir.

Mekanda agorafobinin istemsiz bir biçimde yaratımı, mekanda agorafobinin bilinçli bir biçimde yaratımı yahut mekanda agorafobinin tamamıyla yok edilerek çözüme ulaşması durumları tasarımın hangi yönde ve hangi amaçla geliştiriliyor olduğu konusu içerisinde incelenmelidir. Mekan agorafobi problemi yaşamakta olan kullanıcılara daha güvenli bir alan yaratmak istemiyle tasarım sürecini geliştirebileceği gibi mekan agorafobinin varlığını vurgulamak adına birçok duyuşsal öğeden yararlanarak algılarla işbirliği içerisinde bir tasarım kaygısı etrafında şekillenerek kullanıcılara sunabilir.

Bilişsel yapı öğelerinin algı süreçleri ile senkronizasyon sağlaması kullanıcıların bilinçaltı düzeylerinin kullanım, algılama, duyum süreçleriyle kenetlenmesinin işleve dökümünü sağlamaktadır. Bilinçliliğin, bilinçaltı düzeylerle kenetlenimi fiziksel alan

içerisinde de özne-nesne kenetlenimini beraberinde getirmektedir. İşleyiş içerisinde duyum düzeyleri, duyumsandığı fark edilmeyenlerin oluşturmuş olduğu iletişim alanı içerisinde yeniden ve başka bir biçimde fark edilmeyenlerin açığa çıkmasını ve tasarlayan öznenin farkındalıklar alanına ilişkin çalışmalar yapıyor düzeyde olduğunu, kendini algılama teorisi içerisinde tasarlayan özneninde kendi yaratım eylemi sürecine başka bir algılama teorisi kattığını gösterir vaziyete gelmektedir. Süreç içerisinde düşünülenler, geliştirilmekte olan fikirler ve dürtülerin farklı biçimlerde açığa çıkması ise kullanılmadığında öylece orada kalmakla mükellef olan kendini sonlandıran arama sürecinin bellekte edindiği yeri göstermektedir. Alana dair geliştirilmekte olan bilinçaltı düzey tetikleyicisi sıkışmışlık hissi kesinlikle kullanılabilir bir duyum olarak tasarlanan mekana bile isteye adapte edilebilir bir kontrol kaybı sürecinin aslolan kontrolünün geliştirilebilirliğini gösterebilmektedir. Kaçış noktası var olduğu halde kaçış noktası kaybettirilen bir mekan bilinçaltı düzeyde farklı etkiler yaratarak kaçış noktası olduğu halde kaçış noktasının kaybının insana alan algılama kayıplarını gösteren birer deneyim mekanı haline gelebilmektedir.

Öyle ki gösterge olarak mekan gösterene ihtiyaç duyarken kendisine bir gösterilen aramaktadır. Mekan üç boyutlu bir imge olarak zihinde oluşan imgenin simgesini maddeler dünyası üzerinde gösteren bir alan haline gelecektir. Mekanın işlevi duyuların ve algıların oyunları içerisinde yer edenlerin birer göstergesi olabileceği gibi zihnin kendi içerisinde oluşturduğu deneyimler sonucunda kişinin yaşadığı kaygı ve fobileriyle yüzleşmesini sağlayacak bir tedavi alanı haline de getirilebilir. Mekanla dair yoğun duygulanım atıfları boşluk korkusu, doluluğun verdiği rahatsızlık, topofobi oluşumları mekanın nesne olarak imgesinin değiştirilmesi ile birlikte rahatsızlık boyutunu değiştirebilecektir. Kamu paylaşım alanlarında, kilise, tiyatro gibi alanlarda fobik kaygılar yaşamakta olan insanlar, bu alanların yükseklik birimlerinden, gotik yapı inşalarının kendini tarihi anlamda oldukça fazla göstermiş olduğu dönemden, kent yaşamına geçişin sağlandığı dönemlerde görülmeye başlanmıştır.

Yapıların ve iç mekanların anıt yapılar da dahil olmak üzere gücün ve iktidarın simgesi haline gelmiş olduğu dönem içerisinde mekanın anıt temsiliyeti bilinçaltı düzeyde fallusun simgelendiği düşey yapının yatay olan diğerlerinden ayrıldığı noktanın temsili olarak kendisine yer bulur. Agorafobi yapıların simgeleşme düzeyinde nitelikler taşıyor olduğu, şehir yaşamının kurulmaya başladığı Fransız Devrimi sonrası simgesel düzenin bilinçli kuruluşu dönemiyle beraber kendini göstermeye başlamış yapılanma biçiminin temsili olarak, yaşayan topluluk üzerinde de etkisini psikolojik anlamda göstermeye başlar. Yapı salt yapı olmaktan çıkarak bir biçimin anlam ifadesini politik ve bilişsel anlamda aktarmaya başlamaktadır. Agorafobi mekanın tehdit öğelerine sahip bileşenlerinin olduğu, bu tehdit öğelerinin yapının hissettirdiği psikolojik algı düzen alanı içerisinde yaratıcı yıkımın, yaratıcı yeniden düzenlenmesi ile birlikte vücut bulduğu değişimin psikolojik bileşeninin ilk örneği olarak yapı düzenlenmesinin ele alındığını gösteren süreçleri işaret etmektedir. Yaratıcı yıkma, yapıları olanın yıkımı ve yeniden inşa edilmesini gerektirmektedir. Meydanların inşa edilmesi şehirleşmenin ve toplu alanların kamusal paylaşım alanlarının düzen içerisinde kendine yer bulması

itibarıyla başlamış bulunmaktadır. İnsanın tarihsel süreç içerisinde aniden maruz kalmış olduğu mekana dair yeni deneyimler ve mekanın yüceliğinin, fallik sembollerin yapılanmaya yansması insanın bilinçaltı deneyimlerinin ani tanışıklıklarla birlikte korku geliştirmesine sebebiyet vermektedir.

Tehdit korkuyu, getirir ve agorafobi yaşayanlar boşluk doluluk mevhumlarını tehdiye dair bileşenler olarak algırlar. Yaratımı yıkım süreci ile yeniden inşa edilme potansiyeline sahip olan mekan, insan psikolojisini yönlendirmeye yarayan bir bileşen olarak kabul edildiği ve bunu yöntem kabul edip bu yönelimi insanlar üzerinde gösterdiğinden dolayı, bu etkiyi yıkıcı bir yaratım alanı olarak tasarlamaktan ziyade etkiyi yapıcı yönelim sürecine evirebilmektedir. Mekanın fallik sembol olarak inşa edilmesinin bilinçaltında sahip olunan kaybedilenin sahip olunamayacak olanın isteğinin bastırılması kendini bir biçimde gösteriyor olacaktır ve agorafobide kendini psikolojik bir düzleme oturtarak göstermektedir. Alışlagelmiş öğelerin dışsallaşarak bilinçaltı bileşenleri ile birlikte işleyişin içine dahil olan süreci kapsaması, süreç içerisinde aklın deneyiminin de dışlanmak yerine kabul edilmesi ve deneyim sürecinin de içine dahil olduğu bir yapının kapsamı altına alınması gerekmektedir. Bahsedilmekte olan anlayış tasarım süreci içerisine alınmış olduğu durumlarda sorunların yaratımı yerine sorunların çözümü olarak ele alınacak, sorunların bilinçli bir şekilde yaratıldığı noktalar bilinçaltının seçici bir biçimde dokunulanlarının temsili olmalıdır.

Sınırları içerisinde özgür bir biçimde kendisini ortaya koyabilmesi gerekmekte olan yer, bir kavram olarak ise kognitif dünyanın özgürleşmesi ve iyileşmesi kaygısını gütmelidir. Bastırılanlar, egonun dengeleyici olduğu durumlar ile beraber kendiliğinin öğelerini de taşımakta olan yaratıcı öznenin kendiliğinin, haz ilkesi ile birlikte çalıştığı mekanizmasının da çalışmasını sağlayacaktır. Mekanın algılanması gerekmekte olan gerçeklik düzeyi biçimlenme ve duyuşal deneyimler üzerinden şekillendirilmektedir. Kişilerin algı düzeyleri ile oynamak, algı düzeylerinin gereklerini düzenlemek, mekanın kişiye verecekleri ve mekanın kişiden alacaklarını otomatikleştirmekte olan eylemler üzerine aktarma durumunu anlatır. Biçimlendirilmiş duyum olarak adlandırabileceğimiz bu eylemin kullanıma geçmesi yaratıcı öznenin kendi yaratım düzeylerinin oluşumu ve kontrolü altındadır. Agorafobinin yönlendirilmesi, çözümlenmesi, çözümsüz bir biçimde kalması gibi durumların kesin bir tavır takınarak yapılanma düzeylerine aktarımı kullanılabilir inisiyatif altındadır. Paramnezilerin kontrol edilmesi veya kontrol dışı bırakılarak yine farklı bir biçimde kontrol altında tutuluyor olması da sürecin şekillenme biçiminde yapılan tercihler ve isteklere yönelik olarak gelişmektedir. Paramnezi, belleğin çarpıklık yaratımıdır. Paramnezi çarpıklık yaratır ve yaratılan çarpıklık sonucu belleğin işler mekanizması düzgün çalışmaz hale gelmektedir. Gerçeklik kavramı eş değerinde aynı mekanın ve aynı zaman eş değer bileşenlerinin var olduğunu kabul ederek çalışmaktadır. An içerisinde mekan zaman kavramı ile çarpışır, çarpışan mekan ve zaman kavramı ise başka bir düzeyde ki var olarak algılanır.

Nesnel gerçeklik içerisinde bulunan merkezi sinir sistemi düzeneğinin zihin içerisinde yer almakta olan gerçeklikte değişmesi, değişen sistemin psişik yansımalarının başka bir düzeyde yer almasına sebep olmaktadır. Başka bir düzeyde yer aldığına inanılan zaman mekan kavramı görsel yanılsamalar ve görsel algı mekanizmalarının insanlarda yaratmış olduğu noktalardan yakalanarak, bağlantıların karşılık geldiği noktaların belirgin nesnel dayanağını aramakta olan belleği şaşkırtmak ve olduğundan farklı bir noktada algılayan kişinin belleğini bu şaşkırtıcı durumun içine sokmak ve var olduğuna inanmayacağı başka bir nokta sunmakla yükümlüdür. Algı düzgün bir işlerlik mekanizması içerisinde çalıştığı takdirde varlık dışarıdakilerin görünüşünü bir bütün halinde tehditsiz ve tekin olarak algılar. Tekin olarak algılamakta olduğu mekanın nerede olduğuna dair karar mekanizmasını çalıştırması mümkün olmayan paramnezi vakası bütünüün imgesini yanlış duyumsar. Duyumlamanın zemini eş değer başka bir duyumlama düzeyi ile yer değiştirir yahut yer değiştirmiş olduğunu zannettiği bir yeni algı düzeyi duyumsar. Nesnel olana karşılık gelen bağlantılarını birbirinden koparmadığı halde bağlantıları farklı noktalar üzerinden karşılık bulmuş olan yönelimli algı düzeyleri zaman mekan algılarını da yönelimli bir biçim oluşturarak üretilen yansıma ile kavranabilen öz imge düzeyi oluşturulabilmektedir.

Öz imge düzeyi oluşturulmuş olduğunda algılanan nesnel gerçeklik algısı merkezi sinir sisteminin fonksiyonları da göz önüne alınarak yeni bir mekan varlık ilişkisi düzeyi kurgulamayı başardığında paramnezi vakalarının mekan algı düzeyleri anlaşılır bir biçim alabilecektir. Teorik anlamda bilebildiğimiz verilerin, sonuçlar ve sebeplerin bilişsel verileri ve mekan ilişkilerini ampirik bir biçimde de çözebileceğimiz kavramlar arası ilişkilerin bağıntıları, kavranma düzeyleri ile ilgili verilerin işlenimleri uyarınca proje geliştirme ve vakaların bilişsel düzeyler uyarınca mutlaklaştırılmadan süreçlerin birbiri ile ilişkili bir biçimde çözüme giden kavramlar ilişkisi kurmasına yarayacaktır.

Paramnezi sanrılar sisteminin içerisinde çıkagelen bir algı bozukluğu olarak nesnel birbiri ile yer değiştirdiği, kavramların birbiri karşılığına denk gelen ancak kavramın ta kendisinden olmaktan uzak başka bir biçim halini almış olduğu durumlar yaratmaktadır. Mekanın bir kopyasının da mekanın dışında başka bir mekan olarak bulunduğu iddiasını taşımakta olan mental bir mekan düzeneği içerisinde kendisine başka bir mekan oluşumu daha sağlamış olan paramnezi vakasına dair alternatif düzenekler içerisinde mental mekanların biçimlerinin gösterilebilir olduğu kurgular da yaratılarak alternatif zihinsel mekanları oluşturulabilir ruh otomatizmi kurgu mekan içerisinde deneyimlenir hale gelebilmektedir. Sürrealizminde bir nevi otomatizm yapısının sanrılar ile bir biçimlendiriliş düzeneği kurması ve sanata başka bir var olarak kendisini katması bu süreçlerin yansımalarının gösterenleridir.

Soyut alan içerisinde var olanların ötelenmiş oldukları karanlık yerlerden çıkması, kör noktalarının gösterenler dünyasının göstergeleri haline gelmesi, yüzleşme alanının mental mekan düzeneğinden çıkması, bilişsel bir oyun alanı oluşturması; mutlak keşfe izin veren yeni özgür alanın kurulmasını sağlayacaktır. Paramnezi mental olarak bir

boşluğun yerini başka bir boşluğun doldurmasından yahut bir doluluğun yerinin bir başka doluluğa aktarımından oluşmaktadır. Unutmanın bellekte yarattığı kaybın yerini hatırlama sirkülasyonu içerisinde, içeriğinden bağımsız bir yansıma ile hatırlama alanına çekebilmeye yarayacak olan nesnelere üretimi ile canlandırılabilir mekan bileşenleri ve nesne tasarımları bu boşluklara karşılık gelecek yeni varlıkların zeminini hazırlayacaktır. Mekanın süregelen karşılığının yerini bilişsel öğelerle beraber tamamlanmaya bırakması, tamamlanma arzusunun düzeylerinin gereksinim duyulan bir parçasını karşılamaktadır.

Tamamlanmak, parçaların ayrışıp daha sonra bulunan öteki koşul ve ötekinin kullanım alanlarının saptanmasının başlangıcından ya da sonundan ibarettir. Fobi olarak gelişen kapalı alan kaygısı yönelimlerinden biri olan klostrofobi incelenirken ise yarattığı darlık, sıkışmışlık ve karanlıkta kalma hissiyatı duyumsanan alanın olduğundan daha tekinsiz algılanmasına, tekinsiz olarak algılananın ise duyum sürecinin yanlış aktive olmasına neden olacaktır. Haz ilkesinin çalışması için çıkılması gerekmekte olan güvenli alanda kendi içinde kişinin hissiyatına yönelik bir güvenlik sahibi olmayı gerektirecektir. Gerçeklik dünyasına soyut kavramlar dünyasından ayrılarak tezahür edemeyecek kadar zıddı ve imkansız yaratmakta olan karşıt hazlar ve karşıt gerçeklikler tekrar eder biçimde yeni bir özdeşlik yaratacaktır.

Bilinçaltı karanlıkta kalmış olan, karanlıkta kalmasına izin verilmiş olanların oluşturduğu bir alandır. Karanlıkta kalan bu alan içerisinde baskın hale geçmekte olan söylem hangi söylemin karşılığına eşdeğer geliyor ise o söylem yüzeye çıkan olacaktır. Çözümün saptanması, korkunun saptanması ile sona yönelik bir tavra bürünmektedir. Bilinçaltında yalıtılmış olan duyular, duyular ve deneyimlerin kendini hazın oluşturacağı var olma duygusuna teslimiyet duyarak bir sonraki aşamaya bırakır ise meseleler oldukları yerden ayrılarak histerinin evrensel boyutuna ulaşacaktır. Anlama faaliyet aracılığıyla kavrama yetisi gerçekleşmektedir ve kavrama duygusu analiz etme eyleminin gerçekleşmesi için birincil koşuldur. Analiz kavrama yetisinin mekanizma olarak çalışması sonucunda ayrışır, düzenlenir ve uyarı etkileşim düzeylerinin dayanak noktasını oluşturarak olgunun saptanması için sistemli bir bilgi inceleme düzeneğini oluşturur.

Bilgi inceleme düzeneği kaygı, korku, duygulanımlarının haz ve gerçeklik ilkesinin kendini gerçekleştirme aşamalarında varlığını göstermektedir. Tamamlanması gereken sorunun çözüm aşamaları kendi içerisinde fenomen varlık etkileşimi yaratırken ortaya yeni bir var koyacaktır. Ortaya koyulmakta olan var, sistem içerisinde yer alan düzeneğin parçalarının sentezi haline gelecektir. Bilinçli kalmayan şeyler bilinçaltına itilerek etkisiz konuma geçirilmek istenirken aslen daha büyük bir alan kaplayarak daha zor çözülecek bir bağıntı oluşturacak daha sonra onların bu çözümsüz bağıntısı içerisinden kopuş yaşayarak tekrar bilince gelmesi zorlaşacaktır. Bilinçli kalmayan, yüzeyin aşağısında kalmaya yüz tutmuş bu nesne ve duyular unutulmuşları adını alacak, unutulmuşlar ise hatırlanması gerekenler düzeneği içerisinde korku kaygı düzeylerinin sebeplerini açık edecektir. Bulunulan yerden uzaklaşma,

bulunulan yerin paylaşılması ve bunun gibi öznenin bulunulan yer ile ilgili yaşadığı ve yaşamaktan çekindiği çeşitli kaygıların özneye tuzak kurması ve tuzağın yerini dahi fark ettirmemesi, geriye çekilme yaşatacak ve özneyi bilinçli kalmayan alandakilere hapsedecektir.

Özne devinimsel bir karşı koyum düzeyine geçecek ve yaşamakta olduğu korkunun, büyük yer edinmiş nesnelere kendini geriye çekerek unutulmuş nesnelere bilinçdışı itilmesine göz yumacaktır. Öznenin kendi kontrolünü bırakıp bilincin kontrolünü kendi yönetim mekanizmasına devretmesiyle başlayan bu süreç, bastırma güdüsünün gücünü fallustan olarak iktidarın öznedeki değil öznedeki var olan ancak öznenin varlığı dışında bir şey de olduğunu gözler önüne serer. Ruhsal mekanizma birçok yetki karar merkezi ve birçok sistemin kendi içerisinde kurulduğu ve her birinin etkileşim içinde olduğu bir itim kaçış sirkülasyonundan oluşmaktadır. Mekanizma içerisinde itim ve kaçış güdülerinin insanı baskıladığı noktalarda insan kendinden uzaklaşmakta olan bir varlık haline gelmekteyken, içerisinde yaşadığı maddi dünyanın parçalarını da ruhsal yaşam alanından öteleyer. İtkinin bu yönde çalışması insanlar üzerinde fobi-alan kurgularını ve fobi-alan bozukluklarını beraberinde getirmekteyken, bahsi geçen bozuklukların kendi içerisinde kalmaya devam etmesinden mekan insan etkileşimi ile bir arada çözümün kendisini oluşturması gerekmektedir. Karanlıktan korkan bir insan karanlığa karşı fobi geliştirmekteyken bu fobinin karanlıktan kaynaklandığını değil de ışıksızlıktan kaynaklandığını duyumsuyor ve anlıyor olmamız gerekmektedir.

Özne psikolojik süreçler içerisinde ilk mekan olarak algıladığı anne rahminin içerisinde bulunduğu güvenli, beslenmeye yönelik ihtiyaçlarının karşılanmış olduğu bir alan olarak benimser. Güvenli alanı anne rahmi olarak benimsemekte olan özne çoğu zaman dünyaya gelirken geçtiği aşamaları unutmaktadır. Özne bu aşamalar içerisinde kopuşun gerçekleşmekte olduğu dönemde güvensiz ve kaygılı bir duygulanım içerisine girerse, özne de kaygıya dayalı fobik bozuklukların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. İlksel mekan olan anne rahmi kopuşa izin veremeyen insan psikolojisinin bir ayrışması olarak pek tabii bozukluklar sergileyecektir. Kendisinin birinin bir parçası olduğunu bilen özne, kendini parçadan ayrı bir alana tekinsize aktarmak istemeyecektir. Kendini tekinsiz attığı alan içerisinde göremeyen ve görmek dahi istemeyen özne kopuş için önce anneyi suçlayacaktır.

Aşamaların bu biçimde ilerlediğini düşünecek olursak, tekinsiz alan içerisinde özne yabancı kavramını geliştirecektir. Yabancı kavramı özne için tehdit arz edecek, özne kendini yabancı olandan sakınacaktır. Çünkü öznenin artık sonsuz güvenli alanı tekrar elde etmesi mümkün olmayan kontrol dışı bir hale gelecektir. Özne yabancıları tekinsiz bulunduğu noktada yabancı attığı her nesne ve her bir diğer özneye karşı sonsuz kaygı bozukluğu bağıntısı kuracaktır. Kaygı bozukluğu bağıntıları diğer özneleri yabancı atfetmeye yönelik çalışmaya başladığında zenofobi gelişecektir. Zenofobi öznenin bilincinde geliştirdiği bir mükemmel özne yani yüce olanın dışında

kalanların tehdit arz etmesi, tekinsiz olduğu düşünölen ötekilerin ise yüce olanların dışındakiler olarak atfedilmesinden kaynaklı düşmanlık yahut korkuyu ifade eder. Yabancı olan, yüce olanın dışındaki daima tekinsizdir güven teşkil etmez. Özne ise tekinsiz alan içerisinde kendini yaşam fonksiyonlarını sürdüremeyecek noktalara dahi sürükleyebilmektedir. Özne kendi içerisinde barındırmakta olduğu öteki olarak adlandırdıklarının korkusunu anlamamışken kendi bilincinin ve özünün temelini anlayamayacaktır. Zenofobi mekanın içerisinde bulunan yabancıların tehdit olarak algılanmasına sebep olmaktadır, özne kendini mekan üzerinde gerçekleştirebilmek için tek başına olmayı arzular. Özne tek başına var olduğunu düşündüğü alandan koparak yabancılarında o alana sahip olduğu gerçeğini kabul etmek durumunda bırakılır. Zenofobi geliştirmekte olan birey tekinsiz alan içerisinde varlığını ikame edemeyecek düzeylere geleceği için korku düşmanlığa evrilererek kendini değiştirir hale gelebilir.

Kognitif çözümlere gidilmesi gerekmekte olan bozukluk biçimleri çevresinin içerisinde olduğu mekanın kabule geçmeye başlasa dahi oradan da uzaklaşacak ve uzaklaştığı alan içerisinde yabancıları daha fazla tehdit olarak görmeye başladığı takdirde kaygı korkuya, korku düşmanlığa evrilecektir. Öteki insanlarla ilgili geliştirilmiş olan zenofobi korkudan, düşmanlığa evrilererek bir tepki halinde kendini göstermeye başlar ve mekanın dışına taşar ise ikame anlam olarak var olan fallus imgesi bilinçaltından çıkararak iktidara geçmek isteyecek, içerisinde bulunduğu alanı tekin kılmak amacını güderek fallusun iktidar dürtüsünü basit ve geçerli bir sebep olarak kullanarak tehditkar olan kendisi haline gelecektir. Zenofobi geliştirmeden başlayan, kopuş sürecinin tekinsiz tamamlanması mekan paylaşım istencinin yokluğunu ve istencin edimsiz bir yapıdan uzaklaşarak kendini fiile dökme istenciyle sonuçlanacaktır.

Kopuşun sağlıklı yaşanmaması ve iktidar dürtüsü içerisindeki fallus imgesinin tetiklenmesi ile birlikte zenofobi zararlı bir biçime dönüşebilir. Zararlı bir biçim almadan, mekanın paylaşımının yabancı bir diğeri ile paylaşım alanı olduğu gerçeğinin kabule geçilmesine yönelik çalışmak gereklidir. Mental anlamda incelemekte olduğumuz mekanın zenofobi geliştirilmiş düzeyinde kendinden bir başkasına orada yer yoktur. Kendinden başkası öznenin mekan içerisindeki tehdidini oluşturur. Mekan içerisinde tehdit barındığında özne mekandan bağımsız bir değişken biçimini almaktadır. Mekandan bağımsız bir değişken haline gelmekte olan özne kendini mekandan dışlar. Mekan ise dışlanma duygusunu yaratıcı eylem düzeyinde bilinçli bir biçimde yüklememizin dışında öznenin kendisine dışlanma etkisi hissettirdiğinde asloian aidiyetin temsili olmaktan çıkararak anlamını yitirecektir. Sarsıntılı bir etki yaratma güdüsü ile yola çıkıldığı takdirde sarsıntılı olan, doğru bir biçimlendirmeyi getirecektir. Sarsıcı olan yaratma eyleminin dışında kendine yer bulduğunda ruhsal olarak biçimlendirilene özgü olanın yarattığı ağır etki özne üzerinde istemediğimiz bir tesir gösterebilmektedir.

Yabancı kelimesinin karşılığı olan xenos ve korku kelimesini karşılamakta olan

phobos; ötekine karşı geliştirilmiş olan korkunun, kavram tanımını aktarmaktadır. Ötekine karşıt biçimde geliştirilen fobi mekanların kültürel karşılıklarının, söz konusu mekanı kullanmakta olan kültürel toplulukların öteki olarak görüldüğünü bildiği lakin kendini gerçeklik düzeni içerisinde de olsa gerçeklikten kurgu algı biçimleri aracılığıyla dışlamaya yaramaktadır. Kurgu alan mekanizması içerisinde gerçeklik düzeninden dışlanan özne kendini korku duyum gerçekleştirilmeye yönelik bir davranış kalıbına sokacaktır. Kendini korku duyum davranış kalıbına sokmuş olan özne dışlanan konumundan kültürel mekan içerisinde diğerlerini dışlayan konumuna itecektir.

İtke düzeniği oluşturan özne kendini dışlarken, salt kendine özgü bir mekan oluşturma kaygısı içerisinde düşecektir. Mekanın özneye özgü oluşu, mekana dışarıdan tezahür edenlerin tamamının dışlanacağını gösterir. Dışarıdan gelen ötekilerin, öznenin tekil varlığı olan mekana dair yaklaşması özne tarafından reddedilecektir. Algının düzey gelişimlerini kullanarak oluşturulan mekan gerçeklik içerisinde kendisine yer etmek niyetinde olsa dahi gerçeklikten uzak bir tutum ve algı düzeyinin oluşmasına sebep olacaktır. Gerçeklik düzeni içerisinde uzaklaşan zenofobik kaygı, öznel mekanını kendini dışlayarak yüce mekan kavramına sahip olacaktır. Yüce mekan kavramına sahip olan zenofobik özne tutucu karakterlerin biçimlendirdiği mekanlardan uzaklaştığı sanısına kapılırken kendini tutucu bir alan içerisinde bulacaktır. Zenofobinin biçimlere yönelik farklı bir yaklaşım geliştirmesi de söz konusu olabilmektedir. Zenofobik özne, biçimlerin farklı şekil almalarını tehdit olarak algılayabilmektedir. Örneğin biçimlenen nesne yahut mekan alışılmış olanın dışında bir görünüme sahipse, sürekli o işlevde olan belli bir malzeme türüne bağlıysa alışılmış olanlar dışındaki biçime dair tüm öğeleri reddeder. Farklı olanın, değişik bir biçimde şekil alanın karşısında olan zenofobik özne figürlerinde bağdaşmış olduğu öğeleri kabul eder ve özne için aksi söz konusu olamaz.

Değişken olan kaygı yaratır. Değişken olanda değişik olanda kabul edilen standartların ölçütleri dışındaki her şey sarsıcı öge olarak algılanmaktadır. Zenofobi geliştiren özne sıradan olanın hazzını, sıra dışı olanın hazzına tercih etmektedir. İçgüdülerin etkilenim düzeyleri kabul edilebilir ölçüler içerisinde çalışmakta olan, öznenin libidosunun dışsal olan olarak adlandırmakta olduğu öteki nesneye yönelimini sınırlamaktadır. Özne farklı olanı bilinçaltı düzeyde taşıdığını bilmesine rağmen karşıtların yeni bir varlık alanında kendini ifade etmesine izin vermez. Bene takılı kalmakta olan özne ön bilinç içerisinde yer alanların parçalarını ayrıştırmadan kabul ederek kendini takılı kaldığı tekin alanda perdelemeye devam eder. Karşıkoymun perde düzeniğinden kurtulması için ipnotizma da kullanılabilir. Hazzın ulaşmak düşüncesi, hazzın geri itimini sağlamakta olan bir işlerlik kazanmaktadır. Hazzın geri itimini sağlayan ona ulaşma düşü, ondan uzak durmayı ve onu dışlanan olarak kendinden başka bir yerde bırakmayı da gerektirmektedir. Dışlamak için dahi diğerinin öteki olması pozisyonuna yani diğerinin bilinmez olsa dahi bilinmek zorunda olduğu bir konuma ihtiyaç duyar. Farklı olarak biçimlenenin, düpedüz biçimlendiği alanın dışında kaldığını kabul ederek nihai olana yaklaşması onun içine katılmasa da kabule geçtiği başka bir tersine

dönüştürme kavramının varlığını da özne bilincine katar ve onu yükseltir.

Kendiliği ve ötekiyle itim mekanizmasına rağmen aktarımın içerisinde yer alması benliğinde varoluşunu şekillendirecektir. Mekanın üç boyutlu algılanma biçimi içerisinde algı düzeylerini etkilemekte olan ve mekanın kendisini oluşturmakta olan renk, doku, en, boy, yükseklik gibi mekanizmaların değişenleri ile ilgili yapılan yaratıcı eylemler düzeneklerin değişmesi ile farklı anlamlar ve farklı anlam düzeyleri oluşturabilmektedir. Bilinçaltı düzeyde yer alan çatışmaların sonucu ortaya çıkmakta olan fobi nesnelere tekinsiz olarak addedilmesi ile kendini kaçınılan kılığına sokmaktadır. Korkunun aktarıldığı nesne ile bilinç düzeyine çıkartılmadan yaşanan karşılaşma anı özne üzerinde öyle bir tehdit alanı yaratmaktadır ki özne farkında olmadan bilinç düzeyini durdurabilir hale dahi gelmektedir. İçgüdüsel manada meydana gelen kaçınma durumu koşutsuz bir biçimde özne üzerinde kendi varlığını göstermektedir. İçgüdülerin tetiklediği kişinin istencinin dışında karşılaşmış olduğu durum olması gerekenlerin öznenin bağımsız bir şekilde geliştiği ve kontrolsüz bir tehdit mekanizmasının çalışıyor olduğunu bilince sinyal olarak göndermektedir.

Özne üzerinde görülen kaçınma ön uyarı sistemi içerisinde kendisine yer bulamaz ise özne istenç dışı eylemlerde bulunmaya başlayacaktır. Korku nesnesinin alışılmışlık dışı bir gösteren olması nesnenin bu uyumlanma süreci içerisinde onu tehditkar olarak algılaması gerçeğini değiştirmeyecektir. Tehditkar olan ışıksızlık olabileceği gibi tehditkarın kendisi var olan insanı düzeylerin boyutlarından daha fazlasını taşımakta olan yükseklikleri insanın algı alanının dışında kalan -ki her algı alan düzlemi her insan için değişken olabilecektir. Algı alan düzeyi subjektif değişkenlere sahip olan bir varlık olarak insan kendi bilinç düzeyinde tekinsiz olanla eşleştirmiş olduğu duygu durum nesnesi her ne ise onu tekinli algılananlar düzeyine indirgeyebilecektir.

Tasarım kendi içerisinde yaratmak istediği algı boyutlarını kullanarak ve onları geliştirerek, nesnelere algılanmakta olduğu durum, süreç ve konumların özne ile kavuşumunda yaratmak istediği hisse dair nesneye giydirdiği ögeyi kullanmanın yöntemlerini kendi içerisinde barındırmaktadır ve bunları geliştirmelidir. Akrofobik nitelikler göstermekte olan insan bilinçaltında kendinin özne değil nesne olduğu duygu durumunu geliştirmiş olabilmektedir. Kendini özne olma konumundan bir nesne olma konuma sokmuş olan insan, kopuş sürecinde bozukluk yaşamış olabilmektedir. Kendini halen rahmin ayrılmaz bir parçası olarak görmekte olduğu gerçeği bir özne olarak karar verme ve algılama yetilerinin fizyolojik bakımdan yeterli olsa dahi bilişsel öğelerinin ket vurmuş olduğu durumlar bakımından yeterince güvenli ve kendiliği gelişmiş bir birey olduğu gerçeğini reddederek muhtaç olan konumunda kendine yer edinmektedir. Özne olma aşamasını sorunsuz atlatamamış olan nesne olarak insan geriye kalanların maddeler dünyası üzerinde onun ezici büyükleri olduğunu, onun olayların gelişimini kontrol edemeyecek ve dikkatli davranamayacak bir salt nesne olduğunu yani itilen, ötelenen, küçük olan olduğunu ona hissettirmekte olanlardan kaçınır.

Kaçınma tekinsizden kaynaklanır. Tekinsiz ise korkuyu sahneye iter. Korku sahneye çıktığında ise akış durur. Karar mekanizması korkunun eline geçtiği takdirde insan özne olmaktan çıkmış salt nesnedir. Psikanalitik kavramlar içerisinde Freud'un kurmuş ve geliştirmiş olduğu teoriyi daimi bir kabul edilen olarak almış olduğumuz çalışma içerisinde fallik sembollerin kapladığı alan ve fallus imgesinin insan psikolojisinde aldığı yerin söz konusu önemi burada tekrar karşımıza çıkmaktadır. Kendini iktidarsız ve güç yoksunu olarak hissetmekte olan insan, kendiliğinin dışında kalanların birer büyük fallik sembol olarak yer aldığı maddeler dünyasında kendini dışsallaştırılmış nesne olarak hissedecektir. Özne fallik imgeler taşımakta olan kendinin ezici büyüklüğünde yeryüzünde yer alan yapılardan, mekanlardan, tasvirlerden yahut kendi yetilerinin dışında insana özgü olmayan özellikler atfedilen mekanik nesnelere kaçınarak korku geliştirmektedir. Akrofobi geliştirmekte olan insan kati suretle yüksek yapıların boşluklara bakan alanlarının yeryüzünün varlık sahasından daha yukarıda yer almasını tehdit dışı bir unsur olarak algılayamayacaktır. Böyle bir algı geliştiremeyeceği gibi yüksek yapılar arasında yer almaktan da korku duyacaktır.

İnsan zekası ve bunun kullanımı süreçlerinin mekanik çözümleriyle gelişen uçak gibi araçlara insan üstü vasıflar yüklendiği için bu araçların kullanımları ve kullanım alanı içerisinde maddeler dünyasında edinmiş olduğu yer onu korkutacaktır. Maddeler dünyası içerisinde insana özgü olmayan yetilerin yüklenmiş olduğu mekanik araçlar ve mekanik araç mekanlarının kullanımı akrofobik insanın bilinçaltı düzeyinin kabul edilemez bir tekinsiz bölgesini oluşturmaktadır. Gerçekliği kabul edilemez olarak görülen yükseklik üzerinde kendine yer edinmiş mekanik alan ifadesi olarak uçak, insanı insani varlığından uzak olsa da ondan güçlü olan olarak nesneleştirdiği için kontrolün onun bilindik alanından çıktığını hissettirmektedir. Korkunun kontrolden çıkmış olması gibi korkunun kontrolünde kendi alışık varlık düzeni içerisinde çıkması öznenin nesneye indirildiği gerçeği ile ön uyarı sistemini de kendine dahil ederek bir eklemleme gerçekleştirmektedir. Kendiliğinin dışarısında işleyen bir mekanizma ona hükmeden konumuna geçtiği için nesneleşen özneye korku vermektedir. Akrofobinin evrime dayalı bir biçimi içerisinde görülmektedir ki 1960larda yapılmış olan bir deneyde aralarına cam panel yerleştirilmekte olan anne ve bebek aralarında bulunmakta olan cam panel üzerinden anneleri onları yukarıya çağırıyor olmalarına rağmen geçmemişler ve bunu reddetmişlerdir.

Evrime dayalı olarak gelişen insanın birincil ihtiyacı olan hayatta kalma güdüsü yükseklik biriminin hayati tehlike arz ettiği boyutlarda tedirginlik yaratmakta olan his durum tepkisi haline de gelmiş bulunmaktadır. Haliyle tüm fobi kaynaklı kaygı bozuklukları temelinde insani güdülerini barındırmakta olsa da insani bir gerçeklik vardır ki varlık olarak insan mutlak bir zihin süreç mekanizması taşımaktadır ve bu mekanizma durum ve duyguları tetikler, iteler, güdülerin çalışması esnasında ise onları mutlaka ki harekete geçiren bir itki sistem geliştirir.

Korkuların çözümlenir hale gelmesi, korkuların bu mekanların asıl olan tekin yanı sıra

yüzleşmesi için yaratıcılık düzeyi kullanılarak duygu ve durumlar, mekan ve nesnelere ile çözümlenmelidir. Duruma bağlı ve nesnelere bağlı fobiler mutlaka ki bunların deneyimlere dönüştürüldüğü alanlar içerisinde tedavi edilebilirler ve bunun yöntemlerinin, aktarım nesnelere çeşitlenmelerini ve aktarıldıkları alanların yanırlamalarını bilinç düzeyleri incelenerek deneyimleyebilirler. Korku geliştirilen davranış biçimleri çoğunlukla ya da büyük bir kısmı öğrenilmiş ve etkilerin gelişim düzeylerini içerisinde farklı işaretlenmiş alanlarını oluşturmada oldukları için yanlış eşleştirmelerden arınabilirler ve bunların nesnelere ile yer değişimi sağlanabilir duruma getirilebilir. Kişi yükseklik değişimi yaşadığında istenç dışı vücut denge değişimi yaşamaktadır. İstenç dışı denge değişimi yaşayan özne korkusunu adapte edeceği başka bir düzey bulduğunda korkuyu kendine adapte etmekten vazgeçecektir.

Sistemik duyarsızlaştırma yükseklik ve benzeri konumlanma oran orantıya dair kendini nesneleştirme sürecine dahil eden insanlara uygulanabilmekteyken, sanal gerçeklik alanları oluşturularak sistemli maruz bırakmaya yönelim sağlanarak tepkisel davranış kalıpları olduğundan daha azına indirgenebilmektedir.

Mekanın zihinsel imgeleme ile birlikte çalışabildiği psikolojik çözümlerin daha etkin bir biçimde mekanı canlandırdığı mekanın içerisinde olduğunda yaşamış olacağı hissi yalnızca imgeleme yöntemi ile canlandırmaktan çıkıp mekanın kendi içerisinde sanal bir gerçeklik düzeneği içerisinde vakaya sunulduğu ve orada olduğunu yaşantıladığı bir alanda yaratabilmektedir. Sanal gerçeklik aracılığı ile bireyin içerisinde bulunduğu alanın yanırlıldığı, oluşagelen bu alanın yanılsamaya maruz bırakıldığı ve kişinin olmadığı bir alanın içerisinde bulunmaya terkedilerek korku duyduğu mekanın simülasyonuna sistemik maruz bırakma yöntemi ile birlikte işleyişe koyulduğu bir psikoloji yöntemi kullanılmaktadır. Biçimsel anlamda rahatsız olduğu nesne özellikleriyle yüzleşmekte olan insan, biçimin kendisine maruz kaldıkça edilgen pozisyonda bir tepki şeması geliştirecektir.

Duyuları yanırlılan özne, eş zamanlı olarak fiziken sanal manada içerisinde bulunduğu mental mekan simülasyonuna dair mekana ait olan uyaranlara maruz bırakılır. Mekana dair uyaranlara maruz kalan özne gözlemlenir. Öznenin gözlemlendiğinde simülasyonun zamanlamasına eş değer mekan içerisinde bulunduğu alan, maruz kaldığı ışıklılık düzeyi, iniş çıkış alanları birer saptanan haline gelir. Ses, koku, dokunma gibi duyularının etkilerinin de verilebilmekte olduğu mental mekan simülasyon alanlarının yaratımı ve kullanımı uyarım düzeyleri ile duyuya dair geri bildirimler alınabilmektedir. Psikoz ve bozukluklar incelemeye alındığı durumlarda birçok mekansal bileşenin vakaların yaşama dair güdülerini şekillendirmekte olduğu görülmektedir. Agorafobi, sosyal bozukluklar ve özgül fobiler içerisinde yer almakta olan birçok duygu durum bileşeni maruz kalma ile birlikte düşünce kayıtlarına ulaşma yaklaşımları ile çözüm sürecine dair çalışmalar elde edilebilmektedir.

Yaşanılan dönem içerisinde maruz kaldığı öğeler haddinden fazla duyuyu harekete geçirmekte ve etkilemekte olduğundan dolayı uyumsuz bileşenlerin etkilerinin ve

tekinsiz ögelerinin yer ettiği alanlar oldukça fazla yer işgal etmektedir. Mekanın eskiye nazaran işlev ve uyarılarının çoğalması, sosyal alan paylaşımlarının artmış olduğu ve bu alanlar içerisinde ses, koku, dokunma gibi ögelerin rahatlıkla yönetilebildiği duygu işlenim durumları içerisinde kendini bulan özne çoğu zaman neyi neden yaptığını ve hangi fobik tepkiyi nerede neye maruz kaldığını bilmeden geliştirmektedir. Maruz kaldığı alanların bilinç düzeyine yönelik saldırılarının artmış olduğu toplumsal yaşam mekanizması içerisinde özne kendinden başka biçimlerin ilgisine yönelir hale geldiğinden, kendi içe dönüşünde yer etmekte olan dışsal nesnelere nerede neye sebep olduğunu bilemez ve anlayamaz hale gelmiştir. Edilgin olan özne bulunduğu yerden başka bir düzeye etken özne aracılığıyla adapte olacaktır.

Zihin işleyiş mekanizmaları kontrol altında tutulmaktayken, içe dönük tepkimelerini fiziksel olarak da gözlemlenen olduğu bu durumda özne pratik alan işleyişine maruz kalacaktır. Daha önce içerisinde olmuş olduğu anın tekrarını simülasyon ile sistematik tekrara maruz bırakılarak deneyimlerken kaygı bozukluğu yaratacak olan simülasyon mekan doğru ve kaygıyı arttırıcı bir biçimde tasarlanmış olmalıdır. Tasarlanmış olan benzetim mekan anksiyete düzeylerini arttırarak düzenlenmemiş ve biçime dayalı nesnelere öznenin kaygılı bilinçaltı bileşenlerine dokunamadığı bir düzlem içerisinde kalmışsa buna dair yapılmış olan çalışma başarısız bir konuma düşecektir. Özne simülasyon aracılığıyla mekanın içerisine girmiş olduğu an itibarıyla kendisini mekanın içerisinde bulan bir özne olma konumu dışında pasif izleyici olma konumundan çıkmalıdır. Özne istediği ve maruz kalmaya tahammül edemiyor duruma geldiği takdirde içerisinde bulunduğu simülasyondan çıkabilme seçeneğine sahip olduğu için deney mekanları dışında mental mekan düzeyini harekete geçirmekte olan simülasyon aracılığıyla maruz kalma yöntemini tercih edecektir. Tekinsiz olandan kurtulma ve tekinsiz olanı doğru konumlandırarak onu yaşamına normal düzeylerde adapte etmek amacıyla yola çıkılan terapi yaklaşımları güven sağlayan ve güven vadeden konumuna da geçmelidir. Uçak kendi mekanı içerisinde insanın sahip olmadığı bir fonksiyonun yüklenmiş olduğu mekanik bir sistem olarak kullanımı ve mekan etkilenimi standartların dışarısında deneyimlenebilecek bir alanı bize vermektedir ve böyle bir mekan üzerinden geliştirilen fobi gerçek bir deneyim alanından daha ziyade simülasyon deneyimi ile mekanın aktarımı sağlanarak çözümlenecektir. Mekan simülasyon yöntemiyle özneyi edilgin konuma yerleştirerek mekanın kendisini özneye deneyim alanı olarak sunuyor olduğunda istenildiğinde durdurulabilen bir deneyim mekanı sunulması ve istenildiği takdirde tepki verilmekte olanların tespit ve tekrarının yapılması simülasyon mekan kullanımı ile daha iyi sonuçlar elde edilebilecek bir biçim olacaktır.

Zihinsel imgelemenin salt kullanımından ziyade orada olmak deyimin dışına çıkarak tutarlı bir simülasyon mekanı içerisine yerleştirilecektir. Denetim düzeyinin kendisinde de bulunmakta olduğunun hissi özneye de özne olma ayrıcalığını hissettirir hale gelecektir. Tarihi olayların toplumsal sonuçları içerisinde paylaşmakta olan mekanlar, kamusal olayların yaşanmış olduğu durumların yaratmış olduğu agorafobi, akrofobi, zenofobi, niktofobi gibi korku kaygı bozukluklarının hafıza düzeyinde

tekrarlanmasını daha olağan kılabilecek ve o durumla karşı karşıya kalan insanın tekrar olay konumunu ve mekanını canlandırarak çözmesi kolaylaşır hale gelmektedir. 1993 senesinde sistematik maruz kalma deneyimi ilk olarak akrofobik bir özne üzerinde denenmiştir. Köprü, asansör, boşluk ve balkon alanlarının bulunmakta olduğu sanal deneyime maruz kalan öznelere kaçınma, kaygı, tepki verme biçimlerinde değişkenler olduğu gözle görülür bir değişim içerisinde karşılanmıştır. Sanal mekan deneyimi içerisinde değişkenlere sistematik maruz bırakılan bireyler yaratılmakta olan simülasyon alanının, sanal bir mekana karşılık geliyor olduğunu bilseler dahi kaygı düzeylerinin görülmesi kaçınılmaz olmuştur.

Fobi geliştirmiş olan özne fobi geliştirme durumunu kontrolü dahilinde olan bir sanal mekan içerisinde göstermesine rağmen halen gerçekmişçesine tekinsiz atfettiği nesne ve durumu tekinsiz olarak algılamaktan kaçınmamaktadır. Sanal mekan içerisindeyken dahi zihin o mekanın o an yaratmış olduğu hissini karşılığını gerçeklik alanında bulunmamasına karşın gerçek olarak algılıyor ve fizyolojik tepkiler vermeye devam eder hale geliyordur. Sanal mekana sistematik maruz kalan denek öznelere, dengenin kaybedilmesi, güçsüzlük hissini artırması hatta gücün kaybı ve terleme gibi etkilerin görülmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Agorafobi yaşamakta olan öznelere ise sanal gerçeklik mekanı içerisinde kamusal bölgeler, bölgeler içerisinde açıklıklar, köprüler ve boş oda simülasyon deneyim alanları yaratılmıştır. Öznel biçimde farklı düzeylerde rahatsızlık göstermekte olan bireylerde ise mekana maruz bırakma sonucunda oldukça etkili değişimler olduğu gözlemlenmektedir. Sanal mekan yaratımı içerisinde tasarlanmış olan beş oda duyum deneyi ile beraber de nesneye ve bulunulan yere dayalı fobik kaygılarda değişimler olduğu görülmüştür. Akrofobi sanal mekan oluşturma düzeneğiyle yapılan ilk korku deneyi çalışmasına karşılık gelmekteyken ardından sanal mekan oluşturularak tedavi biçimi geliştirme süreçlerine farklı mekana dair öğeler de eklenmeye başlanmıştır. Cam asansörler, yüksek yapılar ve yüksek yapıların çatı öğeleri, yangın çıkışı anı ve yangın çıkışı merdivenlerinin mekan içerisinde yer almış olduğu konumun simülasyona eklenmesi, sanal çevrenin kullanılması ve çevre kullanım alanının geliştirilmesi var olan mekanlarında simülasyona eklenmesiyle beraber deney mekanlarının çözümlenmesine dair yaratılan alanlar geliştirilmeye devam etmiştir. Sanal mekan tasarımında terapi uygulanan öznenin mekan içerisinde doku duyum düzeyinin gelişmesi ve daha öncelikli bir koşul olarak zemini algılaması, kendisini zemin üzerinde hissedebilmesi ve kendini görebildiği bir alan sağlanmalıdır. Gökyüzü üzerinde çalışan mekanizmaların yaratıldığı sanal mekanlarda ise ilkin dokunma duyusunun harekete geçen bir biçime geçmesi için titreşim ölçeğinin kontrol edildiği bir sisteme adapte edilmesi sağlanmıştır.

Deri iletkenliğinin fizyolojik uyarılar aracılığıyla aktarımının kontrolü ve bu kontrol mekanizmasının beyin fonksiyon alanları üzerinde harekete geçirdiği ölçütleri baz alınır biçimde tasarım gerçekleştirilmiştir. Beyin dalgalarının fizyolojik değişimlerinin dokunma duyusunun katmanlarıyla birlikte hangi fazlardan geçtiğini ve hangi aşamalarda tepkimelerin doğru algılandığı önem teşkil etmektedir. Deney

esnasında sanal mekanda bulunan insanın maruz kaldığı korku düzeyi derinliği anında verilen dokunma duyum tepkileri derinin ısı ve derinin iletken olduğu durumdaki iletim dalgalarının ölçümleri doğru işleyen mekanizmanın göstergesini sunmuştur. Sanal mekana maruz bırakılmaya devam ettikçe birey sanal mekan algısının uçak ve uçağın var olduğu alandan da çıkarak bekleme salonu bekleme salonundan sonra geçiş alanlarının bulunduğu yer ve sonrasında uçağa binme anı ve uçaktaki yer diğer yolcuların konumu gibi alanları bize verebilmektedir.

Korku unsuru yalnızca bulunulan ve korkunun üzerine sıçratılmış olduğu mekan olarak kabul edilmekten daha ziyade korkuya giden noktaların geçiş alanları ve oraya varılana dek geçilmekte olunan aşamaları da kapsar bir duruma gelmelidir. Otomobil kullanım alanlarının bulunduğu mekanlar, mekanların gece ve gündüz düzeylerinde farklı ışıklılık seviyelerine gelmesi ve geline seviyelerin olağan alanların benzeri biçimde şekillendirilmesi sanal mekan alanlarında yeniden canlandırma yöntemi kullanılan özneye göre değişken koşulların yaratılması da mekana bağlı kaçınma biçimlerinin sebeplerinin algılanmasını sağlamaktadır. Sanal mekanın gerçek bir biçimde yansıtılması klostrrofobi vakalarının seviyelerinin çözümlenmesine yardımcı olacağı gibi klostrrofobik öznenin düşüncüyü durdurma, düşüncüyü fizyolojik bir gevşeme düzeyi ile karşılama ve sanal mekanın içerisine öznenin teması ile tekrarlanan saplantı düşüncelerin yerini olağan gerçekliklere bırakmasıdır. Sanal oyun mekanları haline dönüştürülmekte olan mağaralar ve benzeri kapalı alanlar, tünel geçişleri bulunmakta olan yerleşim birimleri, labirentlerin konumlanmış olduğu giriş ve çıkış düzeyleri kontrol dışı bir biçim almış alanlar bilinçdışı öğelerin karşılık geldiği noktaları bulmuş olduğunda bunun oyun biçimi almış olması sebebiyle öznenin yaşamakta olduğu kaygı düzeyi azalacaktır ancak oyun olmasının dışında gerçeklik hissini yaratımının farkındalığı yükseltilmelidir ki eşleşen benzer korku öğeleri tekinsiz alanlarından çıksın.

Kapalı mekan anksiyetesinin çözümü için geliştirilen ve geliştirilmekte olan kurgu mekan simülasyonları özgül fobilerin kendi alanlarından çıkarak kendilerini oluştukları ilk alan içerisinde ikame noktalarının sembolünün dışına atarak klinik, bilişsel, özgül psikanalitik bağıntılar içerisinde açıklamaktadır. Agorafobi belirtilerini canlandırılan sanal mekan üzerinde gerçeklik biçimine bağlı mekan bağlantılarını kurma ve bozma yöntemleriyle belirten sistematik maruz bırakma yöntemi ile çözülmekte olan panik agorafobik eğilimlerde sanal mekan tasarım çerçevesi içerisinde insan figürlerini çoğunluklu olarak barındırmalıdır. Oluşturulan simülasyon mekanların içerisinde kendi varlığını hisseden özne üzerinde, görme eylemi ve nefes alma sistemi üzerinde görülmekte olan değişimler uyarıcı yerleşimleri ile bir arada tepki düzeyi gelişmesinin sağlayıcısı olmuştur.

Bilişsel davranış çözüm yöntemleri ile beraber bütünleşik bir çalışma sistemi kurgulanmış olduğu takdirde mutlak ki çalışmaların sonucu başarı ile sonuçlanacaktır. Fizyolojik tepkilerin mekana dayalı unsurlar dolayısıyla tetiklenmesi, tetiklendiği noktaların belirlenmesi ve belirlendikleri yerlerde çıkış kaynaklarının

kendi içlerinde bulunmakta olan hangi bilinç düzeyine tam olarak temas ettiği önem kazanmaktadır. Bilinç ve bilinçaltı düzeylerin mekana dayalı olarak öznenin kendi yaşamı içerisinde bağdaştığı noktalar ve bu noktaların ulaştığı başarı düzeyi ana mevzunun ta kendisini oluşturmaktadır. Korku, korku çıkışlı olarak kaygı, kaygının bağlandığı noktada mekanın edindiği yerin önemi incelenirken aslında kilit noktanın mekanın ta kendisi olduğu gerçeğiyle karşılaşılmaktadır. Mekan salt mekan olmaktan çıkıp insanın zihinsel süreçleri içerisinde, zihinsel imgeleme yoluyla edindiği yerin bilinebileceği gibi sanal gerçeklik simülasyonları sayesinde de mekana dayalı bilinçaltı öğelerin konumu bulunacaktır.

Bilinçaltı düzeylerinin çalışma içerisinde edindiği yerin önemi ve konunun ana başlığı olduğunu kaçınılmaz olarak kabul ederek içerisinden çıktığı tüm bu kaynak ve imgeler zincirinin mental mekan kavramını oluşturduğunu görmekteyiz. Mental düzeyler içerisinde mekan edindiği alan bakımından kaygı, korku, bozukluklar ve karakterin kendisini oluşturan zihinsel düzeylerin duyuları etkilediği gerçeğiyle birlikte ciddi fizyolojik boyutlara dönüştüğünü de görmekteyiz. Fizyolojik tepkilere sebebiyet veren biçimler almakta olan mekan kavramı koşulsuz olarak geliştirilmesi ve bilime dayalı saptamalar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Sanal gerçeklik düzeylerinde oluşturulan kurgu dünya içerisinde yaşam fonksiyonlarının oradan alınıp yaşanılan dünya üzerinde görülürlüğüne artırılması kontrolün elimize geçebilmesine olanak tanıyacaktır. Sanal mekan oluşturulması ile bir arada yürütülen deneyimlerin biyolojik bakımdan yaratmış olduğu etkiler bilinçaltı düzeydeki değişimlerin gözlenmesine olanak verecektir. İnsan bilincinde oluşmuş sosyo-fobilerde sanal mekan yaratımı ile tekrar tekrar deneyimlenerek aşılabilir durumlara gelmektedirler.

Oluşturulan sanal kongre alanları, sanal eğitim sınıfları, sanal sahne birimleri gibi mekan türleri içerisinde bulunan insan sayılarında simülasyon yöntemi ile geliştirilerek ve arttırılarak kişinin gerçek dünya üzerindeyken içinde bulunmak zorunda olduğu alanların öncelikle kurgu mekan düzeylerinde karşılaştıkları fizyolojik ve bilişsel tepkimelerin incelenmesi ile birlikte tanılarının her ne kadar gerçek dinleyiciye maruz kaldığında verilen tepkimelere şahit olunmasa da pratik bir biçimde mekan ve deneyim alanı oluşturularak bilinçaltı fobik kaygı bileşeni çözüme ulaştırılmıştır. Performansa dayalı mekanlarda yaşanmakta olan kötü fizyolojik geri bildirimler mekanın kurgulanması üzerine daha kolay çözüm üretilebilir ve bilinçaltı noktası canlandırılabilir hale gelmiştir. Görmeye ve işitmeye dayalı olarak duyum tepkileri geliştirmekte olan insan daha önce deneyimlemiş olduğu ancak tekrar aynı mekanı aynı tarihi ve aynı deneyimi duygusal olarak terapi yöntemiyle geri getiremeyeceği durumlarda; savaş, saldırı, sosyal olaylar ve doğa üstü olayların yaratmış olduğu tahribat gibi alanlar içerisinde tekrar o anı deneyimlemeyi sanal bir kurgu alanı yaratarak daha gerçekçi bir yüzleşme alanı elde etmiş olacaktır.

Travma yaratmış olan yer tekrar geri gelmesi mümkün olmayan ve tahribatı mekanla ilişkilendirdiği noktada tekrar edinemeyecek deneyimlere maruz kalan insanların özne

bilincini geliştirmek için sanal mekan kurgusu diğer nedenlerden de çok büyük bir önem arz ediyor olacaktır. İmgelem yoluyla zihin düzeyinde bilince gelmesi oldukça zor ve oldukça travmatik anlam taşımakta olan durum işitme görmeye dayalı bileşenlerle bir arada olduğunda bilinçaltından tekrar mekanın ve mekanda gerçekteşen olayın çıkmasını sağlayacaktır. İkiz kulelerin patlamasını ele alacak olursak, bu olay esnasında çevresinde olup bitenlerin travmanın psikolojik çözümlerini sağlamak için birey kesinlikle zorlu bir sürecin içerisinde girecek ve bu süreç içerisinde mekanı anımsamaktan kaçınacaktır ve sıradan bir kaçınma değil kati bir kaçınmaya maruz kalacaktır.

Olayların yaşanıldığı süreç içerisinde yarattığı ciddiyet ve etkilediği toplum içerisinde bulunan etkilenen insan sayısı arttıkça travma şiddetinin aslına ulaşmak ve onu canlandırmak daha da karmaşık bir hal alacaktır. Travma öznel olduğunda yahut toplumun büyük bir parçasını etkiliyor olduğunda bu durum zorlaşıyor olacaktır. Travmalar, geliştiği ve oluştuğu andan itibaren özne üzerinde tepki değişimleri, hareketler de meydana gelen yavaşlama ya da kontrolsüz hareket halinde bulunma biçimlerinde görülebilmektedirler. Travma sonrasında kaçınmanın görülmekte olduğu dönem itibariyle kişi kendisine yaşanan durum ve olayın gerçekteştiği mekanlardan kaçınma biçiminde görülen tepkiler geliştirmektedirler. Travmaların gerçekteştiği mekanlar yahut travma mekanını hatırlatıcı nesnelere öznenin bilinçaltı bileşenlerinin kötü bir biçimde etkilenmesine neden olurlar. Bilinçaltı düzeyde travmatik olayın gerçekteştiği mekanla eşleşen öğeler birbirinin tetikleyicisi haline bir an içerisinde gelerek öznenin duygu durumu bozukluğu yaşamasına sebebiyet vermektedirler.

Kaçınmanın habersiz ve ani hatırlatıcılarla birlikte saklandığı yerden çıkması travma yaşayan öznenin ani kaçındıklarının yüzeye çıkıyor olduğu alanlardan da uzaklaşmasına mekanları tehdit olarak kodlamasına neden olmaktadır. Tehdit olarak kodlanmakta olan mekan, ısrarlı maruz kalınan bir hatırlatıcı olarak nesne öznenin yaşam fonksiyonlarını durdurmaya kadar gidecek nitelikler taşıyabilmektedirler. Taşınmakta olan bu nitelikler bağıntılı oldukları mekan sistemleri üzerinden rüya mekan düzeylerine aktarılarak dahi öznenin zihin bağlantılarını ele geçirmektedirler. Rüya mekanları içerisinde görülmekte olan imge, sembol ve mekan tasvirleri kaçınmanın her daim itilmekte olduğu alanı tekrar tekrar umarsız bir biçimde özneye yaşantılatmak için sembol düzenekleri oluşturmaktadırlar.

Travma yaşayan özne, düş sembolleri aracılığıyla hafıza bozukluklarının yaşandığı durumları söz konusu mekan ve failleri tamamıyla bilinç seviyesinden silbilmektedir, mekan ve faillerin bilinçten silindiği durumlar da sistematik rüyalar ve rüyalar içerisinde bulunan mekanlar, yanılısamarlarla içerisinde bulunan yerin travma mekanına aktarılması, mekana ve faile dair aktarılanların tekrar anımsanması yeniden mekanın yaşantılanması gereğini karşımıza çıkartmaktadır. Geriye gidim biçiminde mekanın canlandırılması büyük bir önem taşır ve kontrolsüz geriye gidimlerin engellenmesi ve sürecin kontrole alınması gerekmektedir. Mekanın öneminin yadsınamaz bir gerçekte olarak ortaya çıktığı geriye gidim süreçleri, rüyaların ve rüya

mekanlarının izlenimi mekanların içerisinde taşıyor olduğu bilişsel nesnelere günlük hayat içerisinde kullanım alanları veya kullanılıyor oluşu yahut kullanılmıyor oluşu, nesnelere sembol gerçekliklerinin düş mekanları içerisinde hangi ikame noktasına karşılık geliyor olduğu önem teşkil etmektedir.

Mekan ve nesnelere sıradan bir şekilde içerisinde geçip gidilen alanlar olmaktan çıkar ve bilincin yönetim evrelerinin ilk tetikleyicisi konumuna gelir. Topluma dair yaşanan felaketler sonrasında daimi biçimde meydana gelen geriye gidim süreçleri özneyi gerçeklik dünyasında bulunmaktan uzaklaştırmak ister ve çoğu zaman başarılı olur. Yıkım mekan ilişkisi, bilinçaltında oluşan mekanın yıkılış sürecine dair ikamelerin kişiyi, mekanın temsili bir yıkımına da gerçek yıkıma katarak alıp başka bir noktaya götürür vaziyete gelmektedir. Mekana dair aidiyet duygusunun yıkımı mekanın yıkımı ile ilişkilendirilebilmektedir. Mekanın reddi ise bu nokta da başlar. Mekanın reddi gerçekliğin reddini beraberinde getirmektedir. Gerçekliğin reddi özneyi çıkmaza sokmaktayken, mekanın reddi öznenin aidiyet duygusunu yok oluşa sürükler. Mekan ile beraber aidiyet duygusu da kaybolur. Aidiyet duygusunun kaybolduğu ilksel alan olarak mekan, boşluğun içerisinde kendisine ikame bir alan arar. İkame alan arayan mekan, ikame boşluk arayan özne ile bir araya gelerek geride kalan mekan-aidiyet bağıntılarını da yıkar ve yeni bir bağıntı bozukluk düzeyi meydana getirir. Bilinçaltı düzeyde yer alan kötücül yaşam öğelerinden dolayı mekana dair aidiyetini reddeden özne, aidiyete dayalı yeni bir alan bulamayacağı gibi adaptasyon duygusunun temel yönelimli kaynağını da çıkmaza sokmaktadır.

Mekanın reddedilen pozisyona gelmesi, odak noktasının aidiyet olması gereken ve ilkin aidiyet hissinin aktive edilmesi gerektiği bir bağıntı içerisinde mekanı alır ve hiçliğe sürükler. Hiçliğin karşılığı haline gelmekte olan mekan, gerçeklik dünyasında ne kadar reddedilirse edilsin kendisini bir o kadar düşsel mekan üzerinde gösterir hale gelecektir. Kayıp olanın kendisini gizlemesi ve kayıp yaratan, yıkımla ilişkin mekanın bağımsız bir değişken haline getirilmesi gerekmektedir. İkame mekanlar, ikame duygu durum bozukluklarının kilit çözüm anahtarlarını oluşturmaktadırlar.

İkame mekan olarak atfedilen yer, karşılık geldiği duygudan olması gereken düzeye aktarılmalıdır. Kaçınma geliştirmeyen mekan türü ise yıkıma rağmen kaçınmadan uzak bir noktada yer alırken, yıkımın karşılık geldiği noktalara daha çok bağlanımı gerektirmektedir. Yıkıma dayalı bağlanım düzeylerinin daha fazla alan kaplamakta olması da sağlıklı ve olması gereken bir bağlanım türünü oluşturmamaktadır. Bağımlılık biçimine gelmekte olan yıkılanın karşısında onun yıkılmasına rağmen halen mekanın aktarılan duygu durum öğeleri nedeniyle temsil düzeyi yüksek bir bağlanım mekanizması haline gelmesi onun bulunduğu noktanın koşullanılmış bir aktarımını belirlemektedir. Terk edilme duygusunun da aktarılmakta olduğu mekan, terk edilme hissine karşıt bir biçimde daha fazla bağlanılmış bir alanın temsilini taşıyor hale gelmekteyken fiziken mekanın yok olmuş olması onun ikame ettiği duygunun yok olmuş olması anlamını taşımayacaktır.

Mekana atfedilen değer ve yarguların daima mekanın duygu durum mekanizmasını da taşıdığı var sayılarak hareket edilmelidir. Aidiyet duygusunun temsili olan insanların ruhsal düzeylerde paylaşım alanları olarak yaratılmış ve konumlandırılmış bölgeler, buldukları alanın dışına çıkartılarak mekanın bizatihi özelliğini yıkım ile sonuçlandıracaktır. Toplumun süreç içerisinde yaşadığı durumların mekana getirmiş olduğu yok edim süreçleri, izlerin silinerek ortadan kaldırılmasından daha ziyade izlerin korunarak mekanın varlığının ve mekanın kendi bilincinin saklanması gözetilmesi gereken bir olgu haline gelmelidir. Mekanın bilinci, bilincin içerisinde var olan mekan, gerçeklik dünyasının oluşturduğu mekan, birbiriyle koşutsuz etkileşim düzeneği sağlamakla ve onu korumakla yükümlüdür. Savaş ve yıkım süreçlerinin bellekten silinmesi gereken kalıntıların manipülasyon yapılarak bir şekilde üstünün örtüldüğü ve yok sayıldığı bilinçsiz mekanlar oluşturmak yerine; savaş ve doğal afetler gibi olayların belleğin içerisinde yer ettiği olaylar ve duygulanımlar saklanabilir olmalıdır. Olmuş olan bir şeyin, olmamış olan bir şeymiş gibi konumlandırılması özne belleği açısından da yıkıma sebebiyet vereceği gibi mekanın paylaşım süreçleri içerisinde öznelere dokunduğu alanların kısıtlanması da kolektif bilince zarar verir hale gelecektir.

Öznenin subjektif bilinçaltı olduğu gibi, bir özne olarak toplumun da bilinç düzeylerinin kontrollü ve sağlıklı sosyal duygu durumlarında bulunması gerekmektedir. Birleşik Krallık üzerinde yapılmakta olan çalışmalar da anlaşılmıştır ki toplumun kendi belleğini oluşturmada olan öğelerinin zedelenmesi ve ayrışması toplumu paylaşan öznelerin öznel bilinçaltı düzeylerinde bulunmakta olan mekan kavramına aktarılmış duygu durumunu da değiştirmektedir. Kognitif yapıda meydana gelmekte olan zihin işleyiş biçiminin bozukluğunun görülmekte olduğu mekan zaman kavram ilişkilerinin de sonucunun görelikle farklı kardinal alanlar içerisinde çözüme kavuşması ve incelenmesi için yerleşme düzeneği olarak adlandırılmakta olan bilinç, ön bilinç ve bilinçaltı düzeyleri içerisinde karşılık noktaları da bulunmalıdır. Mekana dair görsel mekansal öğelerin ayrışmasının yapılamaması, mekanın yönelim ve kullanım biçimlerinin kaybedilmesine doğru giden bir eksen içerisinde bilişsel alanların kaybedilir hale gelmesi ilk kardinal alanın saptanmasına sebebiyet vermektedir.

İlk kardinal alanın kognitif yerleştirme üzerinde görülüyor olduğu mekan yön uyumsuzluğunun oluşması nörokognitif bağlanım alanlarının işlerliğinde var olan sorunun işaretçisidir. Nörokognitif bağlantıların beyin şebekesinde meydana çıkartmış olduğu yanlış çalışma eşlemeleriyle mekan-yön belirlenim alanlarının yitilmesi ve yanlış çalışıyor olması mekan üretimi çerçevesinde bu kayba yönelik mekana ait öğelerin biçimlenmesi ya da bu şebeke bozukluk biçiminin kontrole alınabilir ve deneyimlendirilebilir bir mekan alanına aktarılması mekan yön ilişkisi içerisinde farklı bir alanın çalışırılığına eş değer gelecektir. Bedenin içerisinde varlık olarak bulunmakta olan ruh, zihin yapısını içerisinde barındırmakta olan beyin ve nörokognitif işlevlerin mekanizma oluşturduğu insan yapısı, bedenin de ruhun tekin alanı içerisinde barındırdığını bildiği bir hale gelmektedir. Tekin ve bildik hissedilen yatıştırıcı bir

sürekliliğe sahiptir. Var olarak insan içerisinde bir diğer varı yani ruhu barındırmaktadır. Mekan kendini bir süreklilik içerisinde üretmekteyken beden de ruhun içerisinde kendini sürekli bir biçimde üretmekten kaçamayacaktır. Dürtüsel doyum sürecinin mekan aracılığıyla tamamlanması yahut mekandan uzaklaşarak başarısız olması, zihnin yarattığı dürtüsel mekanizmanın bozulması ya da hatırlama dışı bırakılan bir nesne haline gelmesi çünkü tam olarak unutulmanın karşılığı da olmamasına işaret etmektedir. Dürtülerin güdüler aracılığıyla aktarılması, güdülenmenin düzeyinin yüksek frekanslarda olması yahut bozulması dürtülerin kontrol mekanizmasının var olması gerektiği durumlardan şaşığını göstermektedir. Hisler ve düşünceler olarak adlandırdığımız duyumsamalar kati suretle kognitif mekanizmanın işlerliğinde meydana gelmekte olan durumlardan kaynaklı bir biçimde bozulmuş olduğunda gerçeklik dünyasında bulunan nesne ve mekanların karşılık geldiği noktalar da bozulmaya yüz tutacaktır.

Zihin mekanı bir aidiyet alanı olarak algılayacağı gibi zihin aslen mekanı kendi süreçleri içerisinde hangi duyumla eşleştirirse öyle algılamaktadır. Eşleşim sistemi basit bir biçimde ilerliyor gibi görünmektedir ancak bu eşleşim sistemi içerisinde bulunan duygu durum süreçleri mental olarak insanın mekan kavramını değiştirdiğinde insanın kendi ölçütlerine göre algıladığı mekan düzeyi de değişir. İnsanın kendi fiziksel özellikleri ve kendi kognitif işleyiş biçimine göre algılamakta olduğu mekan onun dışında gelişen birtakım fenomenler ile bozulur, yıkılır yahut tekrar yapılırsa insanın kendi varlığı içerisinde de aynı yapı bozumu süreçleri gerçekleşerek mana yer değiştiriyor olacaktır. Mananın yer değiştirmesi tıpkı yeri değiştirdiğinde tekrar tamamının düzenlenmesi gerekmekte olan domino taşlarının oluşturmuş olduğu düzenekte ki gibi bütüne dayalı bir yıkıma neden olur ve yok oluş değil ancak yıkımın tekrar bir varoluşa sürüklenmesi süreciyle mana karşı karşıya gelir. Yok oluş süreciyle karşı karşıya gelen mekan daha sonraki aşamalarda ise kendini dışarıdan gelen etkilenimlere karşıt bir duruşta var etmek istemekteyken yine dışsal olandan kaçamaz ve sürüklenir. Sürüklenme mekânın ve nesnenin manasını başa çekerken onun karşıt süreç içerisinde daha önce karşılaşmış olduğu kalıplardan tam olarak kopuşa geçememiş ancak zihine dair iletişim aktarımları içerisinde tekrar kendini var etmekten kaçamayacağı bir noktaya getirmiş olacaktır.

Beyin çevrede bulunan mekana ait özellikleri ilkin görme biçimleriyle kendi biliş alanına aktarmaktadır. İnsanın mekanı algılaması ve mental olarak biçimlendirmesi büyük bir oranda içerisinde dürtüsellik özelliklerini barındırmaktadır. Dürtüsel özellikler yükleyerek mekanı algılamakta olan insan, aşına mekan olarak atfettiğinin tekin olduğunu bilmek istemektedir. Sinir sistemi içerisinde aşına mekan şebeke hücre birimleri aracılığıyla biçimlendirilmektedir. Beyin içerisinde konuma dair sistem öğelerinin bulunuyor olduğu aktarım hücrelerinin keşfedilmesi ile birlikte 2014 yılı Nobel Ödülü, Fizyoloji ve Tıp Bilimi dalında beyin içerisinde bulunan konum aktarım hücrelerinin keşfedilmesine dair olarak John O'Keefe'ye verilmiştir. Beyin içerisinde bulunmakta olan insanın uzay mekan kavramı üzerinde mekana dair alanları nasıl ayırttığını ve gerçeklik dünyası içerisindeki mekânın kendi içerisinde nasıl

bulunmuş olduğunu, yön ve anlama dair ilişik mekan kavramının bilişsel anlamda kullanıyor olduğu fonksiyonun, ayarlandığı sistem düzeneği içerisinde hücrenel biçimde nasıl çalışmakta olduğu açıklanmıştır. Fizyolojik biyoloji üzerinde çalışmalarını yürütmekte olan John O'Keefe 1971 yılında beyinde bulunmakta olan konum mekanizmasının işleyiş düzeneğinin ilk ayrışma noktasını bulmuştu. Mekanizmaya dair ilk bileşen olarak adlandırmakta olduğumuz sinir hücreleri sürekli olarak çalışır haldeydiler. Söz konusu hücreler dışında yer almakta olan diğer sinir hücre bileşenleri ise deney alanı içerisinde hareket etmekte olan farenin bulunduğu mekanı değiştirmiş olduğunda uyarılmaktaydılar.

John O'Keefe ise bu hücrelerin konum karar verici mekanizması olan mekan hücreleri olduğuna dair karar verdi. 2005 senesinde ise söz konusu ayarlama sistemi içerisinde başka bir bileşen keşfedildi. Keşfedilmekte olan bu bileşenler oda haritasını oluşturmakta olan mekan hücrelerinden bağımsız bir biçimde bu ayarlama koordinasyon sisteminin kendisinde bulundurduğu hücre tipini aktaran özel beyin hücrelerinin şebeke hücreler olduğuna kanaat getirildi. Şebeke aktarım hücreleri özel bir işleve sahip olmaktadır ve bu işlev içerisinde öznenin koordinasyon sağlamlasını, koordinasyon sağlarken kesin atfedilmekte olan bir pozisyon içerisinde bulunmasını ve kişiye rehber sistem olarak eşlik edilmesini sağlamaktadırlar.

Edvard Moser ile May-Britt şebeke aktarım sistemi hücrelerinin mekan içerisinde yapılacak seyrin biçimini şekillendirdiğini keşfetmekteydiler. Beyin yapısının uzay mekan kavramı içerisinde nasıl kendini konumladığını ve uzay sisteminde beynin nasıl bir haritalama düzeneği geliştirmiş olduğunu karmaşı sisteminde yönelim sağlamakta olan hücrelerin keşfi ile birlikte bilimsel anlamda da açıklığa kavuşmuş olmaktadır. İnsan varoluşunun temelinde yer almakta olan yerin farkında olma, yerin farkında olmakla beraber yönelimin sağlanabilme koordinasyonu, mekanın algılanma şekline dair duyarlık düzeyleri, bulunulan yer ile bulunulmakta olunacak bir sonraki yer arasında yaratılan koordinasyonun bilinci beyin mekanizmasına bağlıdır. Bulunula yer ile bir sonraki bulunulacak yer arasında kurulmakta olan bağı karar mekanizması bilişsel düzeyde bir var ile harekete dayalı fizyolojik düzey arasındaki eş algı dağılımı ile gerçekleştirilmektedir. Kant'ın bahsetmekte olduğu mekan algısı süreçlerinin ve yönelimlerin zihne dair, zihnin de içerisinde bulundurmakta olduğu prensip dünyanın insan tarafından algılanması için kaçınılmaz olarak kabul edilmesi gerekmekte olan bir kaçınılmaz gerçeklik olarak kabul edilmekteyken, bilişsel işleyişin deneylere tabi tutulduğu süreçlerden sonra ortaya atılmış olan felsefi savın kanıtlarını oluşturmuş bulunmaktadır.

Edward Tolman deney çalışmalarını yürüttüğü davranışsal psikolojiye ilişkin araştırmalarında, denek canlıının biliş dayalı bir harita oluşturup bu doğrultuda hareket ettiğini bulmuştu ancak bilişsel haritanın ne şekilde oluşmuş olduğunu açıklayamamıştı. O'Keefe ise beyin içerisinde bulunan çalışma sisteminin nörofizyoloji bakımından nasıl incelenebileceği üzerine çalışmalar yaparak savın kanıtlanması ve keşfedilen mekan beyin haritasının daha sağlam bir zemin üzerine

oturtulmasına dair yöntemler geliştirerek araştırmalarına devam etti. Nörofizyolojik inceleme altındaki denek farelerden alınan hipokampüs sinyallerini kaydederek, mekan içerisinde dolaşmakta olan deneklerin mekanda aynı yere geldiğinde, orada bulunmakta olan hücrelerin işlevini daha da yoğunlaştırmakta olduğunu gözlemledi. Mekan hücreleri buldukları yahut geldikleri bu alanda görsele dayalı veriyi kaydetmekle kalmayıp, mekanın ve çevresinin içsel haritasını kayıt altına alıyorlardı. Araştırmalar sonucunda hipokampüs adı verilmekte olan bölge içerisinde mekana dair sayısızca mekan ve yön haritaları oluşturulabiliyor olduğu değişmekte olan mekana dair çevresel öğeler içerisinde bu harita ve yön belirlenimlerinin mekan hücreleri aracılığıyla etkileşiminin gerçekleşmekte olduğu araştırmanın sonuçlarında kaydedilmiş bulunmaktadır.

Mekan hücreleri beyin hipokampüs bölgesi içerisinde iş birliğiyle çalışmakta olan ve bütünleşik bir alışverişin aktarımını sağlamakta olan mekana dair öğelerin ve çevre bileşenlerinin özel bir hafıza mekan birimi oluşturmuş olduğu kanıtlandı. Edward Moser ile May-Britt ise çalışmalarında hipokampüs bölgesine ilişik bir biçimde çalışmakta olan entorhinal korteks birimine dair oluşan bir haritalama sistemini inceleme altına aldılar. Entorhinal korteks birimine bakıldığında deney alanı içerisinde denek farelerin altıgen birimlere ayrılmış mekan düzeneğinde gözlemlenmekte olan sayısız geçişlerde de beyinlerinde belirli bölgedeki alanların harekete geçtiği ve kayıt tutuyor olduğu gözlenmekteydi. Aktive olan hücre birimlerinin her biri mekan algısı ve mekanın haritalanması düzeyi içerisinde farklı tepkiler geliştirerek, aynı noktalara aynı tepkileri adapte etmekteydi.

Mekanın sınırlanması yani bir odanın kullanım alanının işaretli olması gibi durumlarda kendi aralarında bir mekanizma kurarak bu mekanizmayı beyin içerisinde oluşturulmuş devre sistemi ile tekrar tekrar aktive etmekteydiler. Entorhinal korteks ile hipokampüs sistemleri kendi içerisinde yahut birbirleri ile ilişkilerinde kopukluklar, hasarlar, çalışma bozuklukları yaşar duruma gelirlerse; insanlar da mekan algılama bölgesine dayalı hasarlar ve yön mekan algılama kayıpları oluşacaktır. Mekan ve yön kaybının hücresel sistem üzerindeki değişiklikler sebebiyle meydana geliyor olması, hücrelerin kontrollü bir sistem içerisinde algılarıyla da oynanabileceğini göstermektedir. İnsan zihninin, bilincin aşamalarının ve bu aşamaların çalışmasına yardımcı olmakta olan nörosistem mekanizmalarının bilişsel değişkenlerle kontrol edilebiliyor olması bilime ve bilmeye dair merak edilenlerin yahut kontrollü olarak değişkenlerin hafıza, düşünme, planlama ve seçme gibi eylem ve olguların yönetilebilirliğini göstermektedir.

Uzama dayalı hafıza yitimlerinin sonucunda meydana gelebilmekte olan sistemin çalışma biçimleri kontrol altına alındığında değişkenler aracılığıyla farklı edimler ve farklı uzamlar elde edilebilir hale gelecektir. Beyin işleyiş mekanizmaları kontrol altına alınmakta olan zihin düzeneği içerisinde mekana dair öğeler, kontrolün ele geçtiği takdirde farklı yönelimlerin izlerinin taşınmasını sağlayacak ve mekanın deneysel özelliğini harekete geçirecektir. Deneysel özelliği bilinen ve bilinmesi için

uğraşılan mekan türü algı mekanizmasının biçimlenişi içerisinde yapılanan sınır ögelerinin fizyolojik ve psikolojik algı düzeylerini de sınırlayışı biçiminde etki etmektedir. Mekanın sınırlanması yahut mekanın sınırlarının yok edilmesi algı düzey alanının inkarı ya da sınırı geçersizleştirerek onun dışına çıkma biçiminde gösterilen bir düzenek haline getirilebilmektedir.

Beyindeki hücrelerin bir arada çalışma biçimi içerisinde içsel yer belirlenim sürecinin, yer hücreleriyle oluşturmuş olduğu harita eşleniminde mekan bulunan yer saptanan konum algılanan alan anlamını taşımaktadır. Mekanın hücrelerdeki kayıtları dokular üzerinden, koku duyumu aracılığıyla, renk gibi görsel bileşenlerin yarattığı farklı sinyal birimlerinin iletim hücresine ulaşması ile hafıza mekanına ait kayıtlar oluşturmaktadır. Hafıza mekanına dair kayıtlar oluşturmakta olan uyartı biçimleri kelimeler ile eşleşmektedirler. Kelimelerin görme, koku, dokunma gibi duyular yoluyla kaydedildiği konumlar insan bedeninin hareket etme biçimleri içerisinde duyuları da barındırdığında kelimeler ve uyartıların konuma aktarıldığını göstermekte oluyor. Kayıtların nörofizyolojik hücreler aracılığıyla tutulduğu, hücrelerin mekanların konum ve duyum bilgilerini kaydetmekteyken üç boyutlu olarak algıladığı en, boy, yükseklik birimleri de hafıza içerisinde saklanmaktadır. Varlık hafızada kayıtlı olan bir konum içerisindeyken aniden yükseklik algısının değiştiğini fark ettiğinde bunu bir değişim ve farkedilmedik bir tehlike olarak kaydetmektedir.

Konum alanı değiştiği takdirde düşünme birimi içerisinde kapladığı alanda artmış olmaktadır. Denek işaretlendiği ve sınırlarının belirlendiği alan içerisinde kendi fiziki ölçüleri ve mekanın fiziki olarak biçimlendiği ayrıca sınırlandığı alanın birimine göre algılamaktadır. Kavram ulaşmış olduğu noktada sınırların belirlenmesinin sağlanması kadar, sınırların var olma kıstaslarının ve boyutlarında belirleyicisi hale gelmiş bulunmaktadır. Kavramların karşılık arayan varlar olduğu bu noktada, karşılık bulunan kavramların var olarak adlandırılmış olduğu eşleşme alanı kendisi ile beraber kavramın sınırının tanımını gerektirmektedir.

Kavramın sınırı tanımlanmalıdır ki, mekanın sınırdaki kendi kıstasının belirlenimini tamamlayacaktır. Sınırın kavram dahilinde tanımlanması için öncelikle ötekinin tanımı yapılmalıdır. Ötekinin tanımı yapıldığında sınırın tanımı kendiliğinden oluşacaktır. Öteki tanımlandığında, sınırın tanımıyla eşlenik bir boyut oluşturarak alanın şekillenme biçimi belirlenecektir. Merkezi konumun belirlenmesi, sınırın tanımında önemli bir yer teşkil eder. Fizyolojik psikoloji içerisinde şekillenmekte olan verilerin ulaşmış olduğu sonuca dair sorgulamalarda da bulunduğu bilinen ihlal alanı Freud'un yerleştirme modelinin düzlemlerine denk gelmektedir. Tanıdık olmayan mekanların algı boyutlarıyla karşılaşıldığında ne yapacağını bilemeyen ve kendini hemen var olan yeni konumun alan algılarına adapte etmekte olan nörosistem; bilinç, ön bilinç ve bilinç dışı düzlemlerinden ruhsal yapının benlik, üst benlik, alt benlik düzlemlerine değin kurgu mekanizmasını çalıştıracaktır.

Tekinsizin tedirginliği kaygının başlangıcını oluşturmaktadır ve kaygının başlangıcı da haz ve gerçeklik ilkelerinin karşıtlığı içerisinde şekillenmektedir. Tenin duyumsadıklarının gerçeklik dünyasına aktarımıyla karıncalaşan varlık alanı, kendini maddeler dünyası aracılığıyla bir temsil olarak tanımlamaya devam ettiğinde duyumsananların reddine sebebiyet verecektir. Algı düzeylerinin mekana dair aktarım alanları içerisinde geliştirmiş olduğu kaygıya dayalı fobik göstergeler arasında melanofobiye dair eğilimler de bulunmaktadır. Melanofobi, aydınlığın yokluğundan ziyade karartının tekinsiz olana atfettiği siyah renk üzerinde görülmektedir. Siyah tonuna karşı geliştirilmiş olan korku biçimi tehditkar ögenin çağrışımı sebebiyle var olmaktadır. Kendine dayanak noktası yaratmakta olan korku geliştirme biçimleri beynin sahip olduğu görme yetisi içerisinde estetik algı düzeyine dokunmaktadır.

Mekana ve tasarıma ait geliştirilmekte olan süreçler arasında yüce olanı çözme biçimi geliştirmek değil de yüce olanın içerisinde bulunmakta olan tasarım, sanat ve mekana dair tüm bilişsel düzeylerin farkındalık seviyesine ulaşılarak kültüre ait olana onu aşan onu yıkan bir biçimiyle değil de içgüdü mekanizmaları ve dürtüler dahilinde bir uzlaş sistemi kurgulayarak ulaşmak gerekmektedir. Çağrışım yoluyla kelimelerin dokunduğu anahtar kavramlar, kendi aralarında yakınlık yaratmış olduğu ilk imge bağlantısında karmaşanın arzu edilmekte olan doğal yakınlık barındıran anlık aktarım terimine dönüşmesi aracılığıyla da çözülmeye ulaşılabilmektedir. Kompleks güdüler bütünü açık bir biçimde kendini gösteren konumuna taşımayacaktır. Kompleks güdüler bütünü bilincin içeriklerinin düzenini etkilediğinde onları bozar, olduğu halinden çıkarır ve özneyi belleğini olduğundan farklı bir biçimde çalışmaya iteler. Olduğundan farklı bir kurgusal sistem içerisinde kendiliğinde barındırdıklarını yansıtaktan çekinmeyecek olan ruhsal mekanizma karmaşaların içkin nedenleriyle imgesel bir bütün kurmaktadır.

Bilincin zmsemekte olduğu, anlama düzeyinde bulunanları yansıtmayı seçmiş olduğu duyumlananlar zinciri nesnel dünyanın oluşumuna neden olmaktadır. Benliğe yerleşmiş olanların bilişsel bir baskı sonucunda yerleşmekte olduğu yerden çıkararak tek başına bir gösteren halinde göstergeler dünyası içerisinde var olana dek farkına sonradan varılmakta olan birçok aşama dahilinde gelişmektedir. Duyumları ve duyuları aktif hale geçirerek bilinç kontrol mekanizmaları çalıştırılabilmekte yahut saf dışı edilebilmektedir. Duyuların bilişsel deneyler içerisinde mekan kullanımları aracılığıyla beynin bilişe dayalı nörosistem hareketlerin zgr deneyimlerinin incelenmesi ve sınırlarının belirlenimi için projeler geliştirilmektedir.

Bilişe dayalı hareketliliklerin mekan değişimi gözlendiğinde yahut mekana dayalı ögeler içerisindeyken nasıl tepkiler vermekte olduğu travma mekanının etkilerini incelemek için büyük önem taşımaktadır. Ruhun aygıt olarak taşımakta olduğu yapılar da dahil olmak üzere dürtü ve savunma mekanizmalarına dair bileşenlerin belirlenmiş mekan düzeni içerisinde beyinde yer almakta olan sinyallerle birlikte nasıl çalışıyor olduğu incelemeler arasında yer almaktadır. Duyuların harekete geçiyor olma biçimlerini incelemek için duyulara dair yoksunlukların oluşturulmakta olduğu

mekanlar içerisinde 1930 senesinden itibaren yapılmakta olan duyuşal yoksunluk deneylerine bir mekanizma olarak kendi başına kalabileceği özgür gerçeklik alanı sunmaktadır. Deneyler içerisinde yer almakta olan mekanların özellikleri içerisinde safi karanlık bir odanın sunulması ya da yalnızca beyaz renkten acil ihtiyaçlar dahilinde mekana dair tasarlanmış olan alan içerisinde bulunan denek öznenin zihninin verdiği sinyaller inceleneceği gibi akustik olarak insanın algı düzeyinin rahatsız edici seviyelerinin üstündeki noktalara dayanmakta olan, deney mekanının ışıksızlığı içerisinde öznenin bilişsel algılarında var olan değişkenlerin günlük hayattan ayrımı ve deney içerisindeyken mekan algısının normal düzeyden kopması ile birlikte zaman kavramının da dışarıda bulunan dünyaya göre değişip değişmeme düzeyleri de incelenmektedir.

Yeryüzünün alt katmanlarının mekan olarak tercih edilmesi durumunda görülmekte olan değişimler insanın yeryüzü üzerine konumlanma nedenini, yaşama dair uyarıların coğrafi konum olarak fizyolojik bileşenlerindeki oluşmuş olan dünya üzerinde yaşantıladığı uyumlanma sürecinin artık insanın varlığının değişmez bir bütün olduğunu göstermektedir. Zihinsel çalışma süreçlerinin uzlaşma biçimi geliştirmeye alışkın olmadığı bir takım deney mekanları üzerinde yapılmakta olan çalışmalarda sanrıların yoğun birer mental dünya oluşturma baskısı içerisinde olduğu gözlemlenmiştir. Maruz kalınan alışılmamış mekan algı düzeylerinin kendini adapte etmiş olduğu süreçlerin yer değişimlerini saptırarak kendi sanrıları dünyasına ait yeni bir mekan, yeni bir zaman algı birimi, yeni var olarak nitelendirmekte olduğu diğer öznel ve nesnel geliştirmektedir. Halüsinasyon gözlemlerinin birçoğunda beyne dair hasar bırakılan, reflekslerin ve reflekslerin kendini gösterme biçimlerinin tamamen başkalaşım sürecine girerek nabız çalışma biçimlerinin değişerek bulunulan alana uyumlanmakta olduğu gözlemlenmektedir.

Duyuşal olarak yoksunluk süreçlerine maruz bırakılmakta olan insan maruz kalmış olduğu uyarıcılar her ne ise ve her nasıl bir mekan içerisinde gözlemlenmekteyse vücut uyumlanma süreçlerinin yadsınamaz gerçekliği sirkadiyen ritim bozulmasıdır. Sirkadiyen ritim, canlıların günlük yaşam biçimleri içerisinde algılamakta olduğu zaman kavramı olarak bir günün karşılığına ikame etmektedir. Mekan algısı ve tecrit deneylerin içerisinde girdiği takdirde insanın ilk ve en önemli zaman algısı olan sirkadiyen ritmi değişmektedir. Zaman algısının bozulması mekan algısının bozulmasıyla başlamaktadır. Beyin nörosistemi içerisinde yer almakta olan konum belirleyici hücreler ve içerisinde barındırmakta olduğu uzay mekan konum haritalama sisteminin algılanan mekan üzerinde hissettiği değişimle beraber hücrelerde çalışma prensiplerini değiştirmektedir. Hipokampus bölümünde yer almakta olan uzay mekanı içerisinde konum belirlenim hücreleri çalışma prensiplerini oluşturarakta olan yeni koşula adapte etmektedir. Yeni koşula adapte olan hipokampus bölgesindeki konum hücreleri kişinin algı alanını duyum sisteminin haritalamasını değiştirirerek yeni bir var oluşturur.

Şebeke aktarım hücreleri yön bilgisini mekan üzerinde kullanılır yeni bir biçime

getirmek için haritası oluşturulmuş alan içerisinde merkezi bir algılama noktasına odaklanarak yöne dair mekan kullanım biçimi geliştirmektedir. Stefania Follini mekana dair tecrit süreçlerinde insanın bilişsel ve algıya dayalı davranım mekanizmalarının yaratmakta olduğu etkileri incelemek için yer altında kurgulanmakta olan bir mekan işleyiş düzeneği içerisinde deneye tabi tutulmuştur. Follini, uzaya yapılmakta olan yolculuklar esnasında insanın tek başına ve normal algı düzeyinden farklı bir mekanda sürdürmekte olduğu yaşam faaliyetlerinin incelenmesi için denek olarak deney içerisinde yer almıştır. Yer altına oluşturulan mekan içerisinde insanlardan tamamıyla ayrılan Follini, New Mexico'da yer almakta olan mağara mekan düzeninde tecrit sürecine girmiştir. Süreç boyunca Follini'nin zaman algısı var olan yetilerini kaybetmeye yeni mekana uyumlanmaya başlamıştır. Var olan zaman mekan kavramının dışında yeraltında yeni bir uyumlanma süreci geliştiren zihinsel ve bilişsel mekanizmalar gece gündüz kavramının yokluğuna maruz kalmakta olduğu için oldukça büyük bir değişim geçiriyor olmasına rağmen işlerliğini sürdürmeye devam etmiştir.

Psikolojik olarak bakıldığında kendini gitgide ayırmış ve tecrit alanında bulunan kitaplar ve incelenebilecek zaman geçirme nesnelere olmasına karşın Follini kendini ruhsal olarak sıkışmış, mutsuz ve algılarının kapandığı bir aktarım sürecinde bulmuşken tecritte geçirilmekte olan süreç içerisinde ruhsal aygıtı yaşanılmakta olan çatışmayı yeniden yapılandırarak karanlıkta kalmış hissettiren duygu durum bozukluğunu normale adapte etmeye başlamıştır. Psikolojik olarak ve zihin işleme süreçleri içerisinde çatışma, baskılama ve uyumlanma sürecine doğru aktarım geliştirmekte olan denek en sarsıcı etkiyi bunlara bağlı olarak değişen ve birbirinin değişkeni haline gelmekte olan biyolojik süreçlerde yaşamıştır. Biyolojik olarak hücre sistemlerinin karanlık aydınlık seviyelerini ayırtıramamış olması, günlük insan hayatının getirileri içerisinde başka bir varlığa rastlamıyor oluşu, gün ışığından yoksunluğu ve oksijen alım seviyesinin yeryüzünde değil yeraltında oluşturulan sisteme göre ani bir adaptasyon sürecine zorlanımı denek üzerinde büyük bozukluklar yaratmıştır. Biyolojik olarak gün ışığından alınmakta olan değerlerin bir anda yok olması insanın sirkadiyen ritminin de değişmesiyle beraber içinden çıkılmaz bir sürece girerek çeşitli sinyaller vermeye başlamıştır. Gece gündüz ayırt edimini yitirmekte olan denek, mekanın ve mekanda maruz kalınanların değişim süreci ile birlikte, zaman algısıyla birlikte uyku düzenini değiştirmiştir. Uyku düzeni değişime gitmekte olan insanın tetikleyici unsurlar nedeniyle psikolojik reaksiyonları ve zihin uyarım fonksiyonları farklılık göstermeye başlamıştır.

Follini deney mekanında tutulmakta olduğu süreç içerisinde biyolojik düzenine bakıldığında adet olma düzenini yitirmiştir ve sonrasında adet döngüsü durmakta olan denek biyolojik olarak sahip olduğu bu yetiyi kaybetmiştir. Denek yer altında konumlandırılan mekan içerisinde kalmış olduğu süreç boyunca ne kadar kalacağını hesaplayabileceği bir mekanizma ona sunulmadığı gibi uyku döngüsü ortalama olarak bakılmış olduğunda yirmi beş saate bir on saat uyuma biçimine evrilmiştir. Zaman içerisinde sirkadiyen döngüsünü kaybetmiş olduğu için bu süreç algılarının

değişmekte olduğunun kendisi farkına varmamıştır. Yer altında kalmış olduğu tecrit mekanında ilgilendiği alanlar ve olmasını istediği hobi nesnelere bulunuyor olmasına rağmen denek vermiş olduğu demecilerde kendisini psikolojik olarak çok kötü hissetmekte olduğunu ve konuşma ihtiyacını gideremediği için anlatma ve paylaşım mekanizması içerisinde ruhsal bir çıkmaza girmiş olduğunu belirtmektedir.

Denek bulunmakta olduğu deney mekanından çıktığında verdiği bilgiler doğrultusunda yapılmış incelemelerde, yer altında geçirmekte olduğu sürenin aslında var olan zaman sürecinin yarısı kadar bir zaman dilimine karşılık geldiği demecini vermiştir. İnsanın var olma süreci içerisinde antropolojik olarak adaptasyon geçirmekte olduğu mekan; insanın tüm fiziksel ve bilişsel süreçlerini yıllar içerisinde alışlageldiği boyuta göre değiştirmiştir ve otomatik algı, dürtü ve savunma süreçlerini tüm hücreleri dahilinde geliştirmiştir. Sınırları tamamıyla bilinmese dahi evrilen düzen içerisinde belirli bir işlenim düzeyine kavuşan insanın algı seviyeleri konum-duyum şemaları ile biçimlenmekten kaçamamaktadır. Konum-algı şemaları oluşturan insan, yeryüzü-mekan biçimlenimini de buna bağlantılı olarak korumaktadır. Yeryüzünün evrilmesi ve yeryüzünün yaşayan ve düşünen bir parçası olarak insan varlığının yeryüzü mekanına adapte bir canlı haline gelmesi, biyolojik, psikolojik, bilişsel fonksiyonların tamamen kurgulu evren düzeneğine göre şekillenmesine neden olmuştur. Mekan değiştiği takdirde ona bağlantılı olarak değişen tüm bu öğeler, fiziki gerçeklik alanının evrilmesine de bağlıdır. Fiziki gerçeklik alanı değişir, bilinçaltı öğeleri gerçeklik alanını değiştirirken imgesel olana adapte olmaya başlar. Tecrit mecrasında değişmekte olan esas alan, bilinçaltı düzeyde bulunan tekinsizin de tekin olarak algılanmasına zorlayacağından insanın varlık mekanizması zorlanım süreci içerisine girmektedir. Aşına mekanın alışlageldik özellikleri tekinsiz mekana aktarılır. Tekinsiz mekana aktarılan aşının özellikleri dürtülerde değişime yol açacağı gibi içgüdüler de savunma mekanizmalarını kaçınılmaz olarak değiştirirler. Kaygı oluşumunun tetikleyicisi olarak gelişmekte olan bir takım deneyim ve dürtüler, kaygı oluşturanlar olmaktan çıkıp belki kaygının yaşama güdüsüne dair savunmaları daha manevi olan kavramlara aktarılacaktır. Canlı ve cansız olan kavramlarının birbirine karışabileceği bu gibi değişim süreçleri içerisinde, gerçek olanla hayali olanın ayırım düzeyleri de buldukları bağıntıları değiştireceklerdir.

Yaşam güdüsüne dair tek başlılık deneyiminin mekan içerisinde yaşanıyor olması, topluma dair güdülerin savunma ve paylaşım mekanizmalarının değişmesine sebebiyet verecektir. Yalnızlaşma gerçekleştiğinde tehdidin kendisi toplumdan yahut diğer varlıklar olarak insanlardan gelecek olan değil yalnızlık duygusunun ta kendisi olacak ve zihin süreçleri halüsinatif etkiler oluşmaktan kaçınamaz hale gelecektir. Var olmayan ötekiler, insanın gereksinimleri içerisinde yer almakta olan paylaşım, aktarım, deneyimleme süreçlerini bir diğerine aktarma ihtiyacı hissediyor olacağından; zihnin kendi hayali dünyasının var ettiği imgeler, öteki paylaşım nesnelere haline geliyor olacaktır. Ötekiler olmadığı takdirde varlık olarak insan kendiliğinin çıkmazına düşmekten kaçamaz. Kendiliğinin çıkmazına düşen varlık olarak insan bilinç düzeylerinde yaşamakta olduğu çatışma mekanizmalarını değişim sürecine

sokamayacak ve çatışma süreçleri ile baş edebilme yetisini kaybediyor olacaktır.

Kendilik düzeyinde yaşanacak olan bozukluklar ve çatışma sürecinin baş etmek yerine kaçınma mekanizmasını çalıştırıyor oluşu benliğin ve insanın ilkel varlığının bozulmasına neden olacaktır. Ruha bağlı olarak gelişen süreçlerde deneyim, uyumlanma ve problemlere çözüm üretebilme yetisiyle işlerlik sağlayabileceğinden uç sınırların şekillenmesi ruhsal bütünlüğün korunması için nihai bir prensiptir. Yaşam ve yaşam alanı içerisinde alışlageldik sorunlarla karşılaşmakta olan insan, içerisinde barındırmakta olduğu ruh mekanizması aracılığıyla sorun çözebilme yetisi ve onlarla başa çıkabilme edimi geliştirmektedir. Başa çıkma edimi geliştirmekte olan ve bunu uyum sağlama süreciyle ilişkilendirebilen ruh, işlevsel bir mekanizma haline gelir. Ruh işlevsel bir mekanizma olarak ele alındığında toplumla birlikte paylaşılan ortak alanın insana katmakta olduğu biyolojik bileşenlere dayalı etkisini aslolan manasının dışına iterek yok sayacaktır.

Kültür ve toplumun dışında bir alana konumlandırılmış insan, paylaşım düzeneğinin hali hazırda bulunmakta olduğu alanın dışına çıkarak alternatif bir nedene bağlı olarak geliştirilmiş olan yeni bir sistemi gözler önüne sunar. Tecrit mekana dayalı bir değişken olarak gerçekleştirildiğinde tek başına varlık olarak insan bilinçdışı düzeyinin yadsınamaz bir alana yerleştiği topluma ait kültürel bileşenlerin akışından sapmış ve böyle bir paylaşım alanının dışarısında kalan duygu durumlarının kültüre ait toplumsal öğeler olmasından çıkarak, biyolojik öznel düzeye taşınımına yerleşmiş bulunur. Mekana bağlı tecrit içerisinde kaygıya dayalı korku tipleri de gelişmekten kaçamayacaktır. Agorafobi, tecrit alanı içerisinde devreye girecek bir kaygı korku bozukluğu olabileceği gibi klostrofobide; kaygı korku bozukluğunun bir diğer bağımlı değişken sonucu olarak karşımıza gelecektir. Alana dayalı olarak gelişmekte olan fobi türleri içerisinde tecrit mekanizması da eklendiği takdirde özne üzerinde baskılama uygulamakta olan itkiler kaçınılmaz olarak bilinç fenomenleriyle psikoloji bileşenlerini etki alanına alacaktır. Psikoloji içerisinde barınmakta olan olgu ve inceleme alanları, bilinç olgusuna ilişkin olan alanlardan Freud'un çalışmalarından sonra ayrılmış bulunmaktadır. Psikolojinin Freud'a kadar kendi alanı dışında başka bir çerçevede ele almadığı bilince dair fenomenler, ayrı birer olgu olarak incelenmeye başlandığında; çözümler, çatışmalar, savunma mekanizmaları ve tekinsiz atfedilenlerin tam olarak hangi noktaya denk geliyor olduğu insan bilincine dair açıklamalar yapmayı kolaylaştırmıştır. Simgesel olarak şekil değiştirecek olan mekan kavramı tecrit içerisinde bulunmakta olan özneye imgesel düzen içerisinde başka bir nokta kurgulamaktan kaçamayacaktır.

Alışlageldik düzenini kaybeden özne dünyaya gelmiş olduğu andan başlayarak geliştirmekte olduğu toplumun itkilerinden çıkagelen baskılama, kabul görmeyecek olan arzu biçimlerinden uzaklaşıyor olma bileşenleri otomatik olarak görülmeye devam etse dahi sürecin gelişiminde kendine özgür olan bulabiliyor olacaktır. Psikik olgular mekana bağlı tecrit süreci içerisinde nevroz semptomları göstermeye sebep olacak hatta histeriye yönelik gelişimlere kapılacaktır. İzole olma ihtiyacı mecburiyete

döndüğünde bildik olandan da ani bir biçimde kopuş yaşayacağı için bunu mutlak nevroza dönüştürecektir. Nevroza dönüşen izole olma ihtiyacı artacağı gibi tekinsiz alanda bulunma durumu nevrozu arttırarak devam ettirecekken sonuç olarak hayatın fonksiyonlarını psikoz neticesinde sonlandırmaya gidebilecektir. Mahrum bırakma mekanında bilişsel fonksiyonların deneyimlenmesi sonucunda insan sahip olduğu yetileri paylaşım sürecine tabi tutmadığından yetilerini istemsiz bir biçimde kaybetme aşamasına gelecektir.

Var olduğunu bilen bir varlığın, mekan içerisinde uyarılara maruz kalmadığı takdirde dış mekanı dahi algılayamadığı bir zaman dilimi içerisinde hafızanın kaybedilen bir var olduğu gerçeği, konuşmanın kaybedilebilecek bir fonksiyon olduğunu gerçeği, görme yetisinin sınırlı bir alan içerisinde geliştirilemediğinde insanı mental olarak hasta ediyor olacağı gerçeği yüzleşilmesi gerekmekte olan bir olgudur. Bulunulan yer ile ilgili yapılacak olan değişimler sonucu, öncesinde biyolojik olarak sağlıklı olan bir insanda dahi kaçınılmaz biçimde işkence biçimine dönüşen gerçekler ve manalar dünyası bozumunun ta kendisine karşılık gelecektir. Otomatik hareketler fonksiyonlarının dışına çıkıp içerisinde bulunmakta olan dünya bulanıklaşacaktır. Beynin çalışma prensibinde bulunan oluşturulmuş sistemler bütünü, kendi varlığının bu biçimde çalışıyor olduğundan mı kaynaklandığını yoksa bulunulan yer ve algılananlar aracılığıyla başka bir maddesel düzenekte fonksiyonunu kaybedip etmeyeceği araştırılmaktadır. 1954 senesinde psikanalist ve nörofizyolog ünvanlarına sahip olan John Lilly beynin mekanizmasının farklı mekan bütünlüğü içerisinde nasıl çalıştığını saptamak amacıyla başka bir duyuşal yoksunluk sistemi geliştirmiştir. Duyuşal yoksunluk sistemi içerisinde ihtiyaç duyulmakta olan alan vücudun dünya üzerindeki alışageldiği mekanından uzaklaşarak, su içerisinde tamamıyla oraya ait bir canlılığın hislenimlerinin aktarımının başarılı mı olacağını yahut insan beyninin bilincini kapatarak tamamen işlevini mi yitireceği araştırma konusu olmuştur. John Lilly, nörofizyoloji ve psikanalize dayalı incelemelerinde çalışmalarının onu getirmiş olduğu noktanın araştırma konusunu bulunulan mekan çerçevesinde inceleyerek, bilincin çevre ile ne kadar bağlantılı olduğunu çözmek istemiştir.

Bilinç çevreden bağımsız çalışmakta olan bir sistem parçası mı? Yoksa bilinç çevre ve mekanla ilintili kendiliğinden değişken bir sistemin ta kendisini mi oluşturmaktadır sorusuna yanıt aramaktaydı. İnsanın ait olduğu mekanın dışına çıkartıldığında yaşam alanı ve mekanının şekillenme biçimi mekanın ana parçası olan maddeye dayalı bütünlüğün dışına çıktığında neler gözlemlenebileceği üzerine çalışmalar yaptı. John Lilly, bilincin mekan değişimi ve maddesel dünyasının değişimi karşısında zihnin oluşturmakta olduğu elektrik harita sistem bütünü, çalışma düzenini keşfetmiş olan bilim insanıdır. Beyinde uyarılmakta olan haz kaynağının çalışma prensibi içerisinde nasıl elektriksel karşılıklar verdiğini, elektriksel karşılıkların nasıl bir uyarım haritası oluşturduğunu bulmuştur. Beyin uyarılma esnasında haz çerçevesinde hangi kanaldan uyarıldığını ve acı doyuma ulaşıldığında bunun hangi kanalın karşılığına çıkageldiği araştırılmaktaydı. Haz ve acı uyarımlarının çalışma prensiplerinin incelenmesi üzerine yapılmakta olan çalışmalar içerisinde bilincin yapı

olarak fizyolojik bileşenlerle ele alınması türler arasında gerçekleşen değişimlerin kaynağını da bulmayı amaçlamaktaydı.

Bilince dayalı fizyolojik çalışmalarını deneyler ve deney mekanları aracılığıyla çözmek üzere çalışmalar yürüten Lilly, oluşturulan kategoriler ve ayrıntılar çerçevesinde bilincin var olduğu düşünülen yapının çok üzerinde bir var olduğunu görmüştür. İnsanın adapte olduğu dünya mekanının hava, su, toprak gibi maddeler çerçevesinde şekilleniyor olması yaşanan mekanın yer çekimi ve atmosfer bileşenlerinin insanın mekan-zemin algısını şekillendirmesi ve tüm bu şartlar değiştiğinde bilincin o mekana tekrar ve çok hızlı bir biçimde yeni boyut alanı oluşturarak adapte olması araştırılmaktadır. İnsan bilincinin halüsinatif ögeler olarak adlandırılan bilinç düzeyine geçtiğinde insanın gözünün algı evrim sürecinin dışına çıkarak yeni bir bakış alanı oluşturmakta olduğu görülmektedir. John Lilly halüsinatif ögelerin oluşturmakta olduğu yeni nesne mekan algı alanının insan bilincinin yüksek düzeye çıktığı boyutlar ötesi bir alan olduğunu öne sürmektedir. Mental mekan algısı çerçevesinde bilincin zihin aracılığıyla uyaranlarının değişmekte olduğu alanda elektrik haritalarında birer bilime dayalı kanıt olarak gösterilmekte olduğu bilinç evresi yüksek algı düzeyini oluşturmaktadır.

Duyusal yoksunlaştırma mekanı olarak kullanılan su dolu bir düzenek içerisine konumlandırılmakta olan denek, elektrik aktarım mekanizmaları aracılığıyla biliş sistemini araştırma düzeneğine bağlanmıştır. Algıya dair uyarıcılardan tamamen arıtılan deney mekanı ışıksızlığa maruz bırakılmış, akustik sistemi ses geçirmez düzeye getirilmiş olan algı alanlarının kesin ve kati bir biçimde kapatıldığı düzeneğe yerleştirilmiştir. Ses ve ışık geçirme düzeyi kapatılmış olan deney mekanı, duvarlarla çevrelenmekte olan ve çevrelenen duvarların yarı düzeye kadar yere gömülmekte olduğu bir mekan biçimi oluşturulmuştur. İnsanın adapte yaşam mekanını su ile ilişkilendirmekte olan deney, mekanın ısı derecesini ise vücut ısıyla eş değer derecede su ile doldurmaktadır. Vücut ısıyla eş değer su seviyesi ile doldurulmuş olan mekanın su bileşenine tuz eklenmektedir. Tuzlu su içerisinde konumlanmakta olan insan vücudunun tuza maruz bırakılması insan bedeninin su üzerinde başka bir yere temas etmeden durmasını sağlamaktadır.

Suyun mekan atfedildiği deney düzeneği içerisinde temassız bir biçimde yer alan insanın görme ve benzeri yetilerinin de işlev dışı bırakılması için karartma maskesi mekanizma olarak eklenir. Karartma maskesi görüş algılarını da kapatırken deneğin var olan dünyaya dair tek bağlantısını nefes alma fonksiyonlarını idame ettirebilmesi için düzenlenmiş olan maske sistemi ile birlikte inceleme altına alınmıştır. İnceleme altında olan deneğin yaşam alanı haline dönüştürülen karanlık bir kutu sistemi şeklinde biçimlendirilmiş su mekan düzlemi ile bireyin mekan algıları kesilir. Dış uyarıcılara karşı algıları tamamen kesilmekte olan denek, suyun içerisine karıştırılmakta olan bilinç hızlandırıcı ilaçlar aracılığıyla mental mekan boyutuna geçiş kanalı hızlandırılmaktadır. Algı boyutunun değişimini hızlandırılması için enjekte edilen ilaç ve çeşitli uyaran maddeler bilincin geçiş sürecinin aktivasyonunu arttırmaktadır.

Ezoterik öğretiler içerisinde de suyun mekan haline getirilerek mental mekan düzeyine geçişin yaşantıladığı bilincin geçiş seviyesinin kontrol edilebilir hale getirildiği ve bunun tanrısal güce erişim olarak insanlara aktarıldığı noktalarda rahipler ve inanç biçimlerini yönlendirici liderler antik mısır çağlarında ve hatta daha eski toplumsal öğretilerin arayış süreçlerinde de bu enjeksiyon aktarımları ile su dünya bağlantısını kurarak ruhun derin tözüne ulaşabildiklerini iddia etmekteydiler.

Deney mekanı içerisinde şekillenmekte olan bilinç düzeylerinin değişimleri bilinçaltının mekanizmasında direkt olarak uç değişimler ve uyumlanma düzeyleri yaratmış bulunmaktadır. Bilinçsiz bir biçimde enjeksiyon edilen ilaçlar ve düzenegin başarısız olarak kurgulandığı mekan biçiminde yoksunlaşma yanlı bir biyolojik gelişim sürecine gireceğinden denek üzerinde kalıcı olarak psikoz ve şizofreni vakaları görülmektedir. Ezoterik oluşumlarda kullanıldığı bilinmekte olan duyuusal yoksunluk mekanı oluşumu kimi zaman basit düzeneklerle kurgulanan bir biçim almış ve Orta Çağ Avrupa inanç biçimlerinin beraberinde getirdiği Tanrı'ya ulaşmanın aşaması olarak kullanılmıştır. Orta Çağ Avrupa anlayışının kullandığı duyuusal yoksunluk deney mekanı ahşap fiçılarla oluşturulmuş olan düzenekle beraber kurgulanmaktayken, Antik Mısır da tank biçimlerinde oluşturulmaktadır. Kontrolsüz bir biçimde su ile oluşturulan mekan içerisine enjekte edilen amfetamin, halisünojen madde olarak eklenen liserjik asit dietilamid insanın bilinç düzeylerini kontrolsüz etkileyeceğinden oldukça fazla kötü sonuçla karşılaşmıştır. Halisünojen maddeler aracılığıyla beyin elektro sinyallerini kontrol etme yetisinin artışı gözlemleyen John Lilly, mekanın içerisinde konumlanan denek üzerinde yer çekimi hissini kaybedilmiş olması ile beraber duyu organlarının yetkinlik alanlarının da sınırlanması ile dışarıda var olan durumları ve öğeleri algılamak için beyin ve bilinç sisteminin bambaşka çalışmaya başladığını ispatlamıştır.

Fizik kurallarının dünya üzerinde bulunan mekan paylaşım sistemi içerisinde çalıştığından bambaşka bir çalışma prensibi çalıştırdığı gözlemlenmiştir. Bastırılan duyu organları fizik kurallarının dışına çıkabilmek adına daha fazla efor sarf etmektedir. Sürecin devamında bulunduğu mekana dair algılarını normal algı düzeyinden farklı bir üst boyuta çekmekte olan insan mekanı zihinsel bir boyutta algılamaya başlar ve var olan boyuttan bir diğer boyuta geçiş kesin olarak gerçekleşir. Bilinçaltı düzeyde barındırmakta olduğu etkilenimlerin çoğu rahimde var olan mekan hissine, güven duygusuna, rahimde bulunurken insanın içerisinde olduğu aşamayı güvenli ve kopuştan bağımsız bir alan olarak algılaması duyu yoksunluk deneyimi içerisinde bulunan kişilerde aynı bilişsel verileri yaratmış bulunmaktadır.

Mekanın kapalı ve güvenli bir alan olarak algılanmakta olduğu yer çekimine dair bir atmosferin direkt olarak paylaşılmadığı yer olan kurulu ilksel bağlar alanına geri dönüş yaşanmaktadır. İlksel bağlarından kopuşu tekinsiz mekana aktarım süreci olarak algılamakta olan bilinçaltı kayıtları, kaygıyı aynı imgelem alanında çalıştırır hale gelerek, bilinçte sembolik alan üretme yetisini işaret eden bir dünya oluşturma biçimine dönüştürmektedir. Alışılmış alanından iğdiş edilme meselesi gibi gerçeklik

dünyası içerisinde sürreal addedilen mental mekan ve zihinsel bileşenler dünyası bilime dayalı çalışmalarda kendine karşı konulamaz bir gerçeklik düzeni edinmektedir. Varlık olarak insan kendi içerisinde fizyolojik ve psikolojik süreçleri barındırmakta ve çevreye dair bileşenlere göre kendiliğini şekillendirmekteyken zihin uyanma, hatırlama, farkına varma süreçlerini algıladığı mekana göre şekillendirir.

İmgeler dünyası ile gerçeklik dünyası birbirinin karşıt biçimlenmeleri gibi görülseler dahi birinin diğerini harekete geçirmesi için bir diğerinin itki gücüne ihtiyacı vardır. İnsana yabancılaştırılmakta olan nesne yahut imgenin geri dönüşü mutlak bir biçimde gereklidir. İmge yahut nesne ondan gerçekleşen kopuşu kabul edemez ve bunun bilinç üzerinde yaratmakta olduğu değişim alanını kaygılanım sürecine sokarak muğlak bir köşenin derinlerine iteler. İçerisinde bulunan algı düzeyleri içerisindeki şartlanmaların izin vermediği diğer duygu durum süreçlerinde bulunan kavramlar bu düzeyler değişmiş olduğunda kendilerini ortaya çıkartacak alan elde edebilmektedirler. Bilim insana dair varlık süreçlerinin çalışma prensiplerini daima inceleme altına almıştır ve zihin, ruh, davranış biçimlerinin nörobilim alanına ve nörofizyoloji incelemeleri dahilinde kontrol edilme mekanizmalarını çözmek için algı boyutlarıyla ve mekana dair deneyimleriyle ilgili çalışmalar yapmaktadır.

Mental düzey içerisinde koşullandığı alanın fizik şartlarına göre biçimlenmekte olan alternatif mekan alanı bir sınırlama ve alternatif yaşam alanı oluşturmayı zorunlu kılmaktadır. Zihnin mekan değişimine vermiş olduğu alternatif sinyaller aracılığıyla mekan farklı duyu boyutları biçiminde yani zihne dayalı başka bir biçim içerisinde alan tanıma, yer edinme fırsatı sunularak duyular değiştirilebildiği gibi kontrolde edilebilmektedir. Bilinçli olarak değiştirilen ve gözlemlenen alternatif yeni mekan yeni çözünme biçimlerinin gelişmesini de ortaya koymaktadır. Zihin ve davranış süreçlerinin anlaşılır bir biçimde okunabilmesi ve tepkilerinin gelişim süreçlerinin inceleniyor olabilmesi için halüsinatif enjekteler, elektroşok sistemleri ve elektrot aktarımları yapılabilmektedir. Fiziğe dayalı algı alanlarının dışına çıkıldığında zihne dayalı algı düzeylerinin duyular dışı bir biçimle kontrolü ve aktarımı incelenmektedir.

Metafizik süreçler olarak bahsedebileceğimiz duyular üstü aktarım alanı içerisinde gerçekliğin beş duyu alanı dışına çıkarak, kendi zihin mekan boyutu oluşturabildiği araştırmalara yansımaktadır. Metafiziğe dayalı olarak geliştirilen Ganzfeld Deneyi ise duyu dışı algılama deneyimi üzerine geliştirtirilmiştir. Ganzfeld Uyarımı duyuların saf dışı bırakılarak beyinde var olan görsel algı mekanizmalarının gücünü sonuna kadar kullanması ve kullandığı gücün sonunda kendisine yeni bir algı alan düzeyine adapte etmesini anlatmaktadır. Deneklerin kendi algı düzeyleri içerisinde kullanmakta olduğu genel olarak beş duyu organının sağladığı uyarıcı sinyallerin algılanması yetileri, denekler üzerinde olabildiğince yok seviyesine indirilerek duyular üstü bir algılama düzeyine geçiş yapılacağı düşünülmüş ve deney alanında bir araştırma konusunun yansımaları olarak kendine yer bulmuştur. Deney alanı içerisinde bulunmakta olan denek üzerinde incelenen vizüel test deneylerinin geldiği noktaları işaret etmekte olan 1973 senesi itibariyle oluşmuş test biçimlerinin içerisinde Ganzfeld Uyarımı yer

edinir hale gelmiştir. Ganzfeld uyarımında duyuları saf dışı bırakılmakta olan denek özne uyarım alanına giriyor olduğu an itibariyle, denek öznenin bilinç düzeyleri paranormal aktive alanı oluşturmaktadır. Deney yapıldığında denek öznenin beyin fonksiyonlarının çalışma biçimleri daha önceki çalışma biçimlerine dayalı olarak tahmin edilebilmektedir ancak denek özne ganzfeld uyarımına maruz bırakıldığında zihinsel yapının hangi paranormal alanı çalıştıracağı tam olarak öngörülememektedir. Söz konusu tahmin edilemezlik alanı içerisinde yer alan yeni algılama biçimi içerisinde, duru görü alanı mı oluşmakta olacak yoksa prekognisyon aracılığıyla mı zihin algı düzeyi geliştirecek yahut bir fenomen olarak telepati mi geliştirileceği konusu bir bilinmezdir.

Uzay duyum düzeyi olarak telepati geliştirilmekte olduğu takdirde beş duyu algılanımının izole edilmiş olması ve duyular ötesi bir algılanım mekanizması oluşması gerekmektedir. Görme duyusunun saf dışı bırakılması ve imgelerin zihin yolu aracılığıyla aktarımı, düşünceye dair öğelerin, duyum ve hislenimlerin Yunanca anlamı 'tele' uzak anlamına gelmekte olan tesir eden kelimesinin 'patheia' ile kullanılması sonucunda 1882 tarihinde Fredric W.H.Myers'in Psişik Araştırmalar Derneği'nde (Britanyalı Psişik Araştırmalar Derneği) ortaya koymuş olduğu tanımı oluşturmaktadır. Psişik Araştırmalar Derneği Birleşik Krallık içerisinde konumlanmış bir alan haline gelmiş bulunmaktadır. Londra'yı merkez alarak kurulmakta olan dernek içerisinde insanın öz benliği ve var olarak edindiği süreç içerisinde yeri inceleme amacıyla çalışmaya başlamıştır.

Psişik Araştırmalar Derneği bilim içerisinde kendisine reddedilemez bir alan edinemesi de Nobel Ödülü sahibi olmuş başarılı bilim insanları ve fizik profesörlerini içerisinde bulundurmakla birlikte, filozoflar ve farklı alanlardan birleşerek fikir üretim mekanizmalarını geliştirecek profesörleri de içerisinde barındırmaktaydı. Bilim ve düşüncenin bir araya gelerek incelemeler yapmakta olduğu topluluk düşünceyi ve düşünce üretimini ciddiye almakta olan, düşünceye dair zihinsel işlevlerin incelenmesini önemseyen ve bunları bilime dayalı çalışmalarla oluştururken, vakaları titizlikle bilişsel ve psişik noktalarıyla incelemekte olan çalışmalar yapmaktaydı. Fizikötesi algı ve duyum alanlarının fizik profesörleri ve filozofların bilgi paylaşımları ve değerlendirme biçimleri göz önüne alınarak geliştirilmesi, subjektif bir araştırma biçiminden uzaklaşarak bu vaka incelemelerinin nesnel bir değerlendirilmeye tabi tutulmasını da önemseyen çalışmalar yürütmektedirler.

Carl Gustav Jung'un ve Sigmund Freud'un da içerisinde bulunduğu ve çalışmalarını yürüttüğü topluluk içerisinde, Pierre Janet de bulunmaktaydı. Psikanaliz üzerine yapılmakta olan çalışmaların, psikanaliz kurucularının da içerisinde bulunduğu bir topluluk haline gelmesi pek tabii psişik öğelerin sıradan kavramlar olmadığını açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Doğa felsefesi üzerine çalışmakta olan fizik profesörü Balfour Stewart, dış işleri bakanı ve İskoç Devlet Adamı olarak görev yapmakta olan Arthur Balfour gibi isimler derneğin yönetici pozisyonlarında yer almışlardır. Fredric W.H.Myers'in bilinçaltı benlik üzerine çalışmaları sonucunda geliştirmiş olduğu

telepatheia kavramı psişik araştırmalar ve duyular arası aktarımların dahil olduğu alanlarda kullanılmaya devam edilmekte olan bir kavram halini almış bulunmaktadır.

Fenomen olarak telepatinin duyular arası aktarım sürecinin birçok parçasından yalnızca birini oluşturmakta olduğunu söyleyebilmekteyiz. Aktarım alanlarından bir diğer parça ise duru görü aracılığıyla yapılmakta olan farklı bir görsel belirim biçime çıkagelmektedir. Duru görünün algı alanına tezahür etmesi halinde farklı aktarım ve Őuur değişim biçimleri görülebilmektedir ve vedd, hipnoz, trans halinde aktarım benzeri Őuura dayalı süreçlerin farklılaşmış biçimlerinde yaşanabilmektedir. Metafizik alanında incelenmekte olan bir kavram olarak duru görü kendi içerisinde farklı algı alanlarına da ayrılmaktadır. Metafizik içerisinde duru görü algıları; alteroskopi, lüsidite, teleoptik, prekognitif, postkognitif, kritoskopi ve telepati olarak ayrılarak incelenmektedir. Lüsidite terim olarak insanın gözleri kapalı olduğu halde çevreye dayalı algıların tamamını yahut tamamına yakını gözleri açık olan bir insanla aynı alan içerisinde algılamasına karşılık gelmektedir. Lüsidite yetisi geliştirmekte olan özne bilinç düzeyini öyle bir alan içerisine aktarmaktadır ki mental olarak mekanı algılama biçimi beyin fonksiyonları aracılığıyla algı düzeyini normal görme düzeyiyle eşitler hale gelmiştir. Lüsidite düş ve düş görme mekanizmalarının da içerisine adapte edilmiş olduğu bir kavramın karşılığına da denk gelmektedir.

Maddelerin ötesinde geliştirilen algı alanı, zaman mekan kavramını iteleyerek, maddeyi alanın dışında bir bileşen olarak geliştirmekte ve epifiz bezi alanının çalışmaların merkezi noktası olarak alınarak epifiz bezinin melatonin ve dmt hormonları salgılaması aracılığıyla da fizyolojik çalışmalarını hızlandırmaktadır. Epifiz bezi melatonin salgılamaktayken uyku düzeyine geçiş başlamaktadır. Uyku evresine biyolojik olarak geçiş yapmakta olan insan bedeninde DMT üst düzey seviyelere ulaşacaktır. Üst seviyelere ulaşmakta olan DMT salgılanımı zaman ve mekan kavramından kopuş gerçekleştirerek psişik görü düzeyleri yaşamaya başlamaktadır. Psişik görüngenü düzeylerinde algılanan zaman mekan kavramının duyular ötesi imgelemine karşılık gelmektedir. Teleoptik görme alanından bahsedecek olduğumuzda ise mesafe olarak insanın algı alanı içerisine girmese dahi algı alanı dışarisinde kalan diğer mesafelerin algılanma seviyesidir.

Duyular aracılığıyla anlaşılması ve aktarımı mümkün olmayan nesne ve mekanların farklı coğrafyalarda ve koordinatlarda bulunmakta olan yerlerin görüngenüsünü taşımaktadır. Ingo Swann Amerikan Psişik Araştırmalar Derneği'nin Stanford Üniversitesi programları içerisinde yer aldığı çalışmalar sonucu psişik görü yeteneği geliştirilmiş olan denek özne olarak Stargate Projesi'nin denek öznesidir. Ingo Swann bilinç arayıcı özne olarak adlandırılmaktadır. Fizik alışmaları yürütmekte olan bilim insanı Harold Puthoff, Russel Targ ile birlikte bilinç algı mekanizmaları ağır yöntemlerle deneylere tabi tutulmuş olan Ingo Swann coğrafi özellikleri ile birlikte mekana dair bileşenleri ve konum özelliklerini tarif edebilme düzeyinde yetilerini geliştirmiş bulunmaktadır. Laurentian Üniversitesinde Psikoloji profesörü olarak görev yapmakta olan Michael Persinger, nöropsikolojik çalışma alanı üzerine

yürütüyor olduğu araştırmalarda Ingo Swann'ın beyin fonksiyon çalışmalarını incelerken beynin çalışma mekanizmasının yoğun uyumlu bir model geliştirdiğini inceledi.

Yapılmakta olan hedef imge ve duysal yoksunluktan mahrum bırakılmakta olan kişinin ortaya çıkardığı imgeye dayalı çizim modeli birebir çizim karşılıklarına denk gelmekte olan çalışmaların geliştirilmesi ve ortaya çıkartılmasını sağlamıştır. Hedeflenen sembol çizimi ile Swann'ın karşılık olarak duyum ötesi algı sürecinde meydana getirmiş olduğu karşılık çizim imgeler ve simgeler duyu ötesi alanları da aşarak kendi içerisinde beyin ve beyine ait frekansların aktarım sürecinde oynamakta olduğu roller ve bileşenler aracılığıyla da çözölerek aktarılabilmektedir.

Maddelerin ötesinde bir algı boyutunun geliştirilmesi ise kritoskopi olarak adlandırılabilir. Kritoskopi maddelerin ve katı ağırlığı olan her türlü alana dair ögenin bilinç düzeyi içerisinde ve beyin algı sisteminin koşullanım düzeyi ile birlikte ötesinin algılara dayalı göröllebilmesi anlamına gelmektedir. Görüş alanının imaj olarak canlandırılması alfa teta düzeylerinin beyinde denk geleceği noktaların bu düzeyleri algılayabilir biçimde çalışmaya odaklanması gerekmektedir. Zihin bu durumlar içerisinde algı sinyallerini beyin sistemindeki mekanizmalara göndererek saydam bir görüş alanı kazanmaktadır. Saydam görüş alanının zihin içerisinde edinmekte olduğu yer ise tam olarak mental mekan oluşturma sürecinin başlangıcına denk gelmektedir. Alteroskopi ise fizikötesi algıları güçlü olan bireyin vücudun ve organların işleyiş biçiminin bilişsel alanlarının ve bu alanların frekanslarının görüngü alanına sahip olmasından oluşagelmektedir. Vücudun ve vücut fonksiyonlarına dair tüm alanların yaymış olduğu radyo frekans dalgalarının kişi tarafından algılanır konuma gelmesi sonucu vücuda dair bileşenlerin psişik düzeyde anlaşılması ve görüngü olarak canlanması anlamına gelmektedir.

Ganzfeld kelime manasına bakılmış olduğunda Almanca olarak tümel mekan, bütün alan anlamını taşımaktadır. Denek özne üzerinde tümel mekana dair yapılmakta olan incelemelerin bilişsel düzeyler çerçevesinde şekillenmekte olması, duyuvarın var olan algılanım düzeyleri ve biçimlerinden ayrışması koşuluyla mekan ve mekana dair aktarılanların incelenmesi halidir. Duyuya dayalı izolasyon gerçekleştiği takdirde denek ona aktarılmak istenen imgeyi nesnel duyum mekanizması yahut beyin incelemesine dayalı nörosinyaller aracılığıyla alıyor mu yoksa nörosinyaller ya da verilmekte olan duyum düzeneği bileşenlerin görmeye dayalı kortekse hiçbir katkısı olmadan algı seviyesi kapalı biçimde çalışmaya devam mı ediyor sorularının cevaplarını aramakta olan bir deneye karşılık gelmektedir.

Görsel korteks çalışma biçimi dolayısıyla sinyallerin ulaşımından ve aktarımından yoksun kaldığında halüsinatif görme devreye girmekten kaçamayacaktır. Halüsinatif görme biçimleri içerisinde mekan ve nesne algısı düşünce kaynaklı algı mekanizmalarını aktive ederek, somut olmayan nesne ve mekana ait ögelerin semboller biçiminde imgeler dünyasında yer edinmesi sonucu gerçekleşmektedir.

Gerçek mekan olarak algılanmakta olan imge mekan düzeyi, somut bir var olarak algılanmaktadır ve somut bir var olarak imgelenen mekan; inandırıcı ve kesin olarak algılanan haline gelmektedir. Ganzfeld deney mekanı kuram içerisinde giz olarak belirlenen ancak var olan ögelerin yoksunluk derecesiyle ilişkilendirilerek yeni bir kognitif alan oluşturması anlamını taşımaktayken aslında hayal etme gücünü elinde bulundurmakta olan insanın beynin sinyallerini bloke etmek aracılığıyla duyuların varsanı yaratması söz konusudur.

Ruha dair içeriklerin insanın bilişsel ögelerinin oluşumu doğrultusu ile bütüne dair alanı duyumsaması beynin üretim sınırlarının aşılması, düşünce, duygu ve tanımların çizime dair ögelerin psikozlardan ve nevrotik ögelerden ayrılarak yeni varlar ve yeni boyutlar haline dönüşmesi pek çok alanı etkilediği gibi yeni bir alanın bütünleşik varlar boyutunu açmış olacaktır. Bütünleşik yeni varların alanı olarak yeni paylaşım düzeyleri kognitif olarak gelişme sağlandığı sürece yoksunluk olarak adlandırılanlar, yoklar alanından çıkarak aslında varlar alanı olduklarını göstereceklerdir. Parapsikolojiye dair, fizik mekan ve fizik ötesi mekanın deneyler ile birlikte gerçekleştirilmesi bilime dayalı bir kalıp içerisinde şekillenen görme duyusunun görme duyusunun göze ilişkin olan dışında bir fonksiyon haline geldiğini göstermektedir. İzole mekanlar içerisinde gerçekleştirilmekte olan Ganzfeld Deneyi kurgulanan mekan içerisinde, birbirinden ayrıştırılıyor ancak arada bulunan bağlantı mekanizması işlerliğini sürdürüyor. İki izole odadan birinin içerisinde alıcı denek konumlanmaktayken, diğer odanın içerisine verici denek konumlandırılmaktadır. Verici olarak konumlandırılmakta olan denek özneye mental bir yoğunlaşma alanı sağlanıyor işitmeye dayalı duyu ögelerine maruz bırakılmakta olan denek, görme fonksiyonunu değiştirmesi için kullanılan gözlük ile birlikte farklı ışık düzeylerine adapte edilerek uyarıcıların alışıldık algı düzeyini değiştirmesi sağlanmaktadır. Görme düzeyi ve işitsel algı düzeyine dayalı değişkenler sayesinde yeni algı düzeyine uyum sağlaması belirli bir süre sistematik maruz bırakılma gerçekleştirilerek, verici denekten alıcı denek konumu incelenmeye alınmaktadır. Alıcı denek sunulan seçeneklerin seçilme olasılıkları çerçevesinde bir değerlendirmeye maruz bırakılarak söz konusu duyu alanı çerçevesinde yaptığı seçilimin doğru eşleşim ile beraber çalıştığını göstermektedir.

Deney mekanizmasının doğal algı alanı çerçevesinde bu biçimde kendisini gerçekleştiremeyeceği aşıkardır, duyular üstü deneyim alanına geçilmesi için deney mekanının kontrollü bir alan olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Denek sanat ve tasarıma dair alanlar içerisinde kendini ifade etmekte olan yaratıcı zekası gelişkin ve kullanılır olan insanlar arasından seçildiğinde, özne zihin süreçleri içerisinde kesin ve gözle görülür verilerle aktive alanını diğer deneklere nazaran büyük bir olasılık artışı ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Ganzfeld halüsinasyon etkilenimini kullanarak yaratıcı beynin harekete geçişini de hızlandıracak etki alanını da özneye sağlayabilmektedir. İşitsel uyarılar etki etmesi istenen alana yönlendirilerek yaratıcılık sürecine dair ögeler artırılabilir ve imgeler kendilerini sembollere dönüştürerek maddeler dünyasında yaratıcı nesnelere ve yaratıcı mekanlar biçiminde ikameler bulabilirler.

İşitsel ve görsel sinyallere maruz kalmakta olan denek sinyaller ortadan kaldırılmış olduğunda dahi kendine bu yeni uyarım mekanizması içerisinde aynı sinyallerin gönderimini yapmak üzere çalışmaya devam etmektedir.

Kendi içerisinde sinyal üretmek zorunda kalan beyin algıya dayalı yoksunluk sistemine koşullanmış halde çalışmaya başlamaktadır. Bastırılan ve maskelenen ruha dair içeriklerin maddeler dünyasının zorunlu fizyolojik ve biyolojik getirileri arasında maruz kaldığı duygu durumlarının açığa çıkamamış gizlenenleri yüzeye duyuşsal yoksunluk aracılığıyla çıkabilecek alana da sahip olacaktır. Freudyen psikanaliz tekniğinde bulunmakta olan sorunun asıl kaynağı kökenini değiştirerek tekrar ortaya çıkma yahut telafi bulma alanına evrilebilecektir. Ruhun özgür ve yaratıcı çalışma biçimini elde etmek amacıyla olduğu çalışma ve çalışma geliştirme modeli içerisinde mutlak ki her araştırma yöntemi ve aracını gelişme içerisinde incelerken yaratıcı yıkma eğilimi içerisinde de çalışma yönetiyor olmak gerekmektedir.

Bastırmanın ben kaynaklı bir biçimde kendi içerisinde geliştirmekte olduğu reddedilme korkusu yüzleşmenin itkilendiği bir düzenek taşımaktadır. Bilinçli olan düzey içerisinde bastırılmaya verilen yer frekanslar ve duyu düzey değişimleri aracılığıyla da ortaya çıkabilecektir. Bastırma mekanizması özneye narsistik bileşenler yükleyerek ideal benlik düzeyinden uzaklaştırır. Yer değiştirme yaşamakta olan narsizma ve ideal ben karşıt konumlar geliştirirler. Karşıt konumlar yaratıcılığa dair öğeler imge ve duyumların sembolik olana aktarımını gerçekleştirmektedir. Narsizma yitirilen haline geliyor olduğunda ideal ben kenara atılır. Özne yaratıcı düzeyine dair içgüdülerini bağımsızlaştırmaya gitmiş olduğunda yaratıcı seçme ve seçim geliştirme evrilir. Temsil öğeleri kaçınılmaz olarak yaratıcılık mekanizmasını çalıştırması gereken estetik alanlardan çıkmaktadır.

Nörosistem ve psikoloji evreleri durmaksızın nesne sevgisi ve nesne oluşumu dahilinde ilk mekan olarak atfedilmekte olan kopuşun gerçekleştiği alanın bilişsel düzeyini daima bir aktarım düzeyine dönüştürmek isteyecektir. Arayışın gerçekleşimi daima var olana atfetme ile gerçekleşir. Algı düzeylerinin atfetmedeki etkisi illüzyonlar ve halüsinasyonlar aracılığıyla atif nesnelere sembollerinin algı değişim araçları haline gelebilmektedir. Yanılsamaya dair öğeler bilinç aktarım alanı içerisinde birer araç halinde kullanılmaktayken duyumlar yönlendirilebilir öğeler haline gelebilmektedir. Yanılsama ve sanrının insan bilincine dayalı olarak geliştiği kaçınılmaz alan içerisinde ise yanılsama yetersizliğin ve duyu organlarının algılama düzeylerinin çalışma biçiminin iyi bilinen ve uyarıcı olarak doğru konumlanan nesne yahut imge sembolünün yerli yerini bulması gerekmektedir. Yaratıcı düşünce biçiminin mental sistem içerisinde yerinin iyi bilinmesi, nesne seçim tipine dair atfedildiği noktanın doğru konumlanması, yanılgı oluşumu ve sanrıya dair atfin uyarıcı olmadan biçimlendirilmelidir. Ruha dair bilinçdışı bırakılmış içeriklerin, söylenenler ve gösterenler haline geçmesi onları kapalı alanlarından çıkartmaya yaracaktır.

Bilinç düzeyinin karşılık olarak geldiği nörosistem boyutlar içerisinde haz ve acı

kanallarının yer edindiğinin bilime dayalı verilerle biliniyor oluşu, haz ve acının bir kaynak olarak ya da kaynağa dokunma biçimi olarak mekanlaştırılmasını da sağlayacaktır. Eklemlenerek birbirini oluşturmakta olan söz konusu sistemler sahip olduğu iki ana duygu düzeyinin kendini bilince çıkarttığı noktalarda, biri bilinç düzeyine ulaşan kavram haline gelmekteyken bir diğeri bilinçaltı düzeye itilen haline gelerek tamamlanmanın da yaşandığı bir karşıtlar bütünü oluşturur. Haz bastırılırken, acı bilince gelerek hissedilen konumu almaktadır. Acı bastırılırken de haz bilinç düzeyinde çalışır hale gelmektedir. İtki bastırılan konumunu almış olduğu takdirde kendini kaygı kılığına bürünerek gösteren haline gelecektir. Estetik güdüler gerektirmekte ve oluşturmakta olan alanlar içerisinde eyleme dökülen tasarlama güdüsü, bastırılanın ta kendisini ortaya atarak tekinsiz olan nesnelere, tekinsiz atfedilmekte olan mekanları görünür kılmış olacaktır.

Tekinsiz mekanların bir başka biçimiyle tasarlama eylemi dahilinde görünür kılınan bir vara dönüşmesi kuşkusuz ki estetik kaygıları kolektif biçimde bağlamakta olan öznelere çözülmeye itecektir. Özne tasarlayan konumuna geçmiş olduğunda tasarlanan nesne bir ayna haline gelmektedir. Tasarlananların dünyasına yansımakta olan kaygılanım alanı mental olarak psikosomatik bozukluk biçimlerinin, mekanda teslimiyet göstereceği gibi sanrının kişisel haline de gelebilmektedir. Psikosomatik aktaranların teslimiyet olarak tezahür ettiği alan olan mekan, psikosomatik bozukluğu bile isteye tetiklediğinde onu zora sokmuş, köşeye sıkıştırmış ve duyuların tetikleyicisi olarak duyu dışı algılanımların alanına itkileyecektir. Korku alanından sızarak ona yoğunlaşma yöntemleri geliştirildiğinde gizlenmiş olan, izlenen halini alacakken korku yenilemese dahi korkuyu ayakta tutmak onun hayranlık oluşturan nesne yahut hayranlık oluşturan boyut haline gelmesine neden olacaktır.

Bilinç çevresi ile daimi bağlantı alanı oluşturduğundan beyin mekanizmasının çalışma biçimlerinin kendiliğinden bağımsız, elektriksel şemalar üretmesi kontrol alanı olarak mekan tasarlanma biçimini de geliştirilebilmesini sağlamaktadır. Estetik obsesyon yaratımı, estetik obsesyon yaratım alanının bilinçli olarak yönetilen mekan haline gelmesi mekanın deneyim alanı olarak yorumlanmasını da sağlayacaktır. Bilinçaltı düzeyde yer alan, yer aldığı noktadan bambaşka bir nesneye bağlantılanan, seçim sonucu sevgi duyulan nesnenin; oluşageldiği nesneden bağımsız olana aktarımı onu kendi alanının dışarısında konumlanan durumuna dönüştürür. Feitiço kelimesinin karşılık anlamı haline gelen saplantının büyüdüğü bir nesne haline getirilene geçiş yaşaması bir nevi halüsinasyonun kendisi haline gelecektir. Kendiliğinin içerisinden dışarıdan gelene bakmak değil de kendiliğinden bir yansıma olarak çoğunlukla diğer var olanı algılamak gerekmektedir. Algılayan değil de algılanan alanın yaratım sürecinin öznesi olarak algılatan olduğumuzda da kendiliğinden yansımalarını bulacak alanı diğer öznelere tanıyıp olmamız gerekmektedir. Beyin görme eylemini bir fonksiyon olarak değerlendirdiğinde ortaya estetik ile birleşmekte olan sinir bilim ilişkisi çıkacaktır. *Aisthesis* duyum ve duygu kelimelerinin kavram aktarımını karşılamaktayken içerisinde yer eden manaların bilişe dayalı kelimeler olduğu görülmektedir. Estetik adını vermekte olduğumuz duygu ve duyum ile algılanmakta

olanlar tekil olarak güzel olanın yansıması algısını taşımamalıdır. Duygu ve duyum manasının karşılığını salt güzel olana atfetmek estetik kavramını anlam dışı bırakarak onu trajik olandan ayıştıracaktır.

Baumgarten estetik kavramının sıradan bir var olmadığını ve estetik yönelimin içerisinde zihin alanına dair algılar ve kavramalar bütünü, bilinç ve bilince dair diğer zihinsel içeriklerin estetik olanı beslemekte olan ve ortaya çıkartan nitelikte olduğunu ortaya koymuştur. Estetik zihin süreçleri içerisinde algılandığı an itibarıyla hem kendini zihnin bir parçası haline getirir hem de ondan kaynaklanan sebepler dolayısıyla oluşmaktadır. Estetik açıdan bakıldığında zihin hem kaynağın kendisini oluşturmaktadır hem de kaynağın akmasını sağlamaktadır. Bilgi estetiğin nihai ulaşım yerini oluşturduğu gibi aynı zamanda duyular aracılığıyla elde edilmekte olan ve algılar bütünü nihai sonuca ulaştırdığı yüce bir alanın karşılığına çıkarmaktadır. Duyuya dayalı bilgi edim sürecinin oluşma aşaması aslına bakıldığında bilginin salt mantık biliminin inceleme alanı dışında olduğunu, bilginin mantık teoremleri haricinde de duyuya dayalı zihin fonksiyonlarının belirli noktalara karşılık geliyor olduğunu araştırmaların sonucunda görülmektedir. Araştırmaların ışığında ortaya çıkmış olan nörosinirsel mekanizmanın estetik ve yaratıcılık gerektirmekte olan aktiviteler söz konusu olduğunda duyuların insan üstü bir kullanım alanı yarattığı ve yaratılan bu alan içerisinde ortaya farklı bir nöroestetik haritası çıkmış olduğu görülmektedir.

Nöroestetik harita içerisinde kendini farklı haritalandırmalar içerisine sokmakta olan insanın akla dayalı duyu sistem bilgilerinin işlenimin biçimini de açıklar bir hal almıştır. İmgelerin nörosistem uyarıcıları aracılığıyla kendiliğine dair bilişsel alan kurgulanımı barındırıyor olması imgelerin, güzel olanın ve estetik olanın algısının yaratıcı çalışma yansıması olduğu çalışma prensibini karşılamaktadır. Sembol dayalı dışavurum yaşanmakta olan süreçler içerisinde beyin ve estetik kaygı uyarımları bir arada bütünleşik bir biçimde işlerlik kazanmaktadır. Algının bilime dayalı fonksiyon içerisinde konumlanmakta olan yeri duyulara dayalı bir biçimde dahil olmayı mental alan üzerinde göstermektedir. Duyunun öğretisi olarak ele alınmakta olduğu ve duyuya dayalı öğretinin estetiğe dönüşen bir akla dayalı duyum ve irade geliştirme aşamalarının toplamının ifadesi olduğunu açıkça ortadadır. Evrenin ve evrenin düzenine dair şeylerin duyuya ve akla dayanaklarının olduğu bir irade biçimi gerçekleştirilmesi estetik kavramını hem bilişsel fonksiyonlara dayandıran hem de akıl yetisi içerisinde onu şekillendirmekte olan ayrıcalıklı bir zihin alanına dayalı duyuların biçim alması konusunu etimolojiye dayalı bir biçimde yaratmıştır.

Duyuya dayalı bir şekilde biçimlenmekte olan bilgiyi yüce olanın sınırının aşılabilir olduğunu ve bu sınırın aşılmasının oluşturduğu benzer sistem eş karşılığını aramaya dönük sınırın tanımlanmasının değil sınırın aşılması gerekliliğini ve sınırın estetik şekilde biçimlenmesi sınır koymaya değil sınır aşmaya yönelik duyuya dayalı bilginin ifadesinin güçlenmesi gerekmektedir. Yüce olan uzun süreçler dahilinde itilmiş ancak edilememiş duyuya dayalı bilgi edim sürecinin kendisidir. Duyuya dayalı olan

dışlanan bir karşılığa değil içsel olanın yüce sürecinin karşılığına denk gelmektedir. Estetik yüce olan eylemin karşılığını almış olduğunda estetik olmayan öylesine oluşmuş üzerinde düşüncenin izlerini barındırmakta olmayanın zihine dayalı süreçlerinin de kaygısızca ortaya çıkışının yahut salt kullanım ve fonksiyonun ifadesini arayanın tanımını haline geldiğini söyleyebilmekteyiz.

Estetik köken olarak Antik Yunan felsefesinden başlayarak duyunun getirmekte olduğu edim süreçlerinin dışlanan olmaktan çıkıp işlenen yüce olmasının gerekliliğini üzerinde taşır. Estetik alan tanımının, algı süreçlerinin zihinin bileşenleriyle incelenmesi aşamasında bilinç düzeylerinde bulunmakta olan varlar, bilinç düzeylerinin itkileri aracılığıyla bilincin altında olan saklananların alanında yerini almaktadır. Estetik kaygıları güden çalışma alanının düşünürleri ve uygulayıcıları olarak sanat ve sanatçıların oluşturmaya başladığı yaratma eyleminin yüce bir tezahür olduğunu kabul etmeli ve bu süreci yönetme biçimi olarak düşünme ve duyusala içkine aktarmaları gerekmektedir. Yaratıma ve mental sürece dayalı bağlantıları ve kanalları bulunmakta olan her eylem sonucun sonuçtan ziyade bir kaygılanımın süreci olduğunu ve kaygının korkuya dair bileşenlerinin dahi öznenin göstergeler alanının maddeler dünyasının aşınası değil de manalar dünyasının aşınalarının tekensiz öğelerinin yüzeye çıkış sürecine karşılık gelmektedir. Kaygı ve korku olmaksızın duygulanım olamaz. Coşku da kaygının bir bileşen karşıt ögesidir. Kaygı oluşur kaygı itkiler kaygı yap der ve korku alanı kaygılanım süreci ile açığa gösteren olarak çıkararak kendisini ifade eder. Kaygılanım alanı bu yüzden bir tasanın karşılığı olarak yaratma sürecini zihinsel alanları içerisinde oluşturmaktadır. Karşı çıkılması gereken olmadığında karşı koyum mekanizması çalışmayacağından ve tasadan uzak bir yaratım süreci görülmeyeceğinden karşıkoyum süreci gerçekleşmeyecektir. Kaygı tükenmeye yüz tuttuğunda korku oluşmalıdır, ama sahici bir korku. Kaygının kaybı öyle bir korkuya yol açmalıdır ki tasalarının içerisinde çıkmış olmak acı veren bir eylem halini almalıdır. Karşı çıkılacak yahut içerisinde çıkılarak başka bir yeniyi var etme alanını kendisine açamayacak olan estetikten uzak eylem bir güdüye dayalı safiyane oluş olarak ifade bulacaktır. Kendiliğinden oluş; düşün eylemini kendi içerisinde katmadan, oluşum nedenin de kalmadığı, karşı çıkararak bir var etmenin de yaratıcı düşünceye katılmadığı öylesine bir güdünün maddeye dönüşümünü oluşturacaktır.

Akla düşen, zihne dokunmadan değerek geçen ve duyulardan yoksun bir halde biçimlenen var, oluş olarak dile geldiğinde nedenleri kaygıdan yoksun maddi oluşum haline gelir. Oluşun öylesine bir eylemin ifadesi olarak dile gelmesi algı ve duyuların yüce alanını yoksunlaştırmaktadır. Yoksunlaşma duyum ve algıların düşün eyleminden uzaklaşması ile meydana gelmektedir. Yoksunlaşma yaratıcı sürecin kaynağını yok etmeye başlayacağı gibi yaratıcı sürecin artık bir süreç olmaktan da uzaklaşmasına sebebiyet verecektir. Yaratıcı sürecin süreç ve oluş olmaktan çıkması zihnin yüce yetiler alanının yeterince geliştirilmemesi ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkanın arzusunun doğurgan alanından değil sefaletin ve doyurulamazlık alanının nihilist bir kılıfa dahi bürünmemesidir. Formlar, formların geçiş alanlarının dokunmakta olduğu noktalar, zihnin nörosisteme dayalı olarak incelenmekte olduğu alanların da

dahilinde gözden düşmekte olan tasvirlerin karşılıkları veyahut gözün sefalet alanında bulunanların özgür bırakılan edimlere dönüştürülerek; arzunun maddi olana aktarımından ziyade arzunun bir hiçlik alanı olarak farkında dahi olunamadığı ilkel alanların karşılığına gelebilmektedir.

Gözün diğerleri alanına itmekte olduğu, gözün dışladığı estetik duygulanımın karşılığının bulunamadığı çünkü estetiğin geçmesi gerekmekte olan duygulanım sürecinden geçemediği onun doyurulması gereken alanının önemli atfedilmediği bir yaklaşım biçimine karşılık gelmektedir. Zamana dair bileşenlerin içerisinden geçmeyen, geçse dahi onlara dokunmaktan uzak olan, tarihin ve tarihe dayalı gelişme süreçlerinin duyulardan ve algılardan yoksunlaştırılarak itkilenen bir düzleme getirilmekte olduğu imkansız doyurma arzunun kaybını karşıladığı gibi eylemin sefil bir boşluğa dönüşümünü de getirmektedir. Estetik olanı metalaşmaya aktaracak olduğumuzda ise mental düzeyin varları körüklenmekte olan kaygı biçimleri ve bu biçimlerin körüklenmekte olduğu mekanik algı düzeyinin yüceleştirilmesi estetik kaygının itimini getirmektedir.

2.5. Kuantum ve Mekan

Kuantum teorisi, atomik olayların kendi içerisinde oluşmakta olduğu enerji türünü açıklayan bir fizik teorisi olarak tanımlanmaktadır ve 20. Yüzyılın başlangıcından itibaren bilim adamlarının üzerinde çalışmakta olduğu kuantum teorisi, madde-alan kavramını da içerisinde barındırmaktadır. Klasik teori anlamında fizikten ayrılmakta olan evreni makroskobik manada inceleyen, bunları incelerken de mikroskobik alan içerisinde klasik fizik teorilerinin açıklayamadığı elektron, foton, kuantum gibi kavramları da kuantum teorisi açıklamaktadır.

Hiçbir nesne tek başına var olmamaktadır, her bir nesnenin kendi dalga boyları bulunmaktadır ve bu dalga boyları nesnenin çevresini de içeri olarak düşünülmesi gerekliliğini getiren bir sistemdir. Kuantum fiziği içerisinde; nesnelerin nitelikleri sürekli, değişken ve devinim halinde bir yapı sergilemektedir. Kuantum teorisi içerisinde determinizm barınmamaktadır. Değişkenlik ve olasılıklar, daima bir diğer alternatif sonucun yaratıcısı olabilmektedir. Tam ve bir bütünlük dahilinde, etkileşim alanı söz konusu olmaktadır. Klasik nesnellik anlayışından uzak bir yer edinmektedir. Nesnelere çevresinden bağımsız olarak yorumlamamaktadır. Gözlenen ile gözleyen bağımsız birer tabir olarak ele alınmamaktadır. Birbirine ilişkin ve birbirinden etkilenen, birbirinden doğan ve biri değiştiğinde diğerini de değişime içkin kılan bir yapının kendisini oluşturmaktadır.

Gözlenen, gözleyeni değiştirmekteyken, gözleyen de gözlenene kuşkusuz bir etki etmektedir. Bu anlamda bağımsız nesne kavramı ölüdür. Nesnelerin canlılıkları da kabul edilir hale gelmektedir. Etki etmek, değiştirmek ve dönüştürmek gibi kavramlar; salt canlılara ait bir atıf olmaktan çıkarak, cansız atfedilen varlıklara da yüklenir. Görelilik kuramı dahilinde zaman-mekan sürekli ve ölçülebilir bir şeyken, kuantum bu

anlayışı değiştirmektedir. Kuantum, zaman kavramı yerine an kavramını öne sürmekteyken diğer yandan deneysellik ara parçacıklarda aranmaktadır. Nedensellik aramakta olan kuantum fiziği süreksiz bir bütünlük kabul etmektedir. Olay anda gerçekleşmektedir ve olayın anda gerçekleşmesine içkin olarak sürekli olmasının mümkünatı söz konusu değildir. Zaman kavramının tek yönlü akması, söz konusu olarak kabul edilmemektedir. Geçmiş ve gelecekte ana taşınabilmekte olan insan yapısı, zamanın çift etkilenimli bir süreç olabildiğini göstermektedir. An kendinin bir bütünü oluşturmakta; diğer taraftan, başka bir anda kendi bütünü oluşturur. Sıfıra yakın olan an planck sabiti ile var olmakta yahut yok olmaktadır. Zaman-mekan etkileşimi, planck süresi ile evrenin tamamını oluşturmaktadır ve kuantum fiziğinde bu zaman kavramına planck zamanı adı verilmektedir. Maddelerinde kendiliklerinde hafızası bulunmaktadır. Zaman ve mekan süreksiz devinirlerken; birbirlerine ilişkin olarak mutlak hatıratları barındırmaktadırlar. Bu bir etki değildir. Bu bir aktarımdır. Aktarım çok hızlı bir biçimde oluşmakta; aktarım hareketi içerisinde, bilgi nakledilen olarak konumlanmaktadır. İstek düşünce enerjisini harekete geçirmektedir, düşünce enerjisi ise aktarımı; bilginin naklini gerçekleştiren akımı göstermektedir. Enerji kaybolmaz, bilgi ise yok olmaz bir varlık göstermekteyken; insan doğal varlığını sürdürebilmek, düzenleyebilmek ve kurgulamak adına zaman kavramına ihtiyaç duymaktadır. Art arda kareler halinde biriken anlar zamanın çerçevesini ve çalışma biçimi oluşturmakta; insan bir varlık olarak tüm bu anları birleştirme ve kabul etmez ise bellek oluşmayacak bir hale gelecek ve olaylar arasında kurgulu bir örüntü yaratılamayacaktır. İnsan anlam üretmekle yükümlü bir varlık olmaya içkin olduğu kadar anlamın kendisini de aramakla bütünlüklü bir varlık alanı göstermektedir.

Bellek anlam üretmek için, varlık alanı göstermekte olan bir yapı olmasına karşın; insan bellek yitimi ile de karşı karşıya kalabilmektedir. Her an kendi içerisinde bir olasılık barındırmaktadır. Mutlak kadercilik anlayışı her anın içerisinde barındırmış olduğu olasılıklar zinciri ile ters düşmektedir. Olasılık konusu üzerine düşünüldüğünde özgür iradeye ihtiyaç duyulmakta; özgür irade ise bilincin çağıranıdır. Bilinçli yapılan her eylem özgür eylemin timsali olarak yer edinmektedir. Buna karşın bilinçsiz yapılmakta olan fiili hareketler özgür iradenin katledenleridir.

Kuantum fiziği içerisinde kabul edilmekte olan yapı Takiyon Evrenlerine sahip bir yapıyı temsil etmektedir. Evrende bulunan tüm iletişim ve etkileşimi onlar sağlamaktadırlar. Hızın bu bakış açısı içerisinde, bir üst sınırı bulunmamakta olduğundan evreni dolaşabilmektedirler. Canlı-cansız ayrımı evren içerisinde kabul edilmemekte olduğundan, hareketli ve hareketsiz maddeler kendi içlerinde ayrılamayacak bir bütünlüğün oluşmasını sağlamaktadırlar ve adeta iç içe geçerek bütünlüşüp ve tek bir yapıyı oluşturmaktadırlar. Gerçeklik ile hakikat kavramları, burada yer edinmekteyken farklı noktalar olarak konumlandırılmaktadır. Gerçeklik tek olması mümkün olmayandır. Hakikat ise mutlak olarak var olandır. Gerçeklik, göreliliğe gereksinmektedir.

“Modele dayalı gerçeklik, bizim nesneyi algılayış biçimimizle uyumludur. Görme sürecinde beynimiz optik sınırlardan bir dizi sinyal alır. Bu sinyaller televizyonda gördüklerimize benzer görüntülerden oluşmazlar. Optik sinirin retinaya bağlandığı yerde kör bir nokta vardır ve görmenin gerçekleştiği yer, retinanın merkezinde 1 derecelik bir görüş açısına ve kolunuzu uzatıp baktığınızda başparmağınızın eni kadar bir genişliğe sahip daracık bir alandır. Yani beyne gönderilen ham veriler, ortasında bir delik bulunan bulanık bir resme benzer. Neyse ki beynimiz her iki gözden gelen girdileri birleştirir, çevrenin görsel özelliklerini de ekleyerek oluşturduğu varsayımınla boşlukları doldurur. Dahası retinadan gelen iki boyutlu veriler dizisini okur ve bundan üç boyutlu bir uzay izlenimi yaratır. Bir başka deyişle beyin zihinsel bir resim veya model yaratır.” (Hawking, Mlodinov, BT s.43)

Kişiden kişiye, kültürel ve toplumsal yapılar itibariyle gerçeklikler değişmektedirler. Nesnelere, tek bir hakikat barındırmaktadırlar çünkü; nesnelere aslen tekil birer var değildirlere. Teklik, hakikat içerisinde bütünlük olarak yer edinmekteyken, çokluk hakikati yanıltır. Çokluk bir gölge olarak, tekliği yorumlamaktadır. Kuantum teorisine dönüt olarak bakıldığı takdirde mekan zamanı tamamlamaktadır. Görülebilir kılınmakta olan evren üzerinde, zaman olarak adlandırmış olduğumuz kavramın yerini; kuantum teorisinde mekan almaktadır. Mekan ve zaman birbirine yönelik olarak yer değiştirmiş bulunmaktadır. İlk görülen evren üzerinde mekan tanımını anlamak gerekmektedir ki mekan; duyumsanabilir, görülebilir evren içerisinde insanın varlık olarak diğer varlıklara hükmedebileceği hakimiyet kurabileceği, yön verebildiği ve değiştirip dönüştürebildiği bir anlam taşımaktadır. Mekan kavranabilir, tasarlanabilir, değiştirilebilir bir karşılığa sahiptir. Zaman ise insanın müdahalesi dışında gelişmekte ve akmakta olan bir durdurulamazlığın temsilidir. Zaman kendiliğinde akmaktadır. Kuantum teorisine bakıldığında ise bu durum tam tersi bir bakış yönüne gereksinmektedir. Zaman hareket ettirilebilir, müdahale edilebilir bir kılığa bürünmektedir. Mekana ise kimsenin herhangi bir müdahale edebilirliği söz konusu olmamaktadır. Mekanın tezahürü biçimini almakta olan zamandır. Mekan madde ile antimaddenin bir aradalığı sayesinde mekan olmaktadır. Görünen evren üzerinde bulunmakta olan; en, boy, yükseklik gibi boyutlara sahip bir yapı olarak bakıldığında mekan olarak tanımlanan; şayet kuantum mekan olarak tanımlandığında zamana denk düşen ve artarak zaman kavramı içerisinde devam etmekte olana karşılık gelmektedir.

Kuantum evreninin mekanı, tekil maddeden ibaret bir yapıya tekabül etmektedir. Mekan kuantum evreninde tek boyutlu bir içerik olarak yer almaktayken; içerisinde bulunmakta olan taneciklerin kendiliğindeki yapısı boyutsuz olarak kabul edilmektedirler. Mekanı ve boyutlarını tartışırken, kuantum ilkelerinden de bahsetmemiz gerekmektedir. Belirsizlik ilkesi içerisinde belirliliği barındırmaktadır. Mekan içerisinde hareket yönü belli olmuş olan, öngörülebilir akış yönü içerisinde hareket edecek olan tanecik; atış yönüne hakim olunan yukarıdan aşağıya inmesi koşulsuz bir biçimde gerçekleşecek olandır ve gideceği yön fiziksel olarak mutlak belirli vaziyettir. Düzlem üzerinden konuşmakta olduğumuzda ise koşulsuz ki her

bir yöne hareket edebilme olasılığı bulunmaktadır. Yer ve yön tercih edememektedir. Belirsizlik ilkesi bu biçimde çalışmaktayken; tek boyut içerisinde yer almakta ancak her boyutta hareket edebilme potansiyeline sahip olmaktadır. Einstein'ın kuramına göre ışıktan daha hızlı hiçbir şey söz konusu kabul edilemezdir. Dolanıklık ilkesini Einstein bu nedenle kabul etmemektedir. Kuantum ise eş parçacıkların aynı hareket özellikleri gösterdiğini kanıtlamış bulunmaktadır. Maddelerin algıları vardır ve maddeler birbirlerini algılayarak kopuşu gerçekleştirmektedirler ve kopuş gerçekleşikten sonra eş parçacıklar birbirleri ile algısal iletişim içerisindeyler. Aslen biri bir diğerine gelen dışarıdan müdahaleyi hissetmektedir çünkü maddeler ayrı deşillerdir ancak biz algı düzeyimiz içerisinde onları öyle duyumsar hale gelmekteyiz. Kuantum fiziğı mekan olarak zamanı kullanır, zamanın yerine ise görülebilir dünyanın mekan yapısını konumlandırır. Deneyler esnasında maddenin uzayı kullanılmaktadır ve madde-mekan ilişkisi matematik boyutlar içerisinde yer etmiş vaziyettedir. Madde tek boyutlu mekanında yani kendi tek boyutlu uzayında kendini ikame etmekte olan bir yapı sergilemekteyken; dalga-parçacık ikiliğı de bu düzenek içerisinde çalışmaktadır.

“Mekan, pratik olarak uzayın belirli bir özelliğinin kuşatılması için çizilmiş bir sınırın içindeki düzen olarak da tanımlanabilir. Fakat bu sınırlar birbirlerinin iz düşümde veya alt kümelerinde de bulunabilirler. Tıpkı aynı anda iki mekanda olma durumu gibi aynı anda birkaç kimliğe birden sahip olmak fiziksel bir gerçekliktir.” (Arayıcı, MTÜT s.16)

Madde algılanmakta olan tek boyutlu haline ilişkin, kendiliğini sürdüren sonumsuz ve tekil bir yapı olarak canlılığa ve hareket mekanizmasına sahip olduğu kadar; dünya üzerinde algılanan mekan düzeyinde cansız ve hareketsiz bir mekanın parçası olarak algılanır vaziyettedir. Maddenin ve mekanın bu son derece çaresiz bakış alanı içerisinde, zannedilen donuk ve hareketsiz hali aslen algılamanın boyutlarına ilişkindir. Algı incelemekte olduğumuz bilişsel ve maddesel düzenin parçalarını anlamlandırma içerisinde birincil bir rolde yer almakta olduğundan; algıların alanlarına bağılı olarak değışenleri ve algının mümkün olduğu kadar yüzeysel olmaktan uzak bir biçimini kavrama ve anlamlandırma düzeyine çıkarmak istemiyle mekana ve zamana bakış yönlerini değıştirerek birer düşün edimi içerisinde bakmayı, düşünerek geliştirmeyi seçerek ilerlemek gerekmektedir. Çünkü evren, zaman ve mekan birbiriyle iç içe çalışma biçiminde ilerlemektedir; bulunulan yer önem kazandığı gibi bulunulan yerin yönlendirilebilen bir hal alması da ayrıca önem teşkil etmektedir. Bulduğumuz yeri algılamak, algılama yetilerimizin aşanlarını veyahut algılama alanını aşmaya yönelik bir iz sürmeyi fiziksel mekan dahilinde ne kadar mümkün ve ne kadar aşılabilir kılacaktır?

Nesneler birbirini sürekli bir biçimde etkilemekte, sürekli bir biçimde bütünleşmekte ve aslen zaten bir arada olması gerektikleri gibi olmaktadır. Nesnelerin kabul edilen mekan kavramı içerisinde birbirleriyle konumlanmaları, birbirlerine etkimleri mekanın içerisinde atom yapılarında zaten birer hareketli var olarak oldukları yerde

bulunmaları bir tesadüfün sonucu değil bir etkilenimin asıl sonucu olarak yer etmektedir. Bir var diğer var olanın alanına etkirken; aslen tamamının oluşturmakta olduğu bütünlük, maddenin canlılık alanına da etkimektedir. Madde mekan içerisinde paylaşılan alanın belleğinin taşıyıcısı olarak da orada bulunmaktadır. Burada maddenin de bilinci olduğu, onunda hareketli ve kayıt tutmakta olan bir yapı taşımakta olduğu gerçeği söz konusudur. Madde etrafındakilere etkirken, kendi bilinci diğerlerine de aktarmaktadır. Bakış açımızdan algılarımızın yeterliği kadar algılamaya devam etmekte olduğumuz mekan ve içerisindeki nesnelere; kendi alanlarına yerleşmekte olduklarında; içerisinde, o mekanın belleğine ait ve hazır olanlara etkileyerek onları kendi alanına çeker vaziyettedir.

Sınır düzen yapısı içerisinde oluşturulmakta olan mekan, içerisinde bulunacaklara dair veyahut içerisine konumlananlara dair birbirine etkileyen bir düzen kurgusunda yer almaktayken; paylaşımcısı olarak ona gelmekte olan kullanıcı zaten onun belleğini tanımakta olan ya da o belleğin alanına etkileyecek olan belleğin parçası olarak oraya yönelmektedir. Algı mekanizması içerisinde her nerede ve nasıl olunursa olunsun; aynı boşluk birbirinden apayrı iki özne tarafından bambaşka algılanabilmekte ve bambaşka izlenimler bırakabilmekte ise mekan da bambaşka bir izin ileticisi olarak var olabilmektedir.

Bilincin bir madde düzeyine aktarılan olarak yer edinmekte oluşu, aktarılan maddenin ise bilince bir şekliye yaklaşması ancak karşılığını oluşturan bir yapı olmaması; bilinci ararken, bilinci aktaran bir hal almaktadır. Bilincin algıya, algının ise bilince aktarımı esnasında maddenin hangi noktada olduğu konusu; maddelerin bütünlükçüsü, bir araya getiricisi yahut tasarlayıcısı olarak tasarlayan öznenin onu irdelemesi ve irdelemesinin yarattığı karmaşayı çözülen olarak ortaya koymasının yolunu açmaktadır. İnsan bilinciyle algılamakta olduğu gibi bilincini de aktarırken, maddesel olanın alanına aktarımda bulunmaktadır. Paylaşılmakta olan kolektif bellek olarak işaret etmekte bulunduğumuz nokta, maddeler arası bir bilincin paylaşımını da gözler önüne sermektedir. İnsan bilinciyle, mekandan ve zamandan bağımsız olması mümkün olmayan bir varlık olarak; maddenin bilincine etkimektedir. İrdelemelerin ardında yatmakta olan, bulunmayı bekleyenler; maddelerin düzeyinde kurcalanmak, bilinmek, bulunmak için beklemektedirler.

İnsan mekandan bağımsız bir bilince sahipmiş gibi görünse dahi böyle bir durum söz konusu olamayacak kadar bağımsız ve etkisiz bir alana çıkagelmektedir. Bir uzam olarak mekan kendine, kendi çevresinin; onu oluşturana bağlı olmakta olduğu gibi bulunduğu uzay alanda da bir diğerine mutlak bağlı hatta bağımlıdır. Gözün sahip olduğu yetilerin içerisinde bulunulan alanlardaki algı seviyesinin kısıtı, içerisinde bulunulan fizik alanın izin verdiği ve etki ettiği sürece kısıt olarak görüldüğü gibi; içerisinde bulunulan alan şayet uzam olarak değişir ise kısıtları aşabilir yahut kısıt alanlarını çoğaltabilir bir hale gelebilmesi mümkün olacak bir durumdur. Bu durumda algılar bulunulan uzay mekan düzlemine göre şekillenmesi mümkün olan bir mekanizma olarak; maddeler aracılığıyla şekillendirilmekte olan mekanın da

değişeceği ve etkimekte olacağı alanın buna ilişkin bir kılıfa bürünmesi durumu söz konusu olacaktır.

Mekan etkin ve etkir bir alan olarak; paylaşılan varlıklarla arasında bir iletişim örüntüsü bulunduğu açık ve kullanılır bir kurgu içerisinde tasarlanmaya maruz kaldığı an itibarıyla zaten orada olmak için beklemekte olan bir dizi kurgu parçasından ibarettir. Kurgu içerisinde kendi bilincine sahip nesnelerin madde yapıları ve kurgulanan madde yapılarının mekan adı verilmekte olan uzam içerisinde şekillendirildiği haliyle sunulmuş olduğu kullanıcısı mutlak bir etkime alanının paylaşıcısıdır. Etkime alanı paylaşımın kendisine açık bir hale geldiğinde, kendini diğer paylaşımcılara da açarak; mekanın maddesel belleğine çekmek istedikleri bilinç düzeyleriyle bir aradalık sağlayacak ve bulunduğu uzamın taşıyıcılarını aslen mekana dair bellek alanı içerisinde; imgeler, simgeler ve kolektifin bağlarıyla aktarmaya devam ederek tekrara ilişkin var olmayı da sürerli bir biçimde sağlamakta olacaktır.

Madde gözlenen olarak, gözleyene içkin konumdayken; gözleyen yani bakış mutlaktır ki maddeye içkindir. Gözlenen gözleyene; gözleyen ise gözlenenin alanında hareket halinde ve aynı alanın paylaşıcısı olarak bir iletişim alanı oluşturmaktadır. İletişim alanı içerisinde birbirine mutlak hareketli taneciklerle etkimekte olan gözleyen ve gözlenen; ikisini birbirine nesne olarak atfedileni ise nesne olmayanın alanına aktarmaktadır. Nesne değişen olarak bir başka yerde konumlandırılırsa, etkilediği ötekide değişerek tekrar nesnenin karşısında konumlanacaktır.

2.6. Felsefe ve Mekan

“Felsefe dünyayı, hayatı ve toplumu sadece anlamaya çalışmaz, fakat bir yandan da bütün bunları *anlamalı kılmaya ve açıklamaya* çalışır. Nitekim felsefenin, yine Platon tarafından geliştirilen ve başka pek çok filozofta daha karşılaştığımız bir tanımı da, onun veya felsefeyle meşgul olan filozofun algısal görünüşlerin ötesine yükselerek gerçekliğe erişebildiğini, gündelik dünyanın sürekli bir değişim içindeki gelip geçici şeylerinden farklı olarak kalıcı gerçekliğe nüfuz edebildiğini dile getirir.” (Cevizci, F s.7)

Gerçeklik ve gerçekliğin aranma hali, sorgulanma ve ötesine geçilerek onu aşma istemiyle yanıp tutuşmakta olan bir arayışa karşılık gelmektedir. Gerçek aranırken, bulunan; bulunduğu düşünülürken tekrar ortadan kaybolan ve ortadan kaybolma nedeni bir başka nedene içkin olan bir yapının, çalışma biçimi içerisinde durmaksızın var olarak dönüşen; bulunduğu anda ise kapısını bir başka neden yahut gerçekliğin alanına aktaran bir yapı alanı içerisinde çalışmaktadır.

Dünyanın; içerisinde yaşanılan, bulunulan yer olarak anlamlı kılınma çabası, hangi noktalara denk geldiği; nasıl algılandığı ve algılanma şeklinin nasıl bir anlam düzeyine aktarılmakta olduğu önem arz etmektedir. Paylaşılan ve ilksel alandan sonra üzerinde bulunulan bir mekan olarak dünyayı ilkin içerisine doğmakta olduğumuz; kültür, toplum, inanç ve anlayış düzeneği içerisinde yer alarak, anlamlı kılma edimini algılar aracılığıyla sağlamaya başlarız. Bulunmakta olan yer, içerisine konumlandığımız alan ve tamamının insan zihninde ve insanın fizik bedeni ile algıladığı çevre etrafında şekillenmekte olan bir mekanizmadır. Bundan çok daha öncesine gitmekte olduğumuzda ise karşımıza açılan kapı, ilksel mekan olan organizmanın ilk var olduğu alan olacaktır.

Sorgulamak, anlamlı kılınmak istenenin mutlak gereğidir. Felsefenin de ilksel alanıdır. Varlık olarak insanı, ele almak istemiş olduğumuzda ise insanın ilksel alanı: oluşageldiği anne karnı yani uterustur. Algılanan, bulunulan, sezilen ilk fiziksel alan olarak uterus; içerisinde bulunulan ilk aidi ve güvenli tanımlanan alandır. Hissedilen alan, algının biçimlenme şeklini ve daha sonraki fiziki süreçler içerisinde; mekanı, dünyayı hisler aracılığıyla hangi kavramlara atfetmekte olduğunu etkileyecektir. Aynı zamanda bağlanımın ve ilişik hissedilenin de ilk alanıdır. Mekan ve anlam bir arada ele alındığında; hislenim ilksel sezinin bir verisini ortaya koymayı gerektirmektedir. Mekan seziye içkin bir aktarım alanına girmekte olduğunda; varlığa ve zihnine ilk alan sezinin yüklenmekte olduğu noktadan başlayarak, sezinlemeyi aktarmaktadır. Uterusun ilk güvenli ve ait olunan yer olarak organizmanın sezi alanına yüklemekte olduğu anlam, daimi bir taşıyıcı olarak aslında kendini aktarmaya devam edecektir.

Bakış açısını taşımakta olduğumuz bu noktadan, görülmekte olan her şey aslında mutlak ilk alana bağlanmaktadır. Mekanın ne olduğunu, mekanın ne hissettirdiğini, mekanın nasıl kavrandığını yahut mekanın kavranmasının imkansızlığının alanına temas etmek istediğimizde ilk tanım; ilk bulunulan yerin karşılığından çıkagelecektir.

“Mekân, nesnel olarak bireyler arasında aitlik tanımlaması yapan bir düzenlemedir.”
(Arayıcı, MTÜT s.26)

Mekanın aidiyet istemi, mekanın kavranabilir ve sarmalayan bir yapı olarak

hissettirilmesinin karşılığı ile mekanın içerisinde bulunan özneyi dışsallaştıran yahut özneyi mekandan kopartan bir yapı olarak var edilmesi bu ilk sezinin nasıl ve neden kullanılmak istediğine bağlı olarak şekillenmekten kaçamayacaktır. İlk sezinin sonraki mekanların alanına aktarılanlar arasında doldurduğu bu önemli boşluk, bir kaynak olduğu kadar; bir aşılamazlığı da beraberinde getirmektedir. İlk kendi mekanını, sonra ötekilerin mekanını daha sonra ise dünyanın mekanını anlama ve sorgulamaya yahut forma ilişkin olarak tekrar yaratma eylemine dönüştürmekteyken özne; mekanı hem aşmak isteyen hem de içerisinde var olmak isteyen bir varlık olarak yer edinecektir.

Öznenin mekanı sorgulayan, onu anlamaya ve açıklamaya çalışan bir edim sürecinde; mekanı tekrar kavraması, onu mutlak bir düşün alanına itekleyecektir. Sorgulayan özne, kavramların oluşma noktalarıyla; formların var olma halini kendi süreci dahilinde yorumlayarak, onların içerisinde ortaya bir madde yahut bir anlamın tasarısı ile yüz yüze gelerek çıkacaktır.

İlk çağ felsefesiyle beraber süregelen filozofların ve insanların; doğa, ruh, ahlak, akıl, varlık konularında sorgulamaya yöneliminin; akıl yürütmeyi esas alarak, düşün biçimleri ve sorgu düzenekleri geliştirmeye başladığı görülmektedir. İnsanın bir varlık olarak kendini anlaması, kendini kabullenmesi ve daha sonra ise bulunduğu yeri, kendi fizik bedeni ile algılaması aslen dünyaya gelmeden önce de ilksel yer olan uterusu var olan bulunmakta olan yer hissini içinde kendini bulmuş olması; kaçınılmaz bir şekilde varlığı ve bulunulan yeri sorgulamayı gerektirmiştir. Düşünen bir varlık olan insan, düşüncesini algıları ve duyumsadıklarıyla tekrara ilişkin vaziyette yorumlama kabiliyetine sahiptir. Her insanın kendini sorgulaması, merkeze aldığı konuların; madde-form biçiminde şekillenme hali, tüm bunların nedeninin sorgulanmasına ve alternatiflerinin var olmasına sebebiyet vermektedir. Öz ve form, ayırt edilebilir gerçeklik ile ayırt edilemez gerçeklik kavramları; evren ve idealar sorgulamasını da açığa çıkartmaktadır.

Anlam aramak, aranılan anlamın ve bulunan anlamların farklı olması; anlamların öznel düzeyde kendine yer edinen ve her farklı bireyde, farklı noktalara yerleşebilen yorumların ortaya çıkmasına neden olmaktan kaçamamaktadır. İdeaların birbirinden farklı formlar da maddeler dünyasında bulunması, formun tikelleşmesi; form üzerinde

iyi ya da kötü ayrımının yapılması da estetik nesnelere, estetik olmayan nesnelere arasındaki bağlantıları sorgulamayı getirmiştir. Maddenin forma bürünerek edimselleşmesi onun tamamlanması amacını oluşturur ve bu nokta da eksiklik devreye girmekten kaçamayacaktır.

Tamamlanmak için madde, eksiklik barındırmalıdır. Öz bakılmakta olduğu noktadan bir erek olarak ele alındığında; amaç kavramının karşılığına denk gelmek durumunda kalacağı gibi madde, ilk noktanın kendisine karşılık gelmektedir. Başlangıç madde aracılığıyla devreye girmekte olan bir nokta olarak ele alınmaktadır. Kinesis (gelişme) ve genesis (oluş) formu harekete içkin olarak gerçekleştirilmektedir. Ruhsallığın biçimlerinin nasıl oluştuğu, mekanın ruhsal olarak nasıl algılandığı; ruhsal yapıların ve maddi yapıların ihtiyaç duyduğu hareket alanının oluşumu ve maddeler dünyası ile nasıl bir ilişkide bulunduğu da önem arz etmektedir.

İnsan kainatı, uzayı ve uzamı anlarken mekanın özünü ve dahasını, ötesindeki de anlamaya çalışmaktadır. Doğa kendi içerisinde taşımakta olduğu yapının dahilinde özün barındırıcısıdır. Doğa, gelinen mekanın kendisi ise bulunulan yerin nasıl oluştuğu ve ne anlam ifade ettiği de hakikat arayışında önem teşkil etmektedir. Aristoteles'in anlayışına bakmakta olduğumuz takdirde madde, hareket ettirilen bir şeyin kendisine karşılık gelmektedir. Form ise hareket ettirilen olarak atfedilmekte olduğu maddenin, hareket haline geçmesini sağlamakta olmalıdır. Form edimselleşir ve hareket mükemmelleşir. Bunun gerçekleşmiş olması ise değişmez ilkelere uygun olduğunu göstermektedir. Madde, form, hareket, oluş, gelişme: hepsi fiilen kendini dönüştürerek, doğayı oluşturan parçalara karşılık gelenler olarak konumlanacaklardır.

Tasarım kavramına bir anlayış olarak baktığımızda, felsefi bir bakış açısıyla şeylerin doğası olarak anlamlandırırken; ampirik yöntemlerden ziyade us ve mantığa dayalı sorgulama, temel alınan diğer kavramların eleştirisi ve analizini ele almamız gerekmektedir. Tasarlama eyleminin yapılma sebepleri, zihinde ortaya çıkışı maddeler dünyasına dönüşümü; soyut bir kavram olarak manalar dünyasında varlığını idame ettirmeye devam etmesi incelenmektedir.

Felsefe ve psikanalitik yaklaşımların birbirine dokunduğu noktada felsefi psikiyatrinin

bakış açısı ve ele aldığı konular da bireyin genel bakış açısının, tavır-tutum ve duygu-gerçeklik etkileşimlerinin; gerçeklikle bağlandığı noktada öznenin felsefi bakış açısının değiştirilmesinin de inceleneceği noktalarda; varoluşçu terapi ile başlayan bu yöntem, logoterapiyi de kapsamaktadır. Nesnenin yahut mekanın kullanıcılarını içerisine dahil etmekte olduğumuz noktada, nesnelerin yaratıcısı konumunda olan özneleri de bu bakış açısıyla ele almamız gerekmektedir. Varoluşun anlamı, ontoloji bilincinin yapısı, doğa-çevre tartışmaları bilim ve sınırları ile inceleme de yer alırken felsefi psikolojiyi irade dışı bir biçimde içine alıyor olmaktadır. Felsefi psikolojinin tanımlamasına bakmakta olduğumuzda;

“Psikolojinin, ruh-beden problemi, varoluşçuluk, hümanizm, metapsikoloji, doğa-çevre tartışması, nominalizm, ontoloji, bilincin yapısı, değer yargılarının insan yaşamındaki yeri, varoluşun anlamı, bilimsel yöntemin doğası ve sınırları gibi psikoloji ile ilgili felsefi sorunları inceleyen bilim dalı.” (Budak, PS s.296)

olarak yer edindiğini görmekteyiz. İnsanın algılarının oluşturmakta olduğu kendi varlık alanını da kapsar halde, beden ve ruhun birlikteliğini, doğanın ve çevrenin yani diğerlerinin ve diğerlerine ilişik atfedilmekte olunanların alanını; tüm bunlara yaklaşan olarak, insanın bilincini ve bilişsel süreçlerini felsefi bir bakış açısından ele almak mutlak bir şekilde psikolojinin dahilinde de incelenmektedir.

Öznenin fenomenal alanı içerisinde hissettikleri, bu alan içerisinde de onun bilinç düzeyine dokunarak verilmek istenenler konu itibariyle önem teşkil etmektedir. Fenomenal alan, öznenin idrak ettiği çevrenin tamamını kapsamaktadır. Fiziksel olarak kavranır, öznel gerçeklik ile ilişkilidir. Tasarlayan özne, bu öznel gerçeklik alanına dokunur. Bu alan içerisinde hissedilen: algı, imge, bilincine varılanlar fenomenal benliği oluşturmaktadır. Tasarlayan öznenin dokunduğu alanlar dahilinde bulunan bu kavramlar önemsenmemiş, üzerine düşünülmemiş; algısal alanın içerisinde imgeler bir kenara atılmış bulunmaktadır. Alan yalnızca maddi bir üretim olarak incelenmektedir. Fenomenalizmde görünümünün tek gerçek varlıklar olduğu kabul edilir ve yalnızca bunlar bilginin gerçek nesnelerinin, ifade bulmuş biçimleridir.

Bilinçte algılanmış olan şeyler, fikirden başka bir şey olamaz tam da bu yüzden mevcut düzende yer alan her şey; düşüncenin yansıması olarak, kendine yer edinmektedir.

Fenomenolojik bakış alanından, gerçeklik-görünüş etkileşimi: varlığın (var olanın değil) epistemolojik bakımdan görünen olarak algılanmasının yolunu açmaktadır. Duyular görünüşü bize verirse; bunu, gerçekliğini görünenin gerçek olması yahut çıkarımın gerçek olması anlamında ele alıyor olmak gereklidir.

Felsefe ve mekan etkileşimi içerisinde sorgulamalar, varlığa ilişkin bakış açılarının; maddenin ve maddenin karşılık geldiği anlamın dışsal olarak yeri, maddenin manaların arasında nerede yer aldığı konusundan etkileşmeye başlamaktadır. Maddenin ve mananın sezilebilirliği ve anlamın algı alanında nasıl bir çekirdek içerisinde oluşarak, kendini aktarmaya içkin halde evirdiği konusu yer almaktadır. Bilinçte var olanlar ve maddeler dünyasında var olanların, gerçekliğe temas etmekte olması yahut gerçekliğin tasavvura dönüştüğü noktada hangi düşünce sonucu ortaya çıktığından: hangi tasavvurun var olan bir madde-gerçeklik alanında yer alacağına kadar ilişki düzenleri incelemeyi gerektirmektedir. Anlam aranması beklenen, arandığı takdirde ilişki kurduğu maddeyi açık eden bir düşündür. Kendi alanından parçalanarak, kendi anlamını aktarırken yeni anlamlar ortaya çıkarır ve onlar, yeni maddesel varlar ile eşlenik olarak bir sonraki aktarımın düzeneğini oluşturmaya devam etmektedirler. Anlam sonsuz bir geçit, aktarıldıkça evrilerek büyümekte olan ve yeni varlar doğurmaya içkin bir alandır. Bu nedenle anlamın sorgulanması, anlamın çıkış noktasının nereden ve niçin kendini açık ederek ortaya çıkma lüzumu bulduğu mühimdir. İrdelendikçe, yeni bir sonsuz anlam denizinin açılmakta olması şüphesiz ki tasarımın ve mekanın konumlandığı noktayı da sonsuz bir anlam alanına aktarmaktan uzak duramayacaktır. Tasarımın ortaya çıkmakta olduğu noktada onun neden var olduğu, nereden başlayarak algılanma düzeyinin içerisine konumlandığı önemli bir konu olarak yer etmektedir. Tasarımın, tasarıma evrildiği noktada ilksel alanın sorgulamasını yapmak ve onun bir yüce mi yoksa sıradan mı olarak konumlanacağını tercih etmek için öncelikle onların ne olduğunu bilmek gerekmektedir.

Felsefenin gerektirmekte olduğu bakış açısı, mekanın bir algılanan olarak yerini belirleyeceği gibi; mekanın bir bilinç parçası olarak ne anlama geldiği üzerine de irdelemeler yapmak gerekliliğini taşımaktadır. Algının ötesine geçmeyi beklemek yahut algının kontrol mekanizmalarını iyi tanıyarak bilinçli bir madde form ilişkisi kurmak ya da madde-form ilişkilerini yönetmek için gerçek addedileni kavramak oldukça ehemmiyetlidir.

Bilgi anlayışı ve bilginin aranışı içerisinde; şeylerin ne için ve neden orada olduğunu bilmek, onları aramak ve aramayı devamlı bir hareketle sürdürmek; onların maksatlarının bilgisine sahip olarak, onları yeniden var etmek anlamaya çalışmakta olan insanı da yücelten bir eylem olacaktır. Yücelme bu noktada bir büyülenme hali değil bir bilgi sevgisi, bilgiyi irdeleme yahut hakikati arama hali içerisinde: arayışın peşinde olarak, anlamları maddeler aracılığıyla evirmeyi; formlara dönüştürmekteyken eylemi anlamlı kılmayı barındırmaktadır.

Bilginin derecelenmeleri arayışı içerisinde; insanlığı paylaşmakta olanların, öznel olarak nitelendirilmemekte olan yapısının, müşterek kavramlar yer eden sonsuz alandaki nesnelere yerleşmeleri us bilgisinin işleyişinde yer almaktadır. Us bilgisine ilişik düzen nesnelere; sonumsuz bir alanın bütüncül nitelikli olanı halinde görmektedir. Us, insanın merkezi bir alanında varlık gösteren; kendiliğinde bir ana kaynak barındıran, olguların tam olarak düşün ürünü vermesini sağlamakta olan bir ögedir.

“Bunun için sezgi ya da intuition devreye girmelidir ve sezgi usun üzerinde yer alır.”
(Çelik, MF s.79)

Us bilgisi dahilinde kavramlar, ortada öylece belirgin bir kılıkta konumlanmışlardır. Sonumsuz alanın bütünlüklü yapısı içerisinde sezi doğrudan araya karışmakta olduğunda us aşılmaktadır. Aşmak, ötesine geçmeyi temsil eden olduğundan; arayışın devama ilişkin kendiliğini sürdürebilmesi mutlak olarak gereklidir. Gelinen noktada sezinin ilksel alanda kazanmakta olduğu duygu, duyum ve ilksel bağlanma mekanizması içerisinde aidiyet sezinin ilksel alanı halini almaktadır. Uterusun fiziki organizmaya sezgi ve hislenim olarak aktarmakta olduğu ilk hislenim, usun aşanı haline gelmiş bulunmaktadır. Kendinden sonraki her bir parçayı mecburi olarak etkileyen, aklın alanını aşan arınmış duyum; usun öte yanına geçmektedir.

“...değişimlerden geçerken “kendisi” olarak kalan nesnenin kavranması için duyu algıları yeterli değildir.” (Baç, E s.112)

Duyu algıları, seziye gereksinir. Sezgi devreye girmekte olduğunda, nesne kavranan halini alır. Zihnin algı alanlarını yönetmekte olan yapısının, dışsal olarak kavranabilen bir yapı olmayışı; insanların varoluş itibariyle taşımakta olduğu mekanizmanın ispatını taşımaktadır. Nesne, yok olmaya yüz tutsa dahi algılanmakta olacaktır. Yok olan yahut değişen nesne, değiştiği haliyle başka bir nesne olarak anlam alanına aktarılmamaktadır. Bir nesnenin yok olması yahut var olmaya dönük bir oluşum geçirmesi durumunda da olduğu gibi bilinmekte olma hali bilişsel yapının doğuştan getirisiidir yani ilksel halidir.

Us, bilme unsurlarının kavramlarla ilintilendiği bir ilksel bütündür. Bütünden, ortaya ilişik varlar çıkar. İlişkilerin sistem bütününe bakıldığında: mutlak bir ilk hareket ettiren, mutlak bir aranan, mutlak bir ilişiklenen algı ve kavram zinciri yer almaktadır. Kavramların yer edinmesi, vücut bulması; maddeye ilişkin bir düşün olarak forma evrilmesi sonra meydana gelmesi de onun kendi içerisindeki ilksel alanını oluşturacaktır. Bu nedenle devinim, ilişik düzenler içerisinde: hem birbirine bağlı hem de birbirinin ötesinde ilerlemekten kaçamayacaktır. Mekan bir maddeler düzeneği olarak, arandığı takdirde içerisinde bulunmayı beklemekte olan kendi dilinin kavram ikamelerini taşımaktadır. Oluşageldiği noktada tekrar kendi ilk alanını ve ilk algılananı, ilk sezişini taşıyan olarak var olacaktır. Mekan kendi düzlemi içerisinde, anlamı form aracılığıyla dünyaya getirmektedir. Mekan düşün ediminden geçen maddenin uterusudur.

3.TASARIM

3.1. Toplumsal Tasarım Nesneleri

Tasarım ve tasarımın sosyolojik boyutuna bakıldığında, tasarımın nesnelere topluma ait olan değer, yargı, tarihsel süreçleri yansıtan; kişiler arası iletişimi sağlamakta olan, hatırlatıcı, uyarıcı işlevlere de sahip olabilen birer nesne olduğunu görmekteyiz. Topluma metalar yoluyla değer atfeden yaratım nesnelere, insanlar ve tasarım nesnelere arasında bağ kurmaktadır.

Tasarım nesnelere, yaratım sürecinden geçerken toplumsal olana dokunduğunda toplumsal tasarım nesnelere ortaya çıkmış bulunmaktadır. Toplumsal tasarım nesnelere; içerisinde bulunan dönemin, tarihin, kültürün ve süreçlerin birbiriyle bağlantılarının bileşenini ortaya koymaktadırlar. Dönüşen, değişen ve sürekliliğini aktarmak yoluyla kendini geliştirmekte olan insanlık bunların içerisinde kendinden olanları barındırmaktadır.

Topluma ait tasarım nesnelere bakılmış olduğunda, insanların içerisinde buldukları dönemlerin zihinsel süreçlerini, yetiler aracılığıyla aktarım süreçlerini yetilerin ne yönde gelişmekte olduğunu ve ihtiyaçların nasıl şekillendiğini anlamaktan kaçamamaktayız. Yaratıcı yetisini kullanmakta olan insan bunları sahip olunan toplumun kimliği içerisinde, sahip olmakta olduğu dönemin getirileri ile birleştirerek ortaya yeni varlar koymaktadır. Varlık olarak insan nasıl ki kendisine dair bir bilincin getirilerini taşımakta ve zihinsel süreçlerini aktarım aracılığıyla birer düşün nesnesi haline getirmektedirse, toplumda içerisinde bulunan onu oluşturan her insanın zihinsel işlevlerinden, insanların belleklerinden ve insanların zihinsel işlevleriyle bir arada ortaya koymakta olduğu edim süreçlerinden meydana gelmektedir. İnsan varoluşundan bu yana süregelen varlık alanı içerisinde bir arada olma güdüsüne sahip olan bir varlıktır.

Toplum sosyolojinin en temel kavramını oluşturmaktayken; tasarım insana ait olanlar var olanlar dünyasına yeni bir var olarak dokunmaktadır. Maddi dünya üzerinde yaşanan, yaşanılacak olan süreçleri teknik ve duygusal yönelimleri nesneye atfederek onlara anlam katarız. Toplumsal yaşam içerisinde insanlar birbirine bağlılık

geliştirmektedirler ve kendi bağılıklarını birbirleri ile kendi anlamlandırdıkları çerçeve içerisinde sürdürmektedirler.

İnsan varoluşundan bu yana süregelen varlık alanı içerisinde bir arada olma güdüsüne sahip bir varlık olarak konumlanmaktadır. Toplu olarak yaşarken ise toplumsal bir bilincin, bilinçaltından gelmekte olan kolektif bilinçle birlikte çalışması zihinsel süreç ve isteklerin benzer yönelimli çalışmasını gerektirmektedir. Zihinsel süreçleri ve bir arada olma güdülerini içerisinde var olarak insan, kendini gerçekleştirirken topluma ait olanları da gerçekleştirmeyi mükemmel olma çabasına dahil etmektedir. Nesne yaratım süreci içerisinde pratik bir etki ile topluma ait tasarım nesnesine dönüşmektedir. Yaratım süreci içerisinde kavramlar nesnelere dönüşerek anlam kazanmaktadır. Toplum içerisinde yer edinirken kolektif bilince ve zihinsel süreçlere ait olanları maddi dünyaya kazandırmaktadırlar. Toplumsal tasarım nesnesi üretmek için toplumsal bir nedene ihtiyaç vardır ve bu neden bir diğer nedeni yaratmaktadır. Var olan diğer neden sonuç olarak yüzeye gelmekteyken, bir başka derinliğin başlangıcını oluşturmaktadır. Toplumun pratik alanının nesnesi, ona her bakan göze aynı anlamı hatırlatırken; ona her bakan göz kendi bakış açısı ve kendi bilinçlilik düzeyi ile birlikte onu anlamlandırmaktadır. Nesnenin dokunduğu alan aynıyken, her özne de aynı düzlemin farklı noktalarına temas ediyor olacaktır.

“Tarih tarafından meydana getirilmiş ve onu üzerine bırakılmış olan çeşitli pozitiflikler, bu yoldan birbirleriyle temasa geçebilmekte, bilgi tarzına göre zarfa bürünebilmekte, kendilerinde uyuklamakta olan içeriği serbest bırakabilmektedirler; bu durumda ortaya çıkanlar bizatihi emredici sınırlar değil de, kısmi toplumsallıklar, fiilen sınırlandırılmış toplumsallıklar, sınırları belli bir noktaya kadar oynatılabilen, ama nihai bir çözümlenmeye kadar hiçbir zaman genişleyemeyecek olan ve hiçbir zaman mutlak toplumsallığa kadar da yükselemeyecek olan toplumsallıklardır.” (Foucault, KŞ s.481,482)

Temas edilmekte olan her farklı nokta, farklı bir bilme düzeyine ulaşacağından bu düzeyi bir diğerine aktarmaktan kaçamayacaktır. Temas etmekte olduğu noktaların her birini ayrı bir güdü içerisinde ayrı bir bilinç düzeyiyle tekrar var etmekte olan insan öznenin parçalarını taşıyan ancak toplumun tamamının da bir parçasını göstermekte olan haline gelecektir. Topluma ait olanın ve topluma ait olsun diye yetiler aracılığıyla

oluşturulanın da kendine özgülüğü tamda bu noktadan kaynaklanmaktadır.

Toplumsal değer atfedilen nesne, öznenen bağımsız olarak varken öznenin kolektif bilincinden bir parça taşımaktadır. Toplum dahilinde bulunmakta olan ve maddesel dünyadaki nesnelere ile manalarının tamamı iç ve dış nedenlere bağlılık göstermektedirler. Maddeler dünyasındaki nesnelere ve orada karşıladığı anlamın ona bağımlı olarak dönüşmesini sağlamaktayken ondan bağımsız düşünilemeyecek olanlar iç nedenleri oluşturmaktadırlar. Kozmik ilişkiler örgüsü bulunmakta olan diğer nesnelere ve o nesnelere karşıladığı anlamların birbiriyle ilişki kuruyor olduğu alanda bulunan etkiler dış nedenleri oluşturmaktadırlar. Dış nedenler ve iç nedenler birbirini etkiledikleri kozmik alan içerisinde bir diğerinin nedeni yahut sonucu olmak bakımından yer değiştirebilmektedirler. Öznel etkiler toplumda süregelen olayların insan bilincinde bulunan faaliyetlerinin yansımalarını ifade etmektedirler. Toplumun evrilen süreçleri içerisinde öznel etkileri ve nesnel etkileri farklılık arz etmektedir.

Nesnel etkiler öznenin sahip olduğu bilinç düzeyinin ve iradi seçimlerinin dışında bir etkilenim yaratmaktadırlar. Nesnel etkiler üretim kaynaklı gelişmeler ve toplumsal maddi yaşam süreçlerinin düzeylerinden ortaya çıkmaktadırlar. Öznel etkiler, nesnel etkilerin arasında bulunan ilişkiler birbirinin sonuçlarına bağlı olarak gelişmektedirler. Toplumsal varlığın derinliklerinden gelmekte olan, kolektif bilincin imgelerinin maddeler dünyasına yansımalarını nesnel aracılığıyla görebilmekteyiz. İnsanın bilincinden bağımsız bir biçimde var olmakta olan oluşum ve dönüşüm halinde bulunan varlar maddi olanı karşılamaktadırlar. Zihin süreçleri içerisinde oluşan, ruha bağımlı bir biçimde gelişen ve fikri süreçlerde kendini ifade eden kavramlar ise manalar dünyasını temsil etmektedirler. Evren maddelerin ilişkiler örüntüsü taşımakta olduğu bir zaman mekan etkileşimini temsil ederken, bu temsil içerisinde var olan insanların yaşam örüntülerini de barındırmaktadır. Yaşam örüntülerine sahip olan insan toplumsal güdülerini de istemsiz bir biçimde taşımaktadır. Toplumsal güdüler, değer yargıları bütünü içerisinde kişinin kendini etik olarak tekrar var etmesini gerektirmektedir. Toplumsal güdüler iç ve dış uyaranların insanın seçici ve etkin bir biçim içerisinde gerçekleştirdiği nedenselliğe bağlı olan, içeriden ve dışarıdan gelen etkiler barındırmakta olan bir güdülenme biçimidir. Madde çeşitli biçimlerde ve niteliklerdeki maddi nesnelere, maddeler dünyası içerisinde sonsuz izgeler barındırmaktadır. Topluma ait nesnelere, imgelere, görüngülere ve prosesler içerisinde

madde var olur. Bilinç düzeyinde ve bilinçaltındakilerin yüzeye çıkması ile yaratılamaz ve varlığına son verilemez daimi maddenin toplumsal pratikler alanında bilinçli bir oluş olarak meydana gelmesi sürecin işleyişini tanımlamaktadır. Hareket maddeyi var etmekteyken, maddenin varoluşu zaman ile mekan düzeylerinde gerçekleşmektedir. İnsanın zihinsel süreçlerinin ve bilişsel kontrol mekanizmalarının dışında gerçeklik barındırmakta olan kendinde şeyler dünyası bulunmaktadır.

Kendinde şeyler dünyası insan bilincine duyumlar, deneyimler ve doğrudan doğruya kavranabilenler olarak aktarılmaktadırlar. İnsan bilincinden ayrık bir biçimde var olan mutlak nesnelere dünyası gerçekliği ifade etmektedirler. Toplumsal sınıflar kendinde sınıfları temsil etmektedirler. Kendinde sınıflar varlık bilincine ulaşamamış olanların sınıfını oluşturmaktadır. Varlığın bilincine ulaşıldığında ise kendinde sınıf, kendisi için sınıf haline gelmektedir. Varlığın bilincine ulaşmış toplumsal düzeyler de topluma ait tasarım nesnelere bakış açısının üst düzeylerine kadar kendilerine yer bulabilmektedirler. Toplumsal yansılar, bireysel deneyimlerin tek bir imgesi olarak vücut bulabileceği gibi; bir hiyerarşik yapıyı, bir toplumsal sınıfı yahut insanın özünü temsil eden tasarım nesnelere olabilmektedirler. Kavramlar tasarım nesnelere üzerinde toplumsal bilgi edinim süreçlerini ve toplumsal edimleri barındırmaktadırlar. Tarihsel süreçler içerisinde pratik olarak toplum mutlak gerçeklik ve mutlak bilgi birikimi dahilinde tasarıma yansıtılmaktadır. Toplumun kabul etmiş olduğu insanın da bu kabule dahil olduğu; toplumsal kanının meydana geldiği komplike ve psişik bir sürecin ifadesini oluşturmaktadır. İç dünyada oluşan izlenimler, salt duyumlarla değil ruhsal olarakta algılanabilmekte olanlar yaratım süreci içerisinde etkin bir biçimde çalışmaktadırlar. Siyasi ve etik yaklaşımlar, evrenin mahiyetini oluşturmakta olan insana özgü temel toplumsal kanılar sınıfları ve sınıfların karakterlerini meydana getirmektedirler. Topluma ait olan kanıların, bilinç öğelerinin düşünsel olarak itimi aktif ve daimi yaşayan nesnelere yaratılmasına imkan vermektedir.

İmge teorisi, öze bağlıdır. Bilinçte var olmayan ancak öznenin kontrolü dışında var olanların duyumlar ve düşünceler vasıtasıyla bir yansıma oluşturduğunu kabul etmektedir. Fiziksel anlamda insanda var olan beyinsel işlevler, algı ve duyumlar aracılığıyla bilgi edinme, edinilen bilgileri yansıtma sürecine fizyolojik bir bakış açısından topluma ve insana yansımakta olan süreçlerdir. İmge teorisi kabul edilen mutlak gerçekliğin zihin düzeyinde bilinci kullanarak tekrar var edilen bir

mekanizmaya dönüşmesi tarihin temel çıkış noktası alındığı bir noktadan; topluma ait bir varlık olan insanı dünyayı tamamıyla pratik bir edim içerisinde tutarak sanat, etik, ideolojik, inanca dayalı toplumun onayladığı bilinç ve yaşam biçimlerini zihin içerisinde tekrar işleyerek imgeleştirmektedir. Toplumsal bilinç, toplumda yaşayan insanlar tarafından zihinde hazır olarak bulunan, zihin içerisinde tarihin, doğaya ait olanların, mutlak kuralların tasarım nesnelere ve sanat nesnelere olarak tekrar var olup sürdürülebilmelerine imkan tanımaktadır. Aktarımın gerçekleştiği bir basamak olarak tasarlama eylemi, imgeler dünyasını alır ve nesnelere dünyasına yansıyan tasarım imgelerinin bir kopyasını oluşturur. İmgeler, imgeleştirilen tasarım nesnesi ile kendini var etmekteyken, toplumsal pratik bu biçimde gerçekleşen tasarım imgesinin ölçütünü ancak topluma ait olan pratik içerisinde kanıtlayabilmektedir. Madde ve bilinç etkileşimi sosyolojinin bir saptayış biçimi olduğu gibi felsefenin temel sorununu da oluşturmaktadır. Maddenin bilinçten önce var olduğu, bilincin maddenin oluşu öncesine dayandığı, toplumun manevi deneyimlerini, toplumun maddeler dünyasında yaşayışını biçimlendiriyor olduğu kabul edilmektedir. Bilincin insan varlığında beyin ve merkezi sinir sistemi aracılığıyla topluma yönelik çalışması da bir diğer görüldür. Bilinci nitelendiren olan, maddeler dünyasına düşünce edimi yoluyla yansıma özelliğidir.

Kavramlar ve biçimlenmeleri, insanların kavramları somut gerçekliklere dönüştürerek tasarlama edimi gerçekleştirebilme yetileri bilincin bir yeteneği olarak görülmekteyken, tasarlanan; dünyada bilinç ile algılanmaktadır. Maddeler dünyasının zihin aracılığıyla yorumlanması ve maddeler dünyasını bilincin birebir etkileyebilmesi zihin yapısını yönetir ve yönetilebilir insan ve dünya arasında bir bağlayıcı olarak konumlandırılmaktadır. Tarih, toplum ve dünyanın anlamlandırılması; zaman, neden ve kavramlar bütününe birbiri ile etkileşiminin çıkış noktaları felsefenin temel sorunu olarak tartışılmaktadır. Bilinç tarihsel bir bakış açısı içerisinde idealist olarak değerlendirilmiş olduğunda toplumsal faaliyetlerin üzerinde yer edinmektedir. Toplumsal faaliyetlerin temel alındığı bilincin, bu temelden kopuşu gerçekleşmektedir. Kopuş esnasında bilinç o kadar mutlaklaştırılmış bir ayrımla evrilir ki sonunda kendi başına bir var haline gelmektedir. Var olanlar dünyasında toplumun gelişme evrelerinin araştırılırken, maddi varlık olarak toplum ve toplumsal bilinç kavramının ayrışmasında bu iki sorunun ilişkisinin anlaşılması toplum bilimleri alanında önemli bir yer kaplamaktadır.

Maddi bir varlık alanı olarak toplum, kişisel beklentileri karşılamanın dışında; üretim ilişkileri bakımından toplum, topluma dair sınıf örüntüleri, toplum arası ilişkiler ve gelişim evrelerinin içeriğini incelenen toplum olarak mutlak yasalardan yola çıkarak incelenmektedirler. Toplum psişik alanının içerisinde yer edinen yansıma imgelerini kendi alanının sınırları dahilinde barındırmaktadır. Psişik yansımalar bilinçaltı düzeyden bilinç yüzeyine yansıyanları, maddi dünyanın varları olarak göstermektedirler. Varlar edilgen bir biçimde özneyi toplumun gözleyicisi konumuna sokmaktadırlar. Gözleyen var olarak insan, toplumun verilerini algılar ve duyular aracılığıyla yansıtılan konumuna getirmektedir. Yansımalar fizyolojik bir edim olmaktadır, algının duyumsadığı fizyolojik yansıma farklıdır. Madde bakımından gerçekleşen fizyolojik çarpıklık olarak yansıma bize kendisini başka bir nesne yahut madde üzerinde göstermekteyken, algının duyumsadığı fizyolojik yansımalar farklı bir yer edinmektedir. Duyumsatılan ile duyumsanan yansımalar olarak ikiye ayırabilmekteyiz. Yanılsamalar ile ilgili felsefi bakış açıları filozoflar tarafından sanrılardan bağımsız bir biçimde ele alınması gerektiği savunularak tartışılmıştır. Sanrılar dışarıdaki nesnelere yokluğunda ortaya çıkmaktadırlar. Sanrılama yokluk gerektirir. Toplumsal sanrılar da tarih ve süreçlerin getirisine dayandığı gibi tasarım nesnelere üzerinde kendi etkilerini göstermektedirler. Toplumsal bakış açısı içerisinde bastırılmış olan tekinsiz olanın sembolik nesnel ifadesi olarak kendine yer edinebilmektedir. Toplumun bir parçası olarak özneyi incelediğimizde özdeşleşmeyi ayna evresi içerisinde gerçekleştiremediği noktada öznedeki birbirinin nedeni olacak bir biçimde histeri, fetişizmi; fetişizm ise paranoyayı doğurmaktadır. Özne toplumsal alanda kendisini ifade edebilmek için etik bir tutum sergilemek adına toplum içerisinde var olan öznel gizlerini bir histeri çözülmesi biçiminde fetişleşen nesnelere atfedecektir. Fetişleşen nesnelere topluma ait bireylerin, kopuşlarını ve gizlerini içlerinde barındırmaktayken; toplumların dönem dönem içerisinde olduğu tarihi de ilgilendirmekte olan psikolojik duygu durumlarını da içerisinde tutmaktadır.

“Tarihsel imge kalıplarının daha sonraki çağlara sızması, kişisel deneyimleri imgelerde yoğunlaştırma ve bir aracı yardımıyla bu deneyimlere karşı mesafe koyma ihtiyacı gibi faktörler sanat yapıtının, sadece imgesel bilginin görsel taşıyıcısından ibaret olmadığına, bunun ötesinde, insana ait bilgi süreçlerine müdahil olan bir etken olduğuna işaret eder.” (Fleckner, BS s.129)

Toplum içerisinde nesneleşen insan figürleri ve nesneleşen insan figürlerinin bu ilişkiler bütününden tekrar tekrar doğurarak meydana getirdiği meta fetiş nesnelere; topluma ait olan tasarım nesnelere bütünü oluşturur. Meta fetişizmi topluma ait olan insanların kendilerinin bir biçimde kapitalist düzende nesneleşmesini sağladığı bir alandır. Özne olan insan, meta fetişizmiyle beraber nesne olan haline gelir ve nesne özne konumuna geçtiğinde; özne kaçınılmaz olarak nesneleşir. Öznenin yönetmekte olduğu ve ona hakim olması gereken nesne, öznenin mental anlamda kendini güçsüz bir konumda bulduğu bağımlı değişkenler olarak konumlandığı toplumsal sistem modelini oluşturur. Toplumsal sistem düzen içerisinde öznelerin kendilerini bağımsız hissetmesini sağlamaktayken tanrısal bir güç sistemi oluşturarak ilişkilere tezahür etmektedir. Kendini bağımsız bir nesne olarak hisseden insan aslında bilinçaltı düzeyde ve görünürler düzeni içerisinde sıkı sıkıya bağlı ve bağımlı bir toplumsal kölelik modeli oluşturur. Toplum modeli bu sistem içerisinde akıştayken zihinsel anlamda kontrolü ele geçirilmiş olan insanlar var olan nesnelere putlaştırarak onlara tapar hale gelmektedirler. Sistem içerisinde sunulan etik ve ahlak düzeni insana kendini mühim bir var olarak hissettirmektedir. Kontrol edilmekte olan sistem ve ilişkiler bütünü insanın ilkel güdülerine öyle noktalardan dokunmaktadır ki kendi var ettiğine dahi insan tanrısal bir önem atfeder noktaya gelmektedir.

Maddeler dünyasına olağanüstü bir güç atfeden insan tanrı gizini nesne gösterenine aktarmaktadır. Fetiş, giz ve metaller insanın ihtiyaçlar hiyerarşisi içerisinde bağlantılar kurmaktadır. Toplumun simge atfetmiş olduğu maddesel nesne, toplumun atfettiği anlamı alırken kendi var olan anlamını kaybeder. Toplum simge değer atfettiği ideolojisini ve etik bileşenlerini tamamlamakta olan kendinden koparılmış varları topluluğun inanç düzleminde birleştirmektedir. Toplumsal fetiş nesnelere toplumun bilinçaltı tabularına karşılık gelmektedirler. Toplumun paylaşımlarının ortak bir doyuma karşılık gelmesi, toplumsal bileşenlerin ortak bir doyum noktasına ulaşmasının sembolik karşılığı; topluma ait fetişleşen nesnelere oluşturmaktadırlar. Toplumun ortak paydaları olan, kültürel değerler, inanış biçimleri, tarihi bileşenler, mimari paylaşım alanları, kamusal alanlar, topluma ait kimliği belirten sembolik sistemler; bayraklar, kutsal mekan motifleri, tarihi olaylara dair hatırlatıcı niteliği taşımakta olan anıtlar, mezarlıklar, toplumun tasarım nesnelere oluşturmaktadırlar.

Toplumun eksiklikleri, bu kayıp ve eksikliklerin yerine koyulan arzunun ifadesi olarak nesne; tarihle, norm ve etik değerlerle ilişkilendirilir. Arzu, çıkış noktasının kaynağını açan eksiklikleri; zamanın geçiş süreçlerinin içerisinde tarihin getirdiği dönüşümleri nesnelere dünyasına bırakmaktadır. Gizlerin oluşturmuş olduğu atmosfer, formların zaman içerisinde yaşanılanların metalaşmış bir biçimde psikolojik ve fizyolojik verilerle ortaya çıkmasıdır. Özne toplumsal duyuları içerisinde metalaşmaya karşın kendini metalaşmış bir diğer nesne olarak bulmaktadır. Toplumun eksikliklerinin tasarım ile telafisi yoluna gidildiği; toplumun bastırılan tinsel öğelerinin gösterilen öğeler ile farklı bir tinsel boyutta anlam kazandığı bir çatışma biçimi ortaya çıkmaktadır. Nesne ile neden arasında bulunan ilişki bağı kendi ile birlikte bize paradoksu getirmektedir. Özne nesne ve neden arasında bulunan ilişkiler zincirini bir gösterge olarak simgesel dünyaya sunmaktadır ancak arada bulunan bağı asla birebir ve kesin olarak bir noktadan yakalayamayacaktır. Yanılsamalar zinciri içerisinde algıların değişenleri öznelere toplumsal bakış açısına uygun olsa da hiçbir nesne hiçbir öznenin koşulsuz doğru bir gösterenini bize veriyor olmayacaktır. Metalar faile dönüşürken sistem içerisinde sosyal ilişkilerde bulunan insanlar; metaların birer kurbanı olur hale gelecektir. Toplumsal bir değere atfedilmekte olan nesne toplumun ve tasarlayanın o duruma ait birer nişanesi haline gelmektedir. Her nesneye bir kullanım değeri atfedilmektedir ve nesne bu değerden giderek uzaklaşarak değişim değerine dönüşüyor olacaktır. Bir değer bir nesneye atfedildiği an oradan uzaklaşmaya ve yeniyeye yer açmaya başlayacaktır. Dürtüler kendilerini yenileyerek başka bir var oluşturmayı istemektedirler ve bu yol bir dönence içerisinde nihai olarak devam etmektedir.

Tasarım bir dürtü olarak incelendiğinde tasarlama dürtüsü de kendini yeni bir var olarak ifade edeceği alana yönelir hale gelecektir. Mana bir nesneye yüklendiği an itibariyle o nesneden uzaklaşarak kendine bir başka varın nedeni olmak için alan açar. Tasarım bu sebeple düşünme, düşünce ise devinme; devinim ise süreklilik ve yeniliği sağlayarak mekanik bir işleyiş içerisinde kendi sistemini oluşturmaktadır. Bir anlam, anlamın ortak değerini oluşturan toplum, topluma ait hissetmekte olan bireylerin; gösteren üzerinde bulunduğu bir simgesel gerçeklik alanı meydana getirmek önem teşkil etmektedir. Paradoks olarak değerlendiriliyor olduğunda fantezi dışlanan konuma geçmektedir. Fantezi bir senaryo olarak ele alındığı takdirde, öznenin kurgu alanına karşılık gelmektedir. Özne arzusunu gerçekliğe bir ifade olarak çevirmektedirken kendi

senaryo alanına ihtiyaç duymaktadır. Toplumsal senaryo alanı içerisinde toplumun arzularının gerçeklik düzeyine çıkartabiliyor olmak, toplumsal çözümleri kolaylaştırmaktadır. Öznenin topluma ait arzusunu ortaya çıkartabildiği fantezi dünyası sahneye koyulacak olanın ne olduğunu belirlemektedir. Öznenin toplumsal arzuyu gerçekleştiriyor olması onun tamamen ortadan kaldırıldığı anlamını karşılamamaktadır. Arzunun dönence içerisinde devinimine izin verilmesidir. Fantezi sahnesi, arzulama yetisini öğretir. Nesne ve neden paradoksu içerisinde kaygı ortaya çıkmamaktadır. Kaygı toplumsal özne ve tasarlayan özne içerisinde arzunun saklı ve çıkarılamayacak olmasından kaynaklanmaktadır. Arzu ortadan kalktığında kaygı meydana gelir. Kaygı, arzunun sürekli olarak devingen bir biçimde bulunmasına ve dengenin sağlayıcı düzeninde yer etmesine karşılık gelmektedir.

Arzuya dair olan arayış, arzunun hakikat içerisinde bir kurgu biçiminde seyretmesine sebep olmaktadır. Kurgu işleyişi içerisinde yer almakta olan hakikat arzunun tetiklenmesi ile birlikte sahneye dökülmektedir. Topluma ait hisseden bireyler, topluma ait olanların yansıtılmasını sağlamakta olan tasarlayan özneler, hakikat adı verilen kurgusal mekan düzenleri içerisinde; kendini sağaltmış bir biçimde ifade etmelidir. Gerçeklik dünyası içerisinde gerçek kendiliğinden ayrışır bir hale gelmektedir. Kendiliğinden ayrışan bu iki kavram algılanamıyor olduğunda psikoz meydana gelmektedir. Toplumsal psikozlar da toplumun ifade nesnelere yansımaktadırlar.

Gerçekliği algılama biçimlerinin zarar görmüş olduğu, kopuşun kaotik düzen içerisinde doğru bir biçimde ayrışmasının gerçekleşemediği toplumsal durumlar vardır. Algının değerleri ile duyular aracılığıyla biçimsel olarak oynanabileceği ve gerçeğin bir kenara atılıp gerçeklik ilkesinin dışına taşırılabilmesi durumlar söz konusudur. Amaçlandığı takdirde toplumun oluşturduğu düzen içerisinde iyi veya kötü olarak bir ayırım yapmaksızın, tasarım nesnelere aracılığıyla bilinçaltına göndermelerde bulunarak bilinç düzeyinde istenilen algının oluşması için zemin hazırlanır hale getirilmektedir. Algı ve duyuların tasarım nesnelere bilinçaltına teması ile yanlış olan durumu doğru olan gibi gösteren hale getirerek; toplumun gerçeklik kavramlarıyla oynadığınız takdirde toplumsal psikoz süreçlerinin kapıları aralanmaktadır. İçeride var olan ile dışarıda var olduğu görülsün istenen arasında, suçun yüklenicisi olan nesne; artık saf bir form ifadesi olmaktan çıkarak fail haline

gelir.

Simgesel evren düzeneğini kendi istediğiniz bir biçimde kurabilir gerçek olanın eksik olan olduğuna dair inanç-biçim kalıpları ile farklı bir hizmet düzeneği oluşturulabilmektedir. Duruyor olduğu zannedilen, anlam ifade edip etmediğine dikkat edilmeyen bir nesne, öznenin yönlendiricisi ve yöneticisi konumunda yer etmektedir. Bilinçdışı düzeyinde var olanlarla istemsiz bir biçimde oynanan toplum paylaşanları, simgesel düzenin içerisinde kendini bir fail olarak hisseden özne konumuna geçebilmektedir. Bu noktada ise suçsuz nesnelere, faildir. Gerçek dünyanın idealer dünyası olduğu felsefi görüşlerde, ideaları meydana getiren tasarlayan özneler; onların estetik biçimlenişi ile birlikte güzelliğe kavuşmaktadırlar. İdealar dünyasının oluşturmuş olduğu bu genel biçimsel kavrayış alanı; toplumun idelerini ve toplum idelerinin biçimleniş modelini yansıtmaktadırlar. Arzu, öfke duyuları felsefi bakış açısıyla incelendiğinde hareketi ifade etmektedirler. Hareket dürtüye ihtiyaç duyar; dürtü hareketi gerçekleştirir. Hareket arzudur. Toplumsal anlamda incelendiğinde toplumun arzusunun ifadesine karşılık gelmektedir. Toplumun idealer dünyasında algıladığı sanat ve tasarım nesnelere toplumun görsel zihinsel faaliyetlerinin besleyicisi olabileceken, yok edicisi de olabilmektedir. Toplum yasak olana dair atfedilenin alanına girmeye cesaret edemediği an kendini ifadesizleştirir ve tutsak olur. Yasak alan içerisinde fanteziler dünyasının kurgular sistemine yansiyarak bir ifade biçimine dönüşmekte olan özne; hiçlik alanı içerisinde özgür bir ifade kılığına bürünmektedir.

Topluma ait birey talep ederken, dürtü ise ısrar mekanizmasını çalıştırmaktadır. Talep istek beyan etmektedir, dürtü ise isteğin bir an önce gerçekleşmesini istemindedir. Dürtü gerçekliğe evrilirken kendini bir toplumsal varlık ideası olarak bulmaktadır. Fetişist bir anlam ifadesini olduğu yerden çıkartıp, edime çevirebildiğimiz zaman o işi tam anlamıyla bir oluşa dönüştürebiliriz. Gösterenlerin oluşturduğu düzen içerisinde insan sanrılar dünyasında yer eder hale gelmektedir. Toplumda yaşayan insanların kendi sanrı dünyalarının bulunduğu gibi ayrıca toplumun kolektif bilincinin de sanrılar dünyası bulunmaktadır.

Toplumun ortak belleğinden çıkagelen sanrılar, kendilerini nesnelere üzerinde ele vermektedirler. Hezeyan içerisinde bulunan toplumun kötücül yanları, toplum içerisindeki insanların sanat ve uzlaşma yoluyla çözülmeye gideceği gibi telafi birer

maske edinimine de dönüşebilmektedir. Sanrılar, korkular ve kaygıların getirileri olabilmekteyken, korkuları ve kaygıları doğru kullanmaya yarayan birer el olacaklardır. Toplumsal sanrılara korku ve kaygıların iteklemesiyle ulaşıldığı gibi odaklanılan nokta, korku olduğu takdirde onu kullanmayı başarabilen korkularına birer araç muamelesi yapabilenlere korku vadettiklerini; yaratıcılık alanı içerisinde verecektir. Bastırılan nokta geriye yönelik hareket etmeye başladığında yenilmek üzere değil kullanılmak üzere içeride bulunan korku, bir ifade biçimine dönüşecek ve konuşacaktır. Korku gize dönüştüğü an bulunamazlık haline gelecektir. Bulunamaz ve bilinemez olan ise dışarıya atılmadığı takdirde kemirgen bir dürtü olarak kalacaktır.

Korkular görünür hale getirildiğinde fetişistik birer yansıma olarak kendilerini bulabilirler. Toplumsal bastırıldığı takdirde çatlaklar meydana geliyor olacaktır. Topluma ait olanın bastırılması, çıkışının engellenmesi kendiliğinden bir kaos ortaya çıkartacaktır. Kaos doğru yönlendirilemediği ve telafi olarak kullanılmadığı takdirde paradoks olmaktan çıkıp, karmaşaya mahal bırakacaktır. Topluma ait tasarım nesnelere birer parlak fetişist ürün olmaktan tarihin döngüsü içerisinde çıkmış; geçmişe ait birer eski arzu nişaneleri olarak kalmakta ve böyle değer bulmaktadır. Sönmüş tasarım nesnelere, nesnenin bulunduğu zaman içerisindeki doruk noktasında yer alan çözümlerin geriye bıraktıkları birer nişanelerdir. Sürdürülen toplum bağılıkları nedeniyle halen aynı atfın yapılabildiği tasarım nesnelere bulunduğunda aşıkardır. Tekinsiz olan toplumun ifade nesnesine dönüşmüş olmasaydı, toplumun hareket alanı içerisinde bireylerin yalnızca başlangıçtan itibaren devinen düşüşün bir parçası olduğu farkına varılamazdı. Toplumun modern bir tavır takınmakta olduğu yaşantılanan içerisinde; fetişistik taşıyıcıların bilinen ve görülenin alanına nüfuz ederken arzu nesnesi olarak kabul edilenlerin birer ayınlaşma biçimi içerisinde evrildiği açığa çıkmaktadır. Toplum yüce nesneyi yaratıcılık yoluyla biçimlendirirken; modern yaşamla birlikte yüce nesne için var edilen bir ritüel halini alma biçimiyle konumlanmış bulunmaktadır. Metalaştırmış olduğu tasarım nesnelere mekanikleşmesi içerisinde; us dışı bir anlayışa sürüklenmekte olan insan, mekanikleşmenin bir parçası olarak kendini idame ettirmektedir. Mekanikleşmeyi toplum yaşamından söküp alacak olan estetik hazzın zihinsel süreçlerle uzlaşısıdır. Doğru kabul edilmekte olanı alıp, doğru birtakım yöntemler kullanarak toplumu aldatmaca içerisinde sürükleyebilmekte olan insan; kabul edilmekte olanların daha ilerisinde bambaşka bir alan oluşturarak gerçeğin kaybını; kurgunun bahşedilen

inandırıcılığına bırakmaktadır.

Toplumunu tehdit etmekte olan duyumunun düzeyi, tasarlanan nesnenin toplum üzerinde yarattığı histerik bir boyuttan bakıldığında korkutucu bir yüzleşmenin yaşanmasına da tezahür edebilmektedir. Tasarlayan özne toplumda bir gerçeklik düzenine bağlıdır. Toplumda yaşayan nesnede bir gerçeklik düzenine bağlıdır. Her iki özneninde bağlı olduğu toplum ardında ve önünde bulunanları barındırmaktadır. Toplumunu bir alan olarak düşündüğümüzde bu alana yönelik olarak ayakta duran ayna; tasarlayan öznenin konumunu yansıtır. Aynanın karşısında bulunanlar ise toplumun parçasını oluşturmakta olan insanlardır. Tasarlayan özne topluma karşın birleştirici özellik sahibi olduğu için ayna görevi görebilmekte ve anlam ile izleyen arasında bulunan mesafeyi kendisi ayarlayabilmektedir. Toplum huzurlu ve güvenli olan alan içerisinde tekinsizlik barındırmakta olan dışarı ile arasında bir karşıtlık barındıran gerilimin; dışarısında konumlanan bir gerçeklik istemektedir.

Sanrı kurguyu oluşturmaktayken, kurgu gerçekliğin çöküşünü biçimlendirerek psikotik alanı var etmektedir. Toplumda bulunan insanların baktığı nesne üzerinde, kendisinin de yansımalarını görmesi ve oluşan bu yansıma düzleminde kendi bakış noktasını da algılayabilmesi, öznenin kendisini kartezyen felsefe bakış açısında; kusursuz yansıtma yanılması olarak adlandırılmaktadır. Toplumun değerlerine atfedilen bir nesne tasarım edimine dönüştürüldüğünde; toplum kendini o nesne üzerinde görmek ister ve o nesne üzerinde kendini görmekteyken, o nesneye hangi bakış açısından baktığını; nesnenin onun baktığı noktayı nereden yakaladığını hissediyor olması tasarım ediminin gerçekliğe dönüştüğünü gösterir. Sanrı şayet toplumun içerisinde saklı kalan olarak bulunmaya devam ederse, tehdit mekanizması çoklu bir biçimde çalışır ve toplum belleğinde ayrışmamış bir muğlaklık meydana gelir. Görme alanı içerisinde ayrılmış iki ayrı düzlem bulunmaktadır. Nesnelere insanlara, insanlar ise nesnelere bakmaktadırlar. İnsan baktığının farkında olarak şeyleri algılamaktayken; şeylerinde onlara bakmakta olduğunu unutmaktadırlar. Yaratılan nesnelere insan eliyle estetik bir biçim kazanan birer düşün ürünleri olsalar dahi onlarda kendi bakış noktaları olan varlardır. Toplumsal histerik yansımaların etkilerinin psikoza dönüşmeden önce çözümlenebilir noktalarından ilki; histerinin korku dolu noktası ile özdeşleşmenin oluşturulmaya başlanmasıdır. Hakikat kurgu düzeni içerisinde var olarak bir yer kaplamakta olduğu için hazzın getirdiği gerçek ile

bağdaşmayacaktır. Toplum içerisinde topluma ait olan tasarım nesnesi doğrudan teşhir edilmeli ve görünür kılınmalıdır. Nesnenin atfedilen anlamı tetikleyici duygusu her ne ise olduğu gibi, eyleme dayalı niteliklerinden ziyade simge olarak yerinin ne olduğunun açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Simgeler dünyası içerisinde tasarım nesnesinin ne olduğu sakın ve açık bir biçimde ortaya bırakılmalıdır. Burada bahsedilmekte olan açıklık somut bir açıklıktan daha ziyade okunabilir ve duyumsanabilir bir kendini bulma şeffaflığını taşımaktadır. Özneler arası kavramların nesne üzerinden aktarılması kaçınılmaz olarak gerçekleşecektir. Kötücül nitelik taşımakta olan ve kötücül olanın devşirilmesi ile idin kanallarının nesne yoluyla yansıyanlara eklenmesi, süperegonun bir biçimde dile gelişini oluşturmaktadır.

Toplumsal kötücülün varoluşu, salt bir varlık olarak kötüyü oluşturmazken iyi kabul edilenin yokluğundan dolayı ortaya çıkmaktadır. Fantezi toplumun kabul ettiği hukuk, etik, ahlak kuralları bulunan imgeler düzeni içerisinde oluşan bir kurmaca dahilinde, simgesel düzende var olan kilitlenmiş noktaların açılımını saklı kılmanın bir yoludur. Fantezi alanı, simgeler alanı ile nesnelere bakımından kökleri bağlı bir yapı içerisindeyken bir arada uyumsuzluk taşımaktadırlar. Fantazyaya alanı, topluma ve kainata dair bir göstergeler düzlemine çıkmayı reddeder. Fantazyaya kendi alanında kalmakta taannüt edecektir. Öznede bulunan zihinsel mekanizma işleyişi içerisinde her giz çıkmayı ilkin reddeden, kapalı bir kutu olarak kendini geri çekecektir. Varlıklar arasına kendini bulunduğu yerden çıkartıp atacak olan fantazyaya öğeleri ise tatmin olacak ve kendinde olanları diğer öznelere de aktarım yoluyla duyumsatarak onlarında gizlerine dokunacaktır. Fantezi alanından sızan haz ve korku kalıpları toplumun varlık alanına sızarak yeni bir yer edinecektir. Düzen içerisinde bulunan öğelerin ortaya çıkış noktaları olarak topluma ait olan talep ve toplumun sahip olduğu ihtiyaçlar göz önüne alınacaktır. Arzu ve istek bu noktada ayrışmaktadırlar. İstek konumlandırılabilen, kolay bir biçimde çözülebilen, karşılanması daha olası olandır. Arzu, sınırların zorlayıcısıdır. İhtiyaç ile ihtiyacın belirli bir biçimde dile getirilmesi arasında bir konumsuz bağ yer etmektedir. Konumsuz bağ arzu olarak atfedilir. Talep belirgin, söylenmesi kaçınılmaz olan koşuldur. İhtiyaç ise simge olarak atfedilemez. Arzu kendi içerisinde her ikisini de barındırmaktadır. Arzu bir neden barındırmaktayken; bir nesneye de ihtiyaç duymaktadır. Özne arzu duyan olarak konumlanacak ancak arzusundan nesnel bir biçimde emin olamayacaktır. Arzunun nesneye ihtiyaç duyması, arzunun nedene ihtiyaç duyması içerisinde barındırdığı ilkel eksikliği göstermektedir.

Eksiklik bir başka var olarak kendini bulmayı değil, kendisinden koptuğuna inandığı ile bir bütün olarak tekrar var olmayı gerektirmektedir. Toplumda yer alan eksiklikler insanı oradan uzaklaşmaya iterse; var olduğuna inandığı toplumun bir parçası olarak bütün hissetmeye gereksinim duymakta olan insan, kendisini oraya bütüncül bir biçimde bağlı olarak hissettiren nesnelere ihtiyaç duyacaktır. İlksel eksiklik olarak anne karnından kopup ondan bağımsız bir biçimi, ondan bağımsız bir karar mekanizması olmayı kabul etmek istemeyen insan psikolojisi bağlı olduğu topluluklara da bir biçimde tezahür etmek ve orada da bütünlüklü hissetmek isteyecektir. İlksel olana geri dönüş isteğini taşıyan her insan bir aradalık duygusunu yaşamak adına bütüncül eksikleri olanların içerisinde var olduğu bir topluluk olmuş olacaktır. Kastrasyon eksikliği yaratırken, eksiklik kendini nesnelere aracılığıyla tamamlayacaktır. Yaşanılan kopuş, kendi içerisinde kopuş nesnesine sahip olmayı değil; kopuşun gerçekleştiği nesne ile bir olmayı arzulamaktadır. Özne kendini yeni bir özne olarak var etmekten daha ziyade kendini tamamıyla ortadan kaldırmak istemektedir. Kendini ortadan kaldırıp varoluş gerçekleştirmeleri içerisinde ilk haline dönmek isteyen özne, ilk halinin atıflarını arayacak orada kaybedilenleri doldurup oluşan boşlukları ortadan kaldıracak nesnelere yahut edimlere ihtiyaç duyacaktır.

İnsanın dili kullanılır olmadığı dönemde dünyaya gelmeden önce anne rahmindeki varlığı da dahil olmak üzere Gerçek olarak adlandırdığımız alanı oluşturmaktadır. Gerçek olarak adlandırmış olduğumuz bu alan içerisinde kontrol mekanizması sayesinde doğa ile bağdaşan gerçekleri insan eli aracılığıyla simgeler düzenine çekiyor olsak dahi gerçek daima kendi alanında hareket eder hale gelecektir. Toplumun bir arada yaşamış olduğu dönemlere özgü; toplu hastalıklar ve doğal felaketler gerçek olanın geri dönüşünün ispatı olarak yer etmektedir. Toplumun ve insanların kaçınılmaz bir biçimde yaşamak ve kabullenmek durumunda olduğu aktarılması mümkün olmayan, simge düzeninde bir ifade olarak yer edemeyecek olan durumlar gerçeklik kavramını karşılamaktadırlar. Ölüm aktarılması mümkün olmayan bir deneyimdir ve aktarılması mümkün olmayan bu deneyim gerçekliktir. Simgesel düzen içerisinde var olan bir kopukluk eksikliği getirir ve simgesel sistem eksik olan parçanın kendisini bir ihtiyaç olunan dahilinde talebin ifade ediş biçimi şeklinde kendisini göstermektedir. Eksik olan toplumsal anlamda simgeselin neden ve amaç dizgesini oluşturmaktadır. İmgesel olan ise kendisini toplum yapısı içerisindeki varları görmeye başlayan insanın kendini yansıma atfettiği toplumsal bir aynada gördüğü aşamayı ele almaktadır.

Öznenin kendisini bir var olarak ilk kez görüyor olduğu 6-18 ay arası dönem içerisinde gerçekleşmekte olan bedensel bütünlük varlığının farkına varılması özdeşleşmenin gerçekleştirilme evresine geçildiğini göstermektedir. Psikolojik gelişim sürecinde ayna evresinde özdeşleşimini yapmakta olan insan, psikolojik sürecin yaşam alanlarına yansımaları da kaçınılmaz olarak yaşıyor olacaktır. İlk dönemlerden gelmekte olan ayna evresi teorisi, kendini toplumun içerisindeki varlık alanında, tasarlanana algılama düzeyinin gelişiminde; tasarlayan özne olarak ise insanın kendi yansımalarını bir nesneye atfedebilmesinde yer alır. Kendi yansımalarının farkındalığına ulaşan bilinçaltı düzey yapılıması bu düzeyin yaratıcılık edimi ile uzlaşma bulması süreçlerini gerçekleştirecektir.

Yaratıcılık edimi öznenin kendi yansımalarını topluma sunarak, toplumu paylaşmakta olan diğer öznelerinde kendi yansıma süreçlerinde bulunan psikik öğelerin ortak parçaları ile tanıdık olanı ifade etmesini sağlayacaktır. Kendinden bir parçayı yaratıcılık ve düşünsel edim ile ortaya koyan tasarlayan özne, toplumda bulunan ve onunla ortak eksiklikleri paylaşmakta olan yahut ortak bir bütün içerisinde bir arada olabileceğini noktayı izgeler aracılığıyla duyumsayanlara dokunacaktır. İmgesel içerisinde bulunulan yer, henüz ayrışmamış bir alana karşılık gelmektedir. İmgeselin bulunduğu alan içerisinde zıtlıklar, birbirini öldürmekte olan kavramlar, bir anlamın diğerine galip gelmesi durumları henüz söz konusu değildir. Gerçek imgeler ile sınırlandırılmayacak olan ancak sınırlandırılmak istenenini oluşturmaktadır. Gerçek bağlantı kurmaya gereksinim duymayandır, öylece oradadır. Özne imgelerin alanından çıkarak dil aracılığı ile kendini ifade etmeye başlıyor olduğu anda gösterenler sitemine geçiş yapmaktadır. Gösterenler özneyi kontrol edebiliyor düzeye geldiğinde, imgeler gösterenlerin oluşturmakta olduğu sistemin içerisine eklenmektedirler.

İmgeler gösterenler düzeninde var olarak ifade bulmaya başladıkları an içerisinde; sınırları imgeler tarafından belirlenmiş bir düzenin içerisinde konumlanacaklardır. Konumlandıkları yerde karşılık gelmek istedikleri anlamları birebir aktarmasalar dahi bu anlamların atıflarını yapıyor olacaklardır. Özgürlük heykeli insanlara kalkıp özgürlüğü getiremez, özgürlüğün salt koşulsuz temsilcisi de olamaz ancak ona bakan insanlara bir vaat verebilir onu gören insanların geçtikleri yere hakim bir bakış açısından; o da insanlara bakıyor olabilir ve bir düşüncenin temsili olarak maddesel bir biçim içerisinde form kazandırılmış ifade nesnesi olarak bir sürü insanın

fetişleştirdiği onu görülesi bulduğu, bulunduğu konum ve siyaset düzeni içerisinde de pek tabii amacına ulaşmış bir biçimsel edim olarak orada yer almaktadır.

Özne gerçek olarak atfedilenleri bir ifade biçimine dönüştüremediği süreç içerisinde kendi bilinç düzeyinde bulunan bu gereğinden fazla artıklarla anlam düzeyinde bir yer açabilmek için başka bir ben oluşturmaktadır ve bu süreçler gereğince fantezi nesnesi oluşmaktan kaçamaz. Fantezi nesnesi haline getirilen fazlalıkların yarattığı ifade boşluğu ise kısmen görülebilmekte olan arzu ifadesi nesneyi aslında var olmayan ama var olmak için forma dönüştürülmesi gereken olarak ortaya koyar. İlksel manada eksik olan, gerçek olarak edinilemez çünkü gerçek olarak yoktur. Aramaktan vazgeçilemeyen ilksel eksikliğin yarattığı fantezi nesnesi; gerçek olarak asla bulanamayacak olandır. Özne ötekiyi varsayarken, öteki benin oluşumunu sağlayan neden olacaktır. Tasarlayan özne öteki olana da tasarladığı nesneyi bırakır. Öylece bırakır ve izleyen öznenin de nesne aracılığıyla kendisini öteki yerine koymasını beklemektedir. Beklenti salt ilk anlamını karşılamasa dahi görsün ve görülsün diye yapılanı ifade etmektedir. Tasarım nesneye dönüştürülür, maddi bir kılıfa form aracılığıyla bürünür ve toplumu paylaşanlar bütünü onu görsün ister, istemese dahi bu ifade biçimi bir gösteren olduğundan; göstergeler dünyasındaki varlar arasında kendi bağımsız yerini edinerek kuşkusuz ki görülen olacaktır.

Yanılsamaların bir bütün halinde toplum ve inanç mekanizması içerisinde karşılıklı olarak yeniden var ettiği toplumun inanç biçimleriyle bağdaştırmış olduğu mekan paylaşan insanlar, söz konusu mekanın kullanım amacının hatta ve hatta bir mekan olarak ele alınmış olduğunda dünyanın yanılsamalar bütünü olduğudur. Eksik olan ilksel, aranan haline geldiği takdirde maddeyi form olarak karşılayarak; fantazyaya dünyasını gerçek dünyaya kabul edilebilir biçimler aracılığıyla yansıtmaktadır. Öteki, inanç alanında bulunanların fantazyaya dünyası ile arasında bir bağ olmadığını düşünüyor olabilmektedir. Toplum ötekine fantazyaya dünyası ile gerçek dünya arasında inanç ile alakalı bir mesafe tanımıyor olabilmektedir. Mesafe tanımayan öteki ki bu normlar, kalıpların alanından etkilenmekten kaçamayanların etkilediği alan içerisinden çıkan mesafe tanımayan öteki bile aslına bakıldığında kendi fantazyasını sınırlar koyarak ortaya dökmektedir. Sınır koymakta, sınırı topluma dair inanç mekanlarına ait öğelere atfetmekte bir başka bakış açısının gerçek dünya mekanına yansımalarıdır. Yaratılan mesafe, öteye geçmemeyi gerektiren öğeler barındırırken de onun ötesinde

bir başka topluma dayalı inanç-bilinç alanına itmektedir. İnanç biçimleri, inanç mekanlarına doğrudan etkimektedir. İnanç biçimleri, toplum mekanlarını doğrudan etkilerken ise bir başka müdahale edilemezlik meydana gelir. Müdahale edilemezlik, bilinçötesi düzeylerde sonsuz bir alan kaplamaktadır. Zihinsel süreçlerin kayıtlarından silinmesi oldukça güç olan imgesel gerçeklikler; kabul edilmesi istenenleri aşmaktadır.

Kabul edilmesi istenenlerin ötesinde yer alan tüm toplumsal bellekte yer edinen inanç yaklaşımları mekanlar üzerinde kendisini nesnelere aracılığıyla ele verir durumdadırlar. İnanç kelime olarak bakıldığında bir düşünme biçimi ifadesine karşılık gelmektedir. İnanç ile ilgili bilişsel bileşenler çözülme noktasına geldiği takdirde korku kendini dışarıya atar. İnanç çoğunlukla korku bağlantıları aracılığıyla kalıplaşmaya başlamaktadır. Var olandan korkmak ya da var olmayandan korkmak kadar var olduğunu düşündüğün ile var olmadığını bilme ihtiyacı hissettiklerinin korkusu kalıpları biçimlendirmektedir. Kalıplar oluşurlar ve bu süreç, zamanlama içerisinde kişi çoğu zaman farkına varmadan onu ele geçirmektedir. Tamamı zihinsel alanda meydana gelmekte olan bu biçimler hisler yoluyla kavranabilmekteyken, ortaya çıkması ve bilme ihtiyacını giderebilmesi adına psikanaliz yöntemlerinden yararlanılmalıdır. Psikanalitik yöntemler kullanılarak çözülmesi gerekmekte olan inanç biçimleri simgeler dünyası ve imgeler dünyasının bağlarını ve kopukluklarını bizlere daha net bir biçimde inceleme imkanı sunacaktır. Simgeler ve imgeler dünyasının çözülme yaşanarak ortaya çıkartılan gizleri ise gerçek dünya düzeni üzerinde şekillenmekte olan uzay-mekan düzlemini hem anlamlandırmamıza hem de yönlendirmemize katkı sağlayacak bir alan oluşturacaktır.

Psikanalitik öğeleri anlamak, bilinç düzeylerini çözümlmek; yaratıcı özelliğin birleştirici özellik olarak özdeşleşmesine katkı sağlamaktadır. Simgelerin oluşturmuş olduğu özdeşleşme ise yaratıcılığın bir biçimi olarak öylece oluşacaktır. Olduğu gibi gösterilmeyen, yansıdığı biçimde algılanmaktayken aslen kendisi olmayabilmektedir. İnanç bilinç düzeyindeyken toplumun kolektif alanına aktarılır ancak aslını bilinçdışı barındırmaktadır. Yüce olduğu aktarılan, bilinçdışı düzeyde bambaşka bir noktanın karşılığıdır. Aktarım gerçekleşir ancak aktarım asıl olanın aktarıldığı gerçeğini bize vermez. Özne aktarım esnasında toplumun ona uydurduğu bir maske taşıyabilmektedir. İhtiyaç duyulan şey ise kurgu olan dünya üzerinde gerçekliğin kendi özünü dile getirebilmesidir. Ötekini arzulayan ve ötekinin arzusuna kavuşmak

istemekte olan kişi histerik olarak tanımlanmakta ise; toplum olarak bir yüce varlığa inanmakta olanda histerik olanın alanına girmektedir. Toplumun bilincinde inanç muammayı barındırmaktadır. Muammayı barındırmakta olan toplumun belleği arzulananı nesneleştirerek, onun nasıl arzulandığını incelemektedir. Histeri, arzuya sahiptir ve arzusunu ulaşılmış kılmak istemektedir. Özdeşleşmesi gerekli olan özneyi saptamak arzulayan özne için mühim bir önem taşımaktadır. Sanrı, gerçekliği alt ettiği takdirde kendini gerçekliğe ulaştırmış olur. Tekin addedilen nesne, tekinsiz addedilen mekan ile bir kolektif bağ oluşturmaktadır. Oluşan bağ, gerçekliğin bitim noktası ile arzunun başlangıç noktasının bilinmezliğinin devinimini sağlamaya devam ederse tehdit olarak görülmekte olanın korkusu devam etmektedir. Görme alanı içerisinde dokunulması gereken tüm bu kavramlar mekanın zihinsel anlamda taşıdığı kalıpların karşılıklarını bulmakta olduğu için önem teşkil etmektedir. Dünya üzerinde sürdürülmekte olan yaşam içerisinde oluşturulan toplumsal nesnelere ve atıf mekanları her daim nitelik, amaç ve kullanım özellikleri barındırmaktadırlar. Bahsedilen nesnelere mekanlar içerisinde bilinç ve bilinçdışı düzeylere karşılıklı gelebilmesi için algılar ve algıların aktarım düzeyleri eklemlenir biçimde çalışmaktadır. Bakanlar, bakılanlar ve baktığı görülenler nesnelere de aralarında barındırmaktadır.

şeyler toplumun kolektif bilincini nitelemek için oradadırlar. İnanç biçimlerinin soyut anlamlarını somut bir düzlem üzerinde aktaran bütüncül mekan, toplumsal olarak arzulananın yüceliğinin nişanelerini oluşturmaktadır. Tekinsiz olan arzulanana yüceyi daha da yüceltmek için onu niteleyebilmektedir. Nesnelere, tasvirler, yansıtımlar ve göstergeler, yüceyi koşulsuz yüce; kusursuzu kuşkusuz bir biçimde kusursuz olarak göstermelidirler. Tekinsizin nesnesi, toplumsal yücenin ne kadar zarar verilemez olduğunu anlatmalıdır.

Kendini adama, koşulsuz bağlılık ve bağlılığın kaynağını meydana getirmekte olan; oluş, olgu, nesne; adanmışlığın beraberinde getirmekte olduğu toplumsal bellek, inancın bir kanal bir bağıntı yoluyla kendine çıkış noktası bulması, çıktığı noktadan dönüşerek tekrar var olması; inancın, toplum bilincinde işleyiş biçimiyle ilintilidir.

Toplum bir aradalık mekanizması olarak koşulsuz bağlılık gerektirir; ortak bir bellek, ortak algılananlar ve ırksal olarak aktarılan kolektifin aracılığıyla var olan nesnelere topluma dair anlamlar yüklemektedir. Toplum gerçek bir bağlanım mekanizmasına

dönüştüğünde, bir bağlanması gerekene ihtiyaç duymaktadır; fetişizm ise koşulsuz bağlanana ihtiyaç duymaktadır. Arzu duyulan, ona inanılan şey inanç ve arzu olmadan hiçbir şeydir. Hiçlik ve yokluk dahi bir toplumsal bilinç biçimi, bir ortak varlığın hiçliğini gerektirmektedir. Toplumsal olarak bakıldığında, toplumun evini temsil eden yer yahut mekan veya toplumun belleğinin nişanesi olarak nesne; toplumun gücünü ve gücü paylaşanların ona kendini adama biçimini değiştirmekte, yönlendirmektedir.

Özneyi, toplumun bilinci ve aktarım alanının dışarısında tutsak dahi özne toplumsal olanın çemberinin dışında kalsa da bağlanma ve amaca ulaşma gayesi taşımakta olan bir yapı taşıyacaktır. Toplum kendi yapısı içerisinde atıf nesnelere, temsil yapıları barındırmakta olduğundan; ortak gayeler, tarihi yaşantılananlar, modern toplumsal güdüler fiziksel ve mental olarak inanma şekillerini paylaşmaktadır. Tanrısal olan puta atfedilir, gök kutsallaştırılır, aya tapılır; Güneş Tanrı kabul edilir mana sürekli olarak bir yaratıcı varlığa atfedilir. Toplumun ortak deneyimleri nesnelere ile tasarımı sonucu oluşmakta olan tasarım nesnelere, belirteçler, heykeller, atıf semboller, geçmişin temsilleri; geleceğin istençlerine dair nesnelere bağlanım alanına atfen yerleştirmektedir. Atıf, fetişizmin temelidir. Toplum belleğinde var olanlar fetişleştirilir. Fetiş nesnesi haline gelmekte olan toplumsal payda; koşulsuz şartlanan bir paydaşı yani arzulayanı gerektirmektedir. Arzulayan, arzuladığı sürece fetişleşen öge bir var olarak kendine yer edinecektir. Mekan toplum paylaşım alanı dahilinde bir kitlesel alan, tapınak yahut toprak olabilmektedir. Nesne ise onun işaret edeni olarak konumlanarak topluma bak bunu unutmaya diye seslenmektedir. Tinsel anlamda hissedilmekte olan toprağa atfedilebileceği gibi maddeler aracılığıyla insan elinin oluşturduğu kurgu nesnelere, kolektifin parçaları atfedilebilmektedir. Toplumsal paylaşılanlar, bilinç yoluyla birer fetiş nesnesi kılığını almakta olanlar fantazyaya kurgularına tabi olup hikayeleştirilmektedirler. Kurgu nesne hikayeleri karanlıkta kalmış olanların bilinçdışında edindiği yerden açığa çıkmaktadır. Toplumun ihlal figürü, karanlıktan çıkan bastırılmış olanın karşılığına denk gelmektedir.

İhlal figürü bastırılan olarak çıktığı yerden kendini kaçınılmaz olarak sahneye dökme ihtiyacı hissedecektir. Pratiğe dökülmeyi beklemekte olan adanma biçimleri bir öz gerektirmekteyken; özünde sorgulanışını gerekli kılmaktadır. İçgüdüler, davranış biçimleri, arzular, toplumun kalıpları, kişisel ve toplumsal olarak eğilimler, deneyler ve duygulanımlar içerisinde sosyoloji ve psikolojiyi barındırmaktadırlar. Çağdaş

yaklaşımlar barındırmakta olan psikolojik eğilimler, sosyolojik temelli incelenmesi gerekmekte olan durumların alanına eğilmektedirler. Eğilimler ve kalıplar bahsetmekte olduğumuz içgüdü ve davranış biçimleri gibi insana ve insan ruhuna ait psikolojik bileşenler sosyoloji çerçevesinde bakıldığında; doğruca nesnelere ve nesnelere konumlandırılmakta olduğu mekanların biçimlenişini etkilemektedir. Şey saklanarak, bakış noktasında saklanmakta olan; mevcut olmayan bir toplumsal aksı yaratılabilmektedir. Modern yaklaşım çerçevesinde asıl söylenmek istenen gizlenerek toplumsal karanlık yan ortaya çıkararak bir giz kavramı olarak konumlandırılır.

Gizlenen şey yoruma açık bırakılmış bir bakış açısıyla mekan içerisinde kendi yüceliğini nesneye içkin olarak hissettirmelidir. Kavrama biçimi açık bırakılmış olan giz, öznelerin birbiri ile etkileşimi içerisinde bir işlerlik oluşturarak, gizlenen nesneyi postmodern bir biçim ile olduğunun aksine çevirerek onu bir var olarak gösteren; boşluğu bırakır. Temsil olan boşluk kendi varlığının hissini yarattığı etki yoluyla aktararak, konumlandığı alanın gayesini göstermektedir. Mekanda anlatılmak istenen şey, beklenmedik bir alanda beklenmedik bir biçimde kendisini gösterdiğinde; tekinsiz olan açık bir biçimde kendisini göstermiş olacak ve alıkonulan nesne anlaşılması güç bir boyuttan kendini dışarıya atacaktır. Simgesel düzen içerisinde bir maske görevi görmekte olan fantezi, daima kendine ilişkin olanın temsildir. Kendine ilişkin olan simgesel alanın, birebir koşulsuz parçası haline getirilemeyecektir. Kendine ilişkin olan fantezi dünyasının parçası olarak toplumun öğeleri onlara, onları görmek isteyen bir bakış açısı takınıldığı takdirde ona her bakanın; baktığı öznel bakış açısından onu algılayacak onu anlamlandıracaktır. Giz olan nesnenin mekanda direkt olarak verilmemesinin sebebi onun bulunması gereken olmasıdır. Bulunması istenen giz olarak toplumun nesnesi, her özneye kendi bağlamından kopuk bir biçimde sübjektif olan arzunun içerisinde; arzunun kendisini koşullu olarak gizlediği noktadan yorumlayacaktır. Kendine özgüllük, kendine ilişkin olan anlatım nesnesi ile birleşerek yeni bir var oluşturup anlam zincirine yeni konumlar ve bağlar eklemekte olacaktır. Anlaşılma, anlatılan olmaktan ziyade bulunarak elde edilen bir koordinatlar sistemidir. Süperego baskıların idin onu daimi bir biçimde etkilemekte olduğu kötü ve yasak olduğu iddia edilen toplum kalıpları; özne tarafından istenilen ancak öznenin bu istekten dengelenerek uzak durmuş olduğu süperegonun yasak koymuş olduğu yerde yasaklananların biriktirdiği kaçınılmaz olarak ortadadır. Kendi arzularının çıkmaz haline geldiği ve yasak olarak ona ket vurulduğunu bilmekte olan özne idden

beslenmekteyken uyum sağlamaktan kaçamamaktadır. Kaçamadığı şeylerin biriktiği bu alan bir noktadan kendine sızacak boşluk bulup, bu sızıntı arasından da süperegoyu beslemeye devam etmektedir. Haz acı ile birbirini daimi olarak besleyen iki ayrımlanmış kaynaktır. Haz, acı ile birbirinin zıddı olsa dahi birbiri ile ilintili negatifleri barındırmaktadır. İlintili negatifler ilintili pozitifleri de barındırmaktayken kaçınılmaz olarak birbirini beslemekte olan kaynaklar yaratmaktadırlar.

Kötü iyinin çelişigidir. Kötü kendiliğin pozitif bir parçası olmazken, acı hazzın kaynağı olduğunda iyinin güdüleyicisi haline gelmektedir. İyi ortadan kalktığı takdirde kötü kendini var eder. İyi yok olduğunda kötü yüzey düzlemine çıkar. Kötü salt kendiliğin göstergesi olarak bulunamaz. Gerçeklik düzeni içerisinde kendini var edemeyecek olan, kendini var etme ihtimali ise özneyi tehlikeye düşürmekte olan kastrasyon korkusunu bilinçaltı düzeyden çıkartmaktadır. Fantezi dünyası ile simgesel dünya arasında bulunmakta olan köken uyumsuzluk travma haline gelmekte olan ile gerçekte yansıması olarak katedilebilecek yolun karşılığını bulmaya çalışmaktadır. İngesel bir çıkış noktası arayan haline gelirken, simgesel düzen içerisinde kendi gizine bir gösterge arar. Gerçekleşmesi mümkün olmayan ise toplum ve kural bağlam ilişkisi kurduğunda özneyi, varlığın açıklanmış bir biçimi olabileceğine ikna etmiş olmalıdır ki orada bulunan olarak özne; koşulsuz bir biçimde toplum düzleminin getirilerine kendisini teslim edebilir hale gelsin. Olmadığını aslında bildiğimiz, lakin olmadığına kendimizi ikna ettiğimiz takdirde toplum düzeni içerisinde ki işlerliği bozabilecek bir güç haline gelmekte olan her öznenin, içerisinde barındırdığı aslını bilen öteki; bir giz perdesini açmak ve kapatmakla yükümlü olma işlevini tanımaktadır.

Öteki içerisinde barındırdığı koşulların getirdiği gerekliliklere öznenin uyumlanmasını sağlayarak, öznenin açıklamakta zorlanacağı tüm koşul ve durumları iteler hale gelmektedir. Ötekinin itki sistemi içerisinde ket vurulmakta olan; asıl olarak kabul edilen ise var olduğu kabul edilenler ile imkansız ilişkisini kurgulayarak yok sayma işlevini kullanır. Yok sayma işlerliği kazanan düşünceler ise fetişist yaklaşımlara dönüşür ve kendini başka bir boyutta arayışa sürekliler hale gelmektedir. Örneğin gerçek anlamda iyilik ve yardımlaşmanın toplum norm biçimleri ile kendini sürdürebileceğine inanmak isteriz ancak böyle bir yaşam biçimi aslında mümkün olmayacaktır. İyi daimi olarak kendini her alan içerisinde var edemeyeceği gibi kötü de farklı biçimlerde bir arada bulunmaktan kaçamıyor olacaktır. Tüm bu kavramların

içerisinde tasarlanan nesne, toplum yapısı ile ilişkilendirildiği takdirde insanlara orada doğruluk için bulunulduğunu insanların birbirinin haklarını bir var olarak tek olduğuna inanılan yüce için koruması gerektiğini öne süren, toplumun birleştirici gücünün kullanıldığı bu birleştirici gücün nizami bir biçimde tezahür edebileceği gibi birlikteliği gösteren; başka göstergeler aracılığı ile de kendi sistemini var edebileceğine inandırmakla yükümlüdür. Toplumun birleştirici nesnesi toplumun temsilinin salt karşılığıdır. Toplum salt normlar ve buyruklarını karşılamakla ortak ülkünün alanına ulaşacağına inanan insanlar, toplum mekanında da istemsiz bir biçimde bu noktaların uyarılmasını beklemektedirler. Toplum mekanları bilinçaltında bu noktaları uyarıyor ise mekanın kullanıcıları olan insanlar da bir aradalık güdülerini sorgulamaya dahi başlayabileceklerdir.

Toplumsal ide yücedir, çünkü özne onun aracılığıyla diğerlerine dair bir bağ geliştirmektedir. Toplumsal idenin yüce olduğunu veren mekan, yüceliğini yüksek boyutlarla normal kabul edilenlerin, insanların günlük yaşamlarında kullandıklarından farklı ve bambaşka yorumlarıyla karşılamalıdır ki ortada toplumun alanına saygı duyulan ve ispatı gibi insanların yüzüne vurulan bir niteleyen nesne var olsun. Mutlak bir biçimde inanılan koşulsuz insanların saygısını toplansın ki toplum düzeni içerisinde olması istenilmeyenler kendine yer bulmasın. Toplum ihtiyaç duyulan bir kavramdır. İhtiyaç ise talep gerektirmektedir. Toplum sistemi içerisinde inanılandan talep edilenler, toplum sistemi içerisinde toplumun iktidar alanını duyumsayanlardan talep edilenler... Sistem olarak kendi içerisinde bir düzen oluşturmakta olan toplum kalıpları kalıpların toplum mekanlarına yansımalarını getirir. Freud, yaşanan sistem düzeni içerisinde insanların kendi istekleri dışında vazgeçmek durumunda kaldıkları dürtülerin kendilerine telafi alanları bulmaya çalıştıklarını öne sürmektedir. Toplum biçimlerinin şekillenmesi de insanın kendi bastırılanlarının bir telafiye dönüştüğü alan olarak kendine yer bulabilmektedir. Bastırılanlar kendilerini adanacak bir nokta bularak dışarıya atarlar. Yüze çıkmak için şekline bürüneceği bir maske aramakta olan bastırılanlar, ruhsal öğelerle çatışmaya girerler ve çatışmanın bitiminde meydana gelen biçimin kendi aslından başka bir biçim alması gerekmektedir. Duyumların ve bilinçaltı dünyasının tamamıyla kendisini açığa vurması; yaşamın asıl olarak başladığı noktayı göstermektedir ancak içeriklerin tamamının kendini olduğu gibi göstermesi yalnız bir varsayım olarak kalacağı gibi mümkünatı da olmadığından kendini bir bağlanım yoluyla adayacak bir telafi yöntemi olarak işlerlik kazanmaktadır. İnsanın

gelişim süreci içerisinde madde; yansıma, yansıtma, yansı biçimleriyle kendisini ortaya koymaktadır. Dışarıdan etkiye maruz kalarak, imgelem yoluyla yansıtılanlar; yansıtma sürecini oluşturmaktadırlar. Yansılar ve imgeler farklıdırlar. Yansı nesnelere tarafından belirlenmektedir. İmgeler öznenin bilinç düzeylerinde kendiliğinden oluşmuş öğelerdir. Yansı nesneden ayrı bir biçimde varlık olarak bulunmakta olmaktadır. Toplumun düzeyleri içerisinde önemli yer edinmekte olan yansıtma, yansıma, yansı bilinç düzeyi gelişmiş insanda kendini yüksek düzeylerde ortaya çıkartmaktadır. Nesnelere aracılığıyla oluşturulmakta olan simgesel mekan; imgesel düzlemde karşılık geldiği yansıma noktalarını dikkatle seçmiş olmalıdır. Bilinçaltı düzeyde yer edinen imgeler yansıma oluşurken kendilerini konumsuz olarak ifade ettiğinde; tasarım boşlukta asılı duran bir tabu bir manasızlık haline gelecektir. Amacı bir mananın temsilini taşımak olan tasarlama eylemi tasarlama güdüsünün dürtülerinin harekete geçmediği, geçtiği sanıldığı manasızlık dolu bir adsız eyleme karşılık gelecektir. Düşünme aracılığıyla nesnelere ve nesnelere aracılığıyla mekanlara dönüştürülmesi gerekli olan tasarlama eylemi amacından saptığında; ortada maddeler dünyasının, manasız maddeleri dolaşarak olacaktır. Eylemin anlamını kaybetmesi, idelerin de anlamını kaybetmesini getirmektedir. Tasarım bir eylem olarak manasını kaybettiğinde tasarımın karşılık bulmak istediği alan parçalanır, kendiliğini yitirir.

Toplumun ve toplumsal alan biçimlerinin kendi içlerinde sahip olmuş olduğu kalıplara dair yıkılamazlıklar ve kabul edilenler olduğu gibi tasarımın ve tasarlama eyleminin içeriğinde de yıkılamazlıklar bulunmaktadır ancak bu yıkılamazlıklar yıkılmak için vardır. Tasarım bir anlama ve düşünme eylemidir. Anlama ve düşünme aktarım eylemi olarak tasarım, mana sahibi olmalıdır. Mananın kendi içerisinde taşımış olduğu atfedilenler, tasarım aracılığıyla aslını gösterirken kendini bir giz olarak tutmalı ancak orada olduğu inkar edilemez bir bütünlük taşımaktadırlar. Toplumsal paylaşım alanını örnek olarak almış olduğumuzda o toplum mekanı; toplumun yaşantılanlarının, gerçekliklerinin ve insana yansıma biçimlerinin nesnelere bir araya getirilerek bir bütün oluşturduğu alandır. Mekan dahilinde bulunan bezemeler, resimler yahut mekan içerisinde resimlerin kati surette bulunmaması; toplumun kendiliğinin yahut toplumun inanca dair tabularının getirileridir.

Toplum bilinci ve kolektif belleğinin içerisinde barındırdığı bileşenlerin; nesnelere aracılığıyla dile gelerek diğerlerinin belleklerine ve kolektif aktarım alanlarına, onlar

istesede istemesede aktarılan yansımalar bütününü tasarı ve yaratım aracılığıyla dile getirmekte ve göz önüne sermektedir. Tasarlama eylemi sonucu biçim kazanmakta olan toplumsal tasarım nesnelere; toplumun yansımalar düzenini oluşturmaktadır. Toplumun idelerini, toplumun bastırılmışlıklarını, toplumun ket vurmuş olduğu; olay, duygu ve duyularını; duyum alanına aktaran tasarım nesnelere toplumun gösterenleridir. Toplumun gösterenleri, toplumun kimliğini açık eder. Toplumun kimliği açık bir gösterenler zinciri halini aldığında, toplum bir bütün olarak okunaklı hale gelmektedir. Toplumun alanına, ondan olmayan, onun dışladığı, onun inanç ve kültürel kabuller alanına dahil olmayan toplumsal nesnelere; aktarım alanına dahil etmek oldukça zor ve oldukça kışkırtıcı bir hal alacaktır. Ancak toplumun kabul etmediklerini; onların toplumsal alanına nesne görüngüleriyle dahil etmek istemekte olduğumuzda, onların neleri dışladığı yahut neleri bilinçdışına atarak öteledikleri açık bir biçimde gözlenebilmektedir. Nesnelere tasarlama edimi sonucunda toplumun alanına aktarım varlıkları olarak çıktıklarında; dile gelmekte olan maddi varlıklar olarak konumlanmaktadır. Tasarlama edimi toplumun bellekte yer edenlerini imgelerin alanı ile birlikte düşün sürecinden geçirerek; toplumun varlıklar alanına aktarma görevini üstlenmektedir. Bu görev onu salt bir eylem olmaktan çıkartarak, toplumun belleği aracılığıyla niteler. Nitelenenler tasarlama ediminin eyleyici öznesi tarafından bir gize yahut bir açık edilene dönüştürülür. Dönüşüm bu noktada öznenin toplumun alanına neyi açmak yahut saklamak istediğine ilişkin olarak gelişmektedir. Özne tasarlama ediminin eyleyeni olarak, toplumun göstergeler zincirine kendinden bir var koyarak aktarım alanına dahil etmektedir. Toplum özneyi, özne toplumu etkilerken, nesne aracı olarak yer edinmektedir. Aracı olarak yer edinmekte olduğu düzlemde dışarıya artık tekil bir tasarım nesnesi olarak çıkan varlık, toplum ve öznenin kendi imgeler düzleminde aktarımlarının; ortak bir paydasını alarak oradan uzaklaşır ve artık tek başına var olur. Tek başına var olarak toplumsal tasarım nesnesi; düşün ve paylaşım alanının maddeye dönüşmekte olan bir ortak ifadesidir. Toplumun alanında, düşün ve tasarı ediminin ışığından çıkarak var olan nesne; artık bir ikamedir. Toplumun zihin alanına işaret etmektedir. İşaret edilen toplum zihnindeki alan kendini nesne aracılığıyla sürdürmektedir.

“Zihin çözümleme yaptığı için, işaret ortaya çıkar. Zihin işaretlere sahip olduğu için, çözümleme sürdürülebilir.” (Foucault, KŞ s.97)

Toplumun zihninden sökülmekte olan çözümlenmeler toplumun alanını işaret ederken onun bellek düzeneğinde yer edinenleri; kendilerine maddesel ikame alanında varlık niteliği yüklenenler haline gelmektedir. İkame alanında zihinsel işaretçisi olarak yer edinmekte olan nesne artık salt nesne değildir. Zihnin topluma dair işaretçisidir. Zihinde var olan toplumun temellendirildiği noktadan tutarak onu aksettirir. Aksettirilen zihinsel gerçeklik kendisine bir kılık bulur ve alanından çıkarak diğerlerine ben buradayım der. Ben buradayım sizlerin zihninizin ortak alanından çıkan bir işaretçiyim, beni gördünüz mü diyerek zihinsel alanlara seslenir. Zihin algılar, işaretçili alanına sokar ve bir diğer işaret açığa çıkmaktan kaçamaz. Zihnin imgeler zinciri oluşur, nesnelere evrilerek tasarımı edim sürecinde açığa çıkarak kendini var etmeyi bekler. Beklerken, etkir ve etkiyenlerin alanına bir sonraki algı zincirinin aktarımını dahil eder. Zihinde yer eden toplumsal belleğin örüntüsü böylelikle kendiliğini oluşturur ve aktarıma durmaksızın devam eder. Tasarlama eylemi ona aradığı boşluğu sunarak, onu açığa çıkartır ve istemekte olduğu boşluğun ikamesini ona atfederek işaretin gerçekleştiricisi haline gelmesine yardımcı olur. İşaret zihne dokunarak tasarımı edimi vasıtasıyla kendini gerçekleştirir, açık eder ve artık görülen olarak maddeler dünyasında inkar edilemez bir varlık konumunu alır. Konumlandığı yerden zihinsel düzlemin toplumsal işaretçileriyle devingen bir işleyişe girmekte ve imgelerin, zihinsel gerçekliklerin devam ettiricisi olarak orada öylece var olmaya devam eder ta ki yıkıcı bir edim onu maddesel düzlemde ortadan kaldırmaya çalışana dek.

3.2. Kültürel Tasarım Nesneleri

Kültür iletilen, iletim aracılığıyla gelişime tabi olarak yaratılan ortak alanın yapısı içerisinde bir sonrakine aktarılarak tekrar yaratılana dönüşürken; yeni var eden bir yapıdır. Yere ve yerin paylaşanlarına, yerin bulunanlarına; düşün, yaratım, bilgi ve normlar aktaran bir kendiliğe sahiptir.

Nesne, özneyi dışarıda bırakmakta olan; var olanların her birine karşılık gelmektedir. Özneye edim süreci içerisinde bağlı olan nesne maddesel bir var olarak ondan bağımsızdır, onunla ilişkili ancak onun dışında; onun dünyasının temsili ancak ondan bağımsız bir yapı sergilemektedir. Nesne, zihinden kavramlarını alır; paylaşılmakta olan gerçek dünya içerisine onları konumlar.

Tasarım, algı alanında bulunan yahut algı alanından çıkartılarak bir var olana dönüştürülen zihinde bulunan varın; eyleme geçtiği takdirde madde olarak var olana dönüşmesi edimidir. Zihinde var olan, algılanan bir vara dönüştürülmek üzere düşün ediminden geçer; yaratıcı eylem, tasarıma dönüşür ve süreç bir nesnenin var olması ile sonuçlanır. Var olan nesne kendiliğini, konumlanacağı yere; zihinde edineceği anlama ve vurgulanmak istenilenin ne olduğuna ilişkin olarak gerçek dünyada yer edinmektedir.

Kültür ve nesne bağıntısı içerisinde nesne, kültürün taşıyıcı var olanıdır. Kültür aktarım silsilesi olarak nesneyi temsil alır ve temsilini var olarak aktarım alanına dahil eder. Nesne, kültürün yüklendiği bir aktarım varlığıdır artık. Aktarım ise tasarım edimi ve düşün aracılığıyla gerçekleşecektir. Zihinde kültürel aktarımın karşılığını taşıyacak kavram ve imge eşleşmeler aracılığıyla zihinsel bir tasavvur meydana getirecektir. Zihinsel tasavvur kültürün temsilini nesne olarak, aktarıma sokar. Kültürün temsil nesnesi içerisinde, var olan yeri kültürü paylaşan öznelerin belleğinde yer edinmekte olan; belleğin içerisindeki düşün nesnelere ile ilişen, öznel bir yapıdır.

Kültürün paylaşan özneleri, zihinsel yapı içerisinde aktarımlar aracılığıyla maddeyi anlamlandırmakta ve kabule geçmekte yahut reddetmektedir. Kültürler ve kültürel belleğin paylaşan özneleri, kültürün kendiliğinde hangi yasayı ve yaşantılanmış olanı barındırmak istemekteyse ona ilişik bir temsil düzeneği kurar. Kültür onu paylaşmakta olan öznelerin, zaman mekan etkileşimi içerisinde olduğu süreç dahilinde yaşantıladıkları aktarım deneyim zincirinde pay eden farklı ve aynılıkların nitelenmesidir. Kültürün nesnelere, kültürün özneleri aracılığıyla; kültürün belleğinden oluşmaktadır. Bu nedenle kültür zihinsel bir yapıya, zamanın deneyim alanına, belleğin dışarıya çıkartarak var etmek üzere aktarım alanına ilettiği manalar bütünüdür. Kültür putlara, değiştirilemez nesne aktarımlarına içkin gibi dursa da akan şey mutlak ki değişir ve dönüşür. Kültür akışkan ve iletken bir yapıya sahiptir. Dönüşüm ve değişim alanında yaşantılanmış olanlardan getiriler, atıf ve temsil alanını koruyarak mutlak dönüşüme uğrayacaktır.

Kültürün taşıyıcı nesnelere, kültürün temsil alanları; kültürün paylaşanları için mutlak mühim kavramların yansılarını nesnelere üzerinde görülmekte ve okunmaktadır. Bellek

yapısı itibariyle izleri barındırmakta olduğundan, yaşantılananların ve kültürün hafızasında var olanların mutlak izleri; bir belleği aşma edimi olarak tasarlanan nesnede kendisini bulacaktır. Temsiller buldukları yerin, yüzlerini dönmekte oldukları öznelere; kim olduğunu belirlemeye yarayan varlardır. Kültürün paylaşılan öznelere, temsil nesnelere hafızalarında var olan; yer edinmiş imleri bulurlar. Hafıza yer edinmekte olan, imin temsili olarak nesne; özneyi açık eder. Kültürün kaynağının nesne aracılığıyla dile gelmekte oluşu, nesnenin kültürün kimliğindeki yerini ve kültürün kimliğinin kendisini işaret etmektedir. Nesne yaratıcı edim sürecinden geçerek kültürün kimliğinin bir nişanesi haline gelir ve kültürün kimliği okunaklı bir hal alır. İzler temsil nesnelere üzerinde gösterene dönüşerek, yaşayan bir var haline geldikleri an itibariyle; kendilerini izleyen her öznenin belleğine, bir iz bırakarak görevini idame ettirmektedir. Aktarım temsil nesnesiyle, temsil edilen alanın; ötekinin belleğinde var olma serüveninin sağlayıcısı haline gelmektedir. İz, temsil nesnesi aracılığıyla yön bulmaktadır. İze yaklaşmak, izden uzaklaşmak onunla arada bulunmakta olan mesafeyi belirlese dahi onu yerinden edemeyecektir.

Dışsal dünya yansımalarını kuşkusuz ki belleğin alanına aktaracak ve sonraki kavramların hangi yöne doğrulayacağına dair mutlak bir aktarım zinciri oluşturacaktır. Dünyanın yansıma alanı zihin alanına kendi temsillerini aktardığında, zihindeki temsillerde arada bulunan aktarım sebebiyle birbirleriyle ilişkilerinde değişimler yaşayacaktır. Nesnelere, dışsal alanda yer edinmektedirler ve öylece orada var olmaktadır; kültürün bir nişanesi, bir temsili, bir sözcüsü olarak fark edilirler yahut öylece geçilip gidilen bir var olarak orada kalırlar. Nesnenin salt maddenin temsili olarak algılanma ihtimali söz konusu olmadığından nesne, bulunduğu yer ile bulunduğu yerde onu görmekte olan öznelere ile mutlak bir etkileşim alanı yaratmaktadır. Nesne görülmekte olduğu yer ile görünmekte olduğu hali ile ona bakanın zihinsel olarak taşımakta olduğu kavramlar dünyası ile zorunlu olarak iletişim ve bu kaçınılmazdır. Özne öncelikle kendi zihin ve maddi gerçeklik dünyasında var olan nesnelere aracılığıyla zorunlu olduğu kadar olağan bir kültür yapısı içerisinde bulunmaktadır. Görülen nesne, öznenin zihninde bulunmakta olanlarla algılanmaktadır. Öznenin zihninde bulunmakta olan kavram ve algı eşlenikleri, görmekte olduğu kültürel nesneyi algı alanına aktarır ve kendi zihinsel varları ile karşılaştığı temsillerin imlerini birleştirerek algı alanını düzenlemiş olur. Karşılan özne ve nesne birbirine etkir. Anlam ve temsil alanı saf bir algılamadan ziyade bütünleşik

ve devinen halde çalışır. Devinen anlam ve temsil ilişkisi kültürün kimliğine dönüşmektedir. Nesne, kendiliğinde aktarılanların barındırıcısı olarak bileşenlere sahip olduğu gibi öznde onu algılarken kendi aktarım düzeyinin bileşenlerini kullanmaktadır. Etkileşim sürekli olduğundan, nesne daima aktarılan bir temsil olarak zihinde; daima değişen ve tekrar aktarılan bir nesne olarakta gerçek dünya üzerinde yer edinir. Kültür temsil nesne ve özne karşılaşmaları aracılığı ile bir diğer kültüre aktarılan haline gelmektedir. Dönüşüm kültürün hareketli ve sürerli bir yapı olarak konumlanmasından kaynaklanmaktadır.

‘‘Kimlik kavramı da deneyim ve kültüre bağlı tanımlamaları içerir.’’ (Arayıcı, MTÜT s.7)

Nesneler tasarlanan varlar olarak, kültürün yansımalarının birer parçası haline gelmektedir. Her kültür bir kimliğe, her kimlik ise kültürün onu paylaşan kavramsal belleğine içkindir. Kimlik kültürü açık eder. Açık edilen kültür, nesneler aracılığıyla kültürün paylaşanlarını okunan konumuna getirmektedir. Algılananlar dünyasında algılananların ayırt ediciliği, nesnelerin temsil etmekte olduğu kimliklerin okunması aracılığıyla gerçekleşecektir. Kültürün okunmakta olan nesnesi, düşün ediminden geçmekteyken; onu yaratanın zihninden, onu paylaşanlara dökülen düşün nesnesinin karşılık kavramını göstermektedir. Kültürün kavramları kimliği, kimlik ise kültürün göstergeler zincirini oluşturur. Göstergeler ise kültürün tarihi, kültürün belleği, kültürün paylaşan özneleri arasındaki bağı ele vermektedir.

Nesne mutlak bir alanın paylaşıcısı olarak, mutlak bir kültürün de paylaşıcısıdır. Var olduğu konumda, var edilme sebebine içkin olarak; kendiliğini ikame etmektedir. Nesne, var olduğu yere dönük okunmaktayken; okunmakta olduğu yere ve bulunmakta olduğu konuma göre anlam atfını değiştirmekte yahut yitirmektedir. Bir yerde bulunmakta olan nesne, bulunmakta olduğu yerin ifadesi de ifadesizliği de olabilmektedir. Kültürün paylaşanları ve paylaşılanları değiştiği sürece, kültürel tasarım nesnesinin ne anlama gelmekte olduğu da değişecektir.

Kültür kendi alanı dahilinde bütünlüklü ve belleği olan bir insan gibi çalışmaktadır ancak tek başına bütüncül bir var olarak bulunamaz. Kültür yapısının tek bir yapı olarak bulunması imkansız olduğu gibi kültürün temsil nesnelere de tek bir anlamın

karşılıycısı olamaz bu nedenle bulunduğu yere ilişkindir. Bulunduğu yere ilişik nesne, taşınan olarak bir başka kültürel alanla ilişki kurduğu takdirde orada taşımakta olduğu mahiyet aynı olmayacaktır. Kültür nesnesi öznel, bağımlı ve salt kendi içinde bütünlüklüdür. Bütünlük tamamen bozulamaz ancak taşınır, devinir yahut aktarılarak bir başka forma dönüşür. İmge yüzeye çıkar, varlık dünyasına ait bir maddenin örtüsünü takır ve hafızada süregelen kültürün kavramlarını tasarlama eylemi aracılığıyla dönüştürür. Dönüşüm hafızanın yaşamasını sağladığı kadar eylemin yüklü imge alanından aktaranları özgürlüğüne kavuşturmasını da sağlamaktadır. Sürecin temelini tarihe ve zamanın sürerliğine dayandırması bakımından kültür, pratiğin yapısına ilişkin olarak ilerlemektedir.

Kültürün paylaşılmakta olan bellek yapısı içerisinde kavramların ve imgelerin pratiğe dökülmesi esnasında devreye tasarlama eylemi girmektedir. Tasarlama eylemi kültürün kavramlarını alır varlık alanına döker ve kavramların nesneye dönük bir yaşama biçimi içerisinde kurgulanmasına izin verir. Temsiller kavramlara kültürün belleğinden çıkartılarak yaşama biçimi verilen varlıklardır. Kültürün algılanan bütünü, kültürün hafıza alanından çıkararak oluşturmaktadırlar. Varlık alanına aktarılan her bir temsil, kendinden bir sonrakine yer açarak belleğin sınırlarında bilince çıkış alanı yaratmaktadır. Söz konusu çıkış alanı, bilişsel düzeyden ne kadar varı aktarım alanına iterek, yaratıcı edim süreciyle varlık alanına yönlendirirse o kadar kendini gerçekleştirmiş olacaktır. Kendini gerçekleştirmeye yönelen kültürel anlam, kültürün temsil alanında fikre içkin olanı maddi kılmış olacaktır.

‘‘<<Kültür>> denilen şey, değişmenin sürekli processus’ndür. Bununla birlikte, kültürün muhtelif bölümleri aynı zamanda değişmeler.’’ (Sorokin, ÇST s.252)

Kültür bakışın nerede durduğuna, nerede tutulduğuna ilişkin olarak; değişime tabi olan yapılanmadır. Yapılanma bir ayna vazifesi görmekte ve kültürün belleğini açık etmekten kaçınmamaktadır. Daimi biçimde aktaran ve aktarılan olarak konumlanmakta olan bellek parçacıkları, bütünlüklü yerinden ayrılarak gerçek dünyaya nesne olarak dönmektedirler. Sürerliği sağlayan kültürün devinimi, hareketli olması bakımından değişmeye dönüktür. Kültürün belleğini çok kollu bir bağlanım elemanı olarak düşündüğümüzde o bağlanım yollarının dışarıya çıkmak için dönüşmekte olduğu tasarı nesnesi ile arasındaki bağlanım yolu; aktarımın görünmez

ancak bilinmeye içkin yanını ortaya çıkartmaktadır. Zaman akar, belleğe dokunur, belleğin aktarım alanına itkilemek istedikleri dışarıya vurulmayı bekleyenler birer nesneye yaratıcı edim aracılığıyla dönüşür ve dönüşüm bir maddi varlık aracılığıyla vücut bulduğunda temsilini kazanmış olmaktadır.

Kültürün sayısız nesnesi, kültürün sayısız yansıma halinin görüngülerini oluşturmaktadır. Sayısız nesne, sayısız bağlanımla; sayısız anlam üretiminde bulunarak, tekrar üretilmek için beklemekte birbirine ilişkin yanyana varolma hali sergilemektedir. Yanyana varolan nesnelere, birbiriyle bağıntılı düşün üretimi nesnelere bütüncül algının imgelerinin dizgesini oluşturmaktadır. Kültürün göreliliği bu noktada mutlak bir devrenin çalıştırıcı unsuru olarak kendisine yer bulacaktır ve bulunmakta olan yer algısını ve algı düzeneğini etkileyecek, uzaklaşma gerçekleşse dahi algı alanı içerisinde görelilik etki alanı oluşturmaya devam etmekte olacaktır.

“Psikolojide bu görüş, belli bir kültürde üretilen psikoloji teorilerinin, verilerinin, testlerin, değerlendirme kriterlerinin, sadece ve sadece o kültüre özgü olduğu ve başkaca hiçbir kültürde geçerli kabul edilemeyeceği şeklinde ifade edilir.”(Budak, PS s.483)

İnsan kültürün içerisinde, kültürün aslolan kaynağından beslenmekteyken; insan her hareket ettiğinde her bir yeni edimde bulunduğu, algı düzeyi her bir yeni varı algıladığında değişirken, kültürü dönüştürür. Birbirinin içerisinde devinmekte olan bu sistem arasında kavramlar dolaşır durmaktadır. Dolaşır durmakta olan kavramlar, uygun formlara zihnin tasarımı madde ile eşleştirme kararı verdiği esnada; hareketlerini içeriye değil dışarıya doğru çevirerek var olma başlangıcında bulunmaktadırlar. Var olma bu devinmenin başlangıcı itibariyle gerçek olanın kendisini ortaya koymaktadır. Kültürün apaçıklığının gizlenenleri artık ortadadırlar ve anlaşılmayı beklemektedirler.

Nesnenin tasarlayan öznenin zihninde bulunmakta olan aktarım süzgecinden geçerek kendini bir maddeye dönüştürmesi; özneler ele alınmış olduğu takdirde, tasarlayan öznenin atıf aldığı kadar ona bakan öznenin atfına sığınacaktır. Atıf nesnenin kaçınılmaz bir sonudur. İçerisinde ortak bilişsel payda barındırmakta olan her nesne bir atfa maruz kalmak durumundadır. Kültürel imler, putlaşmaya; içerisinde aidiyetin unsurlarını barındırdığından ve bağlanma eğilimine dönük çok sayıda bilişsel bileşene

sahip olduğundan içkindir. Nesnenin putlaşan, fetişleşen bir yapıya dönüşmesi için ya yüceltilmesi ya aidiyetin çok yüklü olması ya da bağlanmanın ve kopmanın gerçekleşme alanlarında açığa sahip olunması gerekmektedir. Kültür çok kanallı bir mekanizma olduğundan ve insan zihninin bağlanma mekanizması ile işlerlik kazandığından tasarımı nesneye aktarırken onu ulu kılabilmekte yahut itebilmektedir. Kültür nesnelere anlam atfı doğayı aşan, zamanı aşan, nesneyi aşan ve zihni aşan bir kurguda yapılabilmektedir. Zihni aşan kurgu, kültür içerisinde kültür nesnesine bağlanır ona kutsiyet atfederse kültür; fetişleşen bir parçanın ikamesine dönüşecektir. Nesnelere anlam atfı insanlığın ve kültürün başlangıcından itibaren, kendilerini temsil ettiklerine inandıkları; yücenin vurgusuna, kültürün üstün bir yapı olarak konumlanmasına sebebiyet veren alanlar tanımaktadır.

İnsanlık var olduğu an itibariyle, içerisinde bulunan bir yerin diğerleriyle birlikte paylaşılan konumuna geldiği bir düzen içerisinde olduğundan ve zamanın akışını, tarihin deneyimlerinin mutlak dokun alanında yer edindiğinden; kültür kavramının başlangıcı, dünya algısının hissedilmesi ile mutlak olarak başlamıştır. Tarihin zamanın içerisindeki yeri nasıl konumlanmaktaysa kültürde tarihin içerisinde zamana ilişkin konumlandığından insanlığın varoluşu, kültürün de varoluşudur. Varoluş kendini aktarır ve içindekileri de sürüklemekten çekinmeyecektir. İnsan kendi varoluş yetileri itibariyle imgeleri simgelerin düzenine aktarmakta, simgeler aracılığıyla iletme ve kavrama düzeni kurgulamış bulunmaktadır.

“İnsan türünün ilk ortaya çıktığı çağlardan farklı olarak, harfler, kelimeler, işaretler ve diğer kavramsal simgeler insanın bilgiye ulaşmasının ve bilgiyi işleminin artık temel yolu olmuşlardır. Bu anlamda simgesel yapılar bizim neredeyse ikinci bir doğamız hâline gelmiş ve varlığımızı tanımlayan ana unsurlara dönüşmüşlerdir.” (Baç, E s.8)

Simgelerin kavranan tamamlayıcı unsur olmaları itibariyle, insan yaşamı dahilindeki her şey maddeye zihinsel var olanlar aracılığıyla dönüşmüştür. Aktarım alanının kullanımı insana özgü, anlamın arayışı ve ardında kalanın irdelenmesi insanın edim süreçleri içerisinde onu sentezleyebilme ve tasarımı oluşturabilme yetisinden meydana gelmektedir. Simgeler kültürün dilini oluşturan, dizgelerdir. Anlamlarını, içerisine düştükleri kültürün zihinsel simgeler sözlüğü aracılığıyla karşılamaktadırlar. Dil her

nasıl ki kùltürlere ve toplumlara özgü bir biçimi karşılamakta ise kùltürün simgesel temsilleri de içerisinde bulunduğu yere özgür olarak anlamlanmakta yahut anlamını kaybetmektedir. Simgesel düzen kùltürün değişkenleri açısından bakıldığında karmaşalar alanı yaratmakta gibi görünse de aslen kùltürün mutlak bir çözüntüsüdür. Onları bağlarından ayırarak dışsallaştırmaktayken, özü de sergilemekten çekinmeyecektir. Anlamlar alanlarından çıkarak dünyada dolaşmakta olan nesnelere halini aldıklarında içerisinden çıkmakta oldukları kùltürel hafızanın dolaşımında olmasına mahal vereceklerdir. Kùltürel nesnelere dolaşımında olması ve daima aktarılabilir olarak geniş alanlarda bulunması, kùltürün okunurluğunu aktardığı gibi kùltürün kendini gösterme ve kendini gerçekleştirme hissini doyuma ulaştıracaktır. Kùltürü bir yapı olarak, öznenin yetilerine sahip mekanizma dahilinde tanımlamaktayken; itkileri ve kaynağı olan zihnin verilerini aktarmak isteyen, kùltürel bir belleğin varlığından söz etmek kùltüründe bir doyum arayışı olduğu sanısını beraberinde getirmektedir. Kùltür doyumuna hafızasının verilerini aktardığında, nesne onun simgeseli haline gelmekte olduğu takdirde ulaşacaktır. Simgesel temsilin bilinmesi, aktarılması ve okunabilirliği ne kadar genişlerse kùltür o kadar temsile içkin olarak aktifleşecek ve kaynağından taşacaktır.

Maddeler dünyası, bilginin aktarım alanı olduğu kadar özneye ve öznenin alanına dahil ve öznenin alanına dahil olduğu kadar da öznenin bağımsız bir nesneye dönüşerek kùltürün bağımsız temsillerini taşımaktadır. Tasarlama ediminden geçmekte olan kùltüre ait tasarım nesnelere, öznenin kaynağından çıktığı kadar öznenin de bağımsız olarak nesnel bir yer edinecektir. Edinmekte olduğu uzama dair alanda, öylece duracak ve öyle dururken dahi sembolik anlamını aktaracaktır. Sembolik anlamın aktarımı, açık seçik olmasa dahi zihin onu özne fark etmeden içerisine alarak anlamlandıracaktır. Tarih süreçleri içerisine kùltürün sentezlerini alarak, kendi zaman mekan kavramını katacak ve tasarı edimi gerçekleştirmekte olduğu sürece daimi bir aktarılanlar zinciri oluşacaktır.

Kùltür onun bileşenlerini taşımakta olan insanların benliğidir ve benliğin bir bedene dönüşmesi esnasında kùltür tasarı edimine mecburdur. Düşün nesnelere zihnin alanından çıkarak temsile döner. Temsil kùltürün taşıyan nesnesi olarak hayat bulur. Özne düşün ediminden geçmekte olan kùltürün taşıyıcısı nesnesini, tasarım süreci aracılığıyla maddi olana aktarır. Maddi olan, insanlığın yaşam alanı içerisinde bir gün

insanlık olmasa dahi temsil anlamın vücudu halini alarak var olmaya devam eder. Aktarım bu nedenle temsile mecburdur. Temsil ise deneyimlenen ve zihinsel alanda yer edenin örtüşeni olarak, zihinde birikmekte olanın bedeni halini almaktadır.

‘‘Kültür farklı beşerî gerçekliklerin kendilerini oluşturarak tarihsellik kazandıkları bir varlık alanıdır.’’ (Ayan, Sİ s.127)

Kültür kendiliğinde barındırmakta olduğu gerçekliğin içerisindeki düşün alanının; tarih eşleniğindeki saplanmalarında, onların göstericisi olarak tasarlayan özneyi konumlandırır. Tasarlayan özne gizini açık eden failidir. Kültürün taşıyıcıları varlık alanından, tarihe dair sınırın içerisinden kopartılarak artık tek başına var olan bir ikame haline gelir. Zamandan kopar ancak tarihe onun göstereni olarak eşlik etmeye devam etse dahi, tarihin zincirinden ayrılarak evrilmiş olacaktır. Kültürün ayrılan gerçeklik mekanizmaları tasarım nesnelere aracılığıyla başka bir örüntüye girerek kendine ait sınırlar ve sınırsızlıklar yaratacaktır.

3.3. İnanç ve Tasarım Nesnelere

İnanç, epistemolojik bir karşılık arandığı takdirde bilmeyi bir maksat haline getirmekte olan; yönelmenin karşılığını arayan bir kavramdır. İnanç maksatlı bir arama halidir. İnanç arzulananın iyi kötü, doğru yanlış olmadığı ancak iyi yahut doğru olmasının arzulanmakta olduğu bir anlamın taşıyıcısıdır.

İnanç içerisinde amaç, amaç ise içerisinde arzu barındırmaktadır. Arzunun yönelmek istediği nihai şey ne olursa olsun; arzu bilmeye ilişkin bir yönelim taşır. İnanma arzusu, inanılanı gerektirir. İnanılan ise arzulanma derecesi artmış olduğunda, saplantıya dönüşmekten kaçamayacaktır. Bilmek bilişsel yapının ve kavrayışın alanı olduğundan, inanmak bilmenin arzulandığı bir hale denk geldiğinden; inanç bilişsel yapının bir parçası olarak konumlanır.

İnanılan, bilinen ve bilme arzusu uyandıran, nihai hedefin bir taşıyıcısı olarak nitelenmektedir. Nihai bir bilme arzusunun inanmaya yönelme hali, zihinsel bir karşılığa denk gelse dahi yaşamakta olduğu sürece insanlar sürekli olarak inandıkları soyut kavramları ve soyut varlıkları; yeryüzünde yahut evrende gözle görülür, elle tutulur, hissedilir ya da temsili aracılığıyla ulaşılabilir bir nesne bir varlık arayışı içerisinde olmuştur. İnsan bilişsel yapısı çok yüksek imgelemlere sahip olan bir varlık olmasına rağmen daima soyut aktarımı somut olana yönlendirme eğilimindedir. Bilme arzusu inanılanın alanına öyle güçlü bir biçimde yönelir ki, somutlaştırılan zihnin soyut imgesi; inanılanın kendisini aşar. Aşma eşiği inanç bağlantısında bir bağlanma

fazlasıyla karşılaştığında, soyut alanda öyle güçlenir ki somut alan artık gerçek olanın kendisine dönüşür.

Tasarlama edimi inanılanın nesne temsilini yahut inanılanın bizzat kendisini ayna olarak yansıtmaktadır. Hatta ve hatta aynada inanılanı insan bilincinden çıkartarak, insanın gerçeklik alanına bir yanılısma olarak aktarmaktadır. İnanılan nesne yahut inanılanın nesnesi bir yanılısma mı yoksa bir yansıma mıdır? Öznel bir ayırılma yaşamakta olan inanç alanı ve inancın nesnesi, yaratıcı öznenin ve onu inanç nesnesi olarak konumlandırmakta olan öznenin sınırlarına ve sınırlarını aşabilmekte oldukları noktaya bağlıdır.

“Tasarım, çeşitli özellikleriyle ve bağlamlılıklarıyla birlikte ele alınan nesnelere, bir bütünlük ortaya koyan duyumsal imgesidir; ancak --> algı'dan farklı olarak, tasarım, belirli bir anda ve doğrudan doğruya bir imgesi olmayıp, daha önce algılanmış olan nesnenin yeniden üretilen algısal imgesidir.” (Buhr, M., Kosing, A., MLFS s.248)

Tasarım, nesnelere imgenin aracı olarak eylemin dönüştürücü yetisine karşılık gelmiş olduğunda inanılanın imgesi; inanılanın bütünlüklü ve görülmek istenilen yapısına çıkagelmektedir. Zihinde inanılan şey olarak konumlanmakta olan imge yahut varsanı, inanılanın temsil varlığını; ona ilişkin imler ve onda görmek istediği her niteliği nesnede yansıyan olarak karşılayan bir tasarım nesnesi ile yüz yüze gelmek istemiyle nesneye yaklaşır. Yaklaşılan nesne, inanılanın kusursuzluğu yahut kusurlu ve yüzüne bakılmak istenmez hali ile karşılaştığında; soyut alanından çıkarak somut alanda karşılık bulmakta olduğu anlam gerçek ilişkisi ne kadar kendi zihnine bağlı yahut bağımlı ise o kadar tasarlanan nesne ile bütünlük ilişkisi kuracaktır.

İnanç nesnesini tasarlama eyleminden aktarmakta olan özne, kendi inanç nesnesini oluşturmak dışında; çoğunluğa yahut bir diğerinin inancına yönelik bir var ortaya koymak istediğinde, varlık hitap ettiği öznenin yargı ve değerlerinin niteliğine dönük olarak yer edinmelidir. İnanca dair gerçeklik alanında keskin bir var olanın temsili mümkün olmadığından, olası olanın yahut görülmek istenenin nesnesini ortaya çıkartacak; doğru temsili değil, ideal temsili vücuda getirecektir. İdeal ise daima içerisinde yanılısamayı barındırdığından; doğru yahut yanlış inanç biçimi olmadığı gibi doğru yahut yanlış inanç nesnesi de olanaklı kılınmamaktadır. Ancak ve ancak inanç kültür bağlantısına ilişkin olarak, kültürün içerisinde doğru yahut yanlış normlarla karşılaştığı takdirde; inanç nesnesinin kültürel yapı içerisinde doğru yahut yanlış olarak yer edinmesi söz konusu olabilmekteyse de kültürde değişken ve dönüşmeye dönük bir varlık alanı sergilediğinden, böyle bir çıkarsama mümkün hale gelmemektedir.

İnanç zihin içerisinde bir boşluk yahut doluluk arama istemiyle tamamlayıcı nesnesini aramaktadır. Tamamlayıcı nesne ise eksikliğin yerini tutan yeni bir maddi nesne beklentisi içerisinde; eksiklik ile ilişkilendirilmiş olan nitelikteki nesneyi, gelir geçer

bir boşluğun tamamlayıcısını bulduğu zannına kapılarak bulunan konumu almaktadır.

“Bu bağlılık, devamlılıkları ve değişmezlikleriyle böyle bir konuda hesap vermeye uygun düşecek sabit biçimlere bürünmek şöyle dursun, aksine, anlaşılabilir bir simya içinde nesneyle imgeyi, malzemeyle sesi, hareketsizlikle hareketi, mekânı, ışığı, mimariyi, belki daha da büyük ölçüde doğayı, mekânların ruhunu, tarihini, tarihin mekânlara kazandırdığı ağırlığı, kurallarımızla onlara verdiğimiz yeri, barındırdıkları nesnelere, belleğimizdeki anılarını birleştiren sürekli yer değiştirmelerle, beklenmedik genişlikte bir yelpazeyle, karmaşık ve çeşitli süreçlerle ifade edilir.” (Fleckner, BS s.259)

İnanılan şey yahut inancın temsil nesnesi, devamlı ve değişmez olanın arayışında ortaya koyulmakta olan bir varlıktır. Devamlılığı, inancın sürdürülebilir bir mahiyette olduğunu; değişmezliği, inanılanın sorgulanamayacak kadar yüce ve eşsiz olduğunun temsili olarak yer edinmektedir. Temsil ne kadar yüce ve ne kadar sorgulanamaz bir sürerlilik alanına karşılık gelirse, inanç nesnesi atfı ile tekil ve inanılmaya değer olarak konumlanacaktır. İnanç, inanan için değişmez, sorgulanamayacak kadar yüce sorgulanmak istenildiğinde tekrar kendinden başka cevabı olmayan bir yapıya sahiptir. Karşılık geldiği imge, nesneyi tasarlama ediminden geçirecek varlığa dönüştürme noktasında mutlak bir bütün halini alır. Mutlak bir bütün olarak tasarlanan inanç nesnesi; tüm yapısı, malzemesi, bulunduğu yer, nitelikleri, vasfı, paylaşımı olduğu yer ile ilişkin olarak konumu, inancın ona yüklediği ağırlığı ve belleğin alanında işaret edeceği imin noktasına ilişkin bir tekil yapıdır. Nesnenin bu özelliklere ilişkin olarak varlık alanına nüfuz etmesi noktasında tasarlama eylemi, tasarlayanın fiili düzeneğinden geçmekteyken, söz konusu noktalara dokunmak durumundadır.

Tasarlanan nesne, tasarlandığı inancın bağlantısında, onu tasarlama eylemine dökmekte olan öznenin; zihinsel yapısında kurgulanmakta olduğu yerden, temsil etmesi gerektiği vasıfların bir sonuç ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç ürünü olarak inanç nesnesi hem belleğin inanca ilişkin sürekliliğini hem de inanılanın inanç nesnesi olarak sürekliliğini devam ettiren bir varlıktır. Tarih sürecinin içerisinde ilerlemekte olan hali ile iletilen bir sonraki olarak, tasarım nesnesinin bir sonraki dönem ile ilişkiliği mutlak bir aktarıcı konumundadır.

“İnsan mantıksal bir yaratık değildir. O, en akılsız şeylere, en mantıksız şeylere inanmağa elverişlidir. Eğer inandığı şeyler, kendi heyecanlarını, duygularını karşılıyorsa, bir inanç, bir insanın zihnine girer girmez, a k ı l, onu kontrol etmeğe kabiliyetsiz olur.” (Sorokin ÇST, s. 204)

İnanç tüm muğlaklığıyla salt bir Tanrı gereksinmesi, salt dini bir yaratıcıya duyulan bilme arzusunun ürünü değildir. Zamanın evreleri içerisinde bulunduğu yer konumuna bakıldığında ise inancın büyük bir parçasının dini öğretilere yahut ilk varoluş sorgulaması olan evrenin nasıl ve nereden geldiğine ilişkin düşünme edimine bir cevap aranırken bunun bir tanrısal varlığa, bir inanılması gerekene, bir ilksel var edene işaret

ettiği noktaya dayanmaktadır. İnanç varoluşun bir fiili gereksinmeye yönelen ve fiili bir hareketin mutlak bir yaratıcı tarafından edime dönüştüğü noktasında bu formunu almış bulunmaktadır.

İnanç zihin içerisinde bulunan bir boşluğa bu nedenle de boşluğu dolduran anlamın yerine koymakta olduğu bir doluluğa işaret eder. Boşluk ve doluluk inanca ilişkin olarak yer değiştirmeyi, boşluğun yerini dolduranı bir başka yere aktararak yahut onu öteleyerek yerine bir başka doluluğu mutlaka konumlandıracaktır. İnanç bir eksikliğin tamamlanmasına mecburdur.

İnancın zihinsel süreci içerisinde yer almış olduğunda boşluk, kendisini inanılan varlık ile dolduracaktır. İnanılan bütünlüğün temsili olarak kendisini, ona inana içkin kılan tamamlayıcı konumuna geçtiğinde oluşmakta olan Tanrı algısı, kaynaşma gereksiniminin parçası olacaktır. Özne, inanılanla ve onun temsiliyle bağlanma gerçekleştirecektir. Bağlanma, nesne ile inancın zihin konumundaki boşluğunun; öznenin benliği aracılığıyla bir bağlantı kurmasıdır. Bu bağlantı esnasında tasarlanan nesne, tasarlamakta olduğu temsilin ikamesi ile zihinlerde bulunan eksikliğin ve tamamlanmayı bekleyen inanç biçiminin kendisi ile bağlanacaktır.

Bağlanma boşluk üzerinde kendisini bir eksikliğin olduğunu gösteren, bu nedenle de özneyi eksikliğin yeri ile göz göze getiren bir zihinsel yüzleşmeyi açığa çıkartacaktır. İnanç, kaçınılması mümkün olmayan bir boşluğun temsiliyle yüz yüze geldiğinde; boşluğun alanına konumlandırılması onun yüce algısına zarar vermekte olduğundan istemsiz olarak açığa korku, kaygı yahut çatışma çıkacaktır. İnanç kaçınılması mümkün olmayan boşluğun doldurulmasına içkin bir yer değiştirme halidir.

“Hayatta ve tarihte gerçek faktör inançlar idi. Onlardan kaçınılamaz. Onlar, insanın fikir dağarcığını daima esas bölümünü teşkil etmişlerdir. İnsanlık şimdiye değin inançları olmaksızın yaşayamamıştır, gelecek zamanda da onlardan vazgeçemeyecektir. Belli bir Tanrı ve belli bir din tersine dönebilir, fakat yeni bir Tanrı ve inanç biçimi ile onun yerine geçmek için.” (Sorokin ÇST, s.204)

Korku ise bu süreç içerisinde devreye girmektedir. Çünkü bağlanma gerçekleşmiş olduğunda onun eksikliğinin artık bilince gelmesi durumu, kaçınmanın doğuşuna doğru itici bir güç haline gelecektir. Nesnelere insanların algı ve duyularında belirli bir manaya, belirli bir atfa karşılık gelen; ona sahip olana evrenin yaratıcısı kisvesi altında inanılan, toplum içerisinde paylaşımda bulunan insanların kolektif bilincinde yer etmekte olan fiziksel özelliklerine bağlı olarak sahip olunan nesnelere; daima inanılanı tanımlar hale gelmiştir. Ve insan nesnelere, mekanların tanımlayıcısı olması gereken varlık iken; nesnelere insanların tanımlayıcı unsurları olarak, insanın yaratımını sağlayan varlar olarak konumlanmışlardır.

İnanç ve tasarı içerisinde imgeler ve semboller, mutlak anlamlarının yerleşik alanı ve aktaranları olarak; inancın ve zihnin putlarını taşımaktadırlar. Putlar bu noktada bir

nesne olarak tapılan konumunda değil, zihnin ürünü olarak algılarımızı şekillendirmekte olan zihin yapısının putları ile gerçek dünyayı ve nesnelere algılama biçimimizi oluşturmaktadırlar. İnanç içerisinde sembollerin dili, zihnin putları ve onların yargı alanlarıyla mutlak surette karşılaşmaktadır. Onlar, zihnimizin nesnelere saf bir halde değil eşleştirmeler ve iliştiirmeler ile algılamasına sebebiyet vermektedirler. Soy putları, mağara putları, çarşı-pazar putları ve tiyatro putları olarak sınıflandırmakta olduğumuz zihnin saf algılama halinin önüne geçmekte olan aktarım düzeyinin idolleri; nesne ilişkilerini sınırlı ve sınıflandırılmış bir hale evirir. Soy putları, edinilmekte ve aktarılmış putlar olarak insana kökensel bağlanma alanından aktarılan yargılar bütününe karşılık gelmektedir. Bir şeyi, bir yeri, bir nesneyi, doğayı olduğu gibi algılamanın önüne insanlığın aktarım alanından gelen yargı engellerini oluşturmaktadır. İnsana ait olanın, diğerlerine aktarımını temsil etmektedir. Yargılar insanın zihninde var olmaktan kaçamayan anlam ilişkileri çemberleri içerisinde kendisini, kendisiyle var ederek aktarmakta ve algılamaktadır.

“İnsan zihni ışınları yayması, çarpıtması ve şeklini bozması bakımından kendi özelliklerini farklı nesnelere veren içbükey ve dışbükey aynalara benzer” (Bacon,1999: 16) (Çelik, MF s.47)

Mağara putları varlık olarak insanın kendiliğine, toplumun ona atfettiklerinden etkilenerek yerleşen kendini geliştirme süreçlerinin içerisinde geçmekteyken kendi zihin yapısı dahiline eklemekte ve çıkartmakta olduğu; dışarıdakileri anlama ve aktarma sürecinde, dışarıdan gelen etmenlerden yararlanarak oluşturduğu bakış ve atıflar bütünüdür. Mağara putları, insanın bakışının içeriye dönük biçimde oluşturulan varlıklardır.

“Örneğin Bacon’a göre, bazı insanlar nesnelere arasındaki farklılıkları ayırmaştırırken çok başarılıdırlar ve bu açıdan aşırılığa giderler, bazıları da şeyler arasındaki benzerlikleri bulma yolunda istekli ve gayretlidirler ve bu yönden aşırılığa gidebilirler.” (Çelik, MF s.47)

Aşırılık ya da saplanma kendi anlamlar bütününe dönük olan insanın algılarını hangisini benimsemeye yönelik bastırıldığına yahut ötelediğinin ne olduğuna yönelik olarak mutlak bir açığa çıkma sergilemektedir. İnanç ve nesne temsilinin etkilenim alanında aşırılık, önemli bir noktaya denk gelmektedir. Hayranlık yahut gerçekten uzaklaşarak anlamlandırma, bağdaşmanın ne ile nereden kaynaklık yaparak oluştuğu noktasına; mağara putları işaret etmektedir.

Çarşı-Pazar putları, kelimelerin putlaşmakta olduğu bir düşün ve aktarım yapısını temsil etmektedir. Merkezi nokta kelimeleridir. Kelimeler bu alanda putlaşmaktadır. Kelimeler putlaşarak, ilişki ağları içerisinde anlaşılabilirliği gerektiği alandan çıkararak basit ve anlamsız bir karşılığa yahut kendi anlamını katlederek kalıplaşmakta olan bir kullanımın içerisine yerleşirler. Zihin kelimeler aracılığıyla akış içerisine girmiş olduğunda, yanlış yöne sürüklenerek yolunu kaybetmektedir.

‘‘Bu yüzden insan zihnini en fazla zorlayan ve kargaşaya götüren de bu türden terimlerdir.’’ (Çelik, MF s.47)

Tiyatro putları ise belirli bir anlayış, belirli bir yönelim üzerine saplanma; bir felsefi yönelime bir dinsel öğretiye, tek bir açıklamaya ve tek bir bakışın yönlendiği noktayla yüz yüze olmak; diğerlerini reddederek inancı, felsefi saptamayı saplantı olarak konumlandırmaktan ileri gelmektedir.

Kelimeler, anlamlar dünyası ve varlıkların gerçek dünyadaki yerine bakıldığında; zihin karşılıklarını zihnin putlarından arınmış olarak sergilemelidirler ancak zihnin putları teoloji ve felsefi alanlar içerisinde, geçmişten bulunulan güne değin aktarım sürecine bağlı çoğu zaman bağımlı olarak yer edinmektedir. İmgeler, zihnin putları aracılığıyla yahut onlardan arınarak okunaklı hale gelmektedir. İmge dokunduğu nesnenin bağlanandır. Bağlananlar birer kopya birer dikte birer tekabüldürler. İnanç ve imge etkileniminde aktarılan ve zaman evreleri boyunca taşınmakta olan inanç nesnelere mutlak toplum imgeleri, mutlak dikteler, mutlak kültürde imge karşılıklarına denk gelen konumlanmalara sahiptir.

Temsil nesnesi düşün süreci içerisinde çoğunlukla bir erk, bir var eden, bir yöneten, bir uludur. Temsil teoloji yapının yansıma alanları içerisinde imge aktarımını, çoğunlukla erk sahibi olana atfetmeye yönelimlidir.

Kuşkusuz ki asa, sarık, sakal gibi ilişik nesnelere fallik imgeler olmanın dışına çıkamamaktadırlar. Asa bir nesne olarak inanılanın tamamlayıcı tasviri iken; bir tasvirde daha fazlasını vadeden nesneye dönüşür ve bilinçaltından yüzeye çıkanların ışığında eril bir sembol olarak; ona tapılan, ona sahip olanın yüce olduğu, dürtünün direnmekten çıkarak kendini ötekinin sahip olmuş olduğunu destekleyerek ötekinin eril güç sembolüne biat ederek kendiliklerinin eksik yanlarının telafisini gerçekleştirmiş olmaktadır. Yaratıcının, insanların kendileri arasında Tanrı'nın temsiline ve imgesine en yakın bulunmakta olduğu yüce; onun güç imgesinin daimi taşıyıcısı olarak görmüş oldukları seçilmiş insanlara da Tanrı'nın gücünü nesneye dayalı bileşenlerle aktararak tamamlamaktadırlar.

Doğada var olan gücün inanç biçimleri çerçevesinde; doğanın birer nesnesi olmakta olan Güneş, Ay, Ağaç, Toprak, Ateş gibi güçlü nesne imgelerinin daimi bir biçimde eril, yönetici ve fallik imgelerinin daimi bir biçimde eril, yönetici ve fallik imgenin taşıyıcısına dair olanın aktarımı konumunda tutarak onları nesnel anlamının dışında kalmakta olan; atıf, sembol nesnelere Tanrı'nın (İnanılanın) yüce olan anlam karşılığına karşın kendini güçsüz addeden varlık olarak insan ona bedel ödeyebileceğini gösterebiliyor olmak adına atıf kurban nesnelere sunmuş ve ona onun karşısında güçsüz ve ona her şeyini feda edebilecek göstergeler vermiştir.

İnanılana atfedilmekte olan mekanlar inanılanın kutsal ve yüce anlamını sanki insanın

varlık olarak aciz, mecbur ve nesne olarak yer ettiğini, nesnelere her birinin etkilemeye dair anlam olmadan bir güç taşıyor olamayacağını insanın inanç nesnesine dair kazanmış olduğu anlamın orada olması ve orada olanların arzusunun karşılık nedeni aracılığıyla o karşılık anlamı kazandığını yadsıyamayız. Mekan inananın var olduğuna dair bir anlam kazanmakta ise inananların tam da orada kendi arzu nedenlerini bulabildikleri bir yüce nesne olduğundan ve kendilerini oluşturmuş bir varlık olarak kabul etmenin, anlam dünyaları içerisinde tehditkar olan olmasına karşıt bir biçimde korunaklı alan, tekin bölge içerisinde hissetmeleri amaçlanmış bulunmaktadır.

“Aralarındaki farklar ne olursa olsun dinlerin tümü fetişçi öğeler taşırlar; kutsal nesnelere, kutsal emanetler vb. nesnelere vardır.” (Buhr, M., Kosing, A., MLFS s.109)

İnanç nesneyi öyle bir içselleştirir ve ona öylesi bir anlam atfında bulunur ki, nesne sıradan bir maddi varlık olmaktan uzaklaşarak adanılması gereken bir varlık haline almaktadır. Güç inanç vasıtasıyla nesnenin düşün alanına aktarılarak, onu kendine özgü ve tekin kılar. Kutsallık atfı olarak tasarı nesnesinin alanını, üstün olanın alanına atfeder. Adanılan kutsal nesne mutlaktır ki kutsallığına duyum üstü bir varlık alanı bahşedecek mekan içerisinde konumlanmasını gerekli kılmaktadır.

İnanılan öylesine bir tekin alan vadetmelidir ki hem arzusunun nedeni hem de onun bir parçası olarak, inanan kendini adamaktan kaçınamayacak olan bir hale gelecektir. İlksel alan tekin olanın karşılığına denk gelmektedir ve zihin ilksel alan kaydına yani tekin olana dair eşleştirme yapacağı nesnelere ve mekan uzamlarına sahip olursa; mekan dokunacağı kavramlara ait noktaları başarılı bir biçimde aktarıma getirmiş olur. İnsan çoğu zaman ilksel alan anlamını görmekte olduklarına, doğanın parçalarına, tanrısalılaştırdıklarına yahut tanrının yerine koymak istedikleri takdirde o an içerisinde bulunan yerin en yüce olanını merkeze alarak; doğaya, nesnelere ve tüm varlıklara seçili anlam aktarımında bulunmuşlardır.

İmge sembol alanı aktarımlarını yaparken, bir başka sembol alan içerisinde zıddına dönüşebilmektedir. Güneş bir inananın imgesi olarak fetişleşmekten öteye gidemeyen; fetişleşen haline geldiği sınırdan zıddına dönüşürken, ona anlam atfetmekte olanların dışarısında oluşan mana temsili olarak kendine söz konusu bakış açısında yer buluyor olacaktır. Fetişleşmekte olan söz konusu nesnenin, simgesel anlam içerisinde taşımakta olduğu aslı; psikotik bakış açısının karşısında beklemekteyken kendini bulur. Nesne olarak inanç anlamı atfedilen, yüce kılığına büründüğünde; nesnel gerçeklik alanından kopuş gerçekleşir. Kopuş ise çağrışım aracılığıyla anlamın temsilini ve bütünü sorgular hale gelerek fetişleşeni sıfır noktasına getirerek, simge imge düzleminde bir yere oturtur.

Kendisine anlamlar dünyası içerisinde, kendi anlamını nötrleştirerek atfedilmekte olanı alan; gösteren olarak düzenlenenin dahil olmakta olduğu alanın gerçeklik ilkesi aracılığıyla, yanılığını oluşturur. Gösteren anlamını sahip olduğunun ötesinde,

diğerlerinin -ötekilerin ve kendisinin arasında oluşan bölgenin sonumsuz döngüsünü kapsamaktadır. Sonumsuz döngü, çokluk bir kabul edilene aktarılsa dahi devam ediyor olacaktır. Yalıtılmış anlam tekliğinin karşılığına çıkagelse dahi görünen nesne salt kendi maddi anlamından ibarettir.

Psişik gerçeklik düzeni olarak atfetmekte olduğumuz alan, varları sembolleştirerek harici bir alan oluşturmaktadır ve bu alan zahiri boşluğa dönüşmekten kaçamayacaktır. Zahiri boşluk özneye, öznenin nesneyi konumlandırılmış olduğu bu noktadan alır; onu öznenin anlam üretim mekanizmasını varlığa dair sahip olduğu tözü dönüştürebileceği alana tekrar bırakır.

İmgeye dair özdeş gerçeklikler, özne tarafından kendilik içerisinde adapte edilmektedir. Kendilik içerisinde özdeş gerçeklikleri imgeyle ayrıyeten bir töz haline getirmekte olan özne; hakikate yaklaştıkça imgeden, imgeye dair olandan uzaklaştıkça ise hakikate doğru yaklaşır. İmge hakikatin örtüsüdür. Sembol ise hakikati imgeden alarak, gerçekliğe aktarır. Gerçekliğe akmak hakikatin içinden çıkarak uzaklaşır ancak kopuş gerçekleşemez. Çünkü hakikat gerçekliğin içerisinde bulunmakta olan bir gizdir ona ancak özne yaklaşabilir. Bir kopuştan çıkagelen, hakikatin kurgulanmış ritüeller aracılığıyla varlığa yüklenen anlamı, ikame nesnenin fonksiyon alanı kazanmasıyla sayrılık haline gelmekte olan gerçek dünya; inanca yüklenen fanteziye ilişkin kurgu aracılığıyla müstehcen alanından kurtularak kendine yıkılmaz addedilen kavramlar dünyası kurulur.

İnsanların yaşam alanları içerisinde inançlarını atfettikleri mekanlar arasında bulunmakta olan insanüstü güçlere sahip olduğu atfedilen insanların; Tanrı'nın tözünü taşımakta olduğu inanç nesnelere mekanları veyahut ölüm mekanları sürekli bilinmez olanı bir bilinene başka bir var aracılığıyla aktarmaktadır. Var olduğu bilinmekte olan inanılanın anlamı; tarih boyunca hep farklı nesnelere anlam aktararak inanç kalıplarını, değişim içerisinde olsalar dahi gösteren, gösterge ve var olan ilişkileri daimi olarak benzer süreçleri kapsar hale gelmektedir. İnanç varlığının anlamı ve anlaşılması için insanı kurgu dünyaya adapte olurken aynı zamanda yeni bir kurgu düzeni yaratır.

Kurgulanan inanç dünyası kendi içerisinde maddeler dünyasında barındırmaktayken, manalar dünyasının yönetici kontrolü altındadırlar. Manalar söz konusu olduklarında onlarla ilişkin gösterge nesnelere, onlarla ilişkin kurgu mekanlar ve semboller kendilerinden kaçılmaz varlar haline gelmektedirler. İnançın yapısı gereğince ihtiyacı olan inanma güdüsü, dürtülerin kurgulanması ve kurgulanan dürtülerin fantezi alanından maddeler dünyasına inanılanı tek atfediyor olsa dahi Tanrı'nın göstergeler dünyasında bulunmakta olan atıfları nesnelere Tanrısal tözün taşıyıcısıyken, Tanrı'nın çelişik yanlarına da denk gelmekte olduğu sorunlarını hatırlatmaktan kaçamaz.

Kültür dahilinde toplumun yaşam süreçleri içerisinde aktararak; sorgulanamaz

gerçeklerin, sorgulanamaz ve sınılanması mümkün olmayan yalnızca bilincin inanmak eylemine adapte olmuş olduğu bir eğitim ve uygulama biçimine dönüştürerek ilerliyor olması; zihinde var olan inanç kalıpları ile ilişkin olduğundan onu yaratıcılığı sabote eden ve düşünmekten uzaklaştıran bir alan haline getirecektir. Oysa ki inanç; düşün ediminden ayrıştırılamazdır. Çünkü inanç, koşulsuz bir kelimenin karşılığına denk düşse de bir şeye inanmak için onu biliyor olmak gerekmektedir. Bilme edimi ise düşünmenin ta kendisine gereksinmektedir. Düşünme edimi gerçeklik içerisinde var olanların tamamını sorgulamak yoluyla kendini hakikatten bir bağlantının içerisine dahil etmektedir. Yaratıcılık ve bilgi edim süreçleri aynı kaynağın ve benzer beslenme alanlarının bağlantılarıdır.

İnanç, kültür ve tarihin oluşturduğu bağlantı, birbirini beslemek, birbirine nesne ve anlam aktarımı yapmak ve bu aktarımın içerisinde ise sorgulanamaz bir kabullenişten uzaklaşarak; felsefi temellere dayalı, kültürel gelişimi ve kültürün inanca dayalı beslenme kaynaklarının yaratıcı bir gelişme süreciyle bilinç ve bilinçaltı noktalarının; nesnelere neden aktarıldığı, nesnelere sahip olduğu anlamların neden onun karşılığına denk gelmekte olduğu aktarımın ta kendisi haline gelmektedir. Zarar ve yarar mekanizmasına bağlı olarak gelişmekte olan doğaya dayalı inanç atıf nesnelere, anlam karşılıklarını bu çerçevede içerisinden inanılanlara aktarmış bulunmaktadır.

Yararlı olduğu atfedilen salt ilksel olan içgüdü mekanizmasının oluşumunu sağlamakta olan, gücünün karşı koyuma dayandırılmış olduğu inanç; nesnelere bağlantılarıyla mekana dökülmekteyken mekan ise yaşayan bir temsil nesnelere bütünü sınırlarında barındırarak inancın temsilleri ile genel topluluğun kültürel paylaşımı içerisinde yer alacaktır.

İnanç, eyleme dökülen tasarı nesnesinin; bilinçdışı karşılığının yaşayan bir hakikatidir. İnanç tasarlanan nesne aracılığıyla kendinden olanın aslını, onu gözleyen ile paylaşarak bilinçdışına dokunur. Tasarlama eylemi inancı aktararak, onu vücut bulmuş bir temsile atfeder. Temsil onu izleyenlerle madde aracılığıyla konuşur.

3.4. Mental Tasarım Nesnelere

Mental yapı, zihnin kendi algı alanı içerisinde sonsuzluğa açılan ve kendi dünyası dahilinde rotasyon ilişkileri kurmayı mümkün kılan bir alandır. Zihne dair ilişki düzenler, eylemler, algının boyutları ve anlam ilişkilerinin birbirine aktarılmayı beklemekte olduğu alanları; kendi ilişki yapısı içerisinde barındırmaktadır. Nesnelere ve ilişki kurma biçimleri; nesnelere mental yapıda karşılık gelmekte olduğu imgeler kaynağı, görme, duyma gibi yetileri bir kenara bıraktığımız takdirde her nasıl ki zihnin içerisindeki yapılanmaya ilişkin; görüntüler, görüngüler ve bir takım biçimlerde karşılık bulmakta ise orada yaşamakta olan bir alanın varlığı kendini göstermektedir.

Nesnelere, mutlak karşılıklarını algılayanlarla kurmaktadırdan ziyade; nesnelere zihnin

alanında bulunan imler ile gerçek dünyanın sınırlarının içerisinde bulunmakta olan nesnelere birbirlerine eklemeyerek karşılık varlar oluşturmaktadır. Karşılık varlar, birbirlerine hangi noktada bağ kurmaya gereksinir ise o noktadan sonra zihinsel temsiller maddesel temsillerle ilişik hale gelmektedir.

Varlıkların zihinde oluşturmakta olduğu temsiller zihnin kontrol alanında beyin mekanizmasının ona izin verdiği sonsuz olasılıklar içerisinde; nesneyi evirip çevirme, algılananın kendisini mental yapıda bir kılığa bürüme yetisine sahiptir. Beyin algı ve ilişik mekanizmalar oluşturmaktayken zihinsel temsillerin rotasyona dönüt hareketlenmeleri desteklemesi, zihinsel temsilleri oluşturması kadar olağandır. Zihin temsili ve madde temsili beyinde mekanın yahut varlığın işleme biçimi arasında kuracağı ilişkide nesnenin; nedir ve nesne ne olarak yer almaktadır yahut ne olarak yer almalıdır konusu bilişsel yapının çalışma halidir.

Bilişsel yapı zihin içeriğinde eşleşmekte yahut eşleşmeyi beklemekte olan nesnenin harekete dönüt biçimlenmesini; ilkin mental alanda görüntüye, ikincil olarak görüntünün nesne alan hareketine bağlı olarak yönelme haline daha sonra ise gerçek maddeler dünyasında zihindeki nesnenin karşılığında ilişkin kıyas aşaması ile anlaşılır kılınmaktadır.

Bilişsel yapı, mental alan içerisinde nesnelere ve nesnelere hareketlerini, konumlarını, birbirleriyle ilişkilerini böylece kurgulamaktadır. Yalnızca arayış içerisinde mental alana dönüp bakmak, orada olup bitenin ilişik noktalarına dikkat kesilmek; nesne ilişkilerini mental yapıda ve gerçek dünyada nasıl bir kurgu düzen içerisinde yer edinmekte olduğunu gösterecektir.

Nesneler, nesnelere eksenleri; iki boyutlu ve üç boyutlu konumlanmaları, konumlarında meydana gelmekte olan hareketlerin yönü, temsil nesnelere ayırtına ve kendisine ayrıca mental yapının içeriğine ve hareketlerine ne derece yönelmekte olduğuna bağlı olarak yer edinmektedir. Zihin nesne görüngüleri hangi yansıma halinde, hangi süreç içerisinde, hangi yansıyanın biçimi ile meydana gelmektedir? Görüntü ele aldığında, aynalı görüntü-aynasız görüntü ayrımı devreye girmektedir. Uzay-uzam yetileri ve bilişsel yetilerin alanına temas etmektedir.

“Bir nesnenin, bütün ayrıntılarıyla hayali olarak tanımlanabilmesine, “zihinsel betimleme”(mental imagery) adı verilir.” (Bodur, Çelik, Erdem, Kaya, Özbaş BÜTFKÖÖGUBGDBMRPAÍA s.2)

Mental alanda nesnenin betimlenmekte olduğu hali; içeriğinde sembol bilgi almaktadır. Sembol bilgi zihinde şekil almakta olan nesnenin: şekil, uzay konum, renk ve boyut kıstasları içerisinde nesnenin kendisini uzay alandaki ifadeye karşılık geldiği uzamı aracılığıyla tanımlamaktadır. Mental düzeyde nesnenin devinim hali uzay betimleme düzeyini karşılar. Uzay betimleme esnasında nesne devinim halinde ve diğer nesnelere devinen bir ilişik ağı içerisinde yer almaktadır. Nesne betimleme esnasında ise

nesne, ötekilerden ayrılmakta olduğu hali kapsar. Nesne betimleme mental yapının nesneyi ötekilerden ayırt edilmesine yarayan vasıflarını ayrıştırmakta ve kıyaslamaktadır. Uzay betimleme nesnenin mental yapı içerisinde konumlandığı noktayı ve devinim halini ve devinim düzlemlerini içermektedir. Mental yapı içerisinde uzay betimleme ve nesne betimleme fark edilmekte olduğunda görme ve uzaya ilişkin yeti bir beceri haline evrilmiştir.

Algılanan her varlık görülse yahut görülme dahi var olmaya devam etmekte olduğu gibi uzamda yer kaplamaktadır. Mutlak bir betimlenmeye sahiptir. Sahip olduğu betimleme ve devinme hali bir başka nesneye ilişkin değiştirilebilir yahut tekrar var edilebilir ancak bu ilk nesnenin edinmekte olduğu yer sonrakilerin oradan ilişik olarak diğerlerine aktarılmasını sağlamakta olacaktır. Mental yapının kaynağı mutlak ilişiklerin, ilişiklenme düzeneğidir.

Mental yapı nesnelere aktarmak yahut kullanmak istediği takdirde onları ilişikli olduğu alandan alır ve madde düzlemde ilişiklendirmek istediği nesne ile aktarım alanına sokarak yeni bir algı alanı oluşturacağı gibi yeni bir nesnede oluşturabilmektedir. Nesnelere ve oluşum hallerine bakıldığında onları salt gerçek dünyanın maddeleri olarak adlandırarak bakmak sığ bir bakış açısının gereksinmesi olacağı gibi ulaşılmak istenilen ilk noktanın kaçırılmasına sebep olacaktır. Mental yapı içerisinde anlamları bilişsel kanallar aracılığıyla barındırmakta ve bilişsel öğelerin varlarını maddesel varlarla ilişiklendirme alanı oluşturmaktadır. Zihinde varlık gösteren nesnelere, bağdaşımın bir gereklik noktasıdır. Erek mental alanın içeriğinin var olanlarını ve düzenini nesnelere ve nesnelere yasalarının üzerine yoğunlaşma konusudur. Erişilmek istenilen noktada tasarım, gereklik nesnenin imgesini ifade etmektedir.

Mental mekan içerisinde nesnelere, kavramlar ve nesne ilişikleri yer etmektedir. Mental alan içerisinde, ilişik ağları yerleşik ve nesnelere ile bütünleşmekte; nesnelere ilişik ağları içerisinde yer değiştirerek, anlam ve forma ilişik alanlarını aktarmaktadırlar. Var olan nesne kendinden bir sonraki alana, bir sonraki nesneye; kendi ilişik örüntüsüne benzer bir niteliğe ilişik bağlantı kurarak aktarıma izin vermektedir.

Nesnelere zihin yapının bilişsel bağlanma noktalarını ve bağlanma biçimlerini kullanarak çalışmaktadırlar. Nesnenin, tasarı sürecine dönük buradan gereklik alanına aktarılarak var olan haline gelmesi, soyut nesne özelliklerinin bu aşamalardan geçmek suretiyle; somut bir yapı sergilemesi sonucu gerçekleşecektir. Gerçeklerin madde dünyasında, ete kemiğe bürünmekte olan mental nesnelere; soyut alanda hangi var olan niteliklerden etki alarak vücut bulduysa, onların eşlenik kavramlarına dönük bir varoluş sergileyecektir. Anlam aktarıma; aktarım ise bir yol açan ve tamamlayan olarak anlama mecburdur.

Nesne, anlam ve bağlantılarının bütünü aracılığıyla zihin içerisinde mental bir harita örüntüsü oluşturmakta ve bu ilişikler haritası hem kavramların nesne karşılığını vermekte hem de mental bir nesnelere arası ilişik haritası ortaya koymaktadır. Ortaya

çıkmakta olan ilişkiler ağı, bir sonraki anlamın bir sonraki nesnesini; bir sonraki nesnenin ise bir önceki bağlanımını göstermektedir.

Tasarım devreye girmekte olan bir mekanizma değil, tüm bu örüntü işleyişi esnasında bizatihi orada olmandır. Yeniden üretime ilişkin olarak öncekileri, çalıştırmakta ve doğurmaktadır. Tasarı bir edim haline geldiğinde, tasarlanan düşün ürünü; mental harita içerisinde yer edinen ağları, düşünülene yani tasarıya ilişkin yeniden kurgulamaktadır. Mental alanın nesne ilişkilerini, ilişkilerin bağlantılarını; bağlantının örüntülerini, bilişsel yapının kaynağının itici gücünü ve güdülenmesini ortaya koyarak yeni bir tasarlanan meydana getirir. Yeni addedilen ortaya çıkan düşün ürünü nesne; bilişsel yapının düşün edimiyle iteklemekte olduğu bir var ortaya koyar. Tüm bu işleyiş mental alanın; canlandırma, bağlanma, bağlanacağı noktayı seçme ve kavram ile ilişkilendirme sonra ise tasarlama eylemi aracılığıyla ortaya var olarak çıkma sürecini oluşturacaktır.

Mental gerçeklik alanında oluşmakta olan nesnelere senaryosu; maddesel gerçekliğin nesne ilişkilerinin direkt olarak oluşturucusudur. Mental zemin üzerinde nesne ağları, anlam örüntüleri ve birleşen yahut ayrışan ayrışanlar yadsınamaz parçalardır.

Zihinsel betimleme, mental yapı içerisinde tıpkı gerçek maddi düzende bir maddesel nesnenin yer kapladığı gibi zihinsel uzamda yer etmekte ve sonumsuz örüntü içerisinde çevresindeki bağlantı nesnelere ile ilişik olarak bulunmaktadır. Mental nesnelere imgelerin maddesel bileşim kaynağı olduğu gibi serbest dolaşıma sahip olduğu düşünülenler mutlak imge-nesne bağına da bağlıdır.

Nesne-imge bağlantısı algının boyutlarına dönüşüme girmeden önce ilkin zihinde yer almaktadır. Mental yapının nesne anlam bağlantıları, bir nesne anlam izleği de oluşturmaktadır. Soyut kavram ve nesne hazinesi nesneyi tüm varlığı ile her şeye ilişkin kurgulayarak, yeni bir soyut bağlam ortaya koyabilmektedir.

Öz, nesnelere mental haritada yerine bakıldığında ilksel yapısıdır. Nesne, öz ile anlamlandırılarak zihnin alanından açığa çıkar. Öz soyut alanda tanınmaktadır. Somut alanda, özü açığa çıkartmak için ise sonsuz alanda yer edinmekte olan kavram ve ilişik nesnenin görüngüsü maddi vara dönüşmektedir. Dönüşüm tasarlama ediminin maddesel alana aktarımı esnasında gerçekleşecektir. Mental alanın yerleşik nesnelere ve bağlantıları, maddenin dünyası ile bir aktarıma girecek ve zihinsel olan kabının dışına çıkan bir temsil nesne halini alacaktır. Nesne bilişsel açık veren olarak kendine maddi yansıma elde etmiş olacaktır. Mental alanın canlı nesnelere artık temas eden gerçeklik dokunları haline gelmiş bulunmaktadır. Zihni var edim süreci sonrasında maddi var olarak konumlanmaktadır .

Geçirilmekte olan evreler, mental yapının içeriğinin var olan nesnelere; bağlantıları, oluşumları, ilksel noktaları ve tamamının kendine içkin kavram ve niteliklerinin bir yapı olarak çalışmasından oluşmaktadır. Kaynak mental yapının alanında yer

edinmekte olan nesnelere tüm bu bağıntılara içkin olarak bir itkileme alanına soktuğunda, nesnelere oradan gerçek dünyaya nüfuz edecek noktalar bularak somut birer var halini almaktadır. Tasarlama eylemi bu noktada harekete geçirmeyi mecbur kılan kavramın tasarısını, var olana dönüştürerek; gerçeklik alanına aktarır ve zihin yapısı içerisinde konumlanmış olan nesne kendisini duyumsanan bir madde olarak bulmaktadır.

Mental haritanın içerisinde nesnelere ve konumlarının, kaynaklarının onları nereden ve hangi yöne doğru ortaya çıkartacağı konusunda bilişsel yapının gizlenenlerine yani bilinçaltı alanına ilişkin olarak çalışacaktır. Bilmenin düzleminde, kavramın aracılığıyla meydana gelen nesnenin özü, ilk alanı; oluşturduğu gibi sonlanan alanda ise nesne tasarlama ediminin onu maddeye dönüştürmesi ile kimlik ve varlık alanı bulmaktadır. Mental nesnelere, mental alanın oluşturucu parçalarıdır. Soyut alan içerisinde, soyut dokunuşlara maruz kaldıklarından; soyut dokun ediminin, somut edime dönüşmesi için tasarlama eylemine içkindirler.

4. PSİKANALİZ

4.1. Psikanaliz

“Başlangıçta Freud tarafından ortaya atılan psikanalitik teorinin daha sonra farklı birçok versiyonunun ortaya çıkmış olmasına rağmen, hepsinin ortak noktası kişiliğe, kişiliğin gelişimine ve davranışlara *dinamik* bir bakış açısından bakmalarıdır. Hepsi de çocukluk döneminin ve bu dönemde yaşanan deneyimler ile bilinçdışı etkenlerinin hem kişiliğin hem de patolojinin gelişmesinde belirleyici bir rol oynadığını savunur. Buna karşılık çocuk cinselliğinin önemi, Oedipus kompleksi, içgüdüsel yaşam, tekrarlama zorlanımı, haz ve gerçeklik ilkelerinin işleyişi, yüceltme, saldırganlık, vb. konularda Freud ile onu izleyenler arasında ciddi görüş ayrılıkları vardır.”(Budak, PS s.619)

Psikanaliz Sigmund Freud’un kurucusu olduğu bir anlama, araştırma, karşılaştırma, sorgulama; sorgulamalar ve yorumlamalar ışığında kişinin içerisinde bulunduğu karmaşalar dünyasının çözülmesi, çözülebilir hale gelmesi için geliştirilmiş bir kuram olarak yer edinmektedir. 1800lü tarihler içerisinde yapısalcılık bakış açısının hakim olduğu bir dönem olarak adlandırılmaktadır. Yapısalcılık kuramı, bir konu üzerinde araştırma yapılırken onun bir bütün olarak düşünülmesi ve bu bütünün kendi içerisinde ayrılan parçalardan oluşması ve birbirini etkilemesi biçiminde bağlantılar kurmuş olan bir bakış açısı içerisinde incelemeyi beraberinde getirmektedir. Psikanalitik bakış açısında Sigmund Freud insanın zihin yapısının bir bütün olduğunu ve bu bütünün kendi içerisinde çeşitli parçalardan oluşan ve bu parçalarında birbirine eklenerek bütünlüklü bir biçimde, birbirine etki ettiği varsayımından yola çıkarak psikanalitik teoriyi geliştirmiştir. Hastaların bilinç hareketlerinin incelenmesi ve yorumlanmasını gerektirmekte olan psikanalitik yaklaşım bilinci kaynak noktası olarak alırken; insanın hayatı, davranışları ve tutumlarının daha olması gerektiği bir biçim almasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Psikanaliz, nedenler ve sonuçlar ürünü olarak konumlanmaktadır. Psike ruhu, ruhun bütünlüğünü ifade ederken; analiz ise ruhun algı ve duyular aracılığıyla rasyonel bir öğrenme biçiminin anlayış ve kavrama ile bütünün ve parçalarının anlaşılması, ayrışması, ayrışmakta olanların ise bir araya gelmesini sağlamaktadır. Sigmund Freud, psikanaliz üzerine çalışmalarını yürütmekteyken öğrencisi olduğu Josef Breuer’in psikanaliz konusuna olan yaklaşımından ve eğiliminden etkilendiğini kendisinde dile getirmektedir. 1909 yılında ilk kez psikanaliz alanı dahilinde bir açıklama yapmak üzere konferans vermiş bulunmaktadır. Konferansta vermekte olduğu demeçte ve açıklamalarında Breuer’den etkilenmiş olduğundan bahsetmektedir. Josef Breuer bir dahileye hekimidir ve kendi alanı dolayısıyla konuyla bir nörolog olan Sigmund Freud kadar ilgilenecek ve analizanları, analizanların süreçlerini, zihinsel mekanizmalarını inceleyecek zaman aralığı bulamamıştır. Josef Breuer kendisini histerinin çözülmesinde fizyolojik birtakım çözümlere ve iddialara yöneltmekteyken; Sigmund

Freud histerinin karşılık gelen noktasının, fizyolojik bir biçimde açıklanamayacağını ve zihin yapısıyla alakalı olduğu konusunda çalışmalarına devam etmeyi tercih etmiştir. Freud, Breuer'den bu nokta da ayrılarak kendisine başka bir yer edinmektedir. 1890 yıllarında Viyana da Sigmund Freud'a gelen histerik vakaların tedavisinin yapıldığı yıllar içerisinde, nevroitik rahatsızlıkların insanlık dışı biçimlerde çözülmeye çalışıldığı aşikar olmakla beraber; histerik hastaların birer yaratık muamelesi gördüğü ve bazen bir oturma elemanına bağlanarak hastanın kendi etrafında döndürüldüğü, bazen hastanın zincire vurularak içindeki kötü ruhun cezalandırıldığını zanneden insanlık dışı ve kabul edilmesi güç yöntemlerle nevrozlar tedavi edilmekteyken; Sigmund Freud bunun bu şekilde bir çözüme ulaşmayacağını histerinin ve nevrozların alt nedenlerinin anlaşılması gerektiğini düşünerek insanın zihin yapısını analiz aracılığıyla, terapi koltuğuna oturtulan hastanın; hipnoz ve çağrışım yöntemleriyle bilinçdışının sakladıkları gizlerin, bilinç yüzeyine çıkması yöntemini savunarak geliştirmiştir. Çağrışımlar, hipnoz, düşlerin aktarım alanında yer alan imgeler, insanların yatkınlıklarının işaret etmekte olduğu noktalar; çatışmaların kaynaklarını açık edenler aracılığıyla bir kaynak bulma yöntemine evrilmiş bulunmaktadır.

“Özgür çağrışım yoluyla rüyaların ve direnmelerin analiz edilmesi, çocukluk travmalarının ve çatışmalarının su yüzüne çıkarılması, hastanın bu çatışmaların bilincine vararak olumsuz sonuçlarından kurtulmasına ve böylece yaşamla daha iyi başa çıkabilecek bir donanım kazanması, psikanalitik tedavilerin ortak tekniği ve amacıdır.” (Budak PS, s.619)

Analizana serbest çağrışım teknikleriyle yaklaşmakta olan Freud; bozuklukların bastırılmış olan arzularla, bilinmesi istenilmeyen fantezilerin oluşturduğu fantezi dünyasıyla, kültürel olarak bastırılmış olanların, cinsel doğanın ortaya çıkışının sınırlandırılması gibi durumların insanlar benliği üzerinde yarattığı eşleşememişler bütünüyle; yaşadığı çelişkilerin bozukluk olarak yansımaları incelemektedir. İncelemeler dahilinde bu noktalar kendilerini açık ederek rüya düzleminde ele vermektedir. Düşler, düşlerin yorumlanmaları gibi yöntemler ile kendini terapi esnasında açığa vuramayan bağlantılı düşünceler kendini gösterebilmektedir. Psşik ögeler, kişiliğin gelişim evreleri, kişiliğin değişim evreleri, zihin yapısının biçimlenişi ve zihin yapısında var olanlar; psikanalitik yaklaşımın alanında incelenmektedir. İnsanın özü, gizleri ve tutumlarının bugünkü nedenlerini arıyor olduğumuz durumda kaçınılmazdır ki; insanın sakladıklarına ve kendi eksenini dışında gelişen ancak kendisiyle ilgili olanların bulunduğu alana psikanalitik yaklaşımlar ile dokunulabilmektedir. Bir eylemi yahut bir şeyi o ya da bu nedenle yapan insan, aslında bunu tek bir neden yüzünden yapmaktadır; tek bir durum, tek bir olay, tek bir kalıp yahut tüm bu kalıp ve takılı kalma noktalarının etkilediği kişilikte meydana gelen zincirleme örüntüler belirli bir noktaya bağlanmaktadır.

Oedipus kompleksi, haz ilkesi, gerçeklik ilkesi, haz ve gerçeklik ilkesinin işleyiş biçimi, içgüdüler, yüceltme duygusu ve saldırganlık psikanalitik yöntemin incelediği; kavram, tutum ve durumlar içerisinde yer edinmektedir. Sigmund Freud, kendi

geliştirdiği psikanalitik yaklaşım kuramını, kendi kendine yanlışlamalarda bulunarak ve değişimlere giderek yeni sistemler biçiminde eklemlemiştir. Sürekli olarak tutarlı bir yaklaşım içerisinde yer etme istencinde, birbirini destekleyen yöntemler geliştirmiş bulunmaktadır.

Psikanalitik kuramlar kendi içlerinde farklı yöntem ve farklı çözülme biçimli yaklaşımları ele almaktadırlar. Sigmund Freud'un var etmekte olduğu bu yöntem kendisini durmaksızın geliştirmekte ve kendi içeriği dahilinde çeşitli kuramlara ayrılmaktadır. Alfred Adler, Jacques Lacan, Carl Gustav Jung, Melanie Klein, Heinz Kohut gibi psikanalistler ve dahası psikanalize ve psikanalitik yöntemin çeşitliliğine katkıda bulunarak farklı bakış açıları ve yöntem düzenekleri geliştirmişlerdir. Yaşam işler, yaşamın işleyişi içerisinde çeşitli zorluklar ve zorundalıklar meydana gelmektedir; ruh bunları biriktirerek her biri için kendi üzerinde farklı düzensizlikler ve farklı boşluklar açmaktadır. Tüm bu boşluklar ve çekilme noktalarının bulunması, farkına varılması, incelenmesi ile ruh bilincinin farkına varılması büyük bir önem teşkil etmektedir.

Bilinç ilk anlam noktasına içkin olarak zihin boyutu ile eşitlenmiştir. Psikolojinin düzgün bir biçimde işlemekte oluşu, bilinç ve zihnin düzgün bir biçim içerisinde işlemesi aracılığı ile mümkün kılınmaktadır. Psikolojinin nesnel bir biçimde ele alınması gerektiği savunulmaktayken, zamanla bu anlayış dahilinde yerini kendisinin radikal bir biçimde sınırlandırılmasının mümkün olamayacağı anlayışına bırakmış bulunmaktadır. Bilinç ve bilincin biyolojiye dayanmakta olan zihinsel kökenleri anlaşılma çalışılırken ise devreye psikanalizin kendisi girmiştir. Sirkadyen ritimler, bilinç, bilinçöncesi durumlar, otomatik ve kontrollü davranış biçimleri, düş kurma ve fantezi, uyku-uyanıklık, rüya görme gibi oluşların incelenip yorumlanma biçimini ifade etmektedir. Gelinmekte olunan nokta içerisinde bilinçte yapay yöntemler aracılığıyla da değişimler ortaya çıkmaktadır. Algı, davranış ve duygular da yapay yöntemlerle ortaya değişen kılıklara bürünerek tekrar çıkabilmektedirler. Hipnoz yöntemi açığa çıkartıcı olan odaklanma ve betimleme yöntemlerinden birini oluşturmaktadır. Bilincin yapay olarak değiştirilip dönüştürülerek, başka bir yapıya evrildiği bir diğer yöntem ise bilinci değiştiren ilaçların kullanılmasıdır. Psikanalitik kuram bakış açısı dahilinde hipnoz yönteminin alanını tercih etmekte ve kullanmaktadır. Freudyen Psikanalitik yaklaşım, Topografik Model ve Yapısal Model parçaları dahilinde konumlanmaktadır. Başka bakış alanlarına bakılmakta olduğunda ise psikanaliz katartik yöntem izleniminde Josef Breuer'in başlattığı kuramsal prensipler eşleniğinde ele alınmaktadır ancak kimi çevreler ise Freud'un yaptığı ve yeniden işlevlendirmeye içkin olarak kurgulamakta olduğu yöntemle beraber psikanalizin başlangıç ve yola çıkış noktasını kabul etmektedirler.

5. MEKAN VE TASARIM

5.1. Korku

Korku, kaygının serbestçe dolaşarak kendisine saklanacak, bulunacak, kuşatılacak bir yer aramakta olduğu kaygıyı düzlem haline getirerek, etkilenim nesnesi bulunduğu an içerisinde; nesneyi kendisine ait olanın bir çıkışı, bulunuşu, saklanılanın sonu konumuna getirerek var etmesidir .

Korku, zihnin kendiliğinde barındırmakta olduğu eşğin içerisinde bulunanın itkilenmesi; eşğin aşılması yahut yıkılmasına ihtiyaç duymaktadır. Kaygının örtüsüdür korku, kaygılanımı aşar dile getirir. Endişeyi gizlerken, endişesini tehdit olarak algılar ve dışarı çıkartır. Korkunun kaygının içeriğine bağlı bir değişken olduğunu düşündüğümüzde bu duygulanıma sebebiyet veren nesne yahut öteki şey, ikisine ilişik olarak bulunmaktadır. Aynı yapı içerisinde dışavurumu farklılaşan lakin ikisinde bir tetikleyicisi ve tehdit addedilene bulunmaktadır.

İçgüdülerin yaşam ve ölüm içgüdülerini olarak birbirinden ayırmakta olduğu iki noktada korkunun kapsamı içerisinde yer aldığı güdülenme mekanizması ölüm içgüdüsüdür. Ölüm içgüdülerini dışarıya veya içeriye yönelerek kendi alanından çıkarken kendiliğini bir ifadeye bürünerek göstermektedir. Korku, nefret, öfke gibi hislenimlerin dışarıya çıkmakta olduğu güdü mekanizması ölüm içgüdüsü dahilinde yer almaktadır. Söz konusu ifade hislenimleri kendi aralarında hangisi tehdit addedilene daha çok yaklaşma ve onunla özdeşim haline gelme fırsatı bulursa o açığa çıkacak olandır. Korku kendisine ölüm içgüdüsünün alanından çıkmak için bir sızıntı, bir boşluk, bir açıklık aramaktadır. Kendisine ölüm içgüdüsünün içerisinde çıkmak için bir alan bulur. Ölüm içgüdüsü kendine yahut diğerlerinin alanına müdahale eden yıkıma için bir kavramdır. İçeriye ya da dışarıya dönük bir etkilenim yaratmaktadır. Ölüm içgüdüsü Thanatos olarak adlandırılmakta olan kötücül ve zarar veren yanın alanıdır. Korku, Thanatos'un içinden doğar, kendiliğe dönük olarak ilerler ise içsel mekanizmaya; dışa dönük olarak ilerler ise kendiliği aracılığıyla dışsal olana zarar verecektir.

Thanatos erosun zıddıdır. İğüdüler yaradılıştan itibaren, yaradılışın kaynağından gelmekte olan; evrende yer alan dürtüler ve hislenimlerin barınmakta olduğu bir yapıdır. Thanatos'un içerisinde dışsallaşan korku kendini var etmek için ya bağlanacak ya da koparak dışsallaşacak bir yansı haline gelecektir.

Tehdidin algılanmakta olduğu noktada gerçek bir tehdit olmasa dahi, egonun işleyişi kontrol altına alarak dengelemeyi sağlayamıyor olduğu an da ortaya çıkmaktan kaçamayacaktır. Korku kaynağından çıkıp kendini gösteren haline getirmekte olduğu noktada, yöneldiği tetikleyiciye dair spesifik bir işaret eden olarak konumlanır. Korku duyulan nesne ve işaret ettiği yoksunluğun ne olduğu konusunda imgesel ve simgesel düzeye yerleşenlerin nereden açığa çıktığı, hangi itkinin bileşenini temsil ettiği mühim olan bir noktanın işaretçisidir.

İğüdüler doğal gerçekleştirmelerin temsili olduğu gibi, her insan da mutlak olarak içğüdüye sahiptir. İğüdüler dışarıdan etkilenime gereksinim duymamaktadırlar. Yaşam içğüdüsüne sahip olduğu kadar ölüm içğüdüsüne de sahip olan varlık olarak insan, bunu kendiliğinde barındırmaktadır. Korku kendiliğimizde ölüm içğüdüsüne bağlı olarak bulunduğunda, onun içe yahut dışa yönelik olarak gerçekleşimi dışsal olana bağlıdır. Dışsal etkiyen nesne yahut şey içğüdünün ölüm içğüdüsü üzerinde bir sızıntı açılmasına sebebiyet veriyor ise oradan korku, nefret, öfke gibi hislenimlerden hangisi güçlü ise o sızacak ve görünen olarak ortaya çıkacaktır. Korku, tehdidi hissettiren nesnenin insanın ölüm içğüdüsü içerisinde kendisini var ederek dışarıya çıkacağı bir duygulanımdır.

Korku algılananların, daha önce algılanmış olanlarla; içğüdüsel varların içerisinde hangi noktaya dokunduğuna bağlı olarak dışarıya çıkacaktır. Korku ve korkuyu ortaya çıkartan nesne yahut tehdidin tetikleyicisi ile ilgili, içğüdülerin itkileyicisi kilit noktadır. Aralarında bulunmakta olan bağlamlar, kırıklar ve ayrılmalar bilindiği takdirde yönetilebilir, yönlendirilebilir yahut korkuya ilişkin tehdit nihai bir noktaya ulaşabilir.

Yaşanılanı, yaşanılanın içerisinde bulunana dair geliştirilen eşleşme korku aracılığıyla

yüzeyde kendini görülebilir kılıyorsa, bu ona ihtiyaç duyulduğuna da işaret edecektir. Korkunun, tehdide; tehdidin ise korkuya karşın bir bağı olması lazımdır ki, içgüdüler varlık olarak insan yapısında tesirini gösterebilsin.

Tehdit unsuru doğada yaşam süresince farkına varılması, algılanması ve işler algı mekanizması içerisinde kendini koruması gereken insanın, ortak faydasına dair olarak içgüdülerin varlığına ve işlerliğine mutlak ihtiyaç duyulmaktadır. Mutlak ihtiyaç duyulan tepkiler, insanın kendisine dair yaşam alanını muhafaza edebilmesi için korunaklı bir alan tanımaktadır. Aslında ölüm içgüdüsünün kapsamında bir itkilenen olarak adlandırılan korku, varlığını idame ettirmek durumunda olan insan için yarar mekanizması içerisinde; yaratılış itibariyle oluşagelen koruyucu bir işleve karşılık gelmektedir.

İçgüdülerin ortaya çıkışı, birbirinden ayrışması, yarar-zarar ekseninde kendisine dışarıdan algılananın; daha önce algılanmış veyahut deneyimlenmiş olana dair oluşan yargının bağlarına eklenmiştir. Bağlar, ayrışmak için tehdit olarak algılanan ile güdülenmenin karşılığına tekabül edeni hem bir arada hem de ayrı olarak incelenmesine yardımcı olmaktadır ki; kavramlar, karşılıklarını ve yansımalarını ortaya çıkartabilsinler.

Kavramların karşılıkları korkunun nesnesi ile söz konusu bağlar aracılığıyla çözümlidir ki, kavramların kullanımı ve nesnenin yerleştirilmek istendiği noktanın tam olarak nereye dokunacağına dair bir çıkarsama edinilsin. Çıkarsama, kavramların bağlarının yarattığı etki-tepki ilişkisi çerçevesinde ortaya yeni bir var koyulurken, onun hangi amaca yönelik olarak oluşturulduğuna ilişkin bir veri sağlayacaktır. Korkunun tekabül ettiği tehditkar nokta, bir tehdit olarak; varlığın hangi algısına ithafen ortaya çıkartılacağı sorusunun cevabını verir. Kasti olarak tehditkar bir nesne yaratıcı edim sürecinden geçerek, ortaya çıkacak ise onun korkunun sızıntı noktasından çıkmasına ilişkin itkileyici görevi görmesi esastır. Tehditkar olan, korkunun ortaya çıkmasına sebebiyet veren haline gelecektir ki; istenilen güdü açığa çıksın. Söz konusu noktada güdünün açığa çıkmakta olduğu tehditkar nesne, cismine ve etkilediği noktaya dair yaratıcı edim ile bir bağ kurmak ve kurulan bu bağı istenilen anlamda tezahür ettirebilen bir sonuç elde etmeye yönelik bir araç halini alır.

Araç olarak korkunun tehdit algısının bağlantı noktalarına ilişkin elde edilenler, yönlendirilenin ve yönlendirenin de oyuna dahil olduğu kasti bir düzenek içerisinde konumlanır. Korku, kaygıyı kenara atar; kaygı duyulan artık ortaya çıkan bir hissin dehşetine dönüşür.

Mekana yahut nesneye yönelen korku ardında bir var olan ile bir var olması istenilen bırakmaktadır. Var olması istenilen, içerisinde bulunan; onu deneyimleyen ile onu deneyimleten arasında iki ayrı kilit nokta taşımaktadır. İki ayrı noktanın hislenimlerin tetikleyicisi ile tetikleyiciye maruz kalan arasındaki eşlenimi yahut ayrışımı ifadenin ne şekilde oluşacağına ne şekilde oluşmayacağına dair bir belirleyicidir. Tüm bu ağ içerisinde birbirine eklemlenenler, yönlendiren ve yönlendirileni bir tehdide maruz bırakmaktadır. Tehdide maruz bırakılan eyleyici onu tanır ve bilirken, tehdide maruz kalan onu tanımaz, bilmez salt güdülenir.

Oluşturulmak istenilen her ne ise, oluşturulduğunda etki edeceği noktaya dair; ortaya çıkmasına sebebiyet vereceği şey, nesnenin kendisidir. Böylelikle oluşturulan nesne yahut mekanlar, güdülerin etkilenim araçları ile kullanılan bir dil haline gelirler. Kontrol altına almak, kontrolü bırakmak; tüm bu eşleşmelerin kullanımı doğrultusunda mümkün kılınır bir hale gelecektir. Kontrol noktasının tercih edeni ise onun bilinçli eyleyicisi olacaktır. Bilinçli bir edim sonucunda mekan ve nesne, kontrol aracı haline dönüşebilir veya kontrol dışı bırakılanın alanına hizmet eder bir hale gelebilir. Korkunun yok edilmesi, korkunun var edilmesi gibi iki ayrı nokta; nesnenin yahut mekanın yaratıcı edim aracılığıyla ortaya çıkartılması sonucunda, iki ayrı işlev olarak hizmet eder haldedir. Çoğul olarak düşünüldüğünde korkunun kilit noktasının, kitlesel korkuyu var etmek ya da yok etmeye ilişkin geliştirilmesi istenildiğinde mutlaktır ki; bilincin yerleşik noktalarına, güdülerin anlam bileşenlerine dair bağlantılar oluşturulmasına gerek duyacaktır.

Bağlantılar, yaratıcı edim aracılığıyla yönlendirici olarak kendini var ettiğinde; bir amaç ve o amacın eyleyicisi, o amacın etkilenicisi olarak özneler arası da bir bağlantı meydana gelecektir. Eyleyici özne tehditkarın ardındakinin aslını görürken, etkilenicisi olan özne tehditkarın bilinen, hissettirilen, gösterilen yanları ile onu algılayacaktır. Bu da etkilenen öznenin, eyleyicinin yansıttığı bir yanılsamaya tekabül edecektir. Yaratıcı eylem, bir kumanda vasıtası görür gibi işlerlik kazanabilir,

kumandanın tamamen bozularak yok olmasına sebebiyet verebilir veyahut kumandanın gerçek anlamının tamamen yok olmasını da sağlayabilmektedir.

5.2. Kaygı

Ruhsal yapı, dışarıdan gelen; içeriden bağımsız değişkenin kendiliğine vereceği, verebileceği zararı, yararı; tehlike olarak algılayarak bütünüyle dışsal olanı tehdit olarak bilinç alanına akseder. Sakıncalı addedilen durum, -kaygının çok fazla bağıntısı olan bir değişken olduğu göz önüne alındığında- nevrotik mekanizmada özne, düşünceyi kendi tarafına çekip benimserken, duyguyu iteler; duygu itelendiğinde kaygı ötelenir.

Kaygı, tehlike hissi karşısında nesnenin yahut düşüncenin kendisinden; kendiliğine dair tehdit olarak algıladığı şeyin, benlikte yarattığı tehlikenin serbestçe dolaşmasıdır. Çoğunlukla bir yer edinemez. Tehdit algısını duyumsadığı an hareket etmeye başlar. Kaygı dışı vurmak için, onu örtünün altından çıkartanı bekler. Kaygının gerginliğin sonucu olarak var olması; iki ucu zevk ve gerilimden oluşan yaşamsal ögenin kendiliğinin bir sonucudur. Kaygı sürekli bir yerleşecek alan aramakta ve dolaşmaktadır. Algılar, bekler, dolaşır ve yer arar sonra saklanır. Sonlanmak için beklemektedir.

Kaygının, kurgu alan içerisinde kullanımı; onu harekete geçirecek, onunla konuşmasa da ona bir imge ile bilinçdışında hareket alanı sağlayacak temsili göstermekle olacaktır. Bilinçdışının yönetimi, harekete geçirilmesi istenilen her ne ise; onun direkt olarak değil endirekt olarak harekete geçirilmesiyle olacaktır. Kaygının bir noktada dolaşmasını istemekteysek, o noktayı işaret edecek; dışarı çıkmasını isteyeceksek ona bir boşluk açarak yardım edecek olan temsili kullanmamız gerekmektedir.

“Korkunun ister bir insan, ister bir olay olsun, bir nesnesi vardır, ama kaygının yoktur.” (Budak, PS s.437)

Korku, kaygıyı örten bir mekanizma olarak bulunduğundan, ya onun üzerindeki örtüyü kaldırarak kaygıyı yüzüstü bırakacak ya da korku maskesiyle kendisini göstermesini izlemek gerekecektir. Kaygılanım saklanır ancak korku onu afişe eder. Kaygı ise

saplantının bir göstereni olarak açığa çıkmaktan kaçamaz. Birbirine bağlı olarak değişen, bağlanan ve dönüşen bu yapı, psikoseksüel evrelerin içerikleriyle işlerliklerine bağlıdır. Saplantı, doyuma ulaşma arayışındayken bulunulan evrede yanlış bağlanmalar ve yönelmeler bir araya geldiğinde açığa çıkmaktadır. Saplantının varlığı kendisini gösterdiğinde ise açığa çıkmakta olan kaygının kendisidir.

Kaygı verilmek istenilen bir his olarak ele alınabileceği gibi ortadan kaldırılmak istenilen olarakta ele alınabilmektedir. Yarar-zarar ekseninin göreceliğinde, bu saplantıdan doğan durum incelenebilmektedir. Örneğin toplum ele alındığında, büyük bir kitle yahut küçük bir kitle fark etmeksizin orada açığa çıkartılmak istenilen şey korku ise kaygıyı tetiklemek gerekmektedir. Şayet yine toplumu ele almış olduğumuzda, toplumsal kaygının ortadan kaldırılması için öncelikle korku açığa çıkartılmalıdır ki onun örtüsü altında kalan kaygının ortadan kaldırılması sağlansın. Kaygıyı bir kitle üzerinden silmek istediğimizde o kitleye saplantılarının nerelerde olduğunu fark ettirerek, içerisinde buldukları psikoseksüel gelişim evrelerinin temsilleri kaygının tetikleyicisi değil, açığa çıkartıcısı olarak bakılmalıdır.

“Freud, tarihsel olarak üç farklı kaygı teorisi ortaya atmıştır. Bunlardan ilki, kaygının bastırılan libidonun bir dışavurumu olduğu yolundadır. İkinci teorisine göre ise kaygı, doğum yaşantısının bir tekrarını temsil eder. Freud’un bu konudaki son teorisi, “bir sinyal (uyarı) olarak kaygı” şeklinde özetlenebilir. Bu da her ikisi de ►**egonun** içgüdüsel veya coşkusal gerilimdeki artışa gösterdiği bir tepki olan *birincil kaygı* ve *uyarı-kaygısı* diye ikiye ayrılır. ►**birincil kaygı** egonun çözülmesine eşlik eden bir duyguysen, ►**uyarı kaygısı** egoyu, dengesini bozma tehditlerine karşı uyaran bir mekanizmadır.” (Budak, PS s.437)

Kitlesel kaygıyı ortadan kaldırmak için, mekan ve yapılara ilişkin olarak toplumun paydaşlarına kaygıyı azaltacak, bir aradalığı sağlayacak yapılar ve mekanlar verildiğinde; yücenin, gücün temsilinin, baskının sembolik mekanlarında bulunan özellikler kullanılmayacaktır. Yücenin ezici temsili olarak verilen yükseklikler, karanlıkların ardından gelen ışıklar insana daha yakın; onunla aynı seviyelere inmiş olduğunda yahut mekanın soğukluğu kendini bir annenin sarmalar haline bıraktığında alınacak olan etki oldukça farklı ve kucaklayıcı olacaktır.

Mekanın psikolojik etkenler ile yönetimi, mekandan insana geçmekte olan; insandan ise tekrar mekana aktarılan bir etki bıraktığından önem taşımaktadır. Mekanı böyle yönetmek için öncelikle mekanın kendiliğini bilmek gerektiği gibi insanında benliğinin yapılarını iyi okuyabilmek ve buna ilişkin bir yol haritası eşliğinde insan mekan etkileşimi sağlamak gerekmektedir. İnsan bilinçli bir varlık olarak, bilinçli bir mekanın içerisinde her türlü temsili, kendi fiziksel ve psikolojik durumuyla algılamak; ona algılatılmak istenilenle de iç içe geçerek tamamlanacaktır. Mekan bir hitap etme biçimi olarak ele alındığında, hitap etmekte oldukları da ona kendiliğinde yer verecektir. Işığın, sesin, kokunun, dokunabilirliğin, görülenin, gizlenenin insanda bırakmış olduğu etki; bilinç dışında ya da yüzeyde insanın belleğinde ötelense dahi bir iletişim biçimi oluşturacaktır. Bu iletişim biçimi içerisinde kaygının da kitlesel yönetimine olanak sağlanabilecektir. Zihnimiz kaydeder ve kaydettiklerini kendi yapısı içerisinde bulunan çekmecelere yerleştirir yahut halının altına süpürür. Ortaya çıkması gerektiğinde onlar tekrar ortaya çıkarlar ancak giz olarak kalsa dahi mutlak bir yer edineceklerdir.

5.3. Saplantı

Saplantı, insanın kişiliğinde belirli dönemlerde zihinsel yapıya temas eden ve temas ettiği yerin doğru bir bütünleşme içerisinde tamamlanmasına engel olan; saplantının gerçekleştiği evreye dair sorunun ipucunu gösteren bir yapıdır. Yetişkin addedilen insanın, psikoseksüel evrelerden hangisi içerisinde takılı kaldığını göstermektedir. Bilinç ve bilinç dışının çalışma prensibi içerisinde id, ego ve süperego; doyum, denge, yargı mekanizmasının evreler içerisinde bağlanmaları yahut birbirinin yerine geçmelerine sebebiyet veren nokta saplantıdır. Evreler içerisinde eksilen, bağlanan ve tamamlananların düzeneği, saplantıyı açığa çıkartmaktadır. Saplantı gösteren halini aldığı anda, ortaya çıkan durum kaygı yahut çatışmadır. Saplantı kaygı ve çatışmayı doğurandır. Zihnimizde canlanmasını sağlayacak bir örnek verecek olursak; bir tekerleğe saplanan, onun hareket etmesini engelleyen; orada hiçbir işleve sahip olmadığı halde salt varlığıyla onu bozan ancak bulunduğu anda onun sistemin tamamını açık ederek, çalışır hale gelmesini ya da onarılmasını sağlayan bir şekilde bürünmesi durumu olarak izah edebilmekteyiz.

“İstenmeyen, bunaltıcı (► **ego-uyumsuz**) olan ve bastırmaya, unutmaya yönelik çabalara rağmen istemsizce ve tekrar tekrar bilinç düzeyine sızarak kendini gösteren inatçı bir düşünce, dürtü veya imaj. Kişi, bunları aşırı, rahatsız edici, kendine yabancı şeyler olarak hisseder.” (Budak, PS s.656)

Ego uyumsuz çalışma biçimi sergilemekte olan benlik, yinelemenin alanına içkin

olarak; tekrarlanan bastırmanın yüzeye çıkışı öznenin yapısını zora sokarak benliği çalışmaz hale getirmektedir. Benliğin çalışma mekanizmasının yitimi yahut çalışma prensiplerinin bozularak ortaya çıkartmakta olduğu çatışma alanının yansıması açık edenleri ortaya koyarken, bilişsel düzlemin gösterenleri ancak yaratıcı edim aracılığıyla kendisini gerçekleştirebilir. Yaratıcı edim saplananı, saplantının alanı içerisinden alarak; aktarım alanına sokacaktır, aktarım alanına gösteren olarak çıkan saplantı artık kendini gerçekleştirmiş olan konumunu alacaktır.

Gösteren olarak, düşün ediminin tasarlanan nesne yahut mekan üzerindeki izdüşümü; belleğin saplananını giz olmaktan çıkartacak ve gizini gösteren halini alması; imgesel olanın simgesel düzlemine aktarımının sağlayıcısı olarak yer edinecektir. Yaratıcı eylem, düşün edimi ve tasarımın saplantıyı açık etmesi; saplantıyı yararlı olanın alanına adapte etmektedir.

Kültür, toplum ve inanç alanlarının gereği içerisinde; var olması gerekenlerin gereklilik düzlemlerinin dışarıya taşarak açığa çıkanları saplantı dahilinde adlandıracaktır. Kültürün, toplum ve inancın yahut normal addedilen mental süreçlerin içerisinde kabul görmekte olan gerekler, kendi gereklerinin gerçeklik alanına yansımalarını bir kıstas bir zorunluluk bir mecburiyet olarak eklemlendirmek istediğinden; saplantı benlik üzerinde görülebilmekte ve benliğin bütünlüğünde onulmaz derinlikte boşluklar ve saplananlar yaratabilmektedir. Saplantı açığa çıkmakta olduğu noktada saplananın kendisine özgü alanında salt kişiye dair bir gerekçe barındırmakta olabileceği gibi dışsal normların benlik yapıları üzerinde etkilerine de neden olabilecektir.

Normal addedilen, sıradanı çağrıştırma yetisine açık olacağı gibi normal dışı addedilen fantazyanın giriş kapısını göstererek; yaratıcı süreçlerin kaynağını ve yaratıcı süreçlerin kaygılanımın alanından uzaklaşarak sıradanı iğdiş etme biçiminde varlık alanına çıktığında gösterebilmektedir. Sıradanı iğdiş eden yaratıcı eylemin gerçekleştirici öznesi, benliğinde yer alan saplantıyı itkileri doğrultusunda dışarıya atarak; hem kendi benliğinden bir varlığın itkilediği yaratıcı edim sürecinin varlığını ortaya koyar hem de iğdiş edilen sıradanı ortadan kaldırarak yeni bir edim süreci ürünü açığa çıkartır hale gelmektedir. Aşırılık, zorlanımın itekleyeni, zorlanımın alanını aşmasına müsaade etmediği noktada korku ve kaygıya müsaade etmektedir. Korku ve kaygı müsaade aldığı benliğin yapısından; gösterilenler dünyası arasına aktarılan bir hal almadığı sürece, içinde bulunmakta olduğu kaynak ve dürtüler mekanizması; daha zorlanan, ötelenmeye daha içkin bir sıkışıklık alanında kalacaktır.

Zorlanım, kendini aşkın alana çıkarttığında artık direnç çalışmayacak ve bozukluk öznenin bir nevi öldüreni konumuna gelmiş bulunacaktır. Ancak zorlanım, bir bağlanım mekanizması bulunduğu; bir dışarıya çıkış alanından sızdığına ortaya çıkmakta olan var, gerçek bir yaratım nesnesi olacaktır. Yaratım nesnesi kendiliğini, saplanmanın içkin alanına borçludur. Saplanmanın içkin alanının kaynağından dışarıya çıkanlar, hakikatin ve öznenin gerçeklik bütünlüğünün timsali olarak yer

edinecektir.

Yaratıcı eylem, tasarlama edimi ve düşün alanı benliğin sonumsuz alanına mecburdur. Orada yer eden kaynak, dürtü, itki ve sapmalar; zihnin ürünlerinin gerçek alana kavuşumunun sağlayıcısıdır. Arada var olan bu köprü yaratıcı kaynağı öylesine dışa vurur ki saplantı açığa çıktığı gibi saplanan temsil ikamesine bürünür. Tasarımı benliğin alanından zihnin bileşenleri içerisinde alarak gerçekleştirmek; tasarlama eylemine aslen olması gereken ancak var olanlara baktığımızda ise yüce edim anlamı yüklemektedir. Tasarım algılananları; nasıl algılandıklarına ilişkin olarak, algılar dünyası içerisinde sıkıştırılmakta olduğu yerden alır ve kavrama dönük olarak geliştirir.

“Tasarım, *algı* 'yla *kavram* arasında bir bağlama aracıdır.” (Hançerlioğlu, FS s.401)

Tasarım algının bağlanım mekanizmalarını kavramlar aracılığıyla eşleştirmekteyken; bir arada bulunanlar yahut olması gerektiği yerlerden ayrışanlar, kendisini dışarıya taşıyarak varlık alanına nüfuz edenler, gizleri apaçık ve kavranır kılmaktayken ortaya eylemi yücenin alanına atfederek çıkartmaktadır. Yaratıcılık içeriğinde, yeniye ve daha önce dokunulmamış olanlara dokunarak açığa vurduğunda özgün ve kendi alanına içkin bir varlık anlamı koymaktadır. Tasarlama, bir tasanın izdüşümünü barındırmakta olduğundan; benliğin sanrısı olarak saplantı dayanaksız alanını, dayanaklı bir alana devreder, var eder. Dayanaksız algılanımın, dayanaklı bir sürecin eksenine aksettirmekte olduğu yanılışmalar; alanından kopar ve yansıma olarak sembolik düzen içerisinde kendisini var eder. Gerçeklik iddiasının ardında durması mümkün olmayan olarak algı ekseninde yer eden algıya dair bileşen; gerçeklik dünyasında kendi sanrısını tasarım aracılığıyla bulmakta ve bir sonrakini arayana değin tekrara ilişkin olarak bulunanın alanında kalmaya içkindir. Tasarlama algıların saplantıladığı kavramların karmaşasını, açar; düğümlerini çözer ve çözülmekte olan düğümler, yeni bir varoluş kılığına bürünerek, yaratıcı düzlemlerin varlık alanını tetikler.

5.4. Çatışma

İnsanın kişilik yapısı, belirli evreler içerisinde, belirli anahtar noktalar arasında birbirine bağlantılı olarak gelişmektedir. Söz konusu evreler dahilinde, insanın yapısal gelişimine dair saplantılar var olmaktadır. Görülenler, açığa çıkanlar bilinç alanında yer almaktayken; görülmeyenler, bilinçdışı zihin sınırları içerisinde kendisini açığa çıkartabilmek için beklemektedir. Bilinçdışının açığa çıkmak için bekleyenlerinin bulunduğu yerde, bilinçdışının görünenlerin ardındaki görülmeyenler id olarak adlandırılan yapının içerisinde muhafaza edilmektedirler. Görünmeyen ancak katıyetle doyuma ulaşması gerekenin kendisidir.

Ego bilinçdışının, bilinçlilik haline de tezahür edebilen; hem gizlenen hem de saklanması mümkün olanın temsilidir. Kendiliğinde algıyı, idrak mekanizmasını,

düşünceleri ve hükme varma edimini barındırmaktadır. Ego ani ve kati suretle doyuma ulaşma isteminde değil aksine, daimi doyumun beklentisinde olan bir yapıyı temsil etmektedir.

Süperego, ahlaki yargının değişenlerini, etkileyenlerini ve kati kurallarını kendiliğinde barındırmaktadır. Denetçi bir mekanizmadır. Psikoseksüel evreler içerisinde doyuma ilişkin kopmalar, bağlanmalar, eksilme ve tamamlanmalar olması gerektiğinden farklı bileşimler oluşturduğunda; bu evrelerin işleyişinden kaynaklı olarak saplantı açığa çıkmaktadır. Saplantı, bize gösteren olarak bir ibare verdiğinde; ortaya çıkagelen şey kaygı yahut çatışmadır.

Zihnin söz konusu alanları içerisinde barınmakta olan id, ego ve süperegonun bir istenç için sürekli olarak; kendi içerisinde, birbirine dair alanların kapsayıcısı olmak istemi arasındaki etkilenim alanında, çatışma meydana gelmektedir. İd bir şeyi hemen, şimdi doyurulmak üzere ısrarla ve durmaksızın talep ederken; süperego, ide istediği şeyi asla vermek istemeyen bir sınırlayıcı olarak itiraz eder. İdin önünde kati surette sınırlayıcı bir duvar olarak konumlanır. Ego, kati suretle yıkılmayan duvar olarak arada bekleyen süperego ile; o duvarı hemen, şimdi beklemeksizin doyuma ulaşmak için yıkmak isteyen idin arasında, yıkımı gerçekleştirmeden doyuma ulaşmanın gerçekleşmesi için bir denge mekanizması olarak işler.

Zihinsel çatışmanın sözselle ve açık bir örneği olarak Freudyen süreçmeden bahsetmekteyiz. Freudyen süreçme günlük yaşam içerisinde iki farklı alanın birbirine aktarım esnasında ortaya çıkan, yer değiştirmeden kaynaklanan bir dışa vurumdur. Zihinde takılı kalan konu, konunun aksi başka bir fiili alan içerisinde sözselle olarak ortaya çıkar. Zihnin yapısının işleyişi içerisinde, çatışmaların meydana gelmesi oluşu ve sistemin işlerliğinde bir noktada takılı kalma; psikanalitik kuramın inceleme alanını oluşturduğu gibi, insanın kişilik gelişiminin tamamını kapsamaktadır. Psikoseksüel evreler içerisinde, doyunluğa erişme noktası nerede takılı kalmış ise o nokta sorun olarak açığa çıkmış ve kişiliğe eklenmiş olarak kendisine yer edinmiş bulunmaktadır.

Zihinsel yapının sistemi içerisinde yaşananların, yapıda bulunanların yer değiştirme istenci ile birbirine alan bırakmaması, birbirine kapsamak istemesi, birbirini aşmak yıkmak ve kendi çıkarına ilişkin olarak kendini doyuma ulaştırmak istenci arasında meydana gelen durum çatışmadır. Çatışmanın ortaya çıkması için saplantının olması gerekmektedir ki saplantının konumu etrafında meydana gelen zihinsel aşma düzeyinde yer değiştirmeler olsun. Süperego, ego ve id çalışırken, psikoseksüel evrelerin birinde saplantı olarak asılı kalanın durumu, onların çalışma prensiplerini olağanın dışına çıkartarak bunu bir yarışa bir yer edinme çabasına dönüştürürken, tüm bunlar saplananın etrafında şekillenmeye başlayacaktır ta ki saplananın kendisi bulunana dönüşene dek.

6. PSİKANALİTİK YAKLAŞIMLAR ARACILIĞYLA MEKAN VE TASARIM ÜZERİNE İRDELEMELER

6.1. Freudyen Yaklaşım Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Kavramları Üzerine İrdelemeler

6.1.1. Bilinç, Bilinçdışı Kavramları

Bilinç idrak edilenlerin tüm saflığıyla izlenebildiği, algının odaklandığı; düşünce, duygu, tutumlar, heyecan gibi duyuların tamamının idrakında olmaktadır. Uyku geldiği takdirde uykusuzluk bilinçlenmektedir. Algı ihtiyaca yönelmekteyken bilinç harekete geçmektedir.

Bilinçaltı bütün olarak bir giz alanı olmasına rağmen bilinç o kutudan algının çıkarttığı ögeyi alır, sahiplenir ona odaklanır. Anın içeriğinde düşünce, ruhsal olarak algılanan; aslanan, fikir, ide bilinçlidir. Bilinç ve bilinçaltı bu noktada ayrışan edimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilinçaltı primitiftir. Bilince yakındır, bilinç ediminin bağlantı alanını oluşturmaktadır. Bilince hemen geleceklerin yanı sıra alan olarak bilince çıkmaktan gizlenenlerin alanıdır. Bilinçdışı hatırlanması yasak olmasına rağmen saklananların tamamını kapsamaktadır. Bilinçdışı bir nevi yasaklanmış olan bölgenin sınırlarını belirler. Eğreti, kabul edilemez, itkilemesine gereksinim duyulan ve itilen, ilkel, cansızlığın altında tamamen coşkulu bir canlılık barındırmakta olan, her an tetikte bekleyen; yüzleşilemeyen yahut yüzleşilmesi istenilmeyen lakin her an da duvarlarını yıkıp bilinçlenebilecek olanların alanıdır. Aslen tüm yaratım sürecinin kendi içerisinde burada bulunan primitif nesne; yaşanmış, yaşanması istenen, yaşanması istenildiğinin dahi farkında olunmadığı bir alandır. Daimi bir bilinç düzeyi alanında yer edinme söz konusu olamayacaktır. Bilinç hareket edimi altında konumlanmaya devam etmekte olan bir yüzeydir, değişir kendi alanını ve alanındakini aktarmaktadır. Yer yer bilinçli olan ruhsal bileşenler yahut bilinçdışı bileşenleri yer yer bilinçli olmakta yahut bilinçaltına itilerek üstü kapatılmaktadır. Bilinç yüzeyi sürekli bir aynılık barındırmakta olan, koşulsuz aynı konumda yer edinenleri sürekli olarak alanında tutmakta olan bir mutlak alana işaret etmemektedir.

“Tam tersine, bir bilinçlilik durumu karakteristik olarak geçicidir; şu anda bilinçli olan bir fikir, bir sonraki anda artık olmayacaktır ve kolaylıkla sağlanabilecek olan koşullarda yeniden bilinçli hale gelebilir. Aradaki zamanda bu fikre ne olduğunu bilmiyoruz. Bu süre içinde *örtük* hale geçtiğini söyleyebiliriz; bunu söylerken de onun her an yeniden *bilinçli olma* yeteneği taşıdığını belirtmiş oluruz. Bu fikrin *bilinçdışı* olduğunu söylediğimizde ise tam bir tanımlama yapmış oluruz.” (Freud, HIÖBİ s.82)

Bilinçdışı, bilinçle çalışma biçimi içerisinde kendiliğinden algılanamayanların alanını temsil etmektedir. Tüm zihinsel olaylar bilinçdışının sınırları dahilinde bulunmaktadırlar. Bilinçdışı sınırları aşılarak istenilen an dahilinde ortaya

çıkarılmayacak kadar aşamaz duvarlarla örtülüdür. Müdahale edilmekte olduğu takdirde kendilerini dışarıya atmaları söz konusudur ancak kolaylıkla açık vermeyecekler açık verdiklerinde, yüzeye çıktıklarında ise sıradan bir bakış ile algılanmayacaklardır. Bilinçdışı öznelerin yaşantı süreçlerine simgelerle yansımaktadır. Bilinçdışının idrak edilme ihtimali olan temsillerine, yaşantımız dahilinde istemsiz bilinç edimlerinin kinestetik yansımalarında bulmaya çalışabiliriz. Onlara öyle gayriihtiyari bir bakış alanı içerisinde ulaşmak mümkün değildir ancak onların ardında bulunan kurcalanır ve kurgu alanı anlaşılmaya dönük bir bakış ve tavır takınıldığı takdirde kendini açık etmektedir.

Psişik alanın en üst bölümü olarak incelenen içeriden ve dışarıdan gelen tüm uyarıları karşılayan alan ve fazla uyaranlardan koruyor olan bilinç yer almaktayken, bilincin altında ise bilinçdışı bulunmaktadır. Freud öznenin psişik dünyasını dahiline girmeye başlaması itibarıyla, bilinçdışına yüklenenlerin birçoğunun ise ide ait olan öğeler olduğunun farkına varmıştır. Farkına varmakta olduğu topografik alanın içeriğinde bilinç düşünce ve algı mekanizmalarının yapılandığı alan olarak konumlanmaktayken, bilinçöncesi alan dahilinde yaşantılananlar ve uzun süreli belleğin alanı yer etmekteyken; bilinçdışı içeriği 0-6 yaş süreci dahilinde her şeyin asıl nedeninin oradan çıkarak yer bulmakta olduğu; saplantı, korku, kaygı, arzu, istem nedenlerinin asli kaynağı konumundadır. Bilinçli kılınması gerekmekte olan, her bir bilinçdışı öğe yüzeye çıkartılması gerekmekte olanların barındırıcısıdır.

“Freud’un tezlerini birkaç cümle ile özetlemek gerekse şöyle denenebilir: İnsanların doğumdan itibaren maruz kaldıkları toplumsal baskı, bazı arzuların bilinçdışına bastırılmasına neden olur ve bu bilinçdışı arzular da kendini “lapsus”larda (dil sürçmesi), “hatalı hareketlerde”, rüyalarda ve nevrozlarda simgesel bir tarzda şekil değiştirerek gösterir ve tatmin yolları arar. Ayrıca toplum tarafından en çok kabul gören “yüceltmelerimizin” ardında da bilinç dışına bastırılmış arzularımızın hedef aldığı nesnelere toplum tarafından kabul gören yeni nesnelere ikame edilmesi yatar. Bu nedenle psikanaliz “derinlikler psikolojisi”dir.” (Tura, FLP s.28,29)

Psikanalizin derinliğinin ardında irdelenenler olarak bilinçdışının temsil ve çıkış eşleşmeleri, kabul görenin alanına adım atmaktayken yönelmekte olduğu konum ve ortaya nasıl bir oluş çıkartmakta olduğu önem arz etmektedir. Açığa çıkanlar, açığa çıkmakta olduğu noktanın başlangıcından itibaren yol izlemekte olan yüceltmenin tatminkar alanı içerisinde nasıl bir izlenceden geçtiği ve sonucunu nereye iliştiirdiğine dair bir bilinçdışı anlamın atfını işaret etmektedir. Bilinçdışında örtünün ardından çıkma cesareti bulmuş olan ruhsal var, kendisini bilinçli yüzeyin geçirgen alanından dışarıya nasıl çıkarttığı konusunda önem teşkil etmekte olan bir alana taşımaktan kaçamayacaktır. Saplantı, arzu, kaygı, korku ve istemin doğasının barınmakta olduğu bilinçdışı içeriğinin alanı kendi dahilinde büyük boşluklar büyük fazlalıklar ve büyük derinlikler barındırmaktadır. Nedenlerin bilincin düzeyine geçirgen yapıdan aktarılan bir oluş, bir düşün, bir fikir yahut bir edim olarak açığa çıkartmakta olduğu şeyin neye sebebiyet verdiği bilincin alanına hangi tavırda bir dönüş sağladığı mühim bir noktadır.

Bilinçdışı bilincin geçirgen alanına aktarılmakta olan verileri çok fazla olmasa dahi kendiliğinde kendiliğine özel bir içerik barındırmaktadır ve bu bilinçdışı içerik yok edilemez ancak dışsallaştırılarak gün ışığına kavuştuğunda ondan ve onun alanına dair geliştirilmekte olan; saplantı, korku, kaygı, çatışma gibi geridönüşlerin alanından benlik uzaklaştırılabilir. Bilincin yüzeyine çıkamamakta olan bilinçdışı verilerin konumlanmakta olduğu alan içerisinde karşılığı bastırma alanına denk gelmektedir. Bilinçdışında, bilinçli yüzeye çıkamamakta olan var bastırılan konumunda saklanılmaktadır ve bastırılanın sürekli olarak bilinçdışı içeriğin alanında sapsız kalması açığa direnç mekanizmasını çıkartmaktadır. Bastırılmakta olan içeriğin konumlanmakta olduğu alan gereği dışarıya çıkmaya ilişkin tavrına bakıldığı takdirde, örtük addedilen bilinçöncesi alanına tekabül etmekteyken; bilinçdışı bastırılmakta olanın alanına karşılık gelmektedir .

İnsanın ruhsal alanına mahsus olarak ruh bileşenlerinin manalı addedilen örüntüsüne ben adı verilmektedir. Ben alanına bağlı olarak bilinç dışı atım mekanizmasının çalıştırıcısı olarak konumlanmaktadır ve bastırma mekanizmasının çalışma ilkesi benin alanından açığa çıkmaktadır. Açığa çıkma noktasında analizin aktarım alanına çekmekte olduğu bastırılanların ben ile yüzleşmekte olduğu noktada; benin ötelediği direnç mekanizmasının aşılma konumunu alması analizin gerçekleştirenine ve yöntemine içkindir. Bilinç yüzeyinde yer edinenler ve bilinçdışı yüzeyinin ardında barınmakta olanlar psikanalitik yaklaşımın ve analizin korunaklı ilksel alanını oluşturmaktadırlar. Dışsal alandan ruhsal alana yaklaşıma güdümünde karşılaşılma olan ilksel yüzey bilinç; içsel yahut dışsal olanın algı ve düşün aracılığıyla edinmekte olduğu yer itibarıyla ilk dokun alanına denk gelmektedir. Tekrara içkin olarak bilinçli yüzeye gelmekte olanlar, bilinçöncesine geri döner ancak bilinçöncesine geri dönebilmek için bir şeyin ilkin dışsal alana evrilmesi gereksinimi açığa çıkmaktadır. Bilinçöncesi daha önce mutlak bilinçli olmuş ancak bilincin alt yüzeyine geri dönmekte olanlar olarak konumlanmaktayken, bilinçdışı ise hiç bilinç yüzeyine ulaşamamış, ulaşmadan önce mutlak bastırılmış; farkında olunmayan ve farkında olması yahut bilinçli olması için onu ortaya çıkartana muhtaç olan bir karanlık alana karşılık gelmektedir.

“Bir yandan, çok incelikli ve zahmetli düşünmeyi gerektiren entelektüel çalışmaların bilince hiç çıkmadan, bilinçöncesinde de yürütülebildiğine ilişkin kanıtlarımız var. Bu örnekler hiçbir kuşkuya yer bırakmıyor; örneğin uyku durumunda gerçekleşebiliyorlar: Bir kişi bir gün önce bütün çabalarına rağmen çözemediği zor bir matematik probleminin ya da başka bir sorunun çözümünü bildiğini uyanır uyanmaz fark ediveriyor.” (Freud, HİÖBİ s.93,94)

Bilinçöncesinde gerçekleştirmesini sağlamakta olan sorunlar yahut arayışların bulunma hadiseleri zihnin kendine ilişkin alanın içerisinde var edici ve çalışmaya devam eder bir vaziyette konumlanmakta olduğunu açık etmektedir. Açığa çıkan zihnin sürerliliği içerisinde, kavramlar; algılar bütünü aracılığıyla kendi mekanizmasını kullanarak

ruhsal içeriği bilincin yüzeyine çıkartıyor ancak dışarıya başka bir biçimle kendiliğini aktararak bilinçli olmayan tarafı ikame eden olan konumlanıyor. Sıradanın yahut yücenin bilinçli olmayan alanda muğlak kalmakta oluşu, bilincin beden ve ben eşleniğinde bir yer edinmekte olduğunu açıkça gösteren bir vaziyettir. Bilincin yüzeyine düşlem aracılığıyla gösteren olarak çıkan yahut çözümlerini düşsel alanda aksettirmekte olan karmaşa yahut bilinçdışı bileşenleri; bir yönüyle dışarıya çıkan konumuna gelirken bulunan olarak fizik dünyada beden ben alanını gizleyerek kendisini açık etmektedir. Bilinçdışının parçalarını, bilinçöncesinin yansımalarını mutlak öznelere edimlerinde beden ben aracılığıyla fizik dünya üzerinde kurgulamakta olduklarına bakarak yahut yansıttıkları entelektüel çözümlerin nereye yahut neye yöneldiği ve aslında hangi karanlıkta kalan anlamın temsili konumuna geldiği psikanalitik bakış açısı aracılığıyla okunur kılınmaktadır. Psikanalitik okumanın temel noktasında sonumsuz bilinçdışı karanlığın, açığa çıkmayı beklemekte olan ruhsal parçaları yer almaktadır. Yüce yahut sıradanın okunması hadisesi içeriğinde bilinçdışının bastırılanının aksettirdiği: saplantı, korku, kaygı, arzu yahut istencin kendiliğini barındırmaktadır. Yetiler bilinçdışı alanın içeriğinde bilince fiziken çıkmamakla birlikte direnç mekanizmasını da bilinçdışı bırakmakta oluşu kuvvetle muhtemel bir olasılığın kendisine işaret etmektedir.

Bilinçdışının kendiliğinde barındırmakta olduğu dokunulması neredeyse mümkün olmayanların karanlık alanı; kendiliğinin içeriklerini düşlem yahut yetilerin maskesi altında fizik alan içerisinde çıkartarak var etmekteyken, onların tasarı ediminin açık edenleri olarak kendilerine mutlak yer buldukları mutlaklardır ancak çekip çıkartılan yahut farkına varılan olarak konumlanan halini alması; onu anlama yahut onun kendiliğine kulak verme gerekliliğini beraberinde getirmekten kaçamamaktadır.

6.1.2. Süperego, Ego, İd

Süperego, katı bir duvardır; sınırları, yargılarında aşılamazlıkları yer almaktadır. Ahlak timsalidir, vicdani hüküm veren bir yapıyı temsil halinde kendisine dair yer etmektedir. Libidinal dürtüler, tatmin istemiyle çalışmaktayken; kısmi ya da aşırı tatmini hiçbir şekilde doyuma ulaşamaması, psikoseksüel evrede mecburi bir saplantıya mahal verecektir. Doyuma ulaşamayan libidinal dürtülerin ortaya çıkarttığı duygu durum ise saplantı oluşturacak veya kaygı olarak kendine yer bulmaktan kaçamayacaktır. İd, ego ve süperegonun arasında gerçekleşmekte olan çatışma üç zihin yapısında kendi istediğinin olması konusundaki ısrardan dolayı açığa çıkacaktır.

Doyuma ulaşmak, bir hedef olarak ele alındığında; id doyuma kendi bildiği ve istediği gibi hemen anlık olarak tatmin olmak isteyecek, bu konuda ısrarlı bir şekilde çalışacaktır. Süperego ise senin değil benim dediğim olacak diyerek, katı duvarlarının içerisine doyumunu alarak zihni sınırlandıracaktır. İd hemen şimdi, her ne olursa olsun benim dediğim olacak diyerek sınırın kendisini yıkmak isteyecek ve duvarları zorlayacak hatta tanımayacaktır.

Ego, bilinçdışı zihin ve bilincin alanlarından her ikisine de temas etmekten kaçamayacaktır. Sınıra yakın; sınırın altındaki bilinçdışıyla bir olduğu kadar sınırın üstünde bilinçli yüzeyle daha da büyük bir temas halindedir. Yargıda bulunma mekanizması, egonun çalışmasıyla sonucuna ulaşacaktır. Düşünceler ve algılananlar egonun altındadırlar. Ego düşünür, algılar ve yargılar. Doyuma ulaşmanın daimi ve kalıcı olmasını beklemekte olduğundan, anlık doyuma ulaşma mekanizması egoda çalışmayacaktır. Ego bütünüyle, olması gerektiği gibi ve kalıcı olarak istenç duyacaktır.

İd, bilinçdışının alanında, kendisine oldukça büyük bir yer edinmektedir, derinlerdedir. Bilincin sınırlarının tamamıyla altında, derhal doyuma ulaşmayı bekler vaziyettedir. Doğumdan sonraki an itibariyle gelişmekle birlikte tatmin olmak için bekleyecek vakti yoktur. İd tatmin beklemektedirken bunun anlık karşılığını arzulamaktadır, sürekli doyuma yahut beklemeye tahammül edemez.

Ego, id ve süperego zihin yapısının bütünlüğünde birbiriyle temas halinde sabit oldukları kadar değişkenlerdir ve birbirleriyle etkileşim alanı yaratmaktan kaçamazlar. Ego ve süperego bilinçli yüzeye çıkabildikleri kadar, bilinçdışının da temas alanına dahildirler ancak bilinçdışının sahibi id olarak konumlanmaktadır. İd bilinçdışı alanda, bilinçdışına itilenlerle sürekli ötelediklerimiz, farkında dahi olmadıklarımızı karanlıkta bırakmaktayken; id onları açık etmeye hazırdır. Olması gerekenlerin temsili bir ahlaki pusula olan süperego, kalıcı bir tatmin istemiyle bekleyen ego; idi bastırmak, ötelemeye devam etmek için beklemektedir. İd, bilinçdışı alanın büyük bir bölümünün sahibi olduğundan; öğrenilmesi gereken pek çok şey o karanlık noktadadır. Asıl gerçeklik, asıl kaynak ve gerçek istençlerin, baskılananların görünür kılınması için aydınlatılması gereken bir alana karşılık gelmektedir. İstenç mekanizmaları arasında daimi bir çekişme içerisinde olan söz konusu zihinsel yapılar; zihni anlamlandırma ve açığa çıkarmanın farkında olma adına mutlak önem arz etmektedirler.

İnsan bir yanında süperegoyu, diğer yanında idi taşıyarak zihnini kullanmaktayken; ego bir sınır alan olan süperego ile sınırsızlık alanı olan söz dinlemez idin bilinçdışı istençlerini dengede tutmaya çalışırken zihnin dengesini korumaktadır. Çatışmalar bu sistemin çalışma düzeneği içerisinde çıkageldiğinden, zihnin insan hareketlerine, algılama, harekete geçme ve yargıda bulunma, kişilik yapısını oluşturma evreleri içerisinde yaşamakta olduğu karmaşalar bu kaynağın çalışma prensibinden ileri gelmektedir. Ego, süperego yahut id bir noktada takılı kalabilmektedir ve tam da bu nokta psikanalitik kuramın bütününe oluşturmakta olan önemli bir parçaya tekabül etmektedir.

‘‘Ama bastırılmış olan da idle kaynaştır ve onun yalnızca bir parçasıdır. Bastırılmış olan, benden yalnızca bastırma dirençleri aracılığıyla keskin bir şekilde ayrılır; onunla iletişimi id yoluyla kurabilir. Hemen fark ederiz ki patolojinin uyarılarıyla tanımlamış olduğumuz bütün ayırım çizgileri, zihinsel aygıtın yalnızca yüzeysel tabakalarıyla

ilgilidir – bildiğimiz tek bölge de burasıdır zaten.” (Freud, HİÖBİ s.92)

Ben ve idin birbirinin alanında keskin ve aşılabilir bütünlüğü olmamakla beraber iki yapı birbirine ilişkin aynı alandadır ancak bastırılan benin asli alanına itimini engelleyen olarak konumlanmaktadır. Haz ilkesi hüküm sürmekte olduğu idin bütüncül alanı dahilinde sürekli doyum aramaya yönelik bir itkilendirme gerçekleşimine sebep olmaktadır; ben ise ona ilişkin olarak daimi bir gerçeklik ilkesinin itkileyicisidir. Haz idin alanında sonumsuz ve aşkın olarak var olmaktadır. Gerçeklik ise benin alanına hükmeden bir ilke olarak yer edinmektedir. Ben ussal alanın hükmünü istemektedirken id hazzın hükmünü istemektedir.

“Onun idle ilişkisi, atın üstün gücünü dizginleyecek olan binici gibidir, ama bir farkla; binici bunu kendi gücüyle yapmaya çalışırken, ben ödünç alınmış güçlerle çalışır. Bu benzetme bizi biraz daha ileriye götürür. Tıpkı attan düşmek istemediği için başka çare kalmadığında, atın onu kendi istediği yere götürmesine razı olan binici gibi, ben de idin isteklerini, kendi istekleriymişçesine eyleme geçirmeye gayret eder.”(Freud, HİÖBİ s.93)

Ben ve id güç savaşı içerisinde ruhsal aygıtın alanına hükmetmek amacındadır ancak bu sırada çatışmaya girmekte olan gerçeklik ilkesi ve haz ilkesinin alanıdır. Her ikisinde hüküm sürmekte olanın kendisi olmasını istemektedirken; açığa çıkmakta olan karmaşa yahut uyum düzeyine aktarılmakta olan taraf benliği çatışmada tutan ve razı kılan edimin destekçisi olarak konumlanmak zorunda bırakılmaktadır.

Ben eksilen kılığına bürünmek amacıyla kendi alanına kaybedilenin ikame nesnesini yerleştirmek durumunda kaldığı takdirde yeri kaplamakta olan nesne yatırımı, bulunduğu konum ile özne dahilinde bir özdeş alan oluşturmaktadır. Özdeşleşme oluşumuna dönük yerine koyma ikameyi açık etmektedir. İkame özdeş alana bir var koyamaz ise ben kendini tamamen değişime dönük olarak evirmektedir. Nesne ikamesini yahut ikame varını konumlandıramamakta olduğu durumlarda karmaşa açığa çıkmakta ve narsizmaya dönük bir yaratma mekanizması çalışmaktadır. Yatırım beni bu konumda zorlanım alanına aktarmaktadır. Yüceltmeye gereksinme oldukça açık ve ihtiyaç duyulmakta olunan bir konuya karşılık gelmektedir.

“Üstbenin ortaya çıkış öyküsü, başta benin idin nesne yatırımlarıyla çatışmalarının, onun mirasçısı olan üstben ile çatışmalar şeklinde nasıl sürdürüldüğünü de açıklar. Ben Oidipus kompleksiyle doğru dürüst başa çıkamamışsa, bu kompleksin idden kaynaklanan enerji yatırımı, ben idealinin tepki oluşumunda bir kere daha etkili olacaktır.” (Freud, HİÖBİ s.104)

Zihnin sınırlarından parçalanarak kopan, yüceltme olarak atfedilme düzeyine erişmesi mümkün olmayan; zihnin açık edenleri kendilerini daha yüce daha üstün daha baskın bir edim alanına yönelmiş bir kılıkta bulmaktan kaçamayacaktır. Algı mekanizması beni, dürtü mekanizması idi sınırlar altına almakta yahut sınırlarını aşmalarını

sağlamaktadır. Dürtüler eros ve thanatos olarak iki yönetim biriminin altında çalışarak idi yönetmektedirler. Dürtülerin yönlenim mekanizmaları idin içerisinde iki yanında barındırmakta ancak harekete dönük biçimlenmeleri sürekli aniden birbirinin yerine doldurulabilen boşluk doluluk etkisini kendi alanında barınmaktadır.

Enerji birbirinin yerini almakta birbirinin kapsayıcı olarak bulunmakta olduğu durum içerisinde kaynaktan akışı sağlamakta olan libido cinsel güdülerin alanından sıyrılan konumunu aldığında yüceltmenin alanına ulaşılmaktadır. Yüceltme bu mekanizmanın çalışma alanında kendisine özdeş bir nesnenin seçilimi ile libidinal kaynağın doğru bir yola ilişkin hareket etmesi sonucunda açığa çıkmakta ve kendini gerçekleştirmektedir.

“Düşünce süreçlerini de daha geniş bağlamda bu yer değiştirmelere dahil edersek, düşünsel çalışma da erotik dürtü gücünün yüceltilmesi yoluyla sağlanıyor demektir.” (Freud, HİÖBİ s.110)

Düşün edimi, yetilerin sonuç ürünleri, yatırım yapılmakta olan nesne, nesne yönelimli sevgi; incelenmekte olan benliğin yapılarının ve kendi içeriğinde barındırmakta olduğu kaynak ve dürtü itkilerinin merkezinde var olan hareket dahilinde açığa çıkmakta, yer değiştirmekte, yüceltme yapmakta yahut yücenin kendini yaratıcı edim sonucu bir var olana dönüştürerek, onun telafi nesnesini varlık alanında ikame eden konumuna taşıyarak; anlam atfını benliğin eşleşmeler alanından alarak maddesel alana aktarmaktadır. Yüceltilen enerji, yüce yatırımını arar, yüceltilen ikame yücenin aktarılan dönüşmekte olduğu noktada; eksiğin içerisinden dışarıya çıkar ve bağlanma gerçekleştirerek benlik içerisinde de var olur.

6.1.3. Bellek ve İmge

Bellek, içerisinde boşluklar barındıran; benlik alanları içerisinde merkezi bir noktanın etrafında şekillenmekteyken, kendiliğinde katmanları bulunmakta olan bir yapı olarak yer edinmektedir. Yıkılabilmekte, yer değiştirebilmekte, tekrar ve tekrar kurulabilmekte; kendiliğe bağlı olduğu gibi toplumsal olana da alan açarak imgeler, rüyalar, çağrışımlar arasından imgenin diliyle çıkabilmektedir.

İmgeler buldukları yerden çıkmak istediklerinde dürtüye ilişkin safiyane bir dışavurum anı yaşamayacaklardır; kendilerine bellekten açılan bir boşluğun temsilini arayacaklardır. Bahsi geçen temsil ise söz yahut imge haline bürünerek, ben buradayım diyecektir. Temsil imge ile kendini gösterirken belleği açık eder. İmge muamma halini alabileceği gibi muhtemel olan olarak da anlaşılabilir.

Anlam, çağrışımdan çıkmaktayken; çağrışım imge aracılığıyla bellek ile konuşur. Çağrışım aracılığıyla bilincin farklı evrelerinde, odalarında dolaşma imkanı bulunmaktadır. Çağrışım imgelerin temas ettiği yollarla belleğin her bir tabakasına açılan yolları keşfetmekte, imgeyi çağrıştıranı bulurken; belleğin yapısı ve bağlantıları çözülmektedir. İmgeler, anlamlar ve bellek katmanları aralarında kendine özgü

bağlantılar yaratmaktadırlar ve kendine özgülük çağrışım aracılığıyla, uzak iki uç - anlam ve imge- belleğin ikiz olarak algıladığı bir şeyi çağrıştıracaktır. Anlam ve imge bağımsız zannedilmekteyken bambaşka bir yerin işaretçisi olabilmektedir. Anlam bellekteki gizinden imge ile sıyrılır ve bütünleşir. Eylemler temsilleşir, simge gösteren halini alır. Bir çağrışımın diğerine yönelik olarak hareket dürtünün hareketi ile yol almış olacaktır.

Tasarım gayri ihtiyari bir biçimiyle imgeden gelmektedir. İmge çağrışımına dayalıyken; çağrışım imge aracılığıyla bellekte var olanları alır, aşar ve sınırın yüzeyine çıkartır. Tasarlama eylemi onu düşün ediminin içerisinden belleğin kaynağından alırken, tekrar var eder. İmge gerçek dünyaya kavuşur, gerçek dünya içerisinde tasarlanan olarak diğerlerine görünmekteyken ötekilerin anlamlarına ve çağrışımlarına dokunur. Var olan imge olarak anlam artık belleğin içerisinden ilişkilendiği yerden çıkagelen temsiline, bir diğer temsiline var eder. Temsil zihinden çıkar ve ben buradayım der imge. Bilincin belireni yahut belirmesi isteneniyken, kendisine bir vücut bir esas gerçeklik bulur. Zihin onu alanından çıkartır, belleğin kapılarını açar ve evet artık bir var olarak var olanlar dünyasındasın ve burada başkalarına kendini gösteren olarak sunarken, onların belleğinde saklı kalanlara dokunacaksın der. Eylemi gerçekleştiren özne kendisinden olanı dışarıya vururken kendi belleğinin algısal yapısını benlik yapısı içerisindeki katmanların çağrışımlarını, ortaya koyacaktır ve bu düpedüz bakıldığında bir hiç olsa dahi bizim bakmakta olduğumuz delikten bakıldığı takdirde cüretkar ve gerçekçi bir tavır olarak algılanacaktır. Başına buyruk bir hareketle belleğin alanına giren kendi alanından çıkarak artık giz olmayı reddeden her anlam daima cesur bir biçimiyle edim süreçlerinden geçerek kendini ortaya atacaktır. Bu yönüyle belleği, belleğin içindeki varları; onların benliğin katmanlarının odalarında buldukları her bir köşe her bir nokta ve bağlamlarıyla alevlenmek üzere beklerken; kaçmak üzere de egoyu kuşatmak istedikleri gerçeği söz konusu olabilmektedir. İmge, bellek, benlik bağlantısı içerisinde bulunan her bir iz her bir deneyim her bir im; yaratıcılık eylemine maruz bırakılan cüretkar bir dışavurum olarak var olabilecektir. Yaratıcı eylem de bir fantazinin gerçekçi olarak kendini var etmesinden ibarettir. Libido kaynağının yöneleceği noktayı ararken onun kendiliğini rahat bir yolla ifade kaynağın itkilenmesinin şiddetini hafifletirken egonun dengeli bir haliyle çalışmaya devam etmesini de sağlayacaktır. Yapılmakta olanlar, yapılmak istenenler aslında dışa vurmak isteyen anlam ve imgelerin; beni eyleme dönüştür ve ortaya çıkart demesinden kaynaklanmaktadır. Her bir eylemde cüretkar bir biçimle dışarıya vurmak, enerji kaynağını dengeleyecekken aynı zamanda süpergonun tabularını, kati kurallarınında kendini gerçekleştirmesini sağlayarak yarar zincirini sıkı sıkıya elinde tutmaya devam edecektir.

Fantazyanın alanından zararlı bir id itkilenmesi olarak değil, idin arzularının yarar mekanizması içerisinde çalışması sonucunda ortaya çıkmasına müsaade edecektir. Doğru olarak nitelendirilmekte olan bir oyun alanının sınırları dahilinde, yaratıcı eylem aracılığıyla çağrışımlar var edileceklerdir. Üst benlik, benlik ve alt benlik çalışmaktayken birbirine yönelik ilişkilerinin güçlü bir algısal uyum içerisinde olması,

onlarda var olan fazla etkinin kendini yönlendirilmiş bir biçime kavuşturmasıyla olur. Bu durumda yararın gerçekleşmesini sağlayacak olan eylem ona sınırsızlık tanımakta olan, kendini gerçekleştirmesine izin veren bir eyleme dönük olmalıdır.

Algıya dayalı bir uyum alanı içerisinde kendisini dönüştürmesine izin verilen anlamlar, libidinal kaynağın olağan hareketinin yarara dönüşmesi sırasında; imgenin varlığa dönüşümü için düşün ediminden, yaratıcı eylem vasıtasıyla çıkararak tasarlanana var etmesine alan tanıyacaktır. Tasarlanan bir fantazyanın kurgu alanından çıkarak, fantazyanın imgesi olarak başka bir haliyle bambaşka bir vücutla kendini var olarak bulacaktır. Belleğin, imgenin ve eyleme geçilerek var edilen tasarlananın, bir fantazyaya ürünü olarak yerini alması; gerçek dünyada onun bir temsil olarak var olmasını sağlayacaktır.

İmgeler kendilerini gerçekleştirmek için çoğu zaman rüyanın alanına girmekte olduklarından, onların asıl olarak gerçekleştirilemedikleri ancak rüyaların çağrışımlar aracılığıyla incelendiği bir hal almasıyla beraber; sonsuz imgeler alanının göstergelerini barındıran bir merkezi alan olması da söz konusudur. Bilinçdışı rüyanın alanına müsaadesiz bir biçimde girerken, rüyanın alanını daraltan habersizce orada kendini var edenleri küstahça ortaya çıkartabilmektedir. Bilinçdışının saklananlarını ve libidinal kaynağın bozguncularını; imgeleri ve yaratıcılığı zenginleştirmekte olan ürünler, varlar ve yasalar olarak gördüğümüzde; yaratıcılık başını alıp gidecek, tasarlama eylemi idin kuşattığı alanı ortaya sonsuz ve karanlık bir kaynağın temsilleri olarak var edecektir.

Benliğin katmanlarını açarak, bilinçaltının gizlerini kazarak, histerinin travmatik alanı altında kalanları aşarak, bir noktayı aramakta olan psikanalitik kuram mutlak bir biçimiyle dile gelmekle; dile geleni anlamakla ve ortaya çıkmakla ilişkili olarak çalıştığından zihinde var olanı, var edecek olan bir eylemle doğrudan ilişkili olarak çalışacaktır.

Belleğin açık edenleri, belleğin saklayanları; zihnin duvarları anlamı ve anlamın ilişkili zihinsel temsilini alacak tasarlayan özne aracılığıyla var ederek gerçek dünyaya kazandıracaktır. Bellek, anlamların içerisinde temsilleriyle birlikte yüzdüğü sonumsuz bir dehlizdir. Dehlizde bulunanlar, dehlizde arananlar ancak oradan bir farkında olunana dönüşerek çıkabilmektedirler. Belleğin boşluk alanları, benliğin asıl noktası etrafında çevrelenen bir biçimlenme halini almaktayken; orada öylece duran şey eylemle temsile bürünecek, bir noktadan diğerine giderken ortaya çıkartılan olarak kendine yeni bir alan yaratacaktır.

6.1.4. Tasarım ve Haz İlkesi

Haz ilkesinin güdümlendirdiği kişi yapmak istediği şeyi, almak istediği şeyi; hemen kati suretle istemektedir. Haz ilkesi kaynağı itkilemekte olduğunda, gerçekleşmesi beklenen şeyin, beklemeye tahammülü yoktur. Haz ilkesi beklemez, istenç çalışır ve hemen istencin sahibi olunmalıdır. İstencine hemen ulaşmak isteyen özne, haz ilkesi dahilinde ona hemen ulaşmak ancak ona ulaşırken de acıdan kaçınmak istemektedir. Çocukça bir dürtüdür ve beklemeye tahammülü kesinlikle yoktur. Ancak çocukça gelişmekte olan dürtü, olgunluğa ulaşıldığında; istediği şeyin başkasına ait olduğunu idrak etmektedir. İdrak ettiğimiz durum ise sorun teşkil eder çünkü artık beklemek gerekmektedir. Beklenildiği takdirde istenilmekte olan şey elde edildiğinde uzun süreli memnuniyet sağlamaktır. Beklemenin idrakına varıldığında durum haz ilkesinden, gerçeklik ilkesine geçişin başlangıcını oluşturmaktadır.

“Benin kendini koruma dürtülerinin etkisi altında haz ilkesi, haz kazanma amacını bırakmadan doyumun ertelenmesi, kimi doyum olanaklarından vazgeçilmesi ve bir süre hoşnutsuzluğa katlanmak gibi uzun ve dolambaçlı yollardan hazzı sağlayan ve gücünü gösteren *gerçeklik ilkesi* ile yer değiştirir.” (Freud HİÖBİ s.25)

Haz ilkesinde de gerçeklik ilkesinde de odak memnuniyetin alanıdır. Haz ilkesine oranla gerçeklik ilkesi, bize beklememiz gerektiğini söylemektedir. Gerçeklik ilkesi gecikmeye mahal verebilir ancak özne kurallar dahilinde, haz doyumuna ulaşabilmektir. Gerçeklik ilkesi katıdır ve yer edinen her durumun toplum ve dünya kurallarına uygun olması gerekmektedir. Haz ilkesi daha kuralsız ve çabuk bir etkileşim gerektirmektedir. İster ve istediği şeyi bir bebeğin istenci gibi herhangi bir koşul gözetmeksizin ifade alanına aktarmaktadır.

Haz ilkesi alanında dışarıya çıkmak istencinde bulunan dürtülenler, onları gerçekleştirmek için alan bulamadıklarında onları aktarım alanına var olanlar aracılığıyla aktaracaktır. Bu noktada devreye giren hazzın dışarıya itmek istediği yahut dışarıdan kopararak kendiliğine dair alanın içerisinde sahip olmak istediği nesne yahut varlıklar; kendilerini gerçeklik alanında bulmaktan daha ziyade kendilerine hazzın gerçekleştiricisinin temsil aracılığıyla aktarımını sağlamaktadırlar. Haz hemen şimdi

şu an istemekte olduğu şeye sahip olamayacak ise sahip olmak istediği şeyin ikamesini yaratmakta yahut onun ikamesini seçerek ona sahip olmak istenciyle çözülmektedir.

Gerçeklik ilkesi alanına kendiliğini ve istencinin ikamesini aktarmadan, hazzın doyuma ulaşma aracı olarak nesneyi, varlığı, ikameyi kullanmak suretiyle kendisini gerçekleştirmesi; haz ilkesinin dürtülendiği noktaya alan tanımaktadır. Haz ilkesi çalışır, gerçeklik ilkesi ona bekle der ve haz ilkesi nesneye yönelir. Nesne haz ilkesinin gerçekleşimini sağlar yahut ona kendi haz ikamesinin yaratımını açığa çıkartması için libidinal kaynağı dürtüler ve ortaya yaratıcı edim sonucu tasarlanan çıkagelir.

Haz ilkesinin tek başına çalışarak, istencinde olduğu her şeyi hemen elde etmesi söz konusu olamaz. Söz konusu olduğu takdirde ortaya çıkan şey karmaşa olacaktır. Karmaşa açığa çıktığında benlik sarsılır ve benliğin sarsıntıya uğramadan; aynı zamanda gerçeklik ilkesinin alanına dokunmadan, öylece açığa çıkması için tasar ve yaratıcı edime dair alan; haz ilkesinin kaynağından beslenmelidir. Haz ilkesi sonsuz istençler alanıdır ve kaynağın sonsuz itkilenme ile açığa çıkmasına alan tanımaktadır. Kaynak haz ilkesinin güdümü ile çalışır, istenci harekete geçirir ve ortaya tasar çıkar; tasar ise maddeler dünyasında bir varlık alanının içeriğine dönüşür. Dönüşürken hem haz ilkesinin gerçekleşimini sağlar hem de yaratıcı edimin ortaya bir ikame nesne çıkartmasına yaramaktadır. Ortaya çıkmakta olan ikame nesne, haz ilkesine dokunurken; onu izleyen yahut ikame nesnesini aramakta olan diğer öznelere de kendi haz ilkesi alanlarının temsilini aktarmaktadır. Temsil haz ilkesinin çalıştırıcısı, onu doyuma ulaştırırken diğerlerine de temas alanı tanımakta olan bir eyleme dönük yetinin açığa çıkartıcısıdır. Haz ilkesi bir alan arar, bir şeyi hemen ister; gerçeklik ilkesi onun önüne geçerek onu durdurur ancak yaratıcı edim ve tasar onu bulunduğu alandan dışarıya zararsız ve otomatik yönlentinin karşılayıcısı olarak aktarımı sağlamakta, onun dışarıya çıkmasına imkan vermektedir.

“Bastırmayla sonuçlanmış olan eski çatışmanın neticesinde haz ilkesi, tam belli dürtülerin bu ilke uyarınca yeni zevkler edinmeyi hedefledikleri noktada yeni bir yön kazanmıştır.” (Freud, HİÖBİ s.26)

Kazanılmakta olan yeni yön mutlak yarar mekanizması içerisinde, haz ilkesinin istencinin karşılayıcısı olduğu takdirde haz ilkesi gerçekleşime ulaşır ve bastırmanın

yahut gerçeklik ilkesinin belirsiz alanından uzaklaşarak; kendisini doyum noktasına iteler. Haz ilkesinin uzaklaştırılmak suretiyle itilen ve bastırılmakta olan yanı tehlike olarak adlandırılanların algılarını kendi içeriğinden uzaklaştırdığında; ortaya çıkacak olan durum tehdidin alanından alınarak; doğru bir yönlendirmeye aktaracaktır.

Yaratıcılık, düşün ediminin benliğin itkilerine kulak vermesi ve haz ilkesinin istençlerini duyumlaması sonucunda sonsuz bir alan kazanacaktır. Kazanmakta olduğu bu alan dahilinde; kısıtlananın alanından uzaklaşarak, yeni soruların açığa çıkmasıyla birlikte; yeni malzemelerin ve yeni varların maddeler dünyasına aktarımı ve beslenme alanına karşılık gelecektir. Tasarı zihinde yer edindiği alanın içerisinden haz ilkesinin çalışma yapısında yer alan haz odağını alarak, onu bir tasarım nesnesine dönüştürerek gerçekleşimini sağlayacaktır. Tasarım nesnelere, tasarlanan mekanlar herhangi bir zihinsel kısıt olmaksızın, aktarım alanına dahil edilmeleri durumunda; ortaya çıkacak olan şey zihinsel yapının ikame varı olacağı gibi doyumunda gerçekleştiricisi olarak yer edinecektir.

Ortaya bir yaratıcı nesneyi var olarak koymak, ikamenin alanını genişletmekteyken; ikamenin zihinsel bağlantı noktalarını da istemsiz bir biçimde tanımlayacak ve açıklayacağından hem zihin yapısının çözümlenlerini açık edecek hem de haz ilkesinin çalışma yapısının; çağrışımların varlıklar alanına dönüşme noktasına etki edecektir.

Haz ilkesi kendine uygun nesneyi bulur ve kendine uygun nesne alanında doyumun ve hazzın dışarıya taşması noktasının ikamesi olduğundan; ona haz ilkesinin aktaranı rolü atfedilmektedir. Haz vermekte olan dürtünün doyumunu tasarı nesnesi aracılığıyla açığa çıkmaktadır ve tasarı zihinsel olanın alanından sıyrılarak kendisine maddeler dünyası içerisinde dürtünün doyum ikamesi olarak yer bulmaktadır.

Haz ilkesinin alanından açığa çıkması gerekenler diğer bir deyişle aktarıldığı alan içerisinde; topluma, kurallara ve onların izin vermekte olduğu sınırların alanına onların izin vermekte olduğu kadar yaratıcı edim aracılığıyla çıkma imkanı bulmaktadır. Özne ile öznenin haz ilkesinin taşıyıcı mekanizması arasından dışarıya çıkmaya beklemekte olanları, gerçek dünyanın alanına aktarmakta olan tasarlama eylemi ortaya çıkarttığı varlığın ikamesi ile o anlamın diğer öznelere üzerindeki itki mekanizmalarına da dokunmaktadır.

Gösteren konumunu alan nesne yahut varlık ikamesi, tasarlama eyleminin alanı aracılığıyla var olduğunda; gösteren öteki öznelere içinde varlık alanında yer almaya devam etmektedir. Doyum varlık alanında ortaya koyulan bir ikame nesne aracılığıyla gerçekleştiği yahut ortaya çıktığı bir vaziyete gelmiş olduğunda yoksun kalan kendini tamamlamaktadır. Haz ilkesine karşı gelmeden, doyuma ulaşmak isteminde olan özne onu; düşsel alana, aktarmaktan ya da sanrının alanına aktarmanın dışına çıkararak onu var etme biçiminde ortaya çıkacaktır. Var olan artık tasarlama eyleminin ve yaratıcı edimin; düşleri, sanrıları, itkilenen haz ilkesinin istençlerini gerçeklik alanına aktaran baş etme yöntemi halini alarak bağımlı olmayan ancak dönüşen bir haz ilkesi gerçekleşimini sağlayacaktır. Tehlikeli olan eylemin özne üzerinde yaratmakta olduğu paradoks varlık alanına kendiliğinden bir şey katarak onu çözülmeye uğratmaktadır. Çözülme haz ilkesinin gerçekleşimini, tasarlama edimi aracılığıyla açığa çıkartırken; uygunsuz olanın alanından koparak, onu uygun bir biçime uyarlar ve var eder. Var ederken ise kaynağını ruhsal aygıtın içerisinden aldığı paradokslar, düşlemler ve gerçekleşmesi için gerçeklik ilkesinin alanına muhtaç hale getirilen itkileri alır; haz ilkesinin amacına uygun bir biçimde varlık sahasına çıkartır. Kendi haz ilkesinin karşılayan ikamesiyle göz göze gelen özne, bunu bir faydaya çevirerek açığa çıkartmış olur. Açığa çıkan ikame artık ötekilerin alanlarında yer etmekte olan haz ilkeleriyle de konuşan halini alarak var olmaya devam eder. Haz ilkesi tasarlama ediminin sonsuz düzlemi için; düşün ve yaratı eylemi de kendiliğine katarak açığa çıkarttığı kaynak noktaları ile kavramla ve bağlanmalar arasında önemli bir merkezi noktanın temsilini işaret etmektedir. Haz ilkesinin kaynağını kurgulamakta olduğu takdirde doğal olan doğa üstü bir kılığa bürünerek maddi dünyaya yeniden üretimin yaratıcı nesnesini getirir.

6.1.5. Tasarı ve Günü

Freud içgüdülerin insanların yaradılıştan itibaren getirdiği evrensel dürtüler, evrensel hisler olduğunu savunmaktadır. İçgüdüler doğal olarak ortaya çıkarlar, öznelere yaşam ve ölüm içgüdüsüne dönüşürecek dışarıdan bir şeye ihtiyaç yoktur. Doğal olarak, kendiliğinden belirirler.

Fikirler, düşünceler bilincinin içindeler ve çıkmak için güdülerinin harekete geçmesini

bekliyorlar. Öylece oluştular; ancak onları okudukların, yazdıkların, hayatında meydana gelen durum ve olaylar evrensel dürtülerine ek olarak geldiler ve öznedeki yaratıcılık dürtülediğinde kendilerini manalar dünyasından maddeler dünyasına atmak istediler. Onlar bilinçaltında yüzeye çıkmayı bekleyenler aslında yalnızca onların farkına varman gerekmekte, bunun içinde güdülenmelisin. Salt fonksiyonel ve kazanım aracı olarak onları kullanırsan ilkel hareket etmiş olursun, sendekileri buraya katman onu ilkelikten çıkartarak farklı bir yere koyar.

İçsel gücün temsili olarak güdüler, eylemin başlatanı; kaynağın gücünü eyleme yönelten itkileyicisi olarak yer almaktadır. Eylem aslen ihtiyaç duyulmakta olan gerekli olan boşluğa değil yönlendirilmekte olduğu boşluktan çıkararak; doğru bir boşluğun içerisinden, kaynağın enerjisinin yararlı yüzeye aktarımını sağlamaktadır.

İçgüdüler Freud'un bir diğer yola çıkış noktası olarak yer edinmektedir. İçgüdüler, temel insani güdüleri barındırmaktadır. Sağlıklı olmak, güvende hissetmek, cinselliğe katılmak gibi hayatta kalma ve türünü devam ettirmeyi gerektiren yaşamın temel güdülerini oluşturur. Yaşam içgüdüleri olarak tanımlanan bu güdülenmeyi Freud, Eros olarak isimlendirerek incelemektedir. İş birliği, aşk, yardımlaşma gibi konular da Eros'un dahilinde yaşam iç güdüsü alanında yer etmektedir. Kendin ve başkaları için diğer insanlarla iş birliği yapmak bu güdülenmenin temelinde bulunur.

Freud'un üzerine çalışmakta olduğu bir başka nokta ise birtakım insanların farklı davranış tutumları takınmalarıdır. Kendine yahut başkalarına zarar veren öznelere davranış türleri. Freud bu yok etme içgüdülerini ölüm iç güdüsü olarak ele almaktadır. Ölüm iç güdüsü; korku, kin, nefret, öfke hislerini içinde barındırır. Bireylerin kendi içine yönelik görülebilen bu hisler, bireylerin dışarıdakilere yönelttiği tutumlar da olabilmektedir. İçe ya da dışa yönelir. Ölüm içgüdüleri ise Thanatos olarak adlandırılmaktadır. Thanatos ve Eros güdüleri anlatıldığı üzere birbirinin zıddını karşılamaktadır.

Yaratım sürecine pek tabi Eros ve Thanatos'ta içgüdüler olarak hizmet etmektedirler. Çoğu zaman özne farkında dahi olmadan tamamlanamayan bu yönlerini nesnelere yönlendirerek kendini ifade edebileceği bir çıkış noktası yaratmaktadır. Anlaşılması önem teşkil etmemektedir ancak ifadeye vurulmuş olması önemlidir. Kaldığı yerde

sağlamlaşmaması için kendini bir çatlaktan sızarak somut dünyaya bir ifade bırakması ve bu ifadeyi incelikle bırakması gerekmektedir. Bu gereklilikten daha çok öznenin faydasını gözeterek tutum ve kalıplarını şekillendirmesine sebebiyet verecektir.

İçgüdüler varlıktan ayrılmazlar bütünü oluşturumaktadırlar. İçgüdüler yok edilemez, yok sayılamaz varlık bileşenleridir. Libido var olmak için bir amaca ihtiyacı olmayan koşulsuz bir varlıktır. Telkin libidoyu örter. Libidoyu gizler ve öter. Olanları ve kavramları birer somut aktarım nesnesine dönüştürememekle lanetlenmiş olan insan, aslen libidonun ve aşkın ayrılmış kavramlar olduklarını kabul etmemektedirler. Salt seksüel olarak algılanmakta olan yahut tabulaşmış öğrenme biçimine tezahür eden ayrılmaz tabu kavramlar; aslında bağımsız, bağımsız olduğu kadar değişen ve değişirken de dönüşmekten kaçamayacak olandır.

Güdüler kendiliğin içerisinde kaynak barındırmaktadırlar ve kaynak bir amaca içkin olarak itkilenmeye başlamaktadır; kaynağın itkilenmeye başladığı noktada amaca işaret etmekte olan nesne bulunur ve kaynağın var olan alanından dışarıya taşımı, itkilenme aracılığıyla gerçekleşmektedir. Gerçekleşim kaynağın harekete geçmesi ve kaynaktan dışarıya taşma noktasından ilerleyerek, açığa çıkmakta olduğunda kendini gerçekleştiren eylem; zararlı bir kılıkta değil yararlı bir dönüşüme evrilerek aktarıldığı takdirde yönelim doğru bir alandan çıkarak çatışmanın alanını; gizil olarak aktarırken, nesneyi bir tasarının varlığı olarak ortaya koyacaktır.

Tasarlanan gizil alanının içerisinde kendisini sıradanlıktan uzak, kendiliğe yakın olarak kaynağın içerisinden açığa çıkarmaktayken; güdü tasarı mekanizmasının çalıştırıcısıdır. Güdü tasarıyı çalışan bir mekanizmaya evirdiği noktada; ortaya çıkan nesne yönelimli bir kendini gösterme eylemine dönüşerek, benliğin kaynağına içkin bir temsil ortaya çıkartacaktır. Güdüler tasarının alanını besleyenlerin kendisine bir boşluk yaratarak, bir amaç edinerek; itici gücü çalıştırmaktadır. İtici güç kaynağını çalıştırmakta olduğunda, ortaya çıkan tasarı bir edim olarak; benliğin alanından yararlanmaktan kaçamayacaktır.

Tasarı zihinde başlamakta olduğu noktada, orada bulunmakta olan tüm bağlanım ve ilintileri amaca dönük olarak eşleştirmektedir. Eşleşen zihin parçaları, buldukları alandan dışarıya güdülenme ile çıkmaktadır. Güdülenme, tasarıya yönlendiğinde zihinden açığa çıkanlar kendi varlık alanlarını mekan ve nesne düzlemlerinde gerçekleşim olarak bulur. Zihnin barındırmakta olduğu parçalarının dışarıya çıkmasına sebebiyet verecek olan itim, güdünün içerisinde barınmaktadır.

6.1.6. Fallik Mekanlar

Freudyen psikanalitik yaklaşım içerisinde bilinçdışında yer almakta olan ögeler, kendilerini gerçek dünya sınırlarında aramakta ve bulduklarında; bilinçdışında eksik addedileni tamamlamaktadırlar. Bilinçdışında yer almakta olan ögeler kendilerini dış dünyada, sembollerde, yapılarda, nesnelere, kısacası görülenlerde aramaktayken; semboller arasında dolaşmaktadırlar. Fallik evrenin, insan bilinçdışında meydana getirmekte olduğu kompleksler, libidinal gücün kaynağı doğru yöne yönelmediğinden ortaya çıkmaktadırlar. Hazzın odağı fallik evrede var olduğu güç yönelgesi, odak noktasını dışarıya taşımaktadır. Libidinal güç odağı kendisini dışarıda kalan başka bir temsil varlığına yönelmektedir. Başka bir temsil varlığı içerisinde kendini aramakta olan özne, kendine bağlanacağı yahut eksiklerinin tamamlayıcısı olarak temsil ikamesi aramaktadır.

Fallus imgesi, kıskançlık teorisinin asıl odak noktası olduğundan; kendisi eksik olanın tamamlayıcısı olarak yer edinir. Eksik olanın tamamlayıcısı haline geldiğinde, fallik imgenin gösteren olarak ortaya çıkma biçimi; iktidarın kimde olduğunun bir sembolü halini almaktadır. Sembolik olarak düşünüldüğünde fallik imge, iktidarın eksik olanın tamamlanmasının; libido kaynağının yöneldiği temsiline ta kendisine karşılık gelmektedir.

Fallik evre 3-6 yaş arası dönemde libidinal güç kaynağının cinsel organa yöneldiği ve libidinal kaynağın çalışma noktası halini aldığı bir evredir. Fallik evrede meydana gelmekte olan karmaşa, bu evre içerisinde bir çözülmeye yahut saplantıya uğramaktadır. Fallik evrede büyümekte olan karmaşa kendisini saplantı olarak kaldığı noktadan çıkartamaz ise ortaya çıkacak olan cinsel çözümsüzlükler kişinin benliğine zarar verecektir. Her psikoseksüel gelişim evresinde doğru bir biçimde yönelmesi gerekmekte olan libidinal enerji kaynağı, kendisini; kendisinden başka bir alana aktarırken saplantıyı atlatarak, çözümlenerek ve dönüşerek atlatmalıdır. Libidinal güç kaynağı fallik dönem içerisinde oedipus kompleksi ve elektra kompleksini devreye sokmaktadır. Oedipus kompleksi dişi erkek farkındalığına ve farklılığına ulaşmakta olan erkek çocuğun, anneyi odak noktaya alması ve onun ilgisinin birincil önceliği olması gerektiğini düşünerek; babayı aşmak, onu geçmek ve annenin önceliği olarak ona sahip olmak adına içerisinde girmiş olduğu bir kompleks evresidir.

Elektra kompleksinde ise kız çocuk babayı kazanmak adına annesi ile kendisini bir rekabet alanına sokarak, anneyi ötelemek ve babayı kazanmak için; kendisini içerisinde bulmaktan kaçamayacağı bir karmaşadır. Fallik evre saplantıdan uzak bir şekilde atlatılmak için, kendine ve kendi cinsiyetinden olana saygı duyma güdüsü gerçekleşmelidir.

Eksikliklerin farkına varılan ve tamamlanmaların nasıl gerçekleştiği kurgusu içerisinde, bilinçdışında yer edenler, gerçek dünya üzerinde saplantı temsillerini

aramaktayken; karşılarında görülenler çıkacaktır. Eksik olanı dışarıda arayan özne kendini bir yarışa ve atlatamadığı rekabete soktuğunda önüne çıkanlar; fallik imgenin, gücün kimde olduğunu gösteren bir ibare olarak adlandırılmasına sebebiyet verecektir.

“Kendisini ötekinin arzusunun nesnesiyle karıştırır ve uzantısı olduğu annesiyle kaynaşmasında kendini bir hiç, bir boşluk olarak ortaya koyar. “Kendi” sini simgesel olarak ikame edecek şeye sahip değildir ve sonuç olarak da bireysellikten, öznellikten ve toplumsal bir konumdan yoksundur. Bu, imgesel tutsaklığın (arzunun nesnesiyle özdeşleşme yoluyla annesiyle özdeşleşme) ve birincil narsizmin hüküm sürdüğü zamandır.” (Tura, FLP s.136,137)

İktidar yarışa yöneldiği noktada, toplumlara hitap ederken; eksikliklerinin tamamlayıcısı olarak kitleleri karşılayacak ve onlara kendinde olanı yahut özdeş temsilini, hitap ettiklerinin eksiklikleri olarak göstermek isteyecektir. Ben sizlerin tamamlayıcısı ve temsiliyim, sizler eksik olduğunuz için ben buradayım ve sizleri tamamlamaktayım diye bilinçdışına seslenmekte olan gösterenleri, gerçeklik dünyasına bağışlayacaktır. Temsil her şeydir. Temsil, topluluğun temsili haline geldiğinde ise kendinde olanı daha fazla büyütürken aktarım alanına sokacak, her şeyin kendisi olmak isteyecektir.

En güçlünün kim olduğunu göstermek, diğerleri olarak adlandırılanların rekabet alanında onları aşmak; en istenen, en arzulanan, en tekil olanına ithafen bilinçdışına yapılmakta olan göndermelerin fallik sembolünü taşımakta olan yapılar; birbiriyle yarışmakta, birbirlerini aşmaya çalışmaktadırlar. Temsil yapılar, göstereni oldukları yerin tamamlayıcısı konumunda yer almaktayken diğerlerine; kendilerinden olmayanlara dair geliştirilmiş aşkın örnekler sunmaktadırlar. Birbirleriyle yarış içerisinde olan yapılar, geçmişten günümüze fallus imgesi olarak iktidarın kendine ait göstermek istediği temsil ikameleri olarak yer edinmektedir. En güçlü, en yeni, en modern, en iyi yahut en tarihi, en inanılması gerekenin temsillerini görmekte ve enleri aşmaya çalışmaktayız, tıpkı oedipus kompleksi içerisinde bir erkek çocuğun babanın kendisini aşmaya çalışması gibi.

“Fallus, tüm diğer simgeler gibi kendi somutluğunu aşan, temsil ettiği şeyin ötesine geçen soyut bir gösterendir.” (Tura, FLP s.141)

Aşmaya çalışılan daima daha yüksek bir imgenin, ötesinde olmak istemidir. Fallik evre içerisinde aşılamayan rekabet, saplantı olarak kaldığında çatışma saplantıya bağlantılı olarak dönmeye ve kendinden sonrakilerin benlik alanlarının yapısını bozmaya devam etmektedir. Saplantının yer aldığı dönemde aşılamayanlar daima temsiller aracılığıyla dışarıya vurulacak, kişi bunu aşsa dahi hitap ettikleri kişilerin aşılamayanları kendiliğindeki eksikliğin o temsil imge ile tamamlandığını düşünerek, işte ben buyum diyecek ve kendi temsilini oracıkta bulacaktır.

Mekanlar, yapılar kendilerini daima konularının bir temsili olarak afişe etmektedirler. Toplumun kendiliğine hitap eden mekanlar, toplumsal paylaşımlılıkların bir temsili olarak imgelemektedir. İnancın alanına temsil olarak atfedilen mekanlar, inancın iktidarının temsili olarak oracıkta bulunmaktadırlar. İnançlar arasındaki rekabet, en inanılması gereken benim; en doğrunun yeriym ve iktidar olması gereken hepiniz arasında benim diye seslenmeye; yaratıcı edim ve tasarlama eylemi aracılığıyla başlayacaktır. Mekan, tasarlayanın ona aktardığı dilin sembolik bir karşılığı olarak, içerisinde bulunana ben senin iktidarının temsiliyim diyecek onunla; malzeme aracılığıyla, dokunulur ve hissedilir bir alan olarak konuşacaktır. Yüce olanın varlığını, içerisinde bulunana hissettirecektir. İlişkilendirildiği konulara bakıldığında her birinin imgesi, mekanın hitap ettiği şeyin temsili olmak kaydıyla; temsil ettiği şeyin kendisine dönüşerek, onu kullananla kendisi arasındaki farkı mekanın boyutlarıyla algılayacaktır. Tüm bu algılanma esnasında, kimin kim olduğunu susarak; yalnızca mekan aracılığıyla, kullanana görünerek onunla konuşacaktır.

Bilinçdışının ya da imgelerin, temsil aracılığıyla birbirlerine dokunduklarını inkar edebiliriz ancak bu inkar yalnızca yadsıma olacaktır ve yadsımda bilinç prensiplerinin bir çalışma mekanizması olduğundan; kabul edilmesi kural olmasa dahi var olan bir yapıdan ileri gelecektir.

İnsanın sembolik aşılamazlığının devreye girdiği fallik evre, zaten içerisinde libidinal güç kaynağının doğru yöne yönelemediğinden; kendisini dışarıda arama ve başka bir şeye yönelme yolculuğudur. Fallus imgesinin kız çocuklarda penis kıskançlığına dayanmakta olduğu, eksik olanın tamamlayıcısının arayışın içinde bulunması gerektiğinden; fallik imge mutlak bir eksiklik temsildir. İmge bilinçdışı aracılığıyla insanlarla konuşmaktayken de hitap edilenleri tamamlayan bir faktördür.

Sembolik aşılamazlık içerisinde girilen ve bir yarış düzeneğinin iktidarın eşiğinde, eksikliğin eşleniğinde gösterenler dünyasında yer edinerek açığa çıkmakta olması; kendini teşhir eden olarak yapılar üzerinde göstermiştir. Simgesel düzlemde yer edinmesine alışık gelinmekte olduğu durumda fallik yapılar, yanından geçilip gidilerek üzerinde düşünülmesine gerek olmayan herhangi bir yapı yahut şöhretli olduğu düşünülmemekte olan aşkın bir yapı olarak mutlak yer edinmişlerdir.

Fallik imgeler saldırganlığa dönüşmeden yıkıcı olmanın eyleme dönük alanından uzaklaşarak, kendilerine kabul edilebilir kılıklar bürünerek; gerçek dünya yapısının içerisinde düşün edimlerinin var ettiği alanlarda öylece yer edinmektedirler. Fallik evre içerisinde yer erden kalıntılar ise aradan uzun zaman geçmekte olsa dahi kendilerine dışarıya çıkacak alan bulur ve gösteren halini alarak; kendi gerçekliklerini devam ettirirler.

Fallik evrenin içerisinde yer etmekte olan, yıkıcı ve rekabetçi eril dikte mutlak bir surette kendisini yapılanmalar üzerinde sembolleştirerek göstermektedir. Görülenler,

onu izleyenlerin bilinçdışı noktalarına onlar istesede istemesede dokunmaktadırlar. Yıkıcı rekabetin uzlaşma alanı olarak tasarımın, tasarlanan kılığına bürünmekte olarak dışarıya çıktığı nokta; fallik evrenin kendini var ederek tatmin sağladığı noktaya işaret etmektedir. Bilinçdışı ve benlik yapısı içerisinde eksiklik olarak yer edenler, varlık olarak tasarlama eyleminin, düşün sürecinin içerisinde geçerek kendisini varlık alanına aktarmaktadır. Aktarılan fallik imge, kendini fallik mekanın dikte unsurlarının içerisinde; tasarlama eyleminin buyruğuyla bulur ve edindiği yerden diğerlerinin bilinçdışı bileşenlerine seslenerek, ben buradayım der. Var olan, gösteren kılığına bürünür ve kaybolur. Fallik imge, tasarımın artık bir gerçekleştirilendir.

6.2.Lacanyen Yaklaşım Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Kavramları Üzerine İrdelemeler

6.2.1. Simgeler Dünyası

“Bu bir algı nesnesi midir? Ona nereden yaklaşabiliriz? Nereden gelmektedir?”
(Lacan, PDK s.151)

Aktarım bir tekrardan ibaret olarak mı kabul edilmelidir yahut tekrarın gözden kaçırılmasının tekrarı olarak mı kabul edilmesi gerekmektedir?

Bilinçdışında saklı kalanların yeniden yapılanması ve katarsisi ile karıştırılması, aktarım eylemini mutlak ölçüde yetersizleştirmektedir. Yontulmamış temel olarak alınmakta olan imge, simgeselin oluşturucu işleviyle harekete geçmektedir. Aktarım özdeşleşme olmadığı gibi basit bir araç değildir. Aktarım bilinçdışının kendini, bir eyleme evirmesidir. Bilinçdışının içeriği kendisini varlık alanında konumlandırmak ve bunu bir eyleme dönüştürerek aktarmak istencindedir. Hem öznenin kendi içerisinde hem de ötekinin kendi alanında bilinçdışı konumuna ilişkin şey olarak tanımlananları irdelemek aktarımı ve aktarımın içerisinde dışarıya çıkan simgeseli göstermektedir.

Bastırma, savunma mekanizması değildir. Süregelen eylemin yahut durumun, egonun kendisi ile çelişki içerisinde olması da Freud’un bastırma tanımının da tek başına bastırmayı; doğru anlamda karşılamadığını düşünmektedir Lacan. Bu noktada Lacan Freud’dan ayrılmakta, ona itiraz etmektedir. Dil dahilinde süregelen bir normativitenin sonucu olarak bastırma eylemini; açığa çıkan konumuna yerleştirmektedir. Bastırma bu durumda arzuyu bizden çalmaktadır. Kurgu da bastırma ile açıklanmakta ancak kurgu; özne çıkarları, korku gibi şeyleri dışsallaştırarak, onları bastırma mekanizmasına ötelemektedir.

“Oyunun bir nesne olmadan da oynandığını, oyunun merkezi bir yoklukla harekete geçtiğini göstermek yerine, doğrudan doğruya nesneyi teşhir etmekten, onun kendi kayıtsız ve keyfi karakterini görünür kılmasına izin vermekten ibarettir. Aynı nesne, peş peşe iğrenç bir atık ve yüce, karizmatik bir hayalet işlevini görebilir: Aradaki kesin yapısal fark, nesnenin “fiili özellikleri”nden değil, simgesel düzen içindeki yerinden

gelir.” (Žižek, YB s.193)

Simgesel düzen içerisinde kendisine yer edinerek, bir görünürlük algısına bürünen nesne ona işlev yüklense dahi onun ne olduğu, neden orada olduğu, görünen halindeyken hangi hale büründüğü simgesel olanın alanına bağlıdır.

Teşhir onu görünür kılsa, yüce bir simge haline getirse dahi simgeselin alanında bir görünen olma halinden kurtulamayacak, görünenin içerisinde giz olarak anlam kendini koruyacak ancak onunla eşleşen kavramları taşıyan; ötekinin imgeleriyle bir hayalet olmaktan çıkacaktır. Lacan bilinçdışının yapısını, arzuların ve sembollerin alanını ilişkilendirmekteyken; onları birer sürreal alan temsili olarak ele almakta, imgesele yönelmekte olduğu esnada psikoza ilişkin araştırmaları gayri ihtiyari bir gerçek üstü ile bilinçdışı alanın kapsamına yönlendirerek konumlandırmaktadır. Gerçeküstücü alan bilinçdışının sembolik sistemini ele vermektedir. Sembolik sistem ele alındığında yapısalılık çerçevesine entegre bir ayna evresi sistemi kurmuş bulunmaktadır. Sembolik sistem, bilinçdışını açıklar nitelikte bir çalışma üzerine kurgulanmaktadır.

Lacan özne kavramını, insan olarak ele almaktadır ancak insanı özne olarak vurgulamayacaktır. Gerçek kavramı bir bütün olarak düşünülmektedir ki bu bütün içerisinde; kavram, dil ve hiçbir boşluk barındırmamakta olan bütünlüklü; parçalanmamış, ayrıştırılmamış bir biçimlenme ile ele almaktadır. Kavrama yeri olmayan gerçek, dile ihtiyaç duymadan bütündür; boşlukları olmadığından sıkı sıkıya bağlantılı olan bir alanın temsilidir.

Sembolik olan, boşluk ve varoluşun alanı dahilinde kendine yer edinecektir. Pre oïdipal dönem içerisinde Lacanyen gerçek tanımı kendisine yer bulmaktadır. Gerçek bir bütün olarak; sembolik alanı yıkıp geçmektedir. Gerçek, travmalar yaşantılanması aşkın ve yıkıcı alanları kapsamaktadır. Sembolik alanın içerisinde bulunan, gerçek alanı; yıkılmış, geçilmiştir. Dokunuş bu noktada öyle kuvvetli bir noktaya ilişkindir ki yaşanılan yıkıma ilişkin tüm bağlar kaybedilmiştir. Yıkım öylesine tanımsız ve öylesine ilişki kurulamaz bir hale gelmektedir ki kelimeler, dil ile ifade etme, karşılık bulma ihtimali bir yokluk alanına çıkar. Aşılır, ifade edilemez bir aşılamazlık doğurur. Gerçek ile tek dokun noktası artık bu aşımdır. Aşılmanın alanından artık dışarıya çıkabilen bir varlık olarak, kavram yahut duygulanım halinde kendini gösterebilmesi için; aşılamaayanlar kendine eşlenik kavram, kelime ve ifadelerle tekrara ilişkin olarak ortaya bir ikame yahut ilişkilendirilmiş yeni varlar alanında yer bulmalıdır. Kelimeler, var olan yaşam ve duygulanım bağı tekrar kurulmalıdır. Gerçek alanına her ne kadar temas edilmiş olursa olsun, gerçek kati bir tavırla orada değiştirilemez olarak adeta bölünemez bir bütünlükle dünyasının kökenine temas eden ve onun sahici bir parçası olarak ne kadar dönüşüme ve parçalanmaya ilişkin üzerine çalışılmış; yüklenilmiş olursa olsun oradan kopamayacak kadar derin olanaksız bir ayrılmanın alanına işaret edecektir.

“Simgesel sistem, bir eksik’in ihtiyaca dönüşerek kendini bir talep biçiminde ifade etme zorunluluğu sonucu ortaya çıkar. Simgesel’in nedeni ve amacı (“göbek bağı”) olan bu eksik, aslında Gerçek’in ta kendisidir.” (Žižek, YB s.229)

Kavramlar bağı tekrra ilişkin kurumunun tek çıkar yolu olacak ve kendine böyle yer bulacaktır. Gerçek yerinden oynatılmayacak kadar kendine içkindir. Sembolik alanda dokunulanlar ile gerçek alanına asli giriş yapılabilmektedir. Gerçek ayrımları ve tanımları birbirinden farklılaşmamış bir bütüncül alandır. Onun alanından; ben, sen, dünya birbirinden ayrışmamış haldedir.

6.2.2 İmgesel ve Simgesel Gerçeklik

İmgesel, gerçek ortadan kaldırılmadan onun alanından taşmayı ifade etmektedir. İmgesel gerçeği aşar ve ötesine yerleşir. Ayna evresi, özdeşleşmenin ilksel parçasına tekabül etmektedir. Kendiliği ile ilkin aynada karşılaşmakta olan çocuğun bir edinime sahip olduğunu ifade etmektedir ayna evresi. Aynada ayrışmamış olan yansıma, bir bütünü, tamamıyla ilk kez görerek; kendisiyle ilk özdeşimini yaşamaktadır. Kendiyle ilk kez özdeşleşen özne, bütünü algılar ve diğerinin alanından bakmaya başlamaktadır. Bu anlatı kati suretle bir madde olarak aynayı ve ona bakan öznenin, maddesel bir ayna düzleminde kendisine olan bakış açısını ifade etmek durumunda değildir. İlk sezi olarak başkasının, bir diğerinin gözünden yahut onun bakış açısından kendine bakan ve algılayan; boşluksuz bir birlikten dışsallaşarak başkasıyla, başkasının bakış açısından algılanma ve algılama sürecinin tamamını kapsamaktadır. Kendi bakış açısı ile diğerlerini algılamaya içkin hale gelmektedir. Bu ilk sezi kendilik imagomuzu oluşturmakla, her şeye tekrar bir algı alanı tanımlamış olmayı beraberinde getirmektedir.

“İmgesel henüz dile sahip olmayan çocuğun ayna evresinde (yani bir aynada ya da ayna işlevi gören bir yüzeyde, ya da bedensel bir eş değerinde, henüz varolmayan bedensel bütünlüğünün imgesini gördüğü 6-18 ay arası dönemde) oluşturduğu özdeşleşmelerdir. İmgesel, Gerçek ve Simgesel ile ayrı ayrı bağlantılıdır, ama bu ikisinin arasında bir köprü değildir. Gerçek’i imgelere hapsederek onunla başa çıkmaya çalışır, ancak henüz imgeleri adlandırmaya, aralarında anlamsal ilişkiler kurmaya gayret etmez. İmgesel bu anlamda, dünyanın henüz kategoriler, ikili karşıtlıklar, “ya o/ya bu”lar şeklinde parçalanmadığı, bütünselliğini koruduğu bir

evredir.” (Žižek, YB s.229)

Özne özdeşleşme yaşamış olduğunda; bir oluşun halini almaktadır. Süreç bir biçimlenmenin karşılığına denk gelmektedir. Ruh ve yaşam içerisindeki beden çevre atfedilen dünya ile bağlantısına ilişkin olarak da bir yer edinecektir. Dünya bu biçimiyle, özdeşleşme kendiliği algıladığında karşılaşılan nesnelere dünyası ilk kez karşımıza çıkmaktadır. Öznenin çekirdek formu olarak atfedilmekte olan bu farkına varılan; bir ilksel vardır, son değil. Öznenin bunun üzerine çıkan, edinilen ve var olan başka katmanları söz konusu olacaktır. Öznenin, başka ile kendi arasında; kendi ile dışsal dünya arasında bir farkındalığı söz konusu olsa dahi öznenin diğer öznelere ilişkin bir bakışı bu evrede bulunmayacaktır. Özdeşleşme evresine dair özdeşleşme olsa dahi diğerlerine ilişkin; özne bağlantılarının yer edinmemektedir. Ben ile öteki; yansıtma aracılığına bağlantılı olarak oluşan bir ilişki örüntüsüdür. Özne daha öteye geçerek tamamlanmak için sembolik sisteme dahil olmaktadır. Tamamlanmaya her özne mecburdur.

Sembolik sistem içerisinde açıklamalar Saussure'un göstergeler zincirine ilişkin olarak yapılmakta; göstergeler zincirinin kavram yapılarını benimseyerek içselleştirmektedir. Sembolik sistemde yer almakta olan konular, gösteren kavramını bu anlayıştan almakta, gösterenlerin birbirlerine ilişkin bağlantıları ve farklılaşma noktaları ele alınmaktadır. Sembolik sistemler ayrımlaşmalara içkindir. Yasa, hadım edilme ile sembolik sistemi başlatmaktadır. Babanın yasası, yapısal bakış açısıyla tekrara ilişkin olarak ele alınmaktadır. Kastrasyon; Freud'a göre cinsiyet ayrımsızdır, cinsiyetli varlık olma oedipus ve kastrasyon karmaşasını kapsar. Cinsiyet burada ayrışır, erkek oedipus ve sonra kastrasyonun aşılmasını deneyimlerken; kız ise tersini deneyimlemektedir. Freud erkek model alım ile kuramını oluşturduğundan, kız hadım edilme karmaşasını deneyimlemektedir. Organın kültüre bağımlı bir vaziyette teşhire daha açık ve üstün atfedilmesi sonucunda; yüceye atfedildiğinden, kız çocuk kendini eksik olarak tanımlamaktadır. Anne kusursuzdur ve kuram içerisinde kendisine fallik anne olarak yer edinmektedir. Farklı olanları, eksik olanların anlam alanına aktaran dişil özne; kendinden olanlarında eksikliğini fark ederek kastre olma aşamasına gelmektedir. Penis eksikliği dişil öznedeki kastreyi, erkek çocukta ise baba yasası kastrasyon karmaşasını getirecektir. Lacan fallusu bir gösteren olarak ele almaktadır. Fallus Lacan için bir gösterene eşleniktir. Lacan, fallusu imgeselden kopartarak;

gösteren alanına aktarmaktadır. Aktarım biyolojik, fiziksel yahut gerçekçi bir anlamda değil, bilinçdışında yer edinen bir karmaşanın asıl ögesi olarak zihindeki temsil anlamıyla işlemektedir. Baba yasasını zaten var olan bir yasa olarak ele almaktadır, onu ayrıca bir biçimde tanımlamaz. Babanın adı kati suretle vardır ve oradadır.

Fallus arzusunun bir aradalığı altında orada öylece bulunduğu bir gösterene dönüşmektedir. Sembolik olanın alanı, arzuya giden gerçeklik ve çelişenlerin arasından geçerek ulaşılan bir nokta olarak yer edinecektir.

“Özne, simgesel sistemin bir türlü sınırları içine alamadığı Gerçek’in bir türlü açıklanamayan, anlamlandırılmayan bu “fazla”sı ile başa çıkabilmek için, daha bir “ben” olarak ilk oluştuğu yıllardan başlayarak bir fantazi nesnesi yaratır. Bu nesne, arzu nesnesi aslında “yoktur”, öznenin ne olduğunu bilmediği, sadece göz ucuyla görebildiği ilksel eksik’inin fantazmik eşdeğeridir. Ancak özne bir yandan da bu nesnenin fantazmik özelliğini, gerçekten var olmadığını bilir (Lacan’ın deyişiyle, “Je sais bien, mais qu’and môme...” — “Aslında çok iyi biliyorum ama gene de...”). Tam da bu nedenle bilinçsiz olarak objet a petit a’ya ulaşmaktan, tatminden kaçınır; yolu uzatır, çıkmaza sokar. Aramaktan vazgeçemez, ama asla bulmak istemez.” (Žižek, YB s.230,231)

Arzuyu, talep edilenden; talebi ihtiyaç duyulandan ayırtmaktadır ve arzu orada olmayanın da arzu edilmeye devam edilebileceği bir kavramdır. Arzu açıklanamaz ve bilinemez bir gizin mutlak taşıyıcısıdır. Kendiliğinin arzusunun, gizini bilmeyen ve diğerinin arzusunun gizini de bilemeyecek olandır. Bilinemezlik dolu bir alanın dahilinde yer almakta olan arzu örtülü gösteren olarak konumlanır. Bir diğerinin arzusunun fallus taşıyıcısı olma istemi söz konusudur. Fallus olmak istemekte olan ile fallusa sahip olan olmak istemi arasında dolaşan karmaşa içerisinde biri fallus olamayacağı gibi diğeri de ona sahip olamayacak olandır. Hadım edilme bu noktanın temsil alanına denk gelmektedir.

Özdeşleşme, özneleşme imgesel alan düzleminde başlamaktadır. Kendilik bu noktada açığa çıkmaktadır. Asıl olan özne sembolik alanda mümkün hale gelmektedir ve bu alanda ifade bulmak konuşan özneyi gerektirmektedir. Bilinçdışı karanlık bir alan, bilinmeyen bir karartı değil, öteki ile kişiye özel olmayan; tekrar eden bir konuşma

içerisinde özne olmaya ilişkindir. Tekrar otomatizmi, gizin görülmesi ve gizlenen bir görünür olma aralığında sürüp giden bir devinimdir. Bilinçdışı yeryüzündedir, görülenlerdedir; her yerdedir, apaçık ortadadır ki dolaşım içerisinde mutlak bir gösteren kılığında tekrar tekrar görülür ve gözden kaçmaktadır. Özne tekrara içkin öznedir ve hakikat içindedir. Açığa çıkan, hakikatin içinde olduğu gibi hakikatte gizleneni kapsamaktadır. Hakikat, mutlak bir ayrışma ile doğru olmayandan ayrışamaz ve bunun talebi sapkın bir tavrın temsilidir. Hakikat doğru olmayandan ayrılamayacağı gibi doğru olmayan mutlak bir hakikat içermektedir. Sapkın hakikati mutlak kılmak istenciyle tavır aldığından ötelediği mutlak olanın illüzyonunu arar. Özne ve öteki bireyi ezen ve aşarak geçen ile arada bulunan yıkılamazlık dayatmada bulunan; bastırmaya mahal verendir. Bastırma bu haliyle; arzusunu özneden kopartan ve onu iteleyendir.

6.2.3. Özne-Nesne İlişkisi ve İmgelem

Lacanyen yaklaşımda özne benlik olarak adlandırılmaktadır. Mükemmeli arayan, sonsuzu çağrıştıran, ölümsüz, değişmez gibi niteliklere sahip olan; iyi olarak atfedilen, dil öncesi anne ve bebek alanının bütünlüğü deneyimden başka hiçbir şeyi işaret etmemektedir. Bütünlüğü arar, eksikliği doldurur, tamamlanmak üzere dönüşmektedir.

Şey ise daimi alan içerisinde, öznenin sürekli olarak onu aradığı; onun arayışı içerisinde bulunduğu, onu bulamadığından onun yerine en ulaşılabilir nesneyle kavuşumunu gerçekleştirdiği; arzu atfını aslolanın yerine koymakta olduğu nesne ile kendini sürdürmeye çalıştığı, basit manada yasanın ters düşeni haline gelmektedir. Meydana geldiği kabul edilmiş olan nesne boşluğun bir ifadesini oluşturmaktadır. Özelliksiz, öylece oluşan boşluk, herhangi bir Öteki ile işaret edilmektedir. Öteki kişi, öteki özne, öteki şey, öteki var; özneyi kaybettiği bütünlüğe ulaştıracak olan bir diğer ötekidir. Özneyi ötekine yaklaştıran da bir diğer öteki olarak karşımıza gelmektedir. Özne doldurulması kati suretle mümkün olmayan bir boşluk ile bütünlenecek ve koparılmış özne olarak addedilen; yani arzulayan özne kurulmuş olacaktır. Arzulayan nesne böylelikle oluşurken, arzu nesnesi de yüzeye çıkacaktır. Arzu ve yasa kendi aralarındaki ilişkin bağ aracılığıyla açıklanmaktadır. Yasak olanın arzu edilen olacağını ve buna ulaşmanın ikame yolu ile sağlanabileceği bağıntı söz konusu olarak

yer edinmektedir. Arkaik başlangıca dönülmesi için çaba sarf etmek ve bu sarf edileni yasalara uydurarak; var olan boşluğun ikame nesnelere ile bulunmaya çalışılması ancak asla bulunmaması anlamına gelmektedir ve arzu her daim kendi kendini sürdürür hale gelerek devinmektedir. Nesne arzusunun açığa çıkan nesnesi olarak ikame alanında yer edinmektedir ancak asla tamamen kendisini karşılayan bir gerçek olarak konumlanmayacaktır. Arzunun açığa çıkartan sebebi olan nesne, arzusunun ikame nesnesi olarak konumlanmaktadır.

İngesel ayna evresi düzleminden başlangıcını alır. Ayna evresi, benlik oluşumunun narsizma ve özdeşimler aracılığı ile anlaşılması ve aktarılmasını anlatmaktadır. Bebek kendisini aynada ilk yansıma olarak gördüğünde; imge bütünlüğünü kurmakta ve böylelikle kendisinin bir fizik beden imgesinin bütünlük bir varlık olarak dünya üzerinde yer edindiğini ve bu noktada tekil bir varlık olduğunun farkına varmaktadır. Ayna illa ki somut bir ayna olmak durumunda değildir. Başkasını bir bütün olarak algılamakta olan bebek, ilk özdeşim bağı kurmuş olacaktır. Benlik imgesi, dışsal noktaya temas ederek bağ kurmuş olacağı için bu noktada yaşantılananı; özdeşim olarak adlandırmaktayız. Öznellik sürecinde açılmakta olan yol ayna evresi ve özdeşimden çıkagelmektedir. Gösterenler tek başına anlam yaratmaz, diğer gösterenlere karşıt bağları aracılığıyla gösteren olurlar ve burada bir ilişki bağı açığa çıkmaktadır. Gösteren simgesel; gösterilen imgeseldir. Anlam gösteren oluşturur. Anlam gösterilendir. Gösteren, başka gösterilenlerle ilişkilendirildiğinde anlam üretmektedir. Yani anlam gösterilen olarak, göstereni işaret eder ve göstereni işaret eden diğer gösterilenler; birbirleri ile bir anlam ilişki bağlantısı kurmaktadır. Gerçek ise adlandırılmayan tekrara ilişkin olarak ve başkaları tarafından aynı şekilde deneyimlenmesi asla mümkün olmayacak olandır. Simgeler, kendi özelliklerini koruyarak ortaya çıktıkları ilk an itibarıyla aktarım alanındadırlar ve anlamlarını, özelliklerini yitirmeden korumaktadırlar. Simgeler, yaşanan gerçeklik içeriğinde o an bulunduğu zamanın kendisine dönüşmektedirler. Soyut olan, bilinmeyen, ispatı mümkün olmayı anlamlandırmaktadırlar. Bütüncül olanın temsili olarak yer edinmektedirler. Korku arketip olarak kalıtsal bilinçdışı alanından aktarılarak varlığını simgeler aracılığıyla sürdürmekte ve halen taşınıldığını gösteren simgeler ve ikameler ile kendine yer bulmakta ve işaret eden olarak konumlanmaya devam etmektedir.

İngesel yaklaşım üzerine çalışmalarını yürütürken, imgeselin sorununun narsizma

olduğunu; bunun kendilik, benin kendi bilincine ulaşım sağlaması, bunların süreçleri ve tamamının süreci içerisindeyken aradaki ilişkiyi nasıl kurmuş olduğunu incelemektedir. Lacan insan ve özne aracılığında yer edinmekte olduğu yaklaşımı içerisinde; insanı özne konumunda karşılık olarak barındırır ancak öznenin insan karşılığı olduğunu ileri sürmemektedir. Özne yapısı içerisinde yokluk ve boşluk barındırmamaktadır ve yokluk ile mevcudiyet ardında sembolik alan içerisinde tecrübe edilebilirlikler yer edinmektedir.

Gerçek alan pre-oidipal dönemi kapsamaktadır ve eksiklik, yokluk, travma buradan açığa çıkar. Yaşantılanmakta olan deneyim o kadar büyük bir travma oluşturmaktadır ki gerçek alanının barındırdıkları, sembolik düzenin kendisini aşmaktadır. Temas mecazi manada öyle bir yıkım içerisinde gerçekleşmektedir ki, yaşanan deneyimin aktarımını sağlayacak bir kavram, sözcük bir ifade ilişkisi kati suretle bulunamamaktadır. Gelinmekte olan noktada karşıt kavramlar ve örüntüleri artık yok olmuştur. Gerçeklik ile teması; bu an, bu ifadesizlik ve bu onulmaz boşluk göstermektedir. Devreye bağ kurma mutlak bir biçimde girdiğinde, ifadesizlik kendi alanından çıkarak çözülebilir hale gelecektir. Gerçek orada öylece durmaya devam etmektedir ve daimi olarak yerindedir. Özne gerçek alanından hiçbir biçimde ayrışma yaşayamayacaktır. Bu noktada ayrımsızlık yer edinmektedir; özne ve dünya bağlantısında, ben ve bir başkasının arasındaki ayrımlar olması gerektiği gibi meydana gelmemekte ayrışma mümkün olmamaktadır. İmgesel gerçek alanını tamamen ortadan kaldırmadan, onu yıkmadan yahut reddedilen konumuna itmeksizin onun üst düzlemine çıkmamıza yardımcı olacak olandır.

Bilinçdışı sürekli bir devinim içerisinde ve hareket halinde olarak nitelenmektedir. Sürekli hareket halinde olan bilinçdışı, kendini dışa vurmaya bekler vaziyette konumlanmaktadır. Kişi bunun bilincinde değilken ise tetiklenir. Yaratıcılık bu hareket alanı dahilinde gizlice beklemektedir. Yaratıcılığın bu dışa vurma isteğiyle beklemekte olan kavramları iteklemesi ve onun çalıştırıcısı olarak jouissance kendine yer edinir. Dışa vurulanların yahut dışa vurulmayı bekleyen kavramların jouissance vasıtasıyla kımıldar hale gelmesi ve çalışması süreci tanımlar niteliktedir. Jouissance, hazdır. Geçmiş olduğu ve geçmekte olduğu daimi varoluş aşamalarında ruhsal imgeler oluşturmakta ve onları açığa çıkartan bir yapı olarak yer edinmektedir. İmgeler bütün olarak cinselliğin bu noktada ayrıştığı bir haz alanı içerisinde; ben kavramının

jouissance alanını oluşturmaktadır. Jouissance adlandırılmayan ve resmedilmesi mümkün dahi olmayan salt içsel ve tetikleyici hazdır. Jouissance kımıldar, eksikliğin giderilmesini söylemektedir ve fantazyayı tamamlamak için bilinçdışını çalıştırır. Bilinçdışı imgesel boyutun ifadesi olarak yer edinirken, haz benlik dengesini korumaktadır; jouissance ise benlik dengesini kımıldatarak, onu bozarak korunan dengenin ötesine geçmektedir. Özne tamamlanmış olan yapı değildir. Özne, tamamlanma ihtiyacı mühim derecelerde olan; sonsuz bir parçalanmışlar bütünü oluşturmaktadır. Jouissance, gerçek olana bedensel olandan daha fazla yakınlaşmaktadır. Yer edinmekte olanı kımıldatır, yaratıcılığı çalıştırarak dışavurumu gerçekleştirmekte olan; bir yapısal bütünün dengesini bozarak hareket ettiren güçtür.

“Varlık ve benzeri

Perde aldatmacası

Bakış terbiyecisi ve göz aldatmacası.

Ardından bakış.

Jest ve dokunuş.

Görölsün-istemek ve invidia” (Lacan, PDK s.113)

Oluşan varların, var oluşturma güdüsüyle düşünceden çıkıp maddeler dünyasında kendine yer bulma istenci, bakışın kendisinin varlığını gerektirmektedir. Doğada var olan her şey bakışı işleve; işlevi simgesel ilişkiye tamamlamaktadır. Var olan düzlem içerisinde nesne; özneye ve bakışa içkindir. Ortaya koyulan bir maddesel var görölme istencinin meydana getirmiş olduğu bir varlık ürünüdür. Varlık bakışa mecbur olduğu kadar bakışın kendine içkin alanını belirlemekte ve gözler önüne sermektedir.

“Gerçekten de doğada bir şeyin daha baştan bakışı bir işleve özgü kıldığını kavrayabiliriz, bakış insanda bu işlevle simgesel bir ilişkiye girebilir.” (Lacan, PDK s.113)

Girilmekte olan simgesel ilişki içerisinde bakış nesneyi konumlandıran bir unsura dönüşmektedir. Bakış, temsil ile birbiri arasında onulmaz bir perde barındırmaktadır. Bakış ve temsil öznesi etkilenim alanında karşılıklı olarak bulunmaktadırlar. Bakış dışarıda kalandır. Etkiyi bakış aktarmaktadır. Bakış tarafından aktarılan temsil öznesi, onun sade ve sadece temsilden ibaret olduğunu ve onun ötesinde bulunanın kendi

olduğunu; bilinç, bildiği halde inkar etmektedir. Varlıkta kırılmayı meydana getiren tasarlanan nesneyi; bölünme, parçalanma, yarılmaya içkin olarak tekrar meydana getiren bir algı düzeyinin bakışa geçtiği noktadan hareket etmekteyiz. Alan içerisinde zıt terimler birbirine kilitlemektedirler. Bize bakan şeyler aslında manaların ta kendisidir. Bize bakan manalar adlandırılmayı beklemektedirler ve ben onları görmektedir. Yanılsama tam olarak bu noktaya düşmekte olduğundan; onun nesneyle insanda kendisini gösteren işleve karşılık gelen kavramı yanılsamaya karşılık gelmektedir.

Formüle edilemeyeceği kuşkusuz olan tüm dayatılanlar sonsuz düzlem üzerindeki her şeyi bir arada barındırmayacaklardır. Resim bakan kişinin bakışını, ardındakine indirmektedir; tasarlanan nesne de benzeri bir noktadadır. Resim alanında nasıl ki dışavurumculuk doğrudan bakışa hitap etmekteyse, tasarım alanında da benzer konumlar ve farklılıklar bulunmaktadır. Yüceltme olarak bakıldığında yaratıcılık bakış açılarımızın aynı zamanda da libinal işleyiş içerisinde süregelen bakış açısını canlandırırken; yeni bir ifade örtüsünün ardında biçim bulmaktadır. Perde temsilinin gösterimini; yanlışlığı oluşturmak istediğinizde sunmak gerekmektedir. Ona ötekisinin görmek isteyeceği göstermek gerekmektedir. Mesele tam olarak yaratım nesnesinin göz aldaticılığının olduğundan daha farklı bir şeymiş gibi görünüyorsa olması olarak konumlanmaktadır.

Görsel aldatmacada tatmin sağlayan nedir ve bizi ne zaman keyiflendirmektedir? Platon 'görünenin ötesinde ki' diyerek işaret etmiş olduğu idea ile yarışmaktadır. Yaratım nesnesi, görünüştür; görünüşü ben veririm demektedir. Platon kendi etkinliğine rakipmişçesine yaratım nesnesine karşıt duruş sergilemektedir. Mücadele onun etrafında dönmektedir, görsel aldatma ise bu savaşımın ruhu olarak açığa çıkmaktadır. İkona kıymet teşkil etmektedir çünkü Tanrı'nın bakışı ona yöneliktir. Tanrı'nın arzusunu nesneleştirmekte olan işler ise tasarım eylemini gerçekleştirenin adağı haline gelmektedir. Birikme, bakışın noktasının koyulacağı ilk noktanın temsilidir. Edim, hakimiyet noktası haline bürünmektedir. Maddeye bürünenin içine geçmekte olan, kabuğun dışından gelenleri hükümsüz kılmaktadır. Son, gösteren ve söylenenin etkileşiminde oluşmuş olan görme; andır. Jest ve edim birbirinden ayrıdır. Bakış düşüşte devreye girerken, bu arzusunun düşüşüdür. Öznenin arzusu ötekine yönelimlidir.

Ötekinin arzusunda, görülmek isteme yer etmektedir. Doyurulması istenen iştah; bakışı yaratım nesnesinin cazibesine itmektedir. Bakış, ayırmakta ve bölmektedir. Görüşten öteye uzanmaktadır. Tasarlayan öznenin boşluklarına değin bir alana uzanmaktayken bakışı da doyurmaktadır. Aktarım kavram olarak bunu ifade etmektedir. Aktarım gelir, bilinçdışı kapanır. İktidar aktarımdadır. Bilinçdışı benliğin kendiliğinden değil ötekine dair alanın söyleminden yapılanmaktadır. Bilinçdışı gerçekleştirmekle yükümlü olduğu an, ötekinin gerçekleştircisi konumunu alır ve tamda bu nedenle kapanışın dışında yer almaktadır.

“İkonayı değerli kılan, temsil ettiği tanrının da ona bakmasıdır. Tanrı'nın hoşuna gitmesi amaçlanarak yapılmıştır.” (Lacan, PDK s.121)

Temsil öznesi olarak addedilen varın, kimin bakış alanında imgelem alanına dahil olduğu ve bakışın öznesinin imgelem içeriğinde hangi parçaların perdesi ile onu algılayarak bakışı ona yöneltmekte olduğu önem arz etmektedir. Perde bakışın ve temsilin kendini yanılgıya, yanılgısının muğlaklığına sürüklemektedir. Görülsün istenilmekte olan, ötekinin bakış alanına aktarım olarak sunulmakta olan varlığı aktarmaktadır. Görülmesi istenilmemekte olan hiçbir yaratıcı edim sonuç nesnesi aktarım alanına dahil edilmeyecektir. Maddi varı değer atfedilen konumuna yerleştirmekte olan mutlak bir biçimde onun izleyeni olacaktır. Amaç olarak görülmeye istenci, araç olarak ise madde kendine bu özne-nesne-engelem eşleniğinde yer bulmaktadır. Amacına ulaşarak var olanı açığa çıkartan tasarlayan özne kendiliğinden görülmeye istenileni, bakış alanına aktarır; kendiliğinden görünen imge perdesinin ardından bakışın öznesine yansımaktadır. Özne göstermek istenenini aktarım alanına sunduğunda; kendiliğinin okunmasına izin vermektedir. Görülme güdüsünün aktarıldığı ikona yahut temsil ise bakışın ona çevrilmesini istemekte olduğu özneye dair bir atıf barındırmaktadır. Bakışın öznesine yöneltilmekte olan atıf, aktarım sürecinde ondan bağımsız olarak var edilmesi mümkün olmayan; atfedilenin arzusunu kendi görülen alanında barındırmak isteyen bir yargı ile açığa çıkmakta olduğun aslen kendiliğini olduğu gibi yansıtmaktansa; atfedilenin görülen alanında ona layık olanı, kendiliğinden görülmesini istediği varlar ile ilişkilendirerek ortaya bir aldatmaca koyacaktır. Ortaya koyulmakta olan aldatmaca, bakışın kendisine yönelmesini sağlayan olarak; görülsün istenenin üzerinde maske barındıran konuma geçmesini

sağlamaktadır. Açık edilen yahut bakışın kendisine dönmesini sağlamakta olan nesnenin bürüneceği kılık, insanın ona maske takarak atıf alanında ikame etmesi gerekeni sunarak; onu bir aldatmacaya bir kılığa bir ardında başkalıklar barındırana evirmesinden kaynaklanmaktadır.

İnsan kendiliğine yahut temsile maske takarak onu görülmesi beklenene bürüyerek; tasarlama ediminin sürecini ona bakana ilişkin olarak geliştirmektedir. Tasarlama edimi bizatihi barındırmakta olduğu zihinsel alanındaki imi, maskeleyerek sunar hale gelmektedir. Maskelenen tasarlanan zihnin açık edenini gizleyerek; bakışın alanına ilişkin olarak konumlandırmaktadır. Ona bakan ise oyunun ve aldatmacanın alanından uzak kendisine dair bir yücenin kılığını görmektedir. İmge perdesi araya girmekte olduğu maddeler dünyası alanı içerisinde; tasarlanana temsil olarak gizler, saklar ve hiçbir şey yokmuş gibi oraya bırakır ancak içeriğinde zihnin parçalarını mutlak olarak barındırmaktadır.

Temsile bakan özne onun imge perdesinin ardında barındırmakta olduğu alanı şayet perdeyi kaldırarak görme istenci taşır ise maskenin ötesini gören bakış konumunu alabilecektir. Ardındakini görme istenci ile yaklaşan özne bakışını, indirmek geri geçmek yahut yönünü başkalaştırarak öteye bakması gerekmekte olan halini almaktadır. Görmesi istenilen bakışın öznesine yönelen tasarlanan nesne; özneye sunulmakta olan bir adanılan konumunda kendini bulacaktır.

“Arzunun bilinçdışı olduğunu söylediğim tanımını —*İnsanın arzusu Ötekinin arzusudur*— değiştirerek, bunun bir tür Ötekine *yönelik* arzu olduğunu ve ucunda da *görölsün-istemenin* bulunduğunu söyleyeceğim.” (Lacan, PDK s.123)

Arzu eksiklik ikamesini aramaktadır; arzusunun eksikliğinin boşluğunun nesne varlığına ilişkin olarak doldurulması, nesnenin konumunu yaratıcı edim aracılığıyla var olanın kendisine dönüştürmektedir. Ötekinin yerine koyulmakta olan arzu, ötekinin görmek istencinin karşılığını aktarım alanına sokarak yaratıcı edim yoluyla arzusunun gerçekleştirilmesini sağlar. Ötekinin arzulamakta olduğuna bürünmek, ötekinin arzusunun tekil ikamesi olanı açığa çıkartmak; öznenin duygu edim aracılığında yaratıcılığını nereye yönlendirdiğini göstermektedir. Yaratıcılık benin içerisindeki kımıldama ile açığa çıkmaktadır ancak açığa çıkartmakta olduğu var mutlak bir biçimde; görölsün

istenenin arzu ikamesi olarak kendine varlık alanında yer bulacaktır. Maske burada benliğin içerisinden dışarıya çıkan yaratıcılık ürünü olan nesneyi gizleyerek yahut kılığa bürüyerek onu bir diğerinin arzusuna aktararak açığa çıkartmaktan kaçamamaktadır.

Yaratım arzusu benliğin içerisinden jouissance hareketi ile çıkar, yaratıcılık var etme alanına yönelerek arzu nesnesini yahut eksik nesnesini var etme yahut arama amacına yönelir; tasarlama eylemi devreye girer, ikame nesne yahut arzunun nişanesi olacak görülsün istenilen ortaya düşün ediminin alanından ötekinin nesnesine içkin olarak çıkar ve açığa çıkan varlık artık kendini idame ettirmektedir. Görülsün istenen artık bir örtülü görünendir. Görünen ötekinin arzu alanına hitap eder yahut etmez ancak artık kendini; tasarlama edimi aracılığıyla açığa çıkartmış bir varlıktır. Bakış mutlak olarak vardır; görülsün istenene dönük olarak benliğin içerisinden dışsallaşan arzu kendini benliğin ötesine taşıyarak bakış alanına aktarmış bulunmaktadır.

Tasarlama benliğin alanında var olan boşluk yahut ayrımsızlıkların kendilerini; zihin içerisinde yer etmekte olan parçalarından alarak bir edime dönüştürme konusunda sistemin işleyişini sağlamaktadır. Jouissance ise yaratıcı edimin harekete geçmesini sağlamakta olan; özne nesne ilişkisi bağlantısında bulunanları zihnin konuşanları haline getirerek onlara imgesel düzlemde çıkma hakkı tanımaktadır. Özne, nesnenin var edeni olarak; itici gücünü benliğin alanından alır ve açığa ötekinin arzu nesnesini çıkartarak, kendi benliği içerisinden dışsallaşan bir var ortaya koymaktadır.

6.2.4. Gösterge, Gösterilen, Gösteren

Gösterge bir kavram olarak baktığımızda gösterilen ile gösteren arasına yerleşerek; o aradaki etkilenim ve iletişimden var olanı olarak, bir alanı işaret etmektedir. Kavram, var olarak; imge atfedilmekte olan ile bütünleşmektedir. Kavram, imgenin bütünleyicisine işaret edeni olarak; gösterilenden hareketle, gösterene doğru yol almaktayken; gösterenden gösterilene doğru da imgesiyle birleşerek iletilmektedir. Mental yapı içerisinde, özne kendiliği oluşturduğu gibi zihinde kendiliğini gösterge bağlantısıyla oluşturmaktan kaçamayacaktır.

Gösterilen zihin yapısına ilişik; göstergenin işaret ettiği şeyin, kavramının zihinde yer

edinen karşılığıdır. Adını nesneden ayırarak, duyum alanına girmekte olanı zihnin duvarları ardında hali hazırda yer edinen kavramla ilişkilendirmektedir gösterge. Kavramlar zihinde kendilerine yer arar ve hali hazırda bulunanlarla göstergeleri eşlendirerek; gösterge, gösterilen ilişkisi kurgularlar. Bu dizilim, bu bağlanım alanı içerisinde; kavrama dair karşılığını zihinsel noktadan yakalayarak gösteren ile iliştiiren yapı, kavrama içkin olan değeri diğere kavramlara ait göstergelerle yahut göstergelerin kavramlardaki aynılıklarında değere olarak karşılıklarını bulabilmektedirler. Yapılanma öznenin içerisinde çıkararak, öznenin gerçek alanını ve öznenin bilinçdışı alanını işaret etmektedir. Özne, arzuları üzerinden okunmaktadır; arzuları ise gösteren işaret eder.

“Arzunun işlevi, gösterenin etkisinin öznedeki son kalıntısıdır.” (Lacan, PDK s.162)

Gösteren, simgeselin alanında dışarıya vuran; kavramın yansıma halidir. Simgesel düzen gösterenler arası bağlanımları kurgulamaktayken; bağlananlar gösterenlerdir. Gerçek edinmekte olduğu yerden kopartılarak, simgeselin alanına gösteren olarak yerleşmektedir. Gösteren, bilinçdışının parçalarını ve içeriklerine dışa vurmakta olduğu alanda otomatizme yenik düşmektedir. Bilinçdışında bir alan kaplamakta olan, tekrara içkin olarak farklı gösterenlerin; aynı temas noktasına işaret eder.

Özne, tekrar etmekte olan gösteren ve bilinçdışı iletimi esnasında tekrar edenin içerisinde yer almaktadır. Öznenin gerçek alan içerisinde konumlanmakta olduğu nokta kendi dahilinde, kendi içeriğinden tekrarı çıkartmaktadır. Özne tekrarın içerisinde olduğu gibi tekrarı da kendi içerisinde barındırmaktadır.

“Analitik kurama genel bir çekidüzen verirken neden öznenin gösterenle ilişkisini nirengi noktası olarak önplana almak istediğimizi anlıyorsunuzdur, çünkü bu nokta hem analitik deneyimin oluşmasında birinci ve kurucu roldedir, hem de bilinçdışının asıl işlevinde birinci ve kurucu roldedir.” (Lacan, PDK s.146)

6.2.5. Tasarım ve Histeri

Histeri insanın varoluşunun ikircikli alanından; birincilin kendi daimi alanına yönelik güdülendiği, ikincilin ise iradenin dışsala temas eden alanından açığa çıkmaktadır. Haz nesneye yönelen enerjinin karşılığında; ölümsüz töze adanan, ölümlü bir noktadır. Narsizma ise tamamlayıcı olana aktarılan libidinalin alanından açığa çıkan bir özellik olarak kendini göstermektedir. Histeri gerçeklikle kopuk bir yeni gerçeklik alanı yaratarak, gerçeklik alanının fantezi alanının kendisi olduğunun algılanmasına sebebiyet vermektedir. Fantezi alanının bulunduğu yerden, gerçeklik düzlemine aktarımı yaratıcı edim aracılığıyla gerçekleşim yaşatırsa; gerçeklik alanına ilişkin bir köprü kurularak, imgesel tatmin alanına aktarılmış olacaktır. Histerik, gerçek alanından artık vazgeçerek; fantezi alanını gerçeklik alanı olarak algılayan konumuna geçer.

“...yani bir yandan gerçek nesnelerin yerine hafızasından gelen imgesel nesnelere geçirmiş ya da bu imgesel nesnelere gerçek nesnelere karıştırmıştır; öte yandansa bu nesnelere bağlantılı amaçlarına ulaşmaya yönelik motor etkinliklerini başlatmaktan vazgeçmiştir. Jung tarafından ayırım gözetmeksizin kullanılan libidonun “içe dönmesi” terimini meşru bir şekilde yalnızca libidonun bu durumuna uygulayabiliriz.” (Freud, NÜSV s.26)

Gerçek nesnelerin, zihnimizde yer alan imgelerle bağlantı kurarak şekillenmesi; ayrışması kendini çizgisel anlamda ifade etmesi ve daha sonra nesne haline geçmesi, bağlantıların fantezi alanından çıkıp kendini tasarlama eyleminin hazzını gerçekleştirenler olarak ortaya koyması narsizmanın çözümünü sağlamakta olacaktır. Narsizma dengelenmek için bozuma mecburdur; bozum ise dışarıya itkilene aracılığıyla gerçekleşmektedir. Dışsallaşmakta olan, içsel karmaşasını çözen olarak yerini almaktadır.

İnsanlar ve şeylerin ilişkisi kopuştan ziyade bağlantılanarak, kendini gerçekleştirdiğinde; özneyi gerçekle ilişkisinden kurtaran histeri, tasarlama eylemiyle histerik kişiyi nesne aracılığıyla kendini gerçekleştirme yoluna iter ve içe dönüş; gerçek dünya da nesne olarak kendine yer edinmiş olmaktadır.

‘‘Dış dünyadan çekilen libido bene yöneltilir ve böylece narsizm adı verilebilecek tutuma yol açar.’’ (Freud, NÜSV s.27)

Dışsal alandan içe dönerek bastırılmakta olanlar kendilerini benliğin saplantılanan alanından çıkartarak, dışarıya aktarma gücüne sahip olabildiği takdirde narsizma önüne geçilebilen bir telafi alanı içerisinde kendisini yaratıcı edimin alanına aktarmayı başarabilir ise; bastırılan geri dönse dahi açığa telafi nesnesi çıkartabilecektir. Telafi nesnesi kendini narsizmanın histerik alanından dışa vurabildiğinde, yaratıcı edim artık başka bir düzlemin taşıyıcısı olarak yer alacaktır. Estetik arayış kökeninde bastırılanın geriye dönüşünün ikamesine dair bir arayıştır. Ruha dair içerikler, buldukları alandan dışarı taşmak için maske takarak kendilerini var etmeye mecburdurlar. Maske takarak yüzeye çıkmakta olan ruha dair içerikler, dışarıya çıkmak için bir kılığa bürünmektedirler. Büründükleri kılıf estetik arayışı içerisinde; yaratıcı sürecin ikamelerini ortaya çıkartan nesnelere yahut ifadeler olacaktır. Estetik ve yaratıcı edim süreci içerisinde çoğunlukla kendini açık eden ruhsal içerikler; kaynağını narsizmadan alarak dış dünyadan çekilmiş libidoyu başka bir forma dönüştürerek tekrar dış dünyaya yansıtacaktır.

Yaratıcı edim ve tasarlama eylemi bu noktada ruhun bilinçdışı içeriklerinin özgürlüğüne ulaşmakta olduğu, insan ve toplumlar arası alanda telafi nesnelere aracılığıyla aktarıma dahil edilmelerinin narsizmanın çözümüne ulaşmasını sağladığı bir sonucu gözler önüne sermektedir. Hayatta erişilebilecek en büyük mutluluğun, ruhun bilinçdışı içeriklerini tam olarak ve özgürce yaşayabilmek, dile getirebilmek olduğu varsayımı söz konusudur. Böyle bir şey mümkün olmadığına göre sanatın insanlara ve topluma sağladığı uzlaşma bir telafi alanına işaret etmektedir. Var olan bilinçdışı nesnenin boşluğunun yerine estetik bir nesne yerleştirmektedir. Bunu o nesneyi maddesel olarak ifade etmek ile de yapabiliriz yahut ifade edilmiş bir tasarım nesnesini o boşlukla ilişkilendirme yoluyla da gerçekleştirilebilmektedir.

Tasarlama eylemi devingendir. Sıradanı iğdiş etmek, yerine farklı olanı ifade ederek yeni bir nesne ortaya koymak demektir. Bilinçdışı düzleminin yeniden farkına vararak, oradan zihnimizin bilinç düzeyine ulaşan, bastırma ve yinelemelerin paradoks olmasından ziyade ortaya birer var olarak çıkması çözülmeyi meydana getirirken; estetik yapılanmaya da başka bir noktadan katkıda bulunmuş olmaktadır. Nesne

bakıldığında bir hayal ürünüdür, arzu eksiklikten süregelir. Eksiklik oluşur yerini arzuya bırakır, nesne her daim başka bir ifade nesnesinin yerini alarak tamamlayıcı olarak devam eder. Nesne arzuyu karşılayandır. Arzu, nesnenin olduğu noktada olmuyorsa eğer arzu doyurulamayacaktır ve incelediğimiz tür de bir doyumun gerçekleşmesi söz konusu olamayacaktır.

Jouissance, doyum için daima estetik düzeyde bir duygulanım yaşamalıdır. Jouissance'ın doyuma ulaşması, kendine dair bir tasarım nesnesi oluşturarak olabileceği gibi bu nesneyle bağ kurma yoluyla da gerçekleşime ulaşabilmektedir. Jouissance'ı harekete geçirebilmek için sarsıntılı olan tasarlanmalıdır. Bu sarsıntılı bir ifade nesnesi değildir. Bilinçdışı düzeyi üzerinde kırılma noktaları ve çatlaklar barındırmakta olan; bir üst noktasında ise bilinci barındıran bir yapıdır. Bilinç düzeyinin dışında konumlanmakta olanlar; mutlak bir biçimde bu sarsıntıya ihtiyaç duyacaklar ve çatlaklardan sızarak kendilerini göstereceklerdir. Bilinçdışının karşılaşması gereken şok, histeri ve rüyalara değin kendini göstererek sürecelecektir.

Tasarım nesnesinin, psikanalitik manada kavranır hale dönüşmesi aslında altında bunları barındırmakta olmasıdır. Tasarım bir eylem ve kuram olarak bunlardan bağımsız düşünülemez. Özne farkında olmasa dahi düşünce olarak adlandırdığımız şeylerin her biri beynin merkezinde meydana gelen bir sarsıntıyı beraberinde getirmektedir. Tasarımı ve tasarlama eylemini gerçekleştiren özne, cinsiyetsiz bir yaratma krizine tutulmaktadır ve bu yaratma histerisi diye tanımlanabilmektedir. Ani, nevrotik, denetim dışına çıktığında yüksek bir düzeyde hayal gücü ve korkuların kendini yüzeye çıkarması histeriyi getirmektedir. Tasarlayan öznenin soyut dünyada denetimini kaybedip orada var olan bilişsel öğeleri maddelerin ve tasarlananların dünyasına yansıtmaktan kaçması olanaksızdır. Tüm bunlar soyut dünyadaki varların, birer histerik tetikleyicisidir.

Tasarlayan özne, istemli veya istemsiz bir biçimde tüm bunlarla yüzleşir ve soyut-somut dünyalar arasındaki gitgelleri bize aktarma süreci başlamaktadır ve bunlar bir diğer yandan işlevsel kullanımlara dönüşmektedir. Tasarımcının bellek yitimlerine şahit olduğumuz mekanlar yahut nesnelere aslen birer bilişsel öge olarak açığa çıkmaktadır. Bunlarla yüzleşme ve soyut dünyaya teslim olmadan, salt ihtiyaç duyulanı üretenler, tasarlayan özne olmaktan ziyade tasarımın yalnızca üreten eli

olarak adlandırılabilirler. Formlar, figürler, sembolik ifade biçimleri histerinin nesnel dünyadaki öğelere yansması olarak konumlanmaktadır ve bu yaratıcılık duygusu ve yaratım sürecinin getirdiği kaçınılmaz bir sonun başlangıcıdır.

“Her kim buluyorsa adeta onun adımları altından, *yorumbilgisel hak talebi* diyebileceğim, arama talebi olan bir talep —hep yeni anlamı arayan ve hiç bitmeyen, ama bulan tarafından daha çiçeği burnundayken sökülüp atılma tehdidi altında olan talep— boy gösterir.” (Lacan, PDK s.14)

Histerik olanın arzusunu ötekinin arzu nesnesini, kendi arzu nesnesi haline dönüştürerek yeni bir nesne oluşturmaya örnek verebiliriz. Lacan, bilişsel evrelerde bir kayıp nesnenin ortaya çıkması ile yönelim nesnelerinin ilişkilendirilmesi üzerine çalışmaktadır. Öteki'nin hem ulaşılmaz olması arzu yaratır hem de ulaşamadığı için bizi mutsuz kılmaya ötekinin arzulanmasını tetikler hale gelir. İki taraf arasında kalan bu sıkışmışlık noktasında ise fetişleşen nesne doğar. Meta arzusu, arzu nesnesi; burada vücut bulmaya başlamaktadır.

Sanatsal ve bilişsel yanının farkında olan; paranoya ve kaygılarını disiplinsizce dışa vurmayı seçen böylelikle onları disipline eden kişi yaratıcı özne olarak adlandırılır. Zihnimizde ki semboller ve nesnelere dünyasının yanından geçerken onların kendini ifade etmesine izin verecek kırılma noktalarını bulmalarını sağlar ve bunu eyleme dönüştürerek bir nesne meydana getirirsek nesnelere dünyasına kendimizi katmış oluruz.

Madde olarak atomlardan oluşmakta olan insan, manalar dünyasına da sahip bir varlıktır. Özneler fenomenal bilince sahip varlıklardır salt maddesel birer otomat olarak varlık göstermemektedirler. Algı, duyum, düşünce gibi bilişsel fenomenler maddi dünyamızı etkilemektedir. Bilincimizdekileri aktararak maddi dünyaya dokunuruz. Bilinç ise başlı başına maddenin oluşumu olarak kendine yer etmektedir.

Felsefenin temel sorunu olan madde ve bilinç ilişkisi, bu soruna aranan yanıtın bilinç ve maddeler dünyası arasındaki etkileşimi mutlaka ki önem teşkil etmektedir. Madde sonu ve sınırı olmayan, mutlak ve edebi olanın alanına işaret etmektedir. Bilinç maddenin gelişim evresinde yüzeye çıkmakta olanıdır. Bilincin niteliksel yanı ise

tasarlama, oluşturma, maddi olanı yansıtma ve tekrar meydana getirip ortaya koyma yeteneğini sürekli olarak aktarımlarla destekliyor olmaktadır. İşlenebilir, algılanabilir, algılatılabilir, biçimlendirilebilir şeyler ortaya aktarımlarla çıkmaktadır. Bunlar bilincin niteliksel olarak ortaya çıkışını açık etmekte ve olduğu gibi göstermektedir. Özne var olanları bilincin yansılıyla tekrar şekillendirmekte olan edimin sahibi olarak yer almaktadır. Bilinç, devinen bir yaratma-yansıtma alanına tekabül etmektedir. Evrende var olan maddeler, bilincin tamamının bir ürünüdür.

Fenomen ve öz diyalektik bir etkileşime sahip olmaktadırlar. elişmeleri aşması gereken fenomen ve öz bu çelişmeleri aşarken bir birlik meydana gelmektedir. Fenomen duygularla algılanabilen her şeyi kendiliğinin alanına dahil etmektedir. Fenomen z' kapsar, öz ise kendini bir fenomen olarak dışa vurur. z barındıran görüngü, maddi dünya üzerinde görüngü alanı açığa çıkartmaktadır. Tasarlayan zne bu noktada görüngü alanında algılatmak istediği bilinç ögelerinin, nesnelere olarak ortaya koyulmasıyla yükümlü bulunmaktadır. Tasarım diyalektiği beraberinde kopuşu getiren, bilinçaltından kopup varlar dünyasında görünür kılınan nesnelere oluşturulan bir anlayışa tekabül etmekten kaçamayacaktır. Kavram soyut dünyada yer alan, somut olarak algılatılacak olan ve tüm bunların işleyiş süreci ile bir işleyiş içinde; tasarlama eylemini oluşturmaktadır. Tasarlayan zne, tasarlanan nesne aracılığıyla kullanıcı özneye dokunur. Gerçek olarak salt tasarlama güdüsüyle meydana getirilen nesne, aslen tasarımcının en görünmez, bilinçaltında olduğu dahi fark edilmeyen noktasına dokunmaktadır. Açığa çıkmakta olan görünmez bilinçaltı bileşeni, bilinçaltının karmaşa alanından gizi kopartarak var etmektedir. Gelinmekte olunan bakış alanı dahilinde tasarlama ve eksikliğin ilişik bağlantısı tasarım ve histeri ilişkisini bir yere konumlandırmaktan daha ziyade; tasarım ve histerinin hareketli alanını birbirlerinin düzlemine aktarmaktadır. Aktarılan ilişik bağlantısı ilkin doyumunu aramaktadır. Tasarım bir doyum aracı, histeri ise doyurulmak için bekleyen eksikliğin mahallidir.

6.3. Carl Gustav Jung Yaklaşımı Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Kavramları Üzerine İrdelemeler

6.3.1. Kolektif Bilinçaltı ve Arketipler

Arketipler tarihin başlangıcından bugüne dek, daimi olarak aktarılmakta olan; yaşanılanlar silsilesi içerisinde insanın salt içgüdüsel tavırlarına dayanmakta ve korku, kaygı, tepki gibi harekete geçme ve algılamada değişikliğe neden olma durumlarını aktarmaktadır. Kahraman arketipi, ebeveyn arketipi, korku arketipi gibi arketipler bulunmaktadır ancak persona, gölge, anima ve animus ile kendilik; Jung'un dörtlü arketip anlatısını oluşturmaktadır.

Persona, gerçekliğimizi yansıtan değil büründüğümüz şeklin girdiğimiz kılığın kendisidir. Kendine giydirdiğin kılıftan; kılıfların değişiminden hatta bürünülen kılıfları, durum ve karşılaşılan şeye ilişik bir değişiminden bahsedilebilmektedir. Değişen, örten olduğundan bambaşka bir varlığa büründürülmekte olan maske personadır. Bürünülen kılıf, gerçek olanın yerini alacak olursa; kendiliğine tamamen soyunmayı bırakır, maskeyi kendiliğiyle özdeş kılarca kişilik bozulması ile yüz yüze gelmektedir. Dışarıya yansıtma ve bilinçaltı eşleniğinde içerikleri açık etmektedir.

“Bilinçaltı olan her şey dışa yansıtılmıştır; bu nedenle çözüncü kendi bilinçaltının başlıca içeriklerinin bilincinde olması, yani bilinçaltı yansıtımaların, yargısını bozmaya set çekmelidir.” (Jung, BBİ s.216)

Jung'a göre kişilik yapısı çok sayıda sistemi bir arada barındırmaktadır ve her biri tekil olarak önemli bir yapı olmasının yanında; her biri birbirini karşılıklı olarak etkilemekte olan bir örüntüdür. Sistemde bulunmakta olan yapılar: ego, kişisel bilinçaltı, kişisel bilinçaltının kompleksleri, kolektif bilinçaltı, arketipler, persona, anima ve animus ile beraber gölge olarak konumlanmaktadır. Sistemin içerisinde her biri bir diğerine bağlı olarak yer edinmektedir. Bahsedilen bu sistemlerin üst düzeyinde ise içedönüklük ile dışadönük olma tutumları; duygu, düşünce, sezgi, duyu fonksiyonları bulunmaktadır. Tüm bunların birleşiminde ise tamamlanmış kişiliği sembolize eden; hepsini bir arada bütüncül olarak barındırmakta olan benlik konumlanmaktadır. Jung'un kavram tanımlamalarını sırasıyla şu şekilde deşinebilmekteyiz; ego, bilinçlidir ve hiyerarşik

tablonun en üst basamağında yer almaktadır. Gerçekle daimi etkileşim halindedir. Gerçeklere uyan, uymaya yönelik olan bir tarafın temsilidir. Hatırlama edimi, algılama edimi, duyumsama ve bilinç edimi yapmak egonun temel fonksiyonlarını oluşturmaktadır. Ego bir bütün olmakla beraber sürekliliği sağlayan bir mekanizmadır. Benlik kavram olarak egoda oluşmaktadır. Tam manasıyla algılayamadığımız ya da kısmen algılayabildiklerimizin; bastırılanların, unutulmaların bilince kadar ulaşamayan bilinmeyenlerin bulunduğu yer ise gölge alan olarak adlandırılmaktadır. Jung gölge alanı tam manasıyla bilinçaltından ayırmak için bu alanı kişisel bilinçaltı olarak konumlandırmaktadır. Kişisel bilinçaltı, eskiden bilinç düzeyindeyken daha sonra itilen, bastırılmış olan düş ve arzuların sayısız unutulmuş tecrübelerin, çocuksu yanların meydana getirmiş olduğu bir alandır. Bastırılanlar, unutulmuş tecrübelerle yüksek algılar sadece kişisel bilinçaltına ait olmaktadır. Kompleks düşünce ve algılar ilkin burada oluşmaktadır. Ego ve kişisel bilinçaltı sürekli bir biçimde etkileşim halindedir. Kontrol mekanizması zayıfladığı takdirde kişisel bilinçaltında bastırılanlar; anımsanma yoluyla bilinç düzeyine çıkmaktadırlar. Yaşanılan an, bulunulan mekan rastlantısal olarak onların bilinç düzeyine çıkmasına sebebiyet verebilmektedir. Bastırılanlar zaman-mekan ve olayların oluşturup önümüze getirdiği çeşitli çağrışımlar, düşler yahut nevrotik belirtiler ile bilinç yüzeyinde yer edinebilmektedirler. Burada devreye girmekte olan çağrışımlar ve düşlemin alanında yer eden ancak onlar aracılığıyla kendini açık eden kavram karşılıklarıdır.

Kavrama, yadsıma, anlam atfetme yahut anlamı aforoz etme bilinçaltından kaynaklandığı gibi bilincin düşleminden de kendine alan açarak ortaya çıkmaktadır. Kolektif bilinçaltı, kişisel bilinçaltının daha derinlerinde var olan bir bölüme karşılık gelmektedir. Kalıtsal olarak aktarma alanına içkindir. Evrimsel gelişimin psişik kabul edilmekte olan bir örüntüsünü oluşturmaktadır. Kolektif bilinçaltı insan atfına sahip olmanın daha da öncesine dayanmakta olan bir belleğin alanına işaret etmektedir. Bilinçaltı kapsamının içeriğinde ise arketipler kendilerine yer edinmektedirler. Arketip, sembol ile algılama ve bu algılama alanı içerisinde ise algılanılmakta olana ilişik bir davranım biçiminde bulunmayı gerektirmektedir. Arketip atfedilenin simgesini oluşturmaktadır ve bu simgeyi atfedilmiş olan kelime yahut kavramla karşılamaktadır. Örneğin arketip olarak anne, simge olarak anneyi oluşturmaktadır. Bu kavram anne ile özdeşleşmektedir. Anne kelimesine atfedilenlerin ortak bir ürünü olarak meydana gelmekte ve algılananın nereye konumlanacağını işaret etmektedir.

Persona, beklenenlere göre davranışların şekil almış olması yasaya ve etiğe uygun olanın kılığına bürünme, öğrenilenlere ve alınan eğitime, kurallara uyum sağlamak ile yükümlü olan kısımdır. Persona psikik bir maske olarak yer edinmektedir ve aslolanı örter. Toplum içerisinde oyun oynamaktadır. İçsel olanı bastırmakta ve böylece birçok şey kaybolmaktadır. Öznel değildir; öznel olanı gizleyendir. Toplum kişileri bu maske aracılığıyla algılamaktadır. Her bir öznenin kendiliğinde birden daha fazla personası bulunmaktadır. Gösterdiğimiz, olduğumuza inanmadığımız takdirde kendiliğin bilincinde olmuş oluruz ancak takılan personanın kendiliği özümüz olduğuna inanan özne konumunu aldığımız takdirde kendine yabancılaşan bir yapıya dönüşürüz. Jung, ego ve persona özdeşleşmesini şişme olarak adlandırmaktadır. Personaların olmaması imkansıza yakın olarak görülmektedir ve mümkünatlı değildir. Persona öznenin bir gerekliliğidir ancak persona ile özdeşleşmeden, ona sahip olmak gerekmektedir. Personaları tanımalı ve onların ne olduklarının bilincine varılarak, yalnızca göstergelerden ibaret oldukları kabul edilmeli; persona ile bir özdeşleşme haline girilmemelidir.

Gölge, öznenin kendi cinsiyetini ve kendi cinsiyetinden olan diğer özneler ile ilişkin bağlantılarını yapılandırmaya yönelik olarak konumlanmakta olan bir arketipi temsil etmektedir. Arketiplerin arasında en güçlü olanı gölgedir ve en çok tehlike arz eden gölgenin ta kendisidir. Aynı cinsten öznelerle kurulan ilişkilerde, en iyi ve en kötü atfedilen yanların tümünü kapsamaktadır. Böylelikle iki uç noktanın barındırıcı alanı haline gelmektedir. Gölgenin ilkel yönleri bastırıldığı takdirde uygar birer nesne olunabilir. Bastırma karşıt bir güç olan personanın, var edilmiş olmasıyla beraber oluşmaktadır. Bastırmayı gerçekleştiren uygar olmasına karşın; kendiliğindenliğini, yaratıcı yanlarını, duygusal yönlerini ve içsel görüş alanlarını köreltmek durumunda kalmaktadır. Gölge üsteler, personaya karşı gelir; ego gölge ile çalıştığı takdirde kişi kendini iyi hissetmektedir. Ego içgüdüleri yönlendirdiği takdirde bilinç canlanır, işler. Gölgenin kötü atfedilen yanları bilinçli kalırken, her şey yolunda gittiğinde bilinç dışında etkisiz kalmaktadırlar. Özne zorlamayla karşılaşınca, gölge egoyu yönlendirmek ve ona hakim olmak istemektedir. Personaların dahil edilmediği bir tasarım süreci olması da imkansıza yakındır. Ancak farkındalığını yükselten özne bu duvarı aşarak; aslolan, öz yaratım süreci içerisinde kendisini dahil edebilmektedir. Öz derinlerdedir, kişi isterse onu ulaşılabilir kılmaktadır. Öz yaratım sürecini

başlatabilmek, içsel olarak var olanları dışsal olan dünyaya; nesnel olarak yansıtabilmek oldukça önem arz etmektedir. İçeride var olmayan, dışarıya yönelik olarak var olmayacaktır. Gölgenin üstelemekte oldukları; kendi güvenli alanından uzaklaşır ve açığa çıkarsa kişi aslına uygun olan yaratım sürecinde rol olarak, gölgenin bilinçdışı yanlarını gerçek varlık alanına aksettirecektir.

“İlkeli “sanat”ta usta kılan, bilinçaltının sesine kulak vermesidir.” (Jung, BBI s.85)

Bilinçdışı, yaratım sürecinde bu nedenle bulunmakta olduğu alandan dışarıya ussal olanın kaynağından taşarak; yansıyan haline gelmelidir. Bilinçdışının sökülmesini ilkeli kılmakta olan, onu sesini varlık alanında ortaya ikame olarak çıkartabilmektir. Erkeğin dişi arketipi olarak yer eden kavram, animaya karşılık gelmektedir. Fizyolojik manada her kişi iki cinslidir. Sadece biri diğerinden daha baskın geldiğinden diğerini ezip geçmekte ve açığa tek cinselli olarak çıkmaktadır. Anima kontrolsüz duygulanım halinde, yersiz davranılmaya başlandığı an dışa yansıyan olarak açığa çıkabilmektedir. Erkeksi yanını yoğun bir biçimde göstermekte olan öznde bilinçdışı dişil kalmaktadır ve gelişme söz konusu olmayacaktır. Böyle olduğu zaman ise o erkeğin bilinçdışı etkisiz bir biçimde kalmaya devam etmektedir. Aslında bağımlı ve zayıf bir anima bu görünenin altında yatandır. Jung’a göre kadın, imge olarak her erkekte yer edinmekte ve var olmaktadır; onunla doğuştan itibaren erkek öznenin beraberinde gelmektedir.

“Bir şeyin imgesine sahipsek o şeyin yarısına sahibizdir.” (Jung. KK s.106)

Bu imge bilinçdışı değerlerin oluşumuna sebebiyet vermektedir. Erkeklerde anima anneden, kız çocukta animus babadan oluşmaya başlayarak konumlanmakta ve kendine bilinçdışında asli bir yer edinmektedir. Yapılanma alanı eşleniğinde anima iki çehrelidir. Saf, asil, iyi bir tanrıça imgelenebilirken diğer yan; baştan çıkartan, karanlık ve kötücüdür. Animus kadında var olan, erkek imgesidir. Kadının erkek arketipi animustur. Kadın erkeği anlamlandırırken animus aracılığıyla anlamlandırmaktadır. Anima ve animus güç kavranmakta olan iki ayrı bileşendir. Persona ve gölgenin kavranması, animus ve animanın içeriğinin kavranmasından daha olağan görünmektedir. Kavramların var olduğu bu iki çehreli yapının eşleniğinde algılananlar, bilinçaltına kabul edilmekte olanlar ve bilinç yüzeyine onların ne kadar ve nasıl yansıdığı; kalıtsal alandan nelerin aktarıldığına ilişkin olarak kavramları

yadsır yahut onları kabul eder bir davranım içerisinde kendiliğini ortaya koyar bir tavır takınmaktadır. Anlam ve bağlanım iki çehrenin var olanları ve ilişkin bağları ile bütünlüklüdür. Bağlar deneyim alanından gelmekte olduğu kadar ırksal bilinçaltı alanından da gelmekte ve aktarılanlarla bağlananları doğrudan etkilemektedir.

‘‘Bütün insanlarda ortak bir katmandır bu; bu nedenle adına **ırksal bilinçaltı** dedim. İrksal bilinçaltı, kişisel deneyimlerin ürünü değildir. Bizde doğuştan bulunur. Beden yapımız gibi ruhsal yapımız da, milyonlarca yıllık soygelişimsel izler taşır. Zamanı bilinemeyecek kadar eski bir tür yapıda doğar gibiyiz; binlerce yıllık oluşumlar yer alır bu yapının temelinde. Hayvan basamağının tüm evrelerini aştık; bedenimizde bunların izlerini hâlâ taşıyoruz; örneğin bir insan cenininde hala solungaçlar bulunur.’’
(Jung, BBİ s.270)

Jung’un ben alanı, ırksal bilinçdışının merkezde bulunan arketipini temsil etmektedir. Ben, bilinçdışı arketiplerinin bilinç düzeyinde ortaya çıkışını düzenler; örgütlenmesini sağlar ve kişilik bütünleşik vaziyete gelmektedir. Özne kendisini uyum içerisinde konumlandığı sürece ben görevini iyi yerine getiriyor anlamını taşımaktadır. Özne kendiliğini ego ile gerçekleştirmektedir. Bilinçlendirme tamamıyla gerçekleştiği takdirde bireyselleşme gerçekleşecektir. Ego bilinçdışının ben alanına ulaşmasına izin vermez ve ona aşılması mümkün olmayan duvarlar örerse şayet özne kendini tanımsız atfeder. Bilinçdışı dünyası, bilinçlendirilebildiği oranda uzlaşa sağlanacaktır. Algılananları yaratmak için öncelikle kendini algılama süreci ile yüzleşiyor olmak gerekmektedir. Bilinçdışı dünyası ile yüzleşerek kendini algılamak, anlamak ve uzlaşa sağlamanın en temel noktası haline gelmektedir. Yeni varları yaşama sunmak; dokunulabilir, kullanılabilir nesnelere kendi bilinç dünyamız içerisinde çıkartarak bir noktaya ulaştırabiliyor olmak gerekmektedir. Yeni suçsuz nesnelere ortaya koymak, bilinçaltımızın suçlu bulduğu nesnelere; yeni suçsuz nesnelere yaratım sürecinden sonuç olarak var etmek sürecin tamamlanmasını gerektirmektedir. Jung’un sonradan fark etmiş olduğu ben arketipi kendini algılamanın aslolan ögesidir.

İnsan benlik alanı dahilinde sahip olmakta olduğu tüm arketipleri, personaları, yadsımakta oldukları yahut açık ettikleri; ırksal bilinçaltından gelenler, kişisel bilinçaltında saklananlar ve onların yansıtmak istedikleri ile yadsımak istedikleri arasında boşluklar ve doluluklar yaratarak, benliğin bilinçle bezenmiş alanına yaratıcı

edimin açığa çıkarttıkları ile dışsal alanla konuşmaktadır. Konuşma bu biçimiyle ifade alanına mutlak ki yaratıcı edim aracılığıyla çıkmaktadır. İmgeler var oldukları arketiplerin ve maskelerin alanından dışarıya çıkararak farklı biçimlerde var olmaktadır.

“İmgeler çizilebilir, yırtılabilir.” (Jung, BBİ s.73)

İmgeler alanlarından dışarıya taşıdıkları takdirde nesnelere aracılığıyla insanların anlam alanında kendini var etmiş olacak ve açığa çıkanlar diğerlerinin bilinçdışı alanına bilinçli olarak yansımakta olacaktır. Maske yaratıcı edim sürecinde takılabilir yahut dışlanabilir. Maske takılsa yahut maskeden sıyrılmak başarı ile sonuçlansa dahi boşluk kendini artık bir varlık ikamesi olarak varlık alanına atmış ve var olmuş olacaktır. Yerinde bıraktığı sökülen kavramın boşluğu ise bir başka doluluğu oraya yerleştirmiş bulunacaktır. Sonumsuz bir boşluğun yaratıcısı olan özne tasarlama edimine içkin olarak onun yerine tasarlanan ikamesini koyacaktır ve aslen doldurulması gerekmekte olan bir boşluk aksı mevcut ise onun yerine koyulacak olan yeni var; başka bir aktarım alanını açığa çıkartacak, maske farklı bir ikame alanında kendini gerçekleştirirken, yerine koyulan başka bir maske daha açığa çıkan konumunu alacaktır.

“Sonrasız bir doluluk yaratmak isteyen, sonrasız boşluğu da yaratır.” (C.G.Jung)

6.3.2. Psişe

Jung çalışmaları ve kullandığı yaklaşımlara istinaden, bilindışı ve arketipleri incelerken ortaya koymakta olduğu kavram, yönelim ve bakış açıları bakımından incelenmekte olduğunda, mistik kavram ve deneyimler barındırdığından kabul görmekten ziyade dışlanan bir hal almıştır. Zihnin yapısını, bilincin içeriği ve bileşenlerini psişe adı altında toplamaktadır. Psişe kavramını, zihnin ve ruhun can bulma anı ile birlikte zihin yapısının tamamını kapsar mahiyette kullanılmış bulunmaktadır. Bilinç, bilinçaltı yapı psişe kavramının alt bağlanım yapılarını oluşturarak; ona bütünleşmesi için zihnin kapılarını açan konumlar sunmaktadır.

Ego, kişisel bilinçaltı ve kolektif bilinçaltı yapıları arasında bir aradalığı sağladığında

elimizde var olan yapı psişedir. İnsanların bütüncül olarak zihin yapısında var olan; onlara ortak aktarım alanı sunmuş olduğu, insanlığın başlangıç noktasından itibaren her paylaşılanın orada bir bellekte kaydolduğu; tek ortak nokta tarihi paylaşmak olsa dahi her bir insanın bilinçdışı paylaşımının aynı noktada aynı bellekte kayıtlı olduğu alandır. Bellekte var olanlara bu noktadan ele alınarak bakıldığında, evrenin paylaşılan imgeleri arketipler olarak adlandırmaktadır. Arketiplerde psişenin bütünlüklü alanı dahilinde yer edinmekte ve aktarım alanına dahil olmaktadır.

Kolektif bilinçaltı, arketiplerin kapsayanıdır. Arketipler tasavvur ve imge belleğini oluşturmaktadırlar. Kişisel bilinçaltı; bastırılan, sıyrılan ve süpürülerek itilen varlık olan insanın farkında dahi olmadıklarının alanıdır. Salt kendi yaşantılamış oldukları bu alanda yer edinmektedir. Kişisel olması bakımından, kolektif alandan ayrılanmaktadır. Kişisel bilinçaltı kolektifin alanından ayrılmak için ego ile birleşmeye içkin bir hal almaktadır. Ego fark edilenlerin alanında yer almaktayken; bilinç öncesini de içererek, bilince de dokunmaktadır. Farkında olunanların konumudur ego. Kesintisiz olarak sürmektedir ve kendi içerisinde, kendine özgü bir yapıdır. Bilincin merkezi noktası egodur. Fonksiyonları duyum, his, düşün edimini barındırmaktadır. Sezgilerin alanıdır ego. İmgeler, karanlık ve bilinmez olarak kolektif bilinçaltının aracılığıyla düşlem alanına sızmaktadır. Arketipler imgelere, imgeler rüyaların sınırlarının içerisinde girmektedirken kaynağı tamamıyla kolektif bilinçdışıdır.

Kolektif bilinçdışı arketipleri kapsamakta ve ortak bir bilinçdışı alanda yer almaktadırlar. Arketipler algı alanının çalışır olmasını kurgulamaktayken, bilincin düşün edimi işleyişine yapmakta olduğu göndergelerin ruhsal nesnelere çekidüzen vermektedir. Psişe ise tüm işleyiş mekanizmalarının, tüm örüntülerin, tüm bileşenlerin ve algı bağlarının tamamını kapsamakta olan yapının bütüncül halini içermektedir.

6.3.3. Mekan Arketipleri

“Başlangıç her zaman en küçük olan, hiçte başlıyor.” (Jung, KK s.368)

Mekan arayışı varoluşla beraber süregelmektedir. Koruyan, sarmalayan, ayrıştıran mekan tanımı anne karnında başlamakta ve sonrasında insan yaşamına tezahür ederek devamlı kendine bir yer, sınırlandırılmış bir boşluk arama hissini beraberinde

getirmektedir. Kaynakları belli olmayan arketiplerin kendini ortaya koymak için umarsızca beklediği sembollerle dolu nesnel dünyasında yaşayan izleri, kendine yer aramaya devam etmektedir. İçgüdülerin sembolik karşılıkları Arketipler olarak kendine yer bulur. Yer edinme yahut bir nesneye arzu duyma ve sembolik karşılığını arama ihtiyacı bu güdülerin sürekli kendinden kopmaları nesneleştirme, nesnel ifade olarak görme ve tamamlanma güdüsünü karşılamaya yarayacak; onu karşılayacak bir dokunabilirlik, görülebilirlik duyumsanabilirlik arar haldedir.

İnsanlar kolektifin bilinçdışı alanından aktarmakta oldukları mekan arketiplerine sahiptirler çünkü insanın varoluştan süregelen mekan algısı ve kavramı irksal bilinçdışı içerisinde aktarım alanına girmekte ve bu aktarım alanı içerisinde çıkararak dışarıya yönlendirilmekte olan davranış kalıpları ve algı şemalarına sahip olmaktadır. İrksal bilinçdışının daha önceki insanların belleğinden kalıtsal olarak aktarılmakta olan mekan kavramı; bugün karşılaşılmakta olan, bugün algılanan konumunu alan mekanın, insan için bellekte ne anlam taşımakta olduğunun ifadesine karşılık gelmektedir.

“Ev sabit bir ikameti temsil eder ve bu da Logos ve Eros’un içimizde sürekli olduğunu gösterir.” (Jung, KK s.497)

Arketipler ilk örneklerin, ilk algılananların ışığında bir zincirin halkası misali aktararak kendinden sonraki her halkada bir sonraki örneğin izini bırakmaktadırlar. İnsanlık var olmaya devam ettiği süreç içerisinde mutlak bir zincirin halkasının karşılığına denk gelmekte ve mutlak ki ilksel olanın kendisini aktarıma dahil ederek anlamlandırmakta ve mekanla bağ kurmakta yahut mekanı reddetmektedir. Arketipler buldukları sınırları itibarıyla bilinçdışının aktarım alanındalardır. Arketiplerin alanına göre; daha öncekinden süregelen anlamın zihinde doğuştan var olan yeri, bilincin öncesinden dolayı yer edinmektedir. Mekanın bilgisi zaten zihinde doğumla beraber arketip olarak aktarılmıştır ve yaşam boyunca o arketiple aktarılanlar kadar daha da eklenerek daha sonraki mekan arketipi alanına dahil olacaktır.

“Eros arzu, özlem, güç, bolluk, haz, acıdır. Logos düzenleyen ve direktendir, Eros ise çözülme ve devinim. Bunlar birbirini gerektiren karşıtlardan bir çift oluşturan iki temel psişik güçtür.” (Jung, KK s.496)

Zihin kavramlardan uzak boş bir levha olarak konumlanmamaktadır ve algı alanına aktarmakta olduğu her şeyi, doğuştan ona gelen arketipler aracılığıyla anlamaktadır. Arketiplerin görülen dünya üzerinde, fark edilen konumu alması imgeler aracılığıyla gelişmektedir. İmgeler, arketiplerin hangi alanlardan çıkageldiklerini işaret etmektedirler. Mekan arketipi imgeler üzerinden okunaklı kılınır ve arketipler kendilerini imge aracılığıyla ifade alanına dökmektedir. Temsil, aktarım alanından geçerken arketipin göstereni; gösteren ise mekanın bilinçdışı işaretçisidir. İşaretçi imge, karşıt temel güçleri barındırmakta ve algılananın alanı içerisinde bulunmakta olan paylaşıcılara ben buradayım demektir. Mekan, arketipin aktarım alanında yer

alan sonumsuz ancak sınırlandırılmış bir bilinçdışı ikamenin göstereni olarak yer edinmektedir. Bilinçdışının kolektif alanından gelmekte olan arketip mekan tanımını ve algılanımı üzerinden zihinde doğuştan var olanlar aracılığıyla tanımlanmakta ve bir sonraki algı aktarım alanını etkilemekten kaçamamaktadır. Mekan arketip aracılığıyla bilinçdışı alanından bir sonraki algı alanına aktarılmaktadır.

6.3.4. Gölge Arketipi

Gölge kabul görmekte olanlara ters düşecek, bastırılacak arzular, dürtüler, istek ve düşünce kalıplarını barındırmakta olan her bir ögeyi tanımlamaktadır. Gölge, kendi kalıplarına ters düşenler; toplum kalıplarına uygun olmayan istençler içermektedir. Bastırılanlar karanlık olan gölge arketipine itilir, ötelenir. Düşmanca yaklaşma yok etme istemi, kolektiften aktarılmakta olan vahşi güdülerden kaynaklanmakta; yok olma duygusu, yok etmeyi çağırılmaktadır. Gölge sonsuz kaynağın karanlığının arketipidir.

Anima ve animus, eril ile dişil olanın karşıt yanıdır. Erilin içerisinde dişil olarak anima arketipi yer almakta, dişil olanın içinde ise animus arketipi var olmaktadır. Eril toplumsalın onu bastırması ve toplumsal yasanın kendi kabullerini ötelemesine ilişkin olarak, aslında animayı ötelemektedir. Dişil özelliklerini öteleyen eril, toplumsal yasaya uygun hale gelecektir. Dişil olan ise, eril yönlerini gizleyerek bastırarak; toplumun cinsiyet normlarına uygun hale gelecektir. Ancak eril enerji yani animus, biriktiği noktaya hasar vermeye başlayacak; çıkacak davranış biçimi bulamadığından, dişil olan kılığın eril bir zırhına bürünecektir. Bilinçaltında toplanan ve katlanarak artan birikim, katı ve erkeksi yönlere dönüşerek karakterde yer edecek bir bastırılan halini alacaktır. Toplumun kılıflarına uyan özne ise gölgenin saklayıcısı olacaktır.

Kendilik, bilinç ve bilinçaltının yapılarını bütünleyen bir yapıdır. Düşlem aracılığıyla üstün karakter simgeleriyle, yüzeye vururken beraberinde bütüncül simgeler, gösteren olarak sembollere yer vermektedir. Kareler aracılığıyla yahut daire gibi geometrik simgelerle yüzeyde yer edinebilecektir. Çarmıh simgesiyle bütünlük imgesini; bu imgeleri ise peygamberlik atfında görülmekte olan karakterlerin rüyada yer edinmesiyle açığa çıkartacaktır. Üstün insan ile bütüncül simge düşlemede kendilik arketipi çıkarımı olarak yer edinecektir. Arketipler, imge-rüya ekseninde gerçeklik alanına; bilinçdışından neden ve nasıl öyle algılanmakta olduğunu, sembolik sistemin derinini, simgenin imgeye ilişkin bağlamını anlamaya ve anlamlandırmaya oldukça yarar sağlayacaktır. Baktığımızda görülen ve yaşanılmakta olan evreni, bugün deneyimlenmekte olanlarla bir arada; kolektif bilinçdışına yansıyan önceden ve öteden gelen aktarımların semboller ve imgelerin aracılığıyla anlamlandırılmasına şahit olmaktayız. Dinamik bir yaşayan bugün ile aktarılmakta olan geçmiş arasında, arketipler değişime yahut bir başka mananın kapsayıcısına dönüşmeye oldukça müsait hareket halinde yapılarıdır.

Dış dünya ile iç dünyanın çevrelemekte olduğu kendiliğin merkez noktası; gölge ve

egonun ikincil ayrımını taşımaktadır. Ego kendi yapısında personaya ilişkin olarak bütünlenmekteyken; gölge anima ve animus ile bütündür. Kolektif bilinçdışı gölgeyi çepeçevre sarmaktayken, ego bilincin kapsamı altında bulunmaktadır. Tüm bunların ardında yer alan ise kişisel bilinçaltı olarak kendini konumlandırmaktadır. Korku bir duygulanım olarak kompleksin örtüsünün kapalı olduğunu ve açıldığı takdirde kişisel bilinçdışından bastırılanın çıkacağı sinyali vermektedir. Bastırılan, bilinçdışında fazla enerji birikimine sebebiyet verecek ve bastırılan her ne ise kompleks mekanizması mutlak bir biçim alacaktır. Direnç yahut korkunun varlığına işte burada diye işaret edecek olan kompleksin ta kendisi olacaktır.

“Bu yüzden Jung, karanlık özelliklerini reddeden insanın, onları bastırıldığını ve farkında olmadan sürekli olarak çevresine yansıttığını ifade etmektedir. Bu karanlık özelliklere gölge arketipi adını vermiştir.” (Pelister, YSTBD s.100)

Gölge, bastırılanların sonumsuzca daimi bir hareketle başka bir forma evrildiği; evrildiği noktada yok olmayan ve yok olmadan kendisini bir sonraki formla tekrar doğurduğu bir yandır. Karanlık yanların yansıması, dışarıda diğerlerine karşılık olarak geliştirilmekte olan davranış biçimlerine göre okunabilmektedir. Dışarıdan tutulmakta olan ayna, reddedilen karanlık yanların; yansımasını taşımaktadır. Karanlık kendiliğini başka aynaların üzerinden yansıtmakta olanlarla açık eder. Açık edilen karanlık yanlar, bastırılanlar; onlara ayna tutulduğunda kendilerini sergilemektedirler.

Bilinçdışının eklemelenmiş bir parçası olarak karanlık yanların içeriğini taşımakta olan gölge, bilinçli yanın alanına temas ederek dışarıya çıkabilmekte olduğu kadar kendini karanlık olanın alanından kurtaracak ve var olacaktır. İlkel bir yapı olarak addedilmekte olan gölge arketipi, tamamlanmak için bilinç ve bilinçdışının bir aradalığına muhtaçtır. Gölge reddedilmeye yüz tuttuğunda, özne çıkmaza girecektir ve bu çıkmazın içerisinde düğümlenmekte olan özne gölgenin görmezden gelinenleri barındırmakta olduğu noktada düğümlenerek kalacaktır. Görülenler alanından uzaklaşmakta olan her bilinçdışı bastırılanı gölgenin alanında bağlanımlar oluşturmaktadır.

“Bilinçaltı nedenlerle tüm zayıf düşüncelere aşılacağı bir nitelikte egemen olan ve onları sürükleyip götüren duygusal bir eğilimdir.” (Jung, BBİ s.24)

Bu eğilimin ardında, aşılana; egemenliği bilinçdışının alanında kalan ve ötesine geçmesin diye bastırılanlar gölge arketipinin barındırıcısıdır. Ruhun içerikleri, bastırılanların alanına girmiş olduğu takdirde karmaşaya uğrayacak; karmaşa onların çalışma mekanizmasını bozarak, doğru yöneliminin engelleyicisi haline gelecektir. Gölge yadsınır, bastırılır; düşün edimi nesneyi yadsır, nesneden uzaklaşır ancak ortaya çıkan manasızlık onu suskun kılar. Suskunluk, bilinçdışının gölge yanlarını ötelere, direncine sebep olur ancak oradan dışarıya bir şekilde kendini düşlem aracılığıyla yahut yaratıcı edim düzleminin alanında suskunluğun temsilleri olarak dışarıya atılır.

‘‘Bu bakımdan, yaratıcı katılım imgenin daha da derinliklerinde dokunmuştur ve böylece karanlık arka planın daha büyük bir canlandırmasını olanaklı kılar.’’ (Jung, KK s.497)

6.3.5. Reddedilenlerin Mekana Yansıması

Bellekte yer edinen sınır, mekan, alan kavramları kolektif bilinçdışı aracılığıyla aktarılanları; kişisel bilinçdışının adı altında kendiliğın deneyimlerine ilişkin olarak sınır yaratma, sınırı aşma, sınırı yok saymanın verilerini taşımaktadırlar. Tarihsel yapının süregelen deneyim alanları içerisinde sınırın aşılamazlığı ve sınırın etki alanına nerede dur diyerek bir çizgi çekeceğı bilinmemekle beraber sınır algısı mutlak bir biçimde buradan kaynaklanmaktadır.

‘‘Bilinç düşlem kurabilir! Düşüncemizde bir nesneyi yadsıyabiliriz, onu kavramak istemez, anlamsızlığına inanırız, çevresinde bir suskunluk yaratabiliriz.’’ (Jung, BBİ s. 273)

Sınır bilinçdışının kolektif ve kişisel alanı ile şekillendirilerek bir sonraki kolektif bilinçdışı alanına aktarılmaktadır ki bu nedenle, mekanların hafızaları etki alanı yaratmaktadır. Mekanlar algının dolaşım alanında duyumsanan, dolaşılan, görülen yahut salt hissedilen olarak daha önce algılanmakta olan sınırlarla daha sonra algılanacak olanın sınırını yahut sınırsızlığını belirtebilecektir.

Tarihin başlangıcından süregelen belleğe yerleşen kolektif bilinçdışına imgelenenler; baktığımız, deneyimlediğimiz doluluk ve boşlukları boş bir levha olmaktan ziyade zihinde var olanlar ile anlamlandıracaktır. Sınır koyucu olarak, mekanı sınırlandıran onu zihnin algı alanına ilişkin istemsiz bir güdü ile sınırlandırarak ve yine kolektif bilinçdışı alanına aktaracaktır. Tüm bunların yanı sıra kişilerin deneyimledikleri kalıp ve yasalara tavrı mekanın nasıl bir gösterilene dönüştürüleceğini ortaya koyacaktır. İnsanların tarih boyu yaşadıkları algılamaktayken, onları, anlam düzeyine taşıyarak ilişkilendirdikleri sembolik sistemler mekana işlev yükleyecek; bellek yansımaları olarak yer edinecektirler. Kahraman arketipinin sembolik alanı zihinde var olan hangi semboller o mekana ilişkin bir yakınlık kurarak aktarım alanına sokacak ise fonksiyon yüklenilen boşluk yeni bir sembolik dil aracılığıyla konuşan halini alacaktır.

‘‘**‘‘Sınırı aşmam gerekiyordu, fakat bir türlü bulamadım sınırı. Kimse de çıkıp nerede olduğunu söylemedi’’.**’’ (Jung, BBİ s.231)

Sınır bir bulunan, bir farkına varılmak istenen olarak; bilinçdışının derinlerinde, gölgede yahut anima ve animusun içeriğinde; bir sınır koyucunun karanlığında saklı olarak beklemektedir. Sınırlar arttıkça, sınır koyuculuğun alanı çoğaldıkça içeriden dışarıya yansıma olarak çıkacak olan arketip tehditkar bir konum alabilmektedir.

Arketipler zihnin sembolik sistemini açık etmekte ise onların temsilleri mekan algısına da dokunarak boyut kazanacaktır. Kolektif bilinçdışı sembollerin aktarım aracılığıyla bir mekan dili oluşturmakta olduğu gibi; gölge arketipinin gerçeklik alanına aktarılamayan yanları yaratıcı edim sürecini çalıştırarak yepyeni bir varlık alanına kendini çıkartmasına, çıkartmasa dahi bastırılanın yerine işaret edecek tasarım nesnelere; düşün ediminden geçerek istemli yahut istemsizce çağrışıma mahal verecek varlar sorunun yerini mutlaka işaret edecektir.

Mekarlarda yahut yaratıcı edim sürecinden geçerek aktarılmakta olan nesnelere bastırılan, sembolik alana yerleştirilmiş olduğunda, gerçekleşmiş olan, açığa çıkan halini alacaktır ve bastırma etkisizleşecek, çözülmeye mahal vermiş olacaktır. Bütünlük imgesi olarak anlamlandırılan; karmaşanın imgesi olarak atfedilenle okunur bir hale bürünecektir. Kolektif okumanın bilinçdışı verilerin aktarımına etkisi ile anima ve animusun gizlenenleri de birer var olarak gösteren kılığını alacaktır. Yok etme istemi, kendini dışarı bir yok etme temsiliyle atacakken, var olarak kendine yer bulacaktır. Psişe görünmeyen bir varsayım olmaktan çıkarak enerji kaynağını semboller ile ifade etme alanı bulmuş olacaktır. Egonun kendi yapısında var olan düşünce, duygulanım ve hislenimler ise imgelerin merkezi noktası olarak büyük bir yaratım kaynağına karşılık gelecektir. Mekan kişisel bir alan olsa dahi belleğin izlerinin taşıyıcısı, yeniden var edeni bastırılanların bir timsali yahut bastırılanın ta kendisidir.

Sınırın bilinçdışı verileri sınırsızlığın sonsuz deneyimi arasında; arzunun temsili yahut arzunun yıkım alanına dönüşendir. Psişe, zihin ve beden ikileminde kendini var ederek hem varlık alanına bedenen işaret edecek hem de bedeniyle algıladığını zihniyle tekrar var edecektir.

İnsan belleğinin izniyle, zihninin sınırsızlığını gerçekleştirmeye tabi olduğu kadar kolektif bilincin müdahale alanıyla da sınır koyma eğilimindedir. Bu bilinen ve istenerek güdülenen olmasa dahi mutlak bir temiz alan olmadığından, geçmişten gelen kültürel yapı ve yargılar kendi sistemini öne sürerek bu sınırsızlığa bir son vermesini isteyerek kendiliğe müdahil olacaktır. Düş sembolik olanın alanından, gerçek dünyanın alanında temsil bulduğunda kendilik bunu fark edecek; burada, buradayım ve artık varım diyecektir. Ruhun üretken yanı durmaksızın semboller ve kavramların noktalarını aslında aramakta ve bulmaktayken üretken yanı sonucunu bilinçaltının kaynağından alacaktır. Bilinçaltının kaynağından alınanlar büyük bir dehlizin yaratıcı kaynağını oluşturmaktadır. Bilinçaltının itici gücünün yahut kaynağın daha ağır kaynayan bir hale dönüşmesi taşmak için yer bulmayı beklemekteyken, tasarım edimi bütünüyle ona bir diğer yolu sunmakta olacaktır.

Yansımalar kati suretle bilinçdışının görüngülerini aktarmaktadırlar ve yansımalar aracılığıyla bilinçdışı dünya ile konuşur bir hal alır. Tüm bu kuşkuyla mahal bırakmayan düşün alanı, algılama süreçlerinde kenara itilse dahi yadsımak onu

yalnızca bir itilene dönüştürecektir ve yok etmeye yetmeyecektir. İlişkilendirme üzerine kurulu sembolik sistem bilinçdışından yok olmayacak, kaynamaya devam edecek yalnızca bakış açısının yönü değişmiş olacak yahut yadsınan bir gerçeklik halini alacaktır.

“W.James’ın “bilinç sınırı” diye adlandırdığı bu karanlık alan, çağrışım deneyinin ulaştığı alandır işte.” (Jung, BBİ s.246)

Çağrışımlar, çözümlemeler ve çözümlenenlerin kavramlarına ilişik her bir var, sonsuzun alanını doldurmaktadır. Bilinçaltı korkulması ve kaygılanılması gereken bir dikte değil yarara dönüşümü mutlak olan bir alandır. Karanlık bilinmeyenlerin alanına çağrışım aracılığıyla bakabilmekte ve bilinçdışının kapıları aralanabilmektedir. Doğuştan bulunanların kolektif bilinçaltı alanı, hatta ve hatta ırksal bilinçdışı hesap edilmesi çok daha derin olan, çok eski ırksal bir kolektif taşıyıcısıdır. Evrim basamaklarının katedilen yolları ve bıraktıkları izler fiziken her nasıl ki durmaktaysa, mutlak olarak bilinç içeriğinde de kendisine yer edinmiş olacaktır. Milyarlarca yıl öteden gelen mekanı anlamak, algılamak, mekan oluşturmak, yer edinmek, yerleşmek imgesi; daimi olarak yargıları aktarılmış bir kavram olarak bilinçdışı bileşenlerinde var olmaya devam etmektedir. İrksal anlamda yaşanan mekan kavramı, güvenilir alan olarak mekan, tekinsiz olarak mekan, mutlak tarihsel boyutta tekinsizlik imgesine çağrışım yapan; kaygı uyandıran bir mekan temsilini halen öyle anlamlandıracaktır. Kavramın alanına kayıtsız olamayacak kadar zihinsel ve bedensel anlamda ilişik bir varlık olarak insan, kuşkusuz ki tarihin ona imlediği mekan kavramını bulunduğu mekanın kendisiyle yahut aranılan mekanın nitelendikleriyle ilişkilendirecektir.

“Her mekan, içinde görülmeyen ancak bilinebilen bir kültürel bileşene sahiptir.” (Arayıcı, MTÜT s.24)

Mekanın sınırının aşılamazlığı, yıkılıp geçilebilirliği yahut mekanın yok sayılması tamamı içgüdüselin özdeş karşılıklarının temas noktalarına bağlantılıdır. Dönemler ve mekanların, öznenin bedeniyle algıladığı zihinsel kavramların yerleşim yeri; kolektif bilinçdışının kavramsal merkezine denk gelecektir. Var olan nesnelere ve onların hizmet ettiği şeyin ne olduğu yahut ne olacağı kavramın merkezi noktasını etkiler, tıpkı kavramın onun konumlandığı noktayı etkilemekte olduğu gibi.

Zihin kurgu yapısı sınır barındırmayacak ve yeniden üretime, tekrar ilişkilendirmeye mutlak mahal verecektir. Düzenin yokluğunda belirginleşen düzende ona bağlantılı ve ondan kopuktur. Ondandır kopuk olan nesne ve mekanlar, ona bağlantılı olanın merkezine temas ettiğinde yeni kavramlar oluşacaktır. Mekanın yahut tasarlanan nesnelere yönelimi, zihnin yönelimine ya da yönlendirilmesi istemine göndermeler barındırmaktadır. Maddesel olan tıne dayalı olan ile eşit derecede yakın yahut uzak olarak konumlanacaktır. Kavramlar kurgu akıl ile değışilen oyuklardır. Us kurgusal anlamda, eylemin hareketliliğine bağlı olarak yeni kavramlar var ederek onların birbirine içkin birer değışken olması ile ilişkindir.

İmgeler zihnin gerçek dünya ile insanlar arasında oluşturduğu bir dil bir soyut bağlar zinciridir. Nesnelere imgelerin vücut bulmuş oldukları varlıklar ve dile gelen imgeler bilinçaltının sesini duymaya hazır olanların sonsuz yaratıcı kaynağını oluşturmaktadırlar. Bir şeyi düşün ediminden geçirerek var etme, nedene dayalı bir istenç içermektedir. Neden ise onun dışarıya çıkma istencinin bir hareket ettiricisi olarak onu yaratıcı eyleme ilişkin olarak ortaya çıkartmayı sağlayacaktır.

Başka bir formda ortaya çıkabilecekken, var edilenin gerçekleştirilmiş bir maddi form olması bir anlamın taşıyıcısı olmaktan kaçamayacaktır. Uygarlıklar tarihsel yaşantılananlar, tamamına eklenen yeninin tecrübe edilişi, yücenin temsili, bastırılanın ötekileşmesi yahut kaynağın taşması, karanlık yanların taşlarının yerinden oynaması... Düşün ediminin ortaya çıkarttığı veriler ve yaratıcı eyleme dönüşme süreci; tamamı ve dahası istençler, itkiler ve arzuların kaynağının hareketli yapısından kaynaklanmakta ve ortaya çıkan; oradan çıkmayı bekleyen kavramlarla dolup taşmaktadır. Kendiliğın alanında bulunanların her biri kendini yaratıcı sürece ilişkin olarak dışarıya atarak tekrar doğmakla var etmektedir. Bu nedenle yaratıcı edim ve tasarlama eylemi mutlak bir araç olarak yer edinmektedir.

“Duyularımızın oluşturduğu aktarıcı hatlara bağlıyız; dünya ile aramızdaki köprülerdir onlar, bilince bağlı dış köprüler; bedenimizin en derin köşelerine ulaşırlar ve duyularla beslenirler.” (Jung, BBİ, s.269)

Duyularla beslenmekte olan dünyaya ilişkin köprülerin kurgulamakta olduğu anlam aktarım alanı içerisinde; reddedilenler, reddedildikleri noktalardan açığa çıkarak dış dünya üzerinde okunur birer varlık olarak meydana gelmektedirler. Zihinsel işlevin içerisinde, ruhsal yapının kaynağından kendisini dışarıya atmak isteyen her bir anlam kendini dünyada bulacaktır. Reddedilen ötelenen kavramların mekan üzerindeki yansımaları, okunmak istendiği takdirde anlaşılır, görülmek istendiği takdirde berrak olacaktır. Bilinçdışı gizlerini örtmeyi sevmez ve dışarıya çıkmak için sembolüğın alanına, yaratıcı edime ihtiyaç duymaktadır. Arketiplerin içeriğında barınmakta olan gizler, yerlerinden yaratıcı kaynağın edime dönüşmesi için harekete geçerek; kendilerini görünür kılmak için beklemektelerdir. Öyleyse tasarlama eylemi ve yaratıcı edim; duyuların oluşturmakta olduğu köprü ile kendilerini bilinç sınırının alanına atar ve var olmaya devam ederler. Var olmak bilinç sınırının dışına taşan bilinçdışı reddedilenlerinin; ulaşmakta olacağı nihai gerçekleşim alanına çözülmeyi sunarak, ona ulaşmayı olanaklı kılmaktadır. Sınırın aşılamazlığının nerede olduğunu işaret eden, yaratıcı edim ve tasarlama eyleminin itkilendiği nokta olacaktır. Sınır aşılır, reddedilenler geri dönüş aracılığıyla vücut bulur ve ortaya çıkarlar.

6.4. Heinz Kohut Yaklaşımı Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Üzerine İrdelemeler

6.4.1. Kendilik, Tasarımın Kendiliği ve Kendiliğin Tasarımı

Kendilik içerisinde eksiklikleri, çağrışım aracılığıyla ortaya çıkanları, yetiler ve becerilerin geliştirilmesi ile eksiklikleri dışa vurmaya; düşlemi, temsil ve çatışmaları barındırmaktadır. Parçalardan, parçaların eksikliklerinden, boşluk ve doluluklarından oluşmaktadır ve çözülmeye içkindir. Dizginleyen ile haz beklentisinde olan arasında çekirdek yapının alanına kendilik adı verilmekte ve çekirdeğin etrafında çevrenmekte olan yapılar bütüncül parçayı oluşturmaktadır. Şekillenme bu parçanın etrafında meydana gelirken, çözülmesi gerekenleri, çatışmaların yerlerini ve nedenlerini görmek, itkileri anlamlandırmak için gereklidir. Yıkım ve haz; çatışma ve çözülme, bilinçdışı ve dirençler, narsizma bu çekirdek alanında bağlantılarını gerçekleştirmektedir. Yaratıcılık kendiliği aslen işgal eden bir edime dönüşmektedir çünkü kendiliğin kendi çekirdeğinin öylece zararlı yahut parçalayıcı bir hal ile kendini açığa vurmasını engeller ve yaratıcı edim onu başka bir fiili düzene aktarmaktadır.

Bir suçlu olarak insan bu gizin ardına kendiliğini saklar ve neredeyse çözümsüz bir duruma getirmektedir. Kendilik ve kendiliğin bütünlüğü ayrı yerlere konumlanmışlardır ancak kendilik nesnesi olarak adlandırdığımız nesne, kendiliğin adanarak bütünleşmek için çabaladığı bir varlıktır. Kendilik, nesnesini arar ve onunla bütünleşmek ister. Kendilik özdeşimi aramaktadır ve bu özdeşim kendilik nesnesi ile sağlanması gerekli kılınan bir bağlanma biçimidir. Uzam olarak ele aldığımızda nesne, kendilik ile bu uzantı oluşageldiği aşama itibariyle haz ve korkuya ilişkin ağ kendini bağlayacağı bir diğer şeyi arayacaktır. Narsizma bu bağlantı esnasında beslenir yahut beslenmeyerek yara almaya başlayan haline gelmektedir.

Nesne ona yüklenen anlamı kendilik aracılığıyla ortaya çıkartarak ya hayranlık duyma istemiyle kendiliği nesneye hayran olma biçimiyle bağlayan bir yapıya karşılık gelir ya da büyülenmeci bir tavır içerisinde kendilik teşhire açık bir yapıya dönüşecektir. Yapı teşhire açık bir hale dönüşmekle, koşulsuz bir hayranlık istemiyle bağlandığında nesne ya kendisini dışa vurmaya bir edime yönelerek teşhirin kendisini gerçekleştirebileceği uygun bir alan bulacak ya da kendisini bir edime adayarak onu gerçekleştirmekle narsizmayı ehil hale sokacaktır.

“Bir başka deyişle, belirleyici unsur, kendiliğin örüntüsünü ifade eden işlevlerin özerk olması değil, bütünlüğü ve işlevselliği *bir* bölgede tehdit edilen bir kendiliğin, psikolojik ağırlık noktasını bir *diğer* bölgeye çevirerek hayatta kalmayı başarmış olmasıdır.” (Kohut, KYY s.79)

Kendiliğin yönünün çevrilmiş olduğu ağırlık noktası ifade biçimini araç olarak kullanmaktayken, kendiliğini yeniden tasarlamakta ve bu yeniden kurgulanan kendiliğin tasarımı öznenin kendilik alanına yarar mekanizması içerisinde

dönmektedir. Kendilik nesnesine bağlanma, kendilik nesnesinin yerine bir başka varı ilişik olarak bağlama ile aynısını alamadığı hazzın karşılığını; yer değiştirme biçimi ile başka bir aktaran aracılığıyla alacaktır. Böylesi bir durumda kendiliğin tasarımı yeniden kurgulanmaya mecburdur. Yeniden kurgulanan kendilik tasarımının ağırlık noktası olarak yaratıcı edim, tasarı eylemine dökülerek ya bir var meydana getirilecek ya da var olanı yıkacak yahut kendisiyle ilişkilendirecektir.

Ağırlık noktası aktarıldığında özne bir bağlanıma muhtaç durumdadır ve ilkin becerilerini devreye sokarak yaratım sürecine dönüştürebileceği verileri, örüntünün içerisinden çıkartmak isteyecektir. Bu bir itkilenme ile gerçekleşmektedir. Sevgi, ilgi, bağlanım bir nesneye yöneldiği takdirde nesne yücenin kendisi haline gelerek, bağlanımın gerçekleşmediği ancak tasarı olarak açığa çıktığı bir hali kutsallaştıracaktır. Var olduğu yerden böylelikle açığa çıkmasının hem gösteren açısından hem de bağlanımın temelini açık etme açısından daha sağlıklı olduğu kuşkusuzdur. Ehlileştirme kendiliğin tasarımı ve yeniden kurgulanmasını böylelikle açığa çıkartmaz ise yükselen kaygı, kendiliğin alanını tehlikeye atan büyük bir işaretin çınlaması ile yüz yüze gelecektir. Kendiliğin bağlantılarına direkt olarak değil endirekt olarak dokunmak, psikolojiyi aradan çekerek diğer edimsel alanlarına bakmak ve bakış açısını buradan anlamaya çalışmak gerilimi daha doğru bir haliyle aktarmayı sağlamaktadır.

Kendiliğinin çözülmekte olduğu yıkıcı ve yok edici edimler hazzın ardından gidilmekteyken; kendiliğin tasarımına engel teşkil edecek, geniş bir düzeyin salt kendi küçük çekirdeğinden algılanmasından ziyade bütüncül olarak bağlanma noktalarına bakacaktır.

“...idealleştirilen kendilik nesnesinden kaynaklanan gömülü durumdaki bilinçdışı kendiliğini ortaya çıkararak bu kendiliğin üstün hale gelmesine, böylece o zamana kadar kullanılmayan ihtiras ve ideallerin ifade edilmesine yol açacağı doğrudur.” (Kohut, KYY s.170,171)

Bilinçdışı idealleşme alanına girdiğinde, nesne idealize edilen halini alarak; gömülü kalan bilinçdışı bileşenleri anlam aktarım alanına alacak ve kendiliğin içerisinden birer ifadeye dönüşerek yeni olanın kendisini nesnede yahut ideal atfedilen noktada gözler önüne serecektir. Kendilik çözülür, bilinçdışı alanının gömülü parçacıkları buldukları yerden kendisini dışarıya atar. Kendiliğin alanından dışarıya vurmakta olan dizginlenenler; kendiliğin yapısını açık ederek temsillere dönüşecektir.

Kendiliğin alanını tehdit edilen vaziyete sürüklemekte olan dışsal yahut içsel nedenler; kendiliğin içerisinden dışarıya atılarak kendilik alanı tekrar kurgulanacak, tekrar kurgulanarak özneyi üstün bir konuma atfedecektir. Gömülü kalanların buldukları alandan açığa çıkması, teşhiri tehdit alanından çekerek; yaratıcı temsil aracılığıyla kendiliği yeniden kurgulayacaktır.

6.4.2. Tasarlama Edimi ve Narsizma

Narsizma, nesneden ayrılmamış bir haliyle Kohut tarafından tanımlanmamış bulunmaktadır. Kohut'un anlayışı içeriğinde narsizm, yaratıcı eyleme dönüşebilmektedir. Freudyen bakış, gerilemekten kaçamayacak olan kişisel bir libidinal yatırımın kendisini narsizm olarak atfetmektedir. Kohut'un narsizması, belli bir başkaya ancak yararlı olan bir diğerine dönüşmeyi kapsamaktadır. Narsizma, nitelikli başka bir alana aktarılan; yaratıcı eyleme dönüşken bir yapıdır. İşlev yüklendiğinde, o işleve dönüt bir biçimde kendini açık edecektir. Açık etmek, burada mühim bir noktaya temas etmektedir. Narsizma aktarım alanına girerek kendini tekrar ve tekrar üreten bir pozisyon aldığı anda, dönüşüme içkindir. Temel sarsıntı noktası, kendilik nesnesi olarak var olacaktır. Bu kendimizden var olan bir parçanın, kendi denetim mekanizmamızda; kendi sınırlarımıza yakın olanıdır.

Kendilik nesnesi, ayna görevi görmekte olan ile idealize ebeveyn imgesini de kapsamı altında barındırmaktadır. Ayna işlevine sahip olmakta olan nesne, kendilik alanına kudret ve mükemmeliyeti yüklemekteyken; idealize nesne güçlü olanın ve yanılma barındırmayanın imgesine karşılık gelmektedir. Kendilik, kendilik nesnesi ile arasında bağ kurarak onunla eklenilecek bu etkileşim güçlü olan kendiliği kuracaktır. Bu bağlanım üç noktanın varlığını belirlemektedir; ilkin güç ve başarıma köken alınmaktadır. İkincil olan temel ülkülerin hedeflerinin barınmakta olduğu bir alandır. İstek ve ülküler gerilmekte olan ve tetiklenmekteyken; yetenek ve başarılarla ilişkindir. Kendilik eylem gerçekleşim merkezi olarak yer alacaktır. Algı verilerini merkezine toplamaktayken, eylem de buradan doğar. Kendilik nesnesi, ihtiyaç duyulmakta olan ikincil ötekidir. Kendilik bütünlük içerisinde olmak için, kendilik nesnesi ile kendilik alanlarının bütüncül bir yapıda olmasına ihtiyaç duymaktan kaçamaz. Nesne aktarılmaktayken narsistik bir akım gerçekleştirilmelidir. Ayna aktarımı, ayna işlevine gereksinme açığa çıktığında kendilik nesnesi aktarımı gerçekleşmemiş olacaktır.

Örten, eksik olanın alanını kapatmakta olan işlev savunucu olarak adlandırabileceğimiz bir yapıya işaret edecektir. Kendilik üzerinde yer alan boşluk bir başka şey tarafından örtünün altında kalan olmak yerine onu aktararak telafi nesnesine dönüştürebilmektedir. Telafi nesnesine dönüşümü sağlanan eksik, örtülü olmaktan çıkar; telafi kılıfına girerek yer edinir. Yaratım kendilik içerisinde ikincil olan işleve

dönüşme evresinde ele alınabilmekte ve yaratım kendiliğın bir dışarıya çıkış mekanizması olarak kullanılabilir. Yaratıcı sürecin ortaya koyduğu var, kendilik nesnesi ile kendilik nesnesinin bağlantısızlığının bir nişanesi olarak konumlanabilmektedir. Kendilik psikolojisi, yeniden tamamlanmaya ilişkin bir çözümlenmeler dizgesi, bir oluşumun tekrara ilişik başlangıcıdır.

Yaratıcı edim bir yandan dokunsal bir yaratıcı olan aramaktayken, aslen kendi alanını telafiye yöneltir; teşhire dönük yer edinen yaratıcı edim süreci kendiliğın tatminkar alanına dönüşecektir. Zapt etme, bir şeye yönelme; tekrar üretimin aktarılan, farklı nesnesi yaratıldığında yahut meydana geldiğinde yarattığı eksik olanın doyumu; beceriye dair yol kat ederek, kendiliğini gerçekleştiren haline dönüşmektedir.

Çağrışımlar, nesnelere alanlarıyla ilişkilendirildiklerinde; teşhir haline gelenler fetişleşmekten kaçamayanlar, mükemmel idealinin yakalayıcısı olarak sağlam birer içsel vara dönüştürülenler ilişki ağına oturacaktır. Her şeyin altında yatan neden; neden orada olduğunu, yaratıcı edim süreci sonunda elde edilen nesne çağrışımların ilişik düzeninin kurgusundan yola çıkarak onu görülür kılacaktır. Kuşatıcının alanından eksikğin yerine, aktarımın nesnesini koyarak; boşluğu dolduran, üstünü örtmektense telafi nesnesini açık eden ilişki narsizmanın önemli bir alanına çözümlenme şansı atfeder.

Telafi bir var olarak meydana gelmekteyken, arzu edilenin kendiliğın içerisinde narsizmanın bozuk çalışma biçimi, narsizmayı olması gerektiği bir yordam içerisinde dışarıya taşırır. Kendilik içerisinde belirleyici olarak, tehditkar; kendiliğın boşluk noktasının yer değiştirmesine içkin vaziyettedir. Onu tutar, var eder ve yönelimini değiştirerek onu ehlileştirmektedir. Nesne yönelimli narsizma, narsistik akış içeriğinde; yüce nesne algısına itelenmektedir. Nesnenin sevgi duyulana dönüşü, dizginleri tutulan bir şeye dönüşmektedir.

Yeniden kurulma esnasında yapıyı, ardındaki arkaik deneyime maruz bırakanın denk geldiği noktaya dönüş; yeniden kurulanı başarısız kılabilir. Ehlileşen, tehditkarın alanından uzaklaşan, kendilik ile kendilik nesnesi arasındaki bağ kurma alanı bütünleşecektir. Ehlileşme esnasında yıkım arzusundaki dürtüler ben ve üst benin ehlileştiren, yapısının çatışan bir hal almasıyla kendisini göstermesi mümkündür.

Yıkım, dönüş, gerilim ve yeniden kurulma; ardında bıraktıklarını yahut içerisinde saklamakta olduklarını yaratıcı edim aracılığıyla beceriye dönüşerek bir vara ilişkin doyum ya da çıkış noktası bulduğu an, kendini yeniden var ederek çözülen ve aracısı tasarlama edimine yönelen bir nesne oluşum sürecine tekabül edecektir. Ortaya çıkması beklenenler kendilerini birer var olana dönüştürerek tatmine yönelecek, tatmine yönelik bir edim sürecinden geçmeyenler ise o nesnenin sonuç ürününü gördüğünde yahut bir şekliyle algılamış olduğunda kendi, yeniden kurulma evrelerinin ipucuna dokunarak bunu bir yararlı algılanma örgüt biçimine dahil edeceklerdir.

6.5. Slavoj Žižek Yaklaşımı Aracılığıyla Mekan ve Tasarım Üzerine İrdelemeler

6.5.1. Öznenin Reddi

Özne kendini, kendi olduğu nokta içerisinde aslında görüldüğü yerden bakan olarak konumlandığında; dışarıdan ona yönlendirilmiş olan gerçekliği reddeder. Gerçekliğin dışarıdan görülmekte olan kısmı onu alır ve kendiliğinin dışarısında kalmakta olan bir noktaya konumlandırır. Öznenin görüleni, öznenin kendini reddi ile ya kendini belirleyici olan dışsalı alır kendi içerisinde içselleştirerek kendini tamamlar ya da özne kendi gerçekliğini çıplak bir biçimde ortaya koyar. Özne dışsal olanı kendi içsel noktasına konumlandığında, kendiliğini reddeder ve öznenin reddi öznenin ölümü olur. Öznenin kendiliğini bir gösteren olarak kendi üzerinde değil de nesnelere aracılığıyla gösteren olarak ortaya koyması yaratım sürecinin bir başlangıcı, kendiliğinin önemli bir parçasının ise kendiliğinden kopuşudur. Nesne öznenin kendiliğinden kopuş sürecinin tamamlayıcısı ve öznenin gösterenidir. Nesnelere öznenin doğrudan belirleyicileri olarak, gerçeklik dünyası içerisinde yerlerini almaktadırlar.

Öznenin temsilcisi yaratım nesnesidir. Yaratım nesnelere öznenin okunabilir yapmaktadırlar. Okunabilir bir yaratım nesnesi, öznenin kendiliğinden kopan tane, isteriye, travmaların dile gelmekte olduğu noktalara, arzusunun kaynağına yahut arzusunun reddine, isterinin reddine, unutulmanın hatırlanan bir var olarak ortaya çıkmasına neden olacaktır. Neden olduğu bu kopma noktası koşulsuz, şartsız yaşanması gerekmekte olan gizli temsilidir. Gizli, yaşantının içerisinde öznenin ayrılmış bir parçalanmış olarak derinleşmesi onu herkes tarafından görülebilen bir nesne olma konumuna sürükleyecektir ancak onun anlaşılabilir bir nesne haline alması; ona bakan gözün, özne olarak algı boyutlarının neyi anlamaya çalışıyor olması ile ilişkili olduğu kadar kendisinde simgesel ve imgesel düzen içerisinde bulunduğu yere bağlı kalmaktan kaçamayacaktır.

“Özne her zaman fazla ağır ya da fazla hızlıdır, hiçbir zaman arzusunun nesnesiyle aynı hızı tutturamaz.” (Žižek, YB s.151)

Öznenin reddettikleri ve öznenin kendiliğini reddi, bir kaçış noktası olduğu kadar; sergilenen içsel gerçeklik formunu da kazanmış olacaktır. Sergilenen olması tercih edilen saklananlar, gizli derinliğin dışarısına başka başka ipuçları olarak kendini

atacaktır. Öznenin dünyasında giz olarak yer almakta olan her şey, kendini göstermek için ortaya çıkacak bir yaratım nesnesi formunu almayı beklemektedir. Denge tercih edilen olarak algılanma konusunda bize sonsuz güveni ve iyi hissetme halini verecek olandır ancak dengesiz olanın kodları yıkışı, isterik bir durumu ifade edecekken korkunun uyanmasına sebebiyet verecektir. Öznenin nesneyi arzulananı olarak sunması yahut onu arzulanana bir nesne olarak; saf bir arzulanana olması amacıyla sunması ayırdına varılması gereken bir noktayı işaret etmektedir. Özne gizi nesneye dönüştürerek, kendiliğinin bir parçasını feda edecektir. Kendiliğinin bir parçasını feda ederek, onu kendiliğinin dışarısına atar ve başka bir varoluş formuna ulaşmasını sağlar. Başka bir varoluş formuna dönüşmekte olanlar, suçun bilinçsiz kalışına neden olmaktadır. Suç olarak konumlandırılmakta olan öz bilincin temsil noktalarındaki tıkanıklıklar bilinç edimi vasıtasıyla birer farkında olunan haline dönüşürse, edim suçun tanığı konumunu alacaktır.

Bilinçdışı özne üzerinde asıl olarak, varlığını öz bilincin temsili olarak taşımaktadır. Öz bilinç bilinçdışının içerisinde barınanlar olarak, öznenin aslını belirler. Oraya itilen her duygu, deneyim, duyum, kaçış asıl olarak öznenin yönlendirici gerçekliğini oluşturmaktadır. Öz bilinç konumunun belirsiz olarak işaretlenmekte olduğu, açığa vurulması beklenmekte olanın tam olarak orada, öylece durduğu bir noktaya işaret etmektedir. Manasını kaybeden edim kendisini bir karadeliğin içerisine sürüklemiş olacaktır. Sürüklenme hali yeni bir var meydana getireceğinden, kopanın yerini alan boşluk başka bir boşluğa yer açacaktır.

“...Kötü pozitif bir kendilik (entitiy) değildir. Sadece İyi'nin eksikliği, yokluğudur.”
(Žižek, YB s.215)

Öznenin arzulanana olarak algılamış oldukları, onun aslen ne kadar gerçek arzulanana gösterdiği tartışmalı bir konudur. Asıl olarak arzulanana farkında olunmayan bir gerçeklik olarak öz bilince itilmiş olandır. Arzulanana elde edilmesi istenen bir halin istemi değildir, onun düşlemin kurgusal dünyasını çalıştırmakta oluşu arzulanana bir istem halinde çalıştırarak kişiye haz vermektedir. Arzulanana, istemin yöneltilmekte olduğu bir hal alması ve bu söz konusu halin çalışması; arzulanana bir nesneyi beraberinde getirmektedir. Nesne ne denli uzakta olan olarak konumlanırsa veyahut ulaşılmak istenilen halini alırsa o denli istenç artacak ve o denli ulaşılmak istenen konumunu alacaktır. Fantazyanın kurgusu içerisinde özne, fantazyanın kurgulandığını da reddedecektir. Fantazyanın kurgulandığını reddeden özne, onu ulaşılması gereken bir erek olarak algılamaya devam edecek ancak onun temsili olarak kendine; bir başka varoluş alanı aramaya devam edecektir. Fantazyaya alanından çıkagelenler, gerçeklik alanına hakikat olarak fantazyadaki hallerinden çıkarak gerçekliğe dönüştükleri takdirde fantazyanın istemi kendiliğine kavuşacak ve anlamını yitirecektir. Onu bulunduğu yerden alıp, eksik olan olarak bir yaratım sürecine adapte etmek ve onu öylece bir nesne olarak anlamın temsiline kavuşturmak, onu yaşayan bir nesneye dönüştürecektir. Arzu, özne içerisinde iyi bir tetikleyici olarak yer edinmektedir. İstem çalışması arzunun özneyi itkilemesi ile mümkündür ve istem arzunun yaratıcılığa dönük bir bölümünde kendisini aktive etmiş olduğu zaman onun kendisinin ötesinde bilinmeyen açığa vuran bir hal aldığı görülecektir.

Özne kendi sınırlarının dışarısına çıkması gerekmekte olan, kendini aştıkça kendi içerisinden koparttığı bağları başkalaştıracak olan ve başkalaşırken de sınırlarını yıkması gerektir. Arzunun sınırlarını aşmakta olan özne, sınırın ötesine geçmekte

olduğu o noktada arzu nesnesi ile yüz yüze gelecektir. Özne arzu nesnesi ile yüz yüze gelmesine ilişkin olarak karşısında dürtülerini buluyor olacaktır. Dürtülerin tatmin sağlayamamakta olduğu noktalarda açığa çıkan, saf arzuya dönük olarak dürtünün varlığı sonsuz harekette sonsuz form ve itimlerle ortaya çıkabilmektedir. Dürtüler öznenin hareket alanına girmesini sağlamaktadırlar ve dürtülerin hareket alanı içerisinde, kendisine dair oluşturmakta olduğu parçaların bileşimi farklı şekillerde harekete geçmekte ve aşırılığı, sapkınlığı sürekli olarak uyarır bir vaziyettir. Arzu aşırı olanın formunu kazanmış olduğunda verimli bir dönüşüme dahil olmaya başlayacaktır. Arzu en üst raddede sapkınlığa dair bir etkilenim gerçekleştirmiş olduğunda dürtü bitimsiz bir hal almaktan ziyade kendini sonsuza devreden bir vara dönüştürecektir. Arzu tatminsizlik üzerinden kurgulandığında daha çok çalışan bir mekanizma halini alacağından, arzu fantazyayı besleyen bir boşluğun şekillendiricisidir.

Etkilenim altında olan özne, kendini, kendinin dışında kalanları, dışarıdan aldıklarını bir arada tutmakta olan sonsuz bir döngünün içerisinde şekillenmektedir. Şekillenmekte olduğu öznenin simgesel ve imgesel alanını ayırmakta olan, ikiliğin arasında kalmış fantezinin mekanı; kendi içerisinde barındırdığı bağların ayrıldığı ihlal alanıdır. Öznenin ihlal alanı, öznenin reddettiklerinin yaşam alanı halini alır ve bu ihlal alanı fantezi mekanı oluşturur. Fantezi mekanı kendi içerisinde ihlal edilenleri ve reddedilenleri kurgulamaktadır. Boşluk kendi içerisinde müdahalelere maruz kalmakta olduğunda, tutunamadığı noktalar ona yeni boşluklar doğuracaktır. Özne reddedilen halini almış olduğunda, kendiliğinin hiçe sayıldığı bir yokluk onu beklemektedir. Özne reddedildiğinde kendiliğinin anlamı bir başka boyuta ulaşmış olacaktır. Yok oluşa tabi tutulduğu düşünülme alanı, elindeki sonsuz olasılığı yok oluştan var oluşun ta kendisine devreden haline gelecektir. Özne öteki olana kendiliğinden bir anlam yüklemektedir ve kendiliğinden öteki olana yüklediği anlam; kendini bir başka noktada var etmeye devam ediyor olacağı gibi öteki olanın kendiliğinden bir parçayı da mutlaka kendisine ekleyecektir. Kendiliğinden bir var ortaya koyan özne, kendiliğine düşün edimi aracılığıyla bir başka var eklemektedir. Özne ikame boşluğunu, ikame nesne üzerinde gösterebilmektedir. Öznenin ikame nesnesinde kendisini var etmekte olan boşluk; kendinde şeyin aslında hiçbir şey olduğunu gösterir nitelikte yer edinmektedir.

Öznenin simgesel manada temsili, ondan bir ikamenin işareti olarak yer edindiği gibi öznenin başarısızlığında temsildir. Gerçek, sembolik düzen içerisinde aşkın bir şey olmaktan da ziyade; içkin ve hiçliği göstermekte olanın kendisidir. Hiç olarak kabul edilmekte olanın içkin olduğu nokta, onun gerçekten orada olan konumunu alıyor olmasıdır. Öznenin reddinin bir biçim alması için öznenin kendi hiçlik noktalarının ve kendi varlık biçimlerinin üzerinde çalışmakta olması gerekmektedir. Öznenin tamamlanmaya içkin yanları, dışavurum süreçlerini geliştirmiş olduğu sürece kendisini bir noktadan tamamlamaktayken diğer noktada başka bir boşluğun oluşumuna sebebiyet verecektir. Özne düzeni içerisinde bulunmakta olan koordinat noktalarını alır onları yapar, bozar ve tekrar kurgular. Değişim söz konusu noktalar, bağlar ve koordinatların bozulup tekrar kurgulanmasından oluşmaktadır. Değişim olması gerektiği noktaların yeniden bozum ve yeniden yaratım süreçlerini, fantazyadan da almakta olduklarıyla yaratım sürecine adapte etmektedir.

Öznenin kabulünün ayna evresiyle başlamakta olduğu ilk yansıma, öznenin bu aşamada başarısız olması durumunda varoluşun algılanmaya başlandığı evre öznenin reddine dönüşmektedir. Ayna evresinin kendini algılamak ve kendisinin dışındakileri algı çerçevesi düzenine yerleştirmek üzere başlatmış olduğu yansıma süreci ve sonrasında görülmekte olanların; kendiliğine göre algılanmakta olduğu gerçeklik alanını düzenlemektedir. Ayna evresinin öznenin kendi konumunu fark etmesine yönelik sağladığı algı alanı özdeşimin kendisi değil yansıtılmalı özdeşimin kendisidir. Kimliği oluşturmakta olan, kimliğin başlangıcını, sürecini ve devamını algılar ve yansımalar aracılığıyla sağlayan özne; bilincinin sınırlarını yansıyanların dünyası ile birleştirmektedir. Fantezi dünyası özne içerisinde psişik süreçlerin barınmakta olduğu, psişe bir mekan oluşumu barındırmaktadır. Gerçek dünyanın içerisinde bulunanların ayrışık bir alanı olduğunun bilincinde olan özne; arada var etmekte olduğu bağlantının ayırdında olmalıdır ki anlamlandırma, kendi temsil noktalarını alabilsin. Sembolik kurgu düzeni içerisinde çıkartıp almış olduğumuz kurgu, sembolik düzeninde hiçleşmesine neden olacaktır. Kurgu sembolik düzenin zihinde ve mekanda temsilcisi olmuş olduğundan, gerçek ve sembolik gerçeklik arasında yer almış bulunan alan; bütünün besleyici kaynağıdır. Var olanlarla kurulmakta olan bağ içerisindeki alan yıkılmaya, reddedilmeye maruz kaldığında yansıma alanı değişmiş olduğunda; bilinçdışı öznenin yıkımına neden olacaktır. Hiçliğin alanına itilmekte olan özne, kendisini hiçliğin alanında anlaşılamaz bir noktaya sürükleyecek ve bilinçdışını tamamen bilince maruz bırakacak ve psikoz başlayacaktır.

Düşlemede de fantezi alanında da bilinçdışının yönetimi altında olan, dürtülerin yerleşik alanlarından dışarıya çıkması ile birlikte varlıklar haline getirilerek anlaşılır ideolojik biçimler yaratılmasına yöneltilmekte olması; semboller aracılığıyla ayna evresinden süregelmekte olan, yansıma algı düzeyinin maddeler aracılığıyla kendisine dışı vurmakta olan manalar bulmasından kaynaklanmaktadır.

Nesnelere dönüşerek kendiliğin içerisinde çıkan, kendisine maddeler arasında yer bulmakta olan alanlar, yansımayı yansıya dönük bir biçimde bastırmaktan çıkartır ve dönüştürürler. Öznenin tamamlanmasının imkansız bir durum oluşu ve bundan da ziyade sürekli eksilen ve sürekli artan değerleri içerisinde kendisine tam olmayan ancak tamamlanmaya dair sürekli bir devinim içerisinde olan yer değişimine sürekli olarak açık bir yapıyı kendiliğinde taşımakta olan öznenin hiçlik ve ötesinde olma durumuna ilişkin sürecin işleyiş biçimi telafinin akışını mutlak bir biçimde etkilemektedir. Boşluğun gerçek manada metaforlar barındırmakta olması ve iki dünya arasında bulunmakta olan bağın taşıyıcı araçları olması, hiçliğin boşluğunun varlığını gösteren olarak ifadeye dönüştürmektedir. Özne sembolik olan ile gerçek olanın arasında kurgu düzenin bağlantısını sağladığından; kendiliğinde olanları varlara dönüştürerek onları yok etmektedir. Yaratıcı olan yüceltim aslen ölüm dürtüsünün de taşıyıcısıdır. Yaratıcı yüceltimin içerisinde de ölüm dürtüsünün içerisinde de boş alan yaratmak yer almaktadır. Özne kendini reddederek, kendinin tüm simgesel bağlantılarını bir boşluğa bırakmak niyetindedir. Ölüm dürtüsünün alanı içerisinde kurulmuş olan tüm simgeselin sökülüp atılması yer almaktadır. Simgesel olanın tamamıyla kesilmesi artık yalnızca boş alanın kalmasına neden olacaktır. Yer bomboş kaldığında artık hiçbir bağın olmadığı, hiçbir bağlantının içerisinde yer almıyor olduğu bir karanlık alan halini alacaktır ve bu alan içerisinde de özne kendiliğini ölüm dürtüsü aracılığıyla yok ederek karanlık olana sahip olacaktır.

Özne varlığının feshine yönelik bir hiçliğe dönüşmeye içkin olduğunda, onu varlığının

kabulüne yönelik yansımalar aracılığıyla varlıklar dünyasında ölüm dürtüsünü de dönüştürerek; ifade ikame oluşturması bilinçdışından bilinç düzeyinde geçişini sağlıyor olacaktır.

Öznenin ilksel ayrılma yaşamakta olduğu noktada kopuş, arzunun tekrar bütünleşme isteminden kaynaklanmaktadır. Bütünlüğe tekrar dönüş sağlama istemi onu ifade alanı içerisinde dönüşüme mecbur kılmaktadır. Doğmuş olmakla beraber gelen eksik olma, sürekli olarak geriye dönük bir birleşme istemini taşımaktadır. Tekrar bütünlüğünü sağlamak istemi taşımakta olan özne, bu kaynağın aracılığıyla beslenir ve kendisini bu beslenme aracılığıyla ifade ikamelerle gerçek dünyaya adapte etmektedir. Bütünlüğe tekrar geri dönmeyen bir biçim aracılığıyla sağlanabilmesi adına kendini ölüm dürtüsünün ifadesi, kendini yok etme istencidir. Özne kendisini bu alan içerisinde tanımlayamamaktadır ve kendisini bu alan içerisinde tanımlayamadığında, yok etme arzusunun dilsel bir ifade biçimi olmadığından; kendiliğini fantezi nesnesine çevirecektir. Özne ilksel eksiğin bilinmeyenine fantezi nesnesi olarak yaklaşarak, bulamamış olduğu eksiğin kendisini nesneye evirmektir. Fantazmik manada bakıldığında eksiğin yerine geçmekte olan nesne, aslında var olmamaktadır. Onu var eden yaratıcı edim ve düşünsel edimdir. Özne fantazmik edimin var olmadığını bilmekle beraber, onun kurgu alanı içerisinde bulunduğu farkındalığına sahiptir.

Arzulanan fantezi nesnesi, ilkselin eksikliğini tanımlanmasını sağlamaktadır. Özne ona yani arzulananı ulaşmaktan oldukça kaçınmakla beraber, onu arzulama haline daimi olarak devam etmek istemektedir ancak onunla tamamlanmaktan kaçır ve kaçır yolu ne kadar uzarsa arama eylemi o denli devam ettirilebilir ve çabalama bir o kadar yüksek seviyelerde seyreden bir hal alarak kendi istemini enerjiye çevirebilir. Arama sürdürülebildiği kadar istenç ve arzu yükselmektedir, özne kurgusunu aramakta olduğu kadar aradığını bulmaktan da kaçınmakta olan bir hal alacaktır. Özne kendinin reddine dönük bir yaklaşıma sahip olmuş olsa dahi daimi olarak kaçır konumunda bulunacaktır. Özne bağ kurar ve bağlarını eşleştirmekte olduğu noktalardan da kendini kopartma istemiyle mutlak bir biçimde karşılaşmaktan kaçmamaktadır. Hazzın aldatici nesnesini aramaya devam etmekte olan özne, hazzın kaynağından gelenleri varlara dönüştürerek aktarım alanına dahil etmektedir. Aldatici olan haz, aldatici olan nesneye dönüşerek; öznenin kendiliği içerisinde mutlak bir dönüşüme uğrar ve kopuşun ikame nesnesini, yaratıcı edim aracılığıyla mümkün kılar. İllüzyon kendisini mümkün kılan öznenin gerçekliği olabilmekteyken, gerçeklik diğerlerinin illüzyonu halini alacaktır. İllüzyon gerçeklik anlamı çerçevesinde bakılmakta olduğunda, hiç denilebilecek bir kavramın karşılığına çıkagelmektedir. Boş bir alan olduğu düşünülürken olsa dahi orada maddesel olarak bir var bulunmaktadır ve gerçek manada bir değişim olmasa da kopuş zihinsel düzeyin nesnelere dönüşümünü sağlayacaktır.

Jouissance öznenin ruhunda yer alan gerçekleşmesine dair istencin bulunduğu bir eylemin, eksik olanın giderilen konumuna yönelme ihtiyacının itkilediği; kendisine bulunduğu yerden ayrılarak, hazza ulaşacak ikame alan aradığından kendini tamamen serbest bırakabilmesi mümkün olmayan bir konumda yer almaktadır. Kendini tatmin etmesinin mümkün olmadığı eksiğin yaratmakta olduğu boşluğun dolması imkanının bulunmadığı söz konusu durum, hazzın ötesinde; haz elde edilmesi mümkün olmayan ancak temsillere yönelerek sükunete kavuşturulabilmekte olan ikame ve telafi aracılığıyla öznenin çözülmesinin dürtülenenin yerine bir başkasını koyması

aracılığıyla kapatılmasını sağlamaktadır.

Özne reddedilen konumuna oturtulmuş olduğu takdirde sahip olduğu beslenme noktaları benliğinde ve zihin yapısında barındırmakta olduğu her şey salt nesne haline alacak, özne nesne olarak konumlandırılıyor olacaktır. Nesne haline gelmekte olan özne, kendiliğine dair algılananların salt taşıyıcısı olacak ve mekanizma olarak çalışmaya başlamış olduğunda; benliğin varlara dönüşmeye içkin tüm yapısı bir hiçe dönüşecektir. Öznenin reddi, öznenin ölümünü getirmektedir. Manaların ölmesi ile birlikte kendiliğinin tamamıyla parçalanmasına maruz kalacak olan özne maddesel bir var olarak; ifadesiz, ikamesi mümkün olmayan saf bir temsil olarak yer edinecektir. İkame nesnelere öznel benliğin kendiliğinden ve benliğinden koparak, yeni maddeleri öznel manalar aracılığıyla var etmekten vazgeçmesi; yaratıcı edimin katli gerçekleştirilecek ve madde manayı katlettiğinde faili özne olacaktır. Öznenin reddi, benliğin ve zihnin bileşenlerini yok saymak olacağından; yaratıcı edim mana olmadan ortadan kaybolacak ve bilinmez bir boşluğa sebebiyet verecektir. Kurgunun katli, fantazyanın yok edilmesi, düşünce ediminin ötelenmesi varlık için ölümün temsili haline alacaktır. Fantazyaya reddedildiğinde düşlem ortadan kalkacağından yaratıcı edim yok oluşla baş başa kalacaktır. Madde, öznenin nesne haline gelmekte olduğu konumda her şey olmakla beraber kendinden başka hiçbir şey bırakmayacak bir yok edici haline alacaktır. Metaya dönüşmekte olan özne, hiçliğin temsili olarak manadan uzak tekil bir temsil olarak kendisine yer edinecektir. Maddelerden oluşmakta olan varlık alanı hisler ve duygulanımlardan olmadan nihai bir tekil alana kavuşmuş olacak ve hiçliğin temsili bir maddeler alanı içerisinde nesnelere hareket halinde olduğu ve koşullandırıldığı mekanik bir distopyaya dönüşmüş olacaktır.

Öznenin ölümü, bilincin katlidir. Madde kazanan konumunu almış olduğunda, bilinç ölür. Bilincin düzeyleri reddedilir ve ruh hiç haline alır. Yaratıcı edimin ölümü, tasarlama yetisini yok eder. Tasarlama yetisi, düşünce edimi olmadığından yok oluşla karşılaşacaktır. Tasarlamak zihinsel yapı içerisinde, düşünce edimi aracılığıyla gerçekleştirilmekte olan bir eylem olduğundan onun ölümü maddenin manasız olana devredilerek; onun da ölümlü bir hal almasına sebebiyet verecektir. Yaratıcı edim, öznenin bilişsel yapısı gereğince var olan yaratma eylemini sürdürme, dönüştürme ve geliştirmesine dair aşamaları düşünce edimiyle çalıştıracağından öznenin reddi; mananın ölümüne giden zincirleme etkiler barındıracaktır. Yaratıcılığın, kaynağın kullanımı için gerekli olan bir eyleme dökme becerisi olması; onu aklın bağımsız olan kendiliği aracılığıyla kullanılabilir kılmaktadır. Düşünce yaratımın geliştiricisidir ve tasarlama eyleminden bağımsız olarak düşünülemez. Sonuca gitmekte olan, düğümün çözümü; çözmekten ziyade açılmayacak bir düğümle insanı karşı karşıya bırakmaktadır. İnsan, benliğine dönük bir bakış açısı geliştirmekte olduğunda; onu açıklamak ve onu kullanmak ondan düşünce geliştirmek, yeni nesnelere yahut fikirler ortaya koymak yetisine sahip olmaktan men edilmiş bir vaziyette kendisini bulacaktır. Özne tam da bu nedenle, reddedilemezdir. Özneyi hiçleştirmek, varlığı yok etmenin ve sonlanmanın ilk adımını getirecektir. Benliğin ölümü, maddenin devamlılığını getirir ancak anlamın olmadığı bilincin hiç sayıldığı eylem ve alanlar dönüşmez ve geliştirilmesi mümkün olmayan bir maddeler dünyasını tek başına bırakacaktır. Sembol ve imgeler, algılar ve algılananlar aklın bağımsız alanının dışarısında kalacaktır.

Benlik ortadan kalkmış olduğu takdirde, benlik reddedilmekte olduğunda hakikatin ortaya çıkışı karmaşayı doğuracağından; düşünme yetisinin de kaybı ele alındığında

soyut manalar kalmayacağından, makineleşme insanlık üzerinde gerçekliğini kazanmış olacaktır. Düşünme yetisinin, yaratıcı edimin, tasarlama eyleminin birbiriyle iç içe geçmiş olduğu kaynağın geliştirilmesi ve daha üst bir düzeye çıkartılması gereği; öznelerin anlam ve algı düzeylerinin farklılaşmalarla birlikte varlığın ve varlığın anlamının da gelişmesini sağlayacaktır. Maddenin kaçınılmaz olarak kabulü nasıl ki kabul edilmesi gerekmekte olan bir gerçeklik ise soyut kavramlara dayanan eylemlerin birbiri içerisinde, birbirinin özünü geliştirmeye odaklı bir yaklaşımın ele alınması gerekmektedir.

6.5.2. Mekana Psikanalitik Yaklaşmak

Mekan boyutlar aracılığıyla kavranmakta olan ve kendi içerisinde algılananları barındırmaktayken; algılatan aracılığıyla özneye de anlam kazandıran, onun ifade alanı içerisinde hem kendiliğinde var olanların hem de onu izleyen kimliğinde bulunmakta olan varların bütünüdür.

Mekan salt sınırları olan, ona işlev yüklendiği an itibariyle kullanım alanına dönüşmekten başka bir ibare taşımayan, bir manasızlık ikamesi değildir ve buna dönüştürülmemelidir. Mekan kendiliği olan, kendiliği içerisinde bir anlamın taşıyıcısı olarak öylece var olmaktadır. Mekan, dünya üzerinde var olan her nesne gibi, insanın özünde kendiliğinden barındırdığı ve istemsizce geliştirmekte olduğu manaların taşıyıcısı olan kavramları; mutlak bir biçimde ifade nesnelere aracılığıyla özdeşleştirecektir. Varlığın ifade alanı içerisinde, varlığı alıp; kendiliğinde var olanlarla işaretleyecek olan özne, ona anlam atfedecektir. Nesnelerin mekânın içerisinde edinmekte olduğu yerlerin, nesnelerin ne olduğuna içkin olduğu kadar; özneler üzerinde mekânın bileşenleriyle birlikte zihin yapısının varlığı ile eşleştirerek anlamlandıracaktır.

Kendi zihninde bulunan evreni aracılığıyla, varlıkların maddesel dünyasını anlamlandırmakta olan insan; algıladıklarının ona nasıl sunulmakta olduğuna ilişkin bir kurgu-zaman, kurgu-kompozisyon alanı içerisinde ilişkilendirmeler örüntüsü kurmaktadır. Algılatılmak istenenin mekân üzerinde; olduğu gibi öylece algılanan bir yapıyla mı aktarılmak istendiği yoksa asıl olanın ters köşesi yapılarak mı kurgunun başkalaşan bir evren haline getirilmek istendiği bu noktada önem taşımaktadır. Yaratıcı edim, tasarlama eylemiyle ortaya çıkan bir kurgu-düzen oluşturacağı zaman, anlatılmak istenenin yaratıcı dili tasarım üzerinde nasıl eyleme geçeceğine dair bir yönelim kazanmaktadır.

Mana üzerine yüklenmekte olduğu nesnenin taşıyıcısı olduğu kadar, zihinlerde dokunduğu noktalarında işaretçilerini oluşturarak; zihinlerin her birinde ayrı ayrı girinti çıkıntılar meydana getirecektir. Kimlikler söz konusu işaretçiler aracılığıyla zihinlerde yer etmektedirler ve edinmekte oldukları yerler bir sonraki zincirin manaya dair halkasını artık geri dönüştürülmesi mümkün olmayan bir şekilde etki alanına alacaktır. Her nasıl ki zaman kavramı geri getirilemeyen, dönüştürülmesi mümkün olmayan ve deneyimi istemsizce hatta ve hatta mecburen bir aktaran olarak zincirin bir sonraki halkasına eklenen bir ifade olarak yerini almaktaysa; kimliğin işaret edenleri de algılananlar zincirinin geriye dönüştürülemez parçacıklarını oluşturmaktan kaçamayacaktır. Mekana dair yüklenen anlamın sahibi haline gelen öğeler, buldukları evrenin içerisinde zihin ile birlikte anlamın bir sonraki halkasının

etkileyeni olacaktır. Sonumsuz olarak devam etmekte olan manaların eşleşim dizesi daimi bir süreç içerisinde dönüşümüne devam edecektir.

Mekanların kurgu evrenleri, insanların kurgu zihinleriyle konuşan haline geldiğinde; mekanlar, zaman kavramı ve zihnin dizgeleri, bütünlüklü bir anlam dizgesine bürünecektir. Mekan ve mekanın temsilleri, zihin yapısında var olanların tasvir nesnelere ait olduğu eşlenik kavramlarıyla asıl amacına ulaşmaktadır. Katı bir anlatımın temsili olması gerekmektedir olan mekan, nasıl ki manasının taşıyıcısı olarak katı olana dair bilişsel unsurlar aracılığıyla temsili gerçektir. Katı bir anlatımın temsili olan ile ters düşeni anlatan haline gelecektir. Katı bir kural olmamasına içkin olmakla beraber, mekanın kimlik ilişkileri söz konusu bilişsel kavramların dayanaklarını yıkararak; zıddını zıddı aracılığıyla da kurgulayabilmektedir ve kurgu bu yönüyle yaratıcı edim ile tasarlama eylemi arasında büyük bir düşünsel edimin, algıların bütünü kontrol edebilir olmasıyla ilişkin olacaktır. Mekanın kurgulayıcısı ve algılatanı olarak, göstergeler aracılığıyla işaret edilmek istenin kurgusunu tasarlayan; manaları ve onlara ilişkin göstergeleri bir araya getirerek dünyanın kurgu düzenine imgesel ve simgesel arasındaki ilişkiyi yansıtmak, tasarlama eylemini yerine getirmekte olan öznenin de bilişsel yapısına dayanmaktadır. Bilişsel yapı ne kadar beslenmiş ne kadar simge-imge düzeni içerisinde kendisine dair bakış açıları geliştirmiş ve kendi benliğine kurgu kavram bileşenleri katmış olmakta ise o kadar gelişkin bir algı etkilenim düzeyine sahip olmuş olacaktır. Şeyler ve şeylerin anlamları, bilişsel yapıda dokundukları nokta ile birlikte şekillenmekte olduklarından; söz konusu şeylerin yerleştirilmekte olduğu kavram temsilleri onların ikame nesnelere halini alarak var olmaya devam etmektedirler.

Mekanda bırakılmış olan her bir anlam temsili, kurgulandığı yerin söyleminin bir simgesel temsili gösteren konumunda yer almaktadır. Etki söz konusu simgelenen ile ilişkilendirilmekte olduğunda, psikolojiye dair kavramlar devreye girerek; anlamların şeyler ile bilinçdışımızda nasıl aktive olduğuna dair bir düzeyin kapısını aralayacaktır. Psikanalizin incelemekte olduğu alan içerisinde tekil nesne olarak kabul görmekte olan, bilinçdışı tüm gizlerini ve tüm kontrol noktalarını varlığın yaşamı içerisinde nasıl algıladığımız nasıl anlamlandırdığımız veyahut nasıl anlamlandırılmasını istemekteysek o yönüyle anlamları ortaya koyabileceğimizin kontrol noktalarını incelememizi sağlamaktadır. Bilinçdışının özgün ve kendiliğinde alanı içerisinde, bilinçdışının özgün varlıklarının; yaşamın mekana dair alanları içerisinde de özgün noktalar yaratma edimini kuşkusuz bir biçimde desteklemekte olduğunu ve kaynağın beslenme alanı olarak kabul edilmesi gerektiğini görmekteyiz. Mekanın okunmasını sağlamakta olan işaretlerin, mekanın okunmasını önleyenleri olarak kullanılabilmesi noktası da bunun bilinçli bir kullanıma dönüşebileceği bir tasarım dili olarak açığa çıkmaktadır.

Anlama, aktarma ve anlaşılmanın bu önemli temsil noktası içerisinde hatta ve hatta eşlenik olduğu aktarım süreci içerisinde; varlık ve yokluğun aradalığında deneyimlenmekte olan noktanın kaçınılmaz bir bütünü bilinçdışının önderliğinde şekillenmektedir. Bilinçdışının anlama, aktarma ve anlaşılma üçgeni içerisinde ortaya koymuş olduğu her bir anlam noktası, öznel olmaktan çıkararak; öznelin ifadesi ve temsili haline bürünecektir. Fiziksel olarak var olanların, içerisinden geçmekte oldukları yolun temsili halkaları; tanımlamaların karşılıklarını, görece manalarını ve tüm bunların sonucunda kalıntılar halinde bulunmakta olanların yerleştirildikleri

noktalar ile tanımlamaları oluşturmaktadır.

Evrenin bütünlüğü içerisinde tanımlamaların ve temsillerin yerleşmekte olduğu noktalar; mekanın okunması, mekanı ikame temsil nesnesine dönüştürenin okunması ve maddesel olanla manaya dair olanın eşleniklerinin incelenmesi; anlamının ve aktarmanın sonsuz zincirinde bilinçdışının ta kendisine muhtaçtır. Kullanıcıya yahut seyredene verilmekte olan ikame mekan ve ikame mekanın temsil nesnelere, bilinçdışına dokunulan birer var olarak ruha dair dokunun içerisinde kendilerine yer edineceklerdir. Zamanın geri dönüştürülemez halkalarına benzer olan, kurgu ve düşün düzeyi kavramları; temsil ve tasvirlerin evrenini açık etmektedir. Temsilin bir kaçış noktasını mı temsil etmekte olduğu yahut var olmanın anlamından uzaklaşarak tehdidin bir ikamesi olarak mı kendine yer bulmakta olduğu yaratıcı edimden geçmekte olan tasarlama eyleminin sonuç ürününe dair karşılıklar oluşturmaktadır. Arzunun temsil ikamesi olanın mekanda herhangi bir şey olarak kendisine yer edinmesi, onun herkes tarafından görülebilir bir anlamın taşıyıcısı olmasa dahi onu kurgulayanın kendiliğinden bir kopuşun temsil ikamesidir. Madde bir giz olarak ifade taşımakta olduğunda, onun gizli temsili olması; herkes tarafından bilinmekte olan bir açığa çıkan olacağı anlamına gelmemektedir. Giz kaynağından çıkmıştır ve giz çıkmakta olduğu kaynağın fantazyasından ayrılarak, kendiliğine dair bir atfı kopuşa içkin kılarak gerçek dünyaya aktarmıştır. Somutlaşmakta olan kavramın fantazyadan koparak mekana yahut mekana dair bir ögeye dönüşmekte olması, simgesel düzene dair alanın ortadan kaldırılan olarak yahut açığa çıkan olarak; yer değiştirmesine de aracılık etmektedir. Zihnin yanılmalara alanı, temsillerin kendileriyle ilişki içerisinde bulunmakta olduğunda bilinç; bilinçdışının anlatmaya çalışmakta olduğu noktaların dile gelmesi aracılığıyla, okunurluklar haline dönüşmektedirler. Zihin yanılmalara alanı içerisinde fantazyaya alanından ayrılmakta olanları da kendiliğinden maddeler dünyasına katarak okunması mümkün olabilirliklere dönüştürmektedirler.

Oluşturulmakta olan mekanların kurguları içerisinde bilinçdışından gelmekte olanlar, istem dışı bir düzeneğin parçası olarak; travmatik olanın fantazyasından kopar ve kendine bir nesne tanımı olarak yer edinebilmektedir. Sınırların ihlaline müsaade edemeyecek olan, sınırların dışına taşmakta olanın zihinsel kurgusu içerisinde dışarıya çıkmasına müsaade edilebilir bir kılıfla aktarım alanına yansiyacaktır. Zihnin içerisinden koparak gelen fantazyanın gizlenmekte olan nesnesi, tanımını bir ötekinin temsili olarak kurgu alana bırakmaktadır. Döngünün eylem alanı içerisinde kendisini, kendinden bir parça ile sürdürebilmekte oluşu; onun kendine telafi nesnesi seçmesi ile mümkün olmaktadır. Nesnelere ve mekanların sınırları içerisinde okunabilmekte olan, ötekilerin tanımları eksik olanın tamamlayıcısı yahut isterik olanın dışavurumunu gerçekleştirebilmektedir. Kendiliğinden bir parçanın nesneye dönüşerek kendiliğinin içerisinden çıkıp başka bir varlık oluşturabilmesine izin veren ve bunu gerçekleştirmekte olan yaratıcı edimin eyleyicisi, tözün parçasının feda eden haline dönüşecektir. Arzu nesnesi, gerçeklik dünyasında yer alan kurgu mekan içerisinde; kendisine bir maddi ifade alanı bulmuş olduğunda bitiş fantezisi, o anlam için kendini gerçekleştirmiş olacaktır. Bitiş fantezisi ise kişinin o ifade için, kendiliğinden tamamen yaşamakta olduğu kopuşun; aidiyetini yitime ulaştırarak imkansız olanın ölümünün temsil etmesidir.

Sınır, sınırın ötesi ve onun gerçekliği; her ne kadar sınırlı bırakılmaktaysa yahut özgürleştirmekteyse kurgu mekanında o kadar özgürleştirilmesini yahut sınırlandırılmasını gerektirmektedir. Fantazyaya dair olanın ötesine varması mümkün

olabilecek olanın aşılması yahut kurgu mekan üzerinde temsil edilmesi, aşılamaz olanın özgürlüğünün temsili olacaktır. Sınır, sınırın koyucusu olan ile sınırın öteleyicisi arasında bir değişken olarak; öznenin karar verici mekanizmasına bağlı olmaktadır. Öznenin sınırı çizmekte olan yanları, sınırı aşmakta olan yanları ile bilinçdışının sınırları arasında özdeş bir sınır alan oluşturacak ve mutlak ki bu alan maddeler aracılığıyla aktarıma kavuşmaktayken sınırlı olsa da mana aracılığıyla sınırlarının ötesine geçecektir. Ötesinde olanın derinliği, ötekinin sınırlarından manalar dünyasında ayrılmış olacak ancak maddeler dünyasında ötekine bağımlı olarak kendini ifade edecektir. Zihinde var olan inancın temsilleri, mekanın sınırlarının aşılabilirliğinin en daimi etkileyicisi olacaktır. Sınırı koymakta olan ile sınırı aşmakta olan arasındaki bağıntı maddeler ve manalar arasındaki bağlantının nasıl şekillendirilmekte olduğuna ilişkin olarak gelişecektir. Mana sınırın ötesindedir, madde ise mananın dönüştürülmesi için bir araçtır. Zihnin mekanı içerisinde işlerliği olduğundan bahsedebileceğimiz arzu odası, fantazyaya dünyasının bir kapısının ardında kendine yer edinmektedir. Maddeler dünyasına, kendinden bir şey vermekte olan özne; manalar dünyasına onun yerine koyabileceği yeni bir şeyin temsilini de almaktadır. Akıl ve maddi gerçeklik bağıntısı arasında kendiliğine gerçek dünyada bir dönüşüm alanı oluşturması beklenmekte olan mana, oluşturulan temsili ile maddesel bir gerçeklik yakalayacaktır.

Anlam mekanda yaşayan olarak veyahut yaşayan anlamın feda edileni olarak, yıkıma içkin bir sürecin parçası haline mi gelecektir yoksa maddenin söz konusu mananın tüm yapıları yıkmakta oluşu mu gerçekliğin kendiliğini oluşturacaktır? Maddenin manayı yıkması söz konusu olduğunda, onu varlıkların bilincinden, bilinçdışından ve tözünden ayırıştırarak olan durum içerisinde öteki; yıkımın öznesi olamayacağından kendisini yıkacaktır.

Oluşun manasını taşımakta olan mekan, varlığın kendi anlamının taşıyıcısıyken; kendinden başka sınıra ihtiyaç duymamaktadır. Somut olanın varlık alanı içerisinde bakış açısının algılamakta oldukları kuşkusuz ki soyut olan varlık alanına daimi bir mecburiyet duymaktan kaçamayacaktır. Mekanın somut olarak tanımlanmasının ve gerçeklik dünyası içerisinde sahip olmakta olduğu gösterenlerin, soyut bileşenlerin birer temsili olması noktasında aslına bakılırsa; hiç olması istenenken asıl olanın ta kendisi olduğu görülmektedir. Mekanın insanlara varlık dünyası içerisinde sunmakta oldukları; onların somut kullanım nesnelere ziyade soyut dünyanın var olanları kadar, sezgiye dair barındırmakta olduklarının da temsil alanları olma halini taşımaktadırlar.

Algılama işlevi ilkin zihinde başlamakta olduğundan, algılanmakta olan her şeyin başlangıç noktasının zihinden geçmekte oluşu kuşkusuz bir gerçeğe işaret etmektedir. Algılar, algıların yorumlanma noktaları ve onların karşılık alanları mutlak yerlerde, mutlak biçimler edinmektedirler. Her mekan bulunmakta olduğu yahut anlatmak istemekte olduğu noktanın temsilini, ruhunu, bilincini kendi üzerinde taşımaktadır. Kendi üzerinde taşımakta olduğu tüm bilincin ve o mekanı paylaşan yahut seyretmekte olacak olan insanların, onun üzerinde bulmakta olduğu kendiliğine dair bilincin ilişkisinin yıkılması söz konusu olamamaktadır. Seçilenler, söz konusu mekanın oluşturucuları, seçilmeyenlerde dahil olmak üzere kurgu mekanın tasarlama haritasını oluşturmaktadır. Birbirine dair şöyle ya da böyle anlam aktarım alanları bağıntıları oluşturmuş olan; her kavram, her soyut parça, somut parçanın gösteren olarak açığa çıkmasına sebebiyet vermektedir. Mekan sınırlarıyla, sınırları aşması unsuruyla da

hem mental hem maddi bir alan olarak bilinci barındırmakta olan temsiller bütünüdür. Mekanın barındırmakta olduğu temsiller, onlara bakan öznenin; onları kendi algı alanı çerçevesinde nasıl ve ne kadar irdelemeye açık olduğuyula doğru orantılıdır. Bakış açısını ele almakta olduğumuzda onun yönü, izlediği yol ve algılamakta olduğumuz nokta her nasıl ise mekanın ve mekanın içerisinde barındırmakta olduğu nesnelere anlam düzeyleri ona göre değişim göstermekte olacaktır. Kodların kültüre dair, topluma dair, inanca dair geliştirilmekte olan göstergeleri ardında kuşkusuz ki gösteren ve gösterilenleri barındırmaktadır. Gösterenin bir nesne olarak bilişsel olanın temsili halinde yer almakta oluşu, göstergenin de bilişsel bir ifade taşımasını zorunlu kılmaktadır.

Mekana yaklaşan olarak hakikat, onu yakından ve yüzeysel olandan uzak bir algılama biçimi geliştirerek; ötesinde var olanın algılanmasını sağlamalı, sınırı anlamaya çalışmaktayken, sınırın ötesini düşünerek mekana dair bir bakış açısı geliştirmeliyiz. Mekanın sınırlarının ötesinde var olanlar, onun sınırlarının asıl belirleyicileri olacaktır. Sınırın görülebilir bir biçime karşılık gelmekte olduğu gerçek noktası; onun, sınırlarının ötesinde bir çıplaklığa sahip olduğunu gizlemektedir. Sınırları kurgulanmış olan mekan, işleve dair geliştirmekte olduğu kendi alanının içerisinde; insanında kendi bilincinde barındırmakta olduğu gibi bilişsel varlar barındırmaktadır. Mekanın varılmakta olan kanısı sonucunda onun tanımlandığı nokta, onun aidiyete dönük yanlarını da temsil etmektedir. Mekanların belleklerinin oluşturduğu göstergeler, onların zaman ölçeğinde ve süreçler içerisinde neleri kendine katmış oldukları yahut neleri kendi bilincinin dışına itmiş olduklarının da temsilcileridirler. Mekanın kurgu düzen içerisinde adlandırılması, onun kendisini nasıl tanımlamakta olduğuyula ilişkin olduğu kadar gösterenlerinin kendilerini nasıl tanımlamakta olduklarıylada ilişkilidir.

İnsanın bilincinde barındırmakta oldukları ile mekanların bilincinde barındırmakta oldukları; tasarlama eylemi ve yaratıcı edim aracılığıyla içerisine psikanalizin öğelerini katmaktan kaçamaz ve temelinde onların bilişsel dayanak noktalarını taşımakta olan var alanları halinde oluşagelmektedirler. İnsanın dil aracılığıyla kendisini ifade etmesi ve düşün aktarımını gerçekleştirme gibi mekan üzerinde de göstergeler aracılığıyla gösterenler ve gizler simgesellerin diliyle kendilerini var etmektedirler. İnsanın süregelen dil aktarım sürecinden her nasıl ki varoluşa ve yaşamın süregelen ölçeklerine dayalı olarak çıkarımlar ve okumalar yapılabilmekteyse; mekanında kendi bilişsel yaşamı süresince varoluşu itibariyle süregelen tanımlamaların okunmasıyla birlikte bilişsel çıkarımları yapılmaktadır. Bilinç ve bilinçdışı kavramları insan varlığında işaret etmekte olduğu yerlerin tanımlamalarını ve ayrılmakta olduğu noktaları gösteriyor olduğu gibi; mekanla kurulmakta olan ilişkinin de nasıl olduğunu ve nasıl dönüşüm göstermekte olduğunu çözümleyebilmeyi sağlıyor olacaktır. Mekan bilincini, gösterge ve göstergenin ardında bulunmakta olan bilinç aracılığı ile tanımlanmakta olduğunda; oluş manasına kavuşacaktır. Kavram ve mekan ilişkisi içerisinde köken kavram olarak oluşun aslımı bulmaya dönük olduğu nokta, onun irdelenme noktasıdır. Oluş ve varlık insanın asıl alanı içerisinde yer almakta olduğundan; varoluştan ve hatta varoluşun oluşum süreci içerisinden çıkagelen mekan kavramı psikanaliz ve felsefenin birbirine tabi olduğu bir bakış açısından görülmeye kuşkusuz bir gereksinim duymaktadır. Mekanın kendi başlılığının içerisine yerleştirilmekte olunanlar ile birlikte mekan, kendiliğini kendi içerisinde aktarıma açmakta olan bir algı alanı olarak yer almaktadır. Mekan kendi bilincinin temsilidir. Mekan insanlığın bilincinin temsilidir. Mekan insanlarla kurmakta olduğu etkileşim alanının oluşturduğu zincirlerin aslen gösterenidir.

Gösteren, oradan kaybolmuş olduğunda yer boşluk dahi olsa artık oradan geçmiş ve iz bırakmıştır. Mekanın izi, paylaşılan belleğin ona dokunanlarının da onda bırakmış olduğu izlerin temsilini taşımaktadır. Mekanı salt boşluk olarak görmek dahi boşluğun bir ifade temsili olarak ona yer vermektedir. Mekanın ardında kalanlar, onların gelişim süreci içerisinde aktarım alanında etkilenmekte olduğu her şeyi barındırmaktadır. Kaçılamayacak olandır ki, geçirilmiş olan evreler silinemezler yalnızca kendilerine artık başka maskeler, başka örtüler ve başka yeni göstergeler bularak dönüşürler. Dönüşmekte olması mekanın izlerini silmez ancak eskisini yıkarak, onun yerine; içerisinde bulunmakta olduğu sürecin o ana için konumlanmakta olan yeni maskesini ortaya koyacaktır. İçerisinden yaşamın ve doğal olarak insanın geçmiş olduğu sınırlandırılan yer, tüm kaygılarından arınarak yeni bir varlık alanına dahil olamaz ancak; onu tekrara ilişkin kaygıyı maskeleyerek, yeniden üretir. Mekanın bağımsız bir anlam ifadesi haline gelmiş olduğu süreç, aslında bir süreç kalıbı dahilinde olmaktan ziyade yeni farkına varılmakta olan bir gerçeğin asli temsili olarak yer edinmektedir.

6.5.3. Simgesel Düzen ve İmgesel Kurgu

Simgesel düzen kurulmakta olan evren alanının kendi içerisinde barındırmakta olduğu her şeyin, aktarım sürecinde; bir şeye dönüşmesi için kendisine insanın varlık alanında gereksinme duyduğu ifadenin kurgu düzenidir. İfadenin kurgu düzeni içerisinde var olanlar; belirleyicilerin kavramları ve içerisinde bulunmakta oldukları simge ifadenin örtüsü, düzenin kurgusunu sağlamaktadır. Simgesel düzen içerisinde, var olan ifadeler; imgesel ve gerçekle birbirine için olarak yer almaktadır. Simgesel ve imgeselin, gerçek alanına dair geliştirmekte olduğu bağlantı, gerçeğin bizden bir şey değil de yanılısama alanımız içerisinde var olan bir edime karşılık gelmektedir. Simgesel düzen dahilinde yer almakta olan gerçek, yanılısama olarak var olanların; insanların adına, insanların edimlerini gerçekleştirmeye yüz tutmakta olduğu, dışsalla ilişkili olan gerçek kavramını simgesel düzenin bir taşıyıcısı olarak dışarıdan içeriye dahil olmakta olan atfıyla kabul etmektedir.

“Hakikat (simgesel) bir kurgu yapısında olduğu için, hakikat ve keyfin gerçeği birbiriyle bağdaşmaz.” (Žižek, YB s.188)

Simgesel düzen varlık alanının ve edimlerin içerisinde insanın kendi ile yüz yüze gelerek, başkalarına da çarpmak durumunda olduğu bulunulan kurgu evrende; yer alan çarpışmalardan ortaya yeni bir gerçek ifadesi olarak çıkan simgeselin arasında bir savaş yer almaktadır. Gerçek ifade haline dönüşür ve dönüşmek durumundadır. Gerçek ifade haline dönüşmelidir ki aktarım etkin bir işleyiş biçimine sahip olsun. Dilin şekillenmesinden ileri gelmekte olan simgesel, etkileşim ve aktarım işlerliğinin evren üzerindeki düzenini sağlamakta olanın karşılığına denk gelmektedir. Gerçeğin nasıl şekillenmekte olduğuna baktığımızda, gerçek simgesel aracılığıyla yani dilin göstergeleri aracılığıyla anlaşılır ve kullanılabilir bir yapı kazanmaktadır. Tamamen dünya üzerinde bulunmakta olan gerçek ve olana ilişkin her şey, dilin yapılanma biçimleriyle eşleşerek aktarım düzlemini oluşturmaktadırlar.

Birebir bakıldığında herhangi bir şeyin, kendi temsilini bir aracı temsil ile oluşturması ve onu gerçek tabirinin karşılığı olarak sunması; gerçek tanımını söz konusu bakış açısından, bilinemez ve öngörülemez yapmaktadır ve bu durumda gerçek tahmin edilebilir varsayım ifadeleri zinciri halini almaktadır. Kaynak dil aracılığıyla simgesel düzen içerisinde kendisine yer bulmakta olan tahmin edilebilir ifade değil ondan öncesindeki halidir. Tam olarak bu nedenledir ki gerçek bilinmesi mümkün olmayan salt tahmin edilebilir bir varsayım olarak adlandırılmayacak bir öncenin konumuna dair karşılığıdır.

Çağrışımlar ve ibareler gerçek kavramının bu çerçeveden bakılmakta olduğunda üstünü örtmektedirler ve üstü örtülü olanlar; simgesel düzenin içerisinde kendilerini bir giz halinde temsil edenlerin kaynağına ulaşılmasını engellemektedir. Simgeselin kafesi kırıldığında onun ardında kendiliğini sürdürmeye devam etmekte olan bilinmezler, adsız asıllar yani gerçek olanlardır. Simgesel düzen içerisinde bulunmakta olan ifade, ibare, tanım nesnelere, tanıdık olanı bir diğeriyle anlamlandırmaya ve aktarım sürecine dahil etmeye yaramakta olanın kendisi ve kendi düzenidir. İnsan bilinmesi mümkün olmayanları, anlamaya çalışmak ve dayanılmaz bilme dürtüsünün karmaşasını aşmaya çalışmak; onu öğrenmeyi öğrenebilmek için dahi simgesel düzen içerisinde yer alarak simgesel düzenin ardındakileri aramaktadır. Arayış simgelerinin aktarım düzeni içerisinde, ardındakini bulana değin aracı nesnelere ve adlandırılmış simgelerle bir kurgu düzen oluşturmaya devam edecektir. Aranana daima bulunanı getirmektedir ve bulunan ise daima bir diğer aranana doğurmaktadır. Gerçek daimi bir devinim içerisinde simgesel düzen sınırlarında kendini dönüştürmektedir.

Temelinde var olana dönmekte olduğumuzda simgesel düzenin oluşturucusu olan ifadenin temsili, kendini simgeselini daima temel bir fantezi ögesine yani bilinçdışının fantazyasına dayandırmaktadır. Adlandırılanlar, çağrışımların temel noktaları aracılığıyla fantazyanın dışına vuran yanları olarak oluşageldiğinden; kavramların dilsel karşılıklarının nasıl anlaşılakta olduğu temel fantezi alanında yer alanlara bağlıdır. Somut simgesel ilişkilerin içerisinde daimi olarak soyutun işlerliği söz konusudur.

“Simgesel düzendeki bir kusuru, bir tutarsızlığı maskeleyen bir “yalancılıktan inanma” olarak fantezi, her zaman tikeldir – tikelliği mutlaktır, “dolayım” direnir, daha büyük, evrensel, simgesel bir mecranın parçası haline getirilemez. Bu nedenle ötekinin fantazisinin haysiyetini, ancak kendimizinkine karşı belli bir mesafe takınarak, fantazinin nihai olumsuzluğunu yaşantılayarak, onu herkesin kendine özgü bir tarzda kendi arzusunun çıkmazını gizleme biçimi olarak kavrayarak anlayabiliriz.” (Žižek, YB s.209, 210)

Simgesel düzen, işlerliğini devam ettirmesi gerekmekte olan bir kurgu alanının temsidir ve kurgu alanının kendisinin devamını sürdürmeye daima ihtiyaç duyacağından kendisine tabi yeni bir simgesel oluşturmaktadır. Bilinmek istenen ardına bakıldığında, bulunan asla gerçek olan olmayacaktır. İstenilmekte olan, alınan konumuna geldiğinde

istenen olmaktan çıkacaktır. Simgesel düzende simgeler aracılığıyla kurgunun aslını aramakta olduğumuzda, ardındakinin gerçeğinin ne olduğuna ulaşmak söz konusu olmayacaktır. Ona ulaşma yolunu bir erdeme dönüştürerek, yerini yeni simgesel düzen nesnelere ile kurgulamaya içkin olarak bir başka adıma bırakacaktır. Simgesel düzenin içerisinde bulunduğumuz alanı varoluş itibariyle anlamlandırmaya çalışır, kavrar ve dönüştürerek kendi bilinçdışımızın bizleri kumanda etmekte olduğu noktadan itibaren yeni göstergeleri simgesel düzene katarak sürerliliği sağlar bir konum edinilmektedir.

Anlamanın çerçevesi içerisinde imgesel, onu insanın kendine özgü kılan, ayna evresi olarak adlandırmakta olduğumuz yaşam biriminin içerisinde; benliğimize ilişkin olarak var olan bir parçayı işaret etmektedir. Benlik insanın içerisinden geçmekte olduğu süreçlerde anlamaya, imgesel düzen kavramı ile ilişkilendirmeye ayna evresi adı verilmekte olan zaman dilimi içerisinde başlamaktadır ve söz konusu ayna evresi benliğin diğerleri ile nasıl eşleşmeler yapmakta olacağını çözme evresidir. Ben, imgesi ile yüz yüze gelmektedir ve bu yüz yüze gelme biçimi geriye kalan tüm algılama evrelerini ve anlamlandırma eşleşmelerini tanımlamaktadır. Dönüp bakılmakta olduğunda ilişkilendirmeler ile kurgular oluşturan bir varlık olarak insan, kendinde olanları simgeler aracılığıyla anlatılanlara dönüştürerek anlatmak durumundadır ve bu süreç içerisinde yapılmakta olan tüm ilişkilendirmeler ve kurgular ayna evresince şekillenmektedir. İnsan kendiliğini ilkin bir bütün olarak, kendisinin yansıması ile maddesel dünyada görmüş olduğunda; bütünler ve bütün olarak algılar.

“Fantazi alanı ile simgesel yasa alanı arasında köklü bir uyumsuzluk vardır. Yani evrenselleştirmeye direnmek fantazinin doğasıdır: Fantazi, her birimizin travmatik Şey’le aramızdaki “imkânsız” ilişkiyi yapılandırırken başvurduğumuz mutlak biçimde tikel yoldur. Her birimizin, imgesel bir senaryo sayesinde, tutarsız büyük Öteki’nin, simgesel düzenin temel çıkmazını çözme ve/veya gizleme yoludur.” (Žižek, YB s.222)

6.5.4. Nesne-İmge Etkileşimi

İmge, nesnelere birbirleri aracılığıyla etkileşiminin; kendilik düzleminde kavramların karşılığı olarak yer almakta olan, etkilenen temsilleri ise karşılık gelen alanları birleştiren nesnelere arası iletişim biçimidir. Temsil ilk olarak nesne ilişkilerini etkilemektedir ki tasavvurlar; nesnelere anlam ilişkileri bakımından birbirleriyle temaslarını, nesnelere ilişki düzeyleri bakımından temas edilme noktalarını belirli bir algı alanına oturtmaktadır. Düşün ediminin karşıtlıkları, karşı kavramlara temasları uyum alanı içerisinde bütünlüğe sahip olmaktadır. Kendilik alanına ilişkin imgenin, nesne bağlamına yönelik zihninde var ettiği anlam mekanizması; deneyimlerin algıyı yönetme biçimidir. Kendilik alanına atılan, anlamın kuruluşu ve kendilik nesnesine bağlantısı kişilerin zihinsel dünyası ve benliğine başka biçimlerle farklı etki düzlemleri oluşturabileceği gibi kişiler kendi bastırılanlarını ayrı etki düzlemlerine aktaracaktır. Bilinçdışı kendiliğin içeriğinin tutkun nesnelere dışı vurmaları için pusuda beklemekteyken; eyleme kaynağın itkisini yöneltecek ve imgesini bulduğunu anladığı

an dışarıya taşacaktır.

“...çünkü modernist işlem, Şey’i göstermeyerek, merkezdeki boşluğu bir “namevcut Tanrı” perspektifinden kavrama imkânını açık bırakır. Modernizmin verdiği ders, Şey eksik olsa da, makine bir boşluk etrafında dönse de yapının, öznelarası makinenin işlediğidir; postmodernist tersine çevirme, *Şey’in kendisini ete kemiğe bürünmüş, cisimleşmiş boşluk* olarak gösterir. Bu da korkunç nesneyi doğrudan doğruya göstererek ve sonrada yarattığı korkutucu etkinin, yapı içinde işgal ettiği yerin sonucundan ibaret olduğu ortaya koyularak gerçekleştirilir.” (Žižek, YB s.194,195)

Nesnenin ilişki kurma hali, atfedilenler; yüce yahut ötelenen haline dönüşmesi nesnenin yüceltilenin alanında mı yoksa failin alanında katledilen bir hal mi alacağı öznel bir ifadeye, bilinçdışının kendiliğine bağlantılıdır. Bütün bu imgeler, kendilik nesnesi ile özdeş olma hali nesnelere ilişkiler arası perdelerin ardında hangi anlamda hangi düzeyde bağlandığını aramakla mümkün olacaktır. Aktarımı nesnenin sindirilme düzeyi kadar kendiliğin ona hangi alanı ne kadar tanıdığı da belirleyici olacaktır. Bilinçdışının nesne imge etkileşimini tam olarak kurmuş olduğu an, bastırılanın kurmakta olduğu bariyer aşılanacaktır. Esas olan yüz yüze gelme hali, nesnenin bilinçdışı alanıyla burun buruna geldiği inkâr edilemez karşılığın baktığı ana denk gelecektir.

Nesne ilişkileri bağlanarak uç sınırın oluşmasına sebebiyet vereceği gibi sınırı kendiliğin önüne koyarak bağlanımı engelleyebilmektedir. Serbest çağrışımlar onları alanından çıkartarak görünür kılacağından, analiz devreye girmektedir. Analiz eşlenik kavram ve çağrışımları bir arada tutarak onları açık eder, nesne imge etkileşiminin nasıl bir algı ağı oluşturduğunu görmemize yardım eder hale gelebilmektedir. Eşlenik kavramlar açık edilerek, karşılıkları görünür kılındığı takdirde bilinçdışı eşleşmelerin vasıtasıyla okuma ve nesnelere oluşturmaktayken yaratıcı edimi böylesi bir harita üzerinden takip ederek ortaya yeni tasarım nesnelere koymak daha bilinçli bir yönelim sağlayacaktır. Bunun yanı sıra imge, tasarım edimi aracılığıyla diğer varlıklar ve onların kendilik düzlemleriyle etkileşim kuran iletişim aracına dönüşmekte olduğundan bunun farkındalığı çerçevesinde eyleme dönüşmesi; tasarlama eylemini, bir üst bilinç seviyesine çıkartmış olacaktır.

Analitik sentez, ipuçlarını ve bağlamalarını ortaya koyarken kültürün, toplumun, inanç ve bilinç ilişkisi içerisinde nasıl bir kendilik oluşturduğunu; nasıl bir örüntü içerisinde algı işlevini çalıştırdığını, kavramlar ve özdeşlerinin nasıl bir eksikliğin örtüsü olduğunu gösterecektir.

Kendilik bir bozulan olarak ele alındığında; paranoya, narsizma, şizofreni, sınır ve psikozun sonuç olarak ortaya çıkmakta olduğu mekanizmadır. Kendilik parçalanabilen, yetersiz uyararla karşılaşan, aşırı yüklenme ile yüz yüze gelmiş olarak karşımıza çıkabilmektedir. Kendilik, kişiliğin yapı taşı olarak en nihai noktaya karşılık gelmektedir. İlk benlik sınırının içerisinde yer edinmekte olan; kendilik tasarımı, kendini algılatmakta olan özne algılama şeklini oluşturur ve kendisine ilişkin bir

imgeler bütünü meydana getirmektedir. Daha sonra bir örgütlenme hali olan kendilik ana nokta olarak, algılar ile girişim mekanizmasının kendisi olarak kullanılmaktadır. Yani merkezi bir konumda yer alan kendilik bir çekirdek olmakla beraber algılama biçimi, girişimleri yönetme işlevinin kullanıcısıdır. Kendilik olarak adlandırılan söz konusu düzeneğin, algılamakta olduğu nesnelere, kendiliğin alanını oluşturmaktadır.

Kendilik nesnesi kaygı, korku ve duygulanımı; kontrol eden, oluşturan, dengeleyen yahut yok eden, benliğin hazzına ulaşmasına müsaade edecek olan; hazzın, sürerliliğini sağlayan; kendiliğin ayakta durmasına müsaade eden bir şeydir. Kendilik ve uzamı olarak kendilik nesnesi narsizmanın beslenmesiyle ve ötelenmesiyle doğru orantılıdır. Aktarım ayna aktarımı esnasında ve ölküsüzleştirme, aktarım alanı içerisinde büyükmeci yahut teşhirci aktarım; diğeri ise ölküleşen imaja hayran olma güdüsünü taşımayı içermektedir. Kusurlu olması mümkün olmayan, gücün timsali olarak anlam alanına aktarılan bir varlığın parçası olma istemi söz konusudur. Büyükmeye dayanmakta olan kendilik evrilmeye yüz tutmuş olduğunda; ihtiras kaynağından taşarak ortaya çıkmaktadır. İhtiraslar, zihin ve beden istençlerini zevke evirebilme alanını oluşturacaktır. Ölküleştirmekte olan kendilik nesnesi, sınırla karşılaşmazsa buna karşın anne ve baba alanları benimsenerek; ölküleri kaynaktan çıkartacaktır. Bu nokta dürtülerin ele alınarak yönetilmesine işaret edecektir. Gerilim, sahip olma, istenilene adanma ve kontrol ortaya çıkacaktır. Sonraki aşamada ise devreye girecek olan yetiler, yetenek ve becerinin doğru yönlendirilmesi; eksik olan bütünlüğü, tamamıyla eksiksiz olanı açığa çıkararak eksiksiz kılacaktır. Kendilik zayıflar, parçalanmaya yahut geçirgenliğe dönüşür bir hal alır ise narsizma ağır bir onarılmaz boşluktan açığa çıkacaktır. Narsizma incelenir ve analize dönük bir çalışma anlamı sağaltmaya yaramaktadır. Kendilik uyarılmamış bir vaziyetteyken, kendilik nesnesinden cevap alamayacaktır ve ardında boşluk yer edinecektir. Boşluk, kendilik yoksunluğudur. Kendilik, ölküleştirecek bir hayranlık duyulan arayacaktır. Telafi imagonun bir başka temsiline yönelik olacaktır. Kendilik nesnesini aramaktadır; mutlak olana ulaşacağını eninde sonunda onu bulacağını zannederek yüceliği aktarım alanında ilerletir.

Yıkıma uğrama, reddedilene yeniden oluşturarak; korkuyu açık etmektedir. Korku eksileni tamamlamayı ya da eksik işte tam burada demeyi engelleyecek; parçanın hangi nesneye ötelendiğini dahası neden ötelendiğini gizleyecektir. Tüm bu örüntüler içerisinde nesne ve imge birbirini temsil eden, bir diğeri dünyadakini bulunulan dünyaya akseden ve neden aksedildiğini de bir bağlamıyla gösteren düzeneğin akış noktalarıdır. Nesne imgeyi gerçek dünyaya aktarmaktadır ve gerçek dünya imgenin gerçekleştiricisidir. İmge ise zihin alanında nesneye yönelik yeni bir yaratım alanı oluşturarak, onu zihin yapıda var edecektir. Nesne ve imge iletişimi içerisinde oluşan tüm bağlantılar ve ayrılan tüm bağlantılar yapının kendini vermektan kaçamayacağı gibi tasarlama eylemi bu dilin açık edeni olarak fiili bir varlık gösterecektir.

6.5.5. Gerçekliğin Tamamlanamaması

Gerçeklik kendiliğinde var addedilmekte olanın ispatını barındıran, ispatını barındırmakta olduğunu ise kendiliğinden bir gösteren olarak bulduranın kendisine işaret etmektedir. Gerçeklik ihtiyaç duymakta olduğu yoğunluğun, kendisinin içerisinde aslen bulunan olarak yer aldığı; ancak kendisinin dışında var olan gerçekliğin, onaylayıcı temsillerinin görünmesi açısından bakıldığında bakışa ihtiyaç duyar. Gerçeklik kendi alanını tamamlamak için bakışa mecburdur. Bakış olmadığı takdirde gerçeklik kendi içeriğinin farkına varamaz ve bakışın onayını almadan kendi alanını varlık sahasını aktaramaz. Gösteren gerçekliğin içerisinde ancak bakış olmadan onun farkına varamamaktadır.

Gerçeklik zaten vardır ve oradadır; onun orada olduğu aşikar olan konumundayken ise gerçekliğin reddi, gerçekliğin eksikliği ve gerçekliğin tamamlanması ile karşılaşmaktan kaçamaz hale gelmekteyiz. Gerçeklik bir reddedilen olarak, kabul edilmek istenmeyen bir durum halinde kendisini dile getirebilmektedir. Reddetmek onu varsayılanın alanından çıkartmaktayken; yeni bir varsayımın içerisinde koymaktadır. Red, inkarı getirmektedir. İnkâr ise yadsımdan daha ziyade kabul görmeyen ve kabul görülmeyişi kesin olanın alanında konumlanandır. Gerçeklik görünenleri, gösterenleri ve göstergeleri barındırmaktayken aslolanın kendisidir. Aslolanın dayanak noktasıdır lakin inkara maruz kalsa dahi kendinden eksilmez ancak tamamlanmamış olarak yer edinmiş bulunması söz konusu olacaktır.

‘...Gerçek elinden kaçtıkça, hakikat bir kurgu olarak kalmaya mahkûmdur.’ (Žižek, GÖ s.203)

Tamamlanmamış olan gerçeklik, onun başka açılardan bakılmış olduğunda görünmeyen halini alabilmesi ile beraber, düşün ediminin kendisinden bağımsız olarak yer edinse dahi tamamlanmamış olarak kalmaktan kaçamamaktadır. Düşün edimi gerçeklik üzerinde bir dayanak noktasının sorgulananını ve sorgulayıcısını barındırmadığı takdirde gerçeklik yalnızca çabasızın karşılığında bir konuma layık görülmüş olmaktadır. Gerçeklik kendiliğindedir ancak ve ancak çabasız olarak orada bulunan olması, onu anlam düzeyinden kopartmaktadır. Özne gerçek olanla etkileşim alanı oluşturma dahilinde bir konum aldığı anda, gerçeklik onun ifadesinin biçime dair karşılığı olarak çıkagelmektedir.

‘Tüm bu alanlarda *différend* kaçınılmazdır – yani eninde sonunda kendimizi griliklerin hâkim olduğu ve tekil bir evrensel kuralın işleyişiyle kaldırılamayacak bir sisle kaplı olan bir alanda buluruz.’ (Žižek, GÖ s.395)

Lacancı bir bakış açısından ele almış olduğumuz gerçeklik, üçlü ardıl düzeneğin içerisinde imgesel olan ve simgesel olan ile birlikte yer konumlanmaktadır. İmgesel olan ve simgesel olanın ardılı olarak gerçeklik, Lacanyen bir bakış açısından ele alınmakta olduğunda önem arz etmekten kaçamaz. Gerçek olana bakmakta

olduğumuzda ise gerçek, simgeselin alanında yer alamaz. Simgeselin alanına dair etkileşim oluşturmakta olduğunda ise yalnızca katı bir yüzey olarak simgeselin karşısına çıkacak ve ne kendisini simgeselin alanına sokacak ne de simgesel onun katı yüzeyini aşabilecektir. Gerçek ayrılmış olandır. Gerçek daimi bir biçimde kendisini başlamış olduğu noktaya tekrar evirir, evrildiği noktadan ise tekrara ilişkin olarak kendisine dönmekten kaçamaz. Gerçek kendisini katı suretle aktarılabilir olarak konumlandıramaz ve konumlandırabiliyor olması söz konusu dahi değildir. Gerçek deneyimlenemeyendir ve bir bebeğin rahmin içerisinde bulunduğu mekanın deneyimleyeni olması nasıl ki söz konusu tekrarlanabilen bir edim olamaz ise, gerçekte bunun karşılığı olarak kendisine bir alan bulamayacaktır. Simgesel olanın alanına girememekte olan, aktarılması söz konusu bir hal alamayacak olan gerçeklik; tek bir duruma tek bir olaya tek bir ana ilişkin olarak tekrar edilemez konumundadır.

“Gerçekten de sınırsız/ölümsüz olan bir varlık için edim tümüyle şeffaftır, dolaysızca simgeselleşmiştir – onun açısından bakıldığında Gerçek, Simgesel ile tamamıyla çakışmaktadır.” (Žižek, GÖ s.199)

Gerçek deneyimin tek bir anına özgü olan, tekrar edilemeyecek, tekrar açığa çıkamayacak, tekrar aynı hislenimin yaşantılanması mümkün olmayanın alanına karşılık gelmektedir. Bir kurgu mekan içerisinde, o mekanın deneysel olarak sadece o ana özgü ve o özneye tekil olarak yaşantıladığı kurgu gerçeklik olarak aksedilebilir. Tekrara ilişkin olarak aktarılmakta olan hiçbir duyum, hiçbir mekan temsili, hiçbir nesne ikamesi gerçeğin alanında karşılık bulamayacaktır. Mekan, nesne, yaratıcı edimin sonuç ürünü yahut alanı tek bir anın taşıyıcısı olarak konumlanan ve buna ilişkin bir tasarım sürecinden geçen olduğu takdirde gerçek alanına aktarılan bir gerçek temsili olması mümkündür.

Her nasıl ki insan varlığı süresince varlığının bedensel olarak temasının sonlanmasını ölüm aracılığıyla yaşamakta ise ve bu bilgi ne kadar aktarılmaz ne kadar anlık ne kadar tekil ve ne kadar deneyimlenemez ise gerçeklik o kadar kendine özgüdür. Bu nedenle gerçek tamamlanamaz ve aktarılamaz bir konuma karşılık gelir. Gerçek salt üzerine düşün edimi yapılabilen, tahmin edilmeye çalışılan ancak tahmin edilmesi mümkün olmayanın temsilidir. Gerçek bir mekanın kurgulanan yahut tasarlanan olduğu noktada ilksel ve tekil alanın bir daha tekrarlanamayacak şekilde onun paylaşıcısı olan özneye tekrar deneyimleme alanını yıkan, mekanı yıkan, mekanın aktarımını yıkan; tasarım nesnesinin ikamesini yok eden bir hal aldığı anda, anlık aktarılamaz deneyimin temsili olarak ancak yer alabilecektir. Gerçek yüksek bir mahkûm olma alanına işaret eder. Gerçek içerisinde bulunduğu mekana, içerisinde bulunduğu nesnenin ikamesine, yaratımın yahut yok edimin alanına tekil bir temasın temsili olarak aktarılmaktadır. Gerçek tamamlanamaz, tekrar otomatizmine yenik düşemez, aktarılamaz; simgeselin konumunu alamaz, işaret edilse de anlaşılabilir yahut her anlam alanında farklı bambaşka bir yer edinmekten kaçamaz. Gerçek simgesel alanına imgesel alanından aktarılsa dahi tamamlanması söz konusu olamaz.

6.5.6. Suçsuz Nesnelere

“En sıradan şeyler, başka bir yerde, “uygun” olmayan bir yerde karşımıza çıktıklarında tekinsiz bir boyut kazanırlar. Ve gerilim etkisi, tam da bu Şey’in yasaklanmış yerinde bulunan şeyin aşına, evcimen karakterinden kaynaklanır – burada Freud’un *das Unheimliche* kavramının temel muğlaklığının kusursuz bir örneğiyle karşı karşıyayızdır.” (Žižek, YB s.195)

Sıradan yahut tekinsizin alanında kaygının, gerilimin, arzunun yüzeye çıkmasına sebep olan şey; onları öylesine yalnızca bir noktada var olan, yargısız bir bakışın algılamasıyla anlamın gerçek aktarımını sağlamış olacaktır. Öznel bir değer, öznel bir anlam yapısı içerisinde kişinin kendi bilinçdışında var olan anlamlar düzeyindeki konumundan kaynaklandığı kuşkusuzdur. Yargı ve algılar nesnelere ve onların uygun olması gerektiği düşünülen yerlerinin belirleyicisidir. Ve bu algılar genel yahut toplumsal anlam düzeyi bakımından ele alındığında, kitle üzerinde oluşan algı noktalarının onları hangi bilinçdışı düzeyle eşleştirdiklerine; toplumun yargı sistemi içerisinde bakılmaktadırlar. Varlık olarak insan nesnelere anlama, algılama, yerleştirme, yer değiştirme yahut baştan yaratma alanına fiilen sahip olmuş olsa dahi onu yaratıcı edim sürecinden geçirmekteyken koşulsuz bir geri çevirmeyle kenara iterek; bir yok saymanın eşiğinde salt arınmış bir var olarak deneyimleyemeyecek, baştan yaratamayacak, arınmış bir anlam düzeyiyle nesne ortaya koyamayacaktır.

Söz konusu nesnelere olduğunda onu algılayan, algılatan; bulunulan ve daha önce bulunulmuş olan alanlar ile eşleştirme içerisinde kendine yeni bir yer edinecektir. Bakış nesnenin alanını aşar ve bu aşım bilinçdışı algılama düzeyinin bilinci aşarak ortaya çıkmasıyla gerçekleşir. Nesnelere, onların üzerinde oluşmakta olan anlam düzeyinde yargılar ve bağdaşımın zorunlu parçalarından, bilinçdışına aktarılanlardan kaynaklanmaktadır. Onların öncelikle dışarıya çıkmasına izin vermek, izin vermiş olmak; karanlık ama içerisinde yaşam olan bir anlamlar hapishanesinin demirlerini aralamak gibidir. Aralıktan çıkan anlam sızar, kaçıverir ve ansızın var olarak kendisini varlıklar dünyasına akseder. Varlıklar dünyasında bulunan anlam aksında nesne, nerede bulunduğu; neresi için orada bulunduğu dair sıradan bir bakışla bakıldığında yalnızca orada öyle duran, derinlikli bir bakış ile bakıldığında orada durması; artık bilinçdışında durması mümkün olmayan anlamına gelmektedir. Nesne anlamı yadsınamaz bir haliyle oradadır ancak anlamı yadsıyan onunla yüz yüze gelmek istemeyen bir zihinsel körlük alanında bulunan öznedeki olabilmektedir. Nesnelere her gün biz istemesek dahi bir yerlerde bir şekilde oradadırlar ve onlar orada olmak için bir özneye mecburdur. Algılanma biçimleri bugüne kadar toplum içerisinde yaşananlar, evrilenler yahut dışlananların alanına da bağımlı olabilmektedir. Nesne bir mükemmel temsiliyeti kazanacağı gibi iğreti bir istenmeyen, dışlanan, tahammül edilmeyen halini de alabilmektedir. Temsiliyetin hangi alana hitap ettiği, temsilin yaratıcısı ve temsili algılayanın öznel alanlarını kolektif yaşantılananlarla birleştirerek ortak bir dil oluşturmakta ancak bu dil sıradan bir bakışla bilinmemektedir.

Anlam derinliği gerektirdiğinden, derinlik bir anlam dehlizi olarak kurcalanmayı beklemektedir. Kurcalanmayı bekleyen alanda var olan anlamlar aşılmak için oradadırlar. Aşmak, ötesine dokunmak suçu bir nesneye atmaktansa onun görülenin ardındakini aramaya yönelik olarak bir kazıya evrilmesine sebebiyet vermektedir. Aşılan alanın içerisinde saklananlar, kendilerini tasarlayanlardan mutlak bir biçimde dışarı sızmayı becerenler olacaktır ki bu kaçınılmaz, reddedilemez hatta reddi delilik olan bir varsayımlar silsilesine karşılık gelerek; suçun özneye yönelen ilk evresi olacaktır. Suç öznenindir ve özne suçun kabul edeni olmasa dahi anlamın failidir. Anlam orada öylece durmakta olan bir arınmış gerçeklik değildir. Anlam; ötelenmiş, itelenmiş, itkilerin ardında bulunmayı beklemiş ve bulunduğu yerden ansızın sızma alanı aramış bir bekleyendir. Nesnenin bakıldığında temsil ettiği anlam, onun sonunda başlangıcıda olabilmektedir. Nesnenin bir değerlendirme alanı içerisinde, yüklenen anlamın taşıyıcısı olması; onun kendiliğinden değil onu ortaya koyan öznenin ona yönelttiği kavramdan kaynaklanmaktadır. Nesne arzu edilen bir varlık olarak, hazzın karşılayıcı; memnun edici ve hazzın gerçekleşmesini tetikleyicisi olarak yer alabilmektedir. Karşıtına bakıldığında ise nesne öyle bir anlamın taşıyıcısı olarak var edilmektedir ki nesne işlevine yabancılaşarak bir ötelenen haline almaktadır.

Nesne öylesine ve kendiliğinden bir nefret edilen haline gelmesi mümkün olmayan, bir sembol olarak var olan nesneye atfedilen; nefretin kendisini ona yükleyenler tarafından bir katledilendir. Katledilen olarak nesne, işlevinden uzaklaşan amacını karşılamasının önemsiz hale geldiği; toplumun deneyimlerinden ve kolektif bilincin içeriğinden etkilenmiş olduğundan amacının dışına taşacaktır. Berlin duvarı bir duvar olmanın dışına taşmış, sınırın belirleyicisi olarak sembolik anlamını bir sıva ve beton yığına olmanın dışarısına çıkartarak; bir engele, bir simgeye, bir ayrıma, utanç sembolüne dönüşmüştür. Utanç kavramı zihnin içerisinden gelen duvarın kendisini, anlamını katleden; onu bir yapı olmaktan dışarıya çıkartan ona anlam yükleyen, amacı ve işleviyle bir yapı olmaktan dışarıya çıkan ve anlamı maddi bir nesneyle ilişkilendiren örüntünün ortak algılananı haline gelmiştir. Utanç bilincin dehlizinden dışarıya çıkarak, anlamını bir duvara aktarmış ve bu anlam aktarım örüntüsünün tek sebebi ise onu konumlandıran; ortaya çıkartan, yapıyı var eden özne ve öznenin onu yapma amacından kaynaklanmış bulunmaktadır. Duvarın ve sınırın anlamı onu utanç noktasına eviren bir anlama konumlandıran ile katledilmiştir.

Bölünmüşlüğün temsili, maddenin ne anlama geldiği, maddenin nasıl katleden bir bilinçdışı dokunanı olarak kendine yer edindiği açık bir biçimiyle toplumun belleğine oradan ise öznelerin kişisel bilinçdışı alanına bıraktığı izi itelemek onu artık anlamlar arasından silemeyecektir. Anlam bir kez o maddeyle orada öylece ilişkilendirilmiştir ve kendini mutlak olarak aktaran ve temsili artık var olan bir sembol olarak vardır. Sınır suçsuzdur. Sınır yıkılsa, yok olsa dahi artık sınırın anlamlar dünyasında bir karşılığı utanç diğer karşılığı ise yıkımdır. Yıkım madde olarak onun ortadan kaldırılmasına, yok edilmesine; işlevselliğinin tamamen kaybedilmesine müsaade edilse bile bilinçdışında yıkım ve sınır ilintisi kendine duvar karşılığını bulacaktır. Anlam ve madde birbirine ilişkin böylesi bir çalışma işlerliğine sahiptir. Somut olan,

soyut alanı tetikler ve somut olan soyutu katleden haline gelir.

“Failin, içine atılmış olduğu gelenek tarafından açılmış olan ihtimalleri ayırt edebilmesi için, geleceğe dair bir tasarıya zaten bağlı olduğunu kabullenmiş olması gerekir; – tekrarlama edimi, tekrarladığı şeyi geriye-bakışımı olarak açığa vurur (ve dolasıyla da gerçekleştirir).” (Žižek GÖ s. 27)

Sınırın tasarlayanı, ona sınırlandırma anlamını yükleyen edimin gerçekleştiricisi fail kılınmaktadır. Tasarı anlamı katletmek için kullanılan bir edime dönüşmüş olduğunda, yıkım yeni bir kavram madde ilişkisi kuracaktır. Geriye dönüşümlü olarak, tekrar eden ve bu tekrarın aynı ilişik düzeneğin içerisinde kendisine yer bulan; yeniden sınır koyma eylemini temsil etmek isteyen bir düzenek tasarısında bulunacak olan küçük bir hatırlatma yapmak için tekrar sınırı işaret edecektir. Hatırlatıcı olarak failin içerisinde bulunduğu toplumla, aynı belleğin paylaşımcısı olması itibariyle hatırlatıcıları aynı madde anlam etkileşimi dahilinde diğer belleklere dokunacaktır. Gelenek içerisinde barındırdıklarını paylaşımına açmış olan, yeni bir tasarı düzeneğini eskisini işaret ederek bir tekinsizlik ikamesini tehdit olarak gösterecektir. Oysa madde hiçbir zaman tehdit olmadığı gibi anlam aracılığıyla tehdit edilene dönüşmektedir.

Anlam tekrara ilişkin olarak, tekrar aynı yere yönelik bir tekinsiz oluşturmak istediğinde, tehdide dönüştürülmesi bakımından kullanılan halini alır. Kullanılan olarak anlam da bir katledilendir. Anlamı almak eğip bükme, yaşantılanların belleğine dokunmak; eylemin tasarlama edimini tekrar var etmek, kontrolü tasarlayanın elinde olan bir eylem tavrını amacına ve nedenine yönelik belirleyecektir. Geriye bakılır, anlam bulunur; tekrar edilir yahut yeniden var edilir ancak bir önceki alanından kopması mümkün değildir.

Önemsiz atfedilen sıradan bir nesne, tasarımın eşliğinden geçerek; öylesine olmaktan anlam ile çıkacaktır. Tüm bu noktalar tasarımın anlamı katletmesi, failin tasarımın sahibi haline gelmesi ve onlardan etkilenenlerin bir anlık algısı içerisinde şekillenmektedir. Yiten anlam, aslında yitirilmesi mümkün olmayan bir aktarım nesnesidir. Yalnızca devredilir ve öncekine bağımlıdır. Ayırt etme önceki aktarılanların aracılığıyla gerçekleşmektedir ki pek tabii fail de bu aktarım alanında bulunanların bellekteki diziminden etkilenecektir. Bellek farkında olunanlar, eşleşenler, bağ kurmuş olanlar ile madde aracılığıyla tekrar bağ kurmaya yönelirken; yöneldiği maddesel temsil nesnesine bu eşleniklerin alanından yeni bir etki yaratarak açığa çıkacaktır. Fail nesneyi yaratıcı süreçten geçirerek tasarımı kurgular, kurgu bilinçdışıyla bağlı olarak şekillenirken; yine bilinçdışı aracılığıyla aktarılan haline gelir ve suçsuz nesne salt işlev taşıyan alanından çıkararak katledilen haline dönüşür.

6.5.7. Tasarı Yaratım ve Arzu

“Biz kendimizi “gerçeklik”in nerede bitip “sanrı”nın (yani arzunun) nerede başladığını bilmediğimiz bütüncül bir muğlaklık içinde buldukça, bu alanın tehdit ediciliği de artar.” (Žižek, YB s.125)

Arzunun konu dahilinde olmasının nedeni pek tabii arzusuz hiçbir şeyin yapılamayacağı gerçeğidir ve bu her alanı kapsamaktadır. Varlık, öz ve zihinsel yapılardan bahsederken özü ele almak arzusuz olamayacak bir şeydir. Arzu yaşamın

özüdür. Bilimsel üretimde sanatsal üretimde asla bunun sınırlarının dışında yer alamayacaktır. Felsefi üretim çerçevesinde tasarım nesnesi meydana getirmek, tasarlama edimine ilişkin bir var ortaya koymak; şu an bu çalışmanın yapılmakta oluşu dahi bu alana dahil olmak üzere, arzunun etki alanında biçimlenmekten kaçamamaktadır. Arzu; felsefi, sosyolojik, tarihsel, sanatsal kavramların estetik ve tasarım kavramlarının tamamını içermektedir. Arzu olmadan bir nesne meydana gelmesi mümkün değildir. Arzu duyulmaksızın tasarlayan özne olmak mümkün müdür? Arzu olmadan tasarlanan nesneyi arzulamak mümkün müdür? Tasarım yapmayı neden arzuluyoruz? Tasarım üzerine felsefi düşünce alışverişi yapmak bize neden arzuyu duyumsatıyor? Meydana çıkmak için bekleyen öğelerin her biri zihnimizin, bilincimizin hangi boyutlarında bizi saklı bir biçimde beklemekte? Neden kendimizi onların etkisine teslim etmiyoruz?

Temel kırılma noktalarından bahsetmek gerekirse duygulanımlar çerçevesinde ele alınan arzunun oldukça geniş bir alana sahip olduğu görülmektedir. Arzunun duygulanımlarını ele alacak olursak sanat ve tasarımdaki bakış açıları üzerine yaptığı izdüşümlerin, birincil etkilenimi bakış açısıdır. Bakış açısını ele aldığımızda görüş mekanizmaları çalışır ve görüş beyan edilir hale gelmektedir. Görüş beyanı formlar aracılığıyla yapılmaktadır. Bakış açısı toplumun perspektifinin bir iletimi değil, derinliğe sahip olan ve derinliklerini aktarmakta iletim yolunu düşün nesnesi oluşturma olarak seçen tasarlayan öznenin perspektifinden meydana gelen bir sürecin başlangıcı kabul edilmektedir. Burada iletimden daha ziyade derin işlerliği ele alıyor ve anlıyor olmak gerekliliği açığa çıkmaktadır. Gözlem alanı dahilinde olacak şeyin, ait olduğu sınırlar, ait olduğu alan ve ait olmakta olduğu yapıların sınırları dahilinde görülen konumunda yer etmesi; ilişkin yere dair görme ediminin gerçekleşmesi asli bir işlev taşımaktadır. Görülmekte olanlar, görülmeye dair alanda mahsur kaldıkları yer içerisinde algılandıkları haliyle; yorumlanan konumuna gelmektedirler. Konu dahiline girmesi kaçınılmaz olan anlama, yalnızca bir düzeyi karşılamakta olduğundan; kendi alanına içkin bir anlam alanına işaret eder vaziyette konumlanması gerekmektedir.

Nesne görülen konumuna geldiğinde; ilkin onunla kurmakta olduğumuz bağ ilişkisi, haz kaynaklı bir ilişkidir. Haz duyumsamak, o nesneyi anlamaktan çok daha önce gelmektedir. Yaratım nesnesi ile önce haz kaynaklı bir bağ kurulur bu ilk an dahilinde gerçekleşmektedir. Anlama ise bir sürece karşılık gelmekten kaçamayacaktır. Anlamadan da haz-nesne ilişik bağı kurulabilmektedir ancak anlamak kendiyile beraber diğer her şeyi bütüncül, tekil ve ayrı eksenlerde yorumlama gerektirmektedir. Oysaki haz görür, bakış alanı itibariyle onu ilişkilendirmektedir ve üzerine düşünmesine yahut onu anlamaya çalışmasına gerek kalmamaktadır.

Bakış açısı sanat, felsefe ve tasarım tarihinde pratiği beraberinde getiren ancak teorik yanları da olan alanlarda bakış açısı problemi açığa çıkmaktadır. Bakış açısı probleminin altında da anlama, daima ötelenmekten kaçamayacaktır. Anlamayı bir düzey olarak atfedersek kendi dışında kalan; haz, arzu, acı düzeylerinin üstünde ya da altında bulunmamaktadır; anlama başka bir edim sürecine denk gelmektedir.

Arzu, öz soyut ve somut anlamları içerisinde barındırmaktadır. Soyut alanda kalan bölüm mana arayışını beraberinde getirmektedir. Daha sonra ise bağdaştırma mekanizması işlerlik kazanır, bağdaştırma anlam üretmeye sebebiyet vererek

nesneleştirme sürecini başlatmaktadır. Arzunun bir diğer yanı olan somut alan ise somut ifade arama, imge arama süreçlerini başlatmaktadır. Soyut anlam ve ifadeler, imge arama sürecinde meydana gelmek isteyenlerin akış sürecine yönelmesiyle, imge üretme sürecine dahil olmaktadır.

“...Arzunun nesne-nedeniyle, yani “arzulama yetimizi” yönlendiren temel koordinatlarla ilgilidir.” (Žižek, YB s.212)

Akış içerisinde arzular, davranışlar, zaman ve olayları barındırır. Bakış açısı ele alındığında sembolleştirme; felsefi düşünme, bilimsel düşünme, simgesel düşünmeyi beraberinde getirerek tüm bunların yorumlanmasını ve algılanmasını etkiler. Varoluş ve kimlik kavramları burada önem arz etmeye devam etmektedirler. Varoluş daima hareket halinde kalır, kimlik kavramıyla kavranamayacak bir düzeydir. Açık ve belirsizdir. Kimlik ise kapalı ve tanımlanırdır. Kimlik durur ve kalır, varoluş hareket etmeye devam etmektedir. Bakış açısının göz önüne aldığı bu kavramların tamamının arkasında ise fantazy ve ona ilişkin olarak hakikat bulunmaktadır. Fantazy sonsuz üretilebilirdir, sınırları yoktur sınırları aşar yahut reddeder. Hakikat ise sonludur. Yadsınamazları barındırmaktadır. Kanaatleri içerir. Fantasma ve gerçek arasında gerçekleşen duygulanımlar; etkilenimlerin akıp geçtiği bir düzeydir. Dışsal olan etkiler duygulanımlar aracılığıyla içsel olana dokunmaktadır. Dışsal olan toplumla ilgili olandır, kendiliğinden olmamaktadır ve daima etki alanının sınırları altında kalır.

Arzu nesnelere ise tasarlanan nesnelere olarak tasarlayanın açığa çıkan göstergelerini oluştururlar. Fikir göstergeleri olan nesnelere, mutlak olarak nesne kılığına bürünmemiş hayal gücünün bağlantılarını sarsan soyut fikirler olarak da kalabilmektedirler. Bilinçsiz bir şekilde soyut fikirlerin bağlantılarına maruz kalma gerçekleşimi yaşantılanmakta olsa dahi fikirlerin imajları öngörülemez bir biçimde karşınızda dikiliyor olacaktır. Tasarım nesnesi ya da mekan, her ikisi de benzer karşıt kavramların hem düzlemler üzerinde hem de nesnelere dünyası üzerinde bahsedilen; konumlandırılmış imgenin müthiş addedilmekte olan sözlüğünden kopartılmaktadır. Ortaya koyulan yalnızca fonksiyonel bir kullanılabilirlik değil arzulanan; arzu edilmesi arzulanan nesne veyahut diğerlerinin, ötekinin alanında arzulanağından emin olunan nesnesi olarak ortaya koyulmaktadır.

Sayımsız ayrışanların olduğu imgeler dünyasında, olasılıkların her biri kendi özelinde bilişsel bir süzgeçten geçen aktarılanlar olarak kendini bırakmaktadır. Estetik ve gerçeklik tasarlanana oluştururken; tasarlayan öznenin kendini, düşüncelerini aktarım yoluyla ifade etmeye yönelerek yüceltmenin histerik açlığını kabul edilebilir bir biçimde yansıtmasıdır. Sökülme gerçekleşir, bu sökülme sürece yansır. Sökülenler kopuşu gerçekleştirirken, başkaları için başka anlamlar yüklenen tasarım nesnelere ve öznel mekan algılarına dönüşürler. Freud’un yüceltme tanımı hiçbir zaman baskı, tepki, idealleştirmeden ayrı bir biçimde yer bulmamıştır bu anlam alanına dönük bir bağlantıda yüceltme; temel manada dürtülerin saf bir hale gelmesine içkin olarak nesnenin güzellik, hakikat gibi kavramlarla bütünleşme yaşama aşaması ve öznenin medeni tabirine uyumlanmakta olan yeteneklerini ve edimlerini ortaya koyuşuyla beraber, özneyi de destekleyecek bir edim sürecine hizmet etmiş olacaktır. Kitle histerisi yaratma noktasında ise meta fetişizmle gelen bir süreç, algı çekim alanı meydana gelmiş olabilmektedir. Algı çekim alanı içerisinde kitlenin histerik yanlarının tatmin aramakta olan boşluklarının doldurucusu olarak; nesne imgesi ve mekan fetişizmi boşluğun doldurucu ikamesi olarak konumlandırılan tarafından

tamamlanması sonucu kapatılan halini almaktadır.

Düşlem yahut hakikatin alanından alınan imgeler; süreçlerin yansıyanı konumuna gelmektedir. Yansıyan imgenin kapalı kapıları ardından zihin boşluğu bularak dışarıya çıkar ve dışarıya çıktığı noktada gerçek dünyanın var olmayan bir sembolüne karşılık gelebilmektedir. Ancak uyanmak ve rüya görmek nasıl ki sürreal bir alandan kopup resimde düşsel olanın aktarım alanında konumlanmakta olan bir sürece yansımaktaydı ise bu pek tabii tasarım sürecine dair de bir yansıma alanına sebebiyet vermektedir. İki karşıtlık hali olarak görünen bu süreç, biri bilinçtekilerin ortaya çıkması olarak kavranabilirken; tüm bunlardan uyanıp, görülen ve duyumsananları duyumsatma, gösterme ve göstergelerle ifade etme hali de uyanmayı getirmektedir. Uyanır, hatırlar, farkına varır ve anlamın sahibi oluruz. Tabii bu süreçleri yönetebilirsek ve tamamının farkında olup onları yeni nesnelere dönüştürebilirsek. Gerçeküstücülüğün tekinsiz işaretler dünyasında var olanlar, tasarımın bizzat kendi içerisinde de bulunmaktadır. Tekinsiz işaretler dünyası olarak adlandırılan gerçeküstücülüğünde asıl meselesi olan düzlem; maddeler dünyasında kullanılabilir, dokunulabilir nesnelere olarak var olmaktadır. Tekinsiz işaretler dünyası, Freud'un yasaklanandan yabancılaşana evirdiği dünya; kendiliğini mekanda bulacaktır.

‘‘Žižek’in üzerinde ısrarla durduğu ‘‘Che vuoi?’’ (‘‘Arzuladığın nedir?’’, ‘‘Aslında ne istiyorsun?’’) sorusu, arzunun nedeni ile nesnesi arasındaki bu örtüşmezliğin öznedeki yarattığı belirsizliğin ifadesidir. Özne daima bir şeyi arzulamakta olduğunu bilir, ama bunun ne olduğundan asla emin olamaz.’’ (Žižek, YB s.227)

Algılanan gerçeklik, öznenin algılanan gerçekliğiyle nesneyi yorumladığı gibi tasarlayan öznenin de algılanan gerçekliğiyle; tasarlama eylemini meydana getirmesi sürecin içerisindeki etkileşimi meydana getirmektedir. Algı uyaranlar ve duyumsananlar arasında kendiliğinde barındırılmakta olanların açığa çıkarttığı yeni düzlemler ve düzeyler aracılığıyla kendisine yeni bir aktarım örüntüsü bulmaktadır. Özne arzunun kaynağının farkında olmasa dahi arzu kaynağından mutlak bir biçimde dışarıya taşmaya yönelik olarak kendini varlık alanına aktarmaktadır. Arzunun varlık alanında bulunmakta olan parçaları, onun nesnesi ve nedeni ilişkisinde konumlanmaktadır. Nesne nedenine içkin olarak kendini özne vasıtasıyla var ederken, özne içerisinden dışarıya akmakta olan arzunun kaynağını fark edilen konumuna her zaman getirememektedir. Arzu öznenin akışını oluşturmaktadır ve akış alanı içerisinde kendini gerçekleştirir. Bir meta olarak, bir paylaşılan olarak, bir tekil varlık olarak, bir açığa çıkartılan olarak kendini daima eviren tasarım nesnesi; anlaşılmasa da anlaşılmasa da oradadır ve biz istesek de istemesek de orada olmaya devam edecektir. Arzu mekandan dışlanabilir yahut nesne arzudan bağımsız bir öylesine varlık olarak kabul edilebilmektedir ancak reddedilen konumuna gelse dahi arzu orada bağımsız bir varlık alanının bağımlı bir imgesi olarak var olamaya devam edecektir.

7.SONUÇ

7.1. HAZ İLKESİ

Dışarıdan öznenin alanına, travma aktarımına benzer bir etkilenim biçimi oluşturulduğunda; özne içerisine düşmüş olduğu durumun tanımını yapamayacağından parçalanarak, bütüncül alanını ayırtırmaya itecek ve savunmaya dair mekanizmasını uygulamaya devredecek ve mekanizma devraldığı görevi taşıyacaktır.

Çalışma biçiminin büründüğü kimlik, bu prensibi benimsediğinde; haz ilkesi ötelenmekte ve çalışamaz bir işleyiş mekanizması açığa çıkmaktadır. Çalışma fonksiyonlarını yitiren haz ilkesi, devre dışı edildiğinden; kurgunun sahnesinden çekilmektedir. Ruhun alanının yüksek bir baskıya maruz kalmasından kaynaklanan nedenlerle, uyarının engellenmesinin artık mümkünatı yoktur. Ruh uyarının kendisiyle yüz yüze geldiğinde, içerisinde uyarıyı anlamlandırmakta olan ve onu ruhun parçalarıyla çözümleyen yahut bağlayan bir tepki geliştirmeyi denerken; başa çıkmaya çalıştığı karşılaşılanlar, başka sorunları doğurmaktadır. Bedene dair acının hoşnutsuzluk yaratımı, kalkanın koruyucu olarak bulunduğu yüzeyde maruz kaldığı etkiler sonucunda; onun üzerinde boşluklar meydana gelmesinden kaynaklanmaktadır. Boşluklar, bölünmeler ve delikler koruyucu kalkanın üzerinde yer edindiğinde, kısmi bir alanın karşılığını taşımakta olan boşluklar; çevreden aldıklarını merkezi alana aktarır ve akış kendi içerisinde de bir döngü oluşturmaktadır. İçsel aygıtın kendisinde uyarının alanını oluşturabilmektedir.

Ruha ilişkin olarak gelişen tepki, baskının hangi yönde gerçekleşimini sağlayacaksa; sızıntının başlamakta olduğu alan dahilinde güç toplayarak, gücü almış olduğu alanları ruhun içerisinde bulunan diğer bileşenlerden almakta ve ruhun içerisindeki diğer parçaları enerjisiz bırakmaktadır. Diğer parçalardan alınan enerjinin güce katkı sağlar bir hal alımı; onu karşı yatırım olarak konumlandırmaktadır. Ruhun içerisine ilişkin parçaların, bağlanmaya müsaade eden parçalar olduğu görülmektedir. Ruhsal sistem içerisinde bulunmakta olan parçaların, bağlanma gücünün yüksek düzeylerde çalışma göstermekte olması; ruha dair alanın içerikleri ne derece zenginse ona paralel olarak çalışacaktır. Kalkan, ruhun ve organizmanın koruyucusu olarak yer edinmekte olduğundan; o ne kadar geçirgen ise ruhsal yapı o kadar zedelenecek, o ne kadar güçlü ve aşılabilir ise o kadar sağlam ve yıkılmaz bir yapı olarak konumlanacaktır. Ruhun parçalarına dair yatırımı ne kadar az ve niteliksiz olarak yer edinmekteyse; kalkanın koruyucu işlevi kendiliğinden içerisinde, bir o kadar savunmasız ve yıkıma içkin bir hal alıyor olacaktır. Yıkım sonucunda kalkan ne kadar zarar görmüş ve ne kadar parçalarını birleştirememişse; bir o kadar çabuk etkilenime maruz kalacak ve maruz kaldığı etkilenimin sonucunda o denli korkunç bir yıkıma sahne olacaktır.

Yıkımın sahnelendiği o korkunç şiddet, yer edinmesi sağlanmamış olaylarla ve uyarıcıların tanımlanması mümkün olmayanlarla karşılaştığı, yetkinlik seviyesinin

geliştirilemediği bir hal içerisine düşmektedir ve söz konusu hal; kalkanın yıkılmasından daha ziyade, kalkanın korkunç ve onulmaz bir biçimde yıkılması olduğundan, onun karşılaşmış olduklarının nereye yerleştiği yahut hiç karşılaşmış olunmayanların karşılığına geldiğinden; benliğin koruyucusu olan kalkan, geçirgen hale gelecektir. Acı benliğin karşılaşmış olduğu bir yüzleşilen haline gelir ve yıkıma dönüşürse, yıkım acının aracılığıyla gerçekleşeceğinden ve yıkımın kendisini doğururken tekrar acıyı doğuracağından; sistemler üzerinde bulunmakta olan her şey yoksunluğun alanına düşecektir. Acı bir dışarı atım mekanizması haline de gelmektedir ve bu haliyle acı, kendiliğindedir ve aracı olarak ruhsal mekanizmaya ihtiyaç duymadan da çalışabilmektedir. Ruh ve ruhun çalışma yapısı adı altında metapsikolojiye dair çıkarımların ve söz konusu çıkarımların ait olduğu alandan alınarak; kabul gören alana dair yürütülmekte olan çalışmaların, kendi içerilerinde mutlak doğrular içermekte olan yahut mutlak yanlışlar olarak adlandırılmayan çalışmalar olması; onları bilinmeyen alanı olarak incelenmekte olanlar konumunda tanımlamaktadır. Bilinmeyen burada açığa çıkmaktadır. Haz ve acının benliğin alanında çalışma mekanizması ve yıkım böylelikle meydana gelmektedir.

Ruhun sistemlerine dair alanlar içerisinde, bilinmesi mutlak bir biçimde mümkün olmayanların alanı; onların bir çalışma konusu olarak birbirini üreten sistemlerin içerisinde olmaya mecbur kılmaktadır. Biri bir diğerini mutlak surette etkilemekte olan parçalar ile devinmektedir. Haz ilkesi bu parçalar içerisinde yer edinmektedir. Kantite olarak bakmakta olduğumuzda, Freud'un çalışma arkadaşı olarak psikanalitik teoriye katkıda bulunan Breuer'in açıklamakta olduğu enerji ve enerjinin asli alanı; serbest alan içerisinde hareket halinde olan ve boşalarak kendisini dışarıya atan bir çalışma ediminden, ruhun sistemi içerisinde durağan olan bir hal taşıdığı kabul edilmekte olan teorinin sınırları dahilinde incelenmektedir. Bakış konumu bu noktaya alındığında, ruhun durağan alanına dair enerjinin içerisine bağlanım göstermekte olan sistemin kendisini boşaltarak dışa vuran alanının, serbest olandan durağana; durağan olandan serbest olana yönelimli bir bağıntı geliştirmiş olduğu da düşünülebilir bir noktadır. Nevroz travmanın dahiline alınmış olduğunda, uyarım kalkanın alanını aşandır. Kalkan ve nevroz ilişkisi işaret edilen bu noktada önem taşımaktadır. Kalkan güçsüz yahut geçirimli olduğunda; çekirdek alana kolayca inebilmesi, koruyucunun aşıldığında gerçekleşen bir hadise olarak açığa çıkmaktadır. Travmatik nevroz, uyarımın kalkanın alanını aşması ve aşmış olduğu alanın sonucunda çekirdeğin alanına sızmakta ve yerleşmekte olmasından kaynaklanan; bir durumu aşarak diğer durumu doğurma olarak adlandırılabilir. Travmatik duvarı zorlar, duvar aşılamazdır ancak güçlü yahut yıkılmaz bir yapıda değilse duvar aşılır. Aşılan duvardan içeriye giren tehdit şiddetle o duvarı yıkıp geçtiğinden, zarar verecek ve ortada hiçbir engel kalmayacaktır. Zararlı artık yıkımı gerçekleştirmiş, duvarı aşmış ve açığa çıkmıştır. Travma şiddetin etkisi sebebiyle ortaya çıkmakta olan bir etki edimi olarak değil korkuyu esas almakta olan, kendi özsel alanına ilişkin korkunun tehditkar haline gelmesiyle açıklanmaktadır. Etkilenme mekanizmaları, yıkılanlar ve yıkılması mümkün olmayanlar; bilinmeyenler yahut artık bilinen konumuna gelenler, hepsi dönüşmek ve devinmek için oradadırlar.

Nevroz travmaya içkin geliştiği haliyle, şoktan ayrışmaktadır ve eş değer kabul edilemezdir. Şok molekül esaslı yapıyla sinir sistemi içerisinde görülmekte olan zararın karşılığına denk gelmektedir ve psikanalizin ruhun üzerinde aramakta olduğu etkilenim biçimi; benliğin savunma alanının zihin yapısına içkin bir biçimde açıklama aramasına karşılık gelmektedir. Dehşet, olgu olarak anlam karşılığı bulmaktadır. Dehşetin taşıdığı mana ve oluşagelme şekli ilk uyarıyı, alanın yatırım aracılığıyla kendisini göstermiyor oluşuna yönelik olarak yatırımın yokluğu ve kaygının tümenden beklenmedik bir halde ortaya çıkışından kaynaklanmaktadır. Beklenmedik halde ortaya kaygı çıkar, bunun derininde uyarıya karşı savunma geliştirmeyen benlik hareketi yatmaktadır. Aniden çıkagelen dehşetle vuku bulur ve kaygı onu beklenen yerine koymadığından; dehşet sahne alan konumuna geçer. Hazırlıksız olmak kaygının gelen yükün taşıyıcısı olamadığından, uyarıların bağlanabilme gücünün kırılması dolayısıyla oluşagelmektedir. Kaygının uyarıyı hazırlıksız olduğu noktanın alanı içerisinden alması, onu benliğin dehşetin içerisinde sürüklemesine yol açmaktan alıkoyamayacaktır. Dehşet, yaratıcı alana aktarıldığında açığa gerçeküstücü aşılmalı çıkartacak ve besleyici yapısını gözler önüne serer hale getirecektir ancak yönelim beklemektedir.

Sistem içerisine fazlası ile biriktirilmiş olan yatırımın, beklenmedik olana dair hazırlıklı olması da görülebilmektedir ancak hazırlıklı olma ve hazırlıksız olma arasında sonuca ilişkin olarak değişim meydana gelmektedir. Travma şiddetlenen bir hal almaya devam ettiği ve üst noktalara ulaşmış olduğu sürece; koruyucu alanın yahut kaygının alanının ne kadar üst düzeyde olduğu bir anlam taşımıyor olacaktır. Travma sınırı aşar ve sınırın aşılması olduğu noktada kalmasının bir mahiyeti olmayacaktır.

Düşler haz ilkesinin adı altında sanrılara ilişkin bir alan yaratarak; istekleri ve düşünmekte olan arzulanları doyurmaktadırlar. Haz ilkesinin sınırları içerisinde düşler, henüz başlanma aşamasına geçmemekte olanları tamamlanma aşamasına sokarak; kaygının farkına varmadığı noktalar ve olguları düş aracılığıyla bilince iletirler ki henüz karşılaşılmaş olana dair ipucunun göstergesi özne üzerinde karşılaşılabilir olanı bilince getirsin ve kaygının alanına iletim sağlanabilsin. Olmayanı nevroza dair travmanın alanında geliştirmektedir ki uyarı ile yüz yüze gelindiğinde onunla başa çıkabilme gerçekleşebiliyor olsun. Travmayı düşler vasıtasıyla yüzeye çıkan yahut yaşanmış olanın karşılığını düşsel alana taşımakta olan; ruhun haz ilkesinde bir başa çıkılması gerekenin yerini açıkça işaret eder. Hazzı gerçekleştirme istenci; hoşnutsuz olanın alanından kaçma amacının ötesinde bulunmakta olanın alanını işaret etmektedir.

Düşlerin, dileklerin doyurulmakta olduğu noktanın dışına çıktığı kaygıya ilişkin gelişmekte olan dürtüler; istisnanın alanına girmemekle beraber, ceza düşlemi bu alanı kapsamamaktadır. Ceza düşleri ve kaygı düşleri yasak olanın doyumunu sağlayanlar değildir de cezayı açık bir biçimde ortaya koymaktadırlar. Cezanın ortaya koyulmakta olduğu suçluluğun dürtüye aktarılması; suçluluğa ilişkin doyum olarak

konumlandırılmaktadır. Travmaya ilişkin nevroitik veriler, düşlerin çocukluğa dair dönem içerisinde dilekleri doyuruyor olmasına bakılmaksızın yer etmektedirler. Telkin vasıtasıyla öznedede var olanın geliştirilerek ortaya çıkartılan haline gelmesi söz konusu olduğunda, bastırılan dışarıya çıkartılmaya başlanmış olduğu takdirde yinelemeye içkin olan; zorlantı kılığına bürünmüş bir hale gelmektedir. Düş, rahatsızlık veren itkileri doyurur; itkilerin doyurulmuş olduğu noktadan dışarıya atılmasına ve dışarıya atılmış olduklarında, bölünmenin sebebiyetine dair oluşların etkisiz olanın yerini alması halinde; özgün işlevin oluşturulmasına aracılık etmeyecektir.

Özgün işlevin alanına dokunmak için, haz ilkesine dair alanın içerisine girilmesi ve haz ilkesinin buyruklarının karşılanması mutlak surette gerekmektedir. Haz ilkesinin sınırlarının içerisine girmekte olan işlev, haz ilkesinin ötesinde bulunmakta olanın doyurulmakta olandan daha fazlasını ifade etmiş olduğunu göstermektedir. Doyumun ötesinde olan, haz ilkesinin ötesinde olanın kendisine işaret edecektir. Düşün bir sonraki kılığına bürünmekte olan, dileğin doyurucusu halini almakta olduğu alanın; bir dönem olarak konumlanmakta oluşu, haz ilkesinin ötesi ile doyurucunun düşlemi öncesinde bir nokta olduğu kabul edilmek durumundadır.

Düşünce edimi, düşün bir sonraki alan içerisinde edinmiş olduğu yerin bulunduğu konumu yadsıyan halini alamaz. Yadsıyan, düşün diğer işlev mekanizmalarının konumlanmasını haline gelmez. Travmaya bakıldığında görülmekte olanların ruha bağlanmakta olduğu noktalarda; bağlanımı yineleme zorlantısı olarak atfetmek, yineleyicinin yalnızca düş sınırlarında değil; düşlerin dışarısında kalan alanlarda da görülmekte oluşu kabul edilmesi gerektir. Savaşa ilişkin olarak yaşanmakta olan nevrozlar, hastalığın ortaya çıkmakta olduğu nedenin kendisinden çok daha üst düzeyde bir yer edinmekte olduğu takdirde benlik içerisinde çatışmaya içkin bir alan geliştirdiğinden, çatışmanın travmatik nevroz olduğu görülmektedir. Mekanik sarsıntının karşılığına gelmekte olan yaşantılananlar ve acının alanına dair gelişmekte olan hastalıkların; mekanik şiddete kaygının hazırlıksız alanından dahil olmakta oluşu cinsel uyarımı alanından serbest olana aktarmaktadır ve buna içkin olarak bedene ilişkin yaralanma, darbe alma gibi durumlar; narsizmaya dönerek uyarımı darbe alınmakta olan organa bağlamaktadır. Libido ağır gelmekte olan bozuklukları olduğu yerden alarak, onu hastalığa dair bir alana aktarabilmektedir. Belleğin yitimi dahi iyiye ilişkin olarak bu şekilde çözümlenebilmektedir.

Benliğe ilişkin çekirdekten gelmekte olan uyarımlar, nevrozun travmatik nevrozlarla karıştırılabilir hale gelmesine yol açmaktadır. İçeriden gelmekte olanların, dışarıya ilişik kaynağının en verimli olması; psikolojiye ilişkin alanın en karanlık alanı haline gelmekten uzaklaşamaz. Özneye içeriden gelenlerin dürtü oluşturucu mekanizması, onları beslenme alanı olarak adlandırmaktadır. Dürtü itkinin oluşturucusu olduğundan, dışa atımı amaçlamakta olan bir yapıdır. Bağlanımsız bir halde evrilerek, süreçlere dönüşmekte olan dürtülerin itkilere aktarımı, sinirsel alanın alanının dışında yer alarak sürekliliğini korumaktadır. Düşler üzerinde yapılmakta

olan çalışmalar, bilinçle bilinçöncesinin; bilinçdışının alanının farklı olduğunu göstermektedir ve onların farklı evrilmeleri düşlerin çalışmaları sürecinin göstergelerini oluşturmaktadır. Göstergeler güdülerini işaret ederken, güdüler düşlerin gerçek dünyada başka aktarım alanlarından dışarı çıkmasına yardım etmektedirler.

“Leonardo’nun merak güdüsü gibi, bir insanın karakterini oluşturan güdülerden birinin aşırı geliştiğini gözlemlediğimizde bu durumu izah edebilmek için, hakkında pek de fazla bir şey bilinmeyen olası organik sonuçlar ile ilgili özel kavramlar içinde mantık aramaya başlıyoruz.” (Freud, LDV s.22)

Bilinçdışının içerisinde bulunmakta olan yatırımın yoğunlaşması ve onun aktarılması; bir diğer itki ile yer değiştirebiliyor olması mümkünatlı bir duruma karşılık gelmektedir. Yatırımın yoğunlaştırılabilen olması, aktarılan konumuna ilişkin yer edinebilmesi; yer değişimi mümkün olan bilinçdışının özelliği, bilinçöncesi üzerinde uygulanamamaktadır. Geçerliliğini yitirecek olan bilinçöncesi alana uygulanan yatırımlar, düşlerde tuhaflıklar meydana getirmektedirler ve durumu düğümlenen bir bağlanma alanına itmektirler. Dürtü, uyarıcı öğeler bakımından, bilinçdışına ilişkin bir hal aldığından; dürtü uyarıcılarını yüksek katmanların bağlayıcısı olarak tanımlamak gerekmektedir. Uyarıcı bağlayıcı konumuna yerleştirmek; onu bağlayarak onunla baş edebiliyor olmak, haz ilkesinden bağımlı olmayan onun önünde yer alanın konumunu ortaya çıkartacaktır. Haz ilkesine aldırılmayan ve onun önünde yer eden, bağlanışın sürdürülmesine ilişkin alan; haz ilkesinin zıddı değil onun bağımsız alanında kalacaktır.

Yineleme zorlantısı ruhsal olana ilişkin dışavurum gerçekleştireceği zamanlar içerisinde, kendisine haz ilkesine zıt bir konumun göstereninin yerini seçer ve kendisini dürtüselliğe dönük var eder. Dürtüselliğe dönük olanın bir gösterge olarak vücuda gelmesi ve haz ilkesine ilişkin alanın içerisinden şeytani bir karakter göstererek çıkmakta oluşu; yineleme zorlantısının dışarıya vurulmuş göstergesi olarak yer edinmektedir. Özne yineleme alanına ilişkin doyuma sahip olamaz ve haz verenin alanına dair izlenimin yinelemekte oluşu çocuğun aynı olanın alanına, tekraren haz ilkesinin alanına aykırı olmaksızın; yinelemenin tekrara devinmesi aracılığıyla hazzı başka bir oluş alanına aktarmaktan kaçınmamaktadır. Yineleme zorlantısı, dürtüsel olanın alanına bağlanım gerçekleştirmekte olduğunda; eskiye dair olanı alır, onu tekrar tekrar deneyim alanına sokmak için ona esnek bir form kazandırarak; tekrarın ilişkin alanına alır ve tekrar dışarıya vurulan bir hale evirmektedir. Dürtü, kendinden dışardakine dair geliştirilmiş olanın bir sebepten dışarıya itilen haline gelmiş olması nedeniyle; bırakmak zorunda kalınan, itkiye maruz kalanın eylemidir.

“Örneğin tutku dolu bir fedakarlıkla kendisini araştırmaya veren ve aynı zamanda birisini sevmekte olan birey, sevme eylemini bir kenara bırakıp onun yerine araştırmalara yoğunlaşabilir.” (Freud, LDV s.22)

Varlığı korumak amacıyla, zararlı atfedilenleri dışarıya bırakan; dışarıya bırakmak zorunda kalmış olduklarını tekrar etme istemine dair geliştiren itki dürtünün ta kendisidir. Dürtünün bu şekilde konumlanmakta oluşu, onu farklı bir noktaya iter. Söz konusu farklı noktada da dürtü bu haliyle bilinenden uzakta kalmaktadır. Bilinen dürtü, özneyi değişime zorlamakta olan ve özneyi değiştirirken bunu gelişime eviren bir biçim kazanmaktadır. Zorlayıcı olan güdünün öznenin gelişimi için ortaya çıkartması gerekenleri itkiliyor oluşu, dürtünün daha çok bilinmekte olan anlamına karşılık gelmektedir. Öznenin içerisinde bulunmakta olan muhafazakara içkin alanı kabul etmek ve onun var olduğu gerçeğine dair alanı onun içerisinde kabule ilişkin olarak kurgulamak gerekmektedir. Dürtü muhafazakar bir alanın olduğu yerde yineleme zorlantısına içkin geliştiği mutlak olarak kabul edilmesine rağmen; organizmayı daha iyiye iten, onu iterek değiştiren ve iyiye evirmekte olan dürtülerde bulunmaktadır. Eskiye dönük olarak bulunanı, tekrar kurma amacıyla yer edinen dürtüler; organizmayı saptırmaktan kendisini alıkoyamayabilir.

Saptıran, dışarıya iten olarak dürtüler; iz bırakmaktadır. Özne sapar ve örneğin tutucu dürtüler onları bulunduğu alanlardan alarak, zorunlu olanların varlık alanını kabul ederek onları yinelemek üzere saklar. Yinelemek üzere saklananlar, ilerlemeye dair zorlananın; yanıltıcı simgesini saklamaktadırlar. Dürtülere canlılığın ve canlılığa dair alanın içerisinde yer almakta olan olarak bakmış olduğumuzda, muhafazakar alanın doğasına bağlı kalmakta olduğumuzda, hayatın kendiliğine dair alanın içerisine onları farklı teoriler elde edebilecek olan alana sokamayız. Dürtüler gruplar halinde organizmaların incelendiği alanlarda yadırgamaya sebebiyet vermekte olan, alanların karşılığını da taşıyabilmektedir. Canlı addedilen her varlık üzerinde bulunduğu bilinmekte olan ve kabul edilen olarak dürtüler, kendi alanları içerisinden dışarıya dair geliştirilmekte olan koruyucu, kollayıcı, güvende tutan, güvende tutmuş olduğu organizmayı karşılığın içerisine aktaran olarakta kendisine yer edinmektedir.

“Büyük sanatçıların erotik ve hatta kaba sayılabilecek müstehcen sahnelere ne denli düşkün oldukları bilinmektedir; ancak bunun aksine Leonardo’dan geriye sadece kadınların iç organlarının, anne karnındaki bebeğin ve bunlara benzer şemaların bazı çizimleri kalmıştır.” (Freud, LDV s.14)

Ben dürtüleri, cinsel dürtüler ile birlikte incelenmekte olduğu durumlar içerisinde, kendinde barındırdığı ben dürtüsünü ölüme yönelik; cinsel dürtüleri ise yaşama yönelik olarak geliştirdiği konumundan ilerlemekte olduğumuzda, sınırları netleştirilmiş olan bu zıt iki kutup ve canlılığın devamıyla sonunu barındırmakta olan organizmanın dürtünün alanına içkin yorumu; yeterli karşılığın alanını bulamıyor olacaktır. Maddenin cansız olan kısmının canlılığa ilişkin olan haline dönüşmesinden kaynaklanmakta olan ben dürtüleri, cansızlığın tekrara ilişkin olarak oluşumunu beklemekte olacaktır. Cansızlığın tekraren oluşumunun beklenmekte olması sonucunda ise cinsel dürtülerin aktarım alanına eklenimi aracılığıyla canlı olarak varlık; kendisine ölümsüzlüğün maskesini takınmaktadır. Ölüm bir yitim ve kaçınılmaz olanın karşılığı olduğu takdirde rastlantının alanından çıkarak; doğaya

ilişkin bir yasanın kendisi olarak, gelir ve orada durur. Doğanın kaçınılmaz bir yasası olarak ölüm zorunluluğun yüceye içkin yanının temsildir. Ölmeye dair geliştirilmiş olan hükümler arasında onun canlılığın temsili olan, insanın uydurduğu bir yüce zorunluluk alanı haline getirilmekte olduğu da düşünülebilmektedir. Ölüm inancın içerisine ilişkin olarak düşünülmüş olduğu durumlarda, daimi bir doğa yasası olarak adlandırılmamıştır ve ölüm ilkel inanç alanları içerisinde; inanılanın konumuna ilişkin olarak değil de her bir ölümün bir kötü ruhun katline maruz kalmakta olduğu yahut her bir ölümün düşmanın sebep olduğu kötücül bir son olduğuna dair inanç biçimleri kabul edilmekteydi. Anlam aktarımlarını ilişik düzeye konumlandıran yapılar, mutlaka onları belleğin içerisinden alarak ilişkilendirmektedir.

‘‘Fakat, psikanalitik inceleme, örnek kişilerde rastladığı bazı dışavurumları anlama çabasını değersiz sayarak çalışamaz ve ayrıca, aynı katılıkla hiç kimsenin normal ve ölümcül eylemleri kontrol eden yasalara bağlı olmaktan utanacak kadar büyük olmadığına inanır.’’ (Freud, LDV s.5)

İnanç, varoluş ve ölüm ilişkileri içerisinde dürtülerin alanını kapsamakta olan; insanı anlamaya ve anlamakta olduğuna ilişkin olarak varsaymaya yönelimli hale getirmekte olan bilinç ve dürtülerin etkileşim alanında inanç, bulunulan yere göre değişken kimlik kazanmaktadır. Madde içerisinde bulunmakta olan ölümlü ve ölümsüzün ilişkin alanı; iki ayrı alanın, tek bir bütünün içerisinde var olmasından kaynaklı olarak gelişmektedir. Vücut ölümlü olanın taşıyıcısı olarak soma atfıyla adlandırılmaktadır. Soma, ölümlü olan vücut ve doğal bir biçimiyle ölümlünün ölüme dair sonuna ilişkindir. Madde doğal biçimiyle ölür ve ölen tohumlarından canlanan konumuna geçmiş olduğu durumlarda, potansiyel alanda; ölümsüz olanın taşıyıcısı haline gelmektedir. Morfoloji dahilinde canlı olarak atfedilen maddeyi incelemekte olan Weismann, ölümlü ve ölümsüz yanı maddeye dair alan içerisinde incelemektedir; dürtülerden biri ölümsüzün taşıyıcısı cinsel dürtülerin alanıdır, diğeri de ölüme ilişkin yanın karşılığına denk gelmektedir.

Ölümlü alanın taşıyıcısı soma, ölümsüz alanın taşıyıcısı tohum plazma olarak konumlandırılmaktadır. Soma sonlanmak zorundadır. Bu noktadan bakıldığında soma canlıların ölmek zorunda olan alanı olduğundan, onun içsel nedenlerle ölmesi; tek hücrelilerin ölümsüz olarak yaşama devam etmesini, varlığın madde olarak ele alındığında; canlılığa dair gelişmesine bağlı anlam kazanmaktadır. Çok hücreliler içsel alanın nedenlere dair alanı içerisinde, eksiklikler taşıdıklarından ve metabolizmaya ilişkin kayıplar geliştirmiş olduğundan; ölüme yenik düşebilecektir. Ölümün bu haliyle açıklanmakta oluşu onu insanların anlamaları açısından daha kavranmaya içkin ve kabul edilebilir alanların içerisine yatkın olan düşün edimine dönüştürür.

Ölüm dürtüsünün, tek başına ölüm dürtüsü olarak adlandırılması, insanların düşünce alanı içerisinde daha zorlu bir karşılık oluşturacaktır. Zorlu karmaşa alanları ise ölüm dürtüsünü kendi içerisinde barındırmakta olan insanın kendine dair alana yabancılaşmasına sebebiyet vereceğinden, metabolizma ve ona dair alanın işleyişi ile

onu açıklamak daha kolay olacaktır. İnsanın benliğinde ölüm dürtüsünün konumlanmakta olduğu yere dair çokça varsayım, çokça bilme ihtiyacından doğan anlama ve aktarma çabasına dair düşünce yer almaktadır. Ölümün doğumun sonucu olarak oluşageldiği düşüncesi, ölümün canlı bir maddenin içerisinden çıkan gelişmeye dair süreci bitirmekte olan bir yaşam formu olarak adlandırılması söz konusu olmuştur. Protozoa ölümlü kabul edilmektedir ve doğum ölümün, ölüm doğumun var edenidir.

Dürtüler söz konusu olduğunda, ölüm dürtüsünün var olma hadisesini bir kenara bırakarak, onun dışında varoluşu ve canlılığı açıklamak onu; hazza dair alanda yorumlamak, onun zihin yapısını diğer dürtüsel mekanizmalarını açıklamak oldukça zor olacak ve anlaşılmaz hale gelecektir. Daha doğrusu varoluşun sonucunu yahut devamının kılık değiştirmesi meselesinin insanın bilinçaltında karşılık gelmekte olduğu noktaları anlamak, farklı yönlere giden insanın dürtülerinin açılımını ve arzularının çok temel çalışmalarının derinine dair anlam düzeyine etki edecektir.

Hücrelerin yaşama dair alan içerisinde yer aldıkları işlevin yaşam dürtüsü ve cinsel dürtüler içerisinde benzer çalışma şekilleri göstermekte oldukları ya da kendilerini feda etmekle ilişkin eğilimler gösterdikleri açık bir biçimde görülmektedir. Libidinal işlev içerisinde yer eden hücreler başka canlılık organizmaları içerisinde de kendilerini feda etmektedirler. Tohuma ilişkin hücrelerde ise narsistik eğilim kendisini göstermektedir ve kendisini kendi hücrelerinin içerisinde tutmakta olan, yatırım için olsa dahi kendiliğinden başkasına bir şey vermekten kaçınan; libidinal yatırımı dahi kendi içerisinde tutmakta olan bir çalışma biçimi göstermektedirler. Dürtülerinin etki alanlarını kendi alanları içerisinde kullanmak üzere saklamaktadırlar ve etkinliklerini kendilerine sağlayıcı olarak saklamakta olan tohum hücreler, narsistik çalışmada sergilemektedirler. Canlıyı tahribata yenik düşürmekte olan kötücül neoplazm hücreleri de narsistik çalışma fonksiyonları taşımaktadırlar ve onların narsistik çalışma eğilimleri oluşageldikleri andan itibaren meydana gelmektedirler. Cinsel dürtüler ise mutlak bir biçimde çoğu şeyin alanından ayrılmaktadır, ayrıştıkları nokta ise düşünürlerin bir aradalık tanımı halinde kabul görmekte olan; erosla zıtlama alanı oluşturmaktadır. Libido kuramının işlenimi ve çalışma mekanizmaları içerisinde göstermekte olduğu eğilim, onun aktarım alanları içerisinde nasıl yer etmekte olduğunu yüzeye çıkartmaktadır.

“Bir zamanlar, cansız maddede bilemediğimiz bir gücün etkisiyle yaşamın özellikleri uyanmıştır. Belki bu, yaşayan maddenin belli bir tabakasında daha sonra bilincin ortaya çıkışına benzeyen bir süreçti. O zamana kadar cansız olan maddede o sırada oluşan gerilim giderek kendini ortadan kaldırmaya çabalayacaktı. Bu yolla ilk dürtü, cansız olana geri dönüş dürtüsü ortaya çıktı.” (Freud, HİÖBİ s.54)

Nesnenin alanına yönelimli olarak yerleşmekte olan, cinsel dürtülerin aktarım nevrozu oluşturması durumu dürtülerin; ben dürtüleri içerisinde cinsel dürtüleri de kapsamasına neden olmaktadır. Varlık olarak insanın kendisini korumakta oluşu ve kendini korumaya yönelik geliştirmekte olduğu dürtüye ilişkin davranımlar ilk sırada

yer etmektedirler. Dürtüler anlaşılmaları için farklı biçimlerde farklı hallerde ele alınmaktaydı ve dürtülerin bir şekilde açıklanması gereği onları öncelikle genel dürtüler olarak ele alma biçimine iteklemiştir. Genel dürtüler olarak ele alınanların ilksel alanın içerisinde açlık ve aşkı kendisine model seçmekte olan, psikanalizin temel yaklaşımı içerisinde ilksel kabulün alanında; ilkin bu biçimiyle ele alınması onun anlaşılır olmasına da aracılık etmiş bulunmaktadır. Cinsel dürtülerin edinmekte olduğu yer içerisinde, kendiliği yalnızca üremeye içkin bir alan olarak ele alma halinde olmaktan daha ziyade; onun dışında daha derin ve daha kapsamlı ve etki bağlanım alanı daha da gelişkin bir biçim alıyor olması gerekmektedir. Saygın, yüce ve katı olarak kendisine bir alan kazanmış ve bu alanı söz konusu yaklaşım biçiminin içerisinde daha da uzak kılmak istemekte olan topluluklar içerisinde; daha derin bir düşün yoluyla dürtüyü çözümlenme fikri; büyük ve reddedilemez bir kapı araladı. İlerleyen süreç içerisinde bir sınır alanı olarak gösterilmekte olan benin alanı, bastırılan konumunda yer almakta olan; sansürün tetikleyicisi ve savunma alanının kendiliğinden tepkiler geliştiren bir suçlusunu; suç örtünü olarak tanımlanmış bulunmaktadır.

Libidonun yalnızca nesnenin kendisine yöneltilmekte olan cinsel enerjinin dışarısında bir konum edinmekte olduğu, eleştirel bakış açıları içerisinde ötelenmekte olan eleştirilene geliştiren bir pozisyon olarak; onun bulunduğu yerin dışarısında bir konumlanma kazanmasına sebebiyet vermektedir. Benden düzenli bir biçimde çekilmekte olan ve benin içerisinde bulunmakta olan alanın, bulunduğu noktadan çıkarak uzaklaşma ve yaklaşma çalışmaları göstermekte olduğu; fark edilir bir hale bürünmektedir. Nesne ve libidonun arasında bulunmakta olan yaklaşan ve uzaklaşan hareket hali, kendisine ilişkin hareket alanı içerisinde fark edilmiş olduğunda; ben libidosu asılan kaynağın konumunda kabul edilmiştir. İçeride dönüklüğü barındırmakta olan nesne ve ben arasındaki hareketin mekanizması, benin içerisinde nesneye yönelmekte olan görüşün dahilinde kabul görmüş bulunmaktadır. Libidonun yerinin benin içerisinde konumlanmakta olduğu durumlarda; libido narsistik olanın yerini almakta ve bu biçimiyle tanımlanır bir kılığa bürünmekteydi. Libido kendini koruma dürtülerine ilişkin olarak; gelişimini devam ettirmekte olması gereken ve kendisini koruma dürtüsüne içkin bir biçimde geliştirmekteyken, cinsel dürtülerinde alanında kendisine dair bir yer barındıran konumunu almaktaydı.

Kendisine dair bir alanın içerisinde bulunan libido, benin içerisinde kendisini nesneye karşı çıkartmakta olan ve bunun karşılığında özdeş alanın cinsel olana dair çözümlenmesinde yer etmekte olan bir ifadedir. Ben dürtüleri içerisinde yer edenlerin nedeni, libidinal alana ilişkin kabul edilmekteydi. Libidinal olana ilişkin kısım içerisinde cinsel olana dair yer eden alan, ben dürtüsünün libidinal dürtü ile arasında bulunan bağa içkin olan kökten gelişmesine dair; mümkünatın alanı görülmeyen ancak psikonevroz görüldüğü takdirde ben dürtülerinin kaynağına ilişkin oluşmakta olduğu görülmektedir. Tamamen reddediyor olmak, psikonevrozun alanı içerisinde ben dürtüsünden; cinsel dürtüyü ayırtırmak çokta mümkün olmayacak durumlardır.

İkiside birbirine bağlantılı olarak etkileşim içerisinde olan, birbirinin içerisinde çıkagelen ve biri diğerinin itkisini oluşturan olarak, tamamen bağımsız düşünülemez. Derine inildiğinde tamamen kopuk bağlantılar göstermeleri mümkün olmayacaktır. Psikanalizin ana alanı olarak yer etmekte olan aktarım nevrozu içerisinde, libidinal alanın nesneye yöneltmekte olduğu yatırımların bulunduğu yer itibariyle; aktarım nevrozu çatışmanın sonucunda var olan bir şey olarak konumlanmaktadır. İnsanın yapısı itibariyle benlikte yer eden kendini koruma dürtüsü, ifade alanının içerisinde libidinal bir dürtünün içeriğini oluşturmaktadır. Kendini koruma dürtüsü olarak adlandırılmakta olan, libidinal alan kendi içerisinde barındırdıkları bakımından; cinsel olanın tamamı bütünlüğe vurularak bakıldığında erosun alanına denk gelecek ve ayrışacak bir konum oluşturacaktır. Ben narsizmaya dair alan içerisinde somanın hücrelerini kendiliğinde bir arada tutmakta olan, bir arada tutmakta olduklarını da libidonun işlevinden çıkartarak yönetmekte olanın alanına aktarılabilir.

İnsan yapısı itibariyle kendini korunaklı bir hislenimin içerisinde bulunduğu tercihlere ve yerlere yönelmektedir. Yönelim bu noktada aktarılan dürtülerin alanından gelmektedir. Kendini korumaya dair geliştirilen dürtü, kendi içerisinde ayrışan; ancak libidinal olanın alanına aktarılan bir hal almaktaysa, libidinal olan tekil dürtü olarak düşünülebilir ve eleştirilebilir bir hal almaktadır. Başından itibaren cinsel olanla eşleştirilmekte olan, libido psikanalizi yalnızca cinselliğe atfeden anlamın alanı içerisinde reddedilmeye ve eleştirilen hale getirilmesine maruz bırakılmaktadır. Ben dürtüleri ile cinsel dürtüler, cinsel dürtüler ve yaşama dair dürtülerin etkilenimi arasında keskin olarak yer eden sınır; katidir. Koruma dürtüleri ve ölüm dürtüleri birbirleri içerisinde birbirlerine dair kabul edilebilmekte olan, bir yaklaşım kazanmaktayken aslında birbirinden de ayrılarak gelişmiştir. Karşıtlık olarak gelişmekte olan kavramlar, birbirini örter, tamamlar yahut ayrışarak başka ifadeler bulurlar. Cinsel dürtüler ve ben dürtüleri, ölüm ve yaşam dürtüleri; ikilikler aracılığıyla çözümlenmektedir. İkilikler aracılığıyla çözümlenme yoluna gidilmekte oluşu, onları birbirini var eden ve birbirini yok edenler olarak konumlandırarak, çözümlerine aracılık etmiş olacaktır. Yaratım ve aktarıma dair tüm mekanizmalar bu etkilenimlerin içeriğinden ve dışarıya nasıl çıktığına ilişkin olan alanından etkileyerek; yansımaktadır.

Ben libidinal dürtülere bakılmakta olduğunda, dürtülerin çok farklı olanlarına değin ilişki geliştirebilmektedir. Ben dürtüleri, güven vadetmemekte olan dürtüsel özellikler göstermektedirler. Nesne ona ilişkin bir sevgi geliştirilen olarak ele alındığında da sevginin karşılayıcısı olduğundan; nefretinde karşılığını kendiliğinde taşımaktadır. Kutuplar arasında yeni varların oluşturulabilme oluşu, ifade biçimlerini güvenilmez kılmaktadırlar. Bir neden diğerini sonuç olarak doğurmaktayken, diğer neden sonucun nedeni haline de bürünmektedir. Sadistik olan dürtünün yapısı içerisinde, kuvvetin parçalarından herhangi biri olarak görülebilmektedir. Dürtünün içerisinde sadistik olanın kendisini barındırmakta oluşu, onu bulunduğu alandan alıp ayrıştırarak bambaşka ve bağımsız bir yönetici konumuna getirebilmektedir.

‘‘Nihayetinde bir bilgiye ulaşıldığında, karşı taraf derinlemesine tanındığında kişi artık bu derin tanıma ve araştırıp öğrenme uğraşları sonucunda karşısındakine ne nefret hissedebilir ne de aşk. Hissettiği şey aşkın da nefretin de oldukça dışında kalmıştır, kişi artık sevgi hissetmiyordur; olsa olsa bir araştırma, bir inceleme içine girmiştir artık.’’ (Freud, LDV s.19)

Egemen kısmi dürtü olarak adlandırılmakta olan, dürtünün bağlı olduğu alanın içerisinde herhangi bir varlık olmaktan çıkarak kendisini bağımsız ilan etmesi ve içerisinden oluşageldiği dürtününde yöneteni olması söz konusudur. Nesneye yüce olanı atfeden özne, nesneyi yücenin alanından almaktadır ancak onu yüce olanın yerinde tutarak; onu zarar verilmeye içkin bir hale sokan sadistik dürtü, erostan neye ilişkin olarak kendisini dışarıya attığına dair bir varlık alanına konumlanmaktadır? Sadizm ölüm dürtüsüne yatkın görülmekteyken, eros yaşamın ta kendisidir. Narsizmanın etki alanı içerisinde kendisine yüklenmekte olan alandan itilerek, nesneye dair geliştirilen duygu düzeyi içerisinde nesnenin kendisine; onun yok edicisi konumuna geçerek, saklanın alanından çıkıp gösteren olarak yer edinecektir. Sadistik dürtü gelişim ve ortaya çıkma noktaları içerisinde, libidinal olanın alanına ilişkin, alt edebilme gücünü gösterme gereğine dahil olarak yer edinmektedir. Zorlanmaya yönelimli olarak, ortaya çıkmak durumunda bulunan sadizm, yol gösterilmesi gereken konumundan çıkararak; yol göstermesi gereken konumuna geçtiğinde, dürtüyü yönlendirir ve ona nereye gitmesini istediğini söyler. Söylediği yolun gittiği nesne bağlanımı üzerine ise sadistik olan eğilim gerçekleşeceği noktayı bulacaktır. En temel manada kendisine ortaya çıkma olanağı bulamamakta olan eğilim; ortaya ikilikli zıtlık olarak, sevgi ve nefretin çift değerli olana ilişkin bağını çıkartmaktadır. Yerinden sürüklenen ölüm dürtüsü, sadistik dürtüye buradan bakıldığında zorlaşanların alanını oluşturmaya ve var olan alanları da zorlaştırmaya içkin kılmaktadır. Sadizm ve mazoşizmin birbirinin tamamlayıcı konumunda yer etmiş olduğu, sadizmin kendine dönmesi durumu olarak; mazoşizmin açıklanmakta oluşu aracılığıyla yapılmakta olan çözümleme zorunlu bir sonuca doğru kendisini bu biçimiyle ötelere ancak mazoşizmin birincil olanın yerini almakta olduğu ihtimali göz ardı edilmeksizin kendisine yer kazanmaktadır.

Korumanın kendi alanı içerisinde kullanılabilecek durumlara dönüşmekte olduğu durumlar konu alınmış olduğunda, yeni uyaranların ortaya çıkması hususunda yenilenme kendisini devreye sokmaktadır. Yenilenmenin devreye girmiş olduğu durumlar içerisinde, gerilimin canlının üzerinden alınan haline dönüşerek; ölüme dönüşmekte olan yaşamın dürtüsü, hissedilene yaşanan ve bitirilen olarak göstermektedir ve onun bitirilen olarak kendisine yer etmesi; kendiliğe ilişkin alanda yer aramaktadır. Etki alanında etki edilmek istenilen yaratıcı edim sürecinin yönlenimi içerisinde veriler göz önüne alınarak; yaratıcı nesne ortaya çıkartılmalıdır. Kaynağın sahibi olan insan yaratıcı edim sürecinde, düşün nesnelerinin işaret ettiği noktaları da açık etmeli yahut saklamalıdır.

Uyaranlar aracılığıyla kendisini olduğu yerin değişmez alanı içerisinde; kendiliğine dair gerilimin azalmaya dönük bir hal alması, azalmaya dönük bir hal alması

durumunda dahi içerisinde sinirsel yapıya ilişkin olarak gelişmesi; yok etme, durağan kılma, gerilimi kendinden uzaklaştırma olarak tanımlanma istemindedir. Haz ilkesi dahilinde kendisine yer edinecek alan bulmakta olan, sinirsel ve zihinsel yapıya ilişkin çalışma biçimi; ölüm dürtülerine inanma alanı bırakmaktadır. Düşüncenin alanına ilişik inceleme yapılmakta olduğunda, gelişme sürerliliğe dair olarak tamamlanma alanına yönelmektedir. Öncekini tekrara ilişkin olarak oluşturmak kökenine değil, nesneyle bulunmakta olan ilişkiye dair alanın içerisinde; bulunan yerine göre ilişkiler arası durumu itibariyle açıklanmaktadır.

Değişmez alanlar, birbirlerine aktarılmakta olanlar; ruhun ve benliğin alanında birbirlerine ilişkin olarak oluşmakta olan dürtüler, güdüler, ayrılma veyahut bağlanmalar insanın ruhsal yapısı içerisinde bir bütün ve bir anlam aktarım alanına işaret etmektedir. İnsan beslenmekte olduğu maddelerin gerçek dünyası içerisinde geçip giderken; haz mekanizması sürekli olarak ruhsal yapıya etkimektedir. İnsanlara hitap etmek söz konusu olduğunda yahut onların ortaya koydukları düşün ediminin süreçlerinden geçenleri anlam örüntüsüne oturtmak hadisesi önem kazandığında; öncelik benliği anlamak veya anlamayı denemek olmalıdır. Her mekanizmanın bir çalıştırıcısı olduğu gibi zihin yapısında bir çalıştırıcısı ve çalışma sistemi bulunmaktadır. Tasarım zihin yapısında bulunmakta olan alanın içerisinde kendini ortaya var olan konumunda atarken, zihnin mutlak evrelerinden geçmekte ve seçilimli bir var olarak açığa çıkmaktadır. Ortaya çıkan var, zihnin alanının ikamesi konumuna yerleştirilirken; zihin bir noktaya işaret etmektedir. İşaret edilen noktanın kaynağı nereden açığa çıkmakta ve nasıl vücut bulmaktaysa ardında bir haz ilkesi itkisi yahut haz ilkesinin öteleme istenci yatmaktadır. Bu nedenle psikanalitik yaklaşımın içerisinde açığa çıkmakta olanlar incelenme altına alındığında, tetikleyicisi olarak haz ilkesini konumlandırmak gerekmektedir. Haz ilkesinin tetikleyici olarak konumlandığı noktada açığa çıkan yaratıcı edimin varlığı; öznenin benliği, öznenin kalıtsal aktarılanları, öznenin gizleri, öznenin haz ilkesinin gerçeklik ilkesine yenik düşerek gizlediklerini açık etmektedir. Haz ilkesi çalışır, gerçeklik ilkesi ona dur der ve onu ardında bırakır; haz ilkesi ötelenir ancak bir başka nesnede bir başka mekanda bir başka yaratıcı edim sürecinin var olanında kendisini mutlaka görünür kılmaktadır. Bu sebeple haz ilkesi görülmek istenilmeyebilir, haz ilkesi rahatsız verebilir ancak reddedilemez olarak benliğin çalışan yapısı içerisinde yer edinmektedir.

Haz ilkesi zihin süreçlerinin içerisinde gelen kavramların dışarıya yönlendirilmesi konusunda ısrarcı bir yapıya sahiptir ve bunun karşılığında anlam istencini bekleyen özneye sonsuz bir zihinsel varlık alanı vadetmektedir. Vadettiği zihnin sonsuz alanı bir kaynağa, bir beslenme mekanizmasına dönüştürülmelidir. Açığa çıkanlar ardında kendini gösteren haz ilkesi; yaratıcı edimin mutlak taşıyıcısıdır.

7.2. HAZ İLKESİ VE TASARIM EDİMİ ÜZERİNE

Öznenin arzusunun estetik kaygılar aracılığıyla nesne üzerinde gerçekleşimi, arzuya dair bir arama alanı oluşturmaktayken; bu arananlar arasından aldatıcı alanın zihinde bulunmakta olan boş yüzeyine denk gelmektedir. Halüsinasyon ile karşılaşarak kendisini var olduğunun dışına atmak isteyen nesne, zihin süreç oluşumu konumun kendisini belirleyerek konumu kendisinin dışında olan alana aktaran haline geçer. Kaygının doğumu, arzunun kendisini ortadan yok etmiş olduğu durumlarda; kendini ortaya atmayacaktır. Tamamen kendisine ait olanın, kendisinden başka bir alan içerisinde kopuş sürecinin gerçekleşmesi; nesnenin arzu üzerinde ifade bulmasını değil kaygının ortadan kalktığı bir hal almasıyla, arzunun orada kalması biçimine karşılık gelecektir.

Fanteziye dair mekanın içerisinde boş olarak algılanması mekanın boşluğu içerisinde arzunun ve ona dair bileşenlerin kurgulanarak oynatılabileceği düzenek halini almaktadır. Boş olarak anlam atfedilen mekan, boşluğun ondan anlam çaldığını düşünenlere dahi kendi kurgu süreçlerinin yaratım alanını sunacaktır. Arzular ve kurgulanmasından kaçınılan duyular, arzunun ona dair içerdiği boş varsayılan düzeni; varların özgür alanı haline getirmekten başka bir şey yapmayacaktır. Boş ifadesizlik alanı biçiminde, sökülmenin atfedildiği alan haline geldiğinde mekandan kopan tüm bileşenler ve mekanın boş parçaları kendi içinde bir varlık alanını tekrar oluşturur. Arzu boş olanın ve nihilizmin içerisinde kurgulanmaya başladığı takdirde saf bir bağlanım alanının karşılığını oluşturmaktadır.

Gerçeklik sökün etmiş olduğu noktada, nihilizme dair oluşturulmakta olan alanın içerisinde saf bir edim alanı olan; çarpıtılan biçimin algı alanını oluşturmaktadır. Boşluğun, varlığının ikamesi olarak; kendi gerçekliğini oluşturan nesnel olan bakış açısından bakılan olduğu takdirde hiç, hiçbir şey olan haline gelecek ve hiçlikten ortaya çıkması beklenen şey nesnel olarak bir anlam ifade etmeyecekken; öznel bir bakış açısı kazanmış olarak incelendiğinde içerisinde sonumsuz var ifadelerinin bulunmakta olduğu ve artık var olarak atfetmenin kanatlanmış bir anlam aktarım özelliği oluşturduğu görülür.

Arzu hiçe karşılık gelmiş olduğunda hiç açıkça görülebilen değil kayıtsızca öznenin değişkenine göre konumlanan halini alır. Mekanda mekanın dışarısında gelişmekte olan yer, yerin dışındaki gelişme alanının karşılık anlamına denk gelmektedir. Yer kendisine dair bileşenlerin hiç olduğu durumlarda daima hiçin karşılığına gelecekken, çokun hiçlik üzerindeki temsili halini almış olacaktır. İçerisi dışarıdan bakılmakta olan tarafından, düşünüm alanının karşılığına denk gelirse; aktarıldığı düşünüm alanı, sınır çizgisinin aşıldığı bir noktanın temsili haline gelir. Eylem mekanın sınır alanının, sınırsız bölgesine taşındığında ise fantazy alanının varları; içeridekileri dışarının alanıyla görmeye başlayacaktır.

Yansıtma, yansıtılanın boşluğun dışında bir ikame alanı içerisine denk düşeceği düzeneğin kendiliğini geliştirir. Denk düşme kendilik ile içkin olduğunda, orantısızlık zihnin sınır alanlarının da karşılık anlamını bulmamızı sağlayacaktır. Engel aşılması gerekmekte olan alanları değil, aşılması güç olan bilinçdışı alanın gizlerini mekana bakarak aşabilmelidir. Mekana bakarak gerçekleşmekte olan aşma biçimlenirken; özne kendisini tehdit altında hissedecektir. Tehdit aşılamazlığın imkansız bir eylem olduğu ifadesini oluşturur ve korkunun ortaya çıkmasını sağlar. Yansıması ve yansıtılması kesilmiş olan bastırılma ve bastırmanın gözden kaçan, gerçek olma biçimi haline gelir. Sahne dile dökülebilir olanın karşılığıdır ve dile dökülebilir olan kurgu iken hakikatte kurgunun dile dökülebilir anlamını karşılar.

Dürtü içermiş olduğu dolayım aracılığıyla, suç yüklenen ve suçun yükleyicisi olanı arar. Suçun yükleyicisi olan fail, suçun yüklenme biçiminden kaynaklı olarak katledileni de beraberinde getirir. İkisinin arasında konumlanmış olan yer, varlığın içerisinde istenç aracılığıyla; kendisini başka bir sistem haline getirmektedir. Özgürlüğün varlık içerisinde bulunmakta olan alanı, onun sonsuzluğa itim düzeyini değil de kültüre dayalı olarak iç tepkime alanı oluşturduğunu söylemektedir. Yaratıcı eylem sürecini, yaratıcı bileşenler oluşturma alanı güzel olanı da kendi kapsamı içerisinde tutacağından yaratıcılık alanının; yansıtma, yaratma ve oyun kuramı içerisinde, özün karşılığına dair oluşmakta olan varların açığa çıkma biçimine dayalı olarak gelişenler; yaratıcı eylem alanından, maddeler dünyasına özün aktarım alanlarını yansıtılmaktadır.

Nesnenin bir maddesel olarak gerçekleşme sürecine dahil olması; gerçekleşme sürecinin özün aktarımı halini alıyor olmasını karşılar. Tasanın taşıyıcısı olmak ve tasanın özü aktarır vaziyette taşıyıcısı konumunda bulunan özne olmak; düşün ve düşe dayalı olarak geliştirilenlerin konumlanmakta olduğu çerçeve içerisinde, başka bir düzeye aktarımı gerçekleşir vaziyete gelmektedir. Yaratma, güzel olanın üstün bir oluş alanı taşıyarak; bir varın ortaya koyum sürecinin kendisidir. Oyun olarak atfedebileceğimiz yaratıcı eylemin yansıma alanı, oyunun gerçeğin dışarısında konumlanan bir alana ve bu alanın kurgusuna denk gelmekte olduğunu; düşün ve duyuma dayalı karmaşalar dünyasının yalın olandan uzak, karmaşık olana yakın denilebilecek bir oyun oluşturduğunu söyleyebilmekteyiz.

İnsan yaratıcı eylem aracılığıyla maddeler dünyasının kurgu düzlemi içerisinde yaratıcı düşünceye dayalı bir kurgu dünya düzenini tekrar ele alarak yadsımanın, kendisine bir alan oluşturma fırsatı tanımaktadır. Yadsımanın yaratıcılık aracılığıyla tanınmakta olan kurgu alanı, oyun düzeneği halinde bir ikame kazanmaktayken fayda amacını öncelik almaktan uzaklaşarak; nesnenin zihin süreçlerinin önünden perdenin kaldırılarak, yeni bir kurgu sahne alanının düzeneğini oluşturur. Öze içkin olan biçim ve biçimin özün içerisinde çıkartmış olduğu kavramlar; içlerinde dizge oluşturmuş olanlar haline gelir. Yadsımak yok oluşu başlatan bir ifade olmaktan daha çok varoluşun hatta ve hatta bir dönüşüm olarak varoluşun tekrar oluşmasını sağlayacak olandır. Bilinçaltı benlik tarafından, istem dışı bir biçimde işlerliğe

girmekte olan mekanizmalardan biri olan yadsıma; özneye kendini hissettirmeden var olmak istemektedir. Özne benliğin kendine dair alanda bir korunma içgüdüğü itimiyle savunmaya dair mekanizmalarından herhangi birini devreye sokmaktadır. Mekanizmalardan biri devreye girmiş olduğunda özne, bunu anlamlandıramazken; özne benlik tarafından koruma altına alınmış olmaktadır.

Gerçek nedeni aramakta olduğumuzda, savunma mekanizmalarını anlayarak ona ulaşma çabası güdüyor olmamız gerekmektedir. Savunma mekanizmaları eksiklik olduğu yahut oluşmaya yüz tuttuğu an içerisinde; o boşluğun olmadığını varsayarak, o boşluğun oluşmadığını eksik olanın eksikliğin için parçası olmadığını inkar etme yoluna gidebileceği gibi onu iterek; onu başka bir şeye dönüştürerek, onu düşün nesnesi haline getirerek, onun bıraktığı eksikliğin ikame alanını başka bir savunma mekanizması parçası ile doldurarak, onu yönelterek, eksikliğin varlığını akla uygunlaştırma aracılığıyla kabul ederek; yaratım sürecini savunma mekanizmaları aracılığıyla kurgulanabilir bir düzen haline getirmektedir.

Benlik kurgulama mekanizması haline getirdiği eksikliği, yeri doldurulamaz boşluğu ortadan kati suretle kaldırmaz ve kaldırması mümkün değildir. Benlik eksikliği ancak ve ancak dönüştürerek yeni bir kılıfa uydurabilir. Özne çoğunlukla benliğin var olan eksikliği dönüştüren bir mekanizma çalıştırmakta olduğunu fark etmemektedir. Savunma mekanizmasının eksikliğin, yitik olanın kendisini dönüştürerek yeni bir inkar alanı haline gelmesi nedenin açık bir göstergesi olarak kendini korumaktadır. Nedenin göstergesi haline gelmekte olan eksiklik, bıraktığı boşluk içerisinde özneye kendini yeniden var etme alanı sağlamaktadır. Yeniden var etme alanı haline gelen boşluk, öznenin yetilerinden olan yaratım gücünü devreye sokar. Yaratım gücü devreye girer ve eksikliğin ikame nesnesini oluşturur.

Eksiklik fark edilen haline dönüştüğü zaman; kurgulanabilir bir var, bir eksik, bir dönüşmesi gereken haline gelmektedir. Eksikliğin özneye tanımakta olduğu dönüşüm alanı, koşutsuzca yaratım edimi vasıtasıyla bir arada çalışmaya başlar. Duyum ve düşüncelere dayalı olarak, kendisini göstermekte olan yaratıcı edim; nevropatinin doyumsuzlukları ile benzer eşlenikler göstermektedir. Nevropat özne doyumsuzluklarını dile getirme biçimi olarak daha doğrudan daha sınırları yalıtılmış ve neyse o olarak kendini ve tepkilerini göstermekteyken, yaratıcı edimi gelişmiş olan özne sınırların farkında olarak bunu kendi yetilerine aktararak deneyimler yahut dışa aktarır. Yaratıcı edimi bu süreç içerisinde kullanmakta olan özne, farkında olduğu mekanizmaları ve benlik alanlarının yer etmekte olduğu mekanizmalar açısından, normal bir nevropat ile arasında ayırım barındırmaktadır ve bu farkları yeteneğe dayalı düzlemler aracılığıyla aktarmanın yetisini; işleyişin içerisine eklemiş olduğu takdirde benliğe zararlı olanı bir yetinin iletim nesnesine dönüştürür.

‘‘Bilinçdışı düşünceleri.

Kuşkunun logosu.

Öznenin tersyüz olması.

Tekrarlamaya giriş.

Gerçek hep aynı yere geri gelen şeydir.’’ (Lacan, PDK s.48)

Gerçeklik düzlemi içerisinde sahip olunan doyurulamayan, fantazyaya alanı içerisinde olduğu yerin farkına varılarak, hayal gücü aracılığıyla aktarılan haline getirilecektir. Fantezi alanındakileri gerçeklik alanına aktarabilme yetisi yaratıcı ruh içerisinde barınmaktadır. Fantezinin yaratıcı kurgu haline getirilmesi, travmaların yaratıcı edim aracılığıyla kurgu sanat ve tasarım nesnelere evrilmesini sağlamaktadır. Yaratıcı kurgu içerisinde hem *unheimlich* hem de *heimlich* bir arada barınmaktadır. Unheimlich tekinsizin karşılığını taşımakta olan bir kavram iken, heimlich aşına olan tanıdık gelen manasını taşımakta diğer yandan gizil ve yasak olanın anlamını karşılık gelmektedir. Heimlich aşına olan tanıdık anlamını taşımaktayken, aslen evin karşılığıdır ancak ev gizil ve yasaklarında kendi bilincimiz yani evimizde var olduğunu bildiğimiz yasakları da kendi içerisinde taşımaktadır. Bilinçaltı alanımızda bulunmakta olan alan içerisinde; gizil kalmasını istediklerimizi saklar, örter, ona ayrıyeten bir alan tanımlar ve onu bizden ve onu ilgilendiren bir başkası varsa ondan başka kimsenin görmesini, dokunmasını, bilmesini istemez halde bir saklı alan geliştirmektedir. Saklı alan mutlak bir biçimde biz istesek de istemesek de oluşmaktadır. Her şeyin tekin olması, her şeyin açık ve ortada olması hiçbir özne için geçerli olamayacak kadar imkansızdır. Apaçık ortada tüm yasaklarını ve gizil öğelerini özgür bırakarak yaşamakta olan özne ise topluma dair olanın alanında var olmaya devam edemeyeceğinden böyle bir durum söz konusu olamayacaktır. Unheimlich alanında ise gizil olanın yahut yasak atfedilenin umarsızca kendini ortaya çıkartırması ve bastırıldığı sanısına kapılan gizlin aniden kendini gösteriyor olması, kaygı mekanizmasını çalıştırır hale gelmektedir. Gizil olan kendini gösteren haline getirdiğinde; karanlıktan çıkarak kendini özgürleştirir ancak bu özgürlük özneye korku ve kaygı olarak geri dönecektir.

Karanlıkta kalanların daha da derine itimi gerçekleşse dahi böyle bir ihtimalin bilinç düzeyine gelmesinin anlık hissi bile kaygılanımın, dolaşım alanına girmesine sebebiyet verecektir. İmgeler aracılığıyla yaratım süreci içerisinde hissedilmekte olan heimlich ve unheimlich semboller düzenine dair gösterenler olarak aktarılacaklardır. Çatışma benlik düzeyinin bir ifadesi olarak da kendiliğin bir parçasının reddi olarak da sembolik dünyanın madde aracılığıyla bir aktarımı olarak da kaçınılmaz bir biçimde ben buradayım diyecektir. Orada olduğu bilinen çatışma, orada olduğu bilinmekte olunan bir bilinmeyen parçası olarak; kendine ikame alanı oluşturur. İkame alanı oluşumu, yaratıcı edim gerçekleştiren bir öznenin kaçınılmaz bir şekilde ifadesi haline dönüşerek kendisini bulacaktır. Bilinmeyen, yaratıcı edim süreci işlemekte olan bir özne üzerinde, yalnızca henüz imgesel düzenden kendini sembolik dünyaya aktaramamış bir var olmayı bekleyen bir diğer var olarak; kendiliğini sürdürmektedir.

Kendiliğini sürdürmekte olan imge, çatışma alanı içerisinde kendine bir çıkış noktası yahut bir işaret bulana dek o an orada beklemede kalacaktır ve insanın benlik düzeyi öylesine sonsuz bir alandır ki imgeler asla son bulmayan ve her an orada duran, sadece yüzlerine dönmeyi bekleyen varlardır. Özne psişik olarak gelişimini ve kendiliğini o kadar çok evre içerisinde sürdürür ve o kadar çok farklı bilişsel nesne biriktirir ki bu sonsuz kaynak yaratıcı edim süreci aracılığıyla, mutlak bir biçimde ortaya koyulması gerekenleri oluşturur. Yaratıcı edim yetisine sahip olmakta olan insan, nevropatik düzeylerini işler ve dönüştürürse ortaya çıkacak yeni nesnelere; bunların kendi benliğinde yer etmediğini düşünenlerede dokunarak ortaya çıkacaktır. Tekinsiz olanla, edimler aracılığıyla karşılaşmayacak olan diğer özneler belki de söz konusu tekinsizlerin edimler aracılığıyla nesneye aktarılmış gösterenleri ile denk gelecek ve bu denk gelme süreci, onun bilinç dışında bulunmakta olan düzeye dokunmasını sağlayacaktır. Karşılaşmış olmasa dahi özneler arasında bir köprü kurmuş olacak olan yaratım nesnelere, fiziksel bir bağ oluşturmuş olmasada psişik düzen içerisinde kolektif bilinç aracılığıyla nesne merkezli mutlak bir bağ oluşturacaktır.

Yaratıcı edime dair gelişmekte olduğu görülen yahut bilinen edimlerde; katarsis ile yaratıcı edim süreci arasında görece olmayan bir bağ vardır. Katarsisin aktarım süreci sonucunda ortaya var olan ilişkileri ve göstergeleri eklemlenmeye sürüklediği veriler ile yaratıcı edimin özne tarafından aktive edilerek; ortaya koymuş olduğu yaratım nesnelere arasında doğrudan işleve dayalı bir benzerlik bulunmaktadır. Yaratıcı edimin meydana getirmekte olduğu süreç sonunda elde edilmekte olan veriler ile psikanalizin katarsis aracılığıyla, öznenin olarak ortaya koyduğu bileşenler mutlak tanıdıklardır. Yaratıcı edim süreci sonrasında ortaya çıkmakta olan nesne, psikanalizin inceleme alanı içerisinde bulunmakta olan; yüceltme, telafi etme ve çözülmenin kendiliğinden işlerliğini ortaya koymakta olduğu bir tanıma alanına denk gelmektedir. Bilinçaltında kendisine yer edinmekte olan tekinsiz nesnelere ile özne tekraren karşı karşıya gelirse, yaratıcı edim işlerliğe koyulmaktan kaçamayacaktır. Tekraren yerini belli etmekte olan tekinsiz nesnelere, yaratıcı edimin bir cesaret haline dönüşerek; sorgusuzca salt edim noktasını harekete geçiriyor olacaktır. Eksik olanı tamamlayamayacağını bilen benlik, tamamlanması imkansız olanı tamamlanmış hissetme güdüsü duymaktan kaçamaz.

Kaçınma süreci kendi içerisinde işlerlik sağlayacaktır ancak kaçınma bir süreç olarak sonsuz bir devinim haline gelemez ve sonsuz devinimin karşılığını taşıyamaz. Mutlak ortaya çıkacak olan eksiksiz hissetme güdüsü, mutlak bir tamamlanma arar. Yoksunluk, yoksun olunan kadar kendi içerisinde yer kaplamaktayken; eksiklik ve daha da eksiliyor olmak mecburi biçimde nesneye aktarımı yahut nesnenin mecburi olarak yaratıcı edime dahil edilmesini beraberinde getirmektedir.

Benliğini ideal atfettiğinden ona tamamlanmış ve eksiksiz olma içgüdüsünün karşılığını bulmasını vadeden ya da direkt olarak eksiksizliğinin karşılığı olan nesne, kendiliğinde bu anlamın temsilini taşımaktadır. Eksiksizliğin temsili haline gelmekte

olan nesne, vadedilene dönüşür. Vadedilenin anlamını maddesel olarak temsil eden nesne ise fetişleşir. Benlik ideal olana yakın hissetmek güdüsünden kaçamayan bir mekanizmadır. İdeal olana yakın hissetmekle yüceltmek arasında mutlak bir bağlantı bulunmaktadır ancak iki kavram aynı anlamı taşımamaktadır. Yaratım aracılığıyla bağdaştırma söz konusu olduğunda, narsizma evresinde yer almakta olan özne; bağ kurmuş olduğu anneden yani kendi ilksel mekanından ayrılarak tümgüçlülük bilincini sona erdirmektedir. Tümgüçlülük kendisini ayrı bir var olarak adlandırması gerekmekte olan özneye eksiklik olarak geçtiğinde; narsistik evre içerisinde sorunlar yaşanmaya başlıyor olmaktadır. Nesne ideal olan ben haline gelme noktasında, bir yer edindiğinde ise nesne olmaktan çıkarak; bilinçaltı düzeyin ve narsistik evrenin temsili olarak kendisine yer edinmiş olmaktadır. Yitim hissedilmeye başlandığı an itibariyle kendiliğin içerisinde ödünlenme arayışına girmektedir. Narsizma da kendisine doldurulması mümkün olmayan bir yer açmakta olan yitirilen ilksel olanın; aslını yahut aslına dair bilinçaltı ögesi barındıran nesnesini, aramaya devam eder bir hal almaktadır.

Narsistik olan ile yaratıcı edim etkileşimi esnasında ideal addedilen ve benliğin arasında bulunmakta olan açıklığın arasında kalmakta olan yerin doldurulması; arzu haline gelmektedir. Arada bulunmakta olan yerin kapatılması ise yaratım arzusu ile dolmaktadır. Narsistik evrede meydana gelmiş olan boşluğun derinliği ne kadar uzaktaysa yahut araya girmekte olan boşluğun kavuşum alanı ne kadar çok yer kaplıyorsa, o aranın doldurulması gereken boşluğu açıldıkça ve kavuşum alanı zorlandıkça; yaratıcı edim o kadar güçlü bir arzunun kendisini gerçekleştirecektir. Arzunun gerçekleştirilmesi süreci içerisinde kat edilmesi gereken benlik ve narsistik boşluk arasında bulunmakta olan yol, sorunun aslını teşkil etmiş gibi görünse de aslında yaratıcı edimin beslenme kaynağını oluşturmaktadır ve kaynak ne kadar çok yer kaplıyor olursa o kadar çok bilinmeyen ve o kadar çok kavrama dair bileşen oluşacaktır.

Sonu görülemeyen boşluk hatta ve hatta narsizmanın yıkımı büyük bir sorunun karşılığına çıkagelse de benliğin, yaratıcı edimin, kolektif bilincin gelişmesine mutlak katkılar sağlamaktadır. Nesnenin varlığı, nesnenin özne bilincinde bulunmakta olan varlığı ve her ikisinin de birbiriyle özdeş bir bağ kurması sonucu ortaya çıkacak özdeşimin kendisidir. Özdeşim bir varın diğer bir vara benzemesi ve her ikisi arasında mutlak bir bağın özne aracılığıyla kurulması ile gerçekleşmektedir. Özdeşim yüceltme aracılığı ile birlikte kendini konumlandırmaktadır. Öznenin nesneye atfetmiş olduğu değer, öz bağlanım aracılığı ile onda kendinden ve diğerinden bir şey bulmuş olmasıdır. Yüceltme olmadan özdeşim kurulamayacağı gibi benlikte bulunmakta olan eksikliğin yer etmemesi söz konusu olduğunda da özdeşim hiçliğin yerini alır. Nesne ideal olanın atfının taşıyıcısıdır. İdeal olan nesneye atfedildiğinde gelişme evresi içerisinde, anlam yer edinmektedir. Nesne ideal olanın yani ilksel nesnenin anlamını taşımakla yükümlüdür. İlksel nesnenin anlamını taşımakla yükümlü olan etkileşim saplanıp kalmadan çıkarak bütünleşmeyi yani eksiğin yerinin doldurulmasını sağlıyor olacaktır. Özdeşim benlik ve nesnenin arasında oluşmakta olan boşluğu, öylesine

kaplamaktadır ki id bu boşluğun doldurulduğuna dair kesin bir kanıya varmalıdır.

Nesne öyle bir noktanın karşılığına denk gelmelidir ki nesne hatırlanmalıdır, boşluk değil. Yaratıcı edim süreci içerisinde oidipal kompleksler yer almaktadırlar. Yaratıcı edim esnasında kişi, mutlak bir özne etkilenim alanı geliştirmektedir. Oedipus kompleksi içerisinde adlandırılmakta olan; içsel olanın arzusuna ulaşmak, yaratıcı edim süreci içerisinde bulunan kişilerde de üst ben oluşumunu yüceltme dahilinde; mutlak bir üst, mutlak bir baba, mutlak bir büyük olan gerektirecektir. Yaratıcı edim mutlak bir diğer öznenin model alınmakta olmasını gerektirmektedir. Öznenin yaratıcı edim sürecinin işleyişi içerisinde de kendisine yer bulmakta olan yaratıcı özne modeli, en derin anlamına yine derinleşmekte olduğu noktadan beslendiği takdirde ulaşacaktır. Derinleşen, derinleşmekte olanın ilerisine gittiği ve orada bulunanların bir özdeş nesnesi haline geldiğinde daha da yücelecek ve derinleşen nesne olarak anlam düzeyi artacaktır.

Yaratıcı edim süreci içerisinde oluşmakta olan nesnenin asıl kimliğini kazanmakta olması ve bu kimliğin içerisinde barındırmış olduğu benliğe dair bileşenlerin derin ve çeşitli biçimlerde oluşması bağlanım alanlarının çokluğunu kapsayacaktır. Oidipal dönem içerisinde, fallik imge benzeşimlerini tamamlayamayan karmaşanın çözümü ölçütünde hatalı bağlanımlar kuran öznelere; narsistik bağdaşımalarını kuramamış olduğundan, eksik olan yanlarını atfedilen bir nesne ile doldurmak istemektedirler. Yoksunluk oluşturan nesne; başka bir nesne, başka bir vara anlam aktararak boşluğunu doldurmaktadır. Kendiliğinde var olan boşluğu başka özdeşleşim araçları aracılığıyla doldurmak istemekte olan özne, yaratıcı edime bu nokta içerisindeyken başvurmaktadır.

Oidipal karmaşanın çözümlenme süreci içerisinde fallusa dair imgeler kendiliğin içerisinde bulunmakta olduğu yerin tamamlayıcısı olmaktan çıkmışsa, yaratıcı özne tarafından yapılmakta olan nesnelere; eksikliğin tamamlanması yerine geçecek yani fallik imgenin kendini gerçekleştireceği düzlem, yaratım nesnesi olacaktır. Yaratıcı nesne oluşturma süreci içerisinde özne, kendisini bir fallusun devamı niteliğinde olmaktan çıkartarak; narsistik öğelerini birleştirip, kendini arındırmakta olduğu görülen yerden alıp; bastırmış olduğu fallik imgeyi vara atfederek kendi kendisine ve kendi yetileri aracılığıyla, yüce olanı yani fallusun benzersiz bir güç nesnesini yaratmış olacaktır. Böylelikle oluşturulmuş olan fallus temsili, bir var olmanın dışına çıkarak benzersiz ve yaratıcı edimin tekil simgesi haline gelerek; fetiş nesnesini oluşturacaktır. Fetiş kimliğine bürünen fallus imgesi, telafi nesnesi olarak kalacaktır. Yapay bir kimliğe bürünmekte olan fallik imge, nesneyi gerçeklik düzeni içerisinde elde edemez nesnenin gerçek temsiline sahip olamaz ve onun bir yanıltıcı yansımaları var ederek ona sahip olur. Yaratıcı edimi gerçekleştiren özne, çatışmaların benliği içerisinde edinmekte olduğu yerin farkında olarak onun etrafında dolaşmakta olan öznenin dışına çıkar ve onu kendi içerisinde çıkartarak; var eden özne kimliği haline bürünür bu da öznenin benliğini ve çatışmalarının gerçekliğini ortaya koyar hale gelmektedir. Çatışmanın içerisinde çıkarak, ortaya koyulmayı beklemekte olan

anlamlar; onlara sırtını dönmekte olan insanların bir an için yüz yüze geldiği, yüz yüze gelmekten kaçamıyor olduğu noktalarda da temas alanları bulundurulmalıdır.

Sahte nesnenin eyleyicisi özne de kendi sahteliğinin timsalini yaratmakta olabilir ancak bu çatışmanın, benliğin savunma mekanizmalarının ve kabul etmekte olduğumuz yaratıcı edim anlayışı ile benlik bilinçaltı özdeşim biçimlerinin temas alanlarının dışında bir yerlerde kalmaktadır. Bilinçaltı yanlısalar barındırabilmektedir; algılar yanlısaların oluşturduğu alanların teması ile kontrol edilebilmektedir ancak içe dönmüş olan yahut kendine dönük olan özne, sahte olan ile nesnenin benlikte yer alan imgesinin simgesel bir var olma noktasını mutlak bir biçimde anlayacaktır. Yaratıcı edim subjektif bir alanın karşılığına denk gelmekte olduğu kadar, subjektif alanın diğer öznelerin temas noktalarıyla bir yerinden mutlaka temas etme alanı sağlıyor olacaktır. Bilinç gösterenleri ile bilinçaltının saklanan gizlerinin temas noktaları; yaratıcı edim sonucu oluşagelen nesnelere kendilerinde bakış açıları, temas noktaları oluşturacak ve imgeler mutlak öteki öznelerin bakış açılarında kendilerine yer bulacaktır.

Nesne yanından geçilmekte olan, önünde durulan ancak fark edilmeyen yahut içsel olandan uzakta bırakılmış olan konumuna geldiğinde; temas noktası oluşmayacak oluşursa da bu istem dışı bir biçimde gerçekleşecektir. Narsizmanın oluşum noktası kılınmakta olan eksiklik ile narsizmanın açmakta olduğu boşluğun ikamesi, çatışmanın boşluğuna denk gelecektir. Sahici yaratıcı edim, sahici bir çatışma temsili nesne ortaya koyabilecektir. Var olanı fallik imge aktarımı aracılığıyla, ortaya koymakta olan yaratıcı özne çatışmanın olması gerektiği bir biçimde çözülmesini sağlamaktayken; fallik imge aktarımını bir süreç olarak kabul etmeyen, bunun aktarımının dahi manasız olduğunu savunmakta olan ise sapkın öznenin anlamına karşılık gelmektedir. Sapkın özne, yaratıcı edim sürecinin eyleyeni de olabilmektedir; yaratılan öznenin izleyenide olabilir ancak ayırım yapılması gerekmekte olan nokta şudur ki söz konusu süreçler içerisinde sapkın öznenin fallik imge sembolüne ihtiyacı yoktur.

İkame nesne olan fallik imge, onun kendiliğinde aşılammış bir alan oluşturmuş olsun ya da sağlıklı bir çatışma süreci gerçekleşmiş olsun; sapkın özne bunun farkındalığına sahip olamayan, bu farkındalığa sahip olmasa dahi kendini yeterli gören öznenin karşılığına gelmektedir. Sapkın özne, özdeşleşme süreçlerinin tamamını üstünü örtterek kapatmaktadır ve üstünü örtterek kapatmakta olduğu her bir benlik aşaması bir diğer mekanizmanın zarar görmesine sebebiyet vermektedir. Sahte yahut beklenen ve sorgulanmadan kabul edilmekte olan sapkın öznenin inanış ve edim biçimine karşılık gelmektedir. Nevropat sahte olana karşılık gelmemektedir, kendi için maskelerine sahip olabilir ancak bunların üstünü örtterek kapatmak ihtiyacı gütmemektedir. Sapkın olmayan bir şeyin olduğuna inanarak ve diğer özneleri de buna inandırarak bir edim süreci gerçekleştirmektedir.

Aslolanın tekrar tekrar simgeler düzeni içerisinde meydana gelmekte olduğu yaratıcı edim, taklit biçimini almaktan tam da bu nedenle kaçamayacaktır. Arkaik alanın

kendiliğinden getirmekte olduğu bileşenler, kavram ve bilişe dair özdeşimler; sahte olanı yani taklit edilmekten kaçınılamayanı örneğin fallusu mutlak bir sembol içerisinde aktarılmak istenilen anlamına katıyor olacaktır. Kök kavramlar, bilinçaltı düzeyde karşılık kazanmakta olan atıfların; her birinde farklı bir biçim karşılığında gelecektir. Yaratıcılık bir edim olarak aynı şeyin, aynı açıdan tekrar başka bir biçim olarak üretilmesi değil de yaratıcı edimin bir güç bir yeti olarak elde tutularak; kavramlar arasından yeni bakış açıları ve yeni bakış noktaları geliştirerek, ortaya çıkmakta olan çatışmayı yahut çatışmaları benliğe dair olanlarla ve benliğin sahip olduğu savunma mekanizmaları aracılığıyla dönüştürerek; onu başka bir kimliğe sokmak ve onun var olmayan ancak şundan sonra meydana gelmekte olan halini yani yeniye içkini, yok seviyesine indirerek tekrar var etmektir. Yani yaratıcı edim, yaratılanın asıl olarak yapılabilmesi için öncelikle yıkımını gerektirmektedir. Yaratıcı edim, yıkıcı olmadığı takdirde aslının tekrarına dayalı olanların bir parçası olacaktır.

Bastırma gerçekleştirilmiş olduğunda yaratıcı edim, nesne ile bastırma arasında bir bağ oluşturmuş olacaktır. Gerçek yaratıcı edim, yaratıcı edimin eyleyicisi olan öznenin kendi bastırmalarını kendi eksikliklerini ve kendine dair bastırılanların; dürtülerin sınırları çizilmeksizin kendisini gösterebileceği alanı ona tanımakla gerçekleşecektir. Duygu ve dürtülerin kendilerini aktarılan sembolik değerler ve pek tabii metaforlar aracılığıyla ifade noktası haline getireceği, yüceltmeyi belki de yüceltmeden yoksunluk aracılığıyla gerçekleştireceği; anlam ifade alanı olarak illa ki koşulsuz memnun etmeyi değil de rahatsızlık veren bir duygulanım taşıyarak, dokunulmaması gerekmekte olan noktalara da temas eder vaziyette konumlanması anlamını da taşıyabilmektedir.

İçkin bir coşkunluk yahut saygınlık timsali olmaktansa, rahatsızlık vermek rahatsızlık verirken ise bunun öteki öznedeki neden böyle bir duygu oluşturmuş olduğunu düşünmesini sağlamak yani çözülmeye ayrı bir noktadan temas etmeyi gerektirmektedir. Sağlanması gerekmekte olan noktanın karşılığı, çözülmeye denk gelmektedir; içkin bir çözülmeye. Temsil nesne, ötekinin karşılık noktası ile kendiliğinin temas noktası arasında bir doğru oluşturmalıdır. Yaratıcı edimin gerçekleştiricisi olan özne, bu temas alanı içerisinde belirleyici bir konum oluşturmaktadır. Öznenin durmakta olduğu yaratıcı edimin belirleyici konumu; onu sahici olmaya iter, bu bir istikamettir. Bastırma ona dair itkiler ve kaynak birimlerle yüz yüze gelmeye ve bunların tamamıyla açık bir ilişki örüntüsü oluşturmaya sahip bir yaratıcı özne bulmuş olduğunda derinlikli olacaktır. Özne bastırma ve bastırılmakta olanların karşılığında öylece kendini bırakan; dönüp onlara bakmayan, onların ne olduğuna ilgisiz bir yapıda olduğunda; yaratıcı edim ve oluşan nesne çatışmadan bağımsız derinliğe sahip olmayan bir nesne haline gelmiş olacaktır.

Nesneyi oluşturmakta olan yaratıcı özne, kendine dair aslolanı giz haline itip, onu öteleyerek ve kendinden olmayanı yaratıcı nesnesi haline getirerek; ona bakmakta olan öteki öznelerin yanılmasına kapılmasını ve aslolanın gerçekliğini görmek istememesine de sebebiyet verebilmektedir. Aslolanı saklamak, tasarlayan öznenin

onu ortaya koyması edimiyle de gerçekleşebilecektir. Aslolan nesne ortaya öyle bir bırakılır ki onun arkasında saklamış oldukları, onun kavram anlam düzeyinde sahip olmuş olduğu subjektif bakış; bir görünmeyen haline gelir. Giz anlamı aracılığıyla, arzu nesnesi haline gelmekte olan nesne; ötekinin göz alıcı tekil simgesi haline gelmiş bir tasarım nesnesi de olabilir. Salt hayran bırakmak amacı güdülmekte olan nesne, yaratım süreci aslen sapkın öznenin ortaya atmış olduğu yaratıcı edime de karşılık gelmektedir. Yer etmek istediği alanın temsilini yaratıcı edim süreci ile aktarıma sokmakta olan yaratıcı özne, kendisinin karşılık gelemediği alanı yaratıcılık edimi aracılığıyla öyle bir temsil alanında gerçekleştirir ki ötekiler onun alt karmaşalarını değil de salt edimini görmektedirler.

Yaratıcı edim, tasarlama eylemi, öznenin konumu; nesnenin yeri, yerin ikamesi ve mekanın konumu tüm bu ilişik noktalar üzerinde barındırmakta olduğu ilişki ağları ile beraber mutlak anlam düzeylerine karşılık gelmektedir. Karşılık geldikleri bağıntılar, birbirleriyle hangi bakışın hangi noktasında konumlandıklarına göre; çözülmeye yahut karmaşaya uğrayabilmektedirler. Ancak mutlak olan şudur ki çözülme yaratıcı edime muhtaçtır. Tabii ki ortaya bir düşün aracılığıyla çıkmak istemekteyse...

Konu incelemekte olduğumuz bağlantı noktaları içerisinde, öznenin yerini; yerin anlamını ve anlamın temsilini işaret etmekte ve aralarındaki ilişki düzlemlerini zihin yapısı içerisinde bulunmakta olan parçalar ve kurgular aracılığıyla aktarıma sokmaktadır. Aktarım alanında yer edinmekte olan, tasarı ve düşün edimi çözülmenin ortaya nasıl kılıklarda ve nasıl konumlarda çıkabileceğine dair irdelemeler sunmaktadır. Kavramlar çalışmakta oldukları düzeneğin içerisinde nasıl eşleşmektedir ve eşleşmeler benliği hangi noktalara sürüklemektedir? Sürüklenen noktada ise tasarı ve yaratıcı edim nerededir? Ortaya çıkartılmakta olan düşün edimi sonucu tasarlananlar asıl kaynağını nereden almaktadır? Kaynak alınmakta olan zihin içerisinde kapsadıklarının alanını nasıl bir yönelimle aktarıma sokar ise özne ve öznenin benliğinin eksiklikleri kendini gerçekleştirebilmektedir? Tamamının cevabı ve eşlenik koşulları incelenmekte olduğunda ortaya şüphesiz ki tasarlama eyleminin ve yaratıcı süreçlerin önemi çıkacaktır.

7.3. PSİKANALİTİK YAKLAŞIMLAR VE TASARIM EDİMİ ÜZERİNE

“Bildiğimiz gibi, bir arzuyu gerçekleştirme fantezisi ortaya çıktığında bizim işimiz bunu bir *engellenmeyle*, gerçek yaşamdaki bir yoksunlukla bağlantılandırmaktır.” (Freud, NÜSV s.103)

Tahlil edilemeyecek olan şeyler kendi biçimlenme alanları içerisinde, fantazyaya dünyasından çıkagelenler olamayacağından; metalar ve mekanik bir biçimde metalaşma olarak düzeye itilenler, estetiğin faillerinin bulunmakta olduğu alanın kendisini oluşturmaktadırlar. Estetik faillerin arasında kendini onlara rağmen var olarak idame ettirme sürecine girer ve sürecin nesneye dayalı nedenini farklı adlandırmalar ardına sığınarak gizlerse paradoks; nesnenin elden kaçış sebebinin

yakalanamayacak bir nedenini de oluşturmuş olacaktır. Özne estetik kaygılanımı duyumsar, nesneyi oluşturmak için ona yaklaşır; lakin estetik duygulanım ve özne arasındaki ilişki bu noktada kopma sürecinin içerisine girerse, kopma estetik nesne oluşumuna yönelik değil estetik ve nesnenin ayrışma sürecine doğru gelişecektir. Estetik süreci kaygı biçimiyle etkin olarak gelişir ise paradoks sahne içerisinde bulunan değil sahnelenen halini alacaktır.

Estetik duygulanım nesneye atfedilmeye başlanmış olduğu takdirde bu o duygunun kendini bir nişane olarak maddeler dünyasında ifadesi olacaktır. Estetik duygulanımın nişanesi konumuna geçen ve zihne dayalı süreçlerin aktarımı halini de almakta olan mesafenin bir kullanım değerine de ulaşması bu değere ulaşım gerçekleştiğinde dürtünün var olana denk gelmesi; hedef, amaç, süreçlerin oluşumunun bir tatmin süreci değil bir amaç haline gelişidir. Bir maddi ögeye yüklenen estetik kaygı sürecinden geçen dürtünün işlerliği; o dürtünün tam manasıyla tatmininin sağlanmasına değil o dürtünün kaygılanım sürecini evirerek devam ettirmek amacıyla olmasına karşılık gelir. Fantazyaya dünyasına ait olmakta olan tekrar üretimin sağlanacağı alan, dürtünün estetik süreçlerle evrilerek geri dönüş sürecinin gerçekleşme mekanizmasının çalışma koordinatlarıyla arzunun saptanması; arzunun geri dönen nesnesiyle birlikte fantazyada yeni bir yer oluşturmasını sağlamaktadır.

Arzu estetiğin içerisinde bulunması gereken bir şeydir ancak zihin içerisinde konumlandığı alanın karşılığı; fantezinin düz bir alan kaplamakta olduğu maksadı dışına çıkılarak, arzuyu özne ruhu üzerinden incelemek daha doğru olacaktır. Fantezi dışlanır, arzu ötelenir; estetik olan iteklenen konumuna çıkagelir ve yaratım süreci sapma yaşar. Yaratım sürecinin sapma yaşaması illüzyonu aktarıma sokar. İllüzyon sapkının elinde olduğu takdirde başarılı bir yaratıcı edim sürecinin oluşumunu da beraberinde getirebilmektedir. İllüzyonun temsil nesne yahut temsil edim süreci içerisinde içkin bir başarıya sahip olma sebebi, tamamıyla öteki öznelerinde aynı güdülerin karşılık noktalarına tezahür ettiği alanları oluşturmuş olmasına ve karşıt temas alanlarına denk gelmelerine sebebiyet vermektedir. Öteki kendini illüzyona kaptırma güdüsüyle hareket etmekteyse, sahici olanın seyircisi olan zaten aradığı gerçekliğin bir aldatmaca kurgu olduğunu biliyor olmaktadır. İllüzyon bile isteye ona inanmak, onu görmek ve kendini aslında olduğundan uzaklaştırarak olması gerekene inandırıyor hale getirmektedir ve istenilen salt gerçeklik değil salt aldatıcı olan da olabilmektedir.

Topluma dair yadsınamaz ölçülerde inanç alanına ve inanç biçimine karşılık gelmekte olan illüzyon mekan, illüzyon nesne ve illüzyon göstergeler o alanın paylaşıcısı olarak; yer edinmiş diğer öznelerinde inanma güdüsünün çokluğundan kaynaklanmaktadır. İllüzyon toplumların yönetim biçimlerinden, toplumların inanç biçimlerine değin pek çok alanın asli yöneticisi ve asli kurgu durum hikayesi halini almaktadır. Yaratıcı edimin eyleyicisi olarak özne; aşkın bir kavram düzeneği içerisinde topluma dair, yaşama dair, istenilene dair olanın bir temsili olmayı reddederek kabul edilmiş olanlar alanından çıkararak; yaratıcı sürecin tüm bastırma güdülerini bir bir ortaya koyması

gereken halini almalıdır.

Bastırılanlar birer yüceltme temsili olarak kendi alanlarında kendi temsil noktaları halini alacaklar ve geriye itilmekten alıkoyularak; yüceltilenin simgesel düzendeki yerlerinin karşılık anlamlarını vereceklerdir. Yaratıcılık süreci içerisinde edim olarak kendinde bulunmakta olan varları ifade alanına kazandırmakta olan özne; bastırılanları içdiğer ederse, yaratıcılık kavram olarak sürecin içerisinde çıkacaktır. Aşkın olanın yani sıradanın itimi ile ortaya çıkanın, nesne ile gerçek çatışması içerisinde; yaratıcı edim ve sıradan etkinlik alanı içerisinde bir süreç oluşturması bu sürecin devinimi kavram aktarım sürecini çalıştırmaktadır. Bilinçaltıyla bilinç arasında oluşmakta olan aktarım içerisinde bastırılanların; yaratıcı edim süreci içerisinde eklenerek çoğalması, sürecin sürekliliğini getirmektedir.

Yaratım sürecinin eklenmekte olan parçaları, öznenin çatışma ve bastırma mekanizmalarının çalışma biçiminin de kendiliğinde farkına varılmasıyla beraber; topluma için ancak toplumun kabul edilmekte olan bağlarından kopmuş bir sürecin karşılığına denk gelmektedir. İki karşıt durumun arasında var olan olarak ortaya çıkmakta olan kendini meydana getiren benlik alanının; bir yadsıma mı yoksa yansıma mı olacağına öznenin yaratıcı seçim mekanizması karar verecektir. Dürtü, yaratıcı özne içerisinde fantezi alanından kopuk bir imge taşıyacaksa; yaratıcı edim süreci de keyifsiz bir hal almış olacaktır. Şayet özne olduğu gibi ve toplumun baskı mekanizmalarından arınmış; salt kendi bilişsel öğelerinin eyleyicisi haline gelerek yaratıcı tasarlama edimini gerçekleştirecekse, bir edimin gerçekleşiminden çok daha mühim bir yaratıcı alan oluşmuş olacak ve yaratıcı özne kendiliğinin ve toplumun bilinçaltı ve bilinç düzeylerinde bulunmakta olan noktalarına değmiş olacaktır.

Çatışma verilerin birbirinin karşıtı haline gelerek zıtlık alanı oluşturmaktan daha çok zıtlıkları çözülmeye yaklaştırmak adına, yaratıcı edim alanı gerçekleştirecektir. Bastırma ise çıkış noktasının tıkanmakta olduğu bir güdüye dair mekanizma olmaktan daha ziyade bastırılanları iten, olanları daha derine ittikçe yüzeyde yaratıcı verim alınacak bir düzlemin oluşturulmasını sağlar hale gelecektir. İstekleri kendi ekseninden çıkartıp ortaya atmış olduğu bastırılanların ve itki oluşturma alanının karşıtlarını meydana getirerek; doyumun karşılanmasını itkiler bir vaziyet alıp onu doyumdan uzaklaştırmak niyetindedir.

“...Ötekinin mahallinde gerçekleşen ve ancak orada bilinçdışı statüsüne kavuşan şey olarak tanımladığım bilinçdışı olduğunda bu düşünceler özellikle gereklidir.” (Lacan, PDK s.156)

Bastırma aracılığıyla doyumdan uzaklaşmakta olan arzu ve istençler nihai bir alan içerisinde yüksüzleştirilmeye çalışılmaktadır. Bilinçliliğin barındırmakta olduklarıyla bilincin itip atmak istediği ancak öteleyebildiği nesne ve güdülerin belirlemekte olduğu sınır alanı tanımlamak istemekteyken, diğer yandan ise ötekinin sınır alanını tanımlamaktadır. Ötekinin sınır alanı ile tasarlayan öznenin sınır alanı, hangi noktada

içkin bileşenler öğelerin karşılığına gelmekte ise temas noktalarını onlar oluşturmaktadırlar. Yüksüzleştirilmek istenilen anlamlar, itilirken yaratıcı edim aracılığıyla; kurtulmak istenilen, bastırma alanından çıkar ve yüceltilen kavram haline gelirler. Yaratıcı edim süreci bilince dair var olan işleyiş mekanizmasını tersine çevirir.

Bastırma mekanizmasının sisteme dahil etmekte olduğu benliğin bilinçaltı kavramları öznenin tanım anlam düzeyine müdahale etmek istemekten, yaratıcı edim devreye girerek saklanması gerekmekte olanların tamamını açığa çıkartmak için araç haline gelmektedir. İstem dışı işlerlik kazanmakta olan kavramlar ve yaratıcı edimin nesnelere oluşumuna dair var olan mekanizmalar; karşı çıkmaktan oluşagelen ancak karşı çıkılması gerekmekte olan yeni manaları oluşturacaktır. Bastırılanlar yasakların örgütlendiği alanın kendisine karşılık gelmektedirler. Yaratıcı edim, bu yasakları çiğnemek ve ortaya sermek için vardır. Yaratıcı özne tam da bu sebepten yüksüzleştirilerek yok edilmek istenilenleri; apaçık bir biçimde lakin gizi kendiliğinde barındırarak ortaya koymalı, onu açık etmelidir.

Yok etme kendi anlamına dair gerçek bir yok oluş haline geleceksen, var etmenin başka bir biçimini tetikler. Basitleştirilmesi beklenirken kavramların oldukları yeri terk etmesi, onun yerini yeni bir vara bırakması; onun alanından çıkarak yüceltilen olmasını sağlayacaktır. Yüceltme özdeşim gerektirmekte olan bir atıftır ancak özdeşimle birlikte şekilde değiştirecektir. Yaratıcı edime dair gelişmekte olan bu süreçler dahilinde savunma mekanizmalarının konumlanmış olduğu yer içerisinde; bölme, çözülme, yer değiştirme, yalıtma, saplanma, akla uygunlaştırma, karşıt tepki kurma gibi mekanizmalarda yer almaktadır. Eksikliğin tanımlamakta olduğu yeni alana fantezinin içkin düşünceleri, kaygıya dair etkilenimlerin feshi; acı veren ya da vermekte olanın itimi de eşlik etmektedir.

Doyumun yahut sapmanın kendisi haline gelmekte olan nesne anlam karşılıkları maddeler aracılığıyla, yaratıcı edim sürecine katılır daha sonra ise yeni atıf nesnelere haline gelirler. Diğerlerinden ayrı olarak anlam kazanmış, diğerlerinden ayrı bir maddi varlık haline gelmekte olan nesnelere; bilinçlilik düzeyinin kendine dair biriktirmekte olduklarının ve tüm bunların dolaysız olarak kazanılabildiği bir alanın karşılığını da taşımaktadırlar.

Yaratım süreçlerinin oluşagelen zihinsel dair içerik paylaşım alanları ve gerçeklik tanımının içerisinde kaplamakta olduğu yer bakımından ilkel bir manaya sahipken, itkinin ilkel olması bakımından ise kültüre ait olanın içerisinde kendisine yer aramaktan kaçamayacaktır. Kültür paylaşılanların daimi özerk alanı olarak kendisinin dışında çok fazla noktaya temas etmekten, istenç durumuna dönüştüğü an itibariyle kendisinde bilinçdışının arzusunu taşır hale gelmektedir. Gerçeklik yaratım edimi süreci içerisinde, kendine dair metaforlar edinmekten kaçamayacağı gibi düşüncenin; uçsuz bucaksız oluşageldiği kendiliğine dair manalar dünyasında bir felaket noktası barındırmaktadır. Söz konusu felaket noktası, kültürün alışlageldik anlam düzeni içerisindeki gerçekliğin yok oluşu meselesine çıkmaktadır.

Kültürün toplumun kabullerine dayalı olarak inşa edilmiş ve inşa edilmekte olan kalıpları, yaratıcılık ediminin kendini açığa çıkarmasını engellemektedir. Kalıpları kırıldığı takdirde bir diğer kültürel ögenin meydana çıkacak boşluğu oluşturduğu gerçeği ise ahlak ve mantık devrelerini de yanında taşımaktadır. Ahlak ve mantık gibi toplumun etik değer çerçevelerini beraberinde getirmekte olan görüş, kabul ve inanca dair kalıpların; yaratıcılık edimini süreç içerisinde beslemesi gerekmektedir ancak bu edim sürecinin içerisinde yaratıcı özneye ket vurarak, onun açığa çıkması beklenen alanlarını engeller hale gelen ve önünde birer bariyere dönüşmekte olan kalıplar; bastırılmış olanın sabit çizgileri arasında ayırım yaratmaktan öteye gidemeyeceklerdir. Ayırım yaratmak, yaratıcı edimin söz konusu alanının önüne bariyerler kurmak ve onun özgür edim alanını engellemek; bastırma, yadsıma, saplanma gibi savunma mekanizmalarını işleme sokmaktayken; onların işlerliğinden de tekrar bir yaratıcı edim süreci oluşmasını engeller ve fark edilmek üzere beklemekte olan, kenara itilenin yerine geçmekten kaçamaz hale gelir.

Eksik olan dönüşme sürecini tamamlayacağı alanı kaplayamazken, ortaya bir yaratım nesnesi koyulmaya çalışılır ise niteliğe dair tek bilinen çoğunluğun istediğine ilişkin salt istenenin verilmesi olarak meydana gelecektir. Özne kavranmakta olanın itkileri içerisinde, yaratım sürecine dair özgürlüğe ilişkin bir alan geliştiremeyeceğinden; özümleme ve kavramaya dair olanın alanını daraltarak belkide onu olduğundan daha da manasız bir alana doğrudan itmekte olacaktır. Bilinçdışı alan içerisinde arzunun itkilenen öğeleri bulunmamalıdır; bilinçdışı bastırılanların olduğu yerin haricinde olmuş olanların, olmakta olan arzulanımların tamamının bulunmakta olduğu dinamik bir alanın kendisini kapsamaktadır.

Bilinçdışı öznenin birikimlerini bastırmak zorunda kaldığı duygu, duyum, olayları içerisinde barındırmakta olduğu bir alanı ifade etmez; onun sınırları bastırma mekanizmasından ibaret değildir ve orada meydana gelmekte olan arzuların oluş biçimleri ve oluşagelmiş arzuların ilişki bağlarını orada kendi içerisinde barındırır.

Oluşagelmiş arzu ilişkileri ve arzuların kendilerine bir ifade nesnesi yahut bir ifade alanı yaratacak olan; ona bütünlüğü hissettirecek, nesneyi kendine dair bir bütünleşik öge haline getirecek olanı aramak ve kendine dair bir eklemlenme gerçekleştirerek onu kendiliğinden bir parça yapmak niyetindedir. Bu gerçekleştiğinde nesne artık dışsal bir öge olmaktan çıkacak; zihinsel süreçlere dair bir kaynaşma gereksinimini, onun alanından ayırarak kendisine adapte edecek, kendinden bir parça haline getirecektir. Kendiliğin parçalanması söz konusu olduğunda eksiklik, kopuşun ardında bir boşluk bırakacaktır. Boşluğun yerini, öznenin kopan nesne yerine bir diğerini koyarak tamamlayacaktır.

Boşluğun yerine koyulanlar, boşluğun tamamlayıcısı olarak kendini nesnelere dünyasına aktaranlar; buldukları mekan ve buldukları nesnenin kılığı içerisinde, aktarım alanına girerken öznenin onun benliğinin parçalarını alarak var olacaklardır.

Onlar dışarıya çıkmak için oradadırlar; sadece kendilerine bir varlık aktarım alanı sağlayacak olan özneyi aramaktadırlar. Dışarıya çıkmak için tasarlama eyleminin ve yaratıcı edimin harekete geçmesini beklemekte olan libidinal itici güç; bulunmak istendiği takdirde zihnin içeriklerinin kaynağını açık ederek, aramakta olan özneye sunacaktır. Özne tasarlama eyleminin ve yaratıcı edimin gerçekleştirme vasıtası aracılığıyla kavramları buldukları yerden alacak ve onlara varlık alanı tanıyacaktır.

“Psikanaliz ve etnoloji, bizim bilgimizin içinde ayrıcalıklı bir yer işgal etmektedirler. Bunun nedeni, hiç kuşkusuz bunların pozitifliklerini diğer bütün insan bilimlerinden daha iyi oturtmuş olmaları ve gerçekten bilimsel olma konusundaki eski tasarılarını sonunda gerçekleştirmiş olmaları değildir; bunun nedeni daha çok insan hakkındaki bütün bilgilerin uç taraflarında tükenmez bir deney ve kavram hazinesi meydana getirmeleri, ama özellikle sürekli bir kaygı, sorgulama, başka yerlerde çözülmüş gibi gözükken şeylerin eleştirisi ve reddi ilkesini oluşturmalarıdır.” (Foucault, KŞ s.482)

Tanınan varlık alanı, bilinmez addedilenleri psikanalitik bakışın açısına yönelerek okunur kılacaktır. Okunur hale gelen çağrışım mekanizmaları; kendilerini sembolik alanlarda, imgesel ile karşılaşanlar olarak sergileyecektir. Tüm bu işleyen yapı, sürekli devinmekte olan anlam ve aktarım alışverişi; ortaya çıkmaya, kaybolmaya değil bakışın nerede olduğuna ilişkin olarak göstereni tanınır kılacaktır. Zihinsel bileşenler, oradadırlar ve salt bakışın onlara çevrilmesini beklemektedirler. Onlara yalnızca yüzümüzü dönmek, onları buldukları yerden çıkartmak gerekmektedir.

“Picasso’nun bir gün etrafındakileri şaşkına çevirerek dediği gibi, *Ben aramıyorum, buluyorum.*” (Lacan, PDK s.14)

KAYNAKLAR

AKINCI, N.F. (2004). Sanat ve İnanç /1, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Sanatı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi, MSGSÜ Matbaası, 1.Basım

ARAYICI, O. (2003). İnanışların Mekanın Betimlenmesi Üzerindeki Etkileri, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul-2003

ARAYICI, O. (2015). Mekân ve Tasarım Üzerine Tanımlar, Dahi Yayıncılık Eğitim Basım Ticaret, 1.Basım

BAÇ, M. (2012). Epistemoloji, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Web-Ofset Tesisleri, 3.Baskı

BEKSAÇ, E. (2004). Sanat ve İnanç /1, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Sanatı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi, MSGSÜ Matbaası, 1.Basım

BODUR, B., ÇELİK, F.P., ERDEM, İ., KAYA, T., ÖZBAŞ, G., Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Öncesi Öğrencilerinin Görsel – Uzaysal Beceri Gerektiren Ders Başarıları ile Mental Rotasyon Performansları Arasındaki İlişkinin Araştırılması,
<http://tip.baskent.edu.tr/kw/upload/464/dosyalar/cg/sempozyum/ogrsmpzsnm16/16.S14.pdf>

BUDAK, S. (2000). Psikoloji Sözlüğü, Bilim ve Sanat Yayınları, 1.Basım

BUHR, M., KOSİNG, A. (1978). Marksçı- Leninci Felsefe Sözlüğü, Konuk Yayınları, 2.Baskı (Çeviri: Veysel Atayman, İsmail Duman)

BUHR, M., KOSİNG, A. (1999). Bilimsel Felsefe Sözlüğü, Toplumsal Dönüşüm Yayınları (Çeviri: Veysi Bildik)

CENGİZKAN, A. (2004). Sanat ve İnanç /1, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Sanatı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi, MSGSÜ Matbaası, 1.Basım

CEVİZCİ, A. (2015). Felsefe, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, 3.Baskı

ÇELİK, S. (2012). Modern Felsefe-I, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, 1.Baskı

DELLALOĞLU, B. F. (2004). Sanat ve İnanç /1, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Sanatı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi, MSGSÜ Matbaası, 1.Basım

EŞEL, E. (2009). Dinî ve Mistik Deneyimlerin Muhtemel Bilişsel ve Nörobiyolojik Düzenekleri, Klinik Psikofarmakoloji Bülteni 2009;19:193-205, [www.psikofarmakoloji.org](http://psikofarmakoloji.org) / http://psikofarmakoloji.org/pdf/EN/19_2_15.pdf

FOSTER, H. (2011). Zoraki Güzellik, Ayrıntı Yayınları, Kayhan Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti., 1.Basım, (Çeviri: Şebnem Kaptan)

FOUCAULT, M (1994). Kelimeler ve Şeyler, İnsan Bilimlerinin Bir Arkeolojisi, İmge Kitabevi Yayınları Ltd.Şti., 1.Baskı (Çeviren: Mehmet Ali Kılıçbay)

FLECKNER, U (2005). Bellek ve Sonsuz, Sarkis Külliyyatı Üzerine, Norgunk Yayıncılık, Derleyen Uwe Fleckner, (Çeviriler: Ogün Duman, Işık Ergüden, Ayşe Orhun Gültekin, Roza Hakmen, İnci Uysal)

FLECKNER, U (2016). Bellek ve Sonsuz, Sarkis Külliyyatı Üzerine, Derleyen Uwe Fleckner, Norgunk Yayıncılık, Mas Matbaacılık, Birinci Baskı (Çeviriler: Ogün Duman, Işık Ergüden, Ayberk Erkay, Roza Hakmen, Erden Kosova, Ayşe Orhun Gültekin, Orçun Türkay, İnci Uysal)

FREUD, S (2017). Narsizm Üzerine ve Schreber Vakası, Metis Yayınları, Yaylacık Matbaacılık Ltd., 6.Basım, (Çevirenler: Banu Büyükkal, Saffet Murat Tura)

FREUD, S (2019). Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd, Metis Yayınları, 6.Basım (Çeviri: Ali Babaoğlu)

FREUD, S (2019). Leonardo Da Vinci, Tropikal Kitap, Gece Akademi, 1.Basım (Genel Yayın Yönetmeni: Doç. Dr. Atilla Atik)

HANÇERLİOĞLU, O. (2002). Felsefe Sözlüğü ,Remzi Kitapevi, 13.Basım

HAWKING, S. MLODINOV. L. (2019). Büyük Tasarım, Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş. , 27.Baskı (Çeviren: Selma Ögünç)

JUNG, C. G. (1982). Bilinç ve Bilinçaltının İşlevi, Say Kitap Pazarlama, 1.Baskı, (Çeviri: Engin Büyükkinal)

JUNG, C. G. (2016). Kırmızı Kitap, Liber Novus, Kaknüs Yayınları, 2.Basım (Çeviri: Okhan Gündüz)

KOHUT, H. (1998). Kendiliğin Yeniden Yapılanması, Metis Yayınları, 1.Basım, (Çeviren: Oğuz Cebeci)

KÜÇÜKAŞCI, M. S. (2004). Sanat ve İnanç /1, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Sanatı Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi, MSGSÜ Matbaası, 1.Basım

LACAN, J. (1964). Psikanalizin Dört Temel Kavramı, Seminer 11.Kitap 1964, Metis Yayınları, 3.Basım (2017) (Çeviren: Nilüfer Erdem)

ÖZÇINAR, M. (2010). Sinematografik Zaman ve Mekân'ın Oluşumunda Felsefi Arka Plan, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sinema-Tv Anasanat Dalı, Doktora Tezi

PELİSTER, T. G. (2016). Yedi : Sanat Tasarım ve Bilim Dergisi, Othello'da İlkel Kavramı Bağlamında Gölge Arketipi, Kış 2016, Sayı:15 99-109
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/203793>

SOROKİN, P. A. (1974). Çağdaş Sosyoloji Teorileri, Yeni Desen Matbaası, (Çeviren: M. Münir Raşit Özmen)

ŞAHHÜSEYİNOĞLU, N (2000). Anadolu Kültüründe İnanç Motifleri, İtalik Kitaplar, Ayyıldız Basım Yayın Dağıtım ve Pazarlama San. Tic. Ltd. Şti.,1.Basım

TURA, S. M. (1989). Freud'dan Lacan'a Psikanaliz, Ayrıntı Yayınevi, 1.Basım

ŽIŽEK, S. (2004). Yamuk Bakmak, Popüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş, Metis Yayınları, Yayıncılık Matbaacılık Ltd, 1.Basım, (Çeviri: Tuncay Birkan)

ŽIŽEK, S. (2005). Gıdıklanan Özne, politik ontolojinin yok merkezi, Epos Yayınları, Başak Matbaası, 1.Basım, (Çeviren: Şamil Can)

